Journal of Modern Learning Development

ISSN 2673-074X (Print) ISSN 2697-455X (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 8 สิงหาคม 2566
Vol. 8 No. 8 August 2023

Journal of Modern Learning Development

ISSN 2673-074X (Print)
ISSN 2697-455X (Online)

ปีที่ 8 ฉบับที่ 8 ประจำเดือนสิงหาคม 2566

วัตถุประสงค์

Journal of Modern Learning Development เป็นวารสารวิชาการราย 1 เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิชาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) 3 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Modern Learning Development ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ 12 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบข้อมูลของผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีร์ดนัย กัปโก	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมชาย ปโยโค	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สัญญา เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รศ.ดร.พรชัย เจดามาน	นักวิชาการอิสระ
ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ ภูมพงศ์คชศร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ.ธีระวัฒน์ หินแก้ว	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต
พระมหาพิสิฐ วิสิฏฐปณฺโญ,ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.รัชดา ภักดียิ่ง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ดร.ลักขณา อินทร์บึง	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ดร.สาคร มหาหิงค์	นักวิชาการอิสระ
ดร.อดิศร หนันคำจร	นักวิชาการอิสระ
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล	นักวิชาการอิสระ
ดร.ภานุวัฒน์ กิตติกรวรานนท์ รัตนพิมลพลแสน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ดร.ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์	นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนัยนา กัปโก	ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

➜**การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5** 1

ฟิไลวรรณ โพธิ์เขียว และ สุรัตนา อดิพัฒน์

➜**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษากลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร** 12

อรทัย พรานไพร, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ

➜**การสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม** 32

ณยศ สาตจีนพงษ์, สุชาติ เดชดี และ ธนิตย์ คงกำเหนิด

➜**ความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การเที่ยวกลางคืน ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม** 47

อธิวัฒน์ อุดมก้านตง

➜**ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ที่ส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน** 62

โสภณัฑ สุยะ

➜**การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม** 77

นงนุช บริเอก, อนันต์ ปานศุภวัชร และ พิทักษ์ วงษ์ชาลี

➜ **ปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม** 93

อารยา ประทุมพงษ์, สิทธิพรร์ สุนทร และ รังสรรค์ อินทน์จันทน์

➜ **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1** 108

พฤธ รุ่งเจริญวัฒนกิจ, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ

➜**ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม** 127

พิชญ์วัชร์ หอมสมบูรณ์, สมเกียรติ เกียรติเจริญ และ รังสรรค์ อินทน์จันทน์

➜**การประเมินสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญในสังกัด มูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย** 143

เกรียงศักดิ์ ชัยพรแก้ว, ระวีวรรณ กลิ่นหอม และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ

➜ **The Lesson Plan for Equalizer Mixing Method for Popular Music Standard Band at Sichuan Conservatory of Music, China** 161

Zhu Jianwei and Chutasiri Yodwised

➜ **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร** 168

ภิญญดา จันทรมณฑล, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ

➜ **สภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2** 184

พิพัฒน์ จั่นมา, รวีวรรณ กลิ่นหอม และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ

➜ **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง** 207

สังฆ์วร บรรจงวานิช, พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ

➜ **ความตระหนักและความคาดหวังของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคล ต่อสิทธิประโยชน์ของกองทุนเงินทดแทนในจังหวัดเชียงใหม่** 222

คนึงนิตย์ แสนศรี และ ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา

➜**การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น** 240

วาทินี เจือทอง, สุบิน ยุระรัช และ วราภรณ์ ไทยมา

➜ **นโยบายพรรคการเมืองกับการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี 2566** 256

ปรมาภรณ์ แสงแก่นสาร และ ศิวัช ศรีโภคางกูล

➜ **ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์** 267

คำพร มิ่งขวัญ, ระวีวรรณ กลิ่นหอม และ ธนีนาฏ ณ สุนทร

➜ **ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา** 280

อภิไทย แก้วจรัส, วาสนา ขวัญทองยิ้ม และ ทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรรณ

➜ **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง** 296

ชไมพร เหาะเหิน และ อภิชา แดงจำรูญ

➜ **การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมศึกษาวิทยา จังหวัดปัตตานี** 310

กามีละห์ จิใจ และ อภิชา แดงจำรูญ

➜ **หลักสูตรกิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชโดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน เพื่อการเชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียน แบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำ เขตพื้นที่การศึกษา บ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา** 318

วุธยา สืบเทพ, อัจฉราพร ใครบุตร, พชรกฤต ศรีบุญเรือง และ จิรวัฒน์ สิทธิธรรม

➜ **กลวิธีใช้ความเปรียบจากหัวข้อธรรมในคำกลอนของพุทธทาสภิกขุ** 331

กัลยา กุลสุวรรณ, พชรกฤต ศรีบุญเรือง และ พระครูคัมภีร์ ธรรมานุวัตร

บทความวิชาการ

➜**ผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรมในการบริหารงาน** 344

พระศรัณญกมล ภทฺทมงฺคโล (ชนะบุญ), บุญส่ง สินธุ์นอก และ ภัทราภรณ์ นามเกตุ

➜**ทุนมนุษย์กับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัล** 360

อธิวัฒน์ ขาวแสง, ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และ สุรสิทธิ์ บุญชูนนท์

➜**พุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะตามวิถีพุทธ** 371

พระครูญาณปรีชา (นพดล ตปสีโล)

➜**Development and Teaching of Hunan Flower Drum Song in China** 390

Li Xin and Puriwat Booranakeithsakula

➜**The Employment of Undergraduates Music Major Students in China** 400

Yang Liusong and Siriluk Charoenmongcolkij

➜ **The Development of Online Teaching Methods and Applications for Higher Education in China** 409

Gu Chenyuan and Nicha Pattananon

➜**The Characteristics and Teaching of Art Songs on Ancient Chinese Poetry** 421

Cao Yiheng and Nicha Pattananon

➜**The Teaching Methods for Rhythmic in Online Music Resources in China** 434
Yu Jiarui and Kampanat Gatemean

➜**The Singing Teaching Techniques of Shanxi Folk Songs in China** 443
Li Fei and Nicha Pattananon

➜**The Development of the Vocal Coach Course in China** 455
Yu Zhiyong and Tanit Kongkumnerd

➜**การบริหารทรัพยากรมนุษย์มนุษย์ 4 ประเภทในองค์กร** 465
พระปลัดนัฐพงศ์ ขนฺติสมฺปนฺโน (หมื่นแก้ว), จุลสัน ทันอินทร์อาจ, พระมหาณัฐพันธ์ สุทสฺสนวิภาณี และ พระธนพล อินฺทปญฺโญ (คำมั่น)

➜ **การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่** 478
กิตติภูมิ พานทอง, สุดาสวรรค์ งามมงคลวงศ์, วัลยา ชูประดิษฐ์ และ ศรัญภร ศิลปประเสริฐ

➜ **เหมืองข้อมูลกับการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา** 492
สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ

ภาคผนวก 505

การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of English Vocabulary Learning by using Games Based Learning for Grade 5 Students

พิไลวรรณ โพธิ์เขียว และ สุรัตนา อดิพัฒน์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Pilaiwan Pokhieo and Surattana Adipat
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Ppilaiwan2209@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้เกมเป็นฐาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 จำนวน 39 คน โรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร (ฉัตรราษฎร์บำรุง) อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี ซึ่งได้มาจากวิธีการเลือกสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Random Assignment) เป็นการวิจัยแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research Design) เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แผนการการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐาน และสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ T-test Dependent ค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน มีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การเรียนรู้คำศัพท์; การจัดการเรียนรู้แบบใช้เกมเป็นฐาน; ความสามารถในการเรียนรู้

*วันที่รับบทความ : 29 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 2 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 5 มีนาคม 2566
Received: January 29 2023; Revised: March 2 2023; Accepted: March 5 2023

Abstracts

The purposes of this research were 1) to compare grade 5 students' English vocabulary knowledge before and after their participation in game-based learning (GBL) instruction, and 2) to evaluate grade 5 students' satisfaction towards GBL instruction. The sample was 39 students in grade 5 at Chumchonwatklongsai school, Wihan Daeng district, Saraburi province. They were selected through a simple random sampling approach. The research instruments consisted of 1) GBL lesson plans, 2) pre- and post-test, and 3) a five-point Likert scale questionnaire to measure their satisfaction with the GBL instruction.

The findings showed that 1) students' scores were significantly higher after participating in the GBL instruction, with the statistical significance level of .05, and 2) they also expressed a very high level of satisfaction with the GBL instruction.

Keywords: English Vocabulary Learning; Game Based Learning; Learning ability

บทนำ

สังคมปัจจุบันเป็นยุคของการเรียนรู้ (Knowledge Society) การสื่อสารในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียนภาษาอังกฤษได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตคนไทยในปัจจุบันมากขึ้น เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่มีการใช้เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสาร ผู้คนใช้กันทั่วโลก และสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้านวิทยาการสมัยใหม่ๆ (อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ, 2555 : 4)

การจัดการเรียนด้านการสอนภาษา ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มาก ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ต้องได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความแตกต่างสภาพแวดล้อม ในช่วงชั้นที่ 2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ว่าผู้เรียนที่จบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต้องมีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งในห้องเรียนและสถานศึกษา และการเขียนเพื่อสื่อสารภายในวงคำศัพท์ 1,050-1,200 คำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 7) ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องอ่านออกเสียงและเข้าใจคำศัพท์เพื่อนำไปใช้ระดับประโยคได้ โดยเฉพาะคำศัพท์พื้นฐานตามที่ (ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2558 : 121) กล่าวว่า ผู้เรียนคนใดมีพัฒนาด้านทักษะทางภาษาคือผู้เรียนที่มีความรู้ในคำศัพท์มากพอเหมาะสมกับวัย และความสำคัญของคำศัพท์เป็นพื้นฐานของทักษะต่างๆ ทำให้ผู้เรียนมั่นใจในการสื่อสารสามารถใช้ความหมายในสถานการณ์ต่างๆได้

จากผลคะแนนการวัดผลประเมินผลปีการศึกษา 2564 ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร(ฉัตรราษฎร์บำรุง) อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 มาตราฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ต 1.1 ป. 5/3 ระบุ/วาดภาพ สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายตรงตามความหมายของประโยคและข้อความสั้นๆ ที่ฟังหรืออ่าน) ผู้เรียนได้คะแนนต่ำกว่ามาตรฐานและตัวชี้วัดอื่น (โรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร (ฉัตรราษฎร์บำรุง), 2564) ผลคะแนนที่ต่ำได้เกิดจากผู้เรียนไม่ทราบความหมายของคำศัพท์ แปลคำศัพท์ไม่ได้ ผู้สอนได้สังเกตพฤติกรรมผู้เรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้งจากในห้องเรียนและนอกห้องเรียนผู้เรียนฟังเจ้าของภาษาที่มา

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่โรงเรียนได้แต่ไม่สามารถพูดหรือเขียนโต้ตอบสื่อสารไม่ได้เพราะไม่ทราบคำศัพท์ที่ต้องการสื่อสาร จากประสบการณ์ของผู้สอนซึ่งได้สอนและสังเกตผู้เรียนเป็นระยะเวลา 4 ปี พบว่า ผู้เรียนโรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร (ฉัตรราษฎร์บำรุง) ส่วนมากอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้แต่แปลความหมายคำศัพท์ภาษาอังกฤษไม่ได้จึงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การนำไปใช้ในสถานการณ์และบริบทต่างๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมโดยใช้เกมเป็นฐานสามารถพัฒนาคำศัพท์ได้เนื่องจากเกมเป็นกิจกรรมที่สนุก เร้าใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาอังกฤษ นอกจากผู้เรียนจะสนุก ได้ฝึกฝนทักษะทางภาษาอังกฤษแล้วยังได้รับความรู้ที่ส่งผลให้นักเรียนสามารถจดจำบทเรียนได้ดีและนานกว่ารูปแบบการท่องจำ เช่นเดียวกับงานวิจัยคุณสำเนา ศรีประมง ที่ศึกษาการใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนที่มีต่อความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง ผลการศึกษาพบว่า การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเข้ามาในกระบวนการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษในระดับที่ชอบมาก (2007 อ้างถึงใน ธูปทอง กว้างสวาสดิ์, 2558 : 184,)

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงปัญหาของผู้เรียนไม่ทราบความหมายของคำศัพท์ แปลคำศัพท์ไม่ได้ ความสามารถในการเรียนรู้มีผลคะแนนที่ต่ำ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจสนใจพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมเป็นฐาน (kahoot, Wordwall, Blooket,) ซึ่งเป็นเกมที่ใหม่ที่สามารถใช้โทรศัพท์หรือคอมพิวเตอร์เล่นได้ทุกช่วงเวลา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร (ฉัตรราษฎร์บำรุง) อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงขึ้น และมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานในการเรียนการสอน ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และเป็นแนวทางพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร (ฉัตรราษฎร์บำรุง) อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร (ฉัตรราษฎร์บำรุง) อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี จำนวน 77 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/1 ซึ่งได้มาจากวิธีเลือกสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 39 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1.1 แผนการการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน จำนวน 10 แผน รวม 10 ชั่วโมง

2.1.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ

2.1.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐาน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 แผนการการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน จำนวน 10 แผน นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาอังกฤษ 3 คน ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวลิเคอร์ท (LiKert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ก่อนนำไปใช้

2.2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 20 ข้อ

2.2.2.1นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ โดยหาความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือหาค่า IOC ซึ่งมีค่า IOC ระหว่าง -1 ถึง 1 และใช้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2.2.2.2 นำแบบทดสอบที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r)

2.2.2.3 นำแบบทดสอบที่ได้มาหาค่าความยากง่าย (P) โดยมีค่าระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยมีค่า .20 ขึ้นไป

2.2.2.4 ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบทดสอบที่สามารถใช้ได้ จำนวน 20 ข้อ จากนั้นวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร KR-20 โดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .85

2.2.2.5 นำแบบทดสอบที่ได้ไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐาน

2.2.3.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน จำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีการของ ลิเคิอร์ท (Likert) ลักษณะแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจหรือไม่โดยกำหนดความคิดเห็น 5 ระดับ

2.2.3.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้เกมเป็นฐาน ที่ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตัดสินเพื่อหาค่าความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยเก็บรวบรวมผลการพิจารณาตัดสินไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ตามสูตรของ โรวิเนลลี่ และแฮมเบิลตัน (Rowinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2548 : 150) โดนมีค่า IOC ระหว่าง -1 ถึง 1

2.2.3.3 นำผลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งค่าเฉลี่ยที่เป็นที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้ว มาใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน เพื่อนำมาหาค่าค่าอำนาจจำแนก (r) โดยมีค่าระหว่าง .20 ขึ้นไป และความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมเป็นฐาน ดังต่อไปนี้

1.ศึกษาหลักสูตร ขอบข่ายของเนื้อหาวิชาและจุดหมายของวิชาภาษาอังกฤษ คู่มือ การสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. ศึกษาทฤษฎี หลักการ วิธีการ เนื้อหาคำศัพท์ที่จะใช้สอน ข้อเสนอแนะจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างแผนการสอน และเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาสอนคำศัพท์ตลอดจนการสร้างเกมเพื่อนำมาใช้ในการฝึกคำศัพท์

3. ศึกษารายละเอียดของเนื้อหา และคำศัพท์ในบทเรียนที่จะใช้ในการทดลองจากหนังสือเรียน Express English ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หน่วยที่ 5-8

4. สร้างแผนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ประกอบการสอนตามเนื้อหา มีเกม Kahoot, Wordwall และ Blooket ซึ่งรายละเอียดและวิธีการเล่นได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาอังกฤษ 3 คน ตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไข เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวลิเคอร์ท (LiKert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ก่อนนำไปใช้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบแผนการทดลอง

แบบแผนในการทดลองการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้การทดลองแบบ One-Group Pre-test Post-test Design เกณฑ์จำนวน 20 ข้อ

3.2 การดำเนินการทดลอง

3.2.1 กำหนดกลุ่มทดลองและจัดปฐมนิเทศชี้แจงนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียน จุดประสงค์ในการเรียน และเกณฑ์การประเมินผลการเรียน

3.2.2 ดำเนินการสอนกลุ่มทดลองโดยผู้วิจัยตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่ได้ปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ จำนวน 10 แผน เป็นเวลา 10 คาบ คาบละ 60 นาที

3.2.3 ทำการทดสอบ (Pre test) นักเรียนกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุณภาพแล้ว

3.2.4 ทำการทดสอบ (Post test) นักเรียนหลังจบการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ จำนวน 20 ข้อ

3.2.5 นักเรียนกลุ่มทดลองทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน หลังจบการจัดการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

3.2.6 รวบรวมข้อมูล ตรวจให้คะแนน และประเมินผลโดยวิธีการทางสถิติ

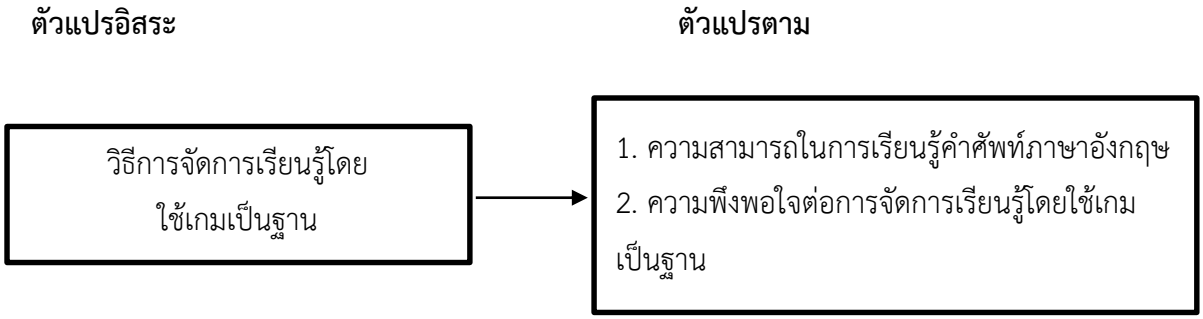
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ T-test Dependent

4.2 การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (M) ร้อยละและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ T-test แบบ Dependent

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	*M*	S.D.	t	df.	Sig
ก่อนเรียน	39	6.46	2.59	22.52*	38	.000
หลังเรียน	39	15.92	2.06			

*p=มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยมีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนเท่ากับ 15.92 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.06 และมีค่าเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียน เท่ากับ 6.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.59 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (M) ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจของนักเรียน (n=39)

ลำดับที่	**รายการ**	M	**ร้อยละ**	S.D.	**เกณฑ์การประเมิน**
1	เนื้อหามีความถูกต้อง	4.59	91.79	0.24	มากที่สุด
2	เนื้อหามีความยากง่าย	4.51	90.26	0.35	มากที่สุด
ลำดับที่	**รายการ**	M	**ร้อยละ**	S.D.	**เกณฑ์การประเมิน**
3	การใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม	4.64	92.82	0.28	มากที่สุด
4	เนื้อหาเหมาะสมกับวัย	4.85	96.92	0.13	มากที่สุด
5	รูปภาพและสีมีความสวยงาม	4.69	93.85	0.26	มากที่สุด
6	ตัวอักษรอ่านง่ายและมีสีสันสวยงาม	4.67	93.33	0.22	มากที่สุด
7	การออกแบบเกมมีความน่าสนใจ	4.74	94.87	0.24	มากที่สุด
8	สามารถเลือกเรียนได้ด้วยตนเอง	4.56	91.28	0.30	มากที่สุด
9	เกมมีความใช้งานง่าย	4.59	91.79	0.29	มากที่สุด
10	เนื้อหาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.56	91.28	0.30	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.64	92.82	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้เกมเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (M = 4.64, S.D.=0.26) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ เนื้อหาเหมาะสมกับวัย (M = 4.85, S.D.=0.13) รองลงมาคือการออกแบบเกมมีความน่าสนใจ (M = 4.74, S.D.=0.24) รูปภาพและสีมีความสวยงาม (M = 4.69,

S.D.=0.26) ตัวอักษรอ่านง่ายและมีสีสันสวยงาม (M = 4.67, S.D.=0.22) การใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม (M = 4.64, S.D.=0.28) เนื้อหามีความถูกต้องและเกมมีการใช้งานง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (M = 4.59, S.D.=0.24) สามารถเลือกเรียนได้ด้วยตนเองและเนื้อหาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (M = 4.56, S.D.=0.30) และเนื้อหามีความยากง่าย (M = 4.51, S.D.=0.35) เป็นลำดับสุดท้าย

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน มีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมเป็นฐานที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นสามารถส่งเสริมผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้สูงขึ้นได้ การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษประกอบการสอนช่วยให้นักเรียนเรียนรู้คำศัพท์ได้ดีมีความเข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้แม่นยำมาก ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของสุชาดา อินทะผิว (2562 : 49) ได้ศึกษาการใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำแคม โรงเรียนบ้านปากยางและโรงเรียนบ้านห้วยด้าย ตำบลน้ำแคม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย นักเรียนที่เรียนโดยใช้เกมคำศัพท์ประกอบการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะคำศัพท์ภาษาอังกฤษสูงกว่าร้อยละ 70 สอดคล้องกับแนวคิดของ ภานรินทร์ ไทยจันทรารักษ์ และคณะ (2564 : 165) ได้ศึกษาการใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้เกมคำศัพท์มีคะแนนเฉลี่ยการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กำไร สาริยา (2564 : 30) การใช้เกมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหทัยคริสเตียน จังหวัดเลย พบว่าหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมฝึกเสริมทักษะสำหรับนักเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปที่ 5 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการทดสอบก่อนเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เนื้อหาเหมาะสมกับวัย รองลงมาคือการออกแบบเกมมีความน่าสนใจ รูปภาพและสีมีความสวยงาม ตัวอักษรอ่านง่ายและสีสันสวยงาม การใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสม เนื้อหามีความถูกต้องและเกมมีการใช้งานง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน สามารถเลือกเรียนได้ด้วยตนเองและเนื้อหาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และ

เนื้อหามีความยากง่าย เป็นลำดับสุดท้าย แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมประกอบในการจัดการเรียนการสอนทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ ซึ่งทำให้กระตุ้นนักเรียนเกิดการเรียนรู้และจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้นาน และมีความสะดวกในการทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐดนัย อินทรสมใจ (2564 : 38) ได้ศึกษาการใช้เกมคำศัพท์เพื่อพัฒนาความสามารถในการสะกดคำและจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้สึกชอบเกี่ยวกับเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจิตรัตน์ สูงกลาง (2561 : 1-9) การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์วัณณาโภ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการใช้งานของเกมในการศึกษาในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อแนะนำในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรแจ้งคะแนนหรือลำดับที่ให้นักเรียนทราบ เพื่อที่นักเรียนจะได้เกิดแรงกระตุ้นในการเรียนมากขึ้น

2. ครูผู้สอนควรให้รางวัล คำชมเชย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจและมีทัศนคติที่ดีในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

1. ครูผู้สอนควรทำการวิจัยการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมคำศัพท์ในการทดลองเกี่ยวกับการสอนทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน

2. ครูผู้สอนให้โอกาสนักเรียนเลือกเกมที่ครูได้เตรียมไว้หลากหลายมาประกอบการสอนบ้าง จะทำให้นักเรียนรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในด้านการเรียนการสอนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.* กรุงเทพมหานคร: คุรุสภา.

กำไร สาริยา. (2564). การใช้เกมเสริมทักษะเพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนหทัยคริสเตียน จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง.* 1 (2), 29-34.

ขจิตรัตน์ สูงกลาง . (2561). การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนการกุศลหลวงปู่ศรีจันทร์วัณณาโภ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย . *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*. 5 (2), 1-9.

ณัฐดนัย อินทรสมใจ. (2564). *การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความสามารถในการสะกดคำและจดจำคำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธูปทอง กว้างสวาสดิ์. (2558). *คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ*. มหาสาคาม: มหาวิทยาลัยสารคาม.

ภานรินทร์ ไทยจันทรารักษ์,ภัทรินธร บุญทวี,วงจันทร์ พูลเพิ่ม. (2564). *การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ . วิวิธวรรณสาร* . 5 (1), 163-184.

สุชาดา อินทะผิว. (2562). การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านน้ำแคม โรงเรียนบ้านปากยางและโรงเรียนบ้านห้วยด้าย ตำบลน้ำแคม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย .*วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*. 5 (2), 49-60.

อรุณี วิริยะจิตรา และคณะ. (2555). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนเขียนภาษาอังกฤษตามแนวคิดของรูคสและวิทโธร ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

Factors Affecting the Professional Learning Community in Elementary Schools of North Krungthon Group in Bangkok

อรทัย พรานไพร[1],
พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ[2] และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ[3]
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น[1,2] ,มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ[3]
Orrathai Pranprai[1],
Pimprapa Amornkitpinyo[2] and Thanyatorn Amornkitpinyo[3]
St. John's University[1,2], Assumption University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: allpranprai34@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูและการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู และ 3) สร้างสมการทำนายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการวิจัยแบบสหสัมพันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,675 คน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครู จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันโพรดัก และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโครงสร้างโรงเรียน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ทั้ง 6 ปัจจัย กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมีจำนวน 21 คู่ มีค่า .025 - .754 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 15 คู่ และ 3) ปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูทั้งหมด สามารถอธิบายความแปรปรวนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ได้ร้อยละ 80.40 มีสมการทำนายดังนี้

* วันที่รับบทความ : 24 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 24 2023; Revised: February 1 2023; Accepted: February 2 2023

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .085 + .447_{X1} + .342_{X2} + .057_{X3} + .583_{X4} - .510_{X5} + .115_{X6}$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .402z_{X1} + .354z_{X2} + .055z_{X3} + .518z_{X4} - .333z_{X5} + .098z_{X6}$$

คำสำคัญ: วิชาชีพครู; ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้; โรงเรียนระดับประถมศึกษา

Abstracts

This research, the researcher aims to 1) Study factors affecting the teamwork effectiveness and performance of teacher, 2) To study the relationships among factors affecting the teamwork effectiveness of teacher and 3) To create forecasting equation of the teamwork effectiveness of teacher. The population used in this research were 1 , 6 7 5 government Elementary School teachers of North Krungthon Group in Bangkok and The sample group were 300 government Elementary School teachers of North Krungthon Group in Bangkok. The applied data collection method was conducting questionnaire. Statistical methods used in data analysis were mean ($\bar{X}$), Standard deviation (S.D.), and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research's findings showed that 1) being a professional learning community for teachers in schools was ranked as in high level, 2) the factors affecting the professional learning community of teachers that had the highest scores were 'learning and competency recognition', whereas the lowest score factor was 'school's infrastructure'. Additionally, 2) there were 21 pairs of 6 factors with the scores between .025 - .754 that were related to the professional learning community of teachers, and 15 pairs of them had the significant level of .05. Moreover, 3) all factors affecting the professional learning community of teachers could explain the variance of being the professional learning community of teachers at 80.40 percent. The predictive equations are as shown below:

Unstandardized predictive equation:

$$\hat{Y} = 1.165 + .757X_1 - .835X_2 + .265X_3 - .269X_4 - .168X_5 + .339X_6 + .332X_7$$

Standardized predictive equation:

$$\hat{Z}_y = 1.032Z_{X1} - 1.217Z_{X2} + .547Z_{X3} - .555Z_{X4} + .184Z_{X5} + .605Z_{X6} + .309Z_{X7}$$

Keyword: Professional Learning; Factors Affecting the Professional Learning Community; Elementary Schools

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 จนถึงศตวรรษที่ 21 เป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งในด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของประเทศ อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้า ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ชีวิตของประชากรไทยและประชากรโลกเปลี่ยนแปลงไป สังคมโลกมีลักษณะที่แคบลง มีการแลกเปลี่ยนกันทางของวัฒนธรรม ที่เห็นได้ชัดคือเรื่องอาหาร ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และที่สำคัญคือ โทรศัพท์เคลื่อนที่กลายเป็นเครื่องมือ สื่อสารที่ทำให้ติดต่อกันได้อย่างรวดเร็ว ทั้งได้ยินเสียงมองเห็นภาพเชิงประจักษ์ ส่งผลให้การติดต่อซื้อขาย การทำธุรกิจ การสืบค้นข้อมูลข่าวสาร การศึกษา

ค้นคว้าเรื่องราวต่าง ๆ โดยบุคคลมีความเป็นอิสระมากขึ้น ด้วยเหตุนี้คนในยุคศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2001-2100) จึงมีลักษณะตลอดจนความสามารถ และเจตคติที่แตกต่างจากคนในศตวรรษที่ 20 อย่างชัดเจน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข, 2557 : 4) ด้านการศึกษาก็มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอน มาเป็นครูฝึก (Coach) หรือผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Learning Facilitator) ห้องเรียนต้องเปลี่ยน จากห้องสอน (Classroom) มาเป็นห้องทำงาน (Studio) ในเวลาเรียนส่วนใหญ่นักเรียนจะเรียน เป็นกลุ่มและทำงานร่วมกันที่เรียกว่าการเรียนแบบโครงการ (Project-Based Learning: PBL) เปลี่ยนจากการเรียนแบบแข่งขันมาเน้นความร่วมมือช่วยเหลือแบ่งปันกัน ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความท้าทาย ความสนุกในการเรียนให้แก่ศิษย์ โดยเน้นการออกแบบโครงการให้นักเรียน แบ่งกลุ่มกันลงมือทำเพื่อเรียนรู้จากการลงมือทำเพื่อให้ได้ฝึกฝนทักษะเพื่อดำรงชีวิต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนไม่ว่าจะเป็น รูปแบบการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม เนื้อหาที่เรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าการนำไปสอบ และเนื่องด้วยลักษณะผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูจะต้องมีการการพัฒนาอยู่เสมอตลอดจนทักษะทางวิชาชีพของครูไม่สามารถทำได้ในรูปแบบเดิม เป็นเหตุให้มีการพัฒนาวิธีการเรียนการสอน และ พัฒนาองค์กรให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน มีรูปแบบการเรียนรู้หลากหลายในบริบทต่างๆ ของแต่ละพื้นที่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 (ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2558 : ออนไลน์)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบหลัก ได้เร่งดำเนินการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โดยมีการดำเนินโครงการ กิจกรรม ที่หลากหลาย แต่คุณภาพผู้เรียนก็ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจกับการเป็นโรงเรียนในเมืองหลวงนักโดยเฉพาะด้านความรู้ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ว่าจะเป็นผลจากการทดสอบในระดับชาติ เช่นผลการทดสอบ O-Net ผลการทดสอบการอ่าน การเขียน ผลการทดสอบ NT หรือผลการทดสอบระดับ นานาชาติ เช่นผลการสอบ PISA ทั้งนี้ด้วยปัจจัยหลายๆด้านที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่ไม่เป็นไปตาม เป้าหมายของหลักสูตร ทั้งด้วยปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ด้านครอบครัว ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการเรียน การสอนของครู ปัจจัยด้านจำนวนครูที่มีปัญหาการโอน การย้าย การลาออก ของครูอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการขาดแคลนอัตรากำลังของครูผู้สอน ครูจึงต้องรับผิดชอบในการสอนทั้งกลุ่มสาระวิชาและชั่วโมงการสอน มากกว่าเกณฑ์ที่ควรเป็น และต้องสอนในกลุ่มสาระวิชาที่ไม่ตรงตามวุฒิ ทำให้สอนในหลักวิชา และหลักการ ของศาสตร์วิชานั้นๆ ได้ไม่ลึกซึ้งและถูกต้อง การที่ครูพียงคนเดียวต้องวางแผนการสอน การจัดกิจกรรม ในหลาย ๆ วิชา หลายๆระดับชั้น อาจทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นในรูปแบบการบรรยายมากกว่า การลงมือปฏิบัติ (คณะกรรมการวิสามัญศึกษาการแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร, 2560 : ออนไลน์) การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 - 2563 ของ

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครแสดงให้เห็นถึงผลคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) 5 ปีย้อนหลัง ใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า กรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ย วิชาภาษาไทยสูงกว่าระดับประเทศทุกปีการศึกษาแสดงให้เห็นถึงพื้นฐานที่ดีในวิชาภาษาไทย สำหรับวิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์พบว่า กรุงเทพมหานครมีคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกับ ระดับประเทศทุกปี แต่อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แสดงให้ เห็นถึงแนวโน้มที่สูงหรือต่ำกว่าระดับประเทศอย่างชัดเจนจึงเป็นวิชาที่ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง ส่วนวิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศทุกปี ยกเว้นปีการศึกษา 2559 จึงเป็นวิชาที่ควรรักษาสภาพไว้และส่งเสริมให้มีการพัฒนาต่อไป (สำนักการศึกษา, 2565 : ออนไลน์) ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียน การดำเนินการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) นี้มีหลายประเทศที่นำแนวคิดนี้มาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการศึกษาเช่น สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา จีน เป็นต้น กระทรวงศึกษาธิการมีแนวคิดการนำกระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC) ดังกล่าวมาใช้ใน การพัฒนาครูและบริหารการศึกษา (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2561 : ออนไลน์)

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ การรวมกลุ่มของบุคลากรการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร คณะผู้บริหารชุมชน ร่วมกับครูผู้สอนเป็นการชุมนุมเชิงวิชาการ หรือประสบการณ์เรียนรู้จากการปฏิบัติมีการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยน เรียนรู้ สะท้อนคิดอย่างเป็นระยะ ๆ และทำอย่างต่อเนื่อง (พิมพันธ์ เดชะคุปต์และพเยาว์ ยินดีสุข, 2561 : 6) สอดคล้องกับ เสถียร อ่วมพรหม (2560 : 11) ที่ได้กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หมายถึง ชุมชนที่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของชุมชน โดยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรทั้งหมดในชุมชน ร่วมกันมีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายมี 3 การคิดค้นและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน ซึ่งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นรากฐานสำคัญของการสื่อสารและพัฒนาองค์กร โดยใช้ศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก ซึ่งทำให้เกิดพลังการเรียนรู้ที่เข้มแข็งเป็นรากฐานที่มั่นคงในการเสริมสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษากลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มุ่งสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ อันจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน และการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุดตัวแปรต้นกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน
3. เพื่อสร้างสมการทำนายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการในโรงเรียนระดับประถมศึกษากลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,675 คน

1.2 ตัวอย่าง ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในโรงเรียน กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 300 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ผู้วิจัยใช้ค่าอิทธิพล (Effect size) ขนาดกลาง .15 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Alpha) ที่ระดับ .05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power) .95 ได้ขนาดตัวอย่าง 146 คน ผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 300 คน เพื่อชดเชยกรณีที่ได้รับแบบสอบถามกลับมาไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์ และผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบบไม่มีสัดส่วน รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	จำนวน (คน)	
	ประชากร	ตัวอย่าง
โรงเรียนขนาดใหญ่	296	100
โรงเรียนขนาดกลาง	464	100
โรงเรียนขนาดเล็ก	915	100
รวม	**1,675**	**300**

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาทบทวนวรรณกรรม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและคำนิยามของตัวแปร เพื่อสร้างแบบสอบถาม และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน และ 2) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิจัยและประสบการณ์ด้านวิจัย

ไม่น้อยกว่า 5 ปีจำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด (Item - Objective Congruence = IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่าดัชนีสอดคล้อง IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 (IOC ≥ .50) (Rovinelli and Hambleton, 1977 : 49–60.) และหากน้อยกว่า <.50 นำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง ผลการหาค่าดัชนีสอดคล้อง IOC พบว่า อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ประกอบด้วยค่าดัชนีสอดคล้อง IOC 1.00 จำนวน 43 ข้อ ค่า IOC 0.80 จำนวน 9 ข้อ และค่า IOC 0.60 จำนวน 1 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามสำหรับทดลองใช้ (Try out) กับครูที่มีลักษณะเหมือนตัวอย่างแต่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) (George and Paul, 2006 : 5) ของเครื่องมือด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990 : 6) พบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.48 – 0.82 และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ของแบบสอบถาม อยู่ระหว่าง 0.79 – 0.93 สรุปแบบสอบถามมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือ จากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยเรียนผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตในกลุ่มกรุงธนเหนือ ซึ่งประกอบไปด้วยเขตธนบุรี คลองสาน จอมทอง บางกอกใหญ่ บางกอกน้อย บางพลัด ตลิ่งชันและทวีวัฒนา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สำหรับข้าราชการครูในโรงเรียนษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตในกลุ่มกรุงธนเหนือ กรุงเทพมหานครและนำหนังสือที่ได้รับการอนุญาตจากสังกัดสำนักงานเขตในกลุ่มกรุงธนเหนือแนบเอกสารราชการ พร้อมกับแบบสอบถามและดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตในกลุ่มกรุงธนเหนือแนบแบบสอบถามส่งไปยังสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 300 ฉบับ ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามอีกครั้ง และติดตามการส่งคืน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย คือ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 21)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

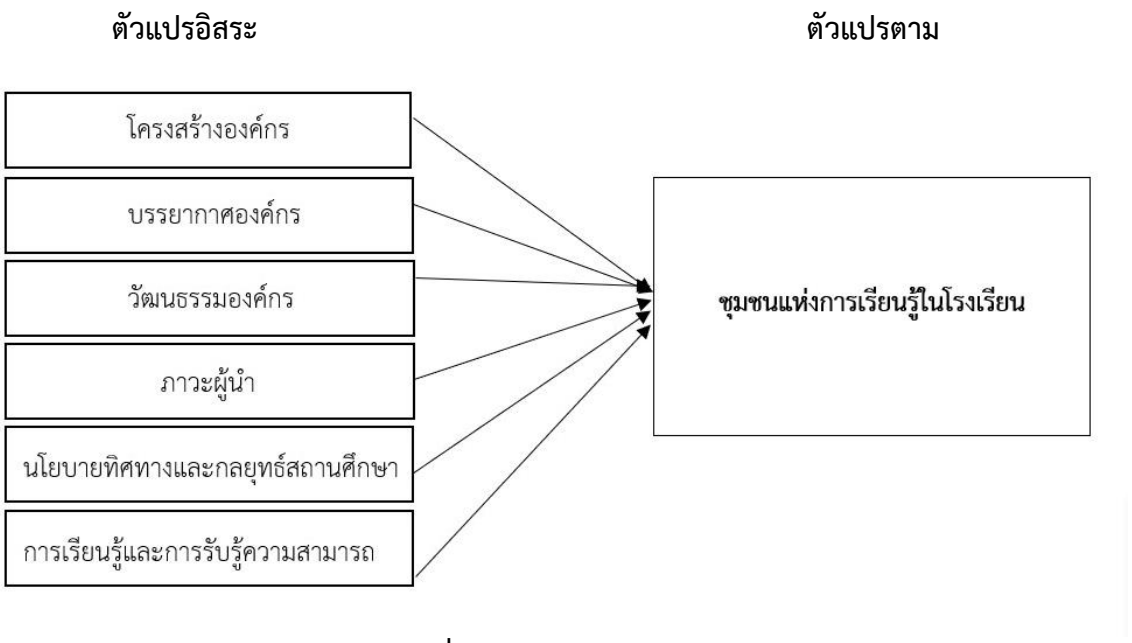
3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันโพรดักโมเมนท์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 21)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.01 - 0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ในการทำนาย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษา จาก 1.วาสนา ทองทวียิ่งยศ (2560 : 2) 2. จิตลดา หนูดอนทราย (2562 : 1) 3. กัญชพร บรีเซอ (2563 : 11) 4. นพมาศ พยุงวงษ์และคณะ (2563 : 11) 5. เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว (2565 : 11) 6. Weathers (2009 : 11) 7. Sweigart (2012 : 11) และ 8. Jafar (2022 : 307-328) สามารถนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ตามภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	58	19.33
	หญิง	242	80.67
	รวม	300	100.00
อายุ	อายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	21	7.00
	อายุ 31 – 40 ปี	160	53.33
	อายุ 41 – 50 ปี	75	25.00
	อายุ 51 ปีขึ้นไป	44	14.67

	รวม	300	100.00
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	143	47.67
	ปริญญาโท	157	52.33
	รวม	300	100.00
อายุราชการ	อายุราชการ ต่ำกว่า 5 ปี	31	10.33
	อายุราชการ 5 - 10 ปี	171	57.00
	อายุราชการ 11 ปีขึ้นไป	98	32.67
	รวม	**300**	**100.00**

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.33 และเพศหญิง จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 80.67 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 อายุตั้งแต่ 31 – 40 ปี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 อายุตั้งแต่ 41 – 50 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 143 คน คิดเป็น ร้อยละ 47.67 และปริญญาโท จำนวน 157 คน คิดเป็น ร้อยละ 52.33 และมีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 10.33 อายุราชการตั้งแต่ 5 – 10 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 และ อายุราชการ 11 ปีขึ้นไป จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.67

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านโครงสร้างโรงเรียน	3.27	.39	ปานกลาง
2.	ด้านบรรยากาศโรงเรียน	3.73	.45	มาก
3.	ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน	4.00	.43	มาก
4.	ด้านภาวะผู้นำ	4.01	.39	มาก
5.	ด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน	4.31	.29	มาก
6.	ด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ	4.65	.37	มากที่สุด
7.	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน	3.72	.44	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = .44) และปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = .37) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.31, S.D. = .29) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = .39) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = .43) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = .45) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน ($\bar{X}$ = 3.27, S.D. = .39)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน กับ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y
X1	1.00						
X2	.519**	1.00					
X3	-.087	-.025	1.00				
X4	.340**	.585**	.092	1.00			
X5	.417**	.482**	.025	.452**	1.00		
X6	.076	.137*	.137*	.377**	.723**	1.00	
Y	.626**	.718**	.064	.754**	.312**	.139*	1.00

หมายเหตุ : ** p < .01 , * p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมี 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1) ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (X2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) ปัจจัยด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน (X5) และปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ (X6) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน (Y) มี จำนวน 21 คู่ มีค่าระหว่าง .025 - .754 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 15 คู่ ยกเว้นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1) กับปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน(X3), ปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1) กับ ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ (X6), ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (X2) กับ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3), ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) กับ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) , ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) กับ ปัจจัยด้าน

นโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน(X5), และ ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน (Y) ปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนสูงสุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่ายอมรับสมมติฐานบางส่วน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหูคุณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหูคุณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร

Variable	b	SE.	β	t	Sig
Constant	.085	.202			
X1	.447	.035	.402	12.645**	.000
X2	.342	.036	.354	9.395**	.000
X3	.057	.027	.055	2.123*	.035
X4	.583	.038	.518	15.187**	.000
X5	-.510	.073	-.333	-7.010**	.000
X6	.3115	.051	.098	2.266*	.024
F	245.615				
df	5				
R	.898				
R^2	.807				
Adjust R^2	.804				

หมายเหตุ : ** p < .01

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมี 6 ปัจจัยคือ 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1) 2) ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (X2) 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) 4) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) 5) ปัจจัยด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน (X5) และ 6) ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ (X6) สามารถอธิบายความแปรปรวนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 80.40 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงสุด ($\beta = .518$) และด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานต่ำสุด ($\beta = .055$) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ยอมรับสมมติฐาน และมีสมการทำนายคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .085 + .447_{X1} + .342_{X2} + .057_{X3} + .583_{X4} - .510_{X5} + .115_{X6}$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .402z_{X1} + .354z_{X2} + .055z_{X3} + .518z_{X4} - .333z_{X5} + .098z_{X6}$$

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

1. ปัจจัยกลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานครมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ (X6) และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1)

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 21 คู่ มีค่าระหว่าง .025 - .754 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 15 คู่ ปัจจัยที่ส่งต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนสูงสุด คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) มีค่า .754

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า มี 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ ปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1) ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (X2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) ปัจจัยด้านนโยบายทิศทางและ กลยุทธ์โรงเรียน (X5) และปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ (X6) สามารถอธิบาย ความแปรปรวนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ได้ร้อยละ 80.40 ปัจจัยที่มี ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงสุดคือ ด้านภาวะผู้นำ (X4) (β = .518) และปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานต่ำสุดคือ ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) (β = .055) ผลการทดสอบสมมติฐานพ พบว่า ยอมรับสมมติฐาน มีสมการทำนายคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .085 + .447_{X1} + .342_{X2} + .057_{X3} + .583_{X4} - .510_{X5} + .115_{X6}$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .402z_{X1} + .354z_{X2} + .055z_{X3} + .518z_{X4} - .333z_{X5} + .098z_{X6}$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลตามประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 ปัจจัย คือปัจจัยด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1) ปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน (X2) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (X4) ปัจจัยด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน (X5) และ ปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ (X6) ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน (Y) ได้ร้อยละ 80.40 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 60) แสดงว่า ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมมาเป็นอย่างดี แต่ก็ยังมีบางตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนในการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เช่น ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (พิสมัย รบชนะชัย พูลสุขและคณะ (2559 : 251-259)) และ ด้านวิสัยทัศน์และพันธกิจ (อภิสิทธิ์ อุคำ, 2563 : 65-78.) ดังนั้นจึงควรศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมเพื่อจะได้อธิบายค่าความแปรปรวนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน (Y) ได้เพิ่มมากขึ้น

2. ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการ มีแนวทางส่งเสริมให้มีการอบรม PLC (Professional Learning Community) หรือ "ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ" ให้กับครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างทั่วถึง และได้กำหนดให้ครูสามารถนำชั่วโมง PLC ไปรวมกับจำนวนชั่วโมงการสอนหนังสือที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการเลื่อนวิทยฐานะ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2562 : ออนไลน์) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ทองทวียิ่งยศ (2560 : 2) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า ระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ ด้านโครงสร้างโรงเรียน (X1) ด้านบรรยากาศโรงเรียน (X2) ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน (X3) ด้านภาวะผู้นำ (X4) ด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน (X5) และ ด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ (X6) โดยอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

3.1 ด้านโครงสร้างโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($\beta = .402$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่ง ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ส่งผลให้โรงเรียนสามารถกำหนดโครงสร้างในการบริหารโรงเรียนได้เองโดยโรงเรียนมีกระจายอำนาจการบริหารและมอบหมายงาน ให้บุคลากรให้ร่วมรับผิดชอบในแต่ละกลุ่มงาน ตามโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนตามที่ได้กำหนด มีการแบ่งหน้าในแต่ละกลุ่มงานอย่างชัดเจนทำให้ครูแต่ละฝ่ายรู้บทบาทหน้าที่

ที่ตนเองรับผิดชอบ ตลอดจนเป็นไปในทางเดียวกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 2) ขัดแย้งกับงานวิจัยของวาสนา ทองทวียิ่งยศ (2560 : 2) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านโครงสร้างโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิตลดา หนูดอนทราย (2562 : 1) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านโครงสร้างโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เท่ากับ .62 ซึ่งหมายความว่า ถ้าโรงเรียนมีปัจจัยโครงสร้างโรงเรียนที่ชัดเจน จะส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนเพิ่มขึ้นด้วย

3.2 ด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($\beta = .354$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ โรงเรียนมีการจัดบรรยากาศในการทำงานเกื้อหนุนการ ปฏิบัติงานของครู มีการจัดสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การทำงานของครูในโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จ รวมไปถึงการจัดบริการ และสิทธิประโยชน์ให้เหมาะสมกับความต้องการของครูด้วย รวมไปถึงการที่โรงเรียนสามารถสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมในการทำงาน ที่มีความเอื้ออาทร ความผูกพัน และสร้างการเรียนรู้ให้แก่ครูได้ดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิสมัย รบชนะชัย พูลสุขและคณะ (2559 : 251-259) ได้ศึกษาเรื่องแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของนพมาศ พยุงวงษ์และคณะ (2563 : 11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูประถมศึกษา จังหวัดชลบุรีพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านบรรยากาศโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ .37 ซึ่งหมายความว่าถ้าโรงเรียนมีปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียนที่ดี จะส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนดีขึ้นด้วย

3.3 ด้านวัฒนธรรมโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยต่ำสุด ($\beta = .055$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ มีการผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมโรงเรียนที่เกื้อกูลกัน โดยการใช้วิธีคิดที่กำหนดความสำเร็จรูปแบบใหม่ในโรงเรียน การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นหมู่คณะได้ นอกจากนี้วัฒนธรรมในเรื่องของ “การสอน” ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของครูนั้น ต้องมองว่าไม่ใช่งานของคนคนเดียว รับผิดชอบเฉพาะสิ่งที่ตนเองสอน ต้องมีการทำงานเป็นหมู่คณะเพื่อช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และทำงานไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอน (สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564 : ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิราวรรณ์ เพ็ชรนาวา (2563 : 9) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานครพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านวัฒนธรรมโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ งานวิจัยของ กัญชพร บรีเซอ (2563 : 11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินโครงการชมุชนแห่งการเรียนรูท้างวิชาชีพของครู โรงเรียนนวมินทราชินทิศ สตรีวิทยา

พุทธมณฑล พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านวัฒนธรรมโรงเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เท่ากับ .293 ซึ่งหมายความว่า ถ้าโรงเรียนมีปัจจัยด้านวัฒนธรรมโรงเรียนที่ดี ส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนดีขึ้นด้วย

3.4 ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสูงสุด ($\beta = .518$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน สามารถกำหนดทิศทางการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามแผนที่ได้กำหนดไว้ มีความรับผิดชอบ มีความรู้ เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน สามารถแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ (รุ่งนภา พรหมภักดี และคณะ, 2562 : 1-7) ผู้บริหารสามารถสร้างความศรัทธา และความเชื่อร่วมกัน ส่งผลให้ผู้บริหารและครูเกิดการสนับสนุนกันในการทำงาน (อินถา ศิริวรรณ, 2557 : ออนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพงศ์ พัฒผล (2563 : 461- 478.) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของศรสวรรค์ เพชรมี (2558 : 8) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 38 จังหวัดตาก พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านภาวะผู้นำมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสูงสุด เท่ากับ .411 ซึ่งหมายความว่า ถ้าผู้บริหารมีปัจจัยด้านภาวะผู้นำสูงขึ้น ส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนสูงขึ้นด้วย

3.5 ด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($\beta = -.333$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสำนักการศึกษาไม่ได้การกำหนดนโยบายทิศทางและกลยุทธ์ในเรื่องของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน จึงส่งผลให้ การกำหนดนโยบายทิศทางและกลยุทธ์ของบางโรงเรียนในกลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีนโยบายทิศทางและกลยุทธ์ในเรื่องของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูอยู่ด้วย เช่น กลยุทธ์ของโรงเรียนวัดมงคลวารามจะเน้นในด้านการพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัย ส่งเสริมให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยไม่ได้มีกลยุทธ์ในเรื่องของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (โรงเรียนวัดมงคลวาราม, 2565 : 1) ดังนั้นจึงทำให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่ผู้บริหารโรงเรียนวัดสุทธารามได้เล็งเห็นความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ได้มีการโครงการเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนเพื่อใช้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน (โรงเรียนวัดสุทธาราม, 2563 : 2) ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว (2565 : 11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสูงสุดเท่ากับ .817 นั้นหมายความว่า ถ้าปัจจัยด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนน้อยลง

3.6 ด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ($\beta = .098$) ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการนำความรู้ความสามารถทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษา, 2564 : ออนไลน์) รวมไปถึงการที่ครูมีความเชื่อในความสามารถของตนเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แม้ว่าความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลได้ แต่ก็อาจจะยังไม่เพียงพอ เพราะมนุษย์เรามักไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุดแม้ว่าเขาจะรู้ดีว่าต้องทำอะไรบ้าง ถ้าเขาไม่เชื่อว่าตนมีความสามารถพอที่จะกระทำได้ ดังนั้นการเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองก็เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้งานประสบผลสำเร็จได้ (Bandura , 1977 : 187-206) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Weathers (2009 : 11) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาความสัมพันธ์ของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับประสิทธิภาพ ความพึงพอใจและขวัญกำลังใจของครู พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยสูงสุดเท่ากับ เท่ากับ .50 ซึ่งหมายความว่า ถ้าครูมีปัจจัยด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพในโรงเรียนเพิ่มขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร สามารถแบ่งเป็นรายด้านได้ดังต่อไปนี้

1. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารจึงควรมีการส่งเสริมให้ครูมีโอกาสในการทำงานร่วมกัน มีโอกาสร่วมกันดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน สนับสนุนซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกันตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันมากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

2.1 ด้านโครงสร้างโรงเรียน ผู้บริหารและครูจึงควรสร้างกรอบการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ชัดเจน การกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดี ส่งผลให้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่น ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการทำงานที่ดียิ่งขึ้น

2.2 ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ผู้บริหารและครูจึงควรส่งเสริมให้เกิด บรรยากาศในการทำงานด้วยความเป็นกันเอง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด

ช่วยกันทำงานระหว่างครู สภาพแวดล้อมเช่นนี้จะทำให้ทุกคนมีความสุขมีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าในการทำงานมากขึ้น

2.3 ด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้ครูร่วมกันสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่เกิดการยอมรับจากทุกๆฝ่าย และเต็มใจที่จะปฏิบัติตาม โดยคำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของครูแต่ละคนตามโครงสร้างของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้

2.4 ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารต้องมีการติดตามตรวจสอบเพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานในโรงเรียน

2.5 ด้านนโยบายทิศทางและกลยุทธ์โรงเรียน ผู้บริหารและครูจึงควรมีสร้างระบบในการติดตามดำเนินการปฏิบัติงานของครูที่ชัดเจน พร้อมรายงานผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2.6 ด้านการเรียนรู้และการรับรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรมีการจัดระบบกลุ่มการทำงานโดยให้ครูที่มีภาระงานคล้ายกันทำงานร่วมกัน จะส่งผลให้ครูเกิดการพึ่งพาอาศัยกันในการทำงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในบริบทอื่น เช่น ปัจจัยส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว

กัญชพร บรีเซอ. (2563). *การดำเนินโครงการชุมชนแห่งการเรียนรูท้างวิชาชีพของครู โรงเรียนนวมินทราชินทิศ สตรีวิทยา พุทธมณฑล.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอรท์กรุงเทพ.

เกศกาญจน์ ทองจันทร์แก้ว. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สงขลา สตูล.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566, แหล่งที่มา https://otepc.go.th/images/00_YEAR2564/03_PV1/1Mv9-2564.pdf

คณะกรรมการวิสามัญศึกษาการแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. (2560). รายงานผลการศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาการแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา https://bmc.go.th/wp-content/uploads/2020/06/28_2561.pdf.

จิตลดา หนูดอนทราย. (2562). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย นเรศวร.

นพมาศ พยุงวงษ์ และคณะ. (2563). *ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูประถมศึกษา* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา ศึกคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ปฐมพงศ์ พัฒผล. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารการประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช* ครั้งที่ 10 (The 10th ed. STOU National Research Conference), 461- 478.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2557). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิสมัย รบชนะชัย พูลสุข และคณะ. (2559). แนวทางพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*. 3 (2), 251-259.

รุ่งนภา พรหมภักดี และคณะ (2562). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 5 (18), 1-7.

โรงเรียนวัดมงคลวราราม. (2565). แผนปฏิบัติการโรงเรียนวัดมงคลวราราม ปีการศึกษา 2565. เอกสารอัดสำเนา

โรงเรียนวัดสุทธาราม. (2563). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา* ***Self Assessment Report (SAR)*** *ปีการศึกษา 2563.* เอกสารอัดสำเนา.

วาสนา ทองทวียิ่งยศ (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

วิราวรรณ์ เพ็ชรนาวา. (2563). *แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศรสวรรค์ เพชรมี (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดตาก.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพภายใน สำหรับส่วนงานสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2565, แหล่งที่มา http://202.44.34.114/news/_201505081807394623.pdf.

สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). สังคมครูที่ผู้บริหารต้องใส่ใจสร้างวัฒนธรรมองค์กรแบ่งปันพลังบวก. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2566, แหล่งที่มา https://research.eef.or.th/

สำนักการศึกษา (2565). แผนปฏิบัติราชการประจำปี. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2566, แหล่งที่มา https://webportal.bangkok.go.th/user_files/116/207767403761e4e5fb6fa166.18772202.pdf

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2561). การแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนโดยใช้แนวทางชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2566. แหล่งที่มา https://spm.thaigov.go.th/

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. (2562). แนวทางการหนุนเสริมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียน. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2566. แหล่งที่มา https://www.smart.nongkhai2.go.th.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล. โรงเรียนมาตรฐานสากล. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2566. แหล่งที่มา https://oer.learn.in.th/search_detail/result/190264

เสถียร อ่วมพรหม. (2560). *แนวทางการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community: PLC*. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.

อินถา ศิริวรรณ. (2557). รูปแบบของภาวะผู้นำทางการศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2566, แหล่งที่มา http://pbs.mcu.ac.th/

อภิสิทธิ์ อุคำ. (2563). การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์*. 7 (2) , 65-78.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavior. *Psychological Review*. 84 (2), 187-206

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5^{th}ed.). New York : Harper Collins

George, D. & Mallery, P. (2006). *SPSS for Windows Step by Step.(6^{th}ed.).* Singapore : Pearson Education.

Jafar, M. F. (2022). Disentangling the Toing and Froing of Professional Learning Community Implementation by Reconnecting Educational Policy with School Culture.
International Journal of Instruction. 15 (2), 307-328.

Rovinelli, R.J., & Hambleton, R.K**.** (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity, *Tijdschrift voor Onderwijs research*. 2 (2), 49–60.

Sweigart, D.P. (2012). *Professional Learning Communities, Self Efficacy, and Collaborative Learningin the Elementary School*. Degree of Doctor of Philosophy, University of Southern Mississippi.

Weathers S.R. (2009). *A Study to Identify the Components of Professional Learning Communities that Correlate with Teacher Efficacy, Satisfaction, and Morale. Degree.* Doctor of Education, Georgia Southern University.

การสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม

Music Creative from Buddha's historical stucco images at Chaiwattanaram Temple

ณยศ สาตจีนพงษ์,
สุชาติ เดชดี และ ธนิตย์ คงกำเหนิด
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
Nayos Sartjinpong,
Suchat Detdee and Tanit Kongkumnerd
Bangkokthonburi University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nayos.sar@bkkthon.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารทางวิชาการ เก็บข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และดุริยางคศิลป์ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นการสร้างสรรค์บทเพลงและการอธิบายรายละเอียดของทำนองเพลงสร้างสรรค์

ผลการวิจัยพบว่า (1) วัดไชยวัฒนารามสร้างขึ้นโดยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งทิศตะวันตก นอกเกาะเมือง ปรากฏร่องรอยภาพปูนปั้นพุทธประวัติที่แสดงเหตุการณ์สำคัญ 3 เหตุการณ์คือ ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชาอันเป็นวันสำคัญของพุทธศาสนิกชนทั่วโลก (2) การสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม เป็นการสร้างสรรค์เพลงชุดในรูปแบบดนตรีเล่าเรื่องตามหลักฐานข้อมูล สร้างสรรค์ตามหลักการประพันธ์ทางดุริยางคศิลป์ ใช้หลักการตั้งชื่อบทเพลงตามเหตุที่มาของครูมนตรี ตราโมท ประกอบด้วยบทเพลงสร้างสรรค์จำนวน 5 บทเพลง คือ เพลงนบอภิวันท์ เพลงดุสิตสมภพ เพลงรุ่งอรุณวันเพ็ญ เพลงละสังขาร และเพลงไชยวัฒนาราม กำหนดให้บรรเลงโดยวงปี่พาทย์ไม้นวมเพื่อสื่อความนอบน้อมบูชา สะท้อนคุณค่าความสำคัญทางพระพุทธศาสนาและเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับการประพันธ์เพลงไทยให้สามารถใช้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติตามได้โดยง่าย

คำสำคัญ: วัดไชยวัฒนาราม; ภาพปูนปั้นพุทธประวัติ; การสร้างสรรค์บทเพลง

---

* วันที่รับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 2 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 5 มีนาคม 2566
Received: February 2 2023; Revised: March 2 2023; Accepted: March 5 2023

Abstracts

This research is a creative qualitative research. The purpose is to study Buddha's historical stucco images at Chaiwattanaram Temple and to create songs from Buddha's historical stucco images at Chaiwattanaram Temple. The researcher studies concepts and theories from academic works. Data were collected from fieldwork and expert interviews by using an interview forms to collect data about buddhist history archeology and music specialists. Analyze the data to determine the issues for the music creation.

The results showed that (1) Wat Chaiwatthanaram, that located on the west of the Chao Phraya River outside the city, was built by King Prasat Thong. That located on the west of the Chao Phraya River outside the city. The traces of Buddha's historical stucco images showed 3 events: birth, enlightenment and nirvana, which coincide with Visakha Bucha Day, an important day for Buddhists around the world. (2) Music Creative from Buddha's historical stucco images at Chaiwattanaram Temple was created in the form of a suite song based on data evidence. It consists of 5 major songs by adopting the principle of Montri Tramote in naming the songs as Nop Apiwan Song, Dusit Sompob song, Rung Arun Wanpen song, La Sangkhan song and Chai Watthanaram song. The author created according to the principles of Thai Classical music composition, and determined to use the Piphat Mai Nuam ensemble to show respect and reflecting the value and importance of Buddhism and to be a guideline for studying Thai music composition and use to learn and practice easily.

Keywords: Chaiwattanaram Temple; Buddha's historical stucco images; Music Creative.

บทนำ

งานศิลปะทางพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งก่อสร้างถาวรวัตถุอันทรงคุณค่า แสดงคุณค่าด้านปรัชญาและแนวคิดทางพุทธศาสนา งานศิลปะที่ปรากฏแสดงออกซึ่งความเชื่อ นัยยะ และวิทยาการภูมิปัญญาในรูปแบบงานศิลปกรรมทางสถาปัตยกรรม จิตรกรรมและประติมากรรม (โกสุม สายใจ, 2560 : 3) ที่เกิดขึ้นตามคตินิยมสืบมาแต่ครั้งสมัยพุทธกาลในดินแดนชมพูทวีปกระทั่งพัฒนารูปแบบเปลี่ยนไปตามยุคสมัยจวบจนปัจจุบันในประเทศไทยมีการพัฒนางานศิลปะทางพระพุทธศาสนาโดยผนวกแนวคิดนัยยะจากภูมิปัญญาเชิงช่างและพระพุทธศาสนาอย่างวิจิตร เพื่อแสดงความหมายให้ฉุกคิดหรือรำลึกถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ควรค่าแก่การเคารพบูชา (ประทีป เพ็งตะโก, 2537 : 149)

วัดไชยวัฒนาราม เป็นวัดสำคัญในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง มีสถาปัตยกรรมอันเป็นต้นแบบของงานศิลปะในยุคสมัยต่อมา แสดงหลักธรรมและคติในการดำเนินชีวิตผ่านรูปแบบศิลปะทางสถาปัตยกรรมและประติมากรรมเป็นกุศโลบายสำคัญที่สื่อแนวคิดความเป็นจริงแห่งชีวิต โดยเฉพาะภาพปูนปั้นพุทธประวัติบนผนังเมรุทิศเมรุรายวัดไชยวัฒนารามแสดงเรื่องราวพุทธประวัติจำนวน 12 ภาพ แต่ละภาพนั้นเป็นเหตุการณ์สำคัญของพระพุทธเจ้าในตอนประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ดังที่ ประทีป เพ็งตะโก ได้อธิบายไว้ในหนังสือวัดไชยวัฒนาราม ความว่า นักวิชาการได้สันนิษฐานว่าเป็นการแสดงภาพตอนสำคัญที่เรียกว่าการปรากฏดอกมณฑา (ดอกไม้สวรรค์) หากตกลงมายังโลกมนุษย์เมื่อใดนั้นมักจะเกิดเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าเพื่อเป็นการน้อมสักการะบูชา ผู้ที่มีบุญญาบารมี มีความหมายในการแซ่ซ้อง

สรรเสริญด้วยความยินดีหรือความโศกเศร้าต่อการสูญเสียอย่างที่สุด โดยจะตกลงมาเฉพาะพื้นที่ภายในบริเวณที่เกี่ยวข้องเท่านั้นนับว่าเป็นปรากฏการณ์ปาฏิหาริย์อย่างหนึ่งที่สำคัญ (ประทีป เพ็งตะโก, 2537 : 63) สอดคล้องกับการอธิบายของพระมหาดนัยพัชร์ คมฺภีรปญฺโญ ความว่า พุทธประวัติตอนสำคัญ 3 ตอน คือ ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน เปรียบเสมือนความจริงแห่งชีวิตที่มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป (พระมหาดนัยพัชร์ คมฺภีรปญฺโญ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

ความสำคัญของพุทธประวัติเหตุการณ์ดังกล่าวตรงกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ วันวิสาขบูชาหรือวันเพ็ญเดือน 6 เป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ดังที่กรมการศาสนาได้อธิบายไว้ว่า พุทธศาสนิกชนทั้งหลายถือว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในรอบปีเพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน (กรมการศาสนา, 2564 : ออนไลน์) ซึ่งได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโกเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2552 ในที่ประชุมสมัชชาสหประชาติ ครั้งที่ 54 ความว่า *“เป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนมวลมนุษย์ มีเมตตาธรรมและขันติธรรมต่อ*เพื่อนมนุษย์ด้วยกันเพื่อให้เกิดสุขสันติในสังคมอันเป็นแนวทางของสหประชาชาติ” (กรมการศาสนา, 2564 : ออนไลน์) ซึ่งการปฏิบัติตนสำหรับพุทธศาสนิกชนของไทยได้พร้อมใจกันเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวและสังคม ผู้วิจัยจึงพิจารณาเนื้อหาตามที่กล่าวมาและนำมาสร้างสรรค์เป็นบทเพลงดนตรีเล่าเรื่องเพื่อแสดงนอบน้อมบูชา แสดงคุณค่าความสำคัญทางพระพุทธศาสนา และเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาเกี่ยวกับการประพันธ์เพลงไทยให้สามารถใช้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติตามได้โดยง่าย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) มีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนามวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ศึกษาทฤษฎีทางดุริยางคศิลป์ ว่าด้วยเรื่ององค์ประกอบดนตรี การประพันธ์เพลงไทย การประสมวงดนตรีไทย และทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์

3. สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informations) จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี จำนวน 3 ท่าน สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวและความสำคัญของเหตุการณ์พุทธประวัติ ข้อมูลด้านภูมิหลังประวัติศาสตร์และมูลบทที่เกี่ยวข้องของ

วัดไชยวัฒนาราม 2. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านดุริยางคศิลป์ จำนวน 3 ท่าน สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีดุริยางคศิลป์ การประพันธ์เพลงไทย และการประสมวงดนตรี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

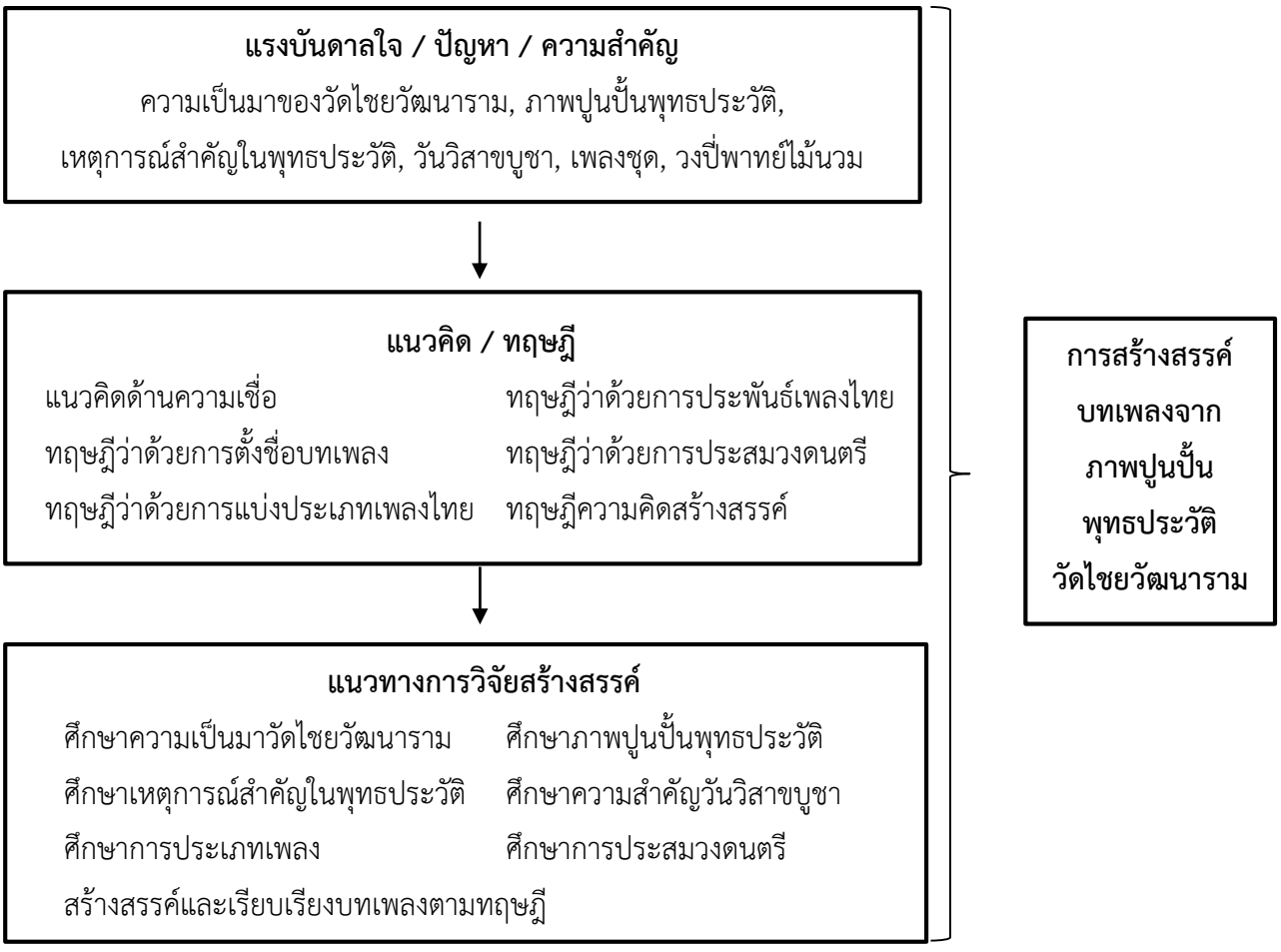
4. สร้างสรรค์ผลงาน โดยสร้างสรรค์จากแรงบันดาลใจ แนวคิด และทฤษฎี นำบทเพลงให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ พร้อมทั้งแก้ไขและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ จัดทำการบันทึกโน้ตเพลงสร้างสรรค์ การฝึกซ้อมบรรเลง และบันทึกวีดิทัศน์

5. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์โดยการเลือกประเด็น (Selective Approach) ได้แก่ การตั้งชื่อบทเพลง กลวิธีการสร้างสรรค์ รายละเอียดทำนอง และความมุ่งหมายของบทเพลง

6. จัดทำรูปเล่มงานวิจัยสร้างสรรค์

7. เผยแพร่ผลงานการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดไชยวัฒนารามเป็นพระอารามหลวงที่สมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงสร้างขึ้นเป็นวัดประจำรัชกาลเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระราชมารดา (วีระศักดิ์ แสนสะอาด, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2565) โดยสร้างขึ้นบริเวณนิวาสสถานเดิมของพระราชมารดา ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณนอกเกาะเมืองฝั่งทิศตะวันตก สร้างเสร็จแล้วให้นามชื่อวัดไชยวัฒนาราม เจ้าอธิการนั้นถวายพระนามชื่อพระอชิตเถระ (รวี สิริอิสสระนันท์, 2553 : 272) มีงานศิลปะปรากฏเป็นภาพปูนปั้นเรื่องราวพุทธประวัติบนผนังเมรุทิศเมรุราย จำนวน 12 ภาพ เหตุการณ์สำคัญที่ปรากฏเรียกเหตุการณ์ดังกล่าวว่าการปรากฏดอกมณฑา (ดอกไม้สวรรค์) หากตกลงมายังโลกมนุษย์เมื่อใดนั้นมักจะเกิดเหตุการณ์สำคัญเพื่อน้อมสักการะบูชาแด่ผู้ที่มีบุญญาบารมีแซ่ซ้องสรรเสริญด้วยความยินดีหรือความโศกเศร้าต่อการสูญเสียอย่างที่สุด (ประทีป เพ็งตะโก, 2537 : 63) ภาพปูนปั้นพุทธประวัติ มีความสำคัญและมีคุณค่าทางศิลปะที่แสดงออกถึงภูมิปัญญาเชิงช่างในการสร้างงานศิลปะทางพระพุทธศาสนา โดยการก่อสร้างงานศิลปะบริเวณกลางแจ้งจะต้องทำให้มีความทนทานบนพื้นฐานความถนัดของช่างไทยที่เชี่ยวชาญในด้านงานไม้และงานก่อ ในที่นี้จึงปรากฏเป็นศิลปะเป็นภาพปูนปั้น ถ่ายทอดเรื่องราวพุทธประวัติตามนิกายพุทธเถรวาทที่คนไทยนับถือ (สถาพร อรุณวิลาส, สัมภาษณ์, 17 กันยายน 2565)

ภาพปูนปั้นพุทธประวัติตอนสำคัญตั้งอยู่บริเวณผนังทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีนัยยะกล่าวถึงการเสด็จยังสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพุทธมารดาแสดงให้เห็นถึงความกตัญญูต่อพระราชมารดาความดังกล่าวสอดคล้องกับความเป็นมาของการสร้างวัด ภาพปูนปั้นพุทธประวัติแต่ละภาพมีความสอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญ 3 ตอน คือ ตอนประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ซึ่งตรงกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ วิสาขบูชาหรือวันเพ็ญเดือน 6 ดังที่องค์การสหประชาชาติกำหนดให้เป็นวันสำคัญสากลของพุทธศาสนิกชนทั่วโลกเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2542 เพราะเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ เสด็จดับขันธปรินิพพาน พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้มวลมนุษย์ มีเมตตาธรรมและขันติธรรม ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเพื่อให้เกิดสันติสุขในสังคม (กรมการศาสนา, 2564 : ออนไลน์) คุณค่าของภาพปูนปั้นพุทธประวัตินี้แสดงถึงภูมิปัญญาเชิงช่างของไทยที่ถ่ายทอดเรื่องราวเพื่อธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระพุทธศาสนา และแสดงนัยยะแห่งความกตัญญูต่อพระราชมารดา ดังที่ พระมหาดนัยพัชร์ คมฺภีรปญฺโญ ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า เป็นการแสดงถึงการศึกษาของมนุษย์ เมื่อได้รับการศึกษาจนถึงขั้นสำเร็จสูงสุดในชีวิตย่อมย้อนกลับมาตอบแทนแด่ผู้ที่มีพระคุณ (พระมหาดนัยพัชร์ คมฺภีรปญฺโญ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

2. การสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม

ผู้วิจัยใช้หลักการสร้างสรรค์งานวิจัยจากกระบวนสร้างสรรค์ตามการอธิบายของพิชิต ชัยเสรี ได้แก่ 1. การตื่นเต้นในสิ่งที่พบเจอ (Excitement) คือ ภาพปูนปั้นพุทธประวัติ 2. จดจำในความรู้สึก (Memory)

คือ การศึกษาเหตุการณ์พุทธประวัติ และ 3. การสำแดงออก (Expression) คือ แรงบันดาลใจจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติสร้างสรรค์เป็นบทเพลงจนสู่ขั้นสำเร็จ

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นหลักในการสร้างสรรค์บทเพลงจากเหตุการณ์สำคัญ 3 ตามพุทธประวัติ คือ ตอนประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน และมีแรงบันดาลใจจากการสวดสักการะบูชาพระพุทธเจ้าและจากการศึกษาโบราณสถานวัดไชยวัฒนาราม จึงกำหนดเป็นประเด็นในงานวิจัยสร้างสรรค์ ดังจะอธิบายต่อไปนี้

2.1 บทเพลงและที่มาการสร้างสรรค์

ผู้วิจัยนำเสนอแนวคิดบทเพลงในรูปแบบดนตรีเล่าเรื่องในลักษณะเพลงชุด โดยมีแรงบันดาลใจมาจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติ และได้เพิ่มเติมแนวคิดสร้างสรรค์จากการสวดนมัสการพระพุทธเจ้า อาศัยหลักการสร้างสรรค์ตามทฤษฎีทางดุริยางคศิลป์และใช้หลักการตั้งชื่อตามเหตุจากการอธิบายหลักการตั้งชื่อของครูมนตรี ตราโมท มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 บทเพลงและที่มาการสร้างสรรค์

ที่	ชื่อเพลง	การตั้งชื่อ	แรงบันดาลใจ	ต้นราก
1.	นบอภิวันท์	ตั้งชื่อจากเหตุ	บทสวดนมัสการพระพุทธเจ้า	นะโมตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมา สัมพุทธ ธัสสะ
2	ดุสิตสมภพ	ตั้งชื่อจากเหตุ	ภาพปูนปั้น ตอนพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติอยู่บนสรรค์ชั้นดุสิต และตอนประสูติ	เพลงโหมโรงปฐมดุสิต
3.	รุ่งอรุณวันเพ็ญ	ตั้งชื่อจากเหตุ	ภาพปูนปั้น ตอนปฐมเทศนา	เพลงสาธุการเปิดโลก
4.	ละสังขาร	ตั้งชื่อจากเหตุ	ภาพปูนปั้น ตอนปรินิพพาน	เพลงตวงพระธาตุ
5.	ไชยวัฒนาราม	ตั้งชื่อจากเหตุ	พระปรางค์ทั้ง 5 องค์	กลุ่มเสียงเพียงออล่าง (ซลทXรมX)

2.2 รายละเอียดบทเพลงสร้างสรรค์

รายละเอียดการสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 5 บทเพลง ดังต่อไปนี้

เพลงที่ 1 เพลงนบอภิวันท์

ผู้วิจัยตั้งชื่อเพลงจากเหตุที่มาในการสวดบูชานมัสการพระพุทธเข้า (บทสวดนะโมตัสสะ) เพื่อระลึกบูชาถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้วิจัยนำแนวคิดดังกล่าวมาสร้างสรรค์โดยใช้วิธีการ นำบทสวดจัดเรียงในตารางโน้ตไทย ถอดโน้ตเสียงบทสวดและยึดลูกตกเป็นโครงสร้าง จากนั้นนำมาตกแต่งทำนองอย่างอิสระ มีจำนวน 1 ท่อน กำกับจังหวะด้วยหน้าทับปรบไก่ อัตราจังหวะสองชั้น ใช้กลุ่มเสียงเพียงออล่าง (ซลท XรมX) ทำนองวรรคท้าประโยคที่ 1 มีทิศทางการเคลื่อนที่ของเสียงจากเสียงสูงลงมายังเสียงต่ำเปรียบเสมือนแสดงกิริยาที่สำรวมนอบน้อมแด่หลักธรรมคำสอน ประโยคที่ 2 ตกแต่งทำนองให้มีความคล้ายคลึงกับโครงสร้างบทสวด กำหนดให้ใช้จังหวะฉิ่งกำกับจังหวะเพียงอย่างเดียว โดยบรรเลงเฉพาะฉิ่งตรงจังหวะห้องที่ 2, 4, 6, 8 เท่านั้น กำหนดให้บรรเลง 3 รอบ ตามลักษณะการสวดบทสวดบูชาครบทั้ง 3 จบ เมื่อบรรเลงจบครบจึงเสมือนได้สวดบทสวดนมัสการพระพุทธเจ้า

ความมุ่งหมายของบทเพลง ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นเพลงบังคับทาง สื่อถึงอารมณ์เคารพนอบน้อมบูชา ใช้กลวิธีการบรรเลงที่เรียกว่าการกรอ คือ กรอเสียงยาวและกรอเสียงสั้นตามจังหวะทำนอง เพลงผู้บรรเลงจะต้องปฏิบัติให้เกิดเสียงกลม นุ่มนวล น้ำหนักเสียงที่ได้จะมีความอิ่มเอมเพื่อแสดงความนอบน้อม กำหนดให้บรรเลง 3 รอบ ผู้บรรเลงจะต้องจดจำจำนวนเที่ยวในการบรรเลงให้ถูกต้องตามจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์

ทำนองเพลงนบอภิวันท์

- - - -	- - - รำ	- - - -	- ทำ ลำ ซ	- - - ม	- ร - ซ	- มำ - รำ	- ทำ - ลำ
- - - -	- - - ร	- - - -	- ท ล ซ	- - - ท	- ล - ซ	- ม - ร	- ท - ล

- - - -	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล	- - - ม	- ร - ล	- - - ซ	- ม - ซ
- - - -	- - - ล	- - - ท	- ซ - ล	- - - ท	- ล - ล	- - - ซ	- ท - ซ

กลับต้น (3 รอบ)

เพลงที่ 2 เพลงดุสิตสมภพ

ผู้วิจัยตั้งชื่อเพลงจากเหตุที่มาตามพุทธประวัติ เมื่อครั้งพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติอยู่บนสวรรค์ชั้นดุสิตและมาจุติยังโลกมนุษย์ เพลงดุสิตสมภพ มีจำนวน 1 ท่อน ความยาว 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ อัตราจังหวะสองชั้น ใช้กลุ่มเสียงเพียงออล่าง (ซลทXรมX) สร้างสรรค์จากต้นรากเพลงโหมโรงปฐมดุสิตเพื่อแสดงถึงพระโพธิสัตว์ครั้งเสวยชาติอยู่บนสวรรค์ชั้นดุสิต ประโยคที่ 1 และ 2 ใช้วิธีการขยายทำนอง ประโยคที่ 3 สร้างสรรค์ทำนองขึ้นใหม่มีแนวคิดมาจากพุทธประวัติครั้งเมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติพระองค์เสด็จดำเนินได้ 7 ก้าว ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีทำนอง 7 ห้องโน้ต ประโยคที่ 4 ใช้ผู้วิจัยวิธีการลดตัด

ทอนจากทำนองต้นรากส่วนท้ายท่อนที่ 1 ของทำนองต้นรากและตกแต่งทำนองให้เกิดความไพเราะ กำหนดให้จบด้วยเสียงซอล ซึ่งเป็นต้นกำเนิดกลุ่มเสียงเพียงออล่าง (ซลทxรมx) เพื่อแสดงถึงการเกิดขึ้นหรือการเริ่มต้นขึ้นแล้ว

ความมุ่งหมายของบทเพลง ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นเพลงกึ่งบังคับทาง สื่อถึงอารมณ์นอบน้อมบูชา ใช้กลวิธีการบรรเลงที่เรียกว่าการกรอ เน้นการกรอเสียงสั้นตามจังหวะทำนองเพลง การตีคู่ 6 หรือลูกเสี้ยวในประโยคที่ 1 การตีคู่แปดในลักษณะการตีสงมือในประโยคที่ 3 และการกรอคู่สาม คู่สี่ และคู่ห้าตามลำดับในวรรคสุดท้ายของเพลง ผู้บรรเลงจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามจังหวะช่องไฟและถ่ายทอดอารมณ์ที่สื่อแสดงถึงการนอบน้อมบูชาตามจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์

ทำนองเพลงดุสิตสมภพ

- - - มฺ	- - - มฺ	- - - รฺ	- มฺ รฺ ทฺ	- - - มฺ	- มฺ รฺ ทฺ	- ล - -	- ท - ท
- - - ซ	- - - ม	- - - ร	ซ ม ร ทฺ	- - - ม	ซ ม ร ทฺ	- ลฺ - ทฺ	- - - -

- - ล ท	- ร - ม	- มฺ - มฺ	- รฺ - ท	- - - ล	- - - ท	- มฺ มฺ มฺ	- มฺ - รฺ
- ซ - -	- ร - ม	- ซ - ม	- ร - ทฺ	- - - ลฺ	- - - ทฺ	- ท ล ซ	- ม - ร
- มฺ - -	รฺ ท - -	- มฺ - -	รฺ ท - -	- มฺ - -	รฺ ท - -	- ล - ท	- - - -
- - รฺ ท	- - ล ซ	- - รฺ ท	- - ล ซ	- - รฺ ท	- - ล ซ	- ลฺ - ทฺ	- - - -

- - - ร	- - - ม	- - - ซ	- - - ล	ท ล - -	- ซ - ล	ท - รฺ รฺ	- รฺ - รฺ
- - - ลฺ	- - - ทฺ	- - - ซฺ	- - - ลฺ	- - ซ ม	- ร - ม	- ล - ท	- ล - ซ

กลับต้น

เพลงที่ 3 เพลงรุ่งอรุณวันเพ็ญ

ผู้วิจัยตั้งชื่อเพลงจากเหตุที่มาตามพุทธประวัติ เมื่อพระพุทธองค์ทรงตรัสรู้นั้นตรงกับรุ่งอรุณของวันเพ็ญ เดือน 6 เหตุการณ์การตรัสรู้นั้นนำพามาซึ่งการค้นพบความจริง 4 ประการหรืออริยสัจ 4 ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงความนอบน้อมต่อเหตุการณ์ตรัสรู้และสื่อถึงหลักอริยสัจสี่แห่งความจริง 4 ประการอันเป็นที่ตั้งและเหตุแห่งการดับทุกข์ เพลงรุ่งอรุณวันเพ็ญ มีจำนวน 1 ท่อน ความยาว 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ อัตราจังหวะสองชั้น ใช้กลุ่มเสียงเพียงออล่าง (ซลทXรมX) สร้างสรรค์จากต้นรากเพลงสาธุการเปิดโลกมีความหมายถึงการเปล่งเสียงสาธุ ผู้วิจัยได้ถอดโครงสร้างลูกตกและตกแต่งทำนองขึ้นใหม่อย่างอิสระ สื่อถึงอารมณ์ตื่นรู้เบิกบานและความเคารพนอบน้อม กำหนดให้แสดงกลุ่มทำนอง 3 กลุ่ม เพื่อ

แสดงถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ และเปรียบดั่งสัจธรรมของมนุษย์ 3 ประการคือ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปเพื่อแสดงถึงความจริงแท้ของมนุษย์ กำหนดให้บรรเลงกำกับจังหวะด้วยจังหวะฉิ่งอย่างเดียว เช่นเดียวกับการบรรเลงในเพลงสาธุการนัยยะแห่งการสาธุ

ความมุ่งหมายของบทเพลง ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นเพลงบังคับทาง สื่อถึงอารมณ์ตื่นรู้ เบิกบาน สำราญเริงใจ เน้นการกรอเสียงสั้นตามจังหวะทำนองเพลง ประโยคที่ 1 ห้องที่ 2 เน้นคู่แปดให้เสียงเท่าและเต็มเสียง แสดงถึงความอิ่มเอม ความเบิกบานใจ และห้องที่ 5-6 กำหนดให้ผู้บรรเลงระนาดเอกใช้กลวิธีการกรอเชื่อมเสียงจากเสียงเสียงเรสูงเคลื่อนที่ลงมายังเสียงลา ในประโยคที่ 2 ห้องที่ 5 และ 7 และประโยคที่ 3 ห้องที่ 3 ใช้การสะเดาะเสียงเดียว ดังกล่าวมานี้ ผู้บรรเลงจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามจังหวะทำนองตามจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์

ทำนองเพลงรุ่งอรุณวันเพ็ญ

- - - -	ร ร ร ร	- ซ - ม	- ร - ล	- - - รำ	- - - ล	**ท ล - -**	**ซ - - ม**
- - - -	ล฻ ล฻ ล฻ ล฻	- ซ฻ - ท฻	- ล฻ - ล฻	- - - ร	- - - ล฻	**- - ซ ม**	**- ร - ท฻**

- - - -	- - ซ ล	**ท ล - -**	**ซ - - ม**	มม - ซ -	ซ - - ม	ลล - ท -	ท - - ล
- - - -	ร ม - -	**- - ซ ม**	**- ร - ท฻**	- ม - ม	- ร - ท฻	- ล - ล	- ซ - ม
- - - มำ	- - - รำ	- - ททท	รำ ท - -	**ท ล - -**	**ซ - - ม**	ซ ม - ม	- ซ - ล
- - - ม	- - - ร	- - - ท	- - ล ซ	**- - ซ ม**	**- ร - ท฻**	- - ร ท฻	- ซ฻ - ล฻

- - - -	- - - มำ	- รำ - ท	ล ซ - ล	- ท - ล	ซ ม - -	- ท ล ซ	- ม - ร
- - - -	- - - ม	- ร - ท฻	ล฻ ซ฻ - ล฻	- ท฻ - ล฻	ซ฻ ท฻ - -	- ท฻ ล฻ ซ฻	- ท฻ - ล฻

กลับต้น

เพลงที่ 4 เพลงละสังขาร

ผู้วิจัยตั้งชื่อเพลงจากเหตุที่มาตามพุทธประวัติ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ เมืองกุสินารา ครั้นเมื่อถวายพระเพลิงพระสรีระเรียบร้อยแล้วโทณพราหมณ์ได้แบ่งพระบรมสารีริกธาตุไปตามเมืองต่าง ๆ เพื่อการสักการะบูชา เพลงละสังขาร มีจำนวน 1 ท่อน ความยาว 4 จังหวะหน้าทับปรบไก่ อัตราจังหวะสองชั้น ใช้กลุ่มเสียงเพียงออบน (ดรมXซลX) และกลุ่มเสียงชวา (ฟซลXดรX) มีต้นรากมาจากเพลงตวงพระธาตุ โดยนำทำนองหลักมาถอดโครงสร้างลูกตก และตกแต่งทำนองเป็นเพลงกรอขึ้นใหม่อย่างอิสระ ผู้วิจัยสร้างสรรค์ให้มีลักษณะทำนองที่แสดงถึงอารมณ์โศกเศร้าเพื่อแสดงความเคารพต่อการเสด็จดับขันธปรินิพพานขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ความมุ่งหมายของบทเพลง ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นเพลงกรอบังคับทาง สื่อถึงอารมณ์โศกเศร้า บรรเลงจังหวะอย่างช้า เน้นการกรอเสียงยาว เพลงนี้ผู้วิจัยใช้กลวิธีการสร้างสรรค์ในรูปแบบเพลงที่มีการเปลี่ยนบันไดเสียง เพื่อให้ผู้บรรเลงเกิดความเข้าใจในทำนองที่มีโน้ตเป็นสะพานเชื่อมระหว่างสองบันไดเสียง ให้สามารถสอดรับได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน

ทำนองเพลงละสังขาร

- - - -	- - - -	- - - -	- - - รำ	- - - -	- มำ - รำ	- ดำ - ล	- ซ - ดำ
- - - -	- - - -	- - - -	- - - ร	- - - -	- ม - ร	- ด - ม	- ร - ด

- - - -	- ล ดำ -	- - - -	- ฟ - -	- - - ด	ร ฟ - -	- - ซ ซ	- ฟ ซ ล
- - - -	- - - ซ	- ฟ - ร	- - - ด	- - ล -	- ฟ - -	- - ซฺ ซฺ	- ฟฺ ซฺ ลฺ

- - - รำ	- - - -	- มำ - รำ	- ดำ - ฟ	- ซ ฟ ร	- ด - ร	- ด - ฟ	- - - ฟ
- - - ร	- - - -	ซำ ม - ร	- ด - ด	- ร ด ล	- ซ - ล	- ซ - ฟฺ	- - - ฟฺ

- - - -	- ฟ ซ ล	- ดำ - ซ	- - - -	- ด ร ฟ	- ซ - ล	- ดำ - ล	- ซ - ฟ
- - - -	ด - - ลฺ	- ด - ซฺ	- - - -	ล - - ฟฺ	- ซฺ - ลฺ	- ด - ลฺ	- ซฺ - ฟฺ

กลับต้น

เพลงที่ 5 ไชยวัฒนาราม

ผู้วิจัยตั้งชื่อเพลงเหตุจากที่มาของแรงบันดาลใจ คือวัดไชยวัฒนาราม ต้องการสื่อแสดงถึงนัยยะของการสร้างวัดและจินตภาพของกลุ่มพระปรางค์ทั้ง 5 องค์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัด ผู้วิจัยกำหนดให้มีจำนวน 1 ท่อน ความยาว 4 จังหวะหน้าทับสองไม้ อัตราจังหวะสองชั้น ใช้กลุ่มเสียงเพียงออล่าง (ซลทXรมX) และใช้เสียงภายในกลุ่มเสียงเท่านั้น ใช้วิธีการแต่งทำนองขึ้นมาโดยอิสระ เน้นทำนองให้แสดงอารมณ์ตื่นรู้ เบิกบาน และอ่อนน้อมเคารพแด่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขึ้นต้นทำนองเพลงด้วยเสียงซอล ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของกลุ่มเสียงแสดงสัญญะของผู้ให้กำเนิด ผู้วิจัยเน้นใช้เสียงภายในกลุ่มเสียงแสดงสัญญะกลุ่มพระปรางค์ทั้ง 5 องค์ สร้างสรรค์ให้มีลักษณะเคลื่อนที่จากเสียงสูงลงสู่เสียงต่ำ เปรียบเสมือนยกมือขึ้นเหนือศรีษะและก้มลงกราบด้วยความนอบน้อมลงมาจบที่เสียงซอล ในเพลงนี้เป็นทำนองเพลงประพันธ์ขึ้นใหม่โดยไม่มีโครงสร้างบทเพลงอื่นใด มีจุดเด่นคือการใช้การประพันธ์ให้มีความเชื่อมโยงแบบการสัมผัสฉันทลักษณ์ของทำนอง และการใช้กลุ่มทำนองที่มีทั้งเสียงต่ำและเสียงสูง

ความมุ่งหมายของบทเพลง ผู้วิจัยกำหนดให้เป็นเพลงบังคับทาง ใช้เป็นเพลงเชื่อมระหว่างแต่ละบทเพลง เน้นการตีคู่แปด ใช้กลวิธีการกรออย่างสั้นเพื่อให้เกิดอรรถรสของบทเพลง

ทำนองเพลงไชยวัฒนาราม

- - - -	- - ซ ซ	- ร̣ - ท̣	- ล̣ - ซ̣	- - - ล̣	- - ท̣ ร̣	**- ม̣ - ร̣**	**- ท̣ - ล̣**
- - - -	- ซ̣ - -	- ร - ท̣	- ล̣ - ซ̣	- - - ล	- - - ร	**- ม - ร**	**- ท̣ - ล̣**

- - - -	- - ร̣ ร̣	**- ม̣ - ร̣**	**- ท̣ - ล̣**	- - - ท̣	- - ร̣ ล̣	- ร̣ - ท̣	- ล̣ - ซ
- - - -	- ร - -	**- ม - ร**	**- ท̣ - ล̣**	- - - ท	- - - ล	- ร - ท̣	- ล̣ - ซ̣

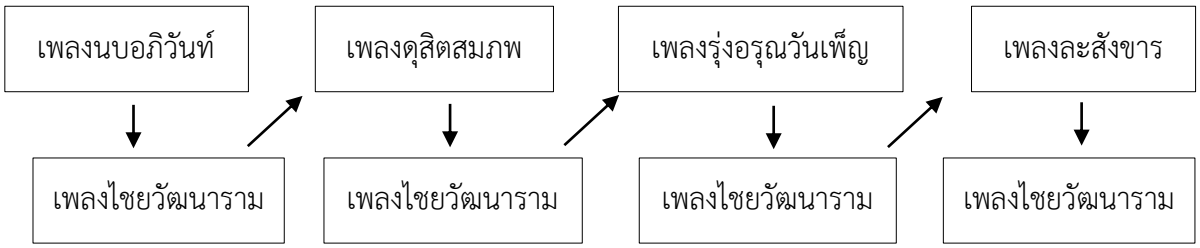
- - - ร̣	- - ซ ล̣	- ท̣ - ล̣	- ซ - ม	- - - ม̣	- - ท̣ ร̣	- ม̣ - ร̣	- ท̣ - ล̣
- - - ร	- - - ล	- ท̣ - ล̣	- ซ̣ - ท̣	- - - ม	- - - ร	- ม - ร	- ท̣ - ล̣

- - - ม	- ร - ซ	- - - ม	- ร - ล̣	- - - ม	- ร - ม̣	- ร̣ - ท̣	- ล̣ - ซ
- - - ท̣	- ล̣ - ซ̣	- - - ท̣	- ล̣ - ล̣	- - - ท̣	- ล̣ - ม	- ร - ท̣	- ล̣ - ซ̣

กลับต้น

2.3 วงดนตรีที่ใช้และลำดับการบรรเลง

ผู้วิจัยกำหนดใช้วงดนตรีปี่พาทย์ไม้นวมเพื่อสื่อถึงความนบนอบบูชา ที่ใช้ประกอบด้วยเครื่องดนตรีระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ซออู้ กลองแขก ฉิ่ง และกรับ มีลำดับการบรรเลงในลักษณะดนตรีเล่าเรื่อง ประกอบด้วย 5 เพลงหลัก แบ่งเป็น 4 เพลงหลัก 1 เพลงเชื่อม มีรายละเอียดการบรรเลงดังนี้

แผนภาพที่ 2 ลำดับการบรรเลงเพลง

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัยตอบตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พบว่า วัดไชยวัฒนารามสร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระราชมารดา มีการสร้างภาพปูนปั้นประดับบนผนังเมรุทิศเมรุราย แสดงเหตุการณ์สำคัญจากพุทธประวัติสะท้อนให้เห็นถึงความกตัญญู ความเพียรพยายามโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และความแน่วแน่ตั้งใจกระทำขึ้นจนสำเร็จเพื่อมวลมนุษย์ การสร้างภาพปูนปั้นพุทธประวัตินี้เป็นการถวายสักการะบูชาแด่พระพุทธเจ้าเพื่อแซ่ซ้องสรรเสริญด้วยความยินดีหรือความโศกเศร้าอย่างที่สุดและเป็นการตอบสนองพระพุทธศาสนาในรูปแบบงานศิลปกรรมจากภูมิปัญญาเชิงช่างเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

2. เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงจากภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีทางดุริยางคศิลป์ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า

เรื่องที่ 1 การศึกษาทฤษฎีดุริยางคศิลป์ องค์ประกอบดนตรี ดังที่ เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี (2530 : 2-10) กล่าวว่า องค์ประกอบดนตรี ประกอบไปด้วย ความรู้สึกต่าง ๆ ของบทเพลงขึ้นอยู่กับจังหวะ (จังหวะฉิ่งและจังหวะหน้าทับ) ทำนอง (ความสูง-ต่ำ ช้า-เร็ว ดัง-เบา ของเสียงที่เกิดจากเครื่องดนตรี) พื้นพิว (รูปแบบของเสียงที่สอดสัมพันธ์กัน) และคีตลักษณ์ของบทเพลง (รูปแบบของบทเพลงที่กำหนดขึ้นโดยผู้ประพันธ์) และบุษกร สำโรงทอง (2539 : 5-6) กล่าวว่า ทำนองและจังหวะเป็นองค์ประกอบสำคัญทางดนตรีที่แสดงถึงอัตลักษณ์และความรู้สึกของบทเพลงอีกทั้งความเข้มของเสียงยังส่งผลต่ออรรถรสทางอารมณ์ความรู้สึกที่สามารถรับรู้ได้ด้วยรสของทำนองดนตรี การแบ่งประเภทเพลงไทย ดังที่ สงัด ภูเขาทอง (2539 : 133) ความว่า เพลงชุด คือ เพลงที่เกิดจากการรวมตัวจากเพลงต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การประสมวงดนตรี ดังที่ มนตรี ตราโมท (2538 : 24-25) ความว่า การประสมวงดนตรีคือการเอาเครื่องดนตรีหลาย ๆ อย่างมาบรรเลงรวมกัน แต่การที่จะนาเอาเครื่องดนตรีคนละอย่างมาบรรเลงพร้อม ๆ กันนี้จะต้องพิจารณาเลือกแต่สิ่งที่มีเสียงกลมกลืนกันและไม่ดังกลบเสียงกัน การเลือกใช้เครื่องดนตรีจะต้องระวังเสียงของเครื่องดนตรี เมื่อบรรเลงร่วมกันต้องใช้ความรู้สึกฟังด้วยวิจารณญาณอันสุขุม

เรื่องที่ 2 การศึกษาเรื่องการประพันธ์เพลงไทย ผู้วิจัยพบว่าการสร้างสรรค์ผลงานเกิดขึ้นจากความรู้สึกในสิ่งที่พบเจอ (Excitement) มาเป็นแรงบันดาลใจในการจดจำในความรู้สึก (Memory) เพื่อสร้างสรรค์บทเพลงออกมา (Expression) นำไปสู่การสร้างสรรค์งานจนสำเร็จตามข้อมูลการสัมภาษณ์ของ (พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2565) โดยยึดหลักวิธีการประพันธ์เพลงไทยตามโบราณาจารย์ปฏิบัติสืบทอด คือ ยืด ยุบ ขยาย ตัดทอน และประพันธ์ขึ้นใหม่โดยอัตโนมัติอีกทั้งใช้หลักการตั้งชื่อบทเพลงตามการอธิบายของมนตรี ตราโมท (มนตรี ตราโมท, 2538 : 88-89)

จากผลการวิจัยสร้างสรรค์ พบว่า มีการตีความบทเพลงจากนัยยะข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติ ทัศนกุลวงศ์ จากวิทยานิพนธ์เรื่อง การประพันธ์เพลงตับเรื่อง “บัวสามเหล่า” ที่แสดงความเชื่อและนัยยะธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีวิธีการสร้างสรรค์จากบทเพลงต้นรากที่มีนัยยะสอดคล้องเกี่ยวกับชื่อเพลงและเนื้อหา และนัยยะบทเพลงแห่งการสาธุเพื่อแสดงความนบนอบบูชา (ธิติ ทัศนกุลวงศ์, 2561 : ค) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพงษ์ บ้านไกรทอง จากวิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์ผลงานดุริยางคศิลป์ชุด สัตว์หิมพานต์ ที่มีการสร้างสรรค์ทำนองเพลงสำหรับเชื่อมต่อเพื่อแสดงความเป็นเอกภาพในการเชื่อมโยงเล่าเรื่องตามลำดับ ความสำคัญในแต่ละของเพลง (สุรพงษ์ บ้านไกรทอง, 2561 : 371)

การสร้างสรรค์บทเพลงจากเหตุการณ์บนภาพปูนปั้นพุทธประวัติวัดไชยวัฒนาราม เป็นอีกหนึ่งผลงานที่ผู้วิจัยเน้นการนำพื้นฐานทางดุริยางคศิลป์มาใช้ในสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในองค์ประกอบทางดุริยางคศิลป์และหลักการประพันธ์เพลงไทยอย่างลึกซึ้งโดยง่าย เพื่อใช้เป็นแนวการศึกษาทางดุริยางคศิลป์อันจะทำให้ผู้ที่ศึกษาหรือสนใจในดนตรีไทยสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามได้ ผู้วิจัยตั้งข้อกำหนดในการศึกษาบทเพลงชุดนี้ใน 2 ลักษณะคือ ประการแรกบทเพลงว่าด้วยการฝึกฝนพื้นฐานและกลวิธีการบรรเลงอย่างง่าย และเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักประเภทบทเพลงและวิธีการบรรเลงที่สื่ออารมณ์ตามที่ผู้ประพันธ์กำหนด ประการที่สองเพื่อให้บทเพลงสามารถรับรู้และเข้าถึงโดยง่าย และสามารถใช้บรรเลงในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1. จากการศึกษาข้อมูลภาพปูนปั้นพุทธประวัติสามารถนำผลวิจัยไปใช้สอนเพื่อเชื่อมโยงคุณค่าของงานศิลปะที่แสดงผ่านเรื่องราวทางพุทธศาสนาว่ามีนัยยะที่สื่อแสดงได้อย่างไร เพื่อสร้างความเข้าใจและปลูกฝังคติธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคคล

2. จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำบทเพลงสร้างสรรค์ไปเป็นต้นแบบในการทำความเข้าใจหลักการประพันธ์เพลงไทย เพื่อสร้างความเข้าใจในรายละเอียดและวิธีการประพันธ์เพลงไทย

3. ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นพื้นฐานต่อยอดเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนา งานศิลปกรรม และดนตรี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะภาพปูนปั้นพุทธประวัติประดับบนผนังเมรุทิศเมรุราย วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษางานศิลปกรรมประเภทอื่นในพื้นที่อื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและนำมาเปรียบเทียบกันเพื่อความชัดเจนด้านมุมมองและประโยชน์ทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่ส่งผลต่องานศิลปกรรมและพระพุทธศาสนาในยุคสมัยนั้น เช่น สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง เป็นต้น เพื่อความหลากหลายในการศึกษาความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2564). วันวิสาขบูชา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: https://webaccess.dra.go.th/rpc/cat/ebook/2565/e-book%20%วันสำคัญทางศาสนา/4.วันวิสาขบูชา/ mobile/index.html.

โกสุม สายใจ. (2560). พุทธศิลป์กับการจัดการความรู้. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*. 3 (1), 3.

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2530). *สังคีตนิยมว่าด้วยดนตรีไทย.* กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์.

ธิติ ทัศนกุลวงศ์. (2561). *การประพันธ์เพลงตับเรื่อง "บัวสามเหล่า"*. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต, คณะศิลปกรรมศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุษกร สำโรงทอง. (2539). *การดำเนินทำนองของเครื่องดนตรีดำเนินทำนองประเภทเครื่องตี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประทีป เพ็งตะโก. (2537). *วัดไชยวัฒนาราม.* กรุงเทพมหานคร: ไอเดียสแควร์.

มนตรี ตราโมท. (2538). *ดุริยสาส์นของนายมนตรี ตราโมท.* กรุงเทพมหานคร, ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน).

รวี สิริอิสสระนันท์. (2553). *พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) และพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับหลวงประเสริฐ, คำให้การชาวกรุงเก่า, คำให้การขุนหลวงวัด.* นนทบุรี: สำนักพิมพ์ศรีปัญญา.

สงัด ภูเขาทอง. (2539). *การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย.* กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

สุรพงษ์ บ้านไกรทอง. (2561). *การสร้างสรรค์ผลงานดุริยางคศิลป์ ชุดสัตว์หิมพานต์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระมหาดนัยพัชร์ คมฺภีรปญฺโญ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565

วีระศักดิ์ แสนสะอาด, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2565

สถาพร อรุณวิลาส, สัมภาษณ์, 17 กันยายน 2565

พิชิต ชัยเสรี, สัมภาษณ์, 24 กันยายน 2565

ความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืน ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Engineering Students Opinions On Factors Affecting Nightlife Behavior Mahasarakham University Students

อธิวัฒน์ อุดมก้านตง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Athiwat Udomkantong
Mahasarakham University, Thailand
E-mail: atiwat.u@msu.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน และสำรวจความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ทุกชั้นปี จำนวน 400 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) ซึ่งในส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ไปเที่ยวกลางคืนส่วนใหญ่เป็นนิสิตชาย สถานที่ที่นิสิตชอบไปเที่ยวมากที่สุด คือ ร้านเหล้าที่มีระบบแสงสีเสียงที่ทันสมัย โดยนิสิตมักจะชอบไปเที่ยวในวันศุกร์สุดสัปดาห์ โดยมีความถี่ในการไปเที่ยว 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งในการไปเที่ยวของนิสิตแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 300-400 บาท และแหล่งค่าใช้จ่ายในการไปเที่ยวกลางคืนของนิสิตมาจากเงินที่ได้รับจากผู้ปกครองเป็นหลัก และนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.87) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาจากด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนมากที่สุด ($\bar{x}$ = 3.29) ชี้ให้เห็นว่า กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญที่สุดสำหรับนิสิตมีการสร้างพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกัน รองลงมา คือ ด้านทัศนคติส่วนบุคคล ($\bar{x}$ = 3.14) สะท้อนให้เห็นว่า นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ ต้องการความเป็นอิสระสูง และเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง จึงอยากแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ในชีวิตด้วยการไปเที่ยวกลางคืนเพื่อ

* วันที่รับบทความ : 31 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 24 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 31 2023; Revised: February 23 2023; Accepted: February 24 2023

พบเจอผู้คนและสิ่งที่ตนยังไม่เคยพบเห็นมาก่อน ต่อมาคือ ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ($\bar{x}$ = 2.79) ชี้ให้เห็นว่า บรรยากาศและการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในร้านที่ดีมีผลต่อการเที่ยวกลางคืนของนิสิตเป็นอย่างมาก อีกทั้งการโฆษณาของสถานบันเทิงผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียที่นิสิตสามารถเข้าถึงง่ายมีการจัดโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดความสนใจอยู่ตลอดเวลา และด้านที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ($\bar{x}$ = 2.25) ชี้ให้เห็นว่า ครอบครัวยังเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดรากฐานที่ดีทางจิตใจ และนิสิตเองมีความเห็นอกเห็นใจบิดาและมารดาที่ต้องทำงานหนักเพื่อให้มีรายได้มาจุนเจือครอบครัวและเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนของนิสิตเองจึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยลดความอยากเที่ยวกลางคืนของนิสิตได้โดยตรง

คำสำคัญ: ความคิดเห็น; นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม; พฤติกรรมการเที่ยวกลางคืน

Abstract

The objective of this research is to study the demographic, social and economic characteristics of Mahasarakham University students with nightlife behavior and explore the Faculty of Engineering Students Opinions Factors Affecting Nightlife Behavior Mahasarakham University Students. The 400 engineering students were used as the case study. Samples were determined using Krejcie and Morgan tables. The methodology of this study was means of sampling (Systematic Random Sampling). The used tool for data collection was a questionnaire rating scale of 5 levels. The statistics used for data analysis were percentage, means and standard deviation.

The research shows that most Mahasarakham University students who go out at night are male students. The place students like the most is a tavern with modern lighting and sound systems. Students usually like to travel on Fridays and weekends. The frequency of traveling 2-3 times a week. In which each student's trip costs an average of 300-400 baht and the source of expenses for student nights is mainly from money received from parents. And engineering students have opinions about the on factors affecting nightlife behavior of students of Mahasarakham University overall is at a medium level ($\bar{x}$ = 2.87) and when considering each aspect, it was found that the relationship between friends affected the students nightlife out behavior the most ($\bar{x}$ = 3.29) the result is that the faculty of engineering students are of the view that, friends are the most important thing for students. There is a space to do activities together. Until the opinions or words of friends become something that influences students. Followed by personal attitude ($\bar{x}$ = 3.14) the result is that the faculty of engineering students are of the view that, students studying at the university level It is an era where physical and mental transformation demands high independence. and is the age that i want to try therefore wanting to find new experiences in life by going out at night meeting people and things that he had never seen before. Next is the social and environmental aspect ($\bar{x}$ = 2.79) the result is that the faculty of engineering students are of the view that, atmosphere and environment design inside the store is good it greatly affects the students nightlife and in addition, the advertising of entertainment venues through social media that students can easily access with promotions to attract attention all the time. and the aspect that was at the lowest level was family relationships ($\bar{x}$ = 2.25) the result is that the faculty of engineering students are of the view that, the family is also an institution that forms a good foundation of the mind. and students themselves have sympathy for their parents who have to work hard to earn

income to support their families and pay for their education expenses therefore, it is an important part that will directly reduce students nightlife cravings.

Keywords: Opinions; Mahasarakham University Students; Nightlife behavior

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านวัตถุและเทคโนโลยี มีการหลั่งไหลของอารยธรรมตะวันตกที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนไทย ซึ่งปัจจุบันคนไทยให้ความสำคัญกับความเจริญทางด้านวัตถุ เทคโนโลยี และการรับเอาค่านิยมตะวันตกมาถือปฏิบัติ จึงส่งผลทำให้คนไทยมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ผิดศีลธรรมมากขึ้น เพราะต่างหลงใหลในวัตถุและค่านิยมตะวันตก อันเป็นสาเหตุทำให้สภาพสังคมไทยเต็มไปด้วยปัญหาต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งของประเทศที่กำลังตกอยู่ในกระแสบริโภคนิยมและค่านิยมแบบตะวันตก แต่ทว่าสภาพปัจจุบันของสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญที่ทำให้โลกไร้พรมแดนเกิดการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งนับวันจะทวีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้นส่งผลต่อการเรียนรู้ ค่านิยม ประเพณี รวมไปถึงวัฒนธรรมของเด็กและเยาวชนจนก่อให้เกิดปัญหาสังคมและเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549 : บทนำ)

สถานบันเทิงในปัจจุบัน ผู้ประกอบการจะมุ่งแสวงหาผลประโยชน์และผลกำไรในรูปแบบของธุรกิจมากขึ้น โดยขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบกับประชากรกลุ่มเป้าหมายก็เป็นเด็กและเยาวชนที่ต้องเผชิญกับภาวะความตึงเครียดทางด้านการเรียนและทางด้านจิตใจอยู่เสมอ จึงหาวิธีการคลายเครียดด้วยการเที่ยวกลางคืน ในส่วนของสถานบันเทิงเองก็มีการปรับกลยุทธ์รวมถึงรูปแบบกิจกรรมให้เป็นที่น่าดึงดูดและน่าสนใจมากขึ้น อาทิเช่น มีการสร้างบรรยากาศภายในร้านที่ดี มีการเล่นดนตรีสด จัดคอนเสิร์ต การให้บริการเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ภายในร้าน มีการจัดโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดความสนใจตลอดเวลา จึงทำให้การเที่ยวสถานบันเทิงกลายเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งที่วัยรุ่นนิยมกระทำกัน เพราะสามารถสร้างความสนุกสนานและเกิดความเพลิดเพลินเป็นอย่างมาก แต่ผลที่ตามมาอาจทำให้เยาวชนใช้เวลาว่างในทางที่ผิด ใช้เงินฟุ่มเฟือย ลุ่มหลงอยู่กับอบายมุข มีพฤติกรรมเสพติดการเที่ยวกลางคืน หรือนำไปสู่การเกิดอาชญากรรม ความรุนแรง หรืออุบัติเหตุ อันมีสาเหตุมาจากความมึนเมาจนได้รับบาดเจ็บและอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้

รายงานจากการสำรวจสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด โครงการ Child watch โดยสถาบันรามจิตติ ของอมรวิชช์ นาครทรรพ ระบุว่า กลุ่มเยาวชนและวัยรุ่นจำนวนไม่น้อยมีการใช้จ่ายเงินอย่างต่ำ เดือนละ 20,000-25,000 บาท และยังมีพฤติกรรมออกไปเที่ยวตามสถานบันเทิงไม่น้อยกว่า 3 วันต่อสัปดาห์ติดคอมพิวเตอร์ ติดเกมส์ และติดการพนัน และยังพบว่า วัยรุ่นและเยาวชนมีพฤติกรรมแนวโน้มที่ใช้

ความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยจากการตรวจสอบสถิติจำนวนคดีของเด็กและเยาวชนทั้งชายหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ถูกคำเนินคดีโดยสถานพินิจทั่วประเทศตั้งแต่เดือนมกราคม-กรกฎาคม 2548 มีสูงถึง 20,218 คดี เฉลี่ยเป็น 96 คดีต่อวัน หรือ 4 คดีต่อชั่วโมงและเมื่อตรวจสอบย้อนกลับไปในช่วงปี พ.ศ. 2546-2547 พบว่า จำนวนเด็กในสถานพินิจที่ถูกคำเนินคดี มีอายุน้อยลง โดยผลจากการวิเคราะห์ปัญหาของวัยรุ่นและเยาวชน พบว่า สาเหตุหนึ่งของการเกิดปัญหามาจากการเที่ยวกลางคืน (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2548 : 1) บวกกับสถานการณ์ในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม ทำให้วัยรุ่นและเยาวชนในสังคมปัจจุบันต้องเผชิญกับภาวะความตึงเครียดทางด้านจิตใจอันเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกเข้ามากระทบ จึงต้องการหาทางออกด้วยการพักผ่อนหย่อนใจด้วยวิธีการต่างๆ รวมถึง การเที่ยวกลางคืนตามแหล่งสถานบันเทิง จนทำให้วัตถุประสงค์ของการเที่ยวตามแหล่งสถานบันเทิงในปัจจุบันได้แปรเปลี่ยนไป ซึ่งต่างจากในอดีตที่ถือว่าการเที่ยวตามแหล่งบันเทิงในเวลาว่างเป็นกิจกรรมนันทนาการเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเป็นมิติด้านจิตวิญญาณอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ตั้งตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ในปัจจุบันเป็นชุมชนที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยเฉพาะนิสิตระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นตอนปลายมีความต้องการที่จะเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ดังนั้นบริเวณรอบๆ มหาวิทยาลัยจึงมีสถานบันเทิงหลากหลายรูปแบบเพื่อตอบสนองความต้องการของนิสิต เช่น ผับ บาร์ ร้านคาราโอเกะ ร้านเหล้า เป็นต้น จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า นิสิตจะชอบไปเที่ยวในช่วงเวลาตั้งแต่ 20.00 น. เป็นต้นไป จนถึงเวลาร้านปิดประมาณเที่ยงคืน โดยนิสิตมักจะชอบไปเที่ยวในวันศุกร์สุดสัปดาห์เนื่องจากจะได้พักผ่อนในวันเสาร์อาทิตย์หรือไปเที่ยวเนื่องในโอกาสพิเศษ เช่น วันเกิดเพื่อนหรือหลังจากสอบเสร็จ เป็นต้น และนิสิตมักจะไปเที่ยวร้านร้านเหล้าที่มีระบบแสงสีเสียงที่ทันสมัย เพราะจะมีความสนุกสนานมากกว่าร้านนั่งดื่มทั่วไป

จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน และสำรวจความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี เพื่อหาคำตอบว่าพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ให้ความสำคัญกับประเด็นใด

ผลการศึกษาที่ได้รับ นอกจากจะทราบลักษณะทางประชากร สังคม พฤติกรรมการใช้จ่ายในการไปเที่ยวของนิสิตในแต่ละครั้งแล้ว ยังได้ทราบระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนและยังสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวางแผนหรือมาตรการในการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตได้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยทุกภาคส่วนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำมาหาแนวทางที่จะช่วยปกป้อง ดูแล แก้ไขพฤติกรรมของนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ใน มหาวิทยาลัยมหาสารคามให้มีความเหมาะสม และสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน

2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืน ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร คือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ชั้นปีละ 100 คน จำนวนทั้งสิ้น 400 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 166) โดยได้มีการกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยเพื่อนำมาใช้แปลผลการวิจัย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเที่ยวกลางคืนของนิสิตที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยดำเนินการหรือดูแลในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะปลายเปิด (Open Ended Questionaire)

โดยผู้วิจัยได้มีการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในด้านสถิติ ด้านภาษา และด้านเนื้อหา อีกทั้งมีการใช้วิธีคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากนั้นวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญได้ค่า IOC เฉลี่ยเท่ากับ 0.86 และผู้วิจัยยังมีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองเก็บข้อมูลกับนิสิตคณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 40 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แล้วจึงนำผลการทดสอบมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าเท่ากับ 0.81 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นในระดับดี หมายถึง แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการนำแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยมีการชี้แจงรายละเอียดในการตอบแบบสอบถามและเน้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อคำถาม และมีกำหนดนัดหมายรับแบบสอบถามคืนภายใน 30 วัน โดยผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้ทั้งหมด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลและหาค่าทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการจิตสังคมของ Erikson (1967 : 6) ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะประจำวัยของเขา เด็กที่มีช่วงอายุต่างกันย่อมแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ด้านมูลเหตุจูงใจทางอารมณ์ศึกษาสภาพอารมณ์ที่ส่งผลต่อการแสดงออกของร่างกาย เพราะอารมณ์จะเป็นแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ (ลิขิต กาญจนาภรณ์, 2547 : 115)

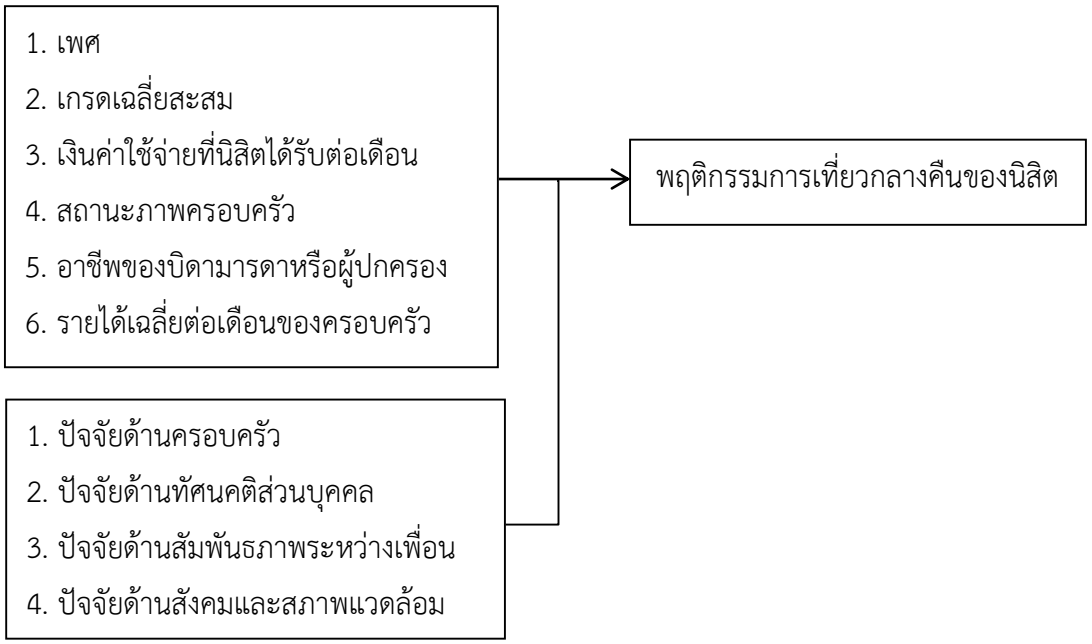
ด้านสัมพันธภาพครอบครัว ศึกษาความหมายของครอบครัว ลักษณะและหน้าที่ของครอบครัว ตลอดจนปัญหาของครอบครัวเพราะครอบครัวมีบทบาทต่อการแสดงพฤติกรรม และค่านิยมของวัยรุ่น (จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2548 : 84)

ด้านทัศนคติส่วนบุคคล ศึกษาลักษณะทั่วไป แนวคิด ทัศนคติ และพัฒนาการของวัยรุ่นที่เปลี่ยนผ่านจากเด็กโตไปเป็นผู้ใหญ่ (วิทยากร เชียงกูล, 2552 : 9)

ด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน ศึกษาวัยรุ่นกับกลุ่มเพื่อน เพราะวัยรุ่นจะให้ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยและให้ความสำคัญกับเพื่อนในกลุ่ม การคบเพื่อนร่วมวัยเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สำคัญยิ่งต่อจิตใจของวัยรุ่น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553 : 338-339)

ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ศึกษาบรรยากาศและการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในร้านที่มีผลต่อการเที่ยวกลางคืน เพราะการโฆษณาของสถานบันเทิงและการตกแต่งสถานที่เพื่อดึงดูดใจด้วยแสงสีเสียงเป็นสิ่งที่ทำให้นิสิตเลือกที่จะเข้าไปใช้บริการ (กีรติ เปลี่ยนสมัย, 2555 : 35-36)

ตัวแปรที่ศึกษา
(Study Variables)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อสำรวจความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ชั้นปีละ 100 คน โดยไม่แบ่งสาขาวิชา รวมจำนวนทั้งสิ้น 400 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan สามารถสรุปผลตามตัวแปรได้ ดังนี้

1. เพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตชาย จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 และรองลงมาเป็นนิสิตหญิง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0

2. เกรดเฉลี่ยสะสม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ที่ 2.50-2.99 คิดเป็นร้อยละ 38.0 รองลงมา คือ เกรดเฉลี่ยสะสม 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 33.8 และน้อยที่สุด คือ เกรดเฉลี่ยสะสม 3.50 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.4

3. เงินค่าใช้จ่ายที่นิสิตได้รับต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้รับเงินค่าใช้จ่ายต่อเดือนอยู่ที่ 5,000-7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.0 รองลงมา คือ ได้รับเงินค่าใช้จ่ายต่อเดือน 3,000-5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.5 และน้อยที่สุด คือ ได้รับเงินค่าใช้จ่ายต่อเดือนน้อยกว่า 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.5

4. สถานะภาพครอบครัว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะภาพครอบครัว คือ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมา คือ บิดามารดาหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 11.5 และน้อยที่สุด คือ บิดามารดาเสียชีวิตทั้งคู่ คิดเป็นร้อยละ 5.7

5. อาชีพของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมา คือ ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 19.0 และน้อยที่สุด คือ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 5.0

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว อยู่ที่ 15,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา คือ 10,000-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.0 และน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.5

ในส่วนพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่ไปเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนิสิตชาย สถานที่ที่นิสิตชอบไปเที่ยวมากที่สุด คือ ร้านเหล้าที่มีระบบแสงสีเสียงที่ทันสมัย โดยนิสิตมักจะชอบไปเที่ยวในวันศุกร์สุดสัปดาห์เนื่องจากจะได้พักผ่อนในวันเสาร์อาทิตย์ ซึ่งช่วงที่นิสิตไปเที่ยวมากที่สุด คือ เวลา 20.00-22.00 น. โดยใช้เวลาในการไปเที่ยวต่อครั้งมากกว่า 4 ชั่วโมง มีความถี่ในการไปเที่ยว 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งในการไปเที่ยวแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ 300-400 บาท และแหล่งค่าใช้จ่ายในการไปเที่ยวของนิสิตมาจากเงินที่ได้รับจากผู้ปกครอง

อธิบายเพิ่มเติมได้ คือ ด้วยบริบทของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเองตั้งอยู่ใกล้กับผับ บาร์ รวมถึงสถานบันเทิงที่กระจายอยู่โดยรอบมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสะดวกในการเดินทางและเมื่อไปกับกลุ่มเพื่อนหลายๆ คน เมื่อหารกันแล้วจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายในการไปเที่ยวแต่ละครั้งไม่มากนัก จึงทำให้นิสิตมีแนวโน้มและความถี่ในการเที่ยวกลางคืนเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยภาพรวม

ปัจจัยโดยภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	2.25	0.13	น้อย
2. ด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน	3.29	0.18	ปานกลาง
3. ด้านทัศนคติส่วนบุคคล	3.14	0.74	ปานกลาง
4. ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม	2.79	0.75	ปานกลาง
รวม	**2.87**	**0.29**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) ชี้ให้เห็นว่า การเรียนในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะสาขาวิชาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์มีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักการแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วน อย่างเหมาะสมทั้งในด้านการเรียน การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย การคบเพื่อน หรือการทำกิจกรรมต่างๆ และมีความระมัดระวังในเรื่องการเที่ยวกลางคืนเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยเป็นสาขาวิชาเฉพาะทางที่มีการเรียนการสอนและเนื้อหาที่เข้มข้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งการเที่ยวกลางคืนจะส่งผลกระทบต่อการเรียน ความเข้าในใจเนื้อหา และส่งผลถึงการสอบวัดผลได้โดยตรง และนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์เองยังมีการถ่ายทอดวิธีการปฏิบัติตนและคอยตักเตือนกันแบบพี่น้อง เพื่อให้สามารถศึกษาเล่าเรียนและใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม *ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว* จำแนกรายข้อ

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. บิดามารดาหรือผู้ปกครองทำงานหนัก จนทำให้ไม่มีเวลาใกล้ชิดนิสิต	2.73	1.05	ปานกลาง
2. บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีปัญหาขัดแย้งกัน ทำให้นิสิตเกิดความเบื่อหน่าย	2.13	1.01	น้อย
3. นิสิตเกิดความน้อยใจที่บิดามารดารักลูกไม่เท่ากัน	1.89	1.02	น้อย

4. บิดามารดาหรือผู้ปกครองคอยดุด่าและไม่ตามใจนิสิต	2.31	1.30	น้อย
5. บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่เข้าใจหรือไม่ยอมรับการแสดงความคิดเห็นของนิสิต	2.20	1.22	น้อย
รวม	**2.25**	**0.13**	**น้อย**

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}$ = 2.25) ชี้ให้เห็นว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ เห็นว่าครอบครัวยังเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดรากฐานที่ดีทางจิตใจและให้หลักประกันความมั่นคงทั้งในด้านการเงินและสังคม นิสิตส่วนใหญ่ยังต้องได้รับค่าใช้จ่ายจากบิดามารดาอยู่ เพราะเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยและในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งสถานภาพทางครอบครัวส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างก็พบว่า บิดามารดาก็อยู่ด้วยกัน ซึ่งยังผลให้สัมพันธภาพในครอบครัวในภาพรวมยังเป็นไปในทิศทางที่ดี แต่อาจด้วยภาระหน้าที่ สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และรูปแบบการดำเนินชีวิตในปัจจุบันทำให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องออกไปทำงานจนอาจไม่ค่อยมีเวลาให้กับนิสิตมากนัก แต่นิสิตเองก็เข้าใจและมีความเห็นอกเห็นใจบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่ต้องทำงานหนักเพื่อให้มีรายได้มาจุนเจือครอบครัวและเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนของนิสิตเอง

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม *ด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน* จำแนกรายข้อ

ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน	$\bar{x}$	S.D.	**แปลผล**
1. นิสิตถูกรุ่นพี่บังคับหรือเพื่อนชักชวนให้ไปเที่ยวกลางคืน	3.55	1.13	มาก
2. นิสิตต้องเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญๆ เช่น เลี้ยงรุ่น บายเนียร์ รับน้อง เลี้ยงฉลองวันเกิดเพื่อน เป็นต้น	3.39	1.26	ปานกลาง
3. นิสิตต้องการเป็นที่ยอมรับของรุ่นพี่และกลุ่มเพื่อน	3.13	1.36	ปานกลาง
4. นิสิตจำเป็นต้องไปเที่ยวกลางคืนเพราะรุ่นพี่หรือเพื่อนมีเรื่องไม่สบายใจและรุ่นพี่หรือเพื่อนต้องการที่ระบาย	3.36	1.25	ปานกลาง
5. นิสิตเป็นห่วงเพื่อนหากปล่อยให้ไปเที่ยวเพียงลำพังหรืออยู่ท่ามกลางคนที่ไม่รู้จักจึงจำเป็นต้องไปด้วย	3.01	1.44	ปานกลาง
รวม	**3.29**	**0.18**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.29) ชี้ให้เห็นว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ เห็นว่า มหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ที่ใช้เป็นแหล่งในการพบปะกับกลุ่มเพื่อนในช่วงวัยเดียวกัน ในด้านการเรียนก็เป็นการเรียนร่วมชั้นกันหรือร่วมสาขาเดียวกัน จึงมักจะเห็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเพื่อนพี่น้องอยู่เสมอ ส่งผลทำให้กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญที่สุดสำหรับนิสิต โดยมีการสร้างพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเพื่อนพี่น้องอย่างต่อเนื่อง เช่น การที่รุ่นพี่ติวหนังสือให้รุ่นน้อง การที่รุ่นพี่เอาหนังสือเรียนที่ไม่ได้ใช้แล้วให้รุ่นน้อง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเป็นความสัมพันธ์และความรู้สึกดีระหว่างกัน จนทำให้ความคิดเห็นหรือคำพูดของกลุ่มเพื่อนพี่น้องกลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากและมีความยากในการที่จะปฏิเสธหากถูกชักชวน

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม *ด้านทัศนคติส่วนบุคคล* จำแนกรายข้อ

ปัจจัยด้านทัศนคติส่วนบุคคล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. นิสิตต้องการหาประสบการณ์แปลกใหม่ อยากรู้อยากลอง	3.27	1.02	ปานกลาง
2. นิสิตคิดว่าการเที่ยวกลางคืนทำให้เป็นคนทันสมัยและรสนิยมดี	3.11	0.79	ปานกลาง
3. นิสิตรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินเมื่อไปเที่ยวกลางคืน	3.14	1.04	ปานกลาง
4. นิสิตคิดว่าการเที่ยวกลางคืนเป็นการคลายเครียดจากการเรียนหรือการสอบ	3.19	0.99	ปานกลาง
5. เมื่อนิสิตมีเรื่องไม่สบายใจ ผิดหวัง หรือล้มเหลว ทำให้รู้สึกอยากไปเที่ยวเพื่อทำใจและลืมเรื่องเศร้า	2.99	0.93	ปานกลาง
รวม	**3.14**	**0.74**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านทัศนคติส่วนบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.14) ชี้ให้เห็นว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์อย่างมาก เป็นวัยแห่งการปรับตัวที่กำลังเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่ต้องพึ่งพาบิดามารดาหรือผู้ปกครองไปสู่สภาวะที่ต้องรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด และที่สำคัญคือต้องการความเป็นอิสระสูงและมีความอยากรู้อยากลอง ดังนั้น จึงมักแสวงหาวิธีการในการคลายเครียดจากการเรียน การสอบ หรือเรื่องอื่นๆ ที่ทำให้ไม่สบายใจ ด้วยการเปิดประสบการณ์แปลกใหม่ในชีวิตโดยการไปเที่ยวกลางคืน เพราะได้ออกไปพบเจอผู้คน เพื่อนต่างเพศ และสิ่งที่ตนยังไม่เคยพบเห็นมาก่อน

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม *ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม* จำแนกรายข้อ

ปัจจัยด้านด้านสังคมและสภาพแวดล้อม	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. นิสิตไปเที่ยวกลางคืนเนื่องจากการโฆษณาและการจัดโปรโมชั่นของสถานบันเทิง	2.83	0.89	ปานกลาง
2. นิสิตชื่นชอบการจัดกิจกรรมของสถานบันเทิงซึ่งมีความน่าสนใจ เช่น การจัดมินิคอนเสิร์ต กิจกรรมเคาท์ดาวน์ เป็นต้น	2.96	1.21	ปานกลาง
3. นิสิตชื่นชอบบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของสถานบันเทิงเพราะเอื้อต่อการมองหาเพื่อนต่างเพศหรือคนที่เราสนใจ	3.01	0.90	ปานกลาง
4. นิสิตชื่นชอบระบบแสงสีเสียงที่ทันสมัยของสถานบันเทิงที่มีความเร้าใจทำให้อยากดื่มและเต้นเพื่อปลดปล่อย	2.82	1.02	ปานกลาง
5. นิสิตมองว่าสถานบันเทิงตั้งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย ทำให้สามารถเดินทางไปมาได้อย่างสะดวก ไม่น่าจะเกิดอันตรายอะไร	2.31	0.75	น้อย
รวม	**2.79**	**0.75**	**ปานกลาง**

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.79) ชี้ให้เห็นว่า นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ เห็นว่า ในสภาพสังคมปัจจุบันการปลูกฝังค่านิยมประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมได้ถูกความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ มีการติดต่อสื่อสารข้อมูลที่รวดเร็ว บวกกับวิถีชีวิตของนิสิตยุคใหม่ที่มีความพร้อมที่จะเปิดรับข่าวสารต่างๆ ในทุกรูปแบบ และต้องการข่าวสารข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ เช่น การโฆษณาของสถานบันเทิงผ่านทางสื่อโซเชียลมีเดียที่มีการจัดโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดความสนใจอยู่ตลอดเวลา การเชิญศิลปินที่มีชื่อเสียงมาสร้างความบันเทิง หรือการจัดคอนเสิร์ต เป็นต้น อีกทั้งการสร้างบรรยากาศและการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในร้านที่ดีมีความน่าสนใจ และเอื้อต่อการมองหาเพื่อนต่างเพศ ล้วนแล้วแต่มีส่วนที่ทำให้นิสิตอยากไปเที่ยว และอาจแสดงพฤติกรรมที่ขัดต่อประเพณีไทยอย่างเปิดเผย

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จากปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนทั้ง 4 ด้าน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนิสิตส่วนใหญ่เลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีการตั้งเป้าหมายเพื่อที่จะสามารถสำเร็จการศึกษาออกไปเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคม ทำให้นิสิตมีความตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน และมีความระมัดระวังในการเลือกรูปแบบการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยให้มีความเหมาะสม โดยสามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายใน 3 ประเด็นหลักๆ ได้ดังนี้

1) ในภาพรวมระดับความคิดเห็นของนิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง เหตุผลที่ไม่พบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด อาจเนื่องมาจากตัวนิสิตเป็นเด็กเรียน นิสิตเกือบ 50% ได้เกรดเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป และได้เกรด 3.50 ขึ้นไป (ร้อยละ 10.4) หรือเป็นเพราะสาขาวิศวกรรมศาสตร์เรียนหนักทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัตินิสิตจึงต้องให้เวลากับการอ่านหนังสือ ฝึกปฏิบัติ หรือนิสิตไม่เหลือเงินพอที่จะไปใช้จ่ายเที่ยวกลางคืน สังเกตจากมีนิสิตประมาณ (ร้อยละ 26) ที่มีเงินค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากผู้ปกครองต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท และผู้ปกครองของนิสิตส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 53.5)

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเที่ยวกลางคืนของนิสิตมีเพียงปัจจัยเดียวที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง เหตุผลอาจเนื่องมาจากบิดามารดาของนิสิตอาศัยอยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 63.0) ได้รับการอบรมสั่งสอน ประกอบกับนิสิตมีความเป็นผู้ใหญ่ขึ้น หรือบรรลุนิสิตภาวะ หากมีกรณีปัญหาครอบครัวก็สามารถจัดการกับปัญหาได้ หรือหาทางออกด้วยวิธีการสร้างสรรอย่างอื่น เช่น เล่นกีฬา ทำงานอดิเรก เป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสถานบันเทิง เพราะครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ได้ หากนิสิตเติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่มีสัมพันธภาพ ที่ดีก็จะทำให้ทราบว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดรากฐานที่ดีทางจิตใจและให้หลักประกันความมั่นคงทั้งในด้านการเงินและสังคมแก่คนในครอบครัว

3) นิสิตถูกรุ่นพี่บังคับหรือเพื่อนชักชวนให้ไปเที่ยวกลางคืนเป็นปัจจัยด้านความสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนเพียงข้อเดียวที่นิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เหตุผลที่น่าจะเป็นไปได้ คือ อาจเป็นเพราะการที่นิสิตเข้ามาศึกษาเล่าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยที่อยู่ไกลบ้านและไกลจากผู้ปกครอง นิสิตจึงต้องแสวงหาที่ปรึกษาและที่พึ่งทางความคิดที่สามารถตอบสนองความต้องการของตัวเองได้ทันที เหตุนี้เองจึงเริ่มทำให้กลุ่มเพื่อนเริ่มมีความสำคัญขึ้นมาในทันทีทันใด ซึ่งการเที่ยวสถานบันเทิงโดยเฉพาะกับรุ่นพี่ รุ่นน้องและเพื่อน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนภายในคณะหรือภายนอกคณะ ถือเป็นกลไกในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้ดำเนินไปได้ต่อเนื่อง อีกทั้งสามารถช่วยกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น สนิทสนมกันมากขึ้น เกิดการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และเมื่อคลุกคลีอยู่ด้วยกันเป็นระยะเวลานานก็จะเริ่มให้ความสำคัญกับ

เพื่อนมากขึ้น ความคิดเห็นของกลุ่มเพื่อนกลายเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวนิสิตเอง เพราะเพื่อนจะเป็นตัวช่วยให้เขาสามารถมองเห็นลักษณะและความเป็นตัวของตัวเองได้มากขึ้น และเริ่มมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ต้องการให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน อีกทั้งกิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นทำให้รุ่นพี่รุ่นน้องรู้จักกัน เช่น กิจกรรมเชียร์ หรือ สายรหัส หรือ กิจกรรมออกค่าย เป็นต้น จึงเปิดโอกาสให้รุ่นพี่ที่รู้จักและสามารถบังคับหรือเต็มใจพารุ่นน้องไปเลี้ยงฉลองหรือเที่ยวกลางคืน

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคามจะต้องกลับมาทบทวนมาตรการ แนวทาง และวิธีปฏิบัติที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันว่า สามารถป้องกัน ช่วยเหลือ ดูแล และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมหาสารคามได้มากน้อยเพียงใด ด้วยการบูรณาการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน มีมาตรการและแนวทางในการดำเนินการใหม่ๆ ที่ทันต่อยุคสมัยและสอดคล้องกับสถาพสังคมในปัจจุบัน ที่ควบคู่ไปกับการสนับสนุนให้มีการจัดอบรมหรือจัดกิจกรรมที่ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบจากการเที่ยวสถานบันเทิงหรือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นช่องทางให้นิสิตได้ตระหนักถึงการใช้ชีวิตตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทราบถึงผลกระทบและอันตรายที่อาจเกิดจากการ เที่ยวสถานบันเทิง เพราะสถาบันการศึกษา คือ สถานที่บ่มเพาะคำสอนแนวปฏิบัติต่างๆ ให้กับนิสิต เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีต่อคนในสังคมได้ เพื่อทำให้นิสิตใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้องและมีความเหมาะสมโดยอาจจะมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยนอกเครื่องแบบคอยสอดส่องดูแลนิสิตอย่างใกล้ชิดคอยเป็นหูเป็นตาแจ้งเบาะแสสถานบันเทิงที่กระทำผิดกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้โดยตรงกรณีเกิดปัญหาหรือพบนิสิตที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีเข้าไปใช้บริการในสถานบันเทิง ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยลดอัตราการเที่ยวกลางคืนของนิสิตได้อีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ก็เป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยในการใช้ชีวิตของนิสิตในรั้วมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรการควบคุมสื่อในการโฆษณาขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเคร่งครัด และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

1.2) มหาวิทยาลัยควรมีการเก็บข้อมูลเกี่ยวความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับสถานบันเทิงที่ตั้งอยู่รอบมหาวิทยาลัย และมีมาตรการป้องกันภายในมหาวิทยาลัยอีกทางหนึ่งด้วย

1.3) ในระดับคณะ/วิทยาลัย ควรมีการร่วมกันรณรงค์เกี่ยวกับการงดเที่ยวในเวลากลางคืนอาจกระทำผ่านช่องทางอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ควรหาวิธีสร้างความเข้าใจและมีความใกล้ชิดกับนิสิตให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัญหาสังคมที่เกิดจากการเที่ยวกลางคืนของนิสิตในเชิงลึกที่มีการสัมภาษณ์ควบคู่กับการสังเกตพฤติกรรมของนิสิตร่วมด้วย

2.2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการเที่ยวกลางคืนของนิสิตเปรียบเทียบกันระหว่างสถาบันการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจพฤติกรรมเห็นถึงจุดที่ควรได้รับการแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). *รายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชนประจำปี 2546-2547.* กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.

กีรติ เปลี่ยนสมัย. (2555). *พฤติกรรมการเที่ยวสถานเริงรมย์ของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2548). *สังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

ลิขิต กาญจนาภรณ์. (2547). *สุขภาพจิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิทยากร เชียงกูล. (2552). *ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก.* กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *กระทรวงศึกษาธิการ.* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

Erikson, H. E. (1967). *Indentity and life cycle.* New York : International University.

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ที่ส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

The Effects of Learning Activities Through Web Applications Based on the Concept of Gamification Effected to Learning Engagement of Grade 6 Students with Different Academic Results

โสภณัฑ สุยะ และ ศิวนิต อรรถวุฒิกุล
มหาวิทยาลัยศิลปากร

Sopanut Suya and Siwanit Autthawuttikul
Silpakorn University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: suya_s@su.ac.th

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความผูกพันในการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันก่อนเรียนและหลังเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หริณสูตร์) โดยใช้ผลการเรียนในภาคการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับผลการเรียนที่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบประเมินความผูกพันในการเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนการทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความผูกพันในการเรียนของนักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.68) 2) ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน พบว่า มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิด

วันที่รับบทความ : 7 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 4 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 5 มีนาคม 2566
Received: February 7 2023; Revised: March 4 2023; Accepted: March 5 2023

เกมมิฟิเคชัน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้น เท่ากับ ($\bar{X}$ = 16.92, S.D. = 1.39) 4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.88, S.D. = 0.37)

คำสำคัญ: ความผูกพันในการเรียน; เว็บแอปพลิเคชัน; เกมมิฟิเคชัน

Abstracts

The purposes of this research were 1) to study the learning engagement of grade 6 students. 2) To compare students' learning engagement between groups with the different learning outcomes. 3) To compare the learning achievements of students with different grades before learning and after learning through a web application based on the concept of gamification. 4) To study the satisfaction of grade 6 students on learning activities through web application based on gamification concept. The sample group that used in this research were grade 6 students. By using the results of the previous semester as a criterion to classify students.

The research instruments were: 1) a web application learning activity plan based on gamification concept 2) The Achievement test 3) The assessment questionnaire of learning engagement 4) The questionnaire on students' satisfaction towards learning activities via web applications based on gamification concepts. The statistics used in data analysis were mean, deviation, t-test and one-way analysis of variance. 4) The questionnaire on students' satisfaction. The statistics used in data analysis were mean, deviation, t-test and one-way ANOVA.

The results of research were as follows: 1) the results of the study of student engagement was found that the engagement in learning had an increase in the mean post-learning, by the average of the total learning engagement of the students in the post-learning was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.68). 2) The results of comparing students' learning commitment between groups with the different levels of learning outcomes by using one-way ANOVA, was found that the learning commitment of students between groups with different levels of learning outcomes were different which be consistent with the assumptions.3) The comparison of students' learning achievement after learning through a web application based on the gamification concept found that the average learning achievement was increased after learning. The post-learning achievement was ($\bar{X}$ = 16.92, S.D. = 1.39). 4) The results of the study revealed that the student's satisfaction with the learning activities through the web application based on the gamification concept was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.88, S.D. = 0.37).

Keywords: Learning engagement; Web Application; Gamification.

บทนำ

ในการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูผู้สอน ซึ่งจากเดิมเป็นผู้บรรยายหน้าชั้นเรียนเพียงอย่างเดียว แต่ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนโดยครูผู้สอนจะเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้จัดการเรียนการสอน และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นการบูรณาการกับนวัตกรรม สื่อการเรียนการสอน และการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับการเรียนการรู้ของผู้เรียน (รัฐพล ประดับเวทย์, 2560 : 1051-1065) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนการสอนภาษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนให้ทันสมัยโดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของแนวทางการศึกษาของโลกตลอดเวลา รวมไปถึง ภาษา อันเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีนที่เริ่มมีความสำคัญมากขึ้น สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เข้ามามีบทบาทหลายด้านในสังคมของโลกมากขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การค้าและการลงทุน ด้านวัฒนธรรมประเพณี ด้านการเมืองการปกครอง รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และในทางการจัดการเรียนการสอน (ศูนย์จีนศึกษา, 2551 : 4) ซึ่งภาษาจีนถือว่ามีบทบาท และส่งผลให้ผู้คนมีความสนใจในการเรียนภาษาจีนมากขึ้นกว่าภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศที่ถือว่าเป็นภาษาที่เรียนยาก โดยสาเหตุหลักคือตัวอักษรที่ค่อนข้างซับซ้อน และวิธีการสอนภาษาจีนในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ยากส่งผลให้การเรียนภาษาจีนยังไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควรโดยผู้เรียนก็ยังประสบกับปัญหาทางการเรียนภาษาจีนแบบเดิมขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้และความเชียวชาญในการจัดการเรียนรู้ภาษาจีน รวมไปถึงความรู้พื้นฐานทางภาษาจีนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้เรียนบางคนเคยเรียนภาษาจีนมาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา และพบว่าในระดับมัธยมศึกษายังต้องเรียนในเนื้อหาที่ซ้ำเดิมจึงส่งผลให้ศักยภาพทางด้านภาษาจีนของผู้เรียนไม่พัฒนาขึ้น นอกจากนี้หลักสูตรในแต่ละช่วงชั้นไม่มีความต่อเนื่องกัน และสิ่งที่สำคัญมากในการเรียนภาษาจีนก็คือหนังสือ อันเป็นสื่อการสอนอันดับหนึ่งที่มีบทบาทในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน และมีผลต่อการจัดการเรียนรู้ การตอบสนองของผู้เรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะภาษาจีนของผู้เรียนมีหลายปัจจัย โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกปัจจัยภายในได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน (Yang Le, 2012 : 7) ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจ (Wang Jing, 2011 : 8) และรูปแบบการเรียน (Mo Zhengfang, 2012 : 71) เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนสอนภาษาจีนมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยสามารถนำเทคโนโลยีมาผนวกเข้ากับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน ดังนั้นจึงต้องหาวิธีการจัดการเรียนสอนภาษาจีนรูปแบบใหม่ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องและจำเป็นต้องสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรวมไปถึงสื่อทางช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการสนับสนุน การส่งเสริมการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษา การจัดทำสื่อการสอน รวมทั้งด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอน และ

บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนที่เป็นที่รู้จักในวงการการศึกษาทั้งเทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชัน (Web application) ซึ่งเป็นการนำเอาโปรแกรมประยุกต์บนเว็บที่สามารถเข้าถึงได้ด้วยโปรแกรมค้นดูเว็บที่เรียกว่า เว็บบราวเซอร์ (Web Browser) ต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer network) อย่างอินเทอร์เน็ต (Internet) หรืออินทราเน็ต (Intranet) นอกจากนี้เทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชัน ยังสามารถปรับใช้กับการจัดการบริหารชั้นเรียน และพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับได้ว่าเป็นทางเลือก ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกมมิฟิเคชัน(Gamification) หรือการใช้เกมเป็นสื่อในการเรียนการสอนในห้องเรียน คืออีกหนึ่งนวัตกรรมทางการศึกษาที่ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในการศึกษายุคปัจจุบัน คือการนำเอาแนวคิดและกลไกในการออกแบบเกมมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยหลักสำคัญ คือมีการนำหลักการออกแบบกิจกรรมในการสร้างเกมมาใช้ในหน่วยการเรียนรู้เพื่อสร้างความสนุกและน่าสนใจ และมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันออกมาได้เป็นอย่างดี เพราะผู้เรียนมีความหลากหลายในแนวทางการเรียนรู้ ดังนั้นการใช้เกมมิฟิเคชัน (Gamifications) ในการจัดการเรียนรู้จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าสนใจ และมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และเริ่มเป็นที่นิยมมากในปัจจุบันอย่างที่ได้กล่าวมาซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญของการนำแนวคิดเกมมิฟิเคชัน (Gamifications) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ เกิดการกระตุ้นความสนใจในบทเรียน และสร้างความผูกพันกับการเรียนการสอนในกิจกรรมการเรียนรู้นั้น (Simões, Redondo, and Vilas. 2013 : 65)

ความผูกพันในการเรียนของผู้เรียน (Learning engagement) ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะขับเคลื่อน และทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยจะมีส่วนทำให้ผู้เรียนนั้นเกิดความมุ่งมั่นทุ่มเท ตั้งใจและเต็มใจเรียนรู้ มีความฝักใฝ่ในบทเรียน เป็นเหตุให้ผู้เรียนกลับมามีทัศนคติและเจตคติที่ดีต่อการเรียน สร้างความกระตือรือร้นในการเข้าเรียน และให้ความร่วมมือกับกิจกรรมในห้องเรียนเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น การศึกษาองค์รวมของความผูกพันของผู้เรียนต่อการเรียนใด ๆ สามารถวัดได้จาก 3 องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ ความผูกพันของผู้เรียนด้านปัญญา ความผูกพันของผู้เรียนด้านอารมณ์ และความผูกพันของผู้เรียนด้านพฤติกรรม ความผูกพันของผู้เรียนด้านปัญญา (Cognitive engagement) นั้นวัดได้จากทัศนคติ และเจตคติที่ส่งผ่านออกมาจากความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้เรียนในการทุ่มเทเพื่อเรียนรู้ ส่วนความผูกพันของผู้เรียนด้านอารมณ์ (Emotional engagement) เป็นการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้านความรู้สึกทางอารมณ์ของผู้เรียน เช่น มีความชอบความสนใจในองค์ความรู้ที่กำลังศึกษา มีความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมการเรียน และภูมิใจ ในความมีส่วนร่วมในการเรียน ส่วนความผูกพันของผู้เรียนด้านพฤติกรรม (Behavioral engagement) เป็นการแสดงออกของผู้เรียนในการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมการเรียน พฤติกรรมโดยทั่วไปจะมีความสืบเนื่องและสอดคล้องกับพฤติกรรมบรรทัดฐานอย่างเห็นได้ชัด (Fredricks, et al., 2011 : 76) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร ภักดีวงค์ (2562 : 6) ได้วิจัยเรื่อง

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความผูกพันของผู้เรียนและความสามารถทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาปริญญาตรี ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผลการจัดการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้าน และจากการสัมภาษณกับครูที่โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคนาวาส (นิพัทธ์หริณสูตร์) สมุทรสงคราม พบว่าผู้เรียนขาดสมาธิ ไม่ร่วมกิจกรรมในระหว่างเรียน และขาดความสนใจในการเรียน ซึ่งพฤติกรรมเหลานี้ทำให้การสอนของครู ไม่ประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจเนื้อหาวิชาที่ครูสอนได้อย่างชัดเจน จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำลง ผู้วิจัยจึงเห็นวาต้องหาตัวชวยกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ของคน รุนใหม่คือความนาสนใจ การได้คนหา ไม่ชอบใหบอกคำตอบตรง ๆ ชอบที่จะเรียนรูดวยตัวเอง ได้ทดลองลงมือทำ และชอบฟงความคิดเห็นจากเพื่อนมากกวา จึงเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพพอที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้นผู้วิจัยมุ่งหมายที่จะศึกษาความผูกพันในการเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันในรายวิชาภาษาจีนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอันจะนำไปสู่กิจกรรมการเรียนการสอนที่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการเรียนภาษาจีนรวมถึงการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทางภาษาของนักเรียนให้สูงขึ้น และนำผลการทดลองที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์การเรียนการสอนวิชาภาษาจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความผูกพันในการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

2. เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันก่อนเรียนและหลังเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre - Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนแบบการวิจัย กรณีทดลองสามกลุ่มมีการวัดก่อนหลัง (Three – Group Pretest-Posttest Design) มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หริณสูตร์) สมุทรสงคราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3 ห้อง จำนวนนักเรียนทั้งหมด 71 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หริณสูตร์) สมุทรสงคราม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ผลการเรียนในภาคการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับผลการเรียนที่แตกต่างกันได้แก่ กลุ่มระดับผลการเรียนเก่ง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 - 4.00 จำนวน 30 คน กลุ่มระดับผลการเรียนปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 - 2.00 จำนวน 21 คน และกลุ่มระดับผลการเรียนอ่อน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.99 – ต่ำกว่า 1.99 จำนวน 20 คน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 71 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันรายวิชาภาษาจีน เรื่อง อาหาร จำนวน 1 แผน ดำเนินการสอน 7 ชั่วโมง โดยให้คลอบคลุมทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ ผู้วิจัยนำเสนอ ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง พิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ภายในแผนการจัดการเรียนรู้ตามแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละด้านทุกข้อมีค่า IOC มากกว่า 0.50 ซึ่งสามารถนำแผนการจัดการจัดกิจกรรมเรียนรู้ไปใช้ได้

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาจีน เรื่องอาหาร จำนวน 30 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำมาปรับปรุงปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และพิมพ์แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับทดลองไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เคยเรียนมาแล้วจำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ทำการคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ขึ้นไป โดยเฉลี่ยให้ครอบคลุมจุดประสงค์และเนื้อหาในแต่ละตอนมาใช้เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาจีน เรื่อง อาหาร โดยกำหนดไว้จำนวน 30 ข้อ สามารถนำไปใช้ได้จำนวน 20 ข้อ

2.3 แบบประเมินความผูกพันในการเรียน จำนวน 1 แบบประเมิน 15 ข้อ แบ่งเป็นด้านปัญญาจำนวน 5 ข้อ ด้านอารมณ์จำนวน 5 ข้อ และด้านพฤติรรมจำนวน 5 ข้อ ผู้วิจัยนำแบบประเมินเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แล้วนำมาปรับปรุงปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และพิมพ์แบบประเมินความผูกพันในการเรียนฉบับทดลองและทดลองใช้กับนักเรียนที่เคยเรียนมาแล้วจำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ขึ้นไป โดยเฉลี่ยให้ครอบคลุมกับทั้ง 3 ขอบเขตที่ต้องการวัดความผูกพันในการเรียนของนักเรียน เมื่อพิจารณาแล้วพบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินในแต่ละด้านทุกข้อมีค่า มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ซึ่งสามารถนำแบบประเมินไปใช้ได้

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถาม ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ความถูกต้องด้านการพิมพ์ ภาษาที่ใช้และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดพิมพ์เพื่อเตรียมเก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การปฐมนิเทศ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ชี้แจงข้อตกลงในการเรียน และชี้แจงบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการดำเนินการสอน

2. ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาจีน เรื่อง อาหาร ก่อนเรียนซึ่งเป็น แบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความผูกพันในการเรียนก่อนเรียน ทั้ง 3 ด้าน จำนวน 15 ข้อ

4. ผู้วิจัยทำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันโดยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้

5. หลังจากที่นักเรียนได้เรียนจบตามขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาจีน เรื่อง อาหาร หลังเรียนซึ่งเป็น แบบทดสอบแบบเลือกตอบ(Multiple Choice) ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

6. ให้ผู้เรียนทำแบบประเมินความผูกพันในการเรียนหลังเรียน ทั้ง 3 ด้าน จำนวน 15 ข้อ

7. ให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ทั้ง 2 ด้าน จำนวน 15 ข้อ

8. เก็บรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนที่ใช้ในการทดลอง แล้วนำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์และสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันของกลุ่มตัวอย่างโดยนำผลต่างระหว่างคะแนนจากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

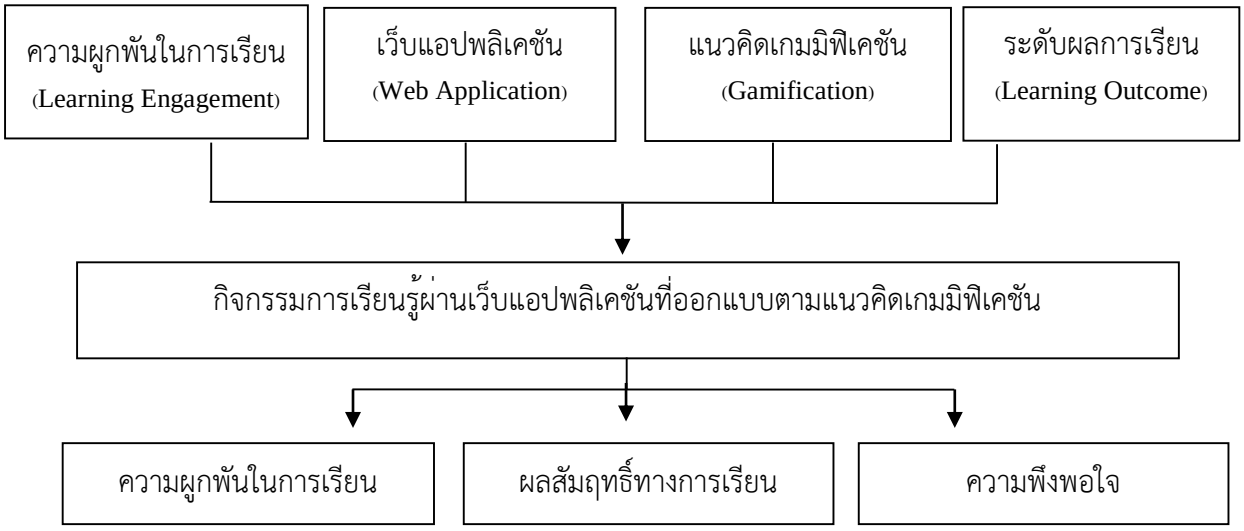
2. วิเคราะห์และสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่ส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยนำผลต่างระหว่างคะแนนจากการประเมินความผูกพันในการเรียนก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

3. วิเคราะห์และผลการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างโดยนำผลต่างระหว่างคะแนนจากการประเมินความผูกพันในการเรียนก่อนและหลังเรียนของแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

4. วิเคราะห์และสรุปผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยจากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่ส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่ส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความผูกพันในการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาความผูกพันในการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

การประเมิน	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig
ก่อนเรียน	71	1.66	0.81	24.179*	14	0.00
หลังเรียน	71	4.52	0.68			

หมายเหตุ *p< .05

จากตารางที่ 1 พบว่าความผูกพันในการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยรวมหลังเรียนเท่ากับ 4.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68 อยู่ในระดับมากที่สุด สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 อยู่ในระดับน้อย เมื่อทดสอบค่า t แบบไม่อิสระต่อกัน (t-test dependent) พบว่าความผูกพันในการเรียนหลังเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หริณสูตร์) มีค่าเฉลี่ยของความผูกพันในการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t=24.179, p= .00)

2. ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value	F crit	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	73.49	2	36.75	4.97	0.009	3.131	0.00
ภายในกลุ่ม	503.24	68	7.40				
รวม	**576.73**	**70**					

หมายเหตุ *p< .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ในการทดสอบ และความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันก่อนเรียนและหลังเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

ผลการเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ในการทดสอบ จำแนกตามระดับผลการเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ได้ผลการทดสอบสมมติฐานดังนี้

H_0 : ระดับความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่ออกแบบตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ไม่มีความแตกต่างกัน

H_1: ระดับความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่ออกแบบตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันก่อนเรียนและหลังเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

การทดสอบ	N	$\bar{x}$	S.D.	t	df	sig
ก่อนเรียน	71	6.90	2.51	29.753*	70	0.00
หลังเรียน	71	16.92	1.39			

หมายเหตุ *p< .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนเท่ากับ 16.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.45 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.51 เมื่อทดสอบค่า t แบบไม่อิสระต่อกัน (t-test dependent) และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (t=29.753, p= .00)

4.ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

รายการประเมิน	**ระดับความพึงพอใจ**		
	$\bar{x}$	S.D.	**แปลผล**
1. ด้านรูปแบบ / ลักษณะของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	4.89	0.37	มากที่สุด
2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.87	0.37	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.88	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.88, S.D. = 0.37)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่ส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความผูกพันในการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 บว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อที่ส่งเสริมต่อความผูกพันในการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 นั้นมีการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชัน ซึ่งถือเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ยังสามารถปรับใช้กับการจัดการบริหารชั้นเรียน และพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นับได้ว่าเป็นทางเลือก ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมอีกทั้งยังนำเกมมาร่วมเป็นสื่อในการเรียนการสอน โดยกระบวนการสอนที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาขึ้นภายใต้การออกแบบเกมเพื่อการศึกษา คือการนำเอาแนวคิดและกลไกในการออกแบบเกมมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างความสนุกและน่าสนใจส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอีกทั้งยังสามารถส่งเสริมความผูกพันของผู้เรียนทั้ง 3 ด้านได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Fredricks, et al. (2011 อ้างใน อุทุมพร ภักดีวงศ 2562 : 6) กล่าวว่าการศึกษาในภาพรวมของความผูกพันของผู้เรียนสามารถวัดจาก 3 องค์ประกอบได้แก่ ความผูกพันของผู้เรียนด้านปัญญา ความผูกพันของผู้เรียนด้านอารมณ์ และความผูกพันของผู้เรียนด้านพฤติกรรม ซึ่งความผูกพันของผู้เรียนด้านปัญญา (Cognitive engagement) เป็นความมุ่งมั่นตั้งใจของผู้เรียนในการทุ่มเทเพื่อเรียนรู้ เสาะแสวงหาความรู้ที่ต้องการ และมีความกระตือรือร้นกับความท้าทายทางวิชาการการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษา ส่วนความผูกพันของผู้เรียนด้านอารมณ์ (Emotional engagement) เป็นการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้านความรู้สึกทางอารมณ์ของผู้เรียนมีความชอบความสนใจมีความสุขในการเรียน มีความรู้สึกสนุกหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสิ่งที่เรียน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของในห้องเรียนและภูมิใจในความมีส่วนร่วมในการเรียน ส่วนความผูกพันของผู้เรียนด้านพฤติกรรม (Behavioral engagement) เป็นการแสดงออกของผู้เรียนในการมีส่วนร่วมด้านการเรียน พฤติกรรมโดยทั่วไปจะสอดคล้องกับพฤติกรรมบรรทัดฐาน เช่น การเข้าเรียน การเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย การเข้าสังคม การเข้าร่วมประชุม และการมีส่วนร่วมกับการเรียน ดังนั้นหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันส่งผลให้นักเรียนมีความผูกพันในการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันจากการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน โดยใช้ผลการเรียนในภาคการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับผลการเรียนที่แตกต่างกัน โดยผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยความผูกพันในการเรียนของนักเรียนระหว่างกลุ่มที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันนั้นเกิดจากการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่ออกแบบตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ซึ่งตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กล่าวว่าแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ทางการศึกษาที่นำไปใช้เป็นบทเรียนโดยมีจุดประสงค์ เพื่อใช้เสริมการเรียน เสริมการสอน หรือสร้างองค์ความรู้แก่ผู้เรียนมีการเรียนรู้ในรูปแบบการมี ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน รวมไปถึงความผูกพันในการเรียนขอนักเรียนด้วย

จากที่กล่าวข้างต้นจึงแสดงให้เห็นได้ว่าปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรวมไปถึงสื่อทางช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ ที่ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการสนับสนุน การส่งเสริมการศึกษา การบริหารจัดการการศึกษา การจัดทำสื่อการสอน รวมทั้งด้านอื่น ๆ อย่าแพร่หลาย ผลที่ได้ข้างต้นชี้ให้เห็นว่า นักเรียนมีความผูกพันในการเรียนมากขึ้นทั้ง 3 กลุ่ม และในแต่ละกลุ่มมีความผูกพันกับการเรียนในระดับที่ต่างกัน Fredricks, et al. (2011 อ้างใน อุทุมพร ภักดีวงศ 2562 : 6) กล่าวว่าการศึกษาในภาพรวมของความผูกพันของผู้เรียนสามารถวัดจาก 3 องค์ประกอบได้แก่ ความผูกพันของผู้เรียนด้านปัญญาความผูกพันของผู้เรียนด้านอารมณ์ และความผูกพันของผู้เรียนด้านพฤติกรรม ซึ่งของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่มนี้จะแบ่งได้เป็น Self-Wisdom, Self-Esteem และ Self-Trusting ตามลำดับ กล่าวคือ กลุ่มแรกกลุ่มระดับผลการเรียนเก่งจำนวน 30 คน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่ออกแบบตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันความผูกพันในการเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้เรียกว่า Self-Wisdom คือมีความผูกพันเพราะรู้สึกทรงภูมิในภูมิรู้ในรายวิชานั้น ที่สองกลุ่มระดับผลการเรียนปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 - 2.00 จำนวน 21 คน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่ออกแบบตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันความผูกพันในการเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้เรียกว่า Self-Esteem คือมีความผูกพันเพราะรู้สึกภาคภูมิในภูมิรู้รายวิชานั้น กลุ่มที่สามกลุ่มระดับผลการเรียนอ่อน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.99 – ต่ำกว่า 1.99 จำนวน 20 คน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่ออกแบบตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันความผูกพันในการเรียนของนักเรียนกลุ่มนี้เรียกว่า Self-Trusting คือมีความผูกพันเพราะรู้สึกมั่นใจในภูมิรู้ในรายวิชานั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจับของ Smiderle, R., et al. (2020 : 3) ที่ได้วิจัยเรื่อง ผลของการใช้เกมมิฟิเคชันในการเรียนรู้ที่มีผลต่อความผูกพันและพฤติกรรมของนักเรียน ผลการใช้เกมมิฟิเคชันในการเรียนพบว่า สามารถเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของนักเรียนคล้ายกับสิ่งที่เกมสามารถทำได้เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

ของนักเรียน ในทางกลับกันพบว่าการเล่นเกมส่งผลกระทบต่อผู้นักเรียนในรูปแบบที่แตกต่างกันตามลักษณะบุคลิกภาพของพวกเขา ผลลัพธ์บ่งชี้ว่าผลของการเล่นเกมขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของผู้เรียน

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันก่อนเรียนและหลังเรียนผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หริณสูตร์) โดยใช้ผลการเรียนในภาคการศึกษาที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มนักเรียนตามระดับผลการเรียนที่แตกต่างกันได้แก่ กลุ่มระดับผลการเรียน จำนวน 30 คน โดยลักษณะของนักเรียนกลุ่มเก่ง จะเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ กระตือรือร้นในการเรียนค่อนข้างมาก และมีความรับผิดชอบในการทำงานสูง กลุ่มระดับผลการเรียนปานจำนวน 21 คน โดยลักษณะของนักเรียนกลุ่มปานกลาง จะเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจในการเรียนรู้อยู่บ้าง ความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบในการทำงานคอนข้างต่ำ และกลุ่มระดับผลการเรียนอ่อน จำนวน 20 คน โดยลักษณะของนักเรียนกลุ่มอ่อน จะเป็นกลุ่มนักเรียนที่มีไม่ให้ความร่วมมือกับการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ไม่มีความใฝ่เรียนรู้ในการเรียน และไม่มีความรับผิดชอบในการทำงาน พบว่าหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันช่วยส่งเสริมความผูกพันในการเรียนของนักเรียนโดยจากการจัดกิจกรรมและการสังเกตผลการทดลองนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกันอีกทั้งยังได้รับการให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือระหว่างการจัดกิจกรรม ให้ความร่วมมือในการอภิปรายร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่ม และตั้งใจใฝ่เรียนรู้ ที่เกิดจากตัวนักเรียนเองซึ่งไม่ได้เกิดจากการบังคับของครูผู้สอน จึงส่งผลให้นักเรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในขณะทำภารกิจต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจมากกว่าการฟังบรรยายจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับ รัตตมา รัตนวงศา (2559 : 54) ได้กล่าวไว้ว่า เกมมิฟิเคชัน เป็นการนำเอาแนวคิด องค์ประกอบของเกม รวมไปถึงกลไกของเกมเพื่อประยุกต์ใช้ในบริบทอื่น ๆ โดยไม่ใช่เกม เพื่อเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สร้างแรงจูงใจและเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมทางดิจิทัลโดยให้มุ่งหวังตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นเพื่อให้ได้ทราบความเหมาะสมและการพัฒนาของนักเรียนแต่ละกลุ่มจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันที่จะส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนของผู้เรียน พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มระดับผลการเรียนจะเห็นได้ว่ากลุ่มระดับผลการเรียนเก่งมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นมากที่สุด และกลุ่มระดับผลการเรียนปานกลางมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน

จากการการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดประทุมคณาวาส (นิพัทธ์หริณสูตร์) ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน พบว่า

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.88, S.D. = 0.37) จะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนมากจะมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของ การเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านรูปแบบ และลักษณะของสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังนำเอาแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความสนุกและน่าสนใจ และมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันออกมาได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาภาษาจีนในครั้งนี้ เป็นการนำเอาเว็บแอปพลิเคชันมาบูรณาการกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน และนำเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกัน ครูผู้สอนจึงต้องศึกษาหลักการของเกมมิฟิเคชัน และคุณสมบัติของเว็บแอปพลิเคชันที่เลือกมาใช้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน มีการวางแผนละกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่สอน และเพื่อป้องกันการเกิดจุดบอดของเกมที่ผู้สอนสร้างขึ้น

2. จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันในรายวิชาภาษาจีนของนักเรียนที่มีระดับผลการเรียนแตกต่างกันพบว่า ครูผู้สอนจะต้องคำนึกถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนที่แตกต่างกัน เนื่องจากถ้าเป็นกลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานความสามารถและมีความสนใจในการเรียนดีอยู่แล้ว ผลที่ได้รับนั้นอาจจะไม่พบความแตกต่างอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องออกแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับความสามารถของกลุ่มผู้เรียน

3. ผู้สอนควรเลือกคำศัพท์และเนื้อหาที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน พื้นฐานเดิม ระดับการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียน แต่ทั้งนี้ควรรักษามาตรฐานของระดับชั้นที่เรียนด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านเว็บแอปพลิเคชันตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการเรียนกับรายวิชานั้น ๆ และพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2. ควรมีการศึกษาการใช้การเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ เช่น เทคนิคการสอนแบบระดมพลังสมอง เทคนิคการสอนโดยการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบว่าวิธีใดจะเหมาะสม

กับการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการเรียน และพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

รัฐพล ประดับเวทย์. (2560). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีตามแนวคิดอนุกรมวิธานของบลูม. *วารสาร Veridian E-Journal: มหาวิทยาลัยศิลปากร.* 10 (3), 1051-1065.

รัตตมา รัตนวงศา. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมแบบเกมมิฟิเคชันโดยใช้การออกแบบเป็นฐานร่วมกับเครื่องมือทางทัศนะเพื่อส่งเสริมการรู้ทางทัศนะ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์จีนศึกษา. (2551). *ความร่วมมือไทย-จีน ด้านการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย.* กรุงเทพมหานคร. ศูนย์จีนศึกษา: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร ภักดีวงศ์. (2562) *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมความผูกพันของผู้เรียนและความสามารถทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี .* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

Fredricks, J. A., et al. (2011). *Measuring student engagement in upper elementary through high school: A description of 21 instruments*. National Center for Education Evaluation and Regional Assistance. Institute of Education Sciences.

Jing, W. (2011). *Cognitive Style Influences Thai College Students' Cooperative Learning in Chinese.* Master's degree: Shandong University.

Le, Y. (2012). *Study on Chinese Learning Motivation of Thai Students.* Master's degree: Guangxi University.

Smiderle, R., et al. (2020). "The impact of gamification on students' learning, engagement and behavior based on their personality traits. *Smart Learning Environments*. 7 (1), 3.

Simóes, J., Redondo, R. D., and Vilas, A. (2013). *A social gamification framework for a k-6 learning platform.* Computers in Human Behavior.

Zhengfang, M. (2012). *Factors Affecting Thai Middle School Students' Chinese Learning Performance: A Case Study of Joseph Upatham School*. Master's degree: Yunnan University.

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม

The Development of Science Process Skills and Learning Achievement of Prathomsuksa 3 Students on The Topic of "Human and Animal Life" by Using Student Teams Achievement Division (STAD) Technique and Games

นงนุช บริเอก,
อนันต์ ปานศุภวัชร และ พิทักษ์ วงษ์ชาลี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Nongnuch Boriaek,
Anun Pansuppawat and Pitak Wongchalee
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nongnuchbeau@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค Student Teams Achievement Division (STAD) ร่วมกับเกม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.41-0.78 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.23-0.56 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79 ค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.41-0.73 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.23-0.46 และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ใช้แผนการทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนเรียนและหลังเรียนการทดลอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

* วันที่รับบทความ : 25 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 9 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 18 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 25 2023; Revised: February 9 2023; Accepted: February 18 2023

ผลการวิจัยพบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.59/80.05 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD; เกม; ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstracts

The objectives of this research were to 1) develop lesson plans by using the Student Teams Achievement Division (STAD) technique and games for Prathomsuksa 3 students on the topic of human and animal life to meet the efficiency criterion of 80/80, 2) Compare the students' science process skills before and after the intervention, 3) Compare the students' achievement before and after the intervention, and 4) study the satisfaction of students toward lesson plans based on STAD techniques and game. The sample were 36 students of Prathomsuksa 3 from Ban Pak Oon School (Pak Oon Phadungwit), Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2, during the 1st semester of academic year 2021. They were randomly selected by using the cluster random sampling technique. The instruments were included with lesson plans based on STAD techniques and game, science process skills test with confidence value at 0.80, learning achievement test with reliability value at 0.79, and satisfaction evaluation on lesson plans based on STAD techniques and game. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The findings were as follows:

1. The efficiency of plans based on STAD techniques and games on the topic of humans and animals life was 80.59/80.05, which was in line with the criteria of 80/80

2. The students' science process skills after the intervention was higher than before using constructed material at significant level of .01

3. The students' learning achievement after the intervention was higher than before using constructed material at significant level of .01

4. The students' satisfaction with the learning management of STAD techniques and game was at the highest level with average value as 4.52

Keywords: Student Teams Achievement Division (STAD) Technique; Games; Science Process Skills; Learning Achievement

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การสื่อสาร การขนส่ง การค้า และอื่น ๆ มนุษย์จึงต้องปรับตัวและพัฒนาให้เป็นประชากรที่มีศักยภาพและคุณภาพในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศต่อไป เรื่องสำคัญ ที่ต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ประกอบด้วย การมีทักษะการคิด การสื่อสาร การร่วมมือ และการมีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อให้สามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (พรทิพย์ ศิริภัทราชัย, 2561 : 1) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาจากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้และพัฒนา การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : ออนไลน์) การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ควรให้นักเรียนได้มีทั้งความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้และแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยนำความรู้ความเข้าใจในวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และการดำรงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 3)

การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ที่ส่งผลดีต่อนักเรียน ควรเป็นการพัฒนาทั้งความรู้และทักษะกระบวนการไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีหลากหลายวิธี โดยแต่ละวิธีมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษามากที่สุด การจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD (Student Team Achievement Divisions) เป็นการจัดการเรียนรู้อีกรูปแบบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จในการเรียนรู้ ครูจะต้องมีการสอนเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจก่อน การจัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม ให้นักเรียนทำกิจกรรม โดยกลุ่มนั้นต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน ร่วมกันศึกษาหาความรู้ในบทเรียน ช่วยเหลือและให้กำลังใจต่อกัน นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยยึดหลักความสำเร็จของกลุ่มคือความสำเร็จของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม (ทิศนา แขมมณี, 2552 : 265-271) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ ทำให้ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด (ศิริรักษ์ แก้วหานาม, อนันต์ ปานศุภวัชร และอรุณรัตน์ คำแหงพล, 2562 : 137) และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมวิทยาศาสตร์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนมากขึ้น เพราะเกมวิทยาศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข นักเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นวัยที่กำลังสนุกสนานกับการเล่น ชอบการแข่งขันทั้งในส่วนบุคคลและหมู่คณะ ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสนุกสนานไม่เคร่งเครียด เกมจึงจัดเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พันธ์ ทองชุมนุม, 2547 : 35-39) การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (กุลธิดา ชูเสน และกาญจนา ธนนพคุณ, 2560 : 48-51)

จากการรายงานผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการสอบของนักเรียนระดับประเทศ มีคะแนนเฉลี่ย 48.07 คะแนน สำหรับโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) มีผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ ต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับประเทศ คือ ได้คะแนนเฉลี่ย 38.30 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2561 : ออนไลน์) ผลการทดสอบข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนยังขาดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้แก่ตนเอง มีการทำงานที่ไม่เป็นระบบ ไม่มีขั้นตอน ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน และขาดปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกลุ่ม จึงส่งผลให้การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ไม่ประสบผลสำเร็จ

จากปัญหา หลักการ ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ารายวิชาวิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) ควรส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถในวิชาวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น เนื้อหาที่เรียนอาจเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ยาก ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่เกิดความเครียด และไม่สนุกกับการเรียน ขาดการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียน บางครั้งพบว่านักเรียนเก่งมีปัญหาในการปรับตัว และอยู่ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผน ปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้น (โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์), 2562 : 21)

ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูสอนวิทยาศาสตร์ จึงมีความสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม

3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม

4. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) มีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 ห้อง มีนักเรียนทั้งหมด 217 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้อง ซึ่งใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ผลการสุ่มได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 36 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แผน 14 ชั่วโมง การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน พบว่า ผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ มีระดับความเหมาะสมเฉลี่ยเท่ากับ 5 ซึ่งอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) เท่ากับ

อยู่ระหว่าง 0.33-1.00 ค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.41-0.78 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.23-0.56 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.80

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กรอบแนวคิดตามทฤษฎีของเบนจามิน บลูม ซึ่งแบ่งการเรียนรู้เป็น 6 ระดับ คือ ด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การนำไปใช้ และการประเมินค่า เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.41-0.73 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.46 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.79

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ที่สอบถามครอบคลุม 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาสาระความรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยใช้เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดกับแบบสอบถามความพึงพอใจ (IOC) เท่ากับ 1.00 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ เท่ากับ 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 36 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครไปยังโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์) โดยเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนเพื่อกำหนดวัน เวลา ในการทดลอง

2. ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างฟังและขอความร่วมมือในการทดลอง

3. ทำการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ

4. ดำเนินการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้ เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนเทคนิค STAD ร่วมกับเกม ใช้เวลาในการทดลอง 16 ชั่วโมง จำนวน 5 แผน

5. ทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจ

6. หลังจากเรียนครบทุกแผน ตรวจให้คะแนนและนำผลการทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 โดยกำหนดประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์หาค่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม โดยใช้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 โดยใช้ t-test ชนิด Dependent Sample

4.3 วิเคราะห์หาค่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 โดยใช้ t-test ชนิด Dependent Sample

4.4 วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert ดังนี้

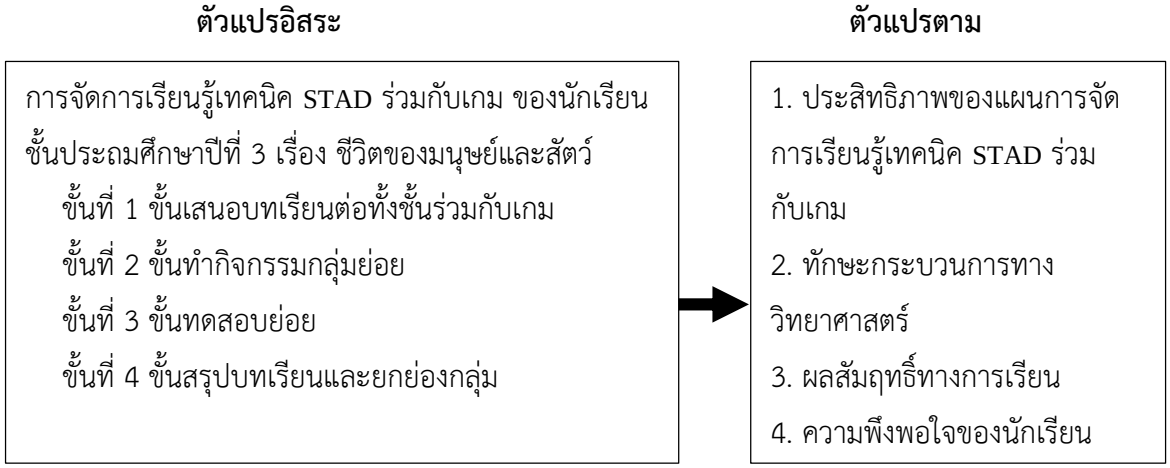
ระดับ 5 คะแนน หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
ระดับ 4 คะแนน หมายถึง พึงพอใจมาก
ระดับ 3 คะแนน หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
ระดับ 2 คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อย
ระดับ 1 คะแนน หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดกฎเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลว่า พึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลว่า พึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลว่า พึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลว่า พึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลว่า พึงพอใจน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากศิริรักษ์ แก้วหานาม, อนันต์ ปานศุภวัชร และอรุณรัตน์ คำแหงพล (2562 : 21-29) โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้แบ่งข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

กระบวนการ/ผลลัพธ์	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	36	400	322.36	8.71	80.59
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	36	60	48.03	3.28	80.05
E_1/E_2 = 80.59/80.05					

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยจากการทำกิจกรรม และแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน คะแนนเต็ม 400 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 322.36 คิดเป็นร้อยละ 80.59 มีคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 48.03 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.05 แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.59/80.05 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

2. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	36	30	13.22	2.03	**29.73
หลังเรียน	36	30	23.83	2.22	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับ .01; df. 35 = 2.44)

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ มีคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 13.22 และ 23.83 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่า t คำนวณมีค่าเท่ากับ 29.73 ขณะที่ค่า t จากตารางค่าวิกฤตการแจกแจง t (McMillan & Schumachar, 1997 : 366) ที่ df= 35 มีค่าเท่ากับ 2.44

3. การวิเคราะห์การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	36	30	13.50	1.73	**38.42
หลังเรียน	36	30	24.19	2.08	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับ .01; df. 35 = 2.44)

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน เท่ากับ 13.50 และ 24.19 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่า t คำนวณมีค่าเท่ากับ 38.42 ขณะที่ค่า t จากตารางค่าวิกฤตการแจกแจง t (McMillan & Schumachar, 1997 : 366) ที่ df= 35 มีค่าเท่ากับ 2.44 ซึ่งค่า t คำนวณมากกว่าค่า t ตาราง แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ศึกษาความพึงพอใจที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหาสาระความรู้	4.45	0.57	มาก
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.66	0.49	มากที่สุด
ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้	4.53	0.50	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	4.42	0.49	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.56	0.50	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.52	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ผลปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์รายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 3) ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 4) ด้านเนื้อหาสาระความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 5) ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม สามารถนำผลมาอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 80.59/80.05 ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และมีวิธีที่เหมาะสม คือ ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ลงมือสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามที่ศึกษา แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำแก้ไขในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเหมาะสมและประเมินคุณภาพผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 แผน ได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5 แสดงให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอยู่ในเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด จากนั้นได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำแผนการสอนไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพก่อนที่จะนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงมีผลทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้ การเล่นเกมและกิจกรรมในแต่ละแผนช่วยให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนง่ายขึ้นและในการจัดการเรียนรู้นักเรียนได้เล่นเกมและทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้มีการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 13 ทักษะ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลธิดา ชูเสน และกาญจนา ธนนพคุณ (2560 : 2642-2650) การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เรื่อง พฤติกรรมบางประการของสัตว์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์ประสิทธิภาพแผนการสอนการเรียนรู้ เท่ากับ 85.00/86.76 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณี บุญญานุกูล, วชิรา เครือคำอ้าย และทัศนีย์ อารมณ์เกลี้ยง (2562 : 237-252) ได้ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เกมการละเล่นพื้นบ้านล้านนาในการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.89/82.44 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/80 จากการศึกษา จึงสนับสนุนได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม พบว่า นักเรียนมีความสามารถในด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.22 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 23.83 แสดงว่าความสามารถในด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ปฏิบัติและเล่นเกม ตลอดจนทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือกันในกลุ่ม มีสัมพันธภาพที่ดีทำให้การทำกิจกรรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งเป็นไปตามผลการวิเคราะห์ความสามารถในด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในด้านต่าง ๆ ขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยน้ำผึ้ง เสนดี, อนันต์ ปานศุภวัชร และอุษา ปราบหงษ์ (2561 : 1-13) ได้ศึกษาการพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์รายวิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับการใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญนิภา แววศรี, อนันต์ ปานศุภวัชร และกุลวดี สุวรรณไตรย์ (2562 : 31-42) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD ร่วมกับแผนผังความคิด พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 จากการศึกษา จึงสนับสนุนได้ว่าการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเท่ากับ 13.50 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.19 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งผู้เรียนได้เล่นเกมและทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันเรียน ช่วยเหลือกันในกลุ่ม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรักษ์ แก้วหานาม, อนันต์ ปานศุภวัชร และอรุณรัตน์ คำแหงพล (2562 : 21-29) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เสียงกับการได้ยิน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสุภาพร สังข์งาม, ชนวัฒน์ ตันติวรานุรักษ์ และเชษฐ์ ศิริสวัสดิ์ (2563 : 264-274) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารในวิชาชีววิทยา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD สูงกว่ากับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษา จึงสนับสนุนได้ว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเทคนิค STAD ร่วมกับเกม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.52 ค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์รายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการเล่นเกมและทำกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการเล่นเกมและทำกิจกรรมเป็นสิ่งที่ผู้เรียนให้ความสนใจ มีความตื่นเต้น และสนุกสนาน ส่งเสริมให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ซึ่งผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายจากการเล่นเกมและทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากขึ้น และพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ 3) ด้านสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ซึ่งสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ มีเพียงพอเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ความเข้าใจ ช่วยพัฒนาความทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้ 4) ด้านเนื้อหาสาระความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ซึ่งผู้เรียนได้รับความรู้ เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ ที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และตัวชี้วัด ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื้อหาสาระในแต่ละเรื่องมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 การประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล การวัดและประเมินผลด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การประเมินด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การวัดและประเมินผลมีประสิทธิภาพ และยุติธรรม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม จึงทำให้

ผู้เรียนเข้าใจในบทเรียน ทุกคนมีส่วนร่วมในการเล่นเกมและทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเรียนรู้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของจำนงค์ กรุพิมาย, สมบัติ ฤทธิเดช และสมปอง ศรีกัลยา (2561 : 353-360) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่อง งานและพลังงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2563 : 59-71) ได้ศึกษาผลการใช้สื่อประเภทเกมศึกษาสามมิติแบบแข่งขัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อประเภทเกมการศึกษาสามมิติแบบแข่งขันเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก จากการศึกษา จึงสนับสนุนได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ชีวิตของมนุษย์และสัตว์ โดยการจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ครูผู้สอนควรเพิ่มเวลาในการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้มีเวลาในการเล่นเกมและทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของนักเรียน

1.2 ผู้สอนควรให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาอุปสรรคที่นักเรียนได้พบ และคอยให้คำแนะนำนักเรียนตลอดการทำกิจกรรมกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ นักเรียนในช่วงชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เทคนิค STAD ร่วมกับเกม ที่มีต่อตัวแปรด้าน อื่น ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา และเจตคติทางวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

กุลธิดา ชูเสน และกาญจนา ธนนพคุณ. (2560). *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17*. การใช้เกมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง พฤติกรรมบางประการของสัตว์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. 21 กรกฎาคม 2560. พิษณุโลก:มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

จำนงค์ กรุพิมาย, สมบัติ ฤทธิเดช, และสมปอง ศรีกัลยา. (2561). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ เรื่องงานและพลังงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 12 (1), 353-360.

ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์. (2563). ผลการใช้สื่อประเภทเกมศึกษาสามมิติแบบแข่งขัน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 22 (1), 59-71.

ทิศนา แขมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน : องค์กรเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

น้ำผึ้ง เสนดี อนันต์ ปานศุภวัชร และอุษา ปราบหงษ์. (2561). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รายวิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์แสงของพืช โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ STAD ร่วมกับการใช้ผังมโนทัศน์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 10 (28), 1-13.

พันธ์ ทองชุมนุม. (2547). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

เพ็ญนิภา แววศรี อนันต์ ปานศุภวัชร และกุลวดี สุวรรณไตรย์. (2562). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม โดยใช้ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแผนผังความคิด. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 11 (30), 31-42.

พรทิพย์ ศิริภัทราชัย. (2561). STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. *วารสารนักบริหาร*. 33 (2), 49-56.

โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์). (2562). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์).* นครพนม: งานวัดประเมินผล โรงเรียนบ้านปากอูน (ปากอูนผดุงวิทย์).

ศิริรักษ์ แก้วหานาม, อนันต์ ปานศุภวัชร และ อรุณรัตน์ คำแหงพล. (2562). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง เสียงกับการได้ยิน โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับผังมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 11 (30), 21-29.

สุภาพร สังข์งาม, ชนวัฒน์ ตันติวรานุรักษ์, และเชษฐ์ ศิริสวัสดิ์. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการสื่อสารในวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 22 (2), 264-274.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2563. *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ* (National Test : NT) *ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.* แหล่งที่มา https://bet.obec.go.th/index/.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ *12 กรกฎาคม 2563.แผนพัฒนาเศษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 - 2561*. แหล่งที่มา http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422.

อรุณี บุญญานุกูล วชิรา เครือคำอ้าย และทัศนีย์ อารมณ์เกลี้ยง. (2562). ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้เกมการละเล่นพื้นบ้านล้านนาในการจัดกิจกรรม "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*. 4 (2), 237-252.

Mcmillan, J. H., & Schumachar, S. S. (1997). *Research in Education: A Conceptual Introduction.* New York: Longman.

ปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

Performance Factors Affecting Work Efficiency in the Department of Clerkship Offiice of the Permanent Secretary for Defense

อารยา ประทุมพงษ์,
สิทธิพรร์ สุนทร และ รังสรรค์ อินทน์จันทน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Araya Pratumpong,
Sitthiporn Soonthorn and Rungsun Inchan
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: warissa2023@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยสมรรถนะในการทำงาน กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม 3) เพื่อศึกษาปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และ 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อสมรรถนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำลังพล กรมเสมียนตรา จำนวน 210 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter และวิธี Stepwise ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับปัจจัยสมรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ตัวแปรปัจจัยสมรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในภาพรวมมี จำนวน 4 ปัจจัย สามารถอธิบายตัวแปรตาม ในภาพรวมได้ร้อยละ 72.7 มีค่า R2 = .727 และมีค่า F = 136.296 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า ผู้บังคับบัญชาควรสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับวิธีการทำงานเพื่อแก้ไข

* วันที่รับบทความ : 3 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 10 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 11 มีนาคม 2566
Received: February 3 2023; Revised: March 10 2023; Accepted: March 11 2023

ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานควรให้ความสำคัญกับการจัดลำดับการปฏิบัติงานหรือความเร่งด่วนของงาน

คำสำคัญ: ปัจจัย; สมรรถนะในการทำงาน; ประสิทธิภาพในการทำงาน

Abstracts

This research objectives were to study; 1) the level of performance factors affecting work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense, 2) the level of work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense, 3) the performance factors affecting work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense and 4) the recommendations on the factors affecting work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense. The sample group consisted of 210 clerk personnels from Taro Yamane's formula. The research tool for data collection was a questionnaire. The data analysis statistics were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and linear multiple regression analysis by Enter and Stepwise method at statistical significance level .05.

The results of the research showed that; 1) the level of performance factors affecting work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense in overall was at high level, 2) the level of work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense in overall was at high level, 3) performance factors affecting work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense included 4 factors which could be explained the dependent variables in overall as 72.7 percent with R^2 = .727 and F = 136.296 at .01 statistically significant level. There were adhering to righteousness and ethics factor, good administrative factor, teamwork factor and achievement-oriented factor and 4) the recommendations on factors affecting work efficiency in the Department of Clerkship Office of the Permanent Secretary for Defense were the commanders should encourage operators to adjust their working methods to solve problems that arise during operations, the operators should pay attention to the order of execution or urgency of tasks.

Keywords: Factor; Work Efficiency; Work Efficiency

บทนำ

สมรรถนะ (Competency) คือความสามารถของบุคคลในองค์การ ได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1960 จากการเสนอบทความทางวิชาการของ David McClelland นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคลในองค์การระดับทักษะความรู้ความสามารถ โดยระบุว่า การวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมในการทำนายความสามารถ (Competency) แต่บริษัทควรจะจ้างบุคคลที่มีความสามารถมากกว่าคะแนนทดสอบ (ดนัย เทียนพุฒ, 2546 : 55) สำหรับประเทศไทยได้มีการนำแนวความคิด Competency มาใช้ในองค์การที่เป็นเครือข่าย ไปใช้และเกิดผลสำเร็จ

อย่างเห็นได้ชัดเจน ดังเช่น กรณีของเครือปูนซีเมนต์ไทยมีผลให้เกิดการตื่นตัวในวงราชการ โดยได้มีกานำแนวความคิดนี้มาใช้ในการพัฒนาข้าราชการพลเรือน โดยระยะแรกได้ทดลองนำแนวความคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยยึดหลักสมรรถนะ (Competency Based Human Resource Development) มาใช้ในระบบการสรรหาผู้บริหารระดับสูงในระบบราชการไทยและกำหนดสมรรถนะของข้าราชการที่จะสรรหาในอนาคต ดังนั้น สมรรถนะ คือ คุณลักษณะต่างๆ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อ ตลอดจนพฤติกรรมของบุคคลที่จะสามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ (ธำรงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์ , 2550 : 10-15; รัตนาภรณ์ ศรีพยัค, 2548 : 31-35) และใช้ภาษาอังกฤษอยู่หลายคำ ได้แก่ Capability, ability, proficiency, expertise, skill, fitness, aptitude สมรรถนะจึงประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะส่วนบุคคล (Personal characteristic or attributes) ที่ทำให้บุคคลนั้นทำงานในความรับผิดชอบของตนดีกว่าผู้อื่น (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2548 : 44-48) ดังนั้น สมรรถนะ (Competency) จึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของพนักงานและองค์การ ซึ่งจะช่วยให้การคัดสรรบุคคลที่มีลักษณะที่ดีทั้งความรู้ ทักษะและความสามารถ ตลอดจนพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงาน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามความต้องการขององค์การอย่างแท้จริง ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงระดับความสามารถของตนเองว่า อยู่ในระดับใดและจะต้องพัฒนาในเรื่องใด ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น (สุกัญญา นาชัยดุลย์, 2559 : 2)

ซึ่งสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานขององค์กร เพราะประสิทธิภาพ เป็นเรื่องของการใช้ปัจจัยและกระบวนการในการดำเนินงานโดยมี ผลผลิตที่ได้รับเป็นตัวกำกับการแสดงประสิทธิภาพของการดำเนินงานใด ๆ อาจแสดงค่าของ ประสิทธิภาพในลักษณะการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการลงทุนกับผลกำไรที่ได้รับ ซึ่งถ้าผลกำไรมีสูงกว่าต้นทุนเท่าไรก็ยิ่งแสดงถึงประสิทธิภาพมากขึ้น ประสิทธิภาพอาจไม่แสดงเป็นค่าประสิทธิภาพเชิงตัวเลข แต่แสดงด้วยการบันทึกถึงลักษณะการใช้เงิน วัสดุ คน และเวลาในการ ปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่า ประหยัด ไม่มีการสูญเปล่าเกินความจำเป็นรวมถึงมีการใช้กลยุทธ์หรือวิธีการ ปฏิบัติที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่การบังเกิดผลได้เร็วตรง และมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ มี 2 ระดับ (สมใจ ลักษณะ, 2546 : 45) คือ ระดับที่ 1 ประสิทธิภาพของบุคคลและระดับที่ 2 ประสิทธิภาพขององค์กร

เช่นเดียวกับ กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานนโยบายและยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนหน่วยงานที่เป็นมันสมองของกระทรวงกลาโหม โดยทำหน้าที่กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ และแผนการดำเนินงานที่เชื่อมโยงจากรัฐบาลไปยังหน่วยปฏิบัติ รวมถึงการกำกับดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง มีประสิทธิภาพ บรรลุผลสัมฤทธิ์และเป็นไปตามนโยบาย (กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2561 : คำนำ) และจากแผนการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2562-2565 ที่ได้จัดทำขึ้นเป็นฉบับที่ 3 ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2558-

2561 ซึ่งปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาบุคลากรของกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2561-2564 และมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะของกำลังพลให้มีความรู้ ทักษะ ขีดความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งผลสัมฤทธิ์อย่างทหารมืออาชีพ ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้แผนการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2562-2565 ได้จัดทำขึ้นภายใต้การมีส่วนร่วมของหน่วยขึ้นตรงสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมในการร่วมกำหนดประเด็น แผนงานและโครงการ เพื่อให้กำลังพลของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีความพร้อมในการปฏิบัติงานตอบสนองนโยบายของกระทรวงกลาโหมและรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงของชาติอย่างยั่งยืน (กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2561 : คำนำ)

กรมเสมียนตรา เป็นส่วนราชการระดับกรม ขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย อำนวยการ ประสานงาน และดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานการกำลังพลตลอดจนการดำเนินการกำลังพลที่อยู่ในอำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม การควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงกลาโหมให้เป็นไปตามนโยบายด้านกำลังพลที่กระทรวงกลาโหมกำหนด การศึกษาอบรมในประเทศ การสวัสดิการของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวง และการสารบรรณ โดยมีเจ้ากรมเสมียนตราเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อภาพรวมด้านกำลังพลของข้าราชการทหารทุกเหล่าทัพ ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการทำงานของข้าราชการทหารกรมเสมียนตรา เป็นองค์กรหลักในการกำหนดนโยบายและบริหารงานบุคคลระดับกระทรวงกลาโหม ที่มีระบบบริหารจัดการที่สามารถสนับสนุนให้กองทัพ มีความพร้อมต่อภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ มีพันธกิจของกรม คือ 1) การดำเนินการกำลังพล 2) การเสนอนโยบายและการจัดทำแผนการกำลังพล 3) การสารบรรณ ธุรการ และพิธีการ 4) การดำเนินการในเรื่องระเบียบ ข้อบังคับ และแบบธรรมเนียมทหาร 5) การดำเนินการเกี่ยวกับงานของคณะกรรมการข้าราชการทหาร 6) การพัฒนาระบบงานกำลังพล 7) การบริหารจัดการฐานข้อมูลกำลังพล และ 8) กิจการอนุศาสนาจารย์ งานศาสนพิธีต่าง ๆ จากนโยบายและบริหารงานบุคคลของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ที่มีระบบบริหารจัดการที่สามารถสนับสนุนให้กองทัพ มีความพร้อมต่อภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ย่อมต้องอาศัยสมรรถนะในการปฏิบัติของกำลังพล ในการขับเคลื่อนภารกิจต่างๆ ให้ดำเนินไปตามพันธกิจของกรมเสมียนตราได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นกำลังผลผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมเสมียนตรามีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะในการทำงานของกำลังพลสังกัดกรมเสมียนตราที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของกำลังพล เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินสมรรถนะประจำปีของกำลังพล กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม แต่จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของกำลังพล

ยังไม่พบรายงานผลการวิจัยอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับการประเมินสรรถนะในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัด กระทรวงกลาโหม จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเกี่ยวกับทำการวิจัย ปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัด กระทรวงกลาโหม ว่า มีปัจจัยสมรรถนะใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมเพื่อนำมาเป็นสารสนเทศในการพัฒนาการทำงานของกำลังพล กรมเสมียนตราสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยสมรรถนะในการทำงาน กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
3. เพื่อศึกษาปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของ กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อสมรรถนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ กำลังพลกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 440 คน (ทำเนียบกำลังพล กรมเสมียนตรา, กันยายน 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำลังพลกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จำนวน 210 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (Taro Yamane, 1973 : 727)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิดแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับปัจจัยสมรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert ประกอบด้วยระดับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert ประกอบด้วยระดับประสิทธิภาพการทำงาน 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อปัจจัยสรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

3.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหาและรายละเอียดที่เกี่ยวกับปัจจัยสรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตราสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

3.3 สร้างแบบสอบถาม

3.4 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การหาประสิทธิภาพเครื่องมือในการวิจัย

4.1 นำแบบสอบถาม เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษา และการวัดผลประเมินผล โดยหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2539 : 249) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1 จำนวน 49 ข้อ ค่า IOC เท่ากับ 0.67 จำนวน 1 ข้อ

4.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .974

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงเจ้ากรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

5.2 แต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 คน ในการช่วยเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ไม่เกิดความลำเอียงในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

6.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

6.3 กำหนดระดับคะแนนในแบบสอบถามที่กำหนดไว้ 5 ระดับ

6.4 การวิเคราะห์ระดับสมรรถนะและระดับประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมและเป็นรายด้าน แล้วนำมาเทียบตามเกณฑ์ 5 ระดับ

6.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสมรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยใช้สถิติการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียรสัน (Pearson' s Product Moment Correlation) โดยเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย (Walte , 1971 : 121)

6.6 ในกรณีแบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ โดยการจัดกลุ่มข้อความ หรือประโยค (Grouping) ที่มีลักษณะ หรือความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

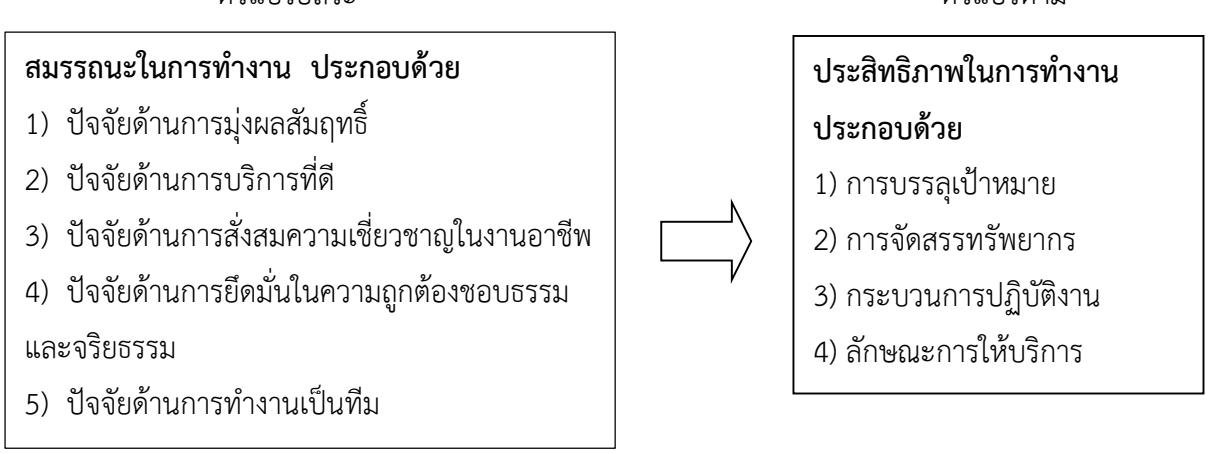
7.1 การวิเคราะห์ระดับปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้วิจัยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7.2 การวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้วิจัยใช้สถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson' s Product Moment Correlation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Enter และวิธี Stepwise อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 52.86 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 47.14 ส่วนใหญ่อายุ 41-50 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมาคือ 31-40 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 39.05 ส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 76.19 รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.81 ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือ 5-10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 30.95 และส่วนใหญ่เป็นนายทหารชั้นประทวน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 54.29 รองลงมาคือ นายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 45.71

2.ระดับปัจจัยสมรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับปัจจัยสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ปัจจัยด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม ปัจจัยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และปัจจัยด้านการบริการที่ดี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยสมรรถนะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ปัจจัยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	3.79	0.53	มาก
2. ปัจจัยด้านการบริการที่ดี	3.68	0.54	มาก
3. ปัจจัยด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ	3.71	0.59	มาก
4. ปัจจัยด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม	3.83	0.58	มาก
5. ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม	3.82	0.55	มาก
รวม	**3.77**	**0.49**	**มาก**

3.ระดับประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีประสิทธิภาพการทำงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน รองลงมา ด้านลักษณะการให้บริการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการบรรลุเป้าหมาย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม	$\overline{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการบรรลุเป้าหมาย	3.59	0.55	มาก
2. ด้านการจัดสรรทรัพยากร	3.62	0.59	มาก
3. ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	3.74	0.59	มาก
4. ด้านลักษณะการให้บริการ	3.67	0.56	มาก
รวม	**3.66**	**0.50**	**มาก**

4.ตัวแปรปัจจัยสมรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในภาพรวมมี จำนวน 4 ปัจจัย สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ในภาพรวมได้ร้อยละ 72.7 มีค่า $R2 = .727$ และมีค่า $F = 136.296$ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อย พบว่า ตัวแปรที่ดีที่สุดที่จะอธิบายประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักปลัดกระทรวงกลาโหมในภาพรวมมากที่สุด

คือ ปัจจัยด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ได้ร้อยละ 62.80 เมื่อเพิ่มตัวแปรปัจจัยด้านการบริหารที่ดี พบว่า สามารถอธิบายตัวแปรตามประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 69.80 เมื่อเพิ่มตัวแปรปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม พบว่า สามารถอธิบายตัวแปรตามประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.10 และตัวแปรตัวสุดท้ายที่เข้าสู่สมการที่ดีที่สุดของการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ได้แก่ ตัวแปรปัจจัยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 72.7 ตัวแปรสมการชุดนี้มีค่า F เท่ากับ 136.296 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนสมการทำนายจากการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม พบว่า มีตัวแปรที่สำคัญที่เข้าสู่สมการ 4 ตัวแปร คือ ปัจจัยด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ปัจจัยด้านการบริหารที่ดี ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม และปัจจัยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

5.ข้อเสนอแนะต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม คือ ผู้บังคับบัญชาควรสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับวิธีการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานควรให้ความสำคัญกับการจัดลำดับการปฏิบัติงานหรือความเร่งด่วนของงาน ผู้ปฏิบัติงานควรแสดงความเป็นมิตรและความเต็มใจในการให้บริการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานควรปฏิบัติงานด้วยความมุ่งมั่นและให้ความสำคัญกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชาควรสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับการฝึกอบรม การพัฒนาความรู้ใหม่ๆ สำหรับการปฏิบัติงาน ควรมีการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานในด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานควรปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายและวินัย ต้องไม่เปิดเผยความลับของหน่วยงานอันจะส่งผลเสียหายหรือส่งผลกระทบในทางลบต่อหน่วยงาน การปฏิบัติงานร่วมกันในหน่วยงานต้องยอมรับและฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และการปฏิบัติงานร่วมกันต้องมีความเชื่อมั่นและความไว้ใจในทีมงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเทศบาล ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับปัจจัยสมรรถนะในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสมรรถนะในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กำลังพลของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมต่างทำงานด้วยสมรรถนะของตนเองในด้านต่างๆ อย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และด้านการบริการที่ดี จึงทำให้สะท้อนออกมาผลของสมรรถนะในการปฏิบัติงานออกมาในระดับมาก เป็น

การทำงานตามองค์ประกอบของสมรรถนะในการทำงานดังที่ ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2546 : 26 - 28) และเพ็ญจันทร์ แสนประสานและคณะ (2547 : 79-80) ที่ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะไว้ 5 ส่วน คือ แรงขับเคลื่อนภายในที่ช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน อุปนิสัย คือลักษณะนิสัยของคนแต่ละคน การรับรู้ตัวเอง ที่มีความเชื่อและทัศนคติต่อตัวเองว่าสามารถทำงานนั้นๆ ได้ ความรู้ คือความสามารถในการนำเอาข้อมูลข้อเท็จจริงมาเชื่อมโยงกันในการทำงาน และทักษะ คือ ความสามารถในการลงมือปฏิบัติงาน จึงทำให้สมรรถนะในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ รำพัน แดงกาศ (2556 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนผู้มารับบริการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถะหลัก ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรลัดดา ศรีบุญเรือง (2556 : 126-127) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล โหตรภวานนท์ (2558: 97-98) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการช่าง ฝูงบิน 401 กองบิน 4 จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการทำงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการช่าง ฝูงบิน 411 กองบิน 41 และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการช่าง ฝูงบิน 411 กองบิน 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัศวิน แสงทองคำ (2561 : 43-45) ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับสูง

สมมติฐานที่ 2 ระดับประสิทธิภาพในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม อยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

กำลังพลของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ทำงานตามสมรรถนะของตนเองอย่างเต็มที่ มีระดับสมรรถนะในการทำงานอยู่ในภาพรวมระดับมาก จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงานและด้านลักษณะการให้บริการ หากพิจารณาในส่วนของรายละเอียดที่เกี่ยวข้องพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรานั้นมีการทำงานให้เสร็จได้ตามกำหนดเวลาและความคุ้มค่าที่ได้รับมอบหมายงาน มีใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างประหยัดคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้การติดตาม ทบทวนกระบวนการทำงานอย่างสม่ำเสมอ พร้อมกับมีการบริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทำงานให้กับทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงาน สอดคล้องกับ สมใจ ลักษณะ (2546 : 35) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพจนนำไปสู่ประสิทธิผลหรือจะบรรลุความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด คือ คนหรือบุคลากรในองค์กร การบริหารบุคลากร

หรือการบริหารงานบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการที่มีลักษณะเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะของการดูแลคน บรรยากาศแรงจูงใจในการทำงานตามความสามารถ ในการปฏิบัติงานได้ตามความคาดหวัง การได้ระดับผลผลิตที่สูงทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ล้วนเป็นผลมาจากการบริหารบุคลากรในองค์กรทั้งสิ้น องค์กรที่มียุทธศาสตร์และกระบวนการบริหารบุคลากรที่ดียอมได้เปรียบมากกว่าองค์กรที่ไม่สนใจในคุณภาพของการบริหารบุคลากร การศึกษาเรื่องการบริหารบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพมีประโยชน์ทั้งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารจัดการและผู้ปฏิบัติงานเป็นสมาชิกในองค์กรสาระสำคัญจะอยู่ที่การพิจารณาสิ่งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติเพื่อความสำเร็จของการบริหารบุคลากร ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรเช่นกัน จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม จึงอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่พบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติคุณ ฐิตโสมกุล (2560 : 121-122) ศึกษาองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย ผลการศึกษาพบว่า ระดับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท์ โค้วสมบูรณ์ (2563 : 69-70) ศึกษา ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษาส่วนสำรวจกันเขตและประสานงานรังวัด กรมชลประทาน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ส่วนสำรวจกันเขตและประสานงานรังวัด กรมชลประทาน พบว่า ระดับความคิดเห็นเฉลี่ย 4.08 ซึ่งอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวิชญ์ กลิ่นบุญ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ระบบราชการกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการกองบัญชาการ หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการกองบัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา พบว่า ด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ ด้านฉับไว/ทันการณ์ และด้านความประหยัด/คุ้มค่า โดยมีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยสมรรถนะ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านการบริการที่ดี ปัจจัยด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ ปัจจัยด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม และปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม ที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม ประกอบด้วย ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านลักษณะการให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะที่มีค่าสหสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรมมากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .792 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการบริการที่ดี โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .779 ปัจจัยด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .730 ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม โดยมีความสัมพันธ์

อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .719 และ ปัจจัยด้านการสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .685 โดยรวมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กำลังพลของกรมเสมียนตราทำงานด้วยการยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมและจริยธรรม ตามลำดับขั้นตอน ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายและวินัย เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานนั้นเกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ขององค์การตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดได้ ซึ่งการทำงานของกำลังพลกรมเสมียนตราเป็นการทำงานตามสมรรถนะในการทำงานของกำลังพลที่อยู่ในระดับมาก จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานให้อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เพราะกำลังพลของกรมเสมียนตรา ต้องได้รับการประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติงาน (สมรรถนะ) เป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการประเมินสมรรถนะหลักของข้าราชการ ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร สำหรับวงรอบการประเมินประจำปีงบประมาณ 2565 โดยมีสาระสำคัญ (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, 2564 : 1) เพื่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เป็นกระบวนการหนึ่งของระบบผลการปฏิบัติงานอันจะเสริมสร้างให้การทำงานมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายที่ชัดเจนและเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยสมรรถนะที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม มีข้อเสนอแนะเป็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 กรมเสมียนตรา ควรส่งเสริมให้กำลังพลมีการพัฒนาสมรรถนะในการทำงาน เช่น การปรับปรุงการให้บริการกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน

1.2 กรมเสมียนตรา ควรพัฒนาสมรรถนะในการทำงานด้านการบริการที่ดี เช่น ความพร้อมในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน

1.3 กรมเสมียนตรา ควรยกระดับประสิทธิภาพในการทำงานของกำลังพล เช่น การทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

1.4 กรมเสมียนตรา ควรพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของกำลังพลด้านการบรรลุเป้าหมาย เช่น สร้างแรงจูงใจในการทำงานของกำลังพลเพื่อให้ทำงานได้อย่างบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

1.5 กรมเสมียนตรา ควรส่งเสริมให้กำลังพลได้แสดงสมรรถนะในการทำงานได้อย่างเต็มที่ เพื่อจะได้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของกรมเสมียนตรา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาเครือข่ายในการปฏิบัติงานด้านทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงกลาโหม

เอกสารอ้างอิง

กรวิชญ์ กลิ่นบุญ. (2559). *ระบบราชการกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของข้าราชการกองบัญชาการหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกริก.

กิตติคุณ ฐิตโสมกุล. (2560). *องค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการกองทัพไทย.* วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

กรมเสมียนตรา. (2561). *แผนการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2562-2565.* กรุงเทพมหานคร: กรมเสมียนตรา สำนักปลัดกระทรวงกลาโหม.

จิตรลัดดา ศรีบุญเรือง. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.* วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2550). *มารู้จัก Competency กันเถอะ.* กรุงเทพมหานคร: เอชอาร์เซ็นเตอร์.

ณัฐพล โหตรภวานนท์. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบสมรรถะการทำงานของข้าราชการฝ่ายการช่างฝูงบิน 411 กองิน 41 กับฝูงบิน 401 กองบิน 4.* วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดนัย เทียนพุฒ. (2546). *ดัชนีวัดผลสำเร็จธุรกิจ (KPIs) และการประเมินองค์กรแบบสมดุบ (BSC).* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: นาโกด้า.

ธำรงศักดิ์ คงคาสวัสดิ์. (2550). *Competency ภาคปฏิบัติ-เขาทำอย่างไร.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

เพ็ญจันทร์ แสนประสานและคณะ. (2547). *Quality In Nursing and Learning Organization.* กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

รัตนาภรณ์ ศรีพยัคฆ์. (2548). *สมรรถนะ Competency.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันดำรงราชานุภาพ.

รำพัน แดงกาศ. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักกับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานที่ดินจังหวัดลำพูน.* การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร: สุวีริยสาส์น.

สุกัญญา นาชัยดุล. (2559). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2551). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency Based Learning.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศิริวัฒนาพริ้น.

สมใจ ลักษณะ. (2546). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ธนธัช การพิมพ์.

สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2564). *ประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร.* ประกาศ ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2564.

อัศวิน แสงทองคำ. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.

อานนท์ โค้วสมบูรณ์. (2563). *ปัจจัยการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร กรณีศึกษาส่วนสำรวจกันเขตและประสานงานรังวัด กรมชลประทาน.* การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

Williams, Walter. (1971). *Social Policy Research and Analysis : The Experience in the Federal Social Agencies.* New York: American Elsevier Publishing Co.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis.* New York : Harper & Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Factors Affecting Government Teacher's Quality of Working Life in the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

พฤธ รุ่งเจริญวัฒนกิจ[1],
พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ[2] และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ[3]
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น[1,2], มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ[3]
Pruet Rungcharoenwattanakit[1],
Pimprapa Amornkitpinyo[2] and Thanyatorn Amornkitpinyo[3]
St. John's University[1,2], Assumption University[3], Thailand
Corresponding Author, E-mail: pruetru.suan@eisth.org

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูและคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูและ 3) สร้างสมการทำนายคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย $(\bar{X})$ และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันโพรดักและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูอยู่ในระดับมากและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความพึงพอใจในงานและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูและคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูมีจำนวน 45 คู่มีค่า .664 - .954 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมดและ3) มี 6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูได้ร้อยละ 84.10 มีสมการทำนายดังนี้

* วันที่รับบทความ : 25 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 25 2023; Revised: February 1 2023; Accepted: February 2 2023

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .633 + .628X_2 + .094X_5 + .150X_6 - .094X_8 + .268X_9 - .189X_4$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{z}_y = .666Z_{X2} + .142Z_{X5} + .207Z_{X6} - .138Z_{X8}295. + Z_{X9} - .224Z_{X4}$$

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, การทำงานของข้าราชการครู, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Abstracts

This research intends to study 1) government teacher's quality of working life and factors affecting government teacher's quality of working life, 2) the relationships among factors affecting government teacher's quality of working life, and 3) the development of predictive equations of government teacher's quality of working life. The study's sample was 200 government teachers of the semester B.E. 2565 in the secondary educational service area office Bangkok 1. Mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis were the statistical methods used for data analysis. coefficient, and stepwise multiple regression analysis were the statistical methods used for data analysis

The results of the study showed that 1) government teacher's quality of working life was ranked as in high level. The factor that received the highest score was 'job satisfaction', whereas the factor with the lowest score was 'adequateand fair compensation'. Furthermore, 2) there were 45 pairs of factors that implied the relationships among the factors with the scores between .664 - .954 at the significant level of .05. Additionally, 6 factors affecting government teacher's quality of working life could explain the variation of government teacher's quality of working life at 84.10 percent. The predictive equations according to this study are as follows:

Unstandardized predictive equation:

$$\hat{Y} = .633 + .628X_2 + .094X_5 + .150X_6 - .094X_8 + .268X_9 - .189X_4$$

Standardized predictive equation:

$$\hat{z}_y = .666Z_{X2} + .142Z_{X5} + .207Z_{X6} - .138Z_{X8} + .295Z_{X9} - .224Z_{X4}$$

Keyword: Quality of Working; Government Teacher of Working; Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

บทนำ

ในปัจจุบันนี้โลกของเราอยู่ในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลกจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงนี้ได้ทั้งยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมาโดยผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลต่อเศรษฐกิจสังคมการเมืองและยังทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคนในปัจจุบันนั้นได้เปลี่ยนไปไม่ว่าจะเป็นการทำงานการเดินทางหรือแม้กระทั่งการเรียนของเด็ก

และเยาวชนจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าในสภาวะแบบนี้สังคมไทยจะมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนอย่างไรซึ่งแน่นอนว่าสิ่งที่มนุษย์ทุกคนยังคงตามหาหรือเรียกได้ว่าเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนยังคงต้องการภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้นั่นก็คือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง คุณภาพชีวิต หมายถึงชีวิตที่มีคุณภาพมีความสมบูรณ์ทั้งด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจสามารถดำรงชีวิตให้สอดคล้องตามสภาวะทางสังคมเศรษฐกิจการเมืองวัฒนธรรมสภาพแวดล้อมในการดำเนินชีวิตและทรัพยากรที่มีอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550 : 3) นั่นหมายความว่าขอเพียงเรามีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีมีความสุขกับสิ่งที่มีและพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็สามารถที่จะเรียกได้ว่าเราเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้และเมื่อเรากลับมามองคุณภาพชีวิตในรูปแบบของการทำงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาบ้างครูจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างไรในการทำงานและคุณภาพชีวิตของครูที่เกิดขึ้นนั้นจะส่งผลต่อประสิทธิผลของงานหรือส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสอนหรือไม่อย่างไร

ต้องยอมรับว่าครูไทยนั้นมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ไม่ดีนักไม่ว่าจะเป็นเพราะครูต้องทำงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ตั้งแต่การประกันคุณภาพการศึกษา การเข้าฝึกอบรมงานธุรการ งานพัสดุ งานบริหารบุคคล งานงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง งานสารบรรณ โดยหน้าที่ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นล้วนแต่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาความสามารถของนักเรียนทั้งสิ้นงานทั้งหมดนี้ได้ดึงครูออกจากนักเรียน ซึ่งทำให้ครูไม่มีเวลามากพอที่จะทุ่มเทให้กับการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2560 : ออนไลน์) ซึ่งครูนับเป็นผู้ที่มีความสามารถในการให้คำแนะนำให้แก่ศิษย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเรียน มีหน้าที่ในการสอน ให้วิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน โดยวิธีในการสอนของครูแต่ละคนจะแตกต่างกันออกไป โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถ และเป้าหมายของนักเรียนเป็นหลัก และนอกจากการสอนแล้วครูยังเป็นผู้ยกระดับวิญญาณมนุษย์ ให้รู้จักผิดชอบชั่วดี สอนในคุณงามความดี สร้างคนให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เป็นตัวอย่างในการจัดกระบวนการเรียนรู้ดี ๆ มากมาย และที่สำคัญครูเป็นบุคคลสำคัญอันดับแรกที่จะช่วยสร้างคนสร้างชาติ ในสังคมยุคใหม่ ครูจึงต้องทำงานหนักขึ้นอีกหลายเท่า ทั้งครูยังต้องเป็นพ่อแม่คนที่ 2 คอยอบรมสั่งสอน ประคับประคองให้เด็กเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในวันข้างหน้า (พระมหาตุ๋ย ขนฺติธมฺโม, 2564: 13-26) นั่นจึงเป็นสาเหตุว่าครูไทยควรที่จะมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีขึ้นเพื่อที่จะเป็นกำลังเป็นแรงให้ครูสามารถส่งต่อความรู้ความสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้แก่นักเรียนและสามารถที่จะอบรมสั่งสอนนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลให้ครูไทยเรามีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี

ในส่วนของปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูนั้นอาจกล่าวได้ว่าต้องเป็นปัจจัยที่ตอบสนองต่อความต้องการของครูด้วยซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยจากงานวิจัยหนังสือและบทความให้ได้มาซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูทั้งหมด 9 ปัจจัยดังนี้ 1) สภาพการทำงาน 2) ธรรมนูญองค์กร 3) ความพึงพอใจงาน 4) ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร 5) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 6) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน 7) อิสระในการทำงาน

8) ความเครียด ในที่ทำงาน และ 9) ความเป็นอยู่ที่ดี (พระมหาทิพย์โอษฐงาม, 2562: 217-226.; Fernandes, 2016: 5-24; Akar, 2017: 159-176.; Fontinha, 2018: 786-806. ; Easton and Laar, 2018 :1; Fontinha, 2019: 786-806. ; Moda, 2021: 103-114.; Medhi, 2022: :online)

ในปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีความเจริญมากและนับเป็นเมืองที่มีค่าครองชีพสูงเป็นอันดับต้นๆของประเทศด้วยแต่ประชากรที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครนั้นกลับเป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงานเป็นส่วนใหญ่ พร้อมกันกับอัตราการเกิดของเด็กไทยตั้งแต่ปีพ.ศ.2555 จนถึง พ.ศ.2565 นั้นลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในปี พ.ศ.2565 ที่มีจำนวนการเกิดเพียงแค่ 502,107 คนเท่านั้นซึ่งเรียกได้ว่าเป็นจำนวนการเกิดที่ต่ำที่สุดในประวัติศาสตร์ประเทศ (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2566 : ออนไลน์) นั่นจึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาในกรุงเทพมหานครนั้นมีจำนวนนักเรียนลดลงต่อเนื่องซึ่งนั่นส่งผลให้จำนวนข้าราชการครูในกรุงเทพมหานครนั้นลดลงด้วยเมื่อเทียบตามอัตราส่วนของครูต่อนักเรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและโครงการให้เหมาะสมกับข้าราชการครูเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูให้มากขึ้นทั้งยังเป็นข้อมูลให้นักวิจัยและนักวิชาการทางการศึกษาได้นำไปวิพากษ์และเป็นข้อมูลในการขยายผลในการวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูและคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
3. เพื่อสร้างสมการทำนายคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 5,224 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 200 คนการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้

โปรแกรมG*Power 3.1.9.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Linear Regression) ผู้วิจัยใช้ค่าอิทธิพล (Effect size) ขนาดกลาง .15 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Alpha) ที่ระดับ .05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power) .95 ได้ขนาดตัวอย่าง 166 คนผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 200 คนเพื่อชดเชยกรณีที่ได้รับแบบสอบถามกลับมาไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์และผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบบไม่มีสัดส่วนรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย

ขนาดโรงเรียน	จำนวน (คน)	
	ประชากร	ตัวอย่าง
ใหญ่พิเศษ	2,568	50
ใหญ่	1,421	50
กลาง	796	50
เล็ก	439	50
รวม	**5,224**	**200**

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูจำนวน 3 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูจำนวน 69 ข้อ โดยผู้วิจัยศึกษาทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูทั้งหมด 9 ปัจจัยคือ 1) สภาพการทำงาน 2) รัฐธรรมนูญในองค์กร 3) ความพึงพอใจงาน 4) ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร 5) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม 6) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน 7) อิสระในการทำงาน 8) ความเครียดในที่ทำงานและ 9) ความเป็นอยู่ที่ดี เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและคำนิยามของตัวแปรในการสร้างแบบสอบถาม และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขหลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการบริหารการศึกษาจำนวน 2 คน 2) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษามาแล้วอย่างน้อย 5 ปีจำนวน 2 คนและ 3) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาเอกสาขาวิจัยและมีประสบการณ์ด้านการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปี 1 คนเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด (Item - Objective Congruence = IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่าดัชนีสอดคล้อง IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 (IOC $\geq$ .50) (Rovinelli and Hambleton, 1977: 49–60) และหากน้อยกว่า <.50 นำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะข้องผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องIOC พบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ประกอบด้วยค่า IOC 1.00 จำนวน 65 ข้อและค่า 0.80 จำนวน 7 ข้อผู้วิจัยดำเนินการ

นำแบบสอบถามสำหรับทดลองใช้ (Try out) กับครูที่มีลักษณะเหมือนตัวอย่างแต่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) (George and Paul, 2006)ของเครื่องมือด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990: 202-204) พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) อยู่ระหว่าง .72 - .96 สรุปแบบสอบถามมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยเรียนผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับข้าราชการครูในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1พร้อมกับแบบสอบถามและดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน จำนวน 200 ฉบับ ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามอีกครั้ง และติดตามการส่งคืน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย คือ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 1)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีคุณภาพชีวิตอยู่ระดับน้อยที่สุด

วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันโพรดักโมเมนท์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 1)

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ

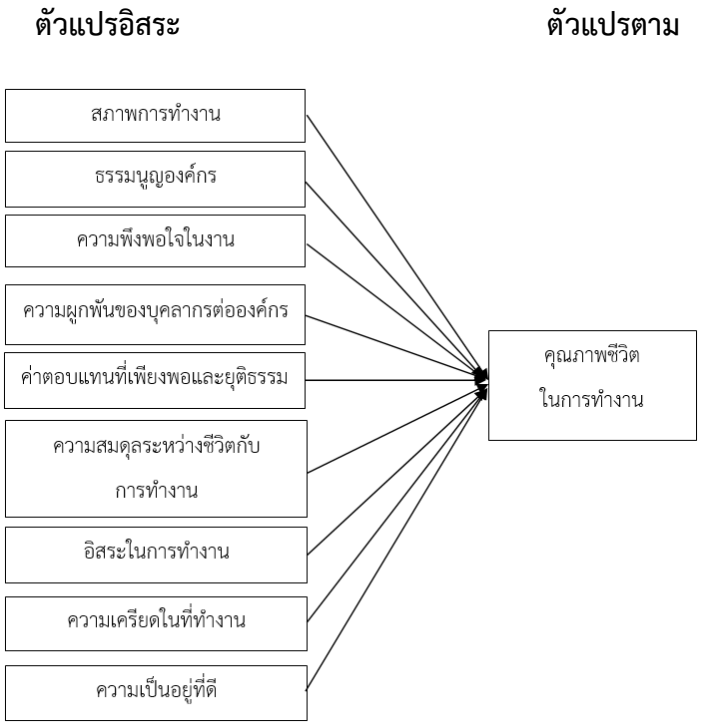
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.01 - 0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.0 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ในการทำนาย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจาก พระมหาทิพย์ โอษฐงาม (2562 : 464), Fernandes (2016 : 5-24), Akar (2017 : 159-176.), Fontinha (2018 : 786-806), Easton and Laar (2018 : 1) Fontinha (2019 : 786-806), Moda (2021 : 103-114.) และ Medhi (2022 : online) โดยมีชุดของตัวแปรต้นและตัวแปรตามได้ตามภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงสถานภาพส่วนบุคคลเป็นจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 200 คนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 141 คนคิดเป็นร้อยละ 70.50 มีอายุน้อยกว่า 30 ปีจำนวน 133 คนคิดเป็นร้อยละ 66.50 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 165 คนคิดเป็นร้อยละ 82.50 และไม่มีวิทยฐานะจำนวน 140 คนคิดเป็นร้อยละ 70.00

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูและคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

ข้อ	ตัวแปร	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
1.	สภาพการทำงาน (X_1)	4.318	.514	มาก
2.	รัฐธรรมนูญในองค์กร (X_2)	4.359	.590	มาก
3.	ความพึงพอใจในงาน (X_3)	4.435	.594	มาก
4.	ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร (X_4)	4.349	.659	มาก
5.	ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (X_5)	4.163	.839	มาก
6.	ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (X_6)	4.416	.768	มาก
7.	อิสระในการทำงาน (X_7)	4.287	.699	มาก
8.	ความเครียดในที่ทำงาน (X_8)	4.242	.814	มาก
9.	ความเป็นอยู่ที่ดี (X_9)	4.374	.611	มาก
10	คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู	4.373	.556	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$= 4.373, S.D. = .556) และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือความพึงพอใจในงาน ($\overline{X}$= 4.435, S.D. = .594) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ($\overline{X}$= 4.163, S.D. = .839)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	Y
X_1	1.00									
X_2	.814**	1.00								
X_3	.763**	.889**	1.00							
X_4	.820**	.937**	.860**	1.00						
X_5	.712**	.845**	.796**	.839**	1.00					
X_6	.677**	.780**	.748**	.774**	.821**	1.00				
X_7	.719**	.841**	.797**	.842**	.954**	.736**	1.00			
X_8	.664**	.782**	.684**	.763**	.742**	.729**	.726**	1.00		
X_9	.855**	.912**	.821**	.929**	.842**	.718**	.857**	.761**	1.00	
Y	.739**	.899**	.828**	.848**	.833**	.781**	.822**	.692**	.858**	1.00

หมายเหตุ : ** p < .01 , * p < .05

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ประกอบด้วย 9 ปัจจัย ดังนี้ 1) สภาพการทำงาน (X1) 2) ธรรมนูญองค์กร (X2) 3) ความพึงพอใจในงาน (X3) 4) ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร (X4) 5) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (X5) 6) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (X6) 7) อิสระในการทำงาน (X7) 8) ความเครียดในที่ทำงาน (X8) และ 9) ความเป็นอยู่ที่ดีกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Y) มีจำนวน 45 คู่มีค่าระหว่าง .664 - .954 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสูงสุดคือรัฐธรรมนูญในที่ทำงาน (X2) มีค่า .899 และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูต่ำสุดคือความเครียดในที่ทำงาน (X8) มีค่า .692

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

Variable	b	SE.	β	t	Sig
Constant	.633	.133			
X_2	.628	.085	.666	7.360**	.001
X_5	.094	.043	.142	2.198*	.029
X_6	.150	.040	.207	3.773**	.001
X_8	-.094	.033	-.138	-2.850**	.005
X_9	.268	.079	.295	3.411**	.001
X_4	-.189	.082	-.224	-2.302*	.022
F	176.379				
df	6				
R	.920[f]				
R^2	.846				
Adjusted R^2	.841				

หมายเหตุ : ** p < .01

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า มี 6 ปัจจัย คือ ธรรมนูญองค์กร (X2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรต่อองค์กร (X4) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (X5) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (X6) ความเครียดในที่ทำงาน (X8) และความเป็นอยู่ที่ดี (X9) ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูได้ร้อยละ 84.10 ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงสุดคือ รัฐธรรมนูญในที่ทำงาน (X2) ($\beta = 0.666$) และปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานต่ำสุดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรต่อองค์กร (X4) ($\beta = -.224$) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ายอมรับสมมติฐาน และมีสมการพยากรณ์คะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .633 + .628X_2 + .094X_5 + .150X_6 - .094X_8 + .268X_9 - .189X_4$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\hat{z}_y = .666Z_{X2} + .142Z_{X5} + .207Z_{X6} - .138Z_{X8} + .295Z_{X9} - .224Z_{X4}$

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยซึ่งมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.373, S.D. = .556) และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความพึงพอใจในงาน ($\overline{X}$ = 4.435, S.D. = .594) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ($\overline{X}$ = 4.163, S.D. = .839)

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบด้วย 9 ปัจจัย ดังนี้ 1) สภาพการทำงาน (X1) 2) ธรรมนูญองค์กร (X2) 3) ความพึงพอใจในงาน (X3) 4) ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร (X4) 5) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (X5) 6) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (X6) 7) อิสระในการทำงาน (X7) 8) ความเครียดในที่ทำงาน (X8) และ 9) ความเป็นอยู่ที่ดีกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Y) มีจำนวน 45 คู่มีค่าระหว่าง .664 - .954 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมดปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสูงสุดคือรัฐธรรมนูญในที่ทำงาน (X2) มีค่า .899 และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูต่ำสุดคือความเครียดในที่ทำงาน (X8) มีค่า .692

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มี 6 ปัจจัย คือ ธรรมนูญองค์กร (X2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรต่อองค์กร (X4) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (X5) ความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (X6) ความเครียดในที่ทำงาน (X8) และความเป็นอยู่ที่ดี (X9) ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูได้ร้อยละ 84.10 ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงสุดคือ รัฐธรรมนูญในที่ทำงาน (X2) (β = 0.666) และปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานต่ำสุดคือ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรต่อองค์กร (X4) (β = -.224) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ายอมรับสมมติฐาน และมีสมการพยากรณ์คะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานดังนี้

สมการทำนายในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .633 + .628X_2 + .094X_5 + .150X_6 - .094X_8 + .268X_9 - .189X_4$$

สมการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

$\hat{z}_y = .666Z_{X2} + .142Z_{X5} + .207Z_{X6} - .138Z_{X8} + .295Z_{X9} - .224Z_{X4}$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 สามารถอภิปรายผลตามประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 มีทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านธรรมนูญองค์กร (X2) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรต่อองค์กร (X4) ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (X5) ปัจจัยด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน (X6) ปัจจัยด้านความเครียดในที่ทำงาน (X8) และปัจจัยด้านความเป็นอยู่ที่ดี (X9) ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู (Y) ได้ร้อยละ 84.10 ซึ่งมากกว่าเกณฑ์การวิจัยทางสังคมศาสตร์ (ร้อยละ 60) แต่ก็ยังมีบางตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เช่น 1) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (ณัฐธพงษ์ชัยวัชรพงศ์ธร, 2558 : 1) 2) ด้านคุณลักษณะผู้นำ (มะลิ ศรีบุรินทร์, 2559 : 209-231) 3) ปัจจัยด้านชุมชน (จิราวรรณเสนาลอย, 2559 : 81-91) ดังนั้นจึงควรศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมเพื่อจะได้อธิบายค่าความแปรปรวนคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครู(Y) ได้เพิ่มมากขึ้น

2. คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการทำหนดภาระงานของข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 อีกทั้งในสถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างในการทำงานตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 1) ทำให้มีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเป็นสัดส่วนทำให้การทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิษรา พรสุริวงษ์ (2563 : 1) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่าคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 อยู่ในระดับมากและงานวิจัยของวิชิต แสงสว่าง (2564 : 1) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่าระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 อยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ประกอบด้วย 9 ปัจจัยคือ 1) ด้านสภาพการทำงาน (X1) 2) ด้าน ธรรมนูญองค์กร (X2) 3) ด้านความพึงพอใจในงาน (X3) 4) ด้านความผูกพันของบุคลากรต่อ

องค์กร (X4) 5) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม (X5) 6) ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน (X6) 7) ด้านอิสระในการทำงาน (X7) 8) ด้านความเครียดในที่ทำงาน (X8) และ 9) ด้านความเป็นอยู่ที่ดี (X9) โดยอภิปรายเป็นรายด้านดังนี้

3.1 ด้านสภาพการทำงานจากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 มีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการต่างๆในสถานศึกษาเช่นการซ่อมแซมอาคารสถานที่การจ้างครูอัตราจ้างเป็นต้น รวมถึงสถานศึกษามีกระบวนการทำงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา 4 ด้านตามภาระหน้าที่อย่างชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจตนิพิฐสุจิระกุล (2557 : 1–12) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับมาก

3.2 ด้านธรรมนูญองค์กรจากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = .666 เมื่อรัฐธรรมนูญในองค์กรหรือกฎระเบียบของสถานศึกษามีความชัดเจนส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูเพิ่มขึ้นด้วยทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการกำหนดกฎระเบียบตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 1) และประกาศให้ข้าราชการครูทราบทั่วกันโดยกฎระเบียบดังกล่าวจะส่งผลให้ครูไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fernandes (2016 : 5-24) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือในการประเมินคุณภาพชีวิตที่พบว่าปัจจัยด้านรัฐธรรมนูญในองค์กรมีความสอดคล้องและเหมาะสมในการเป็นเครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิต

3.3 ความพึงพอใจในการทำงาน จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูมีความรู้สึกดีต่องานที่ทำหรือมีความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน (Easton and Laar, 2018 : 1) ทำให้ครูมีความเต็มใจที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของAkar (2017 : 159-176) ที่ทำวิจัยเรื่องTurkish Adaptation of Work-Related Quality of Life Scale: Validity and Reliability Studies ที่พบว่าปัจจัยด้านความพึงพอใจในงานนั้นมีความน่าเชื่อถือในการประเมินคุณภาพชีวิตในการทำงาน

3.4 ด้านความผูกพันระหว่างบุคลากรต่อองค์กร จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = -.224 เมื่อความผูกพันระหว่างบุคลากรต่อองค์กรลดลงจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูเพิ่มขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 45 ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

ครูและบุคลากรทางการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 1) ทำให้ข้าราชการครูไม่มีโอกาสในการเลือกสถานศึกษาที่ตนเองต้องการจะทำงานส่งผลให้ข้าราชการครูไม่มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาทำให้ข้าราชการครูมีความคิดที่จะย้ายออกจากสถานศึกษาที่ตนเองอยู่เพื่อไปในสถานศึกษาที่ตนเองต้องการตามโอกาสหรือเหตุจำเป็นในหลักเกณฑ์การย้ายข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564 : ออนไลน์)) กำหนดไว้ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของวิชิต แสงสว่าง (2564 : 1) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่าด้านความผูกพันต่อองค์กรมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = .137

3.5 ด้านค่าตอบแทนที่เพียงและยุติธรรม จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = .142 เมื่อปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูเพิ่มขึ้นทั้งนี้เป็นเพราะครูได้รับเงินเดือนและสวัสดิการที่เพียงพอและเหมาะสมทั้งยังได้รับการเลื่อนเงินเดือนตามเกณฑ์ของพระราชบัญญัติเงินเดือนเงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัค วงศ์ภักดี (2561: 349-362) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระบุรีพบว่าปัจจัยด้านสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลสามารถทำนายคุณภาพชีวิตได้และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = .107 แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของเมธี น้อมนิล (2556 : 1) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดกำแพงเพชรพบว่าปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการไม่สามารถทำนายคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู

3.6 ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = .207 เมื่อปัจจัยด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูเพิ่มขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564 : ออนไลน์) ได้กำหนดภาระงานของข้าราชการครูไว้อย่างชัดเจนทำให้ข้าราชการครูสามารถควบคุมการทำงานของตนเองได้ไม่ว่าจะเป็นด้านเวลาในการทำงานที่ไม่เบียดเบียนเวลาในชีวิตส่วนตัวหรือการทำงานที่ไม่หนักเกินไปมีเวลาที่พักผ่อนเพียงพอซึ่งส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Medhi, 2022 : online) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของFernandes (2016 : 5-24) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความสอดคล้องของเครื่องมือในการประเมินคุณภาพชีวิตที่พบว่าปัจจัยด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานมีความสอดคล้องและเหมาะสมในการเป็นเครื่องมือประเมินคุณภาพชีวิต

3.7 ด้านอิสระในการทำงาน จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562) ในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทำให้สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาส่งผลให้ข้าราชการครูมีอิสระในการทำงานตามภาระงานที่(สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564 : ออนไลน์) กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของAkar (2017 : 159-176) ที่ทำวิจัยเรื่องTurkish Adaptation of Work-Related Quality of Life Scale: Validity and Reliability Studies ที่พบว่าด้านอิสระในการทำงานสามารถประเมินคุณภาพชีวิตในการทำงาน

3.8 ด้านความเครียดในที่ทำงาน จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = -.138 นั่นหมายความว่าเมื่อข้าราชการครูมีความเครียดในที่ทำงานเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานลดลงทั้งนี้อาจเป็นเพราะโดยทั่วไปแล้วความเครียดมักเกิดจากแรงกดดันที่มากเกินไป (Easton and Laar, 2018 : 1) ซึ่งครูรับรู้ได้ว่าแรงกดดันที่เกิดขึ้นในที่ทำงานเช่นคำสั่งด่วนเรื่องการคัดเลือกผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการประจำปี 2566 ที่ศธ 04290/ว407 และพิธีลงนามในบันทึกความเข้าใจความร่วมมือโครงการส่งเสริมสนับสนุนกีฬาอีสปอร์ต (ESPORTS) ต่อยอดนวัตกรรมทางการศึกษาที่ศธ 04290/ว336 จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ย่อมส่งผลต่อสุขภาพกายใจและความสุขในชีวิตทั้งยังส่งผลกระทบเชิงลบต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Akar, 2017 : 159-176.) ที่ทำวิจัยเรื่อง Turkish Adaptation of Work-Related Quality of Life Scale: Validity and Reliability Studies ที่พบว่าปัจจัยด้านความเครียดในที่ทำงานนั้นมีความน่าเชื่อถือในการประเมินคุณภาพชีวิตในการทำงาน

3.9 ด้านความเป็นอยู่ที่ดี จากผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน = .295 นั่นหมายความว่าข้าราชการครูมีความเป็นอยู่ที่ดีมากขึ้นจะส่งผลให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการครูรู้สึกพอใจในความเป็นอยู่ของตนไม่ว่าจะเป็นด้านชีวิตครอบครัวหรือมีความสุขกับชีวิตของการทำงานเนื่องจากข้าราชการครูมีรายได้ที่ชัดเจนตามพระราชบัญญัติเงินเดือนเงินวิทยฐานะและเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) และมีปริมาณงานรวมทั้งเวลาในการทำงานที่ชัดเจนตามภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตำแหน่งครู (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564 : ออนไลน์) ส่งผลให้ข้าราชการครูมีความเป็นอยู่ที่ดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Akar, 2017: 159-176.) ที่ทำวิจัยเรื่องTurkish Adaptation of Work-Related Quality of Life Scale: Validity and Reliability Studies ที่พบว่าปัจจัยด้านความเป็นอยู่ที่ดีนั้นสามารถประเมินคุณภาพชีวิตในการทำงานได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 สามารถแบ่งเป็นรายด้านโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูผู้บริหารควรให้ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อให้ข้าราชการครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาและพร้อมดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาด้วยความเต็มใจส่งผลทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 มีรายละเอียดเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสภาพการทำงานผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันนอกจากนั้นผู้บริหารควรมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานในสถานศึกษาเช่นมีการกระจายอำนาจในการทำงานมีการจัดระเบียบการทำงานให้เป็นระบบมากขึ้นเพื่อส่งผลให้ครูมีพฤติกรรมในการทำงานที่ดี

2.2 ด้านธรรมนูญองค์กรข้าราชการครูควรปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพราะพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเสมอภาคและเที่ยงธรรมมีความวิริยะอุตสาหะขยันหมั่นเพียรดูแลเอาใจใส่รักษาประโยชน์ของทางราชการและต้องปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพครูอย่างเคร่งครัด

2.3 ด้านผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีระบบในการจัดสรรค่าตอบแทนพิเศษเช่นรายได้จากการสอนพิเศษรายได้จากการคุมสอบให้กับข้าราชการครูอย่างชัดเจน

2.4 ด้านความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศให้ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการคิดการสร้างการทำกิจกรรมในสถานศึกษาเพื่อให้ข้าราชการครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษานั้น ๆ ส่งผลให้ข้าราชการครูไม่มีความคิดที่จะย้ายไปอยู่ในสถานศึกษาอื่น

2.5 ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรค่าตอบแทนพิเศษให้แก่ข้าราชครูในสถานศึกษาของตนอย่างเป็นธรรม

2.6 ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้มีปริมาณที่เหมาะสมและมีความยืดหยุ่นในการทำงานส่งผลให้ข้าราชการครูสามารถจัดสรรเวลาในชีวิตส่วนตัวและการทำงานได้

2.7 ด้านอิสระในการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการทำงานของครู โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น เช่น การจัดหาอุปกรณ์ สื่อที่เกี่ยวการจัดการเรียนการสอน

2.8 ด้านความเครียดในที่ทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงานตามประเภทและปริมาณงานให้เหมาะสมกับความสามารถของข้าราชการครูแต่ละคน

2.9 ด้านความเป็นอยู่ที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับข้าราชการครูที่มีปัญหาทางครอบครัว หรือ จัดให้มีกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวของข้าราชการครูในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูในด้านอื่น เช่น ปัจจัยส่งผลต่อความสุขในการทำงานของข้าราชการครู

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการครูได้ชัดเจนขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติ เงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพมหานคร

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3). พ.ศ.2553 ฉบับที่แก้ไขปรับปรุงตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2564)*. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว

เจตนิพิฐ สุจิระกุล. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบริหารการศึกษา มศว.* 11 (20), 1–12.

จิราวรรณ เสนาลอย (2559) งานวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 22 (ฉบับพิเศษ), 81-91.

ณัฐธพงษ์ชัย วัชรพงศ์ธร. (2558). *องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

นิษรา พรสุริวงษ์. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประจำปี 2563.*

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

พระมหาตุ๋ย ขนฺติธมฺโม. (2564). บทบาทครูในศตวรรษที่ 21 “ครูผู้สร้างคน”. *วารสารภาวนาสารปริทัศน์.* 1 (3), 13-26.

พระมหาทิพย์ โอษฐงาม. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. *Journal of Roi Et Rajabhat University*. 14 (2), 217-226.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2560). *10 ปัญหาครูไทยผ่านแว่นตา "ครุเศรษฐศาสตร์"* สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา : https://knowledgefarm.tsri.or.th/interview-piriya/

เมธี น้อมนิล. (2556). *รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดกำแพงเพชร.* ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

มะลิ ศรีบุรินทร์. (2559). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพชีวิตการทำงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเลย. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย. 29* (2), 209-231.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊ค พับลิชชิ่ง.

วิชิต แสงสว่าง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. *วารสารเซนต์จอห์น*. 24 (34).

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). "ภาระงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งศึกษานิเทศก์และตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ที่ ศธ 0206.3/ว 21". *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา : http://circular.otepc.go.th/v1_t_circualr_book_view.php?editid1=493

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2566). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร์ (รายเดือน). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData

สุภัค วงศ์ภักดี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ในโรงเรียนมัธยม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระบุรี. *Academic Journal Phranakhon Rajabhat University*. 9 (2), 349-362.

Akar, H. (2017). Turkish Adaptation of Work-Related Quality of Life Scale: Validity and Reliability Studies. Inönü University. *Journal of the Faculty of Education*. 18 (2), 159-176.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.*). New York : Harper Collins Publishers.(202-204)

Easton, S., & Van Laar, D. (2018). *User manual for the Work-Related Quality of Life (WRQoL) Scale: a measure of quality of working life*. (2nd ed.) Portsmouth: University of Portsmouth.

Fernandes, R. B. (2016). Quality of Work Life: an evaluation of Walton model with analysis of Structural equations. *Espacios. 38* (3), 5-24.

Fontinha, R. (2018). Quality of working life of academics and researchers in the UK: the roles of contract type, tenure and university ranking. *Studies in Higher Education.* 43 (4), 786-806.

Fontinha, R. (2019). Overtime and quality of working life in academics and nonacademics: The role of perceived work-life balance. *International Journal of Stress Management*. 26 (2), 173-209.

Medhi, B. (2022). 5 Major Factors Affecting The Quality Of Work Life. *Online.* Retrieved October 29, 2022, from https://blog.vantagecircle.com/quality-of-work-life-qwl/

Moda, H. (2021). Quality of Work Life (QoWL) and Perceived Workplace Commitment among Seasonal Farmers in Nigeria. *Agriculture*. 11 (2), 103-114.

Rovinelli, R.J. & Hambleton, R.K. (1977). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity*. Tijdschrift voor Onderwijs research. 2 (2), 49–60.

ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

The Relationship between the Roles of Village Health Volunteers and the Promation and Support of Don Yai Hom Municipality Mueang Nakhon Pathom District Nakhon Pathom Province

พิชญ์วัชร์ หอมสมบูรณ์,
สมเกียรติ เกียรติเจริญ และ รังสรรค์ อินทน์จันทน์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Phichawat Homsomboon,
Somkiat Kiatcharoen and Rungsun Inchan
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: warissa2023@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 2) ศึกษาระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงาน และ 4) ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลดอนยายหอม ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 312 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ ทาโร ยามาเน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง โดยวิธี Enter ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล ในภาพรวมมี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .927 (R = .927) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 85.9 มีค่า R2 = .859 และมีค่า F = 231.459 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบล ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ข้อเสนอแนะต่อบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขมูล

* วันที่รับบทความ : 3 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 10 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 11 มีนาคม 2566
Received: February 3 2023; Revised: March 10 2023; Accepted: March 11 2023

ฐานต้องทำการลงพื้นที่อย่างจริงจังในการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่ และควรมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับดูแลรักษาสุขภาพทั่วๆ ไปแก่ประชาชนได้

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; บทบาท; เทศบาล

Abstracts

This research The objective was to study 1) to study the level of village health volunteer roles, 2) to study the level of work promotion, 3) to study the relationship between village health volunteer roles and work support, and 4) Study suggestions to increase the efficiency of village health volunteers' roles in promoting and supporting Don Yai Hom municipal work. Mueang Nakhon Pathom District Nakhon Pathom Province. The sample group consisted of 312 household representatives in Don Yai Hom Municipality aged 18 years and over, calculated from Taro Yamane's formula. A questionnaire was used to collect data. Statistics used in data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation. and linear multiple regression analysis by Enter method at statistical significance level .05.

The results of the research showed that ; 1) The role level of village health volunteers Overall, it was at a high level. 2) The level of promotion and support for municipal works. Overall, it was at a high level. 3) The relationship between roles of village health volunteers and the overall municipal support had a multiple correlation coefficient of .927 (R = .927) All independent variables could explain 85.9% of the variation in dependent variables with R^2 = .859 and F = 231.459, indicating that the independent variables were related to support for sub-district municipality. which is statistically significant at the .01 level. and 4) Suggestions on the role of village health volunteers in promoting and supporting municipal work. It was found that PHC volunteers had to seriously go to the area to survey information about people in the area. and should have the ability to give advice on general health care can go to the public.

Keywords: Relationships; Roles; Municipalities

บทนำ

ในอดีตที่ผ่านมาการดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นเป็นภารกิจหลักของหน่วยบริการสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (สถานีอนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล) ในการดูแลสุขภาพของประชาชนครอบคลุมทั้งด้านการส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสภาพในพื้นที่ที่รับผิดชอบ (กระทรวงสาธารณสุข. 2562 : 1) นับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น และในปี พ.ศ. 2542 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพโดยตรง (กระทรวงสาธารณสุข. 2562 : 1) เรื่อยมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้รับรองสิทธิของบุคคลให้ได้รับบริการสาธารณสุขของภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง ให้มีพัฒนาระบบบริการการแพทย์ปฐม

ภูมิและเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการช่วยเหลือประชาชนตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่ก่อนคลอดจนกระทั่งถึงเสียชีวิตตามความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัยและสภาพของบุคคล ให้สิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและคุ้มครองประชาชนไม่ให้ได้รับอันตรายต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตอันเนื่องจากโครงการหรือกิจกรรมใดๆ นอกจากนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการป้องกันและแก้ไปปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (กระทรวงสาธารณสุข. 2562 : 4)

การสาธารณสุขมูลฐานได้รับการผลักดันให้เป็นนโยบายการพัฒนาระดับชาติโดยมีพัฒนาการเริ่มต้นมาตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม 2522 โครงการสาธารณสุขมูลฐานได้ถูกบรรจุให้เป็นนโยบายและแผนสาธารณสุขแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) และในแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เน้นให้คนไทยมีจิตสำนึกสร้างสุขภาพให้แข็งแรงและเป็นชุมชนพึ่งตนเอง เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และช่วยเหลือเกื้อกูล ดำรงชีพบนพื้นฐานของความพอดีพอประมาณอย่างมีเหตุผลภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ประมวล เหล่าสมบัติทวีและพัชนี จินชัย. 2557 : 102) กระทรวงสาธารณาสุขได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาสุขภาพประชนและศักยภาพความเข้มแข็งของภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนสร้างสุขภาพและป้องกันโรคให้แก่ตนเองครอบครัว ชุมชนและสังคมได้ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือและประสานจากหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการเริ่มเข้าสู่ทศวรรษที่ 4 ของการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน (พ.ศ. 2552-2562) ถือเป็น “ทศวรรษแห่งการสร้างนวัตกรรมเพื่อสุขภาพ” จำเป็นต้องเบนเข็มงานสาธารณสุขมูลฐานจากเดิมที่ให้น้ำหนักแต่ด้านบริการไปสู่การพัฒนา เพื่อให้ประชาชนสามารถดูแลตนเองได้ ดังนั้นการขับเคลื่อนงานสาธารณสุขมูลฐานในรูปลักษณ์ใหม่ ต้องอาศัยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเป็นตัวกลางที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสูด (ประมวล เหล่าสมบัติทวีและพัชนี จินชัย. 2557 : 102) ซึ่งมีองค์ประกอบของสาธารณสุขมูลฐาน (Essential Element Primary Health Care) องค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐานดังกล่าวประกอบด้วยการบริการแบบ ผสมผสาน 4 ด้าน คือ การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสภาพ ซึ่งสามารถแยกออกเป็นงานที่ประชาชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเองออกเป็นงานต่าง ๆ ซึ่ง เรียกว่าเป็น องค์ประกอบของงานสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 14 องค์ประกอบ (กองสนับสนุน สุขภาพภาคประชาชน 2546 : 56) ซึ่งการจัดการ การดำเนินงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่มีบุคคลที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างประชาชนในพื้นที่ กับบุคลากรและองค์กรทางด้านสาธารณสุข นั่นคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือ อสม. เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและการปฏิบัติงานต่อประชาชนในหมู่บ้านด้วยความเสียสละทั้งแรงกาย แรงใจ เวลาและทุนทรัพย์ในการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านให้สามารถพึ่งตนเองได้

ด้วยเหตุนี้ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและยอมรับว่า อาสาสมัครสาธารณสุข คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในชุมชนและเป็นแกนนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ช่วยส่งเสริมสุขภาพ ควบคุม ป้องกันโรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนให้มีสุขภาพที่ดีและรับมือกับโรคต่างๆ ได้ทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน อีกทั้งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องเป็นผู้มีจุดหมายปลายทางในการทำงาน เป็นผู้นำในการบริหารนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับพื้นที่เป็นผู้นำในงานส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลเบื้องต้น ตลอดจนการเฝ้าระวังสุขภาพแบบหุ้นส่วน รณรงค์ขับเคลื่อนชุมชนและสังคมให้ตื่นตัวและรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชนและสภาวะแวดล้อมของสังคม เตรียมและริเริ่มมาตรการทางสังคมใหม่ๆ ที่จะมีผลต่อการขจัดหรือลดปัญหาทางสุขภาพ สร้างจิตสำนึกประชาชนในการเฝ้าระวังดูแลสุขภาพและสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสุขภาพอนามัยของชุมชน นายแพทย์ณรงค์ สหเมธาพัฒน์ กล่าวถึง อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ว่า เป็นแกนในการเชื่อมประสานและหนุนเสริมให้เกิดระบบสุขภาพอย่างสมดุล ระหว่างการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการรักษาพยาบาลกับการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันควบคุมโรค เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี อายุยืน ได้รับบริการมาตรฐานตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การบูรณาการ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานบริการทุกระดับให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน ตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปจนถึงศูนย์เชี่ยวชาญระดับสูง มีความเชื่อมโยงกันเป็นระบบเครือข่ายที่มีคุณภาพเหมือนกันทั่วประเทศ ประชาชนได้รับบริการมาตรฐานเดียวกัน เป็นบริการที่ไร้รอยต่อให้การดูแลประชาชนอย่างเบ็ดเสร็จภายในเครือข่าย ร่วมกับการบูรณาการงานพัฒนาสุขภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสูงสุด ของการส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรคของหน่วยงานระดับเขต ระดับท้องถิ่น ตำบลและชุมชน ทั้งนี้โดยมีเป้าหมาย ลดอัตราป่วย ลดอัตราตาย ประชาชนได้รับบริการมาตรฐานเข้าถึงบริการง่าย เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณและลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชน ชุมชนและประเทศ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. 2556 : 13-14)

ผู้วิจัย ในฐานะที่ได้รับบริการด้านสาธารณสุขจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จึงมีความสนใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านว่าการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมีหลักการ มีแนวทางในการปฏิบัติงาน มีกรอบในการปฏิบัติงาน จนนำมาสู่บทบาทการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่สนับสนุนงานเทศบาลตำบลยายหอมยังไม่ปรากฏตามหลักวิชาการ จึงทำให้ผู้วิจัย ตัดสินใจศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ว่ามีปัจจัยใดเชื่อมโยงหรือมีความสัมพันธ์หรือมีผลต่อการสนับสนุนส่งเสริมงานของเทศบาลตำบลดอนยายหอมในงานด้านสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปประกอบเป็นสารสนเทศสำหรับ

การพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพและส่งเสริมสนับสนุนงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพในการดูแลสุขภาพประชาชนให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลดอนยายหอม ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 1,408 คน (แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลดอนยายหอม, 2565 : 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ตัวแทนครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลดอนยายหอม ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 312 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (Taro Yamane, 1973 : 727)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิดแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3. การสร้างเครื่องมือวิจัย

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหาและรายละเอียดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

3.3 สร้างแบบสอบถาม

3.4 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. การหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

4.1 นำแบบสอบถาม เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษา และการวัดผลประเมินผล โดยหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการหาค่า IOC (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC) (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ, 2539 : 249) ข้อคำถามทุกข้อผ่านการหาค่า IOC โดยมี ค่า IOC = 0.67 จำนวน 1 ข้อ และ ค่า IOC = 1.00 จำนวน 69 ข้อ

4.2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .976

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

5.2 แต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยจำนวน 3 คน ในการช่วยเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ไม่เกิดความลำเอียงในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

5.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

6.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

6.3 กำหนดระดับคะแนนในแบบสอบถามที่กำหนดไว้ 5 ระดับ

6.4 การวิเคราะห์ระดับระดับบทบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน แล้วนำมาเทียบตามเกณฑ์ 5 ระดับ โดยมีกณฑ์การแปลผลดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับบทบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน มากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับบทบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน มาก

2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับบทบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน ปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับบทบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน น้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับบทบาท/ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงาน น้อยที่สุด

6.5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขมูลฐานกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยใช้สถิติการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียรสัน (Pearson' s Product Moment Correlation) โดยเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย (Walte , 1971 : 121)

6.6 ในกรณีแบบสอบถามตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดให้เป็นระเบียบหมวดหมู่ โดยการจัดกลุ่มข้อความ หรือประโยค (Grouping) ที่มีลักษณะ หรือความหมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกันและแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

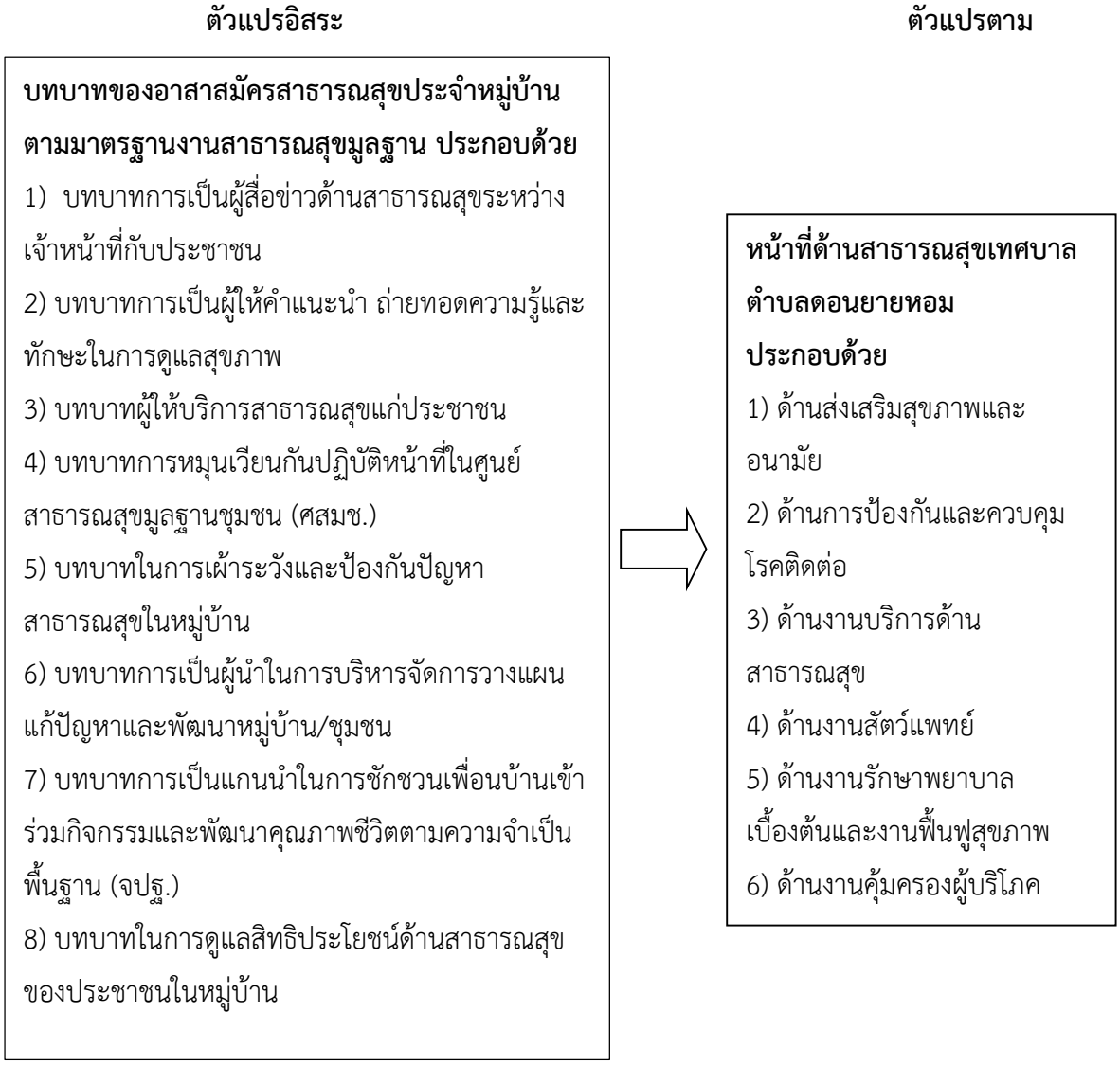
7.1 การวิเคราะห์ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้านและระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

7.2 การวิเคราะห์ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้สถิติสัมประสิทธิ์เพียร์สัน (Pearson' s Product Moment Correlation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) โดยวิธี Enter อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และพรรณนาความ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและครอบคลุมประเด็นต่างๆ ในด้านเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานตามมาตรฐานงานสาธารณสุขมูลฐาน (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2556 : 39-41) และ หน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลดอนยายหอม 6 ด้าน (เทศบาลดอนยายหอม, 2565 : 1และกระทรวงสาธารณสุข, 2562 : 1) และนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 32.37 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 67.63 ส่วนใหญ่อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 36.22 รองลงมาคือ 41-50 ปี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 31.09 ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็น เกษตรกร จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 40.06 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 24.68 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาคือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 29.81 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 26.92

2. ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยอยู่ในระดับมากสุดเท่ากันสองด้าน คือ บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนและบทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน รองลงมาคือ บทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และบทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้านและบทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. บทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน	4.08	0.57	มาก
2. บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ	4.05	0.58	มาก
3. บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน	4.10	0.53	มาก
4. บทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.)	3.98	0.57	มาก
5. บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน	4.10	0.53	มาก
6. บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน	4.02	0.56	มาก

7. บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)	3.99	0.53	มาก
8. บทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน	3.99	0.57	มาก
รวม	4.04	0.49	มาก

3. ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค ด้านงานรักษาพยาบาลเบื้องต้นและงานฟื้นฟูสุขภาพ ด้านงานบริการด้านสาธารณสุข และด้านงานสัตวแพทย์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย	4.06	0.62	มาก
2. ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ	4.07	0.62	มาก
3. ด้านงานบริการด้านสาธารณสุข	3.95	0.65	มาก
4. ด้านงานสัตวแพทย์	3.94	0.70	มาก
5. ด้านงานรักษาพยาบาลเบื้องต้นและงานฟื้นฟูสุขภาพ	3.97	0.64	มาก
6. ด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค	3.99	0.58	มาก
รวม	**4.00**	**0.55**	**มาก**

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่า บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม มากที่สุดคือ บทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับ .312 รองลงมาคือ บทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) มีค่าเท่ากับ .204 บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน มีค่าเท่ากับ .168 บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน มีค่าเท่ากับ .143 บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน มีค่าเท่ากับ .123 บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหา

สาธารณสุขในหมู่บ้าน มีค่าเท่ากับ .076 บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ มีค่าเท่ากับ .015 ปัจจัยนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีค่าเท่ากับ .051 และบทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน มีค่าเท่ากับ .001 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .927 (R = .927) ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เท่ากับร้อยละ 85.9 มีค่า R2 = .859 และมีค่า F = 231.459 ซึ่งแสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม

5.ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานประจำหมู่บ้านต้องทำการลงพื้นที่อย่างจริงจังในการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่ ควรมีความสามารถในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับดูแลรักษาสุขภาพทั่วๆ ไปแก่ประชาชนได้ ควรให้บริการประชาชนด้วยความกระตือรือร้น มีความเป็นมิตรกับประชาชน ควรมีการจัดทำข้อมูลสรุปเกี่ยวกับข่าวสารทางด้านสาธารณสุขให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ ต้องปฏิบัติหน้าในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมเกี่ยวกับโรคติดต่ออย่างจริงจัง ควรเข้าร่วมภารกิจในการป้องกันปัญหายาเสพติดที่อาจเกิดขึ้นในชุมชน ควรมีการแจ้งข่าวกิจกรรมที่จัดขึ้นให้ประชาชนรับทราบเพื่อเข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนด้านสาธารณสุขอย่างแท้จริง และควรให้คำแนะนำแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิในการรักษาพื้นฐานของแต่ละคน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนในพื้นตำบลดอนยายหอมได้รับการบริการจากการปฏิบัติงานตามบทบาท ตามหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน (อสม.) ในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดีและครบถ้วนตามบทบาทของ อสม. (พิจารณาจากตารางที่ 1) หากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอสม.ว่า เป็นไปตามบทบาทของอสม. เช่น บทบาทในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน ที่มีประชาชนสัมผัสได้ว่า อสม.เป็นผู้ที่มีบทบาทอยู่ในระดับมาก เพราะการปฏิบัติงานด้านนี้เป็นการปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ที่ประชาชนพบเห็นอยู่อย่างเป็นประจำ โดยเฉพาะการเฝ้า

ระวัง ป้องกัน และควบคุมเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก สอดคล้องกับทัศนะของ จำนงค์ อดิวัฒนสิทธ์และคณะ (2540 : 45–46) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะบทบาทที่แสดงออกจริง (Actual or Enacted role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็นภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม เช่น การกดดันของกลุ่มต่าง ๆ และบทบาทที่ กระทำจริงอาจสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้ ซึ่งอสม. เองก็มีการปฏิบัติงานตามบทบาทตามสถานภาพที่ครอบครอง จะมีลักษณะที่สำคัญ 2 อย่าง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2546 : 137) คือ ลักษณะเกี่ยวกับตน (Self-Related characteristics) ได้แก่ลักษณะต่างๆ ของบุคคลที่คิดว่า เป็นหรือมีลักษณะเช่นนั้น ลักษณะนี้จะมีผลต่อการประพฤติตามสถานภาพที่เขาดำรงอยู่ และจะเป็นฐานในการเลือกความคาดหวังประเภทต่างๆ มาเป็นแนวในการประพฤติตามสถานภาพ และความสามารถและทักษะในการแสดงบทบาท (Role playing skills and capacities) ความสามารถเป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของแต่ละบุคคล ส่วนทักษะเป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ภายหลังแต่ทั้งสองสิ่งก็เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน หากไม่มีความสามารถเป็นทุนทักษะก็ไม่อาจเกิดได้ ด้วยทักษะและความสามารถนี้เองทำให้บุคคลแสดงบทบาทได้ จึงเป็นเหตุให้ระดับบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษรินทร์ แสวงสุข (2557 : บทคัดย่อ) ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ภาพรวมอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณิสา พรชกองศรี (2559 : บทคัดย่อ) ศึกษา บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมบทบาทเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 2 ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่า ระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานด้านสาธารณสุขของเทศบาลตำบลดอนยายหอม เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชนในพื้นที่ในด้านต่างๆ ที่ครอบคลุมสุขภาพ อนามัยของประชาชน ตลอดจนงานสัตวแพทย์ งานฟื้นฟูสุขภาพ งานด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค ที่ประชาชนได้รับบริการ (พิจารณาจากตารางที่ 2) หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม ของอสม.ในพื้นที่ตำบลดอนยายหอมด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อนั้น มีค่าระดับการส่งเสริม

สนับสนุนงานเทศบาลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบทบาทของอสม. ในด้านบทบาทในการเผ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน เกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมเกี่ยวกับโรคติดต่อ การเฝ้าระวัง คัดกรองและให้คำแนะนำกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคมะเร็ง โรคหัวใจ และโรคไวรัสโควิด 19 เป็นต้น หรือในด้านการส่เสริมสุขภาพและอนามัย อสม.ก็มีการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม ในส่วนของการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปี ที่สะท้อนออกมาว่า ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการตรวจสุขภาพประจำปีอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มสตรี เด็กปฐมวัย กลุ่มวัยเรียนและเยาวชน กลุ่มวัยทำงานและกลุ่มผู้สูงอายุ แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของเทศบาลตำบลดอนยายหอมอย่างครอบคลุมกลุ่มประชาชนทกกลุ่ม จึงส่งผลให้การส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม อยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 3 บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประกอบด้วย บทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน บทบาทการเป็นผู้ติดตามดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อมาจากสถานบริการ บทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) บทบาทในการเผ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน บทบาทการเป็นแกนนำในการชัดชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และบทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน มีผลต่อการสนับสนุนส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาล ประกอบด้วยหน้าที่สาธารณสุขเทศบาลตำบลดอนยายหอม 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัย ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ด้านงานบริการด้านสาธารณสุข ด้านงานสัตว์แพทย์ ด้านงานรักษาพยาบาลเบื้องต้นและงานฟื้นฟูสุขภาพ และด้านงานคุ้มครองผู้บริโภค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัย พบว่า บทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่มีค่าสหสัมพันธ์กับกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม มีความสัมพันธ์กับบทบาทการหมุนเวียนกันปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) มากที่สุด โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .854 รองลงมาคือ บทบาทในการดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .849 บทบาทการเป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .819 บทบาทการเป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .803 บทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .795 บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .773 บทบาทการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

เท่ากับ .770 และบทบาทการเป็นผู้สื่อข่าวด้านสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงอ เท่ากับ.749 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การปฏิบัติงานของอสม.ที่เป็นการปฏิบัติงานตามบทบาทของอสม. ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามบทบาทของอสม. ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งเป็นบทบาทของอสม. ตามมาตรฐานงานสาธารณสุข ที่ได้กำหนดบทบาทให้อสม.นำมาปฏิบัติงาน เพื่อให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน โดยมีบทบาทหลัก สำคัญ คือ แก้ข่าวร้าย กระจายข่าวดี ชี้บริการ ประสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ประชาชน ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดี นอกจากนี้ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านยังมีบทบาท ตามสภาวการณ์ต่างๆ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2556 : 36-46) จากการปฏิบัติงานตามบทบาทดังกล่าว นอกจากเป็นบทบาทการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานสาธารณสุขแล้ว อสม. ยังเป็นบุคคล]ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการสาธารณสุขของเทศบาลตำบล เพราะกรอบในการดำเนินงานด้านสาธารณสุขนั้น คือ งานที่ต้องอาศัยผู้นำชุมชน ตัวแทนชุมชน หรืออาสาสมัครทางด้านสาธารณสุข เป็นเครือข่ายในการประสานงาน การดำเนินงานร่วมกับประชาชน ดังนั้นแล้ว การปฏิบัติงานตามบทบาทของอสม.จึงมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนงานด้านสาธารณสุขของเทศบาลตำบลดอนยายหอม

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะเป็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทโดยรวมและมีระดับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน จะต้องให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน

1.2 ประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทในการเผ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณะสุขมูลฐาน จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.3 ประชาชนให้ความสำคัญกับบทบาทผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณะสุขมูลฐาน จะต้องมีการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการให้บริการ เพื่อพัฒนาความสามารถในด้านการให้บริการของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

1.4 ประชาชนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลดอนยายหอม ด้านการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนยายหอม ต้องจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ โดยเฉพาะโรคที่มากับฤดูกาล เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดใหญ่

1.5 ประชาชนให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสนับสนุนงานเทศบาลตำบลดอนยายหอม ด้านการส่งเสริมสุขภาพและอนามัย อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลตำบลดอนยายหอม ต้องจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานให้เป็นผู้นำในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาล เช่น กิจกรรมการออกกำลังกายของประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน

2.2 ควรศึกษารูปแบบเครือข่ายในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข, (2562). *แนวทางการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขในระดับพื้นที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต. เทศบาล) และกระทรวงสาธารณสุข (รพ.สต.).* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2556). *คู่มืออสม. มืออาชีพ.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

กองสนับสนุน สุขภาพภาคประชาชน. (2546). *สิทธิ หน้าที่พลเมือง ระบบสุขภาพภาคประชาชน.* กรุงเทพมหานคร: บริษัทเรดิเอชั่น.

จำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2548). *สังคมวิทยา.* (พิมพ์ครั้งที่ 12). (กรุงเทพมหานคร) : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เทศบาลตำบลดอนยายหอม. (2565). *แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลดอนยายหอม (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2565.* เทศบาลตำบลยายหอม อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: เทศบาลตำบลดอนยายหอม.

บุษรินทร์ แสวงสุข. (2557). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี.* วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ปราณิสา พชรกองศรี. (2559). *บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี.* งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบริหารทั่วไป. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประมวล เหล่าสมบัติทวีและพัชนี จินชัย. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิชาการศิลปะศาสตร์และวิทยาศาสตร์.* 1, 99-111.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.* กรุงเทพมหานคร: สุวีริยสาส์น.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2546). *ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Williams, Walter. (1971). *Social Policy Research and Analysis : The Experience in the Federal Social Agencies.* New York: American Elsevier Publishing Co.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis.* New York : Harper & Row.

การประเมินสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญในสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

The Assessment of Teachers Competency Privates' General Schools of Salesian Society Foundation of Thailand

เกรียงศักดิ์ ชัยพรแก้ว[1], ระวีวรรณ กลิ่นหอม[2] และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ[3]

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น[1,2], มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ[3]

Kriengsak Chaiyaphornkaew[1], Raviwan Kinhom[2] and Thanyatorn Amornkitpinyo[3]

St. John's University[1,2], Assumption University[3], Thailand

Corresponding Author, E-mail: jkriengsak@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินและเปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์สอน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำนวน 350 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test และ One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สมรรถนะหลักของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะย่อยพบว่าสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะการพัฒนาตนเอง 3) สมรรถนะประจำสายงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะย่อยพบว่าสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน และสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 4) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะรวมสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกันมีสมรรถนะรวมและสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นสมรรถนะหลักพบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 20 ปีมีสมรรถนะหลักมากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 10 ปี = .01 คะแนน

คำสำคัญ : ประเมิน; สมรรถนะ; สังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

* วันที่รับบทความ : 17 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566

Received: January 17 2023; Revised: February 1 2023; Accepted: February 2 2023

Abstracts

This study aims to analyze and compare the competency of teachers in the private's general schools of Salesian society foundation of Thailand according to their education qualifications and teaching experiences. The sample used in this research was 350 the private's general schools of Salesian society foundation of Thailand. The implemented data collection method was questionnaire. The statistical analysis techniques used in this study were mean ($\overline{X}$), standard deviation (S.D.), Independent t-test, and One Way ANOVA.

The findings implied that 1) the overall competency of teachers was at the highest level, and 2) the main competency of teachers was also ranked at the highest level. Regarding each competency, the competency with the highest score was 'professional ethics and morality', whereas the competency with the lowest score was 'self-development'. In addition, 3) the overall competency related to the field of teaching was at the highest level The competency with the highest average score was 'learner's improvement', on the other hand, the lowest average score competency was 'analysis, synthesis and research to enhance the abilities of learners'. Furthermore, 4) teachers with different education background had different overall competency, main competency and fieldrelated competency at the non-significance level of .05. 5) Teachers with different teaching experiences had different overall competency, and field related competency at the non-significance level of .05. However, for the main competency, the study revealed that teachers with over 20 years of teaching experiences had higher main competency score than the ones with less than 10 years of teaching experiences at the score of .01.

Keyword: Assessment; Competency; Salesian Society Foundation of Thailand

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าในสังคมปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วด้วยกระแสการพัฒนาของสังคมโลกในปัจจุบันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมการเมืองตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในปัจจุบันรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านการศึกษาการศึกษายังคงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์และการพัฒนาประเทศบุคคลสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ก็คือ ครูซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญและมีความหมายที่สุดในห้องเรียนและเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาทั้งนี้เพราะคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครูดังนั้นครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยมีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนและชี้แนะแนวทางนักเรียนให้สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด (Lei and Chiu, 2018 : 1-12)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาสู่มาตรฐานระดับชาติที่ให้ความสำคัญต่อครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาโดยกำหนดไว้ในหมวด 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงฯส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตการพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มี

ความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : ออนไลน์) แม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นฉบับที่ 4 แล้วแต่ก็ต้องยอมรับว่าเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกของประเทศไทยที่ปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ยังได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 5 มาตรา 22- 24 โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และเน้นความสำคัญของความรู้คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : ออนไลน์) ดังนั้นการจัดการศึกษายุคใหม่เพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายและสาระบัญญัติที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามแนวการปฏิรูปการศึกษาและเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 บทบาทของครูจึงต้องเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนการสอนเพื่อสอนให้ผู้เรียนอยู่กับโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างดีแล้วยังควรจะต้องผลักดันให้ผู้เรียนสามารถจะมีบทบาทนำในสังคมในศตวรรษที่ 21 ได้ด้วยเพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหากครูมีคุณภาพและมีสมรรถนะสูงก็จะส่งผลให้การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพดังนั้นการพัฒนาครูจึงจำเป็นต้องมีอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องรับกับเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาและเตรียมผู้เรียนสำหรับศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : ออนไลน์)

จากผลการประเมินภายนอกสถานศึกษาทั้งสามรอบ (พ.ศ. 2544-2558) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาจะเห็นว่าคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมยังอยู่ในระดับต่ำซึ่งควรได้รับการแก้ไขและการพัฒนาอย่างเร่งด่วนดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงดำเนินการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบเป็นการประเมินสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานและการประเมินความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานตามตำแหน่งเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : ออนไลน์) ดังนั้นการประเมินสมรรถนะครูจึงเป็นส่วนหนึ่งของโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบกิจกรรมจัดระบบพัฒนาครูเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนาครูรายบุคคลโดยการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนของภาครัฐเพื่อสร้างครูที่มีคุณภาพตามนโยบายของรัฐบาลอีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2550 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 80(3) โดยระบุว่า “จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก” (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2560 : 4) สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 52 ดังที่กล่าวมาข้างต้น

โรงเรียนของมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยเป็นโรงเรียนคาทอลิกที่ดำเนินงานภายใต้คณะนักบวชชายนิกายโรมันคาทอลิกที่ดำเนินงานด้านการให้การศึกษาอบรมมายาวนานมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยได้มีส่วนร่วมและเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาให้เยาวชนไทยซึ่งเป็นที่ไว้วางใจของสังคมไทยและทางราชการตลอดมามูลนิธิคณะซาเลเซียนตระหนักถึงภารกิจอันสำคัญที่มีต่อพระศาสนจักรโรมันคาทอลิกที่จะต้องทำหน้าที่ในการประกาศข่าวดีของพระคริสตเจ้ารวมทั้งจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติอ ย่างมีคุณภาพตามระบบการศึกษาคาทอลิกและระบบการอบรมตามจิตตารมณ์ของนักบุญยอห์นบอสโก (คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย, 2557 : 7) ซึ่งการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระโดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐและมาตรา 44 ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดโดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : ออนไลน์)

โรงเรียนสายสามัญของมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยมีอยู่ทั้งหมด 5 แห่งได้แก่โรงเรียนสารสิทธิ์พิทยาลัยอำเภอบ้านโป่งจังหวัดราชบุรีโรงเรียนหัวหินวิทยาลัยอำเภอหัวหินจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โรงเรียนแสงทองวิทยาอำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลาโรงเรียนดอนบอสโกวิทยาอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานีและโรงเรียนเซนต์ดอมินิกอำเภอมักกะสันจังหวัดกรุงเทพมหานครซึ่งได้รับใช้ช่วยเหลือสังคมไทยด้วยการผลิตเยาวชนที่เป็นคนดีมีคุณธรรมใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อรับใช้สังคมในมิติต่างๆตามเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน (คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย, 2557 : 19)อย่างไรก็ตามเนื่องจากสภาพสังคมเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้รูปแบบการศึกษาอบรมเปลี่ยนไปครูผู้สอนจึงเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเพราะครูเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้พร้อมที่จะออกไปสู่สังคมที่มีการแข่งขันสูง (สมิต แดงอำพันธ์, 2556 : 100) ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาความรู้ทักษะและเจตคติซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดสมรรถนะของครูที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และมีคุณภาพสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการประเมินสมรรถนะของครูจึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะ ของครูเพราะการที่ครูผู้สอนจะสามารถมีสมรรถนะที่สูงย่อมแสดงว่าได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจะเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบโดยการประเมินสมรรถนะครูรายบุคคลเป็นโครงการที่ได้รับงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดกรอบการพัฒนาสมรรถนะครูรายบุคคลตามนโยบายพัฒนาครูทั้งระบบแม้โครงการนี้จะเริ่มดำเนินการมาเป็น

ระยะเวลาสิบกว่าปีแล้วแต่สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนไม่ได้มีการประเมินสมรรถนะครูรายบุคคลตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบเนื่องจากเป็นสถานศึกษาต่างสังกัดแม้จะอยู่ภายใต้การดูแลของกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกันอาจจะเป็นเพราะบริบทการบริหารจัดการที่แตกต่างกันโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจึงมีการดำเนินการที่แตกต่างกับสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 : ออนไลน์)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเองจึงมีความสนใจที่จะประเมินสมรรถนะของครูผู้สอนโรงเรียนสายสามัญในสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะนำมาซึ่งประสิทธิผลของงานเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะโรงเรียนสายสามัญในสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยเป็นผู้อบรมที่มีศักยภาพภายใต้แนวทางและระบบการอบรมตามอุดมการณ์ของนักบุญยอห์นบอสโกผู้สถาปนาคณะซาเลเซียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์สอน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสายสามัญในสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำนวน 5 แห่งประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 988 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนสามัญในสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย ประจำปีการศึกษา 2565จำนวน 350 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ผู้วิจัยใช้ค่าอิทธิพล (Effect size) ขนาดกลาง .25 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Alpha) ที่ระดับ.05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power) .95 ได้ขนาดตัวอย่าง 280 คน (Faul, et al., 2007 : 175-191) ผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 350 คน เพื่อชดเชยกรณีที่ได้รับแบบประเมินกลับมาไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์ และผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ชนิดไม่มีสัดส่วนในการเลือกตัวอย่าง

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาทบทวนวรรณกรรม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและคำนิยามของตัวแปร เพื่อสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว เป็นลักษณะการตรวจสอบรายการ และตอนที่ 2 สมรรถนะของครู เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไขหลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปีจำนวน 4 ท่านและ 2. เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิจัยการศึกษามีประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปีจำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด (Item - Objective Congruence = IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่าดัชนีสอดคล้อง IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 (IOC ≥ .50) (Rovinelli and Hambleton, 1977 : 49–60) และหากน้อยกว่า <.50 นำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง ผลการหาค่าดัชนีสอดคล้อง IOC พบว่าอยู่ระหว่าง .80-1.00 โดยมีค่าIOC = .80 จำนวน 9 ข้อและค่าIOC = 1.00 จำนวน 66 ข้อสรุปว่าผู้วิจัยสามารถนำแบบประเมินสำหรับทดลองใช้ และผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามสำหรับทดลองใช้ (Try out) กับครูที่มีลักษณะเหมือนตัวอย่าง แต่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α - Coefficient) (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990 : 6) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Cronbach's Alpha) ของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง .977 สรุปแบบสอบถามมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือ จากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นเพื่อส่งไปขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัยของโรงเรียนสายสามัญในสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำนวน 5 แห่งผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามอีกครั้งและติดตามการส่งคืน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 350 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของครู โดยโปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย คือ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับ ปานกลาง

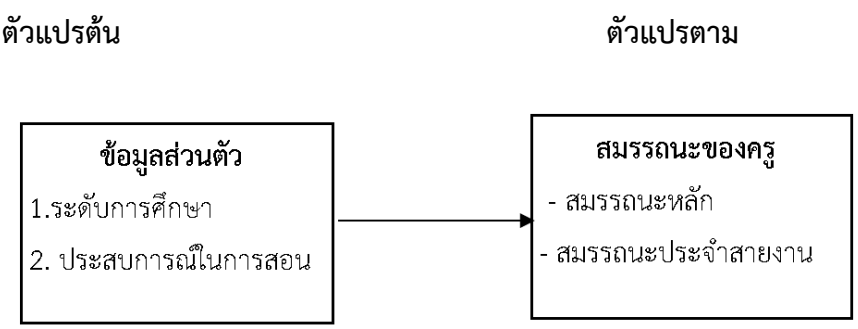
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในกรณีที่ตัวแปรต้น 2 กลุ่มใช้สถิติ Independent t-test กรณีที่ตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยให้ทำการเปรียบเทียบรายคู่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องการประเมินสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยซึ่งผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : ออนไลน์) เพื่อประเมินสมรรถนะหลักของครู ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูและสมรรถนะประจำสายงานซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้านคือ 1) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู และ 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และศึกษาตัวแปรต้น คือระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานของครูเพราะตัวแปร 2 ตัวนี้เป็นตัวแปรที่มีผลทำให้ครูมีสมรรถนะของครูที่แตกต่างกัน (จิติมา วรรณศรี, 2552 : 3 ; กัญญ์วรา ผลเจริญ, 2559 : 39) โดยมีรายละเอียดตามภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

	ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	292	83.43
	สูงกว่าปริญญาตรี	58	16.57
	รวม	350	100.00
ประสบการณ์ในการสอน	ต่ำกว่า 10 ปี	129	36.86
	11 – 15 ปี	51	14.57
	16 – 20 ปี	31	8.86
	21 ปีขึ้นไป	139	39.71
	รวม	350	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลส่วนตัวของของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยพบว่าครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 292 คนคิดเป็นร้อยละ 83.43 และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 20 ปี จำนวน 139 คนคิดเป็นร้อยละ 39.71

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

สมรรถนะ	$\bar{X}$	S.D.	**แปลผล**
สมรรถนะหลัก	4.71	.31	มากที่สุด
สมรรถนะประจำสายงาน	4.55	.40	มากที่สุด
รวม	4.63	.33	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.63, S.D. = .33) เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะพบว่าสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะหลัก ($\overline{X}$= 4.71, S.D. = .31) และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะประจำสายงาน ($\overline{X}$= 4.55, S.D. = .40)

3. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

สมรรถนะหลัก	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน	4.69	.40	มากที่สุด
การบริการที่ดี	4.79	.35	มากที่สุด
การพัฒนาตนเอง	4.53	.45	มากที่สุด
การทำงานเป็นทีม	4.74	.37	มากที่สุด
จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.82	.36	มากที่สุด
รวม	4.71	.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.71, S.D. = .31) เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะย่อย พบว่าสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ($\overline{X}$= 4.82, S.D. = .36) และสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะการพัฒนาตนเอง ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = .45)

4. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

สมรรถนะประจำสายงาน	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้	4.53	.47	มากที่สุด
การพัฒนาผู้เรียน	4.70	.40	มากที่สุด
การบริหารจัดการชั้นเรียน	4.67	.41	มากที่สุด
การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.41	.52	มาก
ภาวะผู้นำครู	4.56	.50	มากที่สุด

การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.43	.55	มาก
รวม	4.55	.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าผลการวิเคราะห์สมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$= 4.55, S.D. = .40) เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะย่อยพบว่าสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน ($\overline{X}$= 4.70, S.D. = .40) และสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.41,S.D. = .52)

5. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์สอน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษา

รายการ		n	$\overline{X}$	SD.	t	Sig
สมรรถนะหลัก	ปริญญาตรี	292	4.71	.31	.082	.935
	สูงกว่าปริญญาตรี	58	4.71	.29		
สมรรถนะประจำสายงาน	ปริญญาตรี	292	4.55	.40	.050	.960
	สูงกว่าปริญญาตรี	58	4.55	.40		
สมรรถนะรวม	ปริญญาตรี	292	4.63	.33	.007	.994
	สูงกว่าปริญญาตรี	58	4.63	.33		

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะรวม สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปฏิเสธสมมติฐาน

6. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามประสบการณ์สอน

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามประสบการณ์สอน

ประสบการณ์สอน	n	$\bar{X}$	SD.	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	Post Hoc
สมรรถนะหลัก										
น้อยกว่า 10 ปี	129	4.66	.35	ระหว่างกลุ่ม	.772	3	.257	2.811	.039	4>1
11– 15 ปี	51	4.72	.31	ภายในกลุ่ม	31.692	346	.092			
16–20 ปี	31	4.72	.24	รวม	32.465	349				
มากกว่า 20 ปี	139	4.76	.27							
สมรรถนะประจำสายงาน										
น้อยกว่า 10 ปี	129	4.50	.41	ระหว่างกลุ่ม	1.067	3	.365	2.263	.081	-
11– 15 ปี	51	4.48	.47	ภายในกลุ่ม	54.371	346	.157			
16–20 ปี	31	4.60	.33	รวม	55.438	349				
มากกว่า 20 ปี	139	4.61	.36							
สมรรถนะรวม										
น้อยกว่า 10 ปี	129	4.58	.36	ระหว่างกลุ่ม	.836	3	.279	2.557	.055	-
11– 15 ปี	51	4.60	.37	ภายในกลุ่ม	37.688	346	.109			
16–20 ปี	31	4.66	.27	รวม	38.524	349				
มากกว่า 20 ปี	139	4.69	.29							

หมายเหตุ : * แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกันมีสมรรถนะรวม และสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น

สมรรถนะหลัก พบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 20 ปี มีสมรรถนะหลักมากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 10 ปี = .01 คะแนน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่ายอมรับสมมติฐานบางส่วน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการการประเมินสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญในสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยสามารถสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะพบว่าสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะหลัก และสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะประจำสายงาน

2. สมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะย่อยพบว่าสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู และสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะการพัฒนาตนเอง

3. สมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายสมรรถนะย่อยพบว่าสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน และสมรรถนะย่อยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสมรรถนะการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

4. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะรวมสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามประสบการณ์สอนพบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกันมีสมรรถนะรวมและสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นสมรรถนะหลักพบว่าครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 20 ปีมีสมรรถนะหลักมากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า10 ปี =.01 คะแนน

อภิปรายผลการวิจัย

1. สมรรถนะรวมของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนมีฝ่ายการศึกษาที่ทำการบริหารเรื่องการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยเน้นการมีส่วนร่วมจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและพัฒนาครูผู้สอนแบบองค์รวมตามแนวทางของโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนมุ่งเสริมสร้างพัฒนาครูซึ่งเป็นผู้ร่วมงานที่สำคัญให้สามารถทำงานร่วมกับสมาชิกนักบวชซาเลเซียนในภารกิจด้านการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในบรรยากาศของครอบครัวตามที่นักบุญยอห์นบอสโกผู้สถาปนาคณะได้ให้แบบอย่าง

ไว้ (คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย, 2557 : 3) อีกทั้งโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนมีจิตตารมณ์การบริหารสอดคล้องกับฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯในการจัดการศึกษาแบบคาทอลิกโดยมีปรัชญาวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายที่ว่าครูเป็นคนดีคนเก่งและมีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู (ฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ, 2565 : 5) ผลการวิจัยขัดแย้งกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ด้วงทา (2558 : 905-918) ทำวิจัยเรื่องสมรรถนะวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 พบว่าสมรรถนะรวมของครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 อยู่ในระดับมาก

2. สมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสมรรถนะประจำสายงานทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูและบุคลากรของโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยตระหนักว่าตนเป็นผู้ร่วมงานที่ใกล้ชิดร่วมกับสมาชิกนักบวชซาเลเซียนทำให้งานของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยทั้งด้านวิชาการกิจกรรมธุรการการปกครองนักเรียนและงานบริการอื่น ๆ ครูจึงมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพมีความตั้งใจและเต็มใจในการให้บริการแสวงหาองค์ความรู้ที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่างๆโดยทำงานเป็นทีมในบทบาทการเป็นผู้นำหรือผู้ตามเป็นปูชนียบุคคลที่ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทุกสถานที่และทุกโอกาสตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมจริยธรรมและมีจรรยาบรรณไม่เพียงเป็นครูเวลาสอนที่อยู่ในห้องเรียนเท่านั้นแต่ยังเป็นทั้งบิดามารดาพี่หรือเพื่อนของนักเรียนด้วย(คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย, 2557 : 16) ขัดแย้งกับงานวิจัยของพิชญาภัคประเสริฐ (2560 : 54) วิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะประจำสายงานมีค่าเฉลี่ยมากกว่าสมรรถนะหลักของครู

3. เมื่อพิจารณาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยเป็นรายองค์ประกอบของสมรรถนะย่อยเฉพาะสมรรถนะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุดพบว่า

a. สมรรถนะย่อยจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยเป็นโรงเรียนในระบบการศึกษาคาทอลิกมีการบริหารจัดการตามแนวทางเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งมีพื้นฐานการอบรมโดยใช้หลักศาสนาเหตุผลและความรักใจดีเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของมูลนิธิได้ให้ความสำคัญอย่างมากที่สุดกับงานด้านการอบรมและเตรียมบุคลากรเพื่อการอบรมในด้านต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านจิตตารมณ์ซาเลเซียนงานอภิบาลเยาวชน (คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย, 2557 : 16) สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ด้วงทา (2558 : 905-918) ที่พบว่าสมรรถนะย่อยจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาภัคประเสริฐ (2560 : 54) ทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะย่อยด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกันแต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของกัญญ์วรา ผลเจริญ (2559 : 39) ทำวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะย่อยจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูมีระดับมาก

3.2 สมรรถนะย่อยการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยเน้นงานอภิบาลเยาวชนอบรมเยาวชนในด้านศีลธรรมจรรยาควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักของมูลนิธิคณะซาเลเซียนตามปรัชญาวิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายหลักของจิตตารมณ์ซาเลเซียนคือความรักเร่าร้อนในงานอภิบาล (อนุชา ไชยเดช, 2558 : 346) เป็นงานที่เรียกร้องความสามารถชั้นสูงการอุทิศเวลาความเสียสละเพื่องานอภิบาล ดังนั้นจึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ครูไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการพัฒนาตนเองในมิติด้านการศึกษาโดยตรงจึงส่งผลให้การพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็ยังอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญา ภัคประเสริฐ (2560 : 54) ทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะย่อยการพัฒนาตนเองซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในบรรดาองค์ประกอบย่อยทั้งหมดของสมรรถนะหลักเช่นกัน

4. เมื่อพิจารณาสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยเป็นรายองค์ประกอบของสมรรถนะย่อยเฉพาะสมรรถนะย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุดพบว่า

4.1 สมรรถนะย่อยการพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาผู้เรียนตามปรัชญาของโรงเรียนในการส่งเสริมการพัฒนาความสามารถและศักยภาพภายในบรรยากาศแห่งอิสรภาพที่ให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบเพื่อที่จะได้ร่วมกันสร้างสรรค์สังคมที่มีความยุติธรรมและเทิดทูนศักดิ์ศรีของมนุษย์ยิ่งขึ้น (คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย, 2557 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาภัคประเสริฐ (2560 : 54) ทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะย่อยองค์ประกอบด้านการพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในบรรดาสมรรถนะประจำสายงานทั้งหมดเช่นกัน

4.3 สมรรถนะย่อยการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยขาดการกำกับติดตามอย่างสม่ำเสมอตามนโยบายของโรงเรียนที่กำหนดให้ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนทำให้ครูมีการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนน้อยกว่าสมรรถนะด้านอื่น ๆ (คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย, 2557 : 16) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญาภัคประเสริฐ (2560 : 54) ทำวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะย่อยการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในบรรดาสมรรถนะประจำสายงานทั้งหมดและอยู่ในระดับมากเช่นกัน

5. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีสมรรถนะรวม สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการพัฒนาครูทุกฝ่าย ทุกระดับ จึงทำให้ครูทุกคนมีสมรรถนะที่ไม่แตกต่างกัน ขัดแย้งกับกัญญ์วรา ผลเจริญ (2559 : 39) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสมรรถนะหลักมากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี =.22 คะแนน

6. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย จำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกันมีสมรรถนะรวมและสมรรถนะประจำสายงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นสมรรถนะหลัก พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 20 ปีมีสมรรถนะหลักมากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนน้อยกว่า 10 ปี = .01 คะแนนทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีอายุการทำงานสั่งสมเป็นระยะเวลานานได้รับการเสริมสร้างภาวะผู้นำและมีความเชี่ยวชาญในการทำงานตามพันธกิจวิธีการอบรมตามจิตตารมณ์แบบซาเลเซียน จึงทำให้มีสมรรถนะหลักมากกว่าครูที่มีอายุการทำงานน้อยกว่าสอดคล้องกับกัญญ์วรา ผลเจริญ (2559 : 39) ทำวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 10 ปี มีสมรรถนะหลัก มากกว่าครูที่มีระดับการสอนน้อยกว่า 5 ปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

สมรรถนะหลัก

1. สมรรถนะหลักองค์ประกอบย่อยสมรรถนะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้มีคุณภาพโดยมีการติดตามประเมินผลโรงเรียนควรปรับระบบให้มีการรายงานผลประเมินให้ครูได้ทราบเพื่อครูจะได้นำผลการประเมินไปพัฒนาตนเองมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้มีคุณภาพ

2. สมรรถนะหลักองค์ประกอบย่อยสมรรถนะการบริการที่ดีของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีความเต็มใจในการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการโรงเรียนควรให้ครูได้ประเมินและศึกษาความต้องการของผู้รับบริการเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการให้บริการให้มีประสิทธิภาพโดยยึดความต้องการของผู้รับบริการเป็นหลัก

3. สมรรถนะหลักองค์ประกอบย่อยสมรรถนะการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย ข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ครูมีการสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนางาน โรงเรียนควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้กับครู พร้อมทั้งส่งเสริมให้ครูนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนางานโดยจัดทำโครงการครูหนึ่งคนหนึ่งนวัตกรรม

4. สมรรถนะหลักองค์ประกอบย่อยสมรรถนะการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีการให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนเสริมแรงโดยมีการแสดงบทบาทการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครู

แสดงบทบาทผู้นำและปรับเปลี่ยนหน้าที่ในการเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระและฝ่ายบริหารเพื่อฝึกบทบาทการเป็นผู้นำในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสโดยร่วมกับเพื่อนร่วมงานในการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

5. สมรรถนะหลักองค์ประกอบย่อยสมรรถนะจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครูของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีความประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมเพื่อสร้างความศรัทธาในวิชาชีพครูโรงเรียนควรจัดกิจกรรมนอกโรงเรียนที่ส่งเสริมให้ครูได้แสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมเช่นกิจกรรมช่วยเหลือรับใช้สังคมในโอกาสต่างๆ

สมรรถนะประจำสายงาน

1. สมรรถนะประจำสายงานองค์ประกอบย่อยการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีความสามารถในการสร้างและพัฒนาหลักสูตรเพื่อการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องอย่างเป็นระบบโรงเรียนจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้การประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยการจัดตั้งคณะทำงานของครูให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อสร้างและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียนแล้วทดลองใช้หลักสูตรมีการประเมินผลการเรียนรู้และนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2. สมรรถนะประจำสายงานองค์ประกอบย่อยการพัฒนาผู้เรียนของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีความสามารถในการพัฒนาสุขภาพกายให้กับผู้เรียนโรงเรียนควรจัดทำโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านการดูแลสุขภาพร่างกายตนเองการส่งเสริมสมรรถภาพร่างกายจากการเล่นกีฬาการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆการตรวจสุขภาพร่างกายของผู้เรียนการรายงานผลการตรวจสุขภาพประจำปีให้ผู้เรียนและผู้ปกครองเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้

3. สมรรถนะประจำสายงานองค์ประกอบย่อยการบริหารจัดการชั้นเรียนของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีความสามารถในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและเอกสารประจำชั้นเรียนโรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนเป็นรายบุคคลและเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างถูกต้องครบถ้วนเป็นระบบและเป็นปัจจุบันโดยมีครูหัวหน้าระดับช่วงชั้นเป็นผู้ติดตามเพื่อนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอนต่อไป

4. สมรรถนะประจำสายงานองค์ประกอบย่อยการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลของฝ่ายต่างๆในโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยโรงเรียนควรปรับระบบให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลของฝ่ายต่างๆเพิ่มจากเดิมที่มีเพียงการรวบรวมข้อมูลมาทำรายงานผล

การดำเนินงานของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถสำรวจปัญหาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาจุดเด่นจุดด้อยอุปสรรคเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของฝ่ายต่างๆเพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน

5. สมรรถนะประจำสายงานองค์ประกอบย่อยภาวะผู้นำครูของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดครูมีคุณลักษณะที่แสดงถึงความเกี่ยวข้องกันส่วนบุคคลโดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกันนอกห้องเรียนโดยก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้มุ่งสู่ผลสำเร็จเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมและติดตามให้มีการทำกิจกรรม PLC ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นประจำและต่อเนื่องอย่างเป็นระบบเพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดการเรียนรู้และความร่วมมือกันนอกห้องเรียนโดยก่อให้เกิดการเรียนรู้ในวงกว้างและมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

6. สมรรถนะประจำสายงานองค์ประกอบย่อยการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทยข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือครูมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆของภาครัฐเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โรงเรียนควรทำความร่วมมือข้อตกลงระหว่างองค์กรภาครัฐเช่นโรงเรียนประจำจังหวัดมหาวิทยาลัยเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนในกิจกรรมต่างๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

2. ทำวิจัยเรื่องโมเดลการพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนสายสามัญสังกัดมูลนิธิคณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

กัญญ์วรา ผลเจริญ. (2559). *การศึกษาสมรรถนะหลักของครูโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยสังกัดสำนักงานเขตเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.bic.moe.go.th/images/stories/edu4-2562.PDF

คณะซาเลเซียนแห่งประเทศไทย. (2557). *ระเบียบคณะซาเลเซียนว่าด้วยการบริหารโรงเรียนซาเลเซียนในประเทศไทย พ.ศ.2557*.กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก

จิติมา วรรณศรี. (2552). คุณภาพการศึกษากับสมรรถนะของครูที่พึงประสงค์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 32 (1), 1-5.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือการประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.tw-tutor.com/downloads/competency.pdf

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2552). *คู่มือการพัฒนาหลักสูตรสมรรถนะ.* กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี

สมิต แดงอำพันธ์. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในสังกัดเครือซาเลเซียน. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ. (2565). *ระเบียบฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯว่าด้วยการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: อัสสัมชัญ

พงษ์ศักดิ์ ด้วงทา. (2558). สมรรถนะวิชาชีพครูโรงเรียนเอกชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลกเขต 1. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 8 (3), 905-918.

พิชญาภัค ประเสริฐ. (2560). *การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

อนุชา ไชยเดช. (2558). *ตลอดกาลนิรันดร์ 350 ปีการศึกษาคาทอลิกไทย*. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of psychological testing. (*5th *ed.)*. New York: Harper Collins.

Faul, F., Erdfelder, E., Lang, A.-G., & Buchner, A. (2007). G*Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*. 39, 175-191.

Lei H, Cui Y and Chiu MM (2018), The Relationship between Teacher Support and Students' Academic Emotions: A Meta-Analysis, *online.* Retrieved September 10, 2020, From https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02288

Rovinelli, R.J. & Hambleton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *TijdschriftvoorOnderwijsresearch*. 2 (2), 49–60.

The Lesson Plan for Equalizer Mixing Method for Popular Music Standard Band at Sichuan Conservatory of Music, China

Zhu Jianwei and Chutasiri Yodwised
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: kandy0101@foxmail.com

****

Abstracts

The purposes of this research were: (1) To study the equalizer mixing teaching method. (2) To construct the lesson plan for the equalizer mixing method. (3) To evaluate the lesson plan. The hypothesis is: (1) Verify the effectiveness of the experimental lesson plan. (2) The ratio of comprehensive evaluation results greater than 7 points shall be at least 60%.

Quantitative and experimental research are adopted in this study. The population was 12 third-year undergraduate students majoring in modern music production The sample is 25 third-year undergraduate students majoring in modern music production of Sichuan Conservatory of Music, Chendu, Sichuan Province, China. Sampling method: Systematic sampling. The research tools are (1) a Lesson plan; (2) Practical exercises; (3) Sample evaluation and analysis. The data analysis used in this research is the percentage and mean.

The research results were: (1) Through the studying and teaching of equalizer theory, students' understanding of equalizer principles and parameters has been deepened, and their ability to use equalizers has been effectively improved. (2) The researcher constructed a 10-week lesson plan divided into four main stages. At the last stage of the lesson plan, the expert group gave the evaluation results and obtained complete evaluation data for the researcher to analyze the data. (3) Through the research of this experimental course, the proportion of samples with an evaluation result of >7 points is higher than 60%, and the proportion of samples with an actual result of >7 points is as high as 83.3%, 23.3% higher than the expected goal. At the same time, the evaluation result shows that the proportion of samples with an evaluation result of >8 points is also 50%.

Keywords: Equalizer; Equalizer mixing method; Equalizer lesson plan

Introduction

Modern music work includes lyrics and melody creation, arrangement production, recording production, mixing, and master tape processing. Any link plays a vital role in the quality of the music work; Gibson, D. (1997 : 5) .Especially in the mixing stage, the mixing engineer needs to reasonably integrate all music materials to give the work a good sense of balance, dynamics, and space. The final quality of work is inseparable from excellent mixing production. In the mixing process, the equalizer is a very important tool that can play a very important role in the frequency adjustment and tone color shaping of sound materials. At the same time, with the rapid development of digital technology, especially computer music production technology, the music production and mixing mode under the traditional industrialization mode has undergone earth-shaking changes. Today, with the prevalence of digital technology, the music production mode can become more personalized and independent without relying on the mode of the traditional singing company. The mixing

* Received: February 9 2023; Revised: February 23 2023; Accepted: February 24 2023

processing will also become more digital and integrated, especially for students majoring in music production. It is a very important skill to quickly and accurately grasp the principle and use of equalizers and to use them to complete the mixing processing of work.

Through checking the engineering documents of some mixing, it is found that they have many problems in the use of equalizers, lack of understanding of equalizer-related knowledge, insufficient grasp of the useful skills of equalizers in different musical instruments, too much attention to the timbre personality of monorail sound materials and neglect the overall balance. In brief, most students have unreasonable frequency adjustments in their mixing works. That is, they do not have a comprehensive understanding and use of the equalizer and lack a comprehensive and clear grasp of the equalizer principle and use skills, which directly leads to their problems in the mixing process. Mastering and using the equalizer well is an important key to opening and entering the subject of mixing. Whether the equalizer is reasonably used directly affects the final listening sensation of the mixed music works in frequency. Therefore, the researcher creates an experimental teaching plan for students' problems in the use of equalizers in mixing pop music standard bands to help students understand the basic principles and main types of equalizers more comprehensively. Improve students' ability to use equalizers in actual mixing.

Basic concept of mixing

Izhaki, R. (2008 : 5-263) has a basic definition of mixing: it is a kind of processing of multi-channel sound materials formed by completed recording, sampling, or synthesis. These multi-channel materials are balanced and adjusted into multi-channel finished products. More importantly, Mixing is a sound display of musical emotion, innovative ideas, and performance.

Gibson, D. (1997 : 5) also mentioned that the quality of a musical work is affected by these eleven factors: concept, melody, rhythm, harmony, lyrics, arrangement, instrumentation, song structure, performance, quality of the equipment/recording, the mix They must at least guarantee good basic quality in every aspect. This musical work's quality will improve if one aspect is done well. He also pointed out that Mixing is only one of these eleven aspects, but it is the most important aspect because it can hide some bad shortcomings and show the best aspects. Mixing is also a work of sublimation, and one of the important principles is to make the best use of the advantages and bypass the disadvantages.

Moylan, W. (2006 : 4), Huber, D. M,& Runstein, R. (2010 : 5) have defined mixing. After the author's collation and summary: Mixing is processing all completed music materials (mainly audio materials). In this process, mixing engineers need to process the sound materials of each track scientifically and artistically (also can be considered as rational and perceptual creation), It mainly includes frequency processing, dynamic balance processing, timbre processing, and spatial sense processing of audio materials. In all processing processes, mixing engineers need to pay attention to the balance control of sound materials so that all sound materials have good timbre, reasonable spatial sense, and three-dimensional sense in the final rendered music. Mixing engineers need to have strong comprehensive knowledge and practical ability. Therefore, to become an excellent mixing engineer, we need to master a lot of music theory knowledge, acoustic knowledge, effector use knowledge, and practical ability. We also need to establish a good artistic appreciation and music aesthetic ability. As Izhaki, R. (2008 : 5-263) mentioned, mixing can achieve or destroy a record. Mixing is an important catalyst to improve the quality of music works. Mixing engineers should strengthen the noumenon of music as much as possible, improve the emotion of works and the emotion it conveys so that the charm of music works can be

fully displayed.

Main role of equalizer in mixing

Izhaki, R. (2008 : 5-263) proposed that the main role of an equalizer in mixing mainly includes 14 aspects:

1. Balanced frequency spectrum
2. Shaping the presentation and timbre of instruments, Separation, Definition
3. Conveying feelings and mood
4. Creative use
5. Interest
6. Depth enhancements
7. More realistic effects
8. Stereo enhancements
9. Fine level adjustments
10. Better control over dynamic processors
11. Removing unwanted content
12. Compensating for a bad recording

Using an equalizer to achieve spectrum balance in mixing is very important. This defect is easily detected if a mix is not handled well in frequency balance, which will also directly affect the listening sense of the work. Therefore, the main function of the equalizer is also to correct the frequencies that are too abrupt in the sense of hearing or to supplement the missing frequencies in part of the sound to achieve frequency balance. Reasonable use of the equalizer can also shape the timbre of the sound material, retain the important fundamental frequencies and harmonics in the sound material, and remove the redundant frequency bands that do not belong to the sound. By increasing or attenuating the frequency, the sound's brightness, fullness, and clarity can be increased, and the expressiveness of the sound can be improved.

It is also very important to use descriptive terms to deal with the relevant feelings brought by different frequencies. This can be achieved by using the equalizer to deal with the sound in the actual mixing through intuitive auditory feelings.

Research Objectives

1. To study the equalizer mixing teaching method.
2. To construct the lesson plan for equalizer mixing method.
3. To evaluate the lesson plan.

Research Methodology

This research adopted the methods of quantitative research. Taking the 12 third-year undergraduate students majoring in modern music production of Sichuan Conservatory of Music of China as the sample group, this thesis summarizes and analyzes the students' learning results through practical teaching and case analysis.

Research Scope

The scope of this thesis is mainly divided into the following points

1. Expound the basic use method and skill of equalizer.

2. Expound the methods and skills of mixing popular music works in the form of standard band.

3. Evaluate students' application of equalizer in the mixing of popular music works in the form of standard bands through practical teaching.

Conceptual Framework

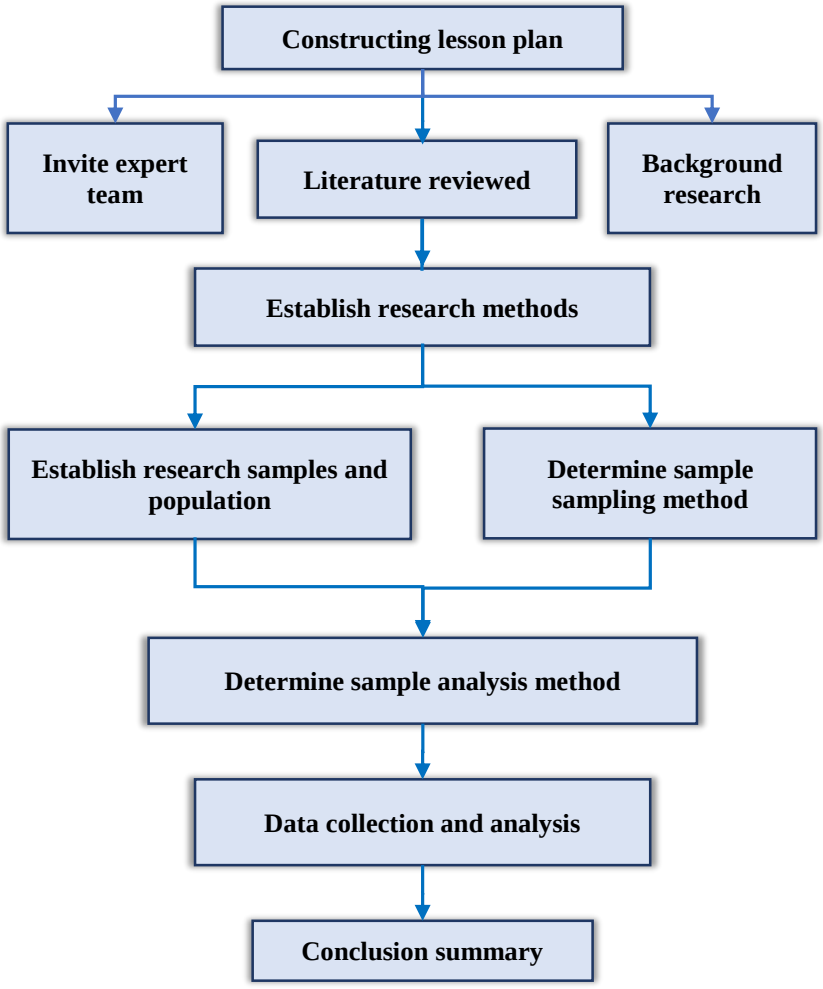

Figure 1 Conceptual framework for research

Research Results

Study the equalizer mixing teaching method

Through the systematic study of equalizer knowledge and various parameters, as well as the use of methods and skills of equalizer in mixing, students can have a deeper understanding and cognition of equalizers. At the same time, combined with the demonstration operation in the actual teaching, it greatly improves the students' skills in using the equalizer in the actual mixing.

Construct for lesson plan for equalizer mixing method

The researchers constructed a summary of this lesson plan, mainly including the following contents:

1) Learn equalizer theory.
2) Invite experts to form an evaluation expert group.
3) Constructing a lesson plan.
4) Teach the principle and main parameters of equalizer.
5) Teach the use skills of equalizer in mixing.
6) Guide students to practice.
7) Students submit practical exercises.
8) The expert group evaluate the works.
9) Data collation and analysis of expert group assessment results.

Evaluate the lesson plan

This research concludes that the evaluation results of this experimental course can achieve the expected objectives of the evaluation committee. The expected goal of the expert group for this experiment course is at least 60% of the samples whose score is more than 7 points. The actual result is more than 7 points, accounting for 83.3% of the samples, 23.3% higher than the expected goal. At the same time, the evaluation results show that the proportion of samples whose score is more than 8 points is 50%. On this basis, it can fully prove the effectiveness of this study.

Discussion

Focusing on the research purpose of this paper, the lesson plan created this time has significantly improved and achieved remarkable results in the use of equalizer by students in mixing, mainly reflected in the following aspects:

Study the equalizer mixing teaching method

Through the study and collation of the literature, the researchers found that the systematic learning of equalizer principles and main parameters has a positive and important significance for the rational use of equalizers. The researchers detailed the parameters of common types of equalizers in the form of pictures and words by consulting the official user manuals of mainstream digital equalizer plug-in brands such as Avid, Waves, Sonnox Oxford, and Fabfilter. It is hoped that students can accurately understand the role of various parameters in the equalizer and provide clear theoretical knowledge for students to master and use it. At the same time, Izhaki, R. (2008 : 5-263), Bartlett, B. (2012 : 137-144) and Huber, D. M,& Runstein, R. (2010 : 5) have also explained the types and use methods of equalizers in their related works, which can effectively help to mix engineers to master the basic use methods of equalizers quickly. This study has also learned a lot of experience from the above literature, providing strong theoretical support for the teaching of equalizers in

mixing.

V Välimäki, & Reiss, J. D. (2016 : 1-26). Audio equalization is a vast and active research area. The extent of research means that one often needs help identifying the preferred technique for a particular problem. His thesis systemically provides a deep understanding of the problems and approaches in audio equalization, their relative merits, and applications. Digital signal processing techniques for modifying the spectral balance in audio signals and applications of these techniques are reviewed, ranging from classic equalizers to emerging designs based on new advances in signal processing and machine learning. Audio mixing is a highly cross-adaptive transformation since the processing of an individual track depends on the content of all tracks involved. Multitrack audio mixing is also an extremely important part of music production.

An essential component of music production, mixing remains an esoteric matter with few established best practices. Research on the topic is challenged by a need for more suitable datasets and consists primarily of controlled studies focusing on a single type of signal processing. However, in isolation, one of these processes needs to pay more attention to the multidimensional nature of mixing. For this reason, this work presents an analysis and evaluation of real-life mixes, demonstrating that it is a viable and necessary approach to learning more about how they are created and perceived.

Therefore, there is no fixed standard for mixing. The quality of mixing works depends on the mixing engineers' mastery of theoretical knowledge and aesthetic understanding of art. The same work is different after mixing by different mixing engineers, but a bad mix is easy to identify. Mixing has always been a work combining art and technology. It is necessary to constantly improve the artistic aesthetic ability and master the theoretical knowledge of equalizers for rational use in future mixing.

Construct for lesson plan for equalizer mixing method

This lesson plan is in the form of practical experimental courses. The researchers divide the teaching plan into four chapters in a step-by-step manner, mainly including the following four chapters: introduction to the basic principles and main parameters of the equalizer, introduction to the use methods and processing skills of equalizer in mixing, and students independently complete the mixing practice of the designated works using an equalizer, The expert group made a comprehensive evaluation of the mixed works submitted by the students. The creation of such a teaching plan is also inspired by Izhaki, R. (2008 : 5-263), Huber, D. M,& Runstein, R. (2010 : 5), and other teaching methods that divide knowledge points into chapters. It is a progressive process from theoretical explanation to practical operation. The experimental results show that this step-by-step teaching method is reliable and effective.

Evaluate the lesson plan

This research takes quantitative research as the main method. An expert evaluation committee composed of three experts objectively evaluates the works submitted by students. The evaluation method is the percentage and mean analysis. This can effectively reflect the scientific and effectiveness of the evaluation and avoid the deviation of the evaluation results caused by the evaluation differences. This evaluation also fully reflects the reliability of this method and can more comprehensively reflect the accuracy and objectivity of the evaluation results.

Recommendation

Theoretical Recommendation

This study's lesson plan and practical case evaluation analysis method can be used as teaching samples of equalizers in popular music standard band mixing. Other teachers can directly use the design of this teaching course or provide a reference for the equalizer in mixing teaching. This lesson plan is applicable to students of music production majors who have a certain mixing foundation. It can also help students with a certain foundation learn equalizer.

Practical Recommendations

In this study, the allocation of lesson periods in the curriculum plan is only a basic suggestion. In actual teaching, teachers need to make appropriate adjustments according to the different qualities of students and teaching content.

This study's series of tests and evaluation analysis methods can be used as a reference for courses of the same teaching type. Still, they cannot be mechanically applied to all mixing teaching courses.

References

Bartlett, B., & Bartlett, J. (2012). *Practical Recording Techniques.* Focal Press, 137-144

Gibson, D. (1997). *The Art of Mixing: A Visual Guide to Recording, Engineering, and Production.* Artist Pro.

Huber, D. M., & Runstein, R. (2010). *Modern Recording Techniques.* Focal Press.

Izhaki, R. (2008). *Mixing Audio: Concepts, Practices and Tools.* Focal Press, 5-263.

Moylan,W. . (2006). *Understanding and crafting the mix: the art of recording.* Focal Press.

Välimäki, V. & Reiss, J. D. (2016). *All about audio equalization*, 1-26.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญ ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

Transformational Leadership of School Administrator Perceived by Primary School Teachers under the Private Education Commission Office in Bangkok

ภิญญดา จันทรมณฑล[1], พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ[2] และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ[3]

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น[1,2], มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ[3]

Pinyada Chantramontol[1], Pimprapa Amornkitpinyo[2] and Thanyatorn Amornkitpinyo[3]

St. John's University[1,2], Assumption University[3], Thailand

Corresponding Author, E-mail: praewvn@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครจำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบสำรวจ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 354 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิชนิดมีสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม และองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ 1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2. การสร้างแรงบันดาลใจ 3. การกระตุ้นทางปัญญา และ 4. การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าไม่

* วันที่รับบทความ : 26 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566

Received: January 26 2023; Revised: February 1 2023; Accepted: February 2 2023

แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันในองค์ประกอบการสร้างแรงบันดาลใจ และการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ผู้บริหารสถานศึกษา; การรับรู้ของครูสายสามัญ

Abstracts

This research aims to 1) study the transformational leadership of school administrator perceived by the primary school teachers under the private education commission office in Bangkok, and 2) compare the transformational leadership of school administrator perceived by primary school teachers under the private education commission office in Bangkok according to the teachers' education background and school size. This paper was a survey research. The sample used in this study was 354 primary school teachers of the semester B.E. 2565 under the private education commission office in Bangkok by Proportional stratified random sampling. The applied data collection method was conducting questionnaire. The integrated statistical methods of analysis were mean, standard deviation, independent t-test, and one-way ANOVA.

The research findings revealed that 1) the primary school teachers under the private education commission office in Bangkok perceived the overall and 4 aspects (1. Idealized Influence, 2. Inspirational Motivation, 3. Intellectual Stimulation and 4. Individualized Consideration) of transformational leadership of school administrators as in the highest level. Furthermore, 2) the perceptions of primary school teachers with different education background towards the transformational leadership of school administrators were not different. However, teachers with different school sizes also perceived inspirational motivation aspect and individualized consideration aspect differently.

Keyword: Transformational Leadership; School Administrator; Perceived Teachers

บทนำ

เนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิม (พ.ศ.2552-2559) ได้สิ้นสุดลง ประกอบกับสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 21) ทำให้ประเทศไทยได้สร้างแผนที่ที่จะนำพาประเทศไปสู่อนาคตที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ผ่านนโยบายประเทศไทย 4.0 โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจมาสู่ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า (Value-Based Economy) (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2560 : ออนไลน์) ทำให้ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560–2579) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในอีก

20 ปีข้างหน้าจึงทำให้ทางกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาในระยะ 20 ปี ไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและ เต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) และ5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 21)

จากสถานการณ์การบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนในปีการศึกษา 2565 พบว่า มีสถานศึกษาเอกชนประมาณ 50 แห่ง ไม่สามารถบริหารงานต่อไปได้ ทำให้จำเป็นจะต้องปิดกิจการ เนื่องจากประสบกับภาวะขาดทุนอย่างต่อเนื่อง (ไทยรัฐออนไลน์, 2565 : ออนไลน์) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่มีนโยบายในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 21) ทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนที่ต้องปรับตัวอย่างมาก เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่แตกต่างและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและการพัฒนาประเทศ โดยสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 และสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ชะลอตัวภายหลังการระบาดของโควิด-19

การที่จะทำให้สถานศึกษาเอกชนสามารถบรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : ออนไลน์) โดยการพัฒนาครูผ่านการมอบหมายงาน การเสริมสร้างพลังอำนาจ รวมทั้งกระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างนวัตกรรมใหม่ และมีการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีการกระจายอำนาจให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา Bass and Avolio, (1994 : 1-4)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครโดยมุ่งหวังว่าข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการพัฒนาและวางแผนงานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครจำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจโดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 603 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้ในการวิจัย คือ ครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 354 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ผู้วิจัยใช้ค่าอิทธิพล (Effect size) ขนาดกลาง .25 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Alpha) ที่ระดับ .05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power) .95 ได้ขนาดตัวอย่าง 280 คน ผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 354 คน เพื่อชดเชยกรณีที่ได้รับแบบสอบถามกลับมาไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์ และผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิมีสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประชากรและตัวอย่างในการวิจัย

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	61	35
ขนาดกลาง	182	108
ขนาดใหญ่	193	106
ขนาดใหญ่พิเศษ	167	105
รวม	603	354

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1. ศึกษาทบทวนวรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและคำนิยามของตัวแปร

2.2 สร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านที่มีคุณสมบัติดังนี้ 1) ผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก สาขาบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน 2) ผู้มีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 คน และ 3) เป็นผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก สาขาวิจัย และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด (Item – Objective Congruence : IOC) ตามสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด

R = คะแนนรวมจากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เกณฑ์การให้คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ มี 3 ระดับ คือ คะแนน 1 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้อง, 0 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไม่แน่ใจ และ -1 แสดงว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไม่มีความสอดคล้อง (สุวิมล ว่องวาณิช, 2557 : 5) โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ($IOC \geq 0.5$) ถ้าข้อคำถามที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.5 ให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการหาค่า IOC = 0.6 มี 1 ข้อ IOC = 0.8 มี 4 ข้อ และ IOC = 1.0 มี 23 ข้อ

2.4 นำแบบสอบถามสำหรับทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีลักษณะเหมือนตัวอย่างแต่ไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าเที่ยงตรง (Reliability) ของเครื่องมือด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach’s Alpha Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามอยู่ระหว่าง 0.88-0.96 สรุปแบบสอบถามมีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้รายละเอียดตาม ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์แอลฟา Cronbach's Alpha
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Y1)	0.93
การสร้างแรงบันดาลใจ (Y2)	0.96
การกระตุ้นทางปัญญา (Y3)	0.88
การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Y4)	0.95

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการขอหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ยื่นหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นเพื่อแจ้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. ยื่นหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นเพื่อส่งแบบสอบถามให้กับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พร้อมทั้งกำหนด วัน เวลา

4. ผู้วิจัยดำเนินแจกแบบสอบถามกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 354 ฉบับ และเก็บภายใน 15 วัน หลักจากแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยรวบรวมเก็บแบบสอบถามได้ 354 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่ามาสมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามให้อีกครั้ง

6. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยมี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย คือ ความถี่ และร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติบรรยาย คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541 : 322) ดังนี้

4.21–5.00 = มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมากที่สุด

3.41–4.20 = มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมาก

2.61–3.40 = มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับปานกลาง

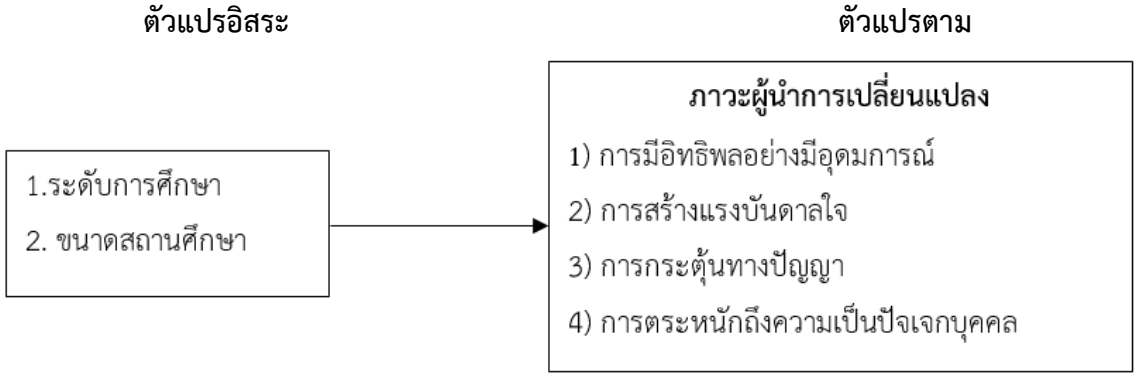
1.81–2.60 = มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับน้อย

1.00–1.80 = มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยในกรณีที่ตัวแปรต้น 2 กลุ่ม ใช้ สถิติ Independent t-test กรณีที่ตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยให้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass and Avolio, (1994 : 1-4) เป็นแนวคิดในการวิจัยตามรายละเอียดดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัว		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	97	72.60
	หญิง	257	27.40
	รวม	354	100.00
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี	301	85.03
	สูงกว่าปริญญาตรี	53	14.97
	รวม	354	100.00
ขนาดสถานศึกษา	ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 119 คนลงมา)	35	9.89

	ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 500-720 คน)	108	30.51
	ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 720-1,679 คน)	106	29.94
	ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 1,680 คนขึ้นไป)	105	29.66
รวม		354	100.00

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 257 คิดเป็นร้อยละ 72.60 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 301 คน คิดเป็นร้อยละ 85.03 และทำงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 30.51

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.26	0.31	มากที่สุด
การสร้างแรงบันดาลใจ	4.29	0.37	มากที่สุด
การกระตุ้นทางปัญญา	4.24	0.39	มากที่สุด
การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.29	0.31	มากที่สุด
ภาพรวม	**4.27**	**0.23**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 3 พบว่าครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$= 4.27, S.D. = 0.23) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X}$= 4.29, S.D.=0.31) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{X}$= 4.24, S.D.=0.39)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D	t	Sig.
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	ปริญญาตรี	301	4.27	0.29	0.95	0.34
	สูงกว่าปริญญาตรี	53	4.22	0.41		
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	ปริญญาตรี	301	4.30	0.33	0.81	0.42
	สูงกว่าปริญญาตรี	53	4.25	0.56		
3. การกระตุ้นทางปัญญา	ปริญญาตรี	301	4.25	0.39	0.66	0.51
	สูงกว่าปริญญาตรี	53	4.21	0.38		
4. การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	ปริญญาตรี	301	4.30	0.30	1.37	0.17
	สูงกว่าปริญญาตรี	53	4.24	0.36		
ภาพรวม	**ปริญญาตรี**	**301**	**4.28**	**0.20**	**1.41**	**0.16**
	สูงกว่าปริญญาตรี	**53**	**4.23**	**0.33**		

หมายเหตุ : ** $p < .01$

จากตารางที่ 4 พบว่าครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.45	0.55	4.25	0.23	4.25	0.31	4.22	0.25
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.37	0.73	4.34	0.30	4.31	0.30	4.20	0.32
3. การกระตุ้นทางปัญญา	4.37	0.51	4.18	0.38	4.22	0.32	4.27	0.41
4. การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.37	0.55	4.32	0.27	4.32	0.23	4.20	0.28
ภาพรวม	**4.39**	**0.53**	**4.27**	**0.15**	**4.27**	**0.14**	**4.22**	**0.18**

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	Source Of variance	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig	Post Hoc
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	Between Groups	1.42	3.00	0.48	5.08**	0.00	-
	Within Groups	32.69	350.00	0.14			
	Total	34.11	353.00				
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	Between Groups	1.31	3.00	0.44	3.22**	0.02	2>4
	Within Groups	47.50	350.00	0.14			
	Total	34.11	3353.00				
3. การกระตุ้นทางปัญญา	Between Groups	1.09	3.00	0.36	2.43	0.07	-
	Within Groups	52.13	350.00	0.15			
	Total	53.22	353.00				
4. การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	Between Groups	1.29	3.00	0.43	4.69**	0.00	2>4 3>4
	Within Groups	32.07	350.00	0.09			
	Total	33.36	353.00				
ภาพรวม	**Between Groups**	**1.29**	**3.00**	**0.43**	**4.69****	**0.00**	**2>4** **3>4**
	Within Groups	**32.07**	**350.00**	**0.09**			
	Total	**33.36**	**353.00**				

จากตารางที่ 5 พบว่าครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างกันมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยภาพรวมและรายองค์ประกอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นองค์ประกอบการกระตุ้นทางปัญญา โดยครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางมีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบ

การสร้างแรงบันดาลใจมากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ = 0.14 คะแนน และครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ = 0.12 และ 0.12 คะแนนตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจควรจะนำมาอภิปรายผล 2 ข้อดังนี้

1. ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระทรวงได้นำพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร (ในหลวงรัชกาลที่ 10) ที่กล่าวไว้ว่า “จะสืบสาน รักษา ต่อยอด นำมาเป็นหลักในการทำงานด้านการศึกษาตลอดจนการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างประโยชน์ สร้างภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และขับเคลื่อนการศึกษาในพื้นที่อย่างยั่งยืน” โดยผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการนำนวัตกรรม แนวความคิดและตลอดจนองค์ความรู้มาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : ออนไลน์) ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จึงนำนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการมากำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสายสามัญ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัสกร โหมเพ็ง และคณะ (2565 : 93-108) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอกสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของพระกฤศกร อัครภพเมธี (2557 : 210-219.) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขออภิปรายผลรายองค์ประกอบดังนี้

1.1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่าครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์ประกอบการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการดูแลนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง มีความเอาใจใส่นักเรียน เช่น รับรู้ปัญหาของนักเรียนแต่ละคนพร้อมให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตามทฤษฎีของ

Bass and Avolio, (1994 :1-4) ขัดแย้งกับงานวิจัยของลีลาวรรณ รัตนวาร และสุรัตน์ ไชยชมภู (2561 : 407-421) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ในองค์ประกอบการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก

1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ พบว่าครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์ประกอบการสร้างแรงบันดาลใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนให้ความสำคัญต่อการสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูภายในโรงเรียน โดยการแสดงพฤติกรรมที่กระตุ้นครู เช่น มอบหมายงานที่ท้าทายความสามารถให้กับครูเพื่อให้ครูมีการพัฒนาตนเอง เป็นต้น รวมทั้งสื่อสารให้ครูมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเพื่อให้ครูมีเป้าหมายในการทำงานตามทฤษฎีของ Bass and Avolio, (1994 : 1-4) ขัดแย้งกับงานวิจัยของจุฑามาศ แสงนิล (2564 : 1-13) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในกลุ่มอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในกลุ่มอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ในองค์ประกอบการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับมาก

1.3 การกระตุ้นทางปัญญา พบว่าครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์ประกอบการกระตุ้นทางปัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนได้กระตุ้นให้ครูได้คิดนอกกรอบเพื่อสร้างนวัตกรรมและแนวทางใหม่ๆในการแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน และเปิดให้ครูมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาตามทฤษฎีของ Bass and Avolio, (1994 : 1-4) ขัดแย้งกับงานวิจัยของ พนิดา ตระหง่าน และคณะ (2564 : 189-203) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในอำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในองค์ประกอบการกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมาก

1.4 การตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่าครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในองค์ประกอบการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครู โดยการเป็นที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงให้แก่ครูภายในสถานศึกษาภายใต้ความต่างแตกของครูแต่ละบุคคล สนับสนุนให้ครูสามารถพัฒนา

ความสามารถของตนเองตามความถนัดให้สูงขึ้น เพื่อลดปัญหาการลาออกของครู (Bass and Avolio, 1994 : 1-4) สอดคล้องกับงานวิจัยพัสกร โหมเพ็ง และคณะ (2565 : 93-108) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอกสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าครูในเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการรับรู้ในองค์ประกอบการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของสุธิกุล แก้วโภคา และอำนวย ทองโปร่ง (2564 : 42-56) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1 ในองค์ประกอบการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ 2 ข้อดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากไม่ว่าครูจะมีระดับการศึกษาใดก็ตามจะมีภาระหน้าที่ปฏิบัติงานตามการรับผิดชอบของตนเอง ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนมีการบริหารงานตามกรอบนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ทำให้มีการใช้ภาวะผู้การเปลี่ยนแปลงในการบริหารงานสถานศึกษา รวมถึงมีการสื่อสารให้ครูทุกคนในสถานศึกษาทราบ จึงทำให้ครูมีการรับรู้งานไม่ต่างกัน (Bass, 1985 : 4) สอดคล้องกับงานวิจัยของหทัยรัตน์ คชเดช และคณะ (2561 : 157-174) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่าง

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าแตกต่างกันในองค์ประกอบการสร้างแรงบันดาลใจ และการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ มีครูภายในโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถเข้าไปดูได้อย่างทั่วถึง ทำให้ยากต่อการสร้างแรงบันดาลใจและการตระหนักถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เมื่อเทียบกับสถานศึกษาขนาด

กลาง ขัดแย้งกับงานวิจัยของพัสกร โหมเพ็ง และคณะ (2565 : 93-108) ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอกสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอกสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสายสามัญระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรจัดระบบประเมินความสามารถของครูอย่างชัดเจน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรกำหนดเวลาในการทบทวนการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรมีแผนในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูในสถานศึกษาพร้อมทั้งการติดตามผลการฝึกอบรม
4. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรกำหนดนโยบายในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนจะต้องลงมือทำให้เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การดูแลเอาใจใส่นักเรียนทุกคนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู เป็นต้น เพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่ครูในการดูแลนักเรียน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรมีการประเมินความสามารถของครูในแต่ละด้านและสนับสนุนให้ครูแต่ละคนเขียนแผนพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องเล็งเห็นถึงการพัฒนาศักยภาพของครูในแต่ละด้าน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรมีกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์โดยให้ครูมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งครูสามารถใช้เป็นกรอบในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาที่ตั้งไว้
4. ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนควรมีการจัดหาพี่เลี้ยงเพื่อให้ครูสามารถคิดนอกกรอบจนนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ควรควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ผู้นำพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2565. แหล่งที่มา https://www.moe.go.th.

จุฑามาศ แสงนิล (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในกลุ่มอำเภอกุยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6 (5), 1-13.

ไทยรัฐออนไลน์ (2565). คาดโรงเรียนเอกชนปิดกิจการ 50 แห่ง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2565. แหล่งที่มา https://www.thairath.co.th/news/local/2384657.

พนิดา ตระหง่าน และคณะ (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอเมืองปทุมธานีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7 (2), 189-203.

พระกฤศกร อัครภพเมธี และชญาพิมพ์ อุสาโห (2557). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตคลองเตย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9 (1), 210-219.

พัสกร โหมเพ็ง และคณะ (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 7 (7), 93-108.

เพ็ญแข แสงแก้ว (2541). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ลีลาวรรณ รัตนวาร และสุรัตน์ ไชยชมภู (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*. 10 (2), 407-421.

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). นโยบาย Thailand 4.0. *วารสารไทยคู่ฟ้า*. 33, 4-5.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2564). รายงานประจำปี 2564. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2565, แหล่งที่มา https://www.opec.go.th.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

สุธิกุล แก้วโภคา และอำนวย ทองโปร่ง (2564). ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6 (5), 42-56.

สุวิมล ติรกานันท์ (2557). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หทัยรัตน์ คชเดช และคณะ (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. 5 (1), 157-174.

Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York : The Free Press.

Bass, B. M., and Avolio, B. J. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. California: Sage.

สภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Learning Environment Perceived by Students in Rattanakosinsompoch Bangkhen School in the Secondary Educational Area Office Bangkok 2

พิพัฒน์ จั่นมา[1],
รวีวรรณ กลิ่นหอม[2] และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ[3]
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น[1,2], มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ[3]
Pipat Janma[1],
Raviwan Kinhom[2] and Thanyatorn Amornkitpinyo[3]
St. John's University[1,2], Assumption University[3], Thailand
Corresponding Author, E-mail: Patzazi0684@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 300 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิแบบไม่มีสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านอาคารสถานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีเพศแตกต่างกันมีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการให้บริการนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่เรียนในระดับชั้นแตกต่างกันมีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการเรียนการสอน

* วันที่รับบทความ : 24 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 24 2023; Revised: February 1 2023; Accepted: February 2 2023

คำสำคัญ : สภาพแวดล้อมทางการเรียน; การรับรู้ของนักเรียน; โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน

Abstracts

This purposes of this study were to 1) investigate and examine the learning environment perceived by students in Rattanakosinsompoch Bangkhen School in the Secondary Educational Area Office Bangkok 2, and 2) to compare the perception of learning environment of students in Rattanakosinsompoch Bangkhen School in the Secondary Educational Area Office Bangkok 2 according to the students' gender and education level. The sample group used in this research was referred to 300 students in grades 10-12 of Rattanakosinsompoch Bangkhen School in the Secondary Educational Area Office Bangkok 2, with the method of stratified random sampling. The implemented statistical instruments were mean, percentage, standard deviation, independent t-test, and one way ANOVA..

This research findings revealed that 1) the perception of students in Rattanakosinsompoch Bangkhen School in the Secondary Educational Area Office Bangkok 2 towards the overall of learning environment was at high level. As to consider each factor, the factor with the highest score was 'learning-teaching', whereas the lowest score went to 'building'. In addition, 2) students in Rattanakosinsompoch Bangkhen School in the Secondary Educational Area Office Bangkok 2 with different genders perceived the overall picture and each aspect of learning environment differently at non-significant level of .05, except the aspect of 'service providing'. Moreover, with the exception of the aspect of "teaching-learning," students with diverse educational backgrounds assessed the overall scene and each component of the learning environment differently at a non-significant level of.05.

Keyword: Learning Environment; Perceived by Students; Rattanakosinsompoch Bangkhen School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถือได้ว่าเป็นธรรมนูญการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งในช่วงระยะที่ผ่านมาจึงมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาโดยตลอดเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาและความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ต่อมาแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และปัจจุบันเป็นการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาซึ่งประกอบด้วย มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ส่วนกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังปรากฏในสาระบัญญัติ มาตรา 24 การจัด

กระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ และ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 31)

จากความสำคัญของสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทด้านการจัดการศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการจัดการศึกษาของประเทศให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบาย ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย การพัฒนาช่วงวัยเรียนหรือวัยรุ่น การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพวัยผู้สูงอายุ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และ มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงประกาศนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณพ.ศ. 2564 - 2565 ดังนี้ 1) การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย และทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย 2) การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครูและอาจารย์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถปรับวิธีการเรียนการสอนและการใช้สื่อทันสมัย และมีความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เกิดกับผู้เรียน และ 3) การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาโดยการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ให้มีความเป็นอิสระและคล่องตัว รวมทั้งยังมีนโยบายเร่งด่วน (Quick Win) ความปลอดภัยของ

ผู้เรียนโดยจัดให้มีรูปแบบ วิธีการ หรือกระบวนการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ มีความสุข และได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงการสร้างทักษะให้ผู้เรียน มีความสามารถในการดูแลตนเองจาก ภัยอันตรายต่าง ๆ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565 : ออนไลน์)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ดังปรากฏในสาระบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (5) และนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 ข้อ 3 การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา โดยการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนย่อมมีความสำคัญต่อตัวผู้เรียนทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม โดยส่งผลต่อผู้เรียนทั้งทางบวกและทางลบ รวมไปถึงผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่พร้อมต่อการเรียนรู้ มีอากาศถ่ายเทสะดวก สะอาด ถูกสุขอนามัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพเหมาะสมและสนับสนุนการเรียนรู้ มีบรรยากาศในการเรียนที่ดีก็จะส่งผลทางบวกต่อผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญญา ทับทอง (2555 : 12) กล่าวว่า การจัดห้องเรียนที่มีอากาศถ่ายเทได้ดีมีแสงสว่างและอากาศถ่ายเทสะดวก พร้อมทั้งห้องเรียนมีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขมีความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียน หากบรรยากาศเต็มไปด้วยความสกปรกเต็มไปด้วยข้าวของที่ไม่เป็นระเบียบและไม่พร้อมต่อการเรียนรู้ก็จะส่งผลทางลบต่อผู้เรียนทำให้บรรยากาศในการเรียนเต็มไปด้วยความเคร่งเครียด ผู้สอนก็จะรู้สึกท้อถอยไม่เป็นผลดีต่อการเรียนการสอน ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันยุคศตวรรษที่ 21 โดยสอดคล้องกับ วีชานา อับดุลเลาะ (2563 : 227-243) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ถ้าโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ก็จะเป็นปัจจัยในการสนับสนุนระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เป็นอย่างดี

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน ตั้งอยู่แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ซึ่ง ดร. จินตนา วรสีหะ และญาติพี่น้องมอบที่ดินเนื้อที่ 13 ไร่ 1 งาน 44 ตารางวา ให้แก่กรมสามัญศึกษาเพื่อสร้างโรงเรียน ซึ่งตรงกับปีที่รัฐบาลได้จัดให้มีการเฉลิมฉลองเนื่องในมหามงคลสมัยสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2525 กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรสร้างสถานศึกษาเพื่อเป็นอนุสรณ์ จึงประกาศจัดตั้งโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนเป็นโรงเรียนสหศึกษาเปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสภาพแวดล้อมของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน มีลักษณะเป็นชุมชนเมือง บริเวณรอบโรงเรียนเป็นอยู่อาศัยและแหล่งธุรกิจ จึงทำให้โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในระยะเวลา 40 ปี จากนักเรียน 122 คน ปัจจุบันมีนักเรียน 2,342 คน บุคลากร 122 คน ปัจจุบันโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษจัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยทางโรงเรียนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้และทำให้นักเรียนมีความสุขในการใช้ชีวิตที่อยู่ในโรงเรียนให้เปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังที่ 2 ตามปณิธานของท่านผู้อำนวยการโรงเรียนที่ว่า “HAPPY SCHOOL” ซึ่งในการดำเนินการที่ผ่านมาของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนยังประสบปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและยังไม่ค่อยตอบสนองต่อตัวนักเรียน (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์)

จากสภาพและปัญหาดังที่กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามแนวคิดของ Astin (1971: 437-450) แบ่งเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านการให้บริการนักเรียน 4) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของนักเรียน 5) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และ 6) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อนจะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนที่กล่าวมาข้างต้นนี้เปรียบเสมือนส่วนประกอบสำคัญในการหล่อหลอมตัวผู้เรียนให้มีการศึกษาหาความรู้ได้เต็มตามศักยภาพและตอบสนองต่อตัวผู้เรียนได้อย่างมีความสุขในการเรียน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีความสุข รวมไปถึงบุคลากรสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
และระดับชั้นเรียนต่างกัน มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนต่างกัน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -6 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2565 เนื่องจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีวุฒิภาวะและความเข้าใจในการรับรู้

สภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนทั้ง 6 ด้านเป็นอย่างดี อันเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่เข้าเรียนที่โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนเป็นเวลา 3 ปีขึ้นไป พร้อมทั้งมีความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียน จึงทำให้นักเรียนสามารถตอบแบบสอบถามได้เป็นอย่างดี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 -6 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 300 คน การกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรม G*Power 3.1.9.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ผู้วิจัยใช้ ค่าอิทธิพล (Effect size) ขนาดกลาง .25 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (Alpha) ที่ระดับ .05 ค่าอำนาจการทดสอบ (Power) .95 ได้ขนาดตัวอย่าง 252 คน ผู้วิจัยปรับขนาดตัวอย่างเป็น 300 คน เพื่อชดเชยกรณีที่ได้รับแบบประเมินกลับมาไม่ครบหรือไม่สมบูรณ์ และผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิไม่มีสัดส่วน (Stratified random sampling) ในการเลือกตัวอย่าง รายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่าง

นักเรียน	ประชากร	ตัวอย่าง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	378	100
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	346	100
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	351	100
รวม	1,075	300

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 6 คน และ 2. เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิจัยการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด (Item - Objective Congruence = IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่าดัชนีสอดคล้อง IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 (IOC $\geq$ .50) และหากน้อยกว่า<.50 นำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง ผลการหาค่าดัชนีสอดคล้อง IOC พบว่าผลการหาค่า IOC = 1.00 สรุปว่าผู้วิจัยสามารถนำแบบสอบถามสำหรับใช้ในงานวิจัยได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือ จากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นเรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการ

วิจัยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามอีกครั้งและติดตามการส่งคืน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน โดยโปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติบรรยาย คือค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 43) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง นักเรียนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง นักเรียนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง นักเรียนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

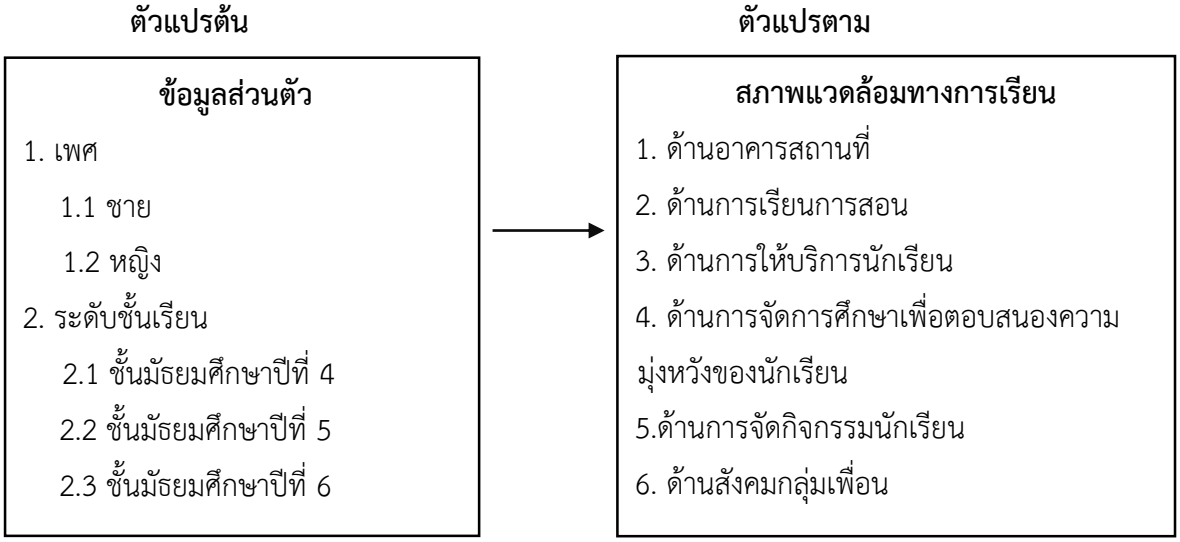
1.51-2.50 หมายถึง นักเรียนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง นักเรียนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีกรอบแนวคิดในการวิจัยตามภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	145	48.33
	หญิง	155	51.67
	รวม	300	100.00
ระดับชั้นเรียน	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	100	33.33
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	100	33.33
	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	100	33.34
	รวม	300	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 155 คน คิดเป็น ร้อยละ 51.67 และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวนระดับชั้นเท่า ๆ กัน 100 คน

2. ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

ข้อ	สภาพแวดล้อมทางการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านอาคารสถานที่	3.56	0.69	มาก
2.	ด้านการเรียนการสอน	3.90	0.70	มาก
3.	ด้านการให้บริการนักเรียน	3.65	0.81	มาก
4.	ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของนักเรียน	3.65	0.81	มาก
5.	ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน	3.61	0.85	มาก
6.	ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	3.86	0.77	มาก
	รวม	3.70	0.77	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.70, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเรียนการสอน ($\bar{x}$ = 3.90, S.D. = 0.70) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่มี ($\bar{x}$ = 3.56, S.D. = 0.69)

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามเพศ

สภาพแวดล้อมทางการเรียน	เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
1. ด้านอาคารสถานที่	ชาย	145	3.63	0.69	1.81	0.07
	หญิง	155	3.49	0.70		
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	ชาย	145	3.92	0.71	0.61	0.54
	หญิง	155	3.87	0.70		
3. ด้านการให้บริการนักเรียน	ชาย	145	3.77	0.78	2.44	0.02*
	หญิง	155	3.54	0.83		
4. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของนักเรียน	ชาย	145	3.70	0.79	1.07	0.287
	หญิง	155	3.60	0.83		
5. ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน	ชาย	145	3.69	0.83	1.467	0.14
	หญิง	155	3.54	0.86		
6.ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	ชาย	145	3.84	0.74	-0.55	0.58
	หญิง	155	3.89	0.79		
ภาพรวม	ชาย	145	3.76	0.65	1.34	0.18
	หญิง	155	3.66	0.67		

หมายเหตุ : *p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการให้บริการนักเรียน โดยนักเรียนเพศชายมีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านการให้บริการนักเรียน มากกว่านักเรียนเพศหญิง เท่ากับ 0.23 คะแนน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ายอมรับสมมติฐานบางส่วน

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับชั้นเรียน

สภาพแวดล้อมทางการเรียน	ระดับชั้นมัธยมศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D.
อาคารสถานที่	ปีที่ 4	100	3.58	0.56
	ปีที่ 5	100	3.46	0.79
	ปีที่ 6	100	3.63	0.70
ด้านการเรียนการสอน	ปีที่ 4	100	3.81	0.63
	ปีที่ 5	100	3.79	0.72
	ปีที่ 6	100	4.10	0.72
ด้านการให้บริการนักเรียน	ปีที่ 4	100	3.62	0.73
	ปีที่ 5	100	3.61	0.78
	ปีที่ 6	100	3.74	0.91
ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของนักเรียน	ปีที่ 4	100	3.68	0.63
	ปีที่ 5	100	3.52	0.85
	ปีที่ 6	100	3.75	0.92
ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน	ปีที่ 4	100	3.57	0.73
	ปีที่ 5	100	3.53	0.91
	ปีที่ 6	100	3.74	0.88
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	ปีที่ 4	100	3.84	0.65
	ปีที่ 5	100	3.82	0.82
	ปีที่ 6	100	3.93	0.82
ภาพรวม	ปีที่ 4	100	3.68	0.55
	ปีที่ 5	100	3.62	.71
	ปีที่ 6	100	3.81	.71

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมทางการเรียน	ระดับชั้นมัธยมศึกษา	Source Of variance	ss	df	MS	F	Sig	Post Hoc
อาคารสถานที่	ปีที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	1.66	2.00	0.83	1.73	0.18	-
	ปีที่ 5	ภายในกลุ่ม	142.57	297.00	0.48			
	ปีที่ 6	รวม	144.23	299.00				
ด้านการเรียนการสอน	ปีที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	5.88	2.00	2.94	6.13**	.00	3>1
	ปีที่ 5	ภายในกลุ่ม	142.52	297.00	0.48			3>2
	ปีที่ 6	รวม	148.40	299.00				
ด้านการให้บริการนักเรียน	ปีที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	1.01	2.00	0.50	0.76	0.47	-
	ปีที่ 5	ภายในกลุ่ม	195.67	297.00	0.66			
	ปีที่ 6	รวม	196.68	299.00				
ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของนักเรียน	ปีที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	2.66	2.00	1.33	2.03	0.13	-
	ปีที่ 5	ภายในกลุ่ม	194.51	297.00	0.65			
	ปีที่ 6	รวม	197.17	299.00				
ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน	ปีที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	2.38	2.00	1.19	1.66	0.19	-
	ปีที่ 5	ภายในกลุ่ม	212.84	297.00	.72			
	ปีที่ 6	รวม	215.22	299.00				
ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	ปีที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	.62	2.00	0.31	0.52	0.59	
	ปีที่ 5	ภายในกลุ่ม	175.45	297.00	0.59			
	ปีที่ 6	รวม	176.06	299.00				
ภาพรวม	ปีที่ 4	ระหว่างกลุ่ม	1.90	2.00	0.95	2.19	0.11	
	ปีที่ 5	ภายในกลุ่ม	129.14	297.00	0.43			
	ปีที่ 6	รวม	131.05	299.00				

จากตารางที่ 5 นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการเรียนการสอน โดยนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านการเรียนการ

สอน มากกว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 เท่ากับ 0.29 และ 0.30 คะแนน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ายอมรับสมมติฐานบางส่วน

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านอาคารสถานที่

2. การเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียน จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน

2.1 นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้น ด้านการให้บริการนักเรียน โดยนักเรียนเพศชายมีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านการให้บริการนักเรียน มากกว่านักเรียนเพศหญิงเท่ากับ 0.23 คะแนน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ยอมรับสมมติฐานบางส่วน

2.2 นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการเรียนการสอน โดยนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการเรียนการสอน มากกว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 เท่ากับ 0.29 และ 0.30 คะแนน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ยอมรับสมมติฐานบางส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีกลยุทธ์การวางแผนงานอย่างเป็นระบบ กำกับ ติดตามงานอย่างสม่ำเสมอในการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางการเรียนได้อย่างมีความเหมาะสม มีแหล่งเรียนรู้และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จึงทำให้โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สี่ (พ.ศ.2559-2563) โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้ระดับดีเยี่ยมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้าน

กระบวนการบริหารและการจัดการ และ 3) กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งได้รับรางวัลชนะเลิศ สาขาการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา (Ennovation School) จากรางวัลที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขนมีการพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ที่ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามศักยภาพของนักเรียน และเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนทุกคนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกจากนี้สถานศึกษาได้มีการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการกำกับติดตาม ให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และในส่วนของการจัดรวมทั้งจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังการมีจิตสาธารณะและช่วยเหลือสังคมผ่านกิจกรรม “โครงงานคุณธรรม” และ “กิจกรรมจิตอาสาเพื่อสาธารณประโยชน์ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักเสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่น ใกล้ตัวและขยายวงกว้างสู่สังคมโดยรอบ ดังปณิธานของท่านผู้อำนวยการโรงเรียน “HAPPY SCHOOL” (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์) โดยโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน มีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามแนวคิดของ Astin (1971 : 437-450) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เด่นชัย วงษ์ช่าง (2556 : 32) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของวิสิทธิ์ เทียนเจริญ (2560 : 21) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านอาคารสถานที่ เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและอยู่ในระดับระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมบรรยากาศทางการเรียนรู้เน้นความเป็นอยู่ โดยทางโรงเรียนได้มีการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนในด้านอาคารสถานที่ อาคารเรียนโดยคำนึงถึงความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย ที่สะดวกมีความพร้อมในการใช้งาน ซึ่งได้มีการดำเนินการพัฒนาห้องปฏิบัติการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และห้องพยาบาลที่สะดวกที่มีความทันสมัยและห้องสุขาที่มีความโดดเด่นในด้านของรูปแบบการจัดตกแต่ง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียน ทุกคนมีความปลอดภัยในการใช้ชีวิตอยู่ในสถานศึกษา แต่เนื่องด้วยโรงเรียนมีที่มีความจำกัดโดยมีขนาดเนื้อที่ 13 ไร่ 1 งาน 44 ตารางวา เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนสองพันสามร้อยสี่สิบสองคน ทำให้สถานที่มีความคับแคบ จึงส่งผลกระทบต่อการใช้งานของนักเรียนห้องมีจำนวนไม่เพียงพอโดยเฉพาะห้องสุขา ซึ่งห้องสุขาได้มีการตั้งอยู่แต่บนอาคารจึงทำให้นักเรียน

ไม่สะดวกต่อการใช้งานเท่าที่ควร (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์) โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin (1971 : 437-450) ที่ให้ความสำคัญกับด้านอาคารสถานที่ไว้ว่า สิ่งที่ชี้วัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ สถานที่มีความสะอาดเป็นระเบียบร้อย ถูกสุขลักษณะ มีความสะดวกสบาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ก้อนขาว (2558 : 1) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่ขัดแย้งกับวนิดา หมั่นผดุง (2555 : 54) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านอาคารสถานที่ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง เนื่องจากโรงเรียนมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ และมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปีจึงทำให้พื้นที่ใช้สอยด้านอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

1.2 ด้านการเรียนการสอน เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและอยู่ในระดับระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีรูปแบบในการบริหารจัดการด้านวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาครูในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยขับเคลื่อนผ่านระบบการบริหารจัดการภายใต้วงจรบริหารงานคุณภาพประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนให้เป็นผู้นำทางวิชาการและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษารอบด้าน ซึ่งมีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อทำหน้าที่ศึกษาพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นฐานความสอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่มีความหลากหลายทางอาชีพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพและการศึกษาต่อในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ หรือ PLC 1 ครั้งต่อสัปดาห์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อการนำข้อมูลและวิธีการสอนไปสร้างนวัตกรรมหรือแนวทางไปปรับใช้ในการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูมีความตั้งใจ มุ่งมั่นในการพัฒนา การสอนโดยจัดกิจกรรมผ่านรูปแบบ วิธีการ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านทักษะกระบวนการการคิดและลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งในปัจจุบันสถานศึกษามีครูรุ่นใหม่ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาด้านรูปแบบการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันและช่องทางของสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้นอันนำมาซึ่งการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา จึงทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข รวมทั้งครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนอย่างมีขั้นตอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม และส่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับให้นักเรียนใช้

เป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์) โดยสอดคล้องกับแนวคิด ของ Astin (1971 : 437-450) ที่ให้ความสำคัญด้านการเรียนการสอนไว้ว่า องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินการสอน คือ คุณภาพของครูผู้สอน การจัดห้องเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน วิธีสอน หลักสูตร เจตคติที่ดีของครูผู้สอนต่อวิชาที่สอน เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติชัย คล้ายชม (2558 : 24) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูได้เข้ารับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งมีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และงานวิจัยของ ณัฐวดี หุมสิน (2560 : 4) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเนื่องจาก โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและเหมาะกับวัยของนักเรียน มีความพร้อมในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างเพียงพอและมีความทันสมัย รวมทั้งมีการวัดและประเมินผลที่มีความยุติธรรม

1.3 ด้านการให้บริการนักเรียน เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการกำหนดนโยบายในปีการศึกษา 2565 ไว้ว่า “ปีแห่งความปลอดภัยในสถานศึกษา” โดยทางโรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรักษาความปลอดภัยทั้งในและนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการแต่งตั้งครูเวรคณะสีประจำจุดต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนตั้งแต่เวลาเช้า เวลากลางวัน และเวลาเย็น อีกทั้ง มีการบริการด้านสุขภาพ ในการตรวจสุขภาพของนักเรียน ทุก ๆ ปีการศึกษา หรือเมื่อนักเรียนมีอาการเจ็บป่วยมีเจ้าหน้าที่ RS.B. Clinic ให้บริการรักษาเบื้องต้นอย่างมีความชำนาญ โรงเรียนมีห้องสมุดที่ให้บริการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามความต้องการด้วยตนเอง มีการให้บริการงานแนะแนวในด้านให้คำปรึกษาในด้านพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงแนะแนวทางการศึกษาให้นักเรียนได้พัฒนาการเรียนเต็มศักยภาพ เช่น กิจกรรมแนะแนว 5 ด้าน กิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อสายอาชีพ/อุดมศึกษา อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่ทั่วถึงผ่านเว็บไซต์และเพจเฟซบุ๊กของโรงเรียน (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์) โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin (1971 : 437-450) ที่ให้ความสำคัญด้านการให้บริการนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนต้องจัดให้นักเรียนได้รับความสะดวก ปลอดภัย และความสุขสบาย เช่น บริการด้านสุขภาพ บริการด้านสวัสดิการ บริการในการใช้ห้องสมุด บริการด้านประชาสัมพันธ์ บริการแนะ

แนว เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เด่นชัย วงษ์ช่าง (2556 : 32) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการให้บริการนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการให้บริการแก่นักเรียนในทุก ๆ ด้าน มีโรงอาหารที่เพียงพอ สะอาด ราคาถูกกว่าท้องตลาด มีระบบการรักษาความปลอดภัย โดยมีการจ้างเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย 24 ชั่วโมง มีครูเวรเช้าและเย็นหน้าประตูโรงเรียน มีบริการด้านแนะแนวให้กับนักเรียนทั้งในด้านการศึกษาต่อและด้านอื่น ๆ การจัดบริการในด้านร้านค้า และด้านสุขภาพอนามัย และงานวิจัยของ อภิญญา ทับทอง (2555 : 12) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านสวน (จั่นอนุสรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านสวน (จั่นอนุสรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการให้บริการนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนเห็นความสำคัญเรื่องสุขภาพอนามัยของนักเรียน การจัดให้นักเรียนได้รับความสะดวก ปลอดภัยและได้รับ ความสุขสบาย รวมทั้งการบริการห้องสมุดของโรงเรียนยังมีมาตรฐาน นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนได้รับรางวัลห้องสมุดดีเด่น

1.4 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของนักเรียน เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีกลยุทธ์ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และเอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนรอบด้านสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการอย่างยั่งยืน ซึ่งทางโรงเรียนได้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผลคุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เช่น กิจกรรมการแข่งขันศิลปหัตถกรรมนักเรียน โดยนักเรียนสามารถเลือกเข้าแข่งขันรายการต่าง ๆ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ตรงตามศักยภาพของตนเองที่มุ่งหวังได้ รวมทั้งเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับดีขึ้นไป (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์) โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin (1971 : 437-450) ที่ให้ความสำคัญด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนควรมุ่งมั่นจัดการเรียนการสอนที่เป็นธรรมชาติให้ผู้เรียนรู้คิด ค้นคว้า วิเคราะห์เป็น แก้ปัญหา ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม รวมทั้งครูผู้สอนจำเป็นต้องสร้างบรรยากาศทางการเรียนรู้ให้น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ก้อนขาว (2558 : 1) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูใช้กระบวนการสอนแบบบูรณาการ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอน การจัดกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับธรรมชาติของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม เน้นการปฏิบัติจริง นักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น มีการปรับปรุงห้องสมุดให้ทันสมัยให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนที่หลากหลาย และงานวิจัยของนาลิน ก้อมวงค์ (2559 : 3) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนของด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมุ่งหวังของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ ทำได้คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ และสามารถเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์ได้ทุกระบบการศึกษา

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการขับเคลื่อนโครงการของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2565 ที่ให้ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างสรรค์กิจกรรมผ่าน 3 โครงการหลัก ดังนี้ 1) โครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนสู่มาตรฐานสากล 2) โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติด และอบายมุข และ 3) โครงการปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนและค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ จึงทำให้นักเรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของนักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ กิจกรรมแข่งขันกีฬาภายใน “เทพพิมานเกมส์” กิจกรรมการแสดงผลงานชุมนุม และกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์) โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin (1971 : 437-450) ที่ให้ความสำคัญด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนให้ดำเนินไปได้ด้วยดี มีความปกติสุข โดยมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ การมีวินัยในตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาความสามารถ ความสนใจและความถนัดเฉพาะต่อของนักเรียน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิติชัย คล้ายชม (2558 : 24) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร ทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินและเกิดทักษะชีวิตจากการปฏิบัติจริง เช่น กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ กิจกรรมค่ายพุทธธรรม นิทรรศการนักเรียน ตลอดจนกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและร่วมมือกับชุมชน และงานวิจัยของ อภิญญา ทับทอง (2555 : 12) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านสวน (จั่นอนุสรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านสวน (จั่นอนุสรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการจัดกิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมทั้งสนับสนุนนักเรียนในการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์และประสบการณ์ตรงใน การเข้าร่วมกิจกรรมนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีสงกรานต์ โครงการรณรงค์และประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งของท้องถิ่น โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด

1.6 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน เมื่อพิจารณารายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีกิจกรรมส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียน เช่น กิจกรรมคณะสี โดยภายในกิจกรรมนี้นักเรียนจะต้องมีหน้าที่ในการรับผิดชอบขับเคลื่อนกิจกรรมมแข่งขันกีฬาภายใน “เทพพิมานเกมส์”ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและนอกห้องเรียนหรือระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ร่วมมือกันใน การปฏิบัติกิจกรรมด้วยดีทำให้นักเรียนมีความรักสามัคคีต่อกัน (โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน, 2564 : ออนไลน์) โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Astin (1971 : 437-450) ที่ให้ความสำคัญด้านสังคมกลุ่มเพื่อนไว้ว่า สถาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และมีอิทธิพลต่อนักเรียน เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนร่วมโรงเรียนและเพื่อนร่วมชั้นเรียน การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการความรู้ ทัศนคติ บุคลิกภาพและคุณธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสิทธิ์ เทียนเจริญ (2560 : 21) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนของด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความรักสามัคคีต่อกัน เช่น กีฬาสีภายในและกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันทั้งในห้องเดียวกันหรือต่างห้อง รุ่นพี่

รุ่นน้องและงานวิจัยของ ณัฐวดี หุมสิน (2560 : 4) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉางจังหวัดระยอง มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรัก สามัคคีกันภายในโรงเรียนดังอัตลักษณ์ ยิ้มไหว้ให้ปัน ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้สึกผูกพันต่อเพื่อนร่วมสถาบันเป็นอย่างมาก

2. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเพศชายโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมด้านการให้บริการนักเรียนมากกว่านักเรียนเพศหญิงทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลิกภาพและอุปนิสัยของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีความแตกต่างกัน จึงทำให้การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนแตกต่างกัน โดยในด้านการให้บริการนักเรียน นักเรียนชายมีพฤติกรรมที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงมากกว่านักเรียนหญิงจึงทำให้ได้รับการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแนะแนวทางในการใช้ชีวิตให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ เด่นชัย วงษ์ช่าง (2556 : 32) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเพศชายโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนมากกว่านักเรียนเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ขัดแย้งกับงานวิจัยของ นฤมล ก้อนขาว (2558 : 1) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านการให้บริการนักเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่เรียนในระดับชั้นต่างกัน มีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีไม่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการเรียนการสอนโดยนักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการเรียนการสอน มากกว่านักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่เรียนในระดับชั้นเรียนที่ต่างกันทำให้เกิดการเรียนรู้ ประสบการณ์ อายุ วุฒิภาวะที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนมีการรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กำลังจะสำเร็จการศึกษาจึงมีความคาดหวังทางการเรียนมากกว่าเนื่องจากจะต้องมีการเตรียมตัวที่จะทำการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสิทธิ์ เทียนเจริญ (2560 : 21) ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกันของโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวดี หุมสิน (2560 : 4) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นต่างกันของโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีการรับรู้สภาพแวดล้อมทางการเรียน ด้านการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนควรมีการดำเนินการในการสำรวจห้องสุขาให้มีความเพียงพอต่อการใช้งานของนักเรียน และจัดทำโครงการเพิ่มห้องสุขาเพิ่มสุขเพื่อขออนุมัติงบประมาณในการเพิ่มห้องสุขาให้เพียงพอ

2. ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดทำโครงการห้องเรียนคุณภาพเพื่อให้โรงเรียนสนับสนุนงบประมาณในการจัดห้องเรียนให้เหมาะสมและมีความเท่าเทียมกัน เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจ และได้รับบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เต็มศักยภาพ

3. ด้านการให้บริการนักเรียน โรงเรียนควรมีการดำเนินการบริหารจัดการในด้านระบบการจัดสรรสวัสดิการที่มีความสะดวกและรวดเร็ว และง่ายต่อการเข้าถึงของนักเรียน รวมทั้งให้มีการสำรวจในการจัดสรรทุนการศึกษาให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการและประสบปัญหารายได้ทางครอบครัว

4. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความมุ่งหวังของนักเรียน โรงเรียนควรให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อการค้นคว้าหาคำตอบที่เป็นเหตุเป็นผล โดยการให้ครูผู้สอนให้ความสำคัญในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทักษะการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

5. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนควรมีการออกแบบกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้มีความมั่นใจในการแสดงออก พร้อมทั้งเชิญวิทยากรจากภายนอกมาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี เช่น กิจกรรมการประกวดนักเรียนต้นแบบ

6. ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน โรงเรียนควรมีส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนนอกห้องเรียน ได้ฝึกการทำงานร่วมกัน เกิดความรักและสามัคคีกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบในการจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อตอบสนองในยุคดิจิทัลของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2. ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการให้บริการนักเรียนที่เป็นเลิศของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กระทรวงศึกษาธิการ (2565). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ.2565. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา : http:// shorturl.asia/Jaost

กิติชัย คล้ายชม. (2558). *สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐวดี หุมสิน. (2560). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

เด่นชัย วงษ์ช่าง (2556). *ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นฤมล ก้อนขาว (2558). *การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรัทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นาลิน ก้อมวงค์ (2559). *การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบางแก้วประชาสรรค์ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

บุญชม ศรีสะอาด (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.

โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางเขน (2564). เอกสารประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา From https://rsb.ac.th/

วนิดา หมั่นผดุง (2555). *สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิสิทธิ์ เทียนเจริญ (2560). *สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วีซานา อับดุลเลาะ (2563). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ”. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 7 (2), 227-243.

อภิญญา ทับทอง (2555). *สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านสวน (จั่นอนุสรณ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Astin, A. W. (1971). *The methodology of research on college impact, part II.* Sociology of Education. 43 (2), 437-450.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

The performance motivation of teachers in Central Special Education Center

สังฆ์วร บรรจงวานิช[1],

พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ[2] และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ[3]

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น[1,2], มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ[3]

Sungworn Banchongvanit[1],
Pimprapa Amornkitpinyo[2] and Thanyatorn Amornkitpinyo[3]
St. John's University[1,2], Assumption University[3], Thailand
Corresponding Author, E-mail: eaingdoy72@gmail.com

****

บทคัดย่อ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง พบปัญหาในเรื่องของการขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพราะมีภาระงานที่มากเกินไป มีความเหนื่อยล้าในการทำงาน จึงขอย้ายสถานที่สอน และขอลาออกจากราชการอย่างต่อเนื่อง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และ 2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามเพศ คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 149 คนโดยศึกษาทั้งประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีด้านปัจจัยค้ำจุน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ความมั่นคงในงาน ความก้าวหน้าในงาน นโยบายการบริหารงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัว สถานะของอาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผลตอบแทน และด้านปัจจัยจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสำเร็จในงาน รองลงมา คือ ลักษณะงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบในงาน และ 2) ครูที่มีเพศ คุณวุฒิการศึกษาการ และสถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่างกัน

คำสำคัญ: แรงจูงใจ; ปฏิบัติงานของครู; ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

* วันที่รับบทความ : 24 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 24 2023; Revised: February 1 2023; Accepted: February 2 2023

Abstracts

Central Special Education Center found an issue regarding the teacher's motivation to work due to excessive workload and exhaustion. Thus, teachers requested to change their workplaces and quitted their job repeatedly. This study aims to 1) investigate the performance motivation factors of teachers in Central Special Education Center, and 2) to compare the hygiene factors and motivation factors that affect the performance motivation of teachers in Central Special Education Center according to the teachers' gender, education background and workplace. The sample used in this research was 149 teachers of semester B.E. 2565 in Central Special Education Center. Questionnaire was a data collection method implemented to study this matter. Descriptive statistics used to analyze the data of this study were mean (μ), and standard deviation (σ).

According to the findings, 1) the performance motivation of teachers in Central Special Education Center was at the high level. The hygiene factor that had highest mean scores was 'relationship with co-worker', then 'work stability', 'position advancement', 'management policy', 'privacy', 'career status', 'relationship with subordinate', 'work environment', 'relationship with supervisor', and 'compensation', in the descent order respectively. The motivation factor with highest mean score was 'job success', following by 'job description', 'respectability' and 'responsibility'. Moreover, the results also revealed that 2) teachers with different gender, education background and workplace had different performance motivation.

Keyword: Motivation; Performance of teachers; Central Special Education Center

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 มาตรา 52 มีบทบัญญัติกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ โดยกำกับและประสานให้สถาบันทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และให้มี การพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) การพัฒนาองค์กร มีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญหลายประการ ไม่ว่าจะเป็น การมีรูปแบบแนวทางนโยบายที่ชัดเจน มีการวางแผนที่ดี และเป็นระบบ รวมถึงการนำไปสู่การปฏิบัติตลอดจนมี ระบบการประเมินติดตามที่มีประสิทธิภาพล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร, 2562 : 23) ฉะนั้น ในส่วนของการบริหารการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา ควรที่จะต้องมีทักษะ หรือความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร รวมทั้งด้านการคิด และการวางแผนด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน สามารถโน้มน้าวและจูงใจเพื่อนร่วมงานโดยใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์, 2562 : 3) ดังนั้นผู้บริหารจึง

จำเป็นต้องมีทักษะดังกล่าวรวมถึงทักษะการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เพื่อที่จะขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ครู คือ บุคลากรที่สำคัญของประเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การที่นักเรียนประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียนรู้ย่อมขึ้นอยู่กับวิธีสอน และการปฏิบัติตัวของครูต้องทุ่มเทแรงงานในการสอน ต้องใช้การประเมินผลเข้ามาช่วยตัดสินใจในการทำงานมากกว่าคนในอาชีพอื่น ๆ ครูต้องคิดเองอยู่ตลอดเวลาต้องรับข้อมูล จัดดำเนินการและตัดสินใจในเรื่องที่ทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ประเทศไทยได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของประเทศทั้งระบบอย่างต่อเนื่องโดยได้มุ่งเน้นไปที่ด้านการพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนและให้บริการทางด้านการศึกษาแก่ประชาชนทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่สำคัญเนื่องจากเป็นอาชีพที่หน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีความสามารถในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆดังนั้น การจูงใจจึงเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่มีต่อพฤติกรรมของครูในองค์การจะเห็นได้ว่าการศึกษาในปัจจุบันของไทยนั้นยังมีปัญหามากมายหลายด้านโดยเฉพาะในเรื่องของครูผู้สอนซึ่งระบบครู สร้างภาระงานให้ครูเยอะมากครูต้องทำงานอื่นๆที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการสอนโดยตรงตั้งแต่การประกันคุณภาพการศึกษาการพาเด็กไปสอบแข่งขันการเข้าฝึกอบรมและที่สำคัญคืองานธุรการหรืองานเอกสารต่างๆขององค์กร งานทั้งหมดนี้ได้ดึงครูออกจากห้องเรียนจนครูไม่มีเวลามากพอที่จะทุ่มเทให้กับการสอนได้อย่างเต็มที่ (พิริยะ ผลพิรุฬห์, 2561 : ออนไลน์)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นอีกหนึ่งหัวใจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ในองค์การจึงมีความจำเป็นเพราะแรงจูงใจหมายถึงกระบวนการที่ทำให้มนุษย์กระทำกิจการงานอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีจุดหมายมีทิศทางโดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีด้วยความมุ่งมั่นเสียสละอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้ภารกิจที่ทำนั้นคงสภาพอยู่ต่อไปโดยที่มนุษย์ต้องมีเจตคติทักษะและความเข้าใจในกิจการนั้นอย่างแท้จริง ดังนั้น ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุความสำเร็จจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับครู ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหารงานไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าองค์ประกอบอื่น หากครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน งานที่ออกมาเป็นงานที่ไม่ได้ทำมาจากใจอาจส่งผลให้ประสิทธิภาพของงานไม่สำเร็จ และไม่ได้คุณภาพอย่างที่มุ่งหวัง นอกจากจะทำให้ผลงานเป็นไปตามเป้าหมาย ยังทำให้ขวัญกำลังใจ และความพึงพอใจในการทำงานมีมากขึ้น สิ่งเหล่านั้นล้วนนำมาซึ่งความสมัครสมาน สามัคคี และความก้าวหน้าของหน่วยงานจะเห็นได้ว่า เมื่อครูได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้บุคคลเหล่านั้นบรรลุความต้องการตนเองแล้วก็จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข (ภารดี อนันต์นาวี, 2557 : 1, อรสา เพชรนุ้ย, 2560 : 3) จะเห็นได้ว่าแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ยุทธศาสตร์ที่6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษามีเป้าหมายตามข้อที่ 6 คือระบบบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรมสร้างขวัญกำลังใจและ

ส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพมีแนวทางการพัฒนาและตามข้อที่ 5 คือพัฒนาระบบการบริหารงานบุคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 23)

ปัญหาของแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง นอกจากหน้าที่ปฏิบัติการสอนของครูที่ถือเป็นหน้าที่หลักแล้ว พบว่าครูต้องปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายร่วมกับงานสอนด้วย เช่น ปฏิบัติหน้าที่งานสำนักงาน งานค้นหาเด็กพิการตามเขตที่รับผิดชอบงานสนับสนุนศูนย์การศึกษาพิเศษ งานให้คำปรึกษาฯลฯ ส่งผลให้ครูบางท่านมีความเหนื่อยล้า และขาดแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ หรือมีความเฉื่อยชาในการทำงาน ทำให้เกิดอัตราการลาออกของบุคลากร และการย้ายสถานที่สอนของครูเพิ่มมากขึ้น โดยในปี 2562 มีบุคลากรย้าย จำนวน 7 คน ปี 2563 มีบุคลากรย้าย จำนวน 8 คน และปี 2564 มีบุคลากรย้าย จำนวน 3 คน และลาออกจากราชการ จำนวน 3 คน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง, 2564 : 1) ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ลดลงอันเนื่องจากครูขาดการเตรียมการสอน การจัดทำสื่อการสอน ดังนั้นหากครูได้รับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุความต้องการของตนเองแล้วก็จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านร่างกายและด้านสังคม สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข ทุ่มเทแรงกายแรงใจมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้า ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และเพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการส่งเสริม การสร้างแรงจูงใจไปใช้ประกอบการพัฒนางานบริหารบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง จำแนกตามเพศ คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ปีการศึกษา 2565 แบ่งเป็นครูในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ดินแดง จำนวน 114 คน และครูในหน่วยบริการ จำนวน 35 คน รวมทั้งสิ้น 149 คน โดยศึกษาทั้งประชากร

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน รวบรวมข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 ท่าน และ 2. เป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาวิจัยการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 2 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด (Item - Objective Congruence = IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่าดัชนีสอดคล้อง IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 ($IOC \geq .50$) และหากน้อยกว่า <.50 นำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิอีกครั้ง ผลการหาค่าดัชนีสอดคล้อง IOC พบว่า อยู่ระหว่าง .80 - 1.00 โดยมีค่า IOC = .80 จำนวน 24 ข้อ และค่า IOC = 1.00 จำนวน 53 ข้อ สรุปว่าผู้วิจัยสามารถนำแบบสอบถามสำหรับใช้ในงานวิจัยได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือ จากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น เพื่อส่งไปขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัยของครูของศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์หรือไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามอีกครั้งและติดตามการส่งคืน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 149 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของครู โดยโปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของตัวอย่างด้วยสถิติบรรยาย คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

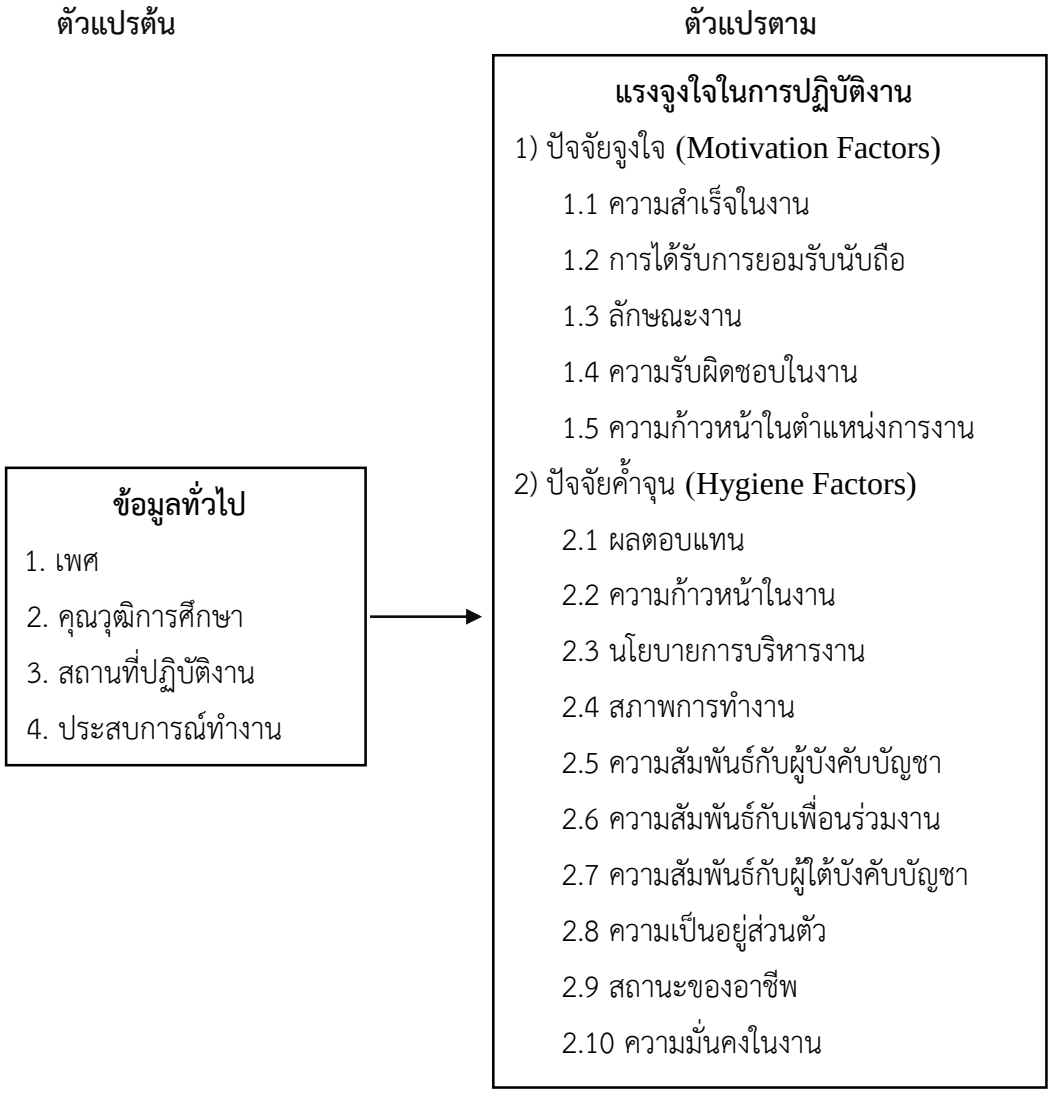
2. วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติบรรยาย คือค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 1) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์การเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ คุณวุฒิการศึกษา และสถานที่ปฏิบัติงานโดยใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีแรงจูงใจในการทำงานของ Herzberg (1959 : 32) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่เกี่ยวของกับปัจจัย 2 ส่วน คือ 1) ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) ได้แก่ 1.1 ความสำเร็จในงาน 1.2 การได้รับการยอมรับนับถือ 1.3 ลักษณะงาน 1.4 ความรับผิดชอบในงาน 1.5 ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และ 2) ปัจจัยค้ำจุน (Eygience Factors) ได้แก่ 2.1 ผลตอบแทน 2.2 ความก้าวหน้าในงาน 2.3 นโยบายการบริหารงาน 2.4 สภาพการทำงาน 2.5 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 2.6 ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 2.7 ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา 2.8 ความเป็นอยู่ส่วนตัว 2.9 สถานะของอาชีพ และ 2.10 ความมั่นคงในงาน รายละเอียด ตามภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยเพศ คุณวุฒิการศึกษาและสถานที่ปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	54	36.24
	หญิง	95	63.76
	รวม	149	100.00
คุณวุฒิการศึกษา	คุณวุฒิการศึกษาการศึกษาพิเศษ	42	28.19
	คุณวุฒินักสหวิชาชีพ	35	23.49
	คุณวุฒิการศึกษาอื่นๆ	72	48.32
	รวม	149	100.00
สถานที่ปฏิบัติงาน	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง	114	76.51
	หน่วยบริการ	35	23.49
	รวม	149	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 63.76 มีคุณวุฒิการศึกษาอื่นๆ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 48.32 และสถานที่ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 76.51

2. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	μ	σ	แปลผล
ปัจจัยจูงใจ	4.15	.60	มาก
ปัจจัยค้ำจุน	4.19	.60	มาก
รวม	4.18	.58	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18, \sigma = .58$) เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า ปัจจัยค้ำจุนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.19, \sigma = .60$) และมีปัจจัยจูงใจค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.15, \sigma = .60$)

3. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยจูงใจของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยจูงใจของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจ	μ	σ	แปลผล
ความสำเร็จในงาน	4.47	.53	มาก
การได้รับการยอมรับนับถือ	4.13	.66	มาก
ลักษณะงาน	4.16	.64	มาก
ความรับผิดชอบในงาน	4.10	.74	มาก
ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	3.91	.85	มาก
รวม	4.15	.60	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านปัจจัยจูงใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15, \sigma = .60$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสำเร็จในงาน ($\mu = 4.47, \sigma = .53$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ($\mu = 3.91, \sigma = .85$)

4. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจ ด้านปัจจัยค้ำจุนของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจ ด้านปัจจัยค้ำจุนของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยค้ำจุน	μ	σ	แปลผล
ผลตอบแทน	3.64	.97	มาก
ความก้าวหน้าในงาน	4.25	.66	มาก
นโยบายการบริหารงาน	4.23	.68	มาก
สภาพการทำงาน	4.07	.68	มาก
ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	4.07	.86	มาก
ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.73	.51	มาก
ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.20	.80	มาก
ความเป็นอยู่ส่วนตัว	4.21	.72	มาก
สถานะของอาชีพ	4.21	.73	มาก
ความมั่นคงในงาน	4.27	.66	มาก
รวม	4.19	.60	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยค้ำจุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.19, σ = .60) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (μ = 4.73, σ= .51) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผลตอบแทน (μ = 3.64, σ = .97)

5. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามเพศ

	เพศ	จำนวน	μ	σ
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	ชาย	54	4.16	.59
	หญิง	95	4.18	.58

จากตารางที่ 5 พบว่าครูหญิง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูชายเท่ากับ .02 คะแนน

6. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา

	คุณวุฒิการศึกษา	จำนวน	μ	σ
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	คุณวุฒิการศึกษาการศึกษาพิเศษ	42	4.43	.51
	คุณวุฒินักสหวิชาชีพ	35	3.99	.59
	คุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ	72	4.12	.57

จากตารางที่ 6 พบว่าครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางที่มีคุณวุฒิการศึกษาการศึกษาพิเศษ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา นักสหวิชาชีพ และคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ เท่ากับ .44 และ .31 คะแนนตามลำดับ

7. ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน

	สถานที่ปฏิบัติงาน	จำนวน	μ	σ
แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง	114	4.25	.56
	หน่วยบริการ	35	3.92	.58

จากตารางที่ 7 พบว่าครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มากกว่าครูที่ปฏิบัติงานที่หน่วยบริการเท่ากับ .33 คะแนน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการการประเมินเรื่องแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง พบว่าครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.18, \sigma = .58$) เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า ปัจจัยค้ำจุนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.19, \sigma = .60$) และมีปัจจัยจูงใจค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.15, \sigma = .60$)

2. ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15, \sigma = .60$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสำเร็จในงาน ($\mu = 4.47, \sigma = .53$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ($\mu = 3.91, \sigma = .85$)

3. ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัย ค้ำจุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.19, \sigma = .60$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\mu = 4.73, \sigma = .51$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผลตอบแทน ($\mu = 3.64, \sigma = .97$)

4. ครูหญิง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มากกว่าครูชายเท่ากับ .02 คะแนน

5. ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่มีคุณวุฒิการศึกษาการศึกษาพิเศษ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา นักสหวิชาชีพ และคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆเท่ากับ .44 และ .31 คะแนนตามลำดับ

6. ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มากกว่าครูที่ปฏิบัติงานที่หน่วยบริการเท่ากับ .33 คะแนน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง พบว่าประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล มีดังนี้

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร โดยการจัดโครงการพัฒนาบุคลากร/กิจกรรมพัฒนาผู้นำทางวิชาการ (สภาน้ำหวาน) เพื่อให้ครูการศึกษาพิเศษและนักสหวิชาชีพได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะทางวิชาชีพซึ่งกันและกัน ทั้งยังเป็นการฝึกทักษะการเป็นผู้นำให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ สร้างโอกาสให้ครูและบุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาผู้เรียนร่วมกันผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ทั้งยังส่งเสริมการจัดการอบรมพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพในด้านอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มสูงขึ้น เช่น โครงการอบรมให้ความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียนโครงการเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านศิลปะของบุคลากร ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง และโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการดูแลเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยแพทย์แผนไทย กายภาพบำบัดและกิจกรรมบำบัด จึงทำให้ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง, 2563 : 1) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษมณี จ่าแท่นทะรัง (2556 : 1) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ สิริปัญญ์ ศรนอก (2557 : 3) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15, \sigma = .60$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ส่งเสริมการมีภาคีเครือข่าย และสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการแบบ (Professional Learning Community : PLC) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาตนเองและพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความรู้ความสามารถในการทำงาน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน จนได้รับการยอมรับนับถือและได้รับรางวัล เช่น ครูผู้มีเทคนิคและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางยังได้รับมอบหมายเป็นงานที่ตรงกับความสามารถ และครูมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานอย่างมุ่งมั่นตั้งใจจนทำให้งานสำเร็จ ด้านการพัฒนาผู้เรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางได้ผ่านการประเมินตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) ร้อยละ 100 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีระเบียบ

เรื่องการขอมีวิทยฐานะอย่างชัดเจนตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่ง และวิทยฐานะข้าราชการครูตาม ก.ค.ศ. กำหนด จึงทำให้ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เห็นช่องทางของความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานที่ชัดเจน (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง, 2564 : 1)

3. ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยค้ำจุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัย ค้ำจุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก $(\mu = 4.19, \sigma = .60)$ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีระเบียบของการขึ้นเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูที่ชัดเจน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) มีการส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความก้าวหน้าในงานของครูตามสำนักงาน ก.ค.ศ. หมวด 3 หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู มีวิทยฐานะครูชำนาญการและเลื่อนเป็นวิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564 : 1) ทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลางยังมีนโยบายการบริหารงานที่เป็นระบบมีสภาพการทำงานที่ดีมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการปรับปรุง อาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอ มีการดำเนินการบริหารจัดการแบบเน้นการมีส่วนร่วมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกภาคส่วนทั้งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครู เพื่อนครู พี่เลี้ยงและผู้ช่วยครู ที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมอย่างชัดเจนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย ได้อย่างเต็มศักยภาพ ในความเป็นอยู่ส่วนตัวของครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง สามารถทำงานตามหน้าที่ โดยไม่กระทบต่อเรื่องส่วนตัวและครอบครัวตลอดจนมีรายได้ที่เหมาะสมกับการเลี้ยงดูครอบครัว และสถานะของอาชีพ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง, 2564 : 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีการยกย่อง ส่งเสริมครูให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพตามคุรุสภากำหนด ด้านความมั่นคงในงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ได้ยกย่องส่งเสริมอาชีพครูและอาชีพครูยังช่วยให้ฐานะทางครอบครัวอยู่ในระดับน่าพอใจและเมื่อครบอายุราชการยังได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ตามพระราชบัญญัติ เงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1)

4. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามเพศ พบว่า ครูหญิง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูชายเท่ากับ .02 คะแนน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ส่วนใหญ่เป็นครูหญิง ในคำว่าเพศหญิงนั้นเป็นเพศที่อ่อนโยน และด้วยความเป็นครูผู้หญิงจึงทำให้นักเรียนกล้าเข้าหาเพราะคิดว่าครูผู้หญิงเสมือนแม่ของตนเองที่จะให้ความอบอุ่นจึงทำให้ครูหญิงมีความรักเด็กแม้นักเรียนจะมีความพิการเพียงใดก็ยังให้ความเมตตา รักใคร่ให้ความเสมอภาคกับนักเรียนของตนเองทุกคนซึ่งแตกต่างจากครูชายที่มีความแข็งกร้าวและไม่แสดงความรักกับนักเรียนมากนัก (คุรุสภา, 2560 : ออนไลน์) ขัดแย้งกับงานวิจัยของอรสา เพชรนุ้ย (2560 : 3) การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์

ธานี เขต 2 ที่มีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับงานวิจัยของณัฐดนัย ไทยถาวร (2561 : 64) การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่า ครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดสระบุรีมีเพศต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามคุณวุฒิการศึกษา พบว่า ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่มีคุณวุฒิการศึกษาการศึกษาพิเศษ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีคุณวุฒิการศึกษา นักสหวิชาชีพและคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ เท่ากับ .44 และ .31 คะแนนตามลำดับ อาจเป็นเพราะครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาการศึกษาพิเศษนั้นเป็นครูที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษตามหลักสูตรการฝึกอบรมครูด้านการสอนคนพิการ พุทธศักราช 2561 เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ เรื่องคนพิการ ความพิการ ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ และการจัดการเรียนการสอนสำหรับคนพิการแต่ละประเภทและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตามความสนใจและงานที่ปฏิบัติ เพื่อนำไปพัฒนางานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561 : ออนไลน์) ซึ่งต่างจากครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพและคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษโดยตรง จึงทำให้ครูที่มีคุณวุฒินักสหวิชาชีพ และคุณวุฒิการศึกษาอื่น ๆ ไม่ได้มีจุดหมายในการมาปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

6. การเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำแนกตามสถานที่ปฏิบัติงาน พบว่า ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มากกว่าครูที่ปฏิบัติงานที่หน่วยบริการเท่ากับ .33 คะแนนตามลำดับ อาจเป็นเพราะ ครูที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ส่วนใหญ่มีความก้าวหน้าในเรื่องงานวิชาการได้รับความรู้ ได้พัฒนาความสามารถอยู่ตลอด จึงทำให้ครูที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ได้รับความก้าวหน้าเร็วกว่าครูที่ประจำตามหน่วยบริการ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง, 2564 : 1)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยจูงใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้อำนวยการควรมีวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการให้คำปรึกษา แนะนำ ชมเชยในการทำงานของครู เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับครู ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา ชุมชน ส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงศักยภาพของตนเองในการทำงานให้มากที่สุด ให้ครูมีอิสระในการทำงาน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาความรู้ความสามารถโดยการส่งเสริมครูไปเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อให้ครูพัฒนาตนเองจนเกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เพื่อให้ครูพัฒนาตนเองจนเกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านปัจจัยค้ำจุนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้อำนวยการควรส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาตนเองในด้านต่างๆเพื่อจะได้ใช้ความรู้ที่มีนั้นมาปรับฐานหรือนำไปประกอบในการขอเลื่อนขั้นเงินเดือน ความก้าวหน้าในงานของครูโดยการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองจนมีความเข้าใจและความมุ่งมั่นจนบรรลุตามเป้าหมายของตนเอง ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสวัสดิการให้กับครูอย่างชัดเจน เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่งเสริมการประชุมร่วมกับหัวหน้ากลุ่มงานเพื่อจัดสรรงานให้กับครูแต่ละกลุ่มงานอย่างเหมาะสม ส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างผู้อำนวยการ เพื่อนครู เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันสร้างความสามัคคีในการทำงาน ให้ความร่วมมือในการทำงานกับเพื่อนครูมีการจัดอบรมสร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรของตนเองให้เข้าใจในการได้รับสิทธิ์พิเศษต่างๆที่ควรจะได้รับในขณะปฏิบัติงานอยู่กับศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง

2. ทำวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมให้เกิดของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2561). *หลักสูตรการฝึกอบรม ครูด้านการสอนคนพิการ. พุทธศักราช 2561*. กรุงเทพมหานคร. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา : http://special.obec.go.th/HV3/doc2561/group2/หลักสูตรการฝึกอบรมครูด้านการสอนคนพิการพุทธศักราช 2561.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ (2562). *พระราชบัญญัติเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินประจำตำแหน่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงศึกษาธิการ (2564). *พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. 2551 และ (ฉบับที่ 3). พ.ศ.2553 ฉบับที่แก้ไขปรับปรุง*ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2564) กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.

คุรุสภา (2560). พระราชบัญญัติ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา: https://www.ksp.or.th.

ณัฐดนัย ไทยถาวร (2561). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิร (2562). *สมรรถนะและการจัดการเชิงกลยุทธ์*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2561). 10 ปัญหาครูไทย ผ่านแว่นตา.ครุเศรษฐศาสตร์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2565. แหล่งที่มา : From https://knowledgefarm.tsri.or.th/interview-piriya/

ภารดี อนันต์นาวี (2557). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่5). ชลบุรี : มนตรี.

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง (2564). *แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2560 – 2564.* เอกสารอัดสำเนา.

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง. (2563). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา.* เอกสารอัดสำเนา.

ลักษมณี จ่าแท่นปะรัง (2556). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสกลุ่มนิคมพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์ (2562). การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา (พิมพ์*ครั้งที่2)*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

สิริปัญญ์ ศรนอก (2557). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาราชภัฏบุรีรัมย์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค.

อรสา เพชรนุ้ย (2560). *การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

Herzberg, F. (1959). *Federick; Mausner, Bernard; and Synderman, Block the Motivation to Work.* New York: John Willey.

ความตระหนักและความคาดหวังของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคล ต่อสิทธิประโยชน์ของกองทุนเงินทดแทนในจังหวัดเชียงใหม่

Awareness and Expectation of the Employers Registered as Legal Entity on Benefits of Compensation Fund, Chiang Mai Province

คนึงนิตย์ แสนศรี และ ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Kanuengnit Sansri and Siripong Ladavalya Na Ayuthya
Chiang Mai University, Thailand
Corresponding Author, E-Mail: kanuengnit_san@cmu.ac.th

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความตระหนักเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างที่จะได้รับจากกองทุนเงินทดแทนของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาความคาดหวังของนายจ้างต่อสิทธิประโยชน์ที่ต้องการได้รับจากกองทุนเงินทดแทน 3) ศึกษาความต้องการให้มีการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนให้กับนายจ้าง เพื่อให้มีความตระหนักในความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างมากขึ้น 4) ศึกษาปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้างและการเข้ารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ วิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่นายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในจังหวัดเชียงใหม่ทั้งที่ได้ขึ้นทะเบียนและยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 46 ราย เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview Form) และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลจากการศึกษาพบว่า 1) นายจ้างรับรู้และเข้าใจถึงสิทธิประโยชน์จะได้รับ คิดว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการขึ้นทะเบียนนายจ้าง แต่นายจ้างที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างยังขาดความตระหนัก ขาดการรับรับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของกองทุนเงินทดแทน 2) นายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ คาดหวังจะได้รับอัตราค่ารักษาพยาบาลที่ไม่จำกัดวงเงิน ค่าห้องตามที่จ่ายจริง ค่าทดแทนรายเดือนและค่าทำศพเพิ่มขึ้น 3) นายจ้างต้องการให้จัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปยังสถานประกอบการเพื่อให้ข้อมูลและชี้แจงให้นายจ้างรับรู้เข้าใจเกี่ยวการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน 4) การขึ้นทะเบียนนายจ้างบางขั้นตอนเช่น การตรวจสอบเอกสารและขึ้นทะเบียน มีความล่าช้า ควรมีช่องทางการตรวจสอบเอกสารเบื้องต้นก่อนเข้ารับบริการ และมีบริการจองคิวออนไลน์ล่วงหน้า

* วันที่รับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 23 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 24 กุมภาพันธ์ 2566
Received: February 2 2023; Revised: February 23 2023; Accepted: February 24 2023

คำสำคัญ: ความตระหนัก; ความคาดหวัง; กองทุนเงินทดแทน

Abstracts

The objectives of this article were: 1) to examine the employee's awareness of the benefit they will receive from the Workmen's Compensation Fund for employers registered as juristic persons in Chiang Mai 2) to examine employer expectations towards the desired benefits received from the Compensation Fund. 3) to examine the need for creating awareness about the compensation fund benefits for employers inorder to raise more awareness of the registration. 4) to investigate the issues associated with employer registration and access to Chiang Mai Social Security services.

This study employed a qualitative research methodology and conducted interviews with key informants, including employers registered as juristic persons with the Chiang Mai Department of Business Development (both registered and not yet registered with the Chiang Mai Provincial Social Security Office in 46 cases). The tools used were semi-structured interviews and data analysis by content analysis method.

In summary, this study found that:1) employers acknowledge and understand the benefits they will receive. Furthermore, employers recognize the importance of registration, but employers who are not registered still lack awareness of the benefits of the Compensation Fund. 2) Employers registered as juristic persons in Chiang Mai expect to receive medical treatment for an unlimited amount of money; the room rate is actually paid; monthly compensation; and the increase of funeral expenses.3) Employers require staff to go to the workplace to provide information and explain about employer registration for the compensation fund. 4) Some steps of employer registration, such as document verification and registration, are delayed. There should be a channel for preliminary document verification before entering the service, and there should be an option to reserve a spot in the queue in advance online.

Keywords: Awareness; Expectation; Compensation Fund

บทนำ

ประเทศไทยมีการจัดระบบประกันสังคมอย่างเต็มรูปแบบ โดยลูกจ้างจะได้รับความคุ้มครองทั้งในเรื่องการประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยทุพพลภาพ และตาย ทั้งที่มีผลสืบเนื่องและไม่ได้สืบเนื่องจากการทำงาน ซึ่งการประกันสังคมของไทยแบ่งเป็น 2 กองทุน คือ กองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน โดยการบริหารจัดการกองทุนเงินทดแทนอยู่ภายใต้เงื่อนไขของพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และ พ.ร.บ. เงินทดแทน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561 ให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างของสถานประกอบการเอกชน ส่วนราชการ และองค์กรที่มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร โดยนายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป มีหน้าที่ขึ้นทะเบียนกองทุนเงินทดแทนและจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนเงินทดแทนทุกปีในกรณีที่ลูกจ้าง

ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานสำนักงานประกันสังคมจะเป็นตัวแทนนายจ้างในการจ่ายค่ารักษาพยาบาลหรือเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างตามสิทธิที่ต้องได้รับตามกฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม (สำนักงานประกันสังคม, 2565 : 3)

แต่จากการดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างของสำนักงานประกันสังคมที่ผ่านมาพบว่าข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคลของสถานประกอบการกับทางกรมพัฒนาธุรกิจการค้าที่อยู่ในข่ายบังคับตามกฎหมาย เมื่อเปรียบเทียบกับนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนกับทางสำนักงานประกันสังคมมีจำนวนที่แตกต่างกันมาก ดังข้อมูลในภาพรวมทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2560 – พ.ศ.2565 พบว่าสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลมีจำนวน 394,710 ราย แต่มีนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนกองทุนเงินทดแทนเพียง 80,645 ราย คิดเป็นนายจ้างที่ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างทั้งหมดทั่วประเทศ เพียงร้อยละ 20.43 ของจำนวนสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลทั้งหมด (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และ กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม, 2565 : 6) ทั้งนี้ยังไม่ได้รวมถึงสถานประกอบการขนาดเล็กที่อยู่ในรูปแบบของบุคคลธรรมดาที่มีเจ้าของคนเดียว ในขณะที่มีลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานทั่วประเทศตามระดับความรุนแรง ได้แก่ หยุดงานไม่เกิน 3 วัน, หยุดงานเกิน 3 วัน, ทุพพลภาพ, สูญเสียอวัยวะบางส่วน และตาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – พ.ศ.2565 จำนวน 468,153 คน

สำนักงานประกันสังคมกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าจึงได้ร่วมกันบูรณาการ การให้บริการโดยผู้ประกอบการที่จดทะเบียนจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัดต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้าหรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัด กระทรวงพาณิชย์ จะได้รับเลขที่บัญชีนายจ้างหรือเลขประกันสังคมโดยอัตโนมัติ และสามารถใช้เลขนิติบุคคล 13 หลัก ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างและลูกจ้าง เมื่อมีการจ้างลูกจ้างภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันเริ่มจ้างงานได้ที่สำนักงานประกันสังคม เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการเริ่มต้นธุรกิจ รวมทั้งช่วยให้ผู้ประกอบการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2562 เป็นต้นมา (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565 : ออนไลน์). เพื่อทำให้นายจ้างมาขึ้นทะเบียนได้มากขึ้นแต่ยังไม่เป็นผล ทั้งนี้จากการศึกษาของ ภิญโญ นิโรจน์ (2553 : 33) พบว่าความรับผิดชอบของบุคคลจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการรับรู้ถึงความสำคัญของตน ดังนั้นการที่จะทำให้นายจ้างมาขึ้นทะเบียนต้องทำให้นายจ้างมีจิตสำนึกและตระหนักรับรู้ถึงความสำคัญและความจำเป็นของการแจ้งลูกจ้างเข้ากองทุนเงินทดแทน ยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและนำไปสู่การปฏิบัติ เพราะความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมการปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับ จากงานวิจัยของ กิตติ ธรรมสวัสดิ์ (2559 : 32) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวังเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมของแรงงานนอกระบบ พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการประกันสังคมในประเทศไทย ได้แก่ ปัญหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการที่ถูกต้องของการประกันสังคม

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อหาคำตอบว่า นายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลมีความตระหนักเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับจากกองทุนเงินทดแทนหรือไม่ อย่างไร มีความคาดหวัง ที่จะได้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนเงินทดแทน เพิ่มขึ้นในด้านใด อย่างไรบ้าง มีความต้องการให้สำนักงานประกันสังคมสร้างการรับรู้ เพื่อให้เกิดความตระหนัก ถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างหรือไม่ อย่างไร และมีปัญหาอุปสรรคในด้านการขึ้นทะเบียนและการเข้ารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่หรือไม่ ในด้านใด อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตระหนักของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างที่จะได้รับจากกองทุนเงินทดแทน

2. เพื่อศึกษาความคาดหวังของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อสิทธิประโยชน์ที่ต้องการได้รับจากกองทุนเงินทดแทน

3. เพื่อศึกษาความต้องการ ให้มีการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนให้กับนายจ้าง เพื่อให้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น

4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้าง และการเข้ารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

โดยการคัดเลือกนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 15,362 ราย มาร้อยละ 0.30 ของสถานประกอบการทั้งหมด เท่ากับ 46 ราย แยกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 นายจ้างที่ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4,409 ราย คัดเลือกมาจำนวน 0.30% เท่ากับ 13 ราย โดยแบ่งตามขนาดกิจการ คือ กิจการขนาดเล็ก (ที่มีจำนวนลูกจ้างตั้งแต่ 1-50 ราย)จำนวน 10 รายกิจการขนาดกลาง (ที่มีจำนวนลูกจ้างตั้งแต่ 51 -200 ราย)จำนวน 2 ราย และกิจการขนาดใหญ่ (ที่มีจำนวนลูกจ้างตั้งแต่ 201 รายขึ้นไป) จำนวน 1 ราย

กลุ่มที่ 2 นายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในจังหวัดเชียงใหม่แต่ไม่ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ทั้งหมดเป็นกิจการขนาดเล็ก (ที่มีจำนวนลูกจ้างตั้งแต่ 1-50 ราย) จำนวน 10,953 ราย คัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูล 0.30% เท่ากับ 33 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structure Interview Form) มีการกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้ในลักษณะคำถามปลายเปิด (Open – ended Questions) เพื่อใช้ในการตั้งคำถามที่อยู่ในขอบเขตของประเด็นที่ต้องการ และสามารถซักถามข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้ในระหว่างการพูดคุยสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูล และรายละเอียดมากขึ้น โดยมีประเด็นคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความตระหนัก การรับรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับจากกองทุนเงินทดแทนของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ **ส่วนที่ 2** ความคาดหวังของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อสิทธิประโยชน์ที่ต้องการได้รับจากกองทุนเงินทดแทน **ส่วนที่ 3**ความต้องการของนายจ้าง เกี่ยวกับการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนเพื่อให้มีความตระหนัก รับรู้ถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น และ **ส่วนที่ 4** ปัญหาอุปสรรคของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้าง และการเข้ารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลภาคสนามดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยการติดต่อทาบทามนายจ้างแต่ละขนาดกิจการที่ขึ้นทะเบียนและมาใช้บริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ และจากสถานประกอบการที่ผู้วิจัยได้ออกตรวจเยี่ยม และมีความเต็มใจที่จะให้ข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล**กลุ่มที่ 2** ใช้วิธีการติดต่อทาบทามนายจ้างที่ยังไม่ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างและได้มาปรึกษาขอข้อมูลเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมที่มีความเต็มใจให้ข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลเชิงลึกด้วย วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In -depth Interview) ทั้งในรูปแบบการสัมภาษณ์ที่เป็นทางการ (Formal Interview) และไม่เป็นทางการ (Informal Interview) วิธีการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยการติดต่อนายจ้างที่ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 ราย และนายจ้างจากสถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัด

เชียงใหม่ จำนวน 33 ราย โดยมีการกำหนดโครงสร้างของประเด็นคำถามที่ต้องการจะศึกษาไว้ล่วงหน้าโดยเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended Questions) เพื่อใช้ในการตั้งคำถามที่อยู่ในขอบเขตของประเด็นที่ต้องการ และสามารถซักถามข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องได้ในระหว่างการพูดคุยสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูล และรายละเอียดมากขึ้น อีกทั้งสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อแสดงความคิดเห็น ในประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการมารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยมีลำดับการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ คือ

1) วิเคราะห์ข้อมูลพร้อมกับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ 2) เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่กำหนด ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาทำการสรุปผลการศึกษา เพื่อตอบคำถามหลักที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์แต่ละข้อ 3) หลังจากนั้นได้ทำการสรุปผลการศึกษาเพื่อตอบคำถามหลัก และวัตถุประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้แต่ละข้อ 4) ทำการอภิปรายผลการศึกษาที่เป็นประเด็นสำคัญและน่าสนใจที่ได้จากการศึกษามาเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และสร้างข้อสรุป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

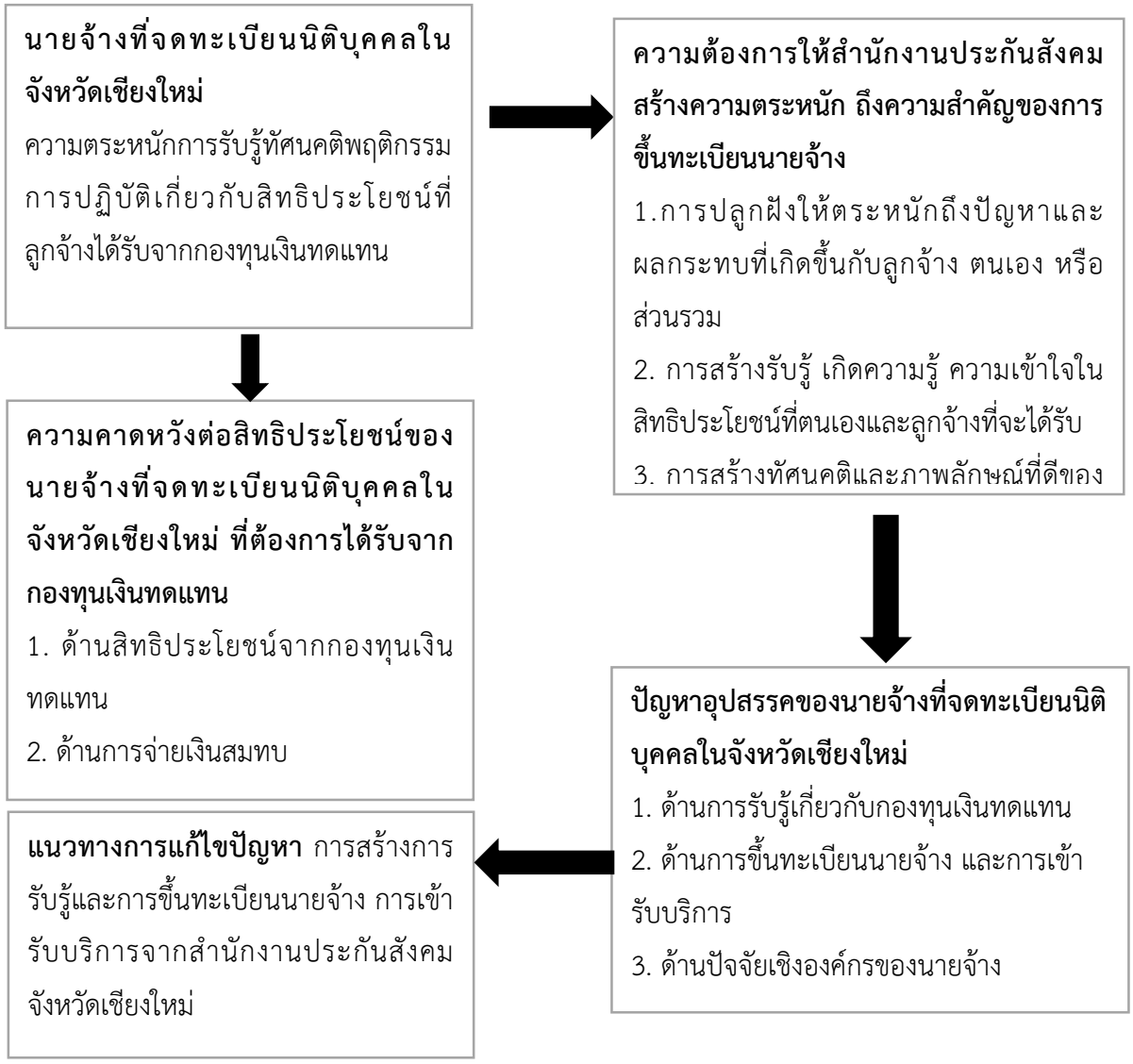
ในการกำหนดกรอบคิดการศึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจิตสำนึกของ (Krathworkl. Bloom and Masia. อ้างถึงใน รัฐพงษ์สังฆบุญ, 2562 : 43) ที่ได้กล่าวถึงการเกิดพฤติกรรมด้านความรู้สึกจึงเริ่มจากขั้นตอนแรกคือ การรับรู้ (Receiving) เป็นการเกิดภาวะจิตที่มีความสนใจรับฟัง รับรู้ พึงพอใจ ขั้นที่สองคือการตอบสนอง (Responding) เมื่อมีความสนใจอย่างแท้จริง มีการพูดไปในทางที่ชื่นชอบต่อสิ่งนั้น ยอมรับตั้งใจหรือพอใจที่จะตอบสนองในสิ่งเร้านั้น ขั้นที่สามคือ การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นระดับของการมีความเชื่อ มองเห็นยอมรับในคุณค่าของสิ่งนั้น ขั้นที่สี่คือ การจัดระบบ (Organizing) ซึ่งเป็นการสรุปคุณค่าของสิ่งนั้นโดยการสังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อกำหนดเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติต่อไป และขั้นสุดท้ายคือระดับลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นขั้นของการจัดแนวทางในการปฏิบัติ และเตรียมสรุปเพื่อเป็นแนวทางของการปรับตัวที่จะทำไปสู่พฤติกรรมการปฏิบัติต่อไป โดยพฤติกรรมด้านการปฏิบัติ

(Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายภาพที่สามารถสังเกตได้จากสิ่งที่แสดงออกทางร่างกาย กริยาท่าทางของบุคคลที่เห็นได้ภายนอก เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่สามารถประเมินได้ง่าย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของ จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ (อ้างถึงใน หทัยทิพย์ ลอยกุลนันท์, 2552 : 33) ที่ได้เสนอไว้ว่าความคาดหวังมาจากคุณภาพบริการเป็นผลมาจากการเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ของผู้รับบริการ โดยผู้ให้บริการสามารถให้ร่วมกับบริการหลัก มีส่วนช่วยเสริมคุณภาพบริการได้ ประกอบด้วย 1) บริการที่คาดหวังว่าจะได้รับ (Expected Services) หมายถึง บริการข้างเคียงที่เกี่ยวเนื่องกับ Core Services ที่ผู้รับบริการคาดหวังไว้ล่วงหน้าว่าจะได้รับ 2) บริการที่อยู่เหนือความคาดหมาย (Augmented Services) หมายถึง บริการที่ผู้รับบริการอยากได้แต่ไม่คาดหวังว่าจะได้รับ ดังนั้นความคาดหวังเป็นความคิด ความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าสิ่งที่ตนคิดจะต้องเป็นไปตามที่ตนเองคาดหวัง เป็นการคิดการล่วงหน้าไว้ ไม่ว่าจะเป็นการคาดหวังที่ให้เกิดกับตนเองหรือกับบุคคลอื่น

จากแนวคิดของนักวิชาการ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์นายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1.ความตระหนักการรับรู้ทัศนคติพฤติกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับจากกองทุนเงินทดแทนของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์นายจ้างที่ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่จากทั้งสถานประกอบการ ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างแล้วทั้งหมดพบว่า**ด้านการรับรู้** นายจ้างที่ให้ข้อมูล มีความรู้และเข้าใจ และรับรู้ว่าพนักงานลูกจ้างจะได้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนเงินทดแทน ถ้าเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจากการทำงาน จะได้รับค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพและทราบว่ากฎหมายกองทุนเงินทดแทนกำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป ต้องขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคม เพื่อขึ้นทะเบียนกองทุนเงินทดแทน **ด้านทัศนคติ**พบว่านายจ้างกลุ่มนี้มีความคิดและเชื่อมั่นว่าการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ มีคุณค่าเพราะสามารถสร้างหลักประกันที่มั่นคงในชีวิตให้แก่ลูกจ้าง และแบ่งเบาภาระของนายจ้าง ถ้าลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานจะได้รับค่ารักษาพยาบาลและค่าชดเชยตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดอย่างครบถ้วน **ด้านความตระหนัก**พบว่านายจ้างกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนเพราะกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายอันเนื่องมาจากการทำงาน จะได้รับเงินชดเชยกรณีขาดรายได้ หากแพทย์สั่งให้หยุดพักรักษาตัว ทุพพลภาพ สูญเสียอวัยวะ และกรณีที่เสียชีวิต ทายาทผู้มีสิทธิจะได้รับค่าทดแทนตามสิทธิของกฎหมายนอกจากนี้ยังมี**ความเชื่อมั่น**ว่ากิจการจะสามารถจ่ายเบี้ยประกันให้กองทุนเงินทดแทนได้ทุกปี และเชื่อมั่นว่าหากลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานไม่ว่าจะเป็นการประสบอันตรายในลักษณะใดก็ตาม ทางสำนักงานประกันสังคมจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลหรือเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างตามสิทธิที่ต้องได้รับตามกฎหมายเงินทดแทน อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นธรรม ดังนั้น การขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน กับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่เป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์และมีคุณค่าสำหรับกิจการ และพนักงานลูกจ้าง เป็นการสร้างหลักประกันที่มั่นคงในชีวิตให้แก่ลูกจ้าง และแบ่งเบาภาระของนายจ้างในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานลูกจ้างจะได้รับค่ารักษาพยาบาลและค่าชดเชยต่างๆตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดโดยไม่ต้องเป็นภาระกับนายจ้าง จึง**ตัดสินใจขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน**กับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่เมื่อได้รับหนังสือเชิญขึ้นทะเบียนและหนังสือขอความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลสถานประกอบการจากทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่

ในส่วนของสถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังไม่**ตัดสินใจขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน** กับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างฯ โดยได้ให้เหตุผลว่า สภาพกิจการอยู่ระหว่างการเปิดดำเนินการ บางกิจการอ้างว่าไม่มีความพร้อมในการจ่ายเงินสมทบ มีความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย เพราะไม่ทราบจำนวนเงินที่ต้องชำระเกรงว่าหากขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมแล้วมีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายสูงอาจจะทำให้กิจการของตนเองได้รับผลกระทบทางด้านการเงินนอกจากนี้ยังให้เหตุผลว่าลูกจ้างยังมีระยะเวลาทำงานไม่นาน ยังอยู่ในช่วงการทดลองงาน ลูกจ้างบางรายเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 แล้วไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมเพราะซ้ำซ้อน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการขาดความรู้ความเข้าใจของนายจ้างสถานประกอบการขนาดเล็กเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของกองทุนเงินทดแทน ไม่ทราบรายละเอียดของสิทธิประโยชน์ที่คุ้มครองลูกจ้าง ไม่มีความรู้ความเข้าใจ ขั้นตอน และวิธีการ ในการขึ้นทะเบียนนายจ้าง กิจการบางแห่งไม่ทราบว่าต้องแจ้งลูกจ้างเข้าสู่ระบบประกันสังคมภายใน 30 วันนับตั้งแต่วันที่ลูกจ้างเข้าทำงาน อย่างไรก็ตาม นายจ้างบางส่วนมีความประสงค์ที่จะขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคม หากมีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปให้ข้อมูลและชี้แจงให้ปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมาย

2. ความคาดหวังของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อสิทธิประโยชน์ที่ต้องการได้รับจากกองทุนเงินทดแทน

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนและที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนฯ สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทน พบว่ากลุ่มนายจ้างที่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนทั้งกิจการขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ได้ให้ความเห็นที่สามารถสรุปได้ว่า การที่กองทุนเงินทดแทนกำหนดสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างที่ประสบอันตราย เจ็บป่วย ทุพพลภาพ และตาย เนื่องจากการทำงาน จะได้รับจากกองทุนเงินทดแทนไว้4 กรณี คือ ค่ารักษาพยาบาล ค่าทดแทน ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ มีความเหมาะสมแล้ว แต่สิ่งที่นายจ้างคาดหวังจะได้รับเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในปัจจุบันคืออัตราค่ารักษาพยาบาลที่ไม่จำกัดวงเงินการรักษาทั้งจากโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชน ค่าห้องตามหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายผู้ป่วยใน ปัจจุบันมีอัตรา 1,300 ต่อคืน มีความเห็นว่าสำนักงานประกันสังคมควรเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนที่เกินโดยที่ไม่ต้องเรียกเก็บกับนายจ้างหรือลูกจ้าง ค่าทดแทนรายเดือนปัจจุบันได้รับในอัตราร้อยละ 70 ของเงินสมทบที่นำส่งรายเดือน อยากให้เพิ่มขึ้นอัตราร้อยละ 100 สำหรับค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานมีความเพียงพอและเหมาะสมแล้วในปัจจุบัน และในส่วนของค่าทำศพที่กำหนดไว้ 50,000 บาท ไม่เพียงพอควรเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อยเนื่องจากปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและค่าครองชีพสูงขึ้น

สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ เนื่องจากยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนมากนัก

2.2 ด้านการจ่ายเงินสมทบ ตามที่กฎหมายได้กำหนด หน้าที่ หลักเกณฑ์ และอัตราการจ่ายไว้ นายจ้างที่ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนได้ให้ความเห็นว่าหน้าที่การจ่ายเงินสมทบที่กำหนดให้นายจ้างเป็นผู้จ่ายเงินเข้ากองทุนเงินทดแทนฝ่ายเดียวโดยจ่ายเป็นรายปี ตามจำนวนที่ประเมินจากค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างทั้งปีรวมกัน (คนละไม่เกิน 240,000 บาทต่อปี) คูณกับอัตราเงินสมทบของแต่ละประเภทกิจการของนายจ้าง ระหว่างอัตรา 0.20-1.00% โดยแต่ละประเภทกิจการจะจ่ายในอัตราเงินสมทบหลักที่แตกต่างกันตามประกาศกระทรวงแรงงาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเสี่ยงภัยของแต่ละประเภทกิจการของนายจ้างนั้น กลุ่มนายจ้างที่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนทั้งกิจการขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ให้ความเห็นว่ามีความเหมาะสมและเป็นธรรมแล้วไม่ต้องปรับเปลี่ยนใดๆ ที่ผ่านมาสำนักงานประกันสังคมเชียงใหม่ได้ชี้แจงให้สถานประกอบการได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับอัตราเงินสมทบของประเภทกิจการตอนที่ขึ้นทะเบียนนายจ้างแล้ว สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ เพราะยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินสมทบ

ในส่วนของเงินสมทบตามค่าประสบการณ์ที่กำหนดให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบตามอัตราเงินสมทบหลัก 4 ปีติดต่อกัน และมีการคำนวณอัตราส่วนการสูญเสียและนำไปเปรียบเทียบตารางลด-เพิ่มอัตราเงินสมทบ เพื่อนำมากำหนดอัตราเงินสมทบตามค่าประสบการณ์ที่อาจปรับลดลงหรือเพิ่มขึ้นจากอัตราเงินสมทบปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเริ่มจ่ายเงินสมทบตามอัตราเงินสมทบตามค่าประสบการณ์ตั้งแต่ปีที่ 5 เป็นต้นไป กลุ่มนายจ้างที่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนทั้งกิจการขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ให้ความเห็นว่า ยังไม่ค่อยเข้าใจข้อมูลโดยละเอียด เข้าใจเพียงว่า อัตราเงินสมทบจะเพิ่มสูงขึ้นถ้าสถานประกอบการนั้น มีการเบิกสิทธิประโยชน์ในจำนวนเงินที่สูง หรือมีการแจ้งประสบอันตรายอันเนื่องมาจากการทำงานเพิ่มขึ้น เพราะเป็นการแสดงให้เห็นถึงระบบการจัดการปลอดภัยในสถานที่ทำงานยังไม่ดีพอจึงทำให้เกิดภัยอันตรายกับลูกจ้างมากขึ้น อย่างไรก็ตามนายจ้างที่ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมดีอยู่แล้ว สำหรับในส่วนของสถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน นายจ้างที่ให้สัมภาษณ์ไม่ได้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ เนื่องจากยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับอัตราการจ่ายเงินสมทบเงินสมทบตามค่าประสบการณ์ดังกล่าว

3. ความต้องการ ให้มีการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนให้กับนายจ้างเพื่อให้มีความตระหนักในความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มนายจ้างที่ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนและที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนฯ พบว่าสถานประกอบการโดยเฉพาะนายจ้างที่เป็นเจ้าของกิจการขนาดเล็กส่วนใหญ่

มีความต้องการให้สร้างการรับรู้เกี่ยวกับกองทุนเงินทดแทนให้ผู้ประกอบการ ด้วยการสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้มีช่องทางการสื่อสารกับสถานประกอบการหรือนายจ้างที่เพียงพอ เพื่อเป็นการส่งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนายจ้างหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้างทั้งกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน เพื่อให้เกิดการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทนเพราะที่ผ่านมาการดำเนินงานด้านสื่อสารการเผยแพร่ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ของสำนักงานประกันสังคม มีเฉพาะช่องทางที่เป็นสื่อหลักอาทิเช่น โทรทัศน์สถานีวิทยุวารสาร แผ่นพับ และช่องทางออนไลน์ผ่าน Facebook, Youtube, LineOfficial เป็นต้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการเข้าถึงข่าวสารของสำนักงานประกันสังคมได้ทั้งหมด เพราะนายจ้างไม่มีเวลาติดตามข่าวสาร มีข้อจำกัดในการใช้ระบบออนไลน์ จึงมีข้อเสนอแนะให้สำนักงานประกันสังคมสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานประกันสังคม ในโรงพยาบาลตามสิทธิที่เป็นโรงพยาบาลตามความตกลงของสำนักงานประกันสังคม ในรูปแบบการนำเสนอควรเป็นป้ายไฟเคลื่อนไหวแทนการติดบอร์ด เพื่อให้นายจ้างและลูกจ้างได้เรียนรู้ติดตามข่าวสารระหว่างที่นั่งรอรับบริการ นอกจากนี้ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปยังสถานประกอบการเพื่อให้ข้อมูลและชี้แจงให้นายจ้าง รับรู้เข้าใจเกี่ยวการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน การจ่ายเงินสบทบกองทุน ตลอดจนสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างและสถานประกอบการจะได้รับ ถ้ามีการปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมาย เป็นต้น

4. ปัญหาอุปสรรคของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้าง และการเข้ารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านายจ้างที่เคยติดต่อรับบริการจากทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่พบปัญหาอุปสรรคในการขึ้นทะเบียนนายจ้างในบางราย และบางขั้นตอนเช่น การตรวจสอบเอกสารและขึ้นทะเบียน นายจ้างบางรายเตรียมเอกสารไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความล่าช้า จึงเสนอแนะให้สำนักงานประกันสังคมเพิ่มช่องทางการติดต่อเพื่อตรวจสอบเอกสารเบื้องต้นก่อนเข้ารับบริการ และควรมีบริการจองคิวออนไลน์ล่วงหน้าในการขอรับบริการ เพื่อลดระยะเวลาการรอคอยในช่วงเวลาที่อาจจะมีผู้ติดต่อรับบริการจำนวนมาก และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่นายจ้างที่เข้ามารับบริการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยนี้ได้พบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1.ความตระหนัก การรับรู้ ทัศนคติ พฤติกรรมการปฏิบัติ เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างที่จะได้รับจากกองทุนเงินทดแทน ของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่

นายจ้างที่ขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ จากทั้งสถานประกอบการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก มีความรู้ความเข้าใจและรับรู้ว่า พนักงานลูกจ้างจะได้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนเงินทดแทน ถ้าเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายจากการทำงานจะได้รับและทราบว่านายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนต้องขึ้นทะเบียนนายจ้างเพื่อขึ้นทะเบียนกองทุนเงินทดแทน นอกจากนี้นายจ้างยังมีทัศนคติที่ดีต่อการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน ว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ มีคุณค่าสามารถสร้างหลักประกันที่มั่นคงในชีวิตให้แก่ลูกจ้าง และแบ่งเบาภาระของนายจ้าง ด้านความตระหนัก พบว่า นายจ้างกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนเพราะกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายอันเนื่องมาจากการทำงาน จะได้รับเงินชดเชยกรณีขาดรายได้ หากแพทย์สั่งให้หยุดพักรักษาตัว ทุพพลภาพ สูญเสียอวัยวะ และกรณีที่เสียชีวิต ทายาทจะได้รับค่าทดแทนตามสิทธิของกฎหมาย มีความเชื่อมั่นว่า ทางสำนักงานประกันสังคมจะจ่ายค่ารักษาพยาบาลหรือเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างตามสิทธิที่ต้องได้รับตามกฎหมายเงินทดแทน อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นธรรม จึง ตัดสินใจขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ แต่สถานประกอบการขนาดเล็ก ที่ยังไม่ตัดสินใจขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน พบว่านายจ้างส่วนใหญ่ยังขาดความตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างฯ ยังการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของกองทุนเงินทดแทน ไม่ทราบรายละเอียดของสิทธิประโยชน์ที่คุ้มครองลูกจ้าง ไม่มีความรู้ความเข้าใจขั้นตอน และวิธีการ ในการขึ้นทะเบียนนายจ้าง แต่นายจ้างบางส่วนมีความประสงค์ที่จะขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคม หากมีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปให้ข้อมูลและชี้แจงให้ปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมาย จากผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดการสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับบุคคลตามที่ภิญโญ นิโรจน์ (2553 : 33) ได้สรุปไว้ว่า การพัฒนาจิตสำนึกต้องทำให้คนมีความตระหนัก เกิดการรับรู้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆให้ได้ก่อน จึงทำให้เกิดทัศนคติและเปลี่ยนพฤติกรรมการปฏิบัติไปจากเดิมได้ ส่วนการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการได้รับความรู้ความเข้าใจ โดยผ่านประสบการณ์ หรือการได้ศึกษาอบรม เรียนรู้ในเรื่องนั้น การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้ ดังนั้น การส่งเสริมให้นายจ้างตัดสินใจขึ้นทะเบียนนายจ้าง จึงจำเป็นต้องให้นายจ้างได้รับการเรียนรู้ จนมีความรู้เข้าใจ เกิดการรับรู้ ความตระหนัก ความเชื่อ ความคิด

หรือมีทัศนคติที่ดีต่อการขึ้นทะเบียนนายจ้างอย่างถูกต้อง เห็นคุณค่าในสิทธิประโยชน์ของกองทุนเงินทดแทน และเกิดความต้องการ เต็มใจ พอใจที่จะร่วมมือในการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับสำนักงานประกันสังคม

2. ความคาดหวังของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อสิทธิประโยชน์ที่ต้องการได้รับจากกองทุนเงินทดแทน พบว่า**ด้านสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทน** กลุ่มนายจ้างที่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนทั้งกิจการขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความคาดหวังจะได้รับสิทธิประโยชน์เพิ่มเติมในบางส่วน ได้แก่ อัตราค่ารักษาพยาบาลที่ไม่จำกัดวงเงินการรักษาทั้งจากโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชน ค่าห้องตามหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายผู้ป่วยในตามที่จ่ายจริง ค่าทดแทนรายเดือนควรเพิ่มเป็นอัตราร้อยละ 100 สำหรับค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานมีความเหมาะสมแล้ว และในส่วนของค่าทำศพที่กำหนดไว้ 50,000 บาทควรเพิ่มขึ้นตามสภาพเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ขณะที่สถานประกอบการขนาดเล็กที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความเห็นในประเด็นนี้เนื่องจากยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนมากนัก **ด้านการจ่ายเงินสมทบ** ตามที่กฎหมายได้กำหนดให้นายจ้างเป็นผู้จ่ายเงินเข้ากองทุนเงินทดแทนฝ่ายเดียวโดยจ่ายเป็นรายปีตามจำนวนที่ประเมินจากค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างทั้งปีรวมกัน โดยแต่ละประเภทกิจการจะจ่ายในอัตราเงินสมทบหลักที่แตกต่างกันตามความเสี่ยงภัยของแต่ละประเภทกิจการ มีความเหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว ในส่วนของเงินสมทบตามค่าประสบการณ์ที่อาจปรับลดลงหรือเพิ่มขึ้นจากอัตราเงินสมทบปีที่ผ่านมา กลุ่มนายจ้างที่ได้ขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน เข้าใจเพียงว่าอัตราเงินสมทบจะเพิ่มสูงขึ้นถ้าสถานประกอบการนั้น มีการเบิกสิทธิประโยชน์ในจำนวนเงินที่สูง แต่เห็นว่าเป็นเงื่อนไขที่เหมาะสมจากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างที่ประสบอันตราย เจ็บป่วย ทุพพลภาพ และตาย เนื่องจากการทำงานจะได้รับจากกองทุนเงินทดแทน บางส่วนเป็นไปตามที่นายจ้างคาดหวังจึงมีความรู้สึกพอใจมากและรู้สึกว่าเป็นบริการที่มีคุณภาพเยี่ยม แต่มีบริการบางอย่างที่นายจ้างคาดหวังจะได้รับเพิ่มเติม คือ อัตราค่ารักษาพยาบาลที่ไม่จำกัดวงเงินการรักษาทั้งจากโรงพยาบาลรัฐและโรงพยาบาลเอกชน ค่าห้องตามหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายผู้ป่วยในตามที่จ่ายจริง ค่าทดแทนรายเดือน และค่าจัดการงานศพ ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของ จิรุตม์ ศรีรัตนบัลล์ (อ้างถึงใน หทัยทิพย์ ลอยกุลนันท์, 2552 : 33) ที่ได้สรุปไว้ว่า ความคาดหวังมาจากการเปรียบเทียบ ความคาดหวัง และการรับรู้ของบุคคลต่อบริการหนึ่งๆ ถ้าสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการได้จึงจะกล่าวได้ว่า บริการนั้นมีคุณภาพ เช่นคาดหวังว่าจะได้รับบริการที่สะดวกรวดเร็ว ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่เพียงพอตามความต้องการที่อาจเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ บุคคล เวลา สถานที่ เช่นค่ารักษาพยาบาล ค่าชดเชยการขาดรายได้ ค่าจัดการงานศพ ถ้าสิ่งที่ได้รับอยู่เหนือความคาดหมาย (Augmented Services) หมายถึง บริการที่ผู้รับบริการอยากได้แต่ไม่คาดหวังว่าจะได้รับ เช่น ผู้รับบริการคาดหวังจะต้องรอนานแต่กลับได้รับบริการที่รวดเร็ว ทำให้ผู้รับบริการยินดี เกิดความรู้สึกพอใจมากและรู้สึกว่าบริการมีคุณภาพ

เยี่ยม แต่ถ้าผู้รับบริการไม่ได้รับก็จะไม่เกิดความไม่พอใจแต่อย่างใด เช่น การจ่ายเงินสมทบ ตามที่กฎหมายได้กำหนดให้นายจ้างเป็นผู้จ่ายเงินเข้ากองทุนเงินทดแทนฝ่ายเดียวโดยจ่ายเป็นรายปี ตามจำนวนที่ประเมินจากค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างทั้งปีรวมกันตามความเสี่ยงภัยของแต่ละประเภทกิจการ มีความเหมาะสมและเป็นธรรม จึงไม่ได้คาดหวังให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนใดๆดังนั้นความคาดหวังเป็นความคิดความเชื่อ ความต้องการ ความมุ่งหวังหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นการคิดการล่วงหน้าว่าสิ่งที่ตนคิดจะต้องเป็นไปตามที่ตนเองคาดหวังให้เกิดกับตนเองหรือกับบุคคลอื่น

3. ความต้องการ ให้มีการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนให้กับนายจ้างเพื่อให้มีความตระหนักในความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น พบว่าสถานประกอบการโดยเฉพาะนายจ้างที่เป็นเจ้าของกิจการขนาดเล็กส่วนใหญ่ มีความต้องการให้สร้างการรับรู้เกี่ยวกับกองทุนเงินทดแทนให้ผู้ประกอบการ ด้วยการสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อให้มีช่องทางการสื่อสารกับสถานประกอบการหรือนายจ้างที่เพียงพอ เพื่อเป็นการส่งข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนายจ้างหรือสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้างทั้งกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน เพื่อให้เกิดการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทนและกองทุนประกันสังคม โดยเสนอแนะให้สำนักงานประกันสังคมสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานประกันสังคม ในโรงพยาบาลตามสิทธิที่เป็นโรงพยาบาลในความตกลง ในรูปแบบการนำเสนอเป็นป้ายไฟเคลื่อนไหวแทนการติดบอร์ด เพื่อให้นายจ้างและลูกจ้างได้เรียนรู้ติดตามข่าวสารระหว่างที่นั่งรอรับบริการ นอกจากนี้ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ไปยังสถานประกอบการเพื่อให้ข้อมูลและชี้แจงให้นายจ้าง รับรู้เข้าใจเกี่ยวการขึ้นทะเบียนนายจ้างกองทุนเงินทดแทน การจ่ายเงินสบทบกองทุน ตลอดจนสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างและสถานประกอบการจะได้รับและพร้อมที่จะปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด จากผลการศึกษานี้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ (Krathworkl. Bloom and Masia. อ้างถึงใน รัฐพงษ์สังฆบุญ, 2562 : 43) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ ว่าเป็นกระบวนการของการได้รับความรู้ ความเข้าใจ โดยผ่านประสบการณ์ การศึกษาอบรม จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเริ่มจากพฤติกรรมด้านความรู้สึกเป็นขั้นตอนแรกคือ การรับรู้ (Receiving) เกิดภาวะจิตที่มีความสนใจรับฟัง รับรู้ พึงพอใจ ขั้นที่สองคือการตอบสนอง (Responding) เมื่อมีความสนใจอย่างแท้จริง มีการพูดไปในทางที่ชื่นชอบต่อสิ่งนั้น ยอมรับ ตั้งใจพอใจที่จะตอบสนองในสิ่งเร้านั้น ขั้นที่สามคือการเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นระดับของการมีความเชื่อ มองเห็นยอมรับในคุณค่าของสิ่งนั้น ขั้นที่สี่คือการจัดระบบ (Organizing) ซึ่งเป็นการสรุปคุณค่าของสิ่งนั้นโดยการสังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อกำหนดเป็นแนวทางของการประพฤติปฏิบัติต่อไป และขั้นสุดท้ายคือระดับลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นขั้นของการจัดแนวทางในการปฏิบัติ และเตรียมสรุปเพื่อเป็นแนวทางของการปรับตัวที่จะทำไปสู่พฤติกรรมการปฏิบัติต่อไป พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็น

พฤติกรรมที่แสดงออกทางกายภาพที่สามารถสังเกตได้จากสิ่งที่แสดงออกทางร่างกาย กริยาท่าทางของบุคคลที่เห็นได้ภายนอก เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่สามารถประเมินได้ง่าย แต่กระบวนการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมการปฏิบัตินี้จะต้องอาศัยพฤติกรรมทางด้านปัญญา และความรู้สึกช่วยผลักดัน ดังนั้นการที่จะสร้างความตระหนักให้นายจ้างเล็งความสำคัญและความจำเป็นของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ จึงต้องมีการสร้างการรับรู้ให้ได้ก่อน

4. ปัญหาอุปสรรค พบปัญหาอุปสรรคในการขึ้นทะเบียนนายจ้างในบางราย และบางขั้นตอนเช่น การตรวจสอบเอกสารและขึ้นทะเบียน นายจ้างบางรายเตรียมเอกสารไม่ครบถ้วน หรือไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความล่าช้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารุณี พันธ์แอ (2559 : 4) ได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดเก็บเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นสาเหตุเนื่องมาจากการที่นายจ้างขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตามกฎหมายประกันสังคม และไม่ได้มีความตระหนักในสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับ โดยการแจ้งข้อมูลในการขึ้นทะเบียนนายจ้างที่ไม่ครบถ้วน ไม่ตรงตามข้อเท็จจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ ธรรมสวัสดิ์ (2559 : 32)ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และความคาดหวังเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการนำกฎหมายประกันสังคมมาใช้ในประเทศไทย ได้แก่ ปัญหาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวคิดและหลักการที่ถูกต้องแท้จริงของการประกันสังคม เพราะหากไม่มีความรู้ความเข้าใจ ก็จะไม่มีความสนใจในสิ่งนั้น เนื่องด้วยผู้ประกันตนบางรายอาจจะยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่พึงได้ ไม่เข้าใจในระบบประกันสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงความตระหนักของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างจะได้รับจากกองทุนเงินทดแทน สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาให้นายจ้างเห็นถึงความสำคัญของการขึ้นทะเบียนนายจ้างกับทางสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ และตัดสินใจเข้าสู่ระบบของประกันสังคม เพื่อให้ลูกจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายประกันสังคมและกฎหมายเงินทดแทนอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นธรรม มีหลักประกันเพื่อความมั่นคงในชีวิต

1.2 การศึกษาครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารของสำนักงานประกันสังคมโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนายจ้างทุกอำเภอในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 สำนักงานประกันสังคมควรสร้างช่องทางการประชาสัมพันธ์หลักของสำนักงานประกันสังคมโดยตรง เช่น ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบต่าง ๆ ในช่วงเวลาหลังเลิกงาน เพื่อเป็นสร้างการรับรู้ภารกิจงานประกันสังคมให้แก่ นายจ้าง ลูกจ้าง ผู้ประกันตนข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงสถานประกอบการที่เปิดดำเนินกิจการแต่ยังไม่ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนนายจ้าง ให้ทราบถึงสิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างพึงจะได้รับตามกฎหมาย

2.2 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ควรจัดให้เจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบสถานประกอบการที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและมีลูกจ้างที่อยู่ในข่ายบังคับตามกฎหมายเพื่อเชิญขึ้นทะเบียนนายจ้าง ทั้งนี้บางสถานประกอบการอาจจะยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ และไม่ทราบหน้าที่ของนายจ้างที่พึงปฏิบัติ เพื่อที่ให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการให้ปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมายต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1 การศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน และการเข้ารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่ นำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุง กระบวนการ ขั้นตอน ข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนนายจ้าง และการเข้ารับบริการจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดเชียงใหม่

3.2 ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงความคาดหวังของนายจ้างที่จดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดเชียงใหม่ ที่ต้องการได้รับสิทธิประโยชน์จากกองทุนเงินทดแทน เพิ่มขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงสิทธิประโยชน์กองทุนเงินทดแทนในอนาคตให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2565). คำชี้แจงเรื่องการจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลพร้อมการขึ้นทะเบียนประกันสังคม. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 26 มิถุนายน 2565. แหล่งที่มา https://www.dbd.go.th/download/article/ article_20191016090113.pdf.

กิตติ ธรรมสวัสดิ์. (2559). *การรับรู้และความคาดหวังเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์กองทุนประกันสังคมของแรงงานนอกระบบในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.

ดารุณี พันธ์แอ. (2559). *ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดเก็บเงินสมทบกองทุนประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.

บัณฑิต ธนเศรษฐวุฒิ.(2535). *รายงานการศึกษาสำรวจเรื่องสภาพการบังคับใช้กฎหมายประกันสังคม.* กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิอารมณ์พงษ์พงัน.

ภิญโญ นิโรจน์.(2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาจิตสำนึกการออกกำลังกายของประชาชนชุมชนเมือง*. ดุษฎีนิพนธ์. หลักสูตรปรัชญาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

รัฐพงษ์ สังฆบุญ. (2562). *แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกและสร้างความร่วมมือในการจัดการขยะของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักงานประกันสังคม. (2565). *แนวคิดและหลักการประกันสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประกันสังคม.

หทัยทิพย์ ลอยกุลนันท์.(2552). *ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ประกันตนต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคม จังหวัดชลบุรี*. ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวชาการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

A Development of Casual Relationship Model of Factors Affecting the Effectiveness of Administering Moral Schools under the Local Administrative Organizations

วาทินี เจือทอง,
สุบิน ยุระรัช และ วราภรณ์ ไทยมา
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
Watinee Juathong,
Subin Yararach and Waraporn Thaima
Sripatum University, Thailand
Corresponding Author, Email: oilmenty@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) พัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลจาก 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครู และ3) บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ รองชนะเลิศอันดับที่ 1 - 3 รางวัลชมเชย และโรงเรียนที่ได้รับเกียรติบัตรเข้าร่วมโครงการ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า โมเดลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสม กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ3) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์คือ กลยุทธ์การจัด

* วันที่รับบทความ : 27 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 3 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 6 เมษายน 2566
Received: January 27 2023; Revised: February 3 2023; Accepted: April 6 2023

สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในโรงเรียน กลยุทธ์การสร้างปัจจัยเอื้อและการบริหารจัดการของผู้บริหาร กลยุทธ์การส่งเสริมพฤติกรรมของบุคลากรต้นแบบ กลยุทธ์การเสริมพลังจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์การเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในยุคดิจิทัล และกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายภายนอกและการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยการเสริมพลังใน 3 บทบาทคือ บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครู และบทบาทของชุมชนและครอบครัว ซึ่งจะต้องสนับสนุนซึ่งกันและกันและเป็นปัจจัยเอื้อต่อกัน

คำสำคัญ: ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ; โรงเรียนคุณธรรม; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the moral characteristics of school administrators, school environment, and teaching and learning management of teachers that affect the effectiveness of moral school administrators under the local government organization. 2) to develop a causal relationship model of factors affecting the administrative effectiveness of moral schools under local government organizations, and 3) to present guidelines for developing the effectiveness of moral school administration under local government organizations. The research plan is Mix Method research. Purposive sampling was used to obtain data from 1) school administrators 2) teachers and 3) educational personnel from schools that won first prizes, 1st - 3rd runners-up, honorable mentions, and schools that have received certificates to participate in the project. The tools used were questionnaires and interviews. The researcher analyzed using a structural equation model and content analysis.

The results found that (1) the moral characteristics of school administrators, the school environment, and teachers' teaching and learning management affected the effectiveness of moral school administrators under the local government organization. The overall executives were at a high level. (2) a causal relationship model of factors affecting the effectiveness of moral school administration. It was found that the model for analyzing factors influencing the effectiveness of moral school administration under the local government organization was appropriate. harmonize with empirical data with statistical significance at the .01 level and(3) the guidelines for developing the effectiveness of moral school administration under the local government organization, it was found that the guidelines for developing the efficacy of moral school administration consisted of 6 strategies, namely, environment and ecosystem management in schools, creating facilitating factors and management of executives, encouraging behaviors of role models, empowering learning management, enhancing students to have morals and ethics in the digital age, and building networks external networks and participation of the community and parents of students. There are conditions for success in implementing strategies to increase, consisting of empowerment in 3 roles, namely, the role of administrators, the role of teachers, and the role of the community and family, which must support each other and contribute to each other.

Keywords: Causal Relationship Model; Moral school; Local Administrative Organizations

บทนำ

สังคมของไทยเราปัจจุบันนี้มีปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง การหลบเลี่ยงการเสียภาษี การจงใจฝ่าฝืนกฎหมาย ปัญหาสังคม เช่น อาชญากรรม อบายมุข ยาเสพติด รวมถึงการขาดระเบียบวินัยและความเห็นแก่ตัวที่มากขึ้น เป็นต้น วิกฤตการณ์เหล่านี้ดูกลายเป็นเรื่องปกติในสังคมไทยปัจจุบัน พบว่าทางหนึ่งที่จะมีส่วนแก้ไขวิกฤตการณ์ได้คือ การใช้มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมเข้ามาช่วยเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบ ให้แก่ทุกคน ทุกฝ่ายในบ้านเมือง (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2547 : 145) โดยการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยต้องดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ การ “ปลูก” ใช้สำหรับเด็กและเยาวชนที่จะเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคต ซึ่งจะต้องได้รับการปลูกฝังความคิด ทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อเจริญงอกงามเป็นเมล็ดพันธุ์แห่งคุณธรรมจริยธรรมที่จะเผยแพร่ในสังคมไทยต่อไป ส่วนการ “ปลุก” ใช้กับผู้ใหญ่ ที่บางครั้งได้หลงลืมหรือละเลยการนำคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน เป็นต้น (กิตติยา โสภณโภไคย. ม.ป.ป.: อ้างถึงใน ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2550 : 201) ในมิติด้านการศึกษา จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่เผชิญอยู่ได้อย่างมีความสุข การศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ความรู้และคุณธรรมจริยธรรม โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่มีจุดหมายที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข โดยจุดหมายคือ มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนเองนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กรมวิชาการ, 2551 : 47)

ด้วยกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของชาติและปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้ริเริ่มโครงการโรงเรียนคุณธรรม เพราะเห็นความจำเป็นของการพัฒนาคุณธรรมให้กับเยาวชนของชาติ และเพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ได้ซึมซับคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งรูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมเป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย ลงทุนต่ำแต่ได้กำไรมาก และยังสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง ช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม จะช่วยให้โรงเรียนมีเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาเป็นโรงเรียนคุณธรรมและบรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจนได้รับการยอมรับจากสังคม มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและดำรงได้อย่างมีคุณภาพ จึงต้องหากลไกการพัฒนาการศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมองค์ความรู้นวัตกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมและบูรณาการไว้ในชั้นเรียน เพื่อสร้างสรรค์แบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีและเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) เพื่อพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร งานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ระเบียบวิธีวิจัย

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Methods Research) ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) หรือโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นหรือลิสเรล (Linear Structural Relationship: LISREL) และนำมาสร้างเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship Model)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริหาร 2) ครู และ3) บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1,700 โรงเรียน ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และใช้แบบสอบถามออนไลน์

กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จำนวนไม่น้อยกว่า 313 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยวิธีการคัดเลือกแบบตามสะดวก (Convenience Selection)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Moral Development School: MDS) ประจำปี 2561 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 115 โรงเรียน ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากตัวอย่างคือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวนไม่น้อยกว่า 6 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมที่สร้างขึ้น จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้กำหนดชุดคำถามในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบประกอบด้วย 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุราชการ ตำแหน่ง การศึกษา ประเภทโรงเรียน จังหวัด เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการส่งเสริมโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้มาตราวัดแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดระดับมาตราส่วนของคำตอบที่เป็นข้อความให้เป็นค่าน้ำหนักตัวเลขเพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น (Validity and Reliability) ของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ (Expert) จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถาม และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามสูตรของ Hemphill and Westie (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 117) ต้องมีค่าระหว่าง 0.50 - 1.00 ถือว่าข้อคำถามข้อนั้น ๆ มีความ สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนดไว้ และสามารถนำข้อคำถามข้อนั้นไปใช้ได้

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กระบวนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิจัยในระยะที่ 1

ระยะที่ 2 เสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ติดต่อและประสานกลุ่มตัวอย่าง พร้อมนัดหมายวัน เวลาเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยในระยะที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามแนวทางของฮับบาร์ดและพาวเวอร์ (Hubbard & Power, 1999 : 41) ที่ได้กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพไว้ 4 ขั้นตอนคือ การจัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การทบทวนคำถามการวิจัย การจัดการข้อมูล โดยการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ของข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดประเด็นหลักและประเด็นรองที่ใช้วิเคราะห์เพื่อสรุปประเด็นตามกลุ่มข้อมูล นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนา (Descriptive Research) พร้อมตารางหรือภาพประกอบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย (1) การแจกแจงความถี่ (frequency) (2) ค่าร้อยละ (percentage) (3) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และ (4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นต้น

2. สร้างแมทริกซ์สหสัมพันธ์ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel) แล้วนำค่าแมทริกซ์สหสัมพันธ์ไปเป็นข้อมูลนำเข้าในการเขียนคำสั่งเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่กำหนดไว้ในแบบจำลองสมมุติฐานการวิจัย โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel) ปรับแบบจำลอง และทำการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองสมมุติฐานการวิจัยกับข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง จนผลการทดสอบไม่มีความแตกต่างทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ความสัมพันธ์ของปัจจัย และองค์ประกอบของแต่ละปัจจัยตามแนวคิดเชิงทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

1. ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Variables) เป็นตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่

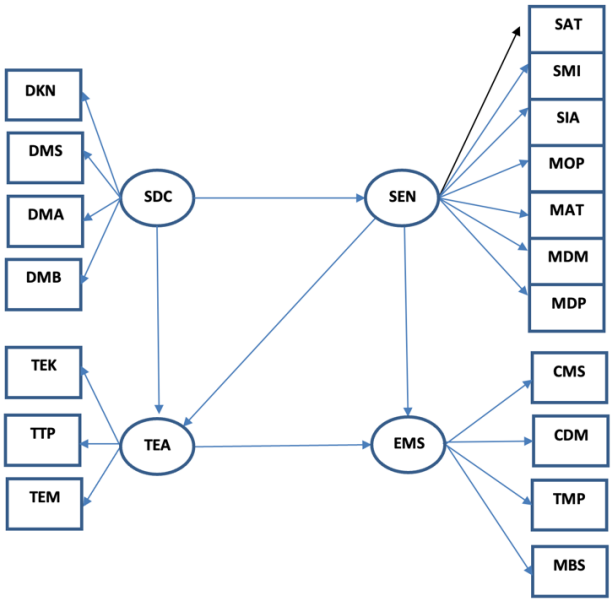
1.1 คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (School Director's Characteristics: SDC) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) องค์ความรู้ของผู้บริหาร (Director's Knowledge: DKN) (2) ทักษะการบริหารจัดการ (Director's Management Skill: DMS) (3) ทัศนคติเชิงจริยธรรม (Director's Moral Attitudes: DMA) และ(4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม (Director's Moral Behavior: DMB)

2. ตัวแปรแฝงภายใน (endogenous variables) เป็นตัวแปรที่เป็นผลของตัวแปรสาเหตุ ได้แก่

2.1 สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (School Environment: SEN) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร ได้แก่ (1) บรรยากาศในโรงเรียน (School Atmosphere: SAT) (2) การกำหนดอัตลักษณ์ด้านคุณธรรมของโรงเรียน (School's Moral Identity: SMI) (3) การกำหนดวิธีบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน (School's Identity Achievement process: SIA) (4) การจัดทำโครงงานคุณธรรม (Moral Project: MOP) (5) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม (Moral Atmosphere: MAT) (6) สร้างกลไกขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม (Moral Driving Mechanism: MDM) และ(7) มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน (Moral Development Process: MDP)

2.2 การจัดการเรียนการสอนของครู (Teacher's Teaching Process: TEA) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) องค์ความรู้ของครู (Teacher knowledge: TEK) (2) การจัดการเรียนการสอน (Teacher's Teaching Process: TTP) และ(3) การเป็นแบบอย่างที่ดี (Teacher Model: TEM)

2.3 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนคุณธรรม (Effectiveness of Moral School Administration: EMS) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) บริบทที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนคุณธรรม (Context for Being a Moral School: CMS) (2) คุณลักษณะผู้บริหารที่สามารถขับเคลื่อนคุณธรรม (Director's Characteristics Driving Morality: CDM) (3) การส่งเสริมด้านคุณธรรมของครู (Teacher' s Morality Promotion: TMP) และ (4) พฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียน (Moral Behavior of Students: MBS)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1) การศึกษาคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า **(1) ด้านคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหาร** ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อยคือ คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.11, S.D. = 0.44) ทักษะบริหารจัดการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.41) ทัศนคติเชิงจริยธรรมของของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.49) และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.42) **(2) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน** ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อยคือ บรรยากาศในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.98, S.D. = 0.43) และการจัด

สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.76, S.D. = 0.53) **(3) ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู** ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อยคือ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.43) การจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.42) และการเป็นแบบ อย่างที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.49) และ **(4) ด้านบริบทที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนคุณธรรม** ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อยคือ บริบทที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, SD = 0.43) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถขับเคลื่อนคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.42) ด้านการส่งเสริมด้านคุณธรรมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.42) และด้านพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.34)

2) การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า

(1) คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (School Director's Characteristics: SDC) จากการวิเคราะห์โมเดลการวัดคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 0.00, df = 0.00, p = 1.00, RMSEA = 0.00, GFI = 1.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

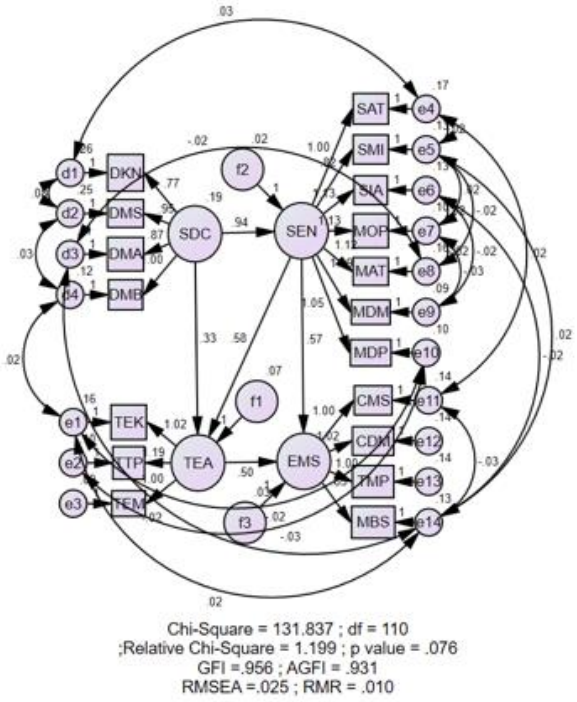
(2) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (School Environment: SEN) จากการวิเคราะห์โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 13.182, df = 10, p = 0.214, RMSEA = 0.032, GFI = 0.98 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(3) การจัดการเรียนการสอนของครู (Teacher's Teaching Process: TEA) จากการวิเคราะห์โมเดลการจัดการเรียนการสอนของครู ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 0.011, df = 1, p = 0.917, RMSEA = 0.00, GFI =1.00, AGFI =1.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการจัดการเรียนการสอนของครูมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(4) ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนคุณธรรม (Effectiveness of Moral School Administration: EMS) จากการวิเคราะห์โมเดลการวัดประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 1.334, df = 1, p = 0.248, RMSEA = 0.033, GFI =0.99, AGFI = 0.97 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(5) ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างตามสมมติฐาน ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Maximum Liklihood ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป AMOS เวอร์ชั่น 22 เพื่อทำการเปรียบเทียบถึงความกลมกลืนระหว่างโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้อง

กลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยพิจารณาจากค่าสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ดัชนีค่า Chi-Square ($\chi 2$) , $\chi 2$ /df, GFI, AGFI, และ RMSEA พบว่า ค่าดัชนีผ่านเกณฑ์การพิจารณาทุกข้อ เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดล พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่าดัชนีความกลมกลืนทั้ง 4 ดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับคือ ค่าดัชนี $\chi 2$= 131.837, df = 110, $\chi 2$/df=1.199, p-value = 0.76, GFI = 0.956, AGFI = 0.931 และ RMSEA = 0.025

ภาพที่ 1 โมเดลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ **กลยุทธ์ที่ 1** การจัดสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในโรงเรียน **กลยุทธ์ที่ 2** การสร้างปัจจัยเอื้อและการบริหารจัดการของผู้บริหาร **กลยุทธ์ที่ 3** การส่งเสริมพฤติกรรมของบุคลากรต้นแบบ **กลยุทธ์ที่ 4** การเสริมพลังจัดการเรียนรู้ **กลยุทธ์ที่ 5** การเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในยุคดิจิทัล และ**กลยุทธ์ที่ 6** การสร้างเครือข่ายภายนอกและการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน โดยพบว่ามีเงื่อนไขความสำเร็จในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วยการเสริมพลังใน 3 บทบาทคือ **(1) บทบาทของผู้บริหาร** โดยการสนับสนุน การผลักดันนโยบายและการเสริมพลังในทุก ๆ ด้าน **(2) บทบาทของครู** ซึ่งจะ

เป็นพลังทางวิชาการและการจัดการเรียนรู้ และ**(3) บทบาทของชุมชนและครอบครัว** โดยการการมีส่วนร่วม (Co - Creation of Knowledge)

อภิปรายผลการวิจัย

1) การศึกษาคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อภิปรายผลได้ว่า (1) ด้านคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหาร ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อย คือ คุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 4.11, S.D. = 0.44) ทักษะบริหารจัดการของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 0.41) ทัศนคติเชิงจริยธรรมของของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.49) และพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.42) สอดคล้องกับ แก้วมณี โสพิน และจรัส อติวิทยาภรณ์ (2563 : 1306) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.19) โดยพบว่าผู้บริหารควรมีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่การงาน มีความยุติธรรมเป็นที่ตั้ง ยึดมั่นหลักธรรมคำสอนในศาสนาที่ตนนับถือ และประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี มีความรับผิดชอบ และสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ แก้วอาษา และคณะ (2564 : 465) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอบุลราชธานี เขต 4 ว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.36) รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.33) และด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงาน ($\bar{X}$ = 4.16, S.D. = 0.30) (2) ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ประกอบด้วย 2 ประเด็นย่อยคือ บรรยากาศในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$= 3.98, S.D. = 0.43) และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณภาพในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.76, S.D. = 0.53) สอดคล้องกับ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560ข : 68) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมมีความสำคัญต่อจิตใจของนักเรียน ครูผู้สอนและผู้ที่เข้ามาในโรงเรียน สภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น ช่วยทำให้จิตใจแจ่มใส มีทัศนคติเชิงบวก เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และผู้เกี่ยวข้องที่เข้ามาในโรงเรียนจะรับรู้บรรยากาศของโรงเรียนคุณธรรมที่ส่งผลให้เกิดความชื่นชมและยอมรับโรงเรียน (3) ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย 3 ประเด็นย่อยคือ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.97, S.D. = 0.43) การจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.42) และการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.49) นอกจากนี้ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอนของครูยังสอดคล้องกับสิรินภา จงทำมา (2560 : 74) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ (1) ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ (2) ด้านการใช้

นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (3) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา และ(5) ด้านการวัดผลประเมินผลผลการเรียน สอดคล้องกับ วิภาพรรณ เนตรอนงค์ และทองสุข วันแสน (2562 : 50-70) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ไม่ว่าจะเป็น (1) ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรม (2) ผู้บริหารมิบทบาทในการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม และ (3) ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูมีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมและ (4) ด้านบริบทที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 4 ประเด็นย่อยคือ บริบทที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, SD = 0.43) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถขับเคลื่อนคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.42) ด้านการส่งเสริมด้านคุณธรรมของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.42) และด้านพฤติกรรมด้านคุณธรรมของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.34) สอดคล้องกับ สายันต์ โพธิ์ทอง (2563 : 91) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ผู้นำมีคุณธรรม (2) นักเรียนมีพฤติกรรมพึงประสงค์ (3) โรงเรียนมีกลไกขับเคลื่อนคุณธรรม (4) หลักสูตรมีการบูรณาการคุณธรรม (5) ครูเป็นแบบอย่างที่ดี (6) โรงเรียนมีวิสัยทัศน์ ปรัชญา และการวางแผนโครงงาน และ (7) นักเรียนและครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากโครงงานคุณธรรม ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องสมมติฐานการวิจัยคือ องค์ประกอบอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรมเป็นพหุองค์ประกอบ

2) การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อภิปรายผลได้ว่า (1) คุณลักษณะด้านคุณธรรมผู้บริหารสถานศึกษา (School Director's Characteristics: SDC) จากการวิเคราะห์โมเดลการวัดคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (School Director's Characteristics: SDC) ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 0.00, df = 0.00, p = 1.00, RMSEA = 0.00, GFI =1.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดคุณลักษณะด้านคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ จิโรจ จิ๋วแหยม และคณะ (2565 : 167-181) ที่กล่าวว่า จริยธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมเชิงพุทธของครูทั้งอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมอย่างมีนัยสำคัญ (2) สภาพแวดล้อมในโรงเรียน (School Environment: SEN) จากการวิเคราะห์โมเดลการวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 13.182, df = 10, p = 0.214, RMSEA = 0.032, GFI = 0.98 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (3) การจัดการเรียนการสอนของครู (Teacher's Teaching Process: TEA) จากการวิเคราะห์โมเดลการจัดการเรียนการสอนของครู ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 0.011, df = 1, p = 0.917, RMSEA = 0.00, GFI =1.00, AGFI =1.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการจัดการเรียนการสอนของครูมีความ

สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ(4) ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนคุณธรรม (Effectiveness of Moral School Administration: EMS) จากการวิเคราะห์โมเดลการวัดประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ได้ค่า Chi-Square ($\chi 2$) = 1.334, df = 1, p = 0.248, RMSEA = 0.033, GFI =0.99, AGFI = 0.97 แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ วิไล หนูนาค และศิริชัย ชินะตังกูร (2556 : 89-113) ที่กล่าวว่า จิตลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยสถานการณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตลักษณะส่วนบุคคล และมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านไปยังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ค่าดัชนี $\chi 2$= 131.837, df = 110, $\chi 2$/df=1.199, p-value = 0.76, GFI = 0.956, AGFI = 0.931 และ RMSEA = 0.025 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง หรือโมเดลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเหมาะสมกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับ จิโรจ จิ๋วแหยม และคณะ (2565 : 167-181) ที่กล่าวว่าโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับจริยธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ด้านคุณสมบัติของทีมงาน จิตลักษณะของครูและพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมเชิงพุทธของครูในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ดี ($\chi 2$/df = 0.977, CFI = 1.00, TLI = 1.00, RMSEA = 0.000, SRMR = 0.024)

3) การนำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อภิปรายผลได้ว่า แนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) การจัดสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในโรงเรียน (2) การสร้างปัจจัยเอื้อและการบริหารจัดการของผู้บริหาร (3) การส่งเสริมพฤติกรรมของบุคลากรต้นแบบ (4) การเสริมพลังจัดการเรียนรู้ (5) การเสริมสร้างนักเรียนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในยุคดิจิทัล และ(6) การสร้างเครือข่ายภายนอกการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมลีลา และคณะ (2561 : 197-213) ที่ได้เสนอกลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ประกอบด้วย 9 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างจริยธรรมที่ดีงาม (2) ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งของจริยธรรมนักเรียน (3) ส่งเสริมวิถีชีวิตที่ดีงามตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมให้กับนักเรียน (4) พัฒนาการวางแผนการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนให้มีคุณภาพ (5) พัฒนาบุคลากรให้เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถในการพัฒนาจริยธรรม (6)

ขับเคลื่อนแผนพัฒนาจริยธรรมนักเรียนสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (7) พัฒนาการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจริยธรรมนักเรียน (8) ส่งเสริมการนำผลการประเมินการดำเนินงานตามแผนพัฒนาจริยธรรมนักเรียนไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ(9) ยกระดับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน สอดคล้องกับ ธีระ ขันบุตร (2562 : 955-966) ซึ่งได้ศึกษากลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีสัมฤทธิผล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ (1) การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน (2) การบริหารจัดการ ของผู้บริหารโรงเรียน (3) การจัดการเรียนการสอนของครู (4) การเรียนรู้และคุณภาพนักเรียน และ(5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และนอกจากนี้ยังกลยุทธ์ดังกล่าวยังสอดคล้องกับ พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2552 : 421) ที่ได้กล่าวว่ากลยุทธ์ที่มีระบบการสร้างหรือพัฒนาเป็นอย่างดีจะส่งผล (1) จะช่วยให้ผู้บริหารตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (2) จะทำให้มีทิศทางในการดำเนินงานองค์กรที่ชัดเจน (3) จะทำให้องค์กรสามารถสร้างผลตอบแทน (Returns) ที่เหนือกว่าคู่แข่งขันได้ (4) จะยกระดับองค์กรให้สามารถบรรลุประสิทธิภาพ (Efficiency) คือการมีต้นทุนการดำเนินการที่ต่ำลง และการมีประสิทธิผล (Effectiveness) คือการบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และ(5) จะช่วยให้ผู้บริหารมีการทำงานลักษณะ Proactive คือสามารถ คาดการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นหรือเป็นฝ่ายรุกมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายรับ (Reactive and Defensive)

โดยพบว่ามีเงื่อนไขความสำเร็จในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วยการเสริมพลังใน 3 บทบาทคือ (1) บทบาทของผู้บริหาร โดยการสนับสนุน การผลักดันนโยบายและการเสริมพลังในทุก ๆ ด้าน (2) บทบาทของครู ซึ่งจะเป็นพลังทางวิชาการและการจัดการเรียนรู้ และ (3) บทบาทของชุมชนและครอบครัว โดยการการมีส่วนร่วม (Co - Creation of Knowledge) ซึ่งจะต้องสนับสนุนซึ่งกันและกันและเป็นปัจจัยเอื้อต่อกัน สอดคล้องกับ ชาญชิต ทัพหมี (2564 : 84) ที่กล่าวถึงบทบาทการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมว่าประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ (1) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน และ (2) บทบาทของครอบครัว โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จประกอบด้วย (1) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดี และ (2) การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมต้องร่วมมือกันทั้งโรงเรียนโดยดำเนินงาน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1) ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรมไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานโรงเรียนได้

2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม มีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองคุณธรรมที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาระบบนิเวศการบริหารโรงเรียนคุณธรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีประสิทธิผล

2) ควรมีการศึกษาคุณลักษณะด้านอื่น ๆ ของผู้บริหารสู่โรงเรียนคุณธรรมในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

แก้วมณี โสพิน และ จรัส อติวิทยาภรณ์. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของข้าราชการครู ในเครือข่ายพันธปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 2. *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11* (หน้า 1306 - 1317). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

จิโรจ จิ๋วแหยม และคณะ. (2565). การพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับจริยธรรมเชิงพุทธของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อจิตลักษณะและพฤติกรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมเชิงพุทธของครูในโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์.* 7 (2) , 167 - 181.

ชาญชิต ทัพหมี. (2564). รูปแบบการพัฒนาการบริหารโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือ. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ทวีศักดิ์ แก้วอาษา และคณะ. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอบุลราชธานี เขต 4. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 ประจำปี พ.ศ. 2564* (หน้า 465 - 473). นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2547). *คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (2550). *คุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ธีระ ขันบุตร. (2562). กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรมที่มีสัมฤทธิผล โรงเรียนบ้านปากน้ำ (เผดิม จีนนาวาสงเคราะห์) อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.* 10 (1), 955 - 966.

พิริยะ ผลพิรุฬห์. (2552). *การวางแผนกลยุทธ์และการวิเคราะห์โครงการ*. กรุงเทพมหานคร: ไทยพัฒนรายวันการพิมพ์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิภาพรรณ เนตรอนงค์ และ ทองสุข วันแสน. (2562). บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนกลุ่มศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. *วารสารการบริหารและนวัตกรรมการศึกษา.* 2 (2), 50 - 70.

วิไล หนูนาค และ ศิริชัย ชินะตังกูร. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านคุณธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตภาคใต้ฝั่งอันดามัน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.* 9 (2), 89 - 113.

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). *กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ.* กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง.

สายันต์ โพธิ์ทอง. (2563). อัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรม. *วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.* บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สิรินภา จงทำมา. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเอกชนในกำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อุดมลีลา และคณะ. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ 2. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์.* 19 (2), 197 - 213

Hubbard, R., & Power, B. (1999). *Living the questions: A guide for teacher-researchers.* York, ME: Stenhouse.

นโยบายพรรคการเมืองกับการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี 2566

The Political Party's Policies and Solutions for Addressing Digital Divide Issues in the 2023 Election Campaign

ปรมาภรณ์ แสงแก่นสาร และ ศิวัช ศรีโภคางกุล
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Paramaporn Saengkaensan and Siwach Sripokangkul
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: s.paramaporn@kkumail.com

****

บทคัดย่อ

บทความนี้ตั้งคำถามว่า พรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอนโยบายด้านดิจิทัลในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี 2566 และมีการจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลด้านต่าง ๆ อย่างไร ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สื่อมวลชน สื่อสารสนเทศหรือสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเนื้อหาบนป้ายโฆษณาหาเสียง ของพรรคการเมือง 6 พรรค ได้แก่ พรรคเพื่อไทย พรรคก้าวไกล พรรคพลังประชารัฐ พรรครวมไทยสร้างชาติ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย มาทำการเรียบเรียง วิเคราะห์ ตีความข้อมูลในเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายการลดช่องว่างทางดิจิทัล โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นรัฐสวัสดิการและการสร้างความรู้ด้านดิจิทัลที่ถูกนำมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งมากที่สุด นโยบายด้านอื่น ๆ เป็นลำดับรอง เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ บรรเทาปัญหาความยากจน และเร่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศก่อน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันผ่านนโยบายรัฐสวัสดิการ ขณะที่ 2 พรรคที่ไม่มีการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับดิจิทัล คือ พรรครวมไทยสร้างชาติและพรรคภูมิใจไทย ไม่มีการหยิบยกประเด็นเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลในนโยบายมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง ทั้งนี้นโยบายต่าง ๆ ยังขาดความคลอบคลุมใน 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุ 2) การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ 3) การจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่น และ 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

คำสำคัญ: นโยบายพรรคการเมือง; ช่องวางทางดิจิทัล; ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล

---

* วันที่รับบทความ : 19 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 13 กรกฎาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 14 กรกฎาคม 2566
Received: June 19 2023; Revised: July 13 2023; Accepted: July 14 2023

Abstracts

This article raises the inquiry as to whether different political parties presented digital policies within their campaign strategies during the 2023 general election, and how the prioritization of content related to digital issues was approached. The researcher employed qualitative research methods, encompassing the examination of documents pertaining to political party policies sourced from the Office of the Election Commission of Thailand, mass media, communication channels, electronic media platforms, as well as the content contained within campaign advertisements of six prominent political parties: Pheu Thai Party, Kao Klai Party, Palang Pracharath Party, Ruam Thai Sang Chart Party, Prachathipat Party, and Bhumjaithai Party. The gathered data were subsequently meticulously organized, scrutinized, and interpreted in relation to its substantive content.

The research findings indicate that various political parties have given importance to the issue of digital divide reduction within their policies, with a particular focus on welfare state and digital literacy issues that are utilized for electoral campaigns to the greatest extent. Other digital-related policies are ranked as secondary priorities, aiming to eliminate disparities, alleviate poverty, and accelerate the country's economic recovery. These policies incorporate digital technology as an integral part of daily life through welfare state initiatives. However, two parties, namely Ruam Thai Sang Chart Party and Bhumjaithai Party, did not present any digital-related policies and did not address digital technology issues in their campaign strategies. Furthermore, these policies are still lacking comprehensive coverage in four areas, namely 1) the development of basic digital skills for the elderly, 2) providing fundamental knowledge on cyber security, 3) developing digital development plans in collaboration with local communities, and 4) fostering collaboration between the public and private sectors.

Keyword: Political party’s policy; Digital divide; Digital inequality

บทนำ

ปัจจุบันช่องว่างด้านดิจิทัล (Digital Divide) หรือความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยี เป็นปัญหาที่แพร่กระจายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก แม้กระทั่งประเทศพัฒนาแล้วอย่างสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฯลฯ ล้วนประสบกับปัญหานี้ (The Institute of Electrical and Electronics Engineers [IEEE], 2021 : online) เนื่องจากข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ทั้งในการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชาชน ด้านรายได้ การศึกษาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนทักษะในการเข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีมีความซับซ้อนในหลายมิติ ทั้งบริบททางสังคม บริบททางวัฒนธรรม บริบททางเทคโนโลยี บริบทด้านการเมือง บริบทด้านเศรษฐกิจ และบริบทด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เรวัต แสงสุริยงค์, 2561 : 1060) หลายประเทศได้พยายามแก้ไขปัญหาเพื่อให้ช่องว่างทางดิจิทัลภายในประเทศของตนแคบลง โดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น

การจัดทำบริการสาธารณะผ่านช่องทางออนไลน์หรือการจัดทำโครงการอินเตอร์เน็ตหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งหลายประเทศสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่อีกหลายประเทศจำนวนมากรวมถึงประเทศไทยเองยังไม่สามารถก้าวข้ามผ่านปัญหานี้ได้ (พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร, 2563 : ออนไลน์)

ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีจึงไม่ได้เป็นเพียงปัญหาในเชิงการพัฒนาแต่ยังเป็นปัญหาในมิติการเมืองอีกด้วย ฝ่ายค้านวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลว่าล้าหลัง กลายเป็นประเด็นทางการเมืองที่พรรคการเมืองต่าง ๆ พยายามเข้ามามีส่วนร่วมและให้ความสำคัญในการกำหนดให้เป็นนโยบายหลักในการหาเสียงเลือกตั้ง ผ่านการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น พรรคเพื่อไทยมีโครงการ Free Tablet For All สนับสนุนเครื่องมือในการศึกษาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตให้แก่นักเรียนและคุณครู พรรคก้าวไกลมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการให้คูปองเปิดโลกสูงสุด 2,000 บาทต่อปีสำหรับเรียนรู้นอกห้องเรียน พรรคพลังประชารัฐ มีนโยบายเรียนฟรีถึงปริญญาตรี เพื่อสร้างบุคลากรให้มีองค์ความรู้ที่รองรับการพัฒนาของประเทศ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี และนโยบายอินเทอร์เน็ตฟรี ทุกห้องเรียนทุกหมู่บ้าน 1 ล้านจุดของพรรคประชาธิปัตย์ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง [กกต.], 2566 : ออนไลน์)

จะเห็นได้ว่าปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของประชาชนทุกช่วงวัย ทั้งในด้านการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การเข้าถึงสวัสดิการบางอย่างของรัฐ กระทั่งพรรคการเมืองต่าง ๆ ต้องนำประเด็นปัญหานี้มาใช้เป็นนโยบายหาเสียงเลือกตั้งอย่างเลี่ยงไม่ได้ จึงเป็นที่น่าสนใจว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอนโยบายด้านดิจิทัล และมีการจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลด้านต่าง ๆ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอนโยบายด้านดิจิทัลในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งปี 2566 และมีการจัดลำดับความสำคัญเนื้อหาของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับดิจิทัลด้านต่าง ๆ อย่างไร

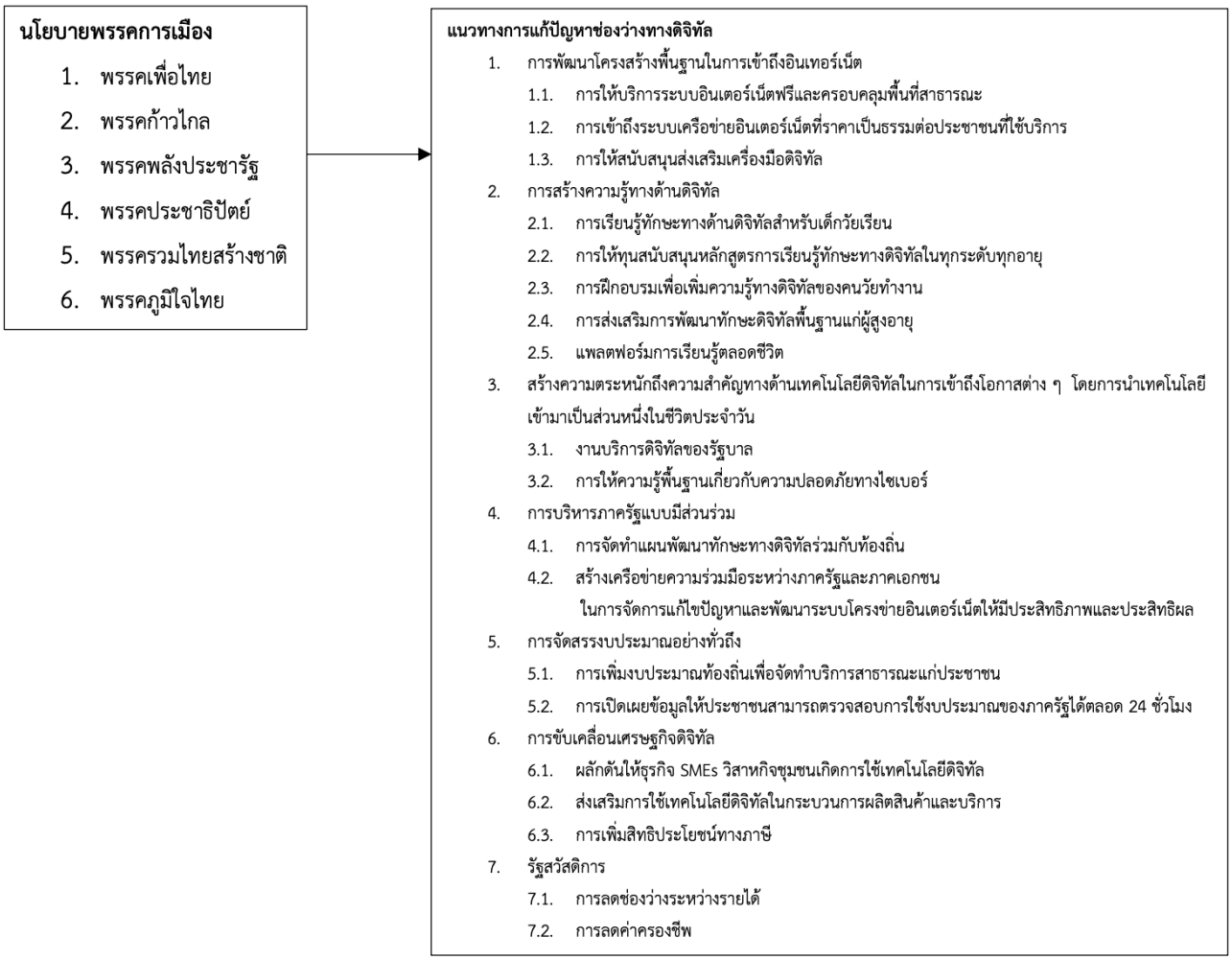
ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้รูปแบบพรรณนา (Descriptive research) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต., 2566 : ออนน์) สื่อมวลชน สื่อสารสนเทศหรือสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงเนื้อหาบนป้ายโฆษณาหาเสียง รวบรวมถึงวันที่ 19 เมษายน พ.ศ. 2566 ของพรรคการเมือง 6 พรรค ได้แก่ พรรคเพื่อไทย พรรคก้าวไกล พรรคพลังประชารัฐ พรรครวมไทยสร้างชาติ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทย โดยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกพรรคการเมืองจากผลการสำรวจคะแนนนิยมทางการเมือง และการสำรวจ 6 พรรคกับโอกาสได้เป็นรัฐบาล จากศูนย์สำรวจความคิดเห็นนิด้าโพลของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

(สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2566 : ออนไลน์) ทำการเรียบเรียง วิเคราะห์ ตีความข้อมูลว่าพรรคการเมืองใดบ้างที่ให้ความสำคัญกับนโยบายเกี่ยวกับการลดช่องว่างทางดิจิทัล เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการศึกษาและเป็นองค์ประกอบของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยนี้มาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับการผสมผสานระหว่างแนวคิดของ Royall (2021: online), Reggi & Gil-Garcia (2021: online), Cullen (2021 : 311-320.), ปัทมา เจริญกรกิจ (2565 : ออนไลน์) และสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560 : 5) เพื่อมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ผู้วิจัยได้นำมานโยบายต่าง ๆ ของ 6 พรรคการเมืองที่ระบุนโยบายเกี่ยวกับการลดช่องว่างทางดิจิทัลมาจัดลำดับการสะท้อนนโยบายดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต พบ 3 พรรคที่นำเสนอ ได้แก่ พรรคเพื่อไทย เสนอโครงการ Free Tablet For All สนับสนุนเครื่องมือในการศึกษาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตให้แก่นักเรียนและคุณครู และโครงการอินเทอร์เน็ตชุมชนเพื่อการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนและการสอนผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารยุคใหม่ (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกล มีนโยบายเติมอินเทอร์เน็ตฟรี 1 GB ต่อเดือน (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรคประชาธิปัตย์ เสนอนโยบายอินเทอร์เน็ตฟรี ทุกห้องเรียน ทุกหมู่บ้าน 1 ล้านจุด เป็นนโยบายเพื่อรองรับการสร้างสังคมและการศึกษาทันสมัย โดยติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายหรือไวไฟ (Wi-Fi) จำนวน 1 ล้านจุดครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้านและโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัลและส่งเสริมการค้าออนไลน์ให้แก่ประชาชนโดยทั่วไป (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 2 การสร้างความรู้ทางด้านดิจิทัล พบ 4 พรรคที่นำเสนอ ได้แก่ พรรคเพื่อไทย เสนอนโยบาย One Family One Soft Power และ Thailand Creative Content Agency ในการค้นหาศักยภาพของคนไทย อย่างน้อยครอบครัวละ 1 คน เพื่อนำมาส่งเสริมบ่มเพาะศักยภาพ ผ่าน “ศูนย์บ่มเพาะทักษะสร้างสรรค์” ที่จะมีในทุกระดับตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ไปจนถึงระดับประเทศ ให้ทุกคนสามารถเข้ามาเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะสร้างสรรค์ของตัวเองในทุกด้าน ไม่ว่าทักษะด้านการทำอาหาร ร้องเพลง ออกแบบ ศิลปะ กีฬา และอื่น ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ จะไม่เสียค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างแรงงานทักษะสูง 20 ล้านคน ที่มีรายได้อย่างน้อย 200,000 บาทต่อปี (กกต., 2566 : ออนไลน์) นอกจากนั้น ยังมีนโยบายที่ส่งเสริมหลักสูตรการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนฟรีไม่จำกัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เน้นทักษะที่ใช้ได้จริงโดยเฉพาะทักษะทางด้านเทคโนโลยี (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกล เสนอนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการให้คูปองเปิดโลกสูงสุด 2,000 บาทต่อปี สำหรับเรียนรู้นอกห้องเรียน คูปองเสริมทักษะเปลี่ยนอาชีพ 5,000 บาทต่อปี ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนวัยทำงานเรียนรู้ทักษะและประเด็นที่สนใจ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาอาชีพของตนได้ (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคพลังประชารัฐ เสนอนโยบายเรียนฟรีถึงปริญญาตรี เพื่อสร้างบุคลากรให้มีองค์ความรู้ที่รองรับการพัฒนาของประเทศ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรคประชาธิปัตย์ เสนอนโยบายเรียนฟรี ถึงปริญญาตรี สาขาที่ตลาดต้องการ เป็นนโยบายที่ต้องการผลิตบัณฑิตและแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 3 สร้างความตระหนักถึงความสำคัญทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึงโอกาสต่าง ๆ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน พบ 2 พรรคที่นำเสนอคือ พรรคเพื่อไทยเสนอนโยบายรัฐบาลดิจิทัลเพื่อประชาชน โดยการสนับสนุนการทำ Open Government เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนเข้าถึงข้อมูลได้อย่างสะดวกมากขึ้น และยกระดับหน่วยงานราชหน่วยงานข้าราชการดิจิทัล (e-Government หรือ Paperless government) ทุกอย่างจัดการได้บนแพลตฟอร์มเดียว (กกต., 2566 : ออนไลน์) และใช้ระบบ Blockchain สร้างความโปร่งใสให้รัฐบาล ลดการทุจริต ทุกอย่างตรวจสอบได้ อีกทั้งใช้ระบบการชำระเงินและค่าธรรมเนียมผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดการใช้เงินสดอันเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันการทุจริตในระบบราชการ เพิ่มประสิทธิภาพในระบบราชการ สร้างความโปร่งใสในการทำงาน และใช้ Central Bank Digital Currency (CBDC) เพื่อความโปร่งใสการจัดจ้าง การดำเนินการของภาครัฐ และยกระดับระบบการเงินของประเทศ (กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกลเสนอนโยบายราชการฉับไว คุ้มภาษีประชาชน จัดทำทุกบริการของภาครัฐผ่านมือถือพร้อมอัปเดตทุกขั้นตอนของ และนโยบายท้องถิ่นโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยการเปิดเผยงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอน เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบผู้บริหารท้องถิ่น และระบบจับโกงอัจฉริยะเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้โดยสะดวกและลดปัญหาการทุจริตในภาครัฐ(กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 4 การบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม เป็นประเด็นที่ไม่มีพรรคใดนำเสนอ

ลำดับที่ 5 การจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง พบ 1 พรรคที่นำเสนอคือ พรรคก้าวไกลเสนอนโยบายการเพิ่มงบจังหวัดจัดการตนเอง เพื่อให้ท้องถิ่นมีสัดส่วนรายได้ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลถึง 35% ตาม พ.ร.บ. กำหนดขั้นตอนและแผนการกระจายอำนาจ และทำให้ท้องถิ่นมีรายได้ที่เพียงพอต่อการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนในพื้นที่ โดยการปรับสูตรกระจายงบให้เป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่ (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 6 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล พบ 2 พรรคที่นำเสนอคือ พรรคเพื่อไทยเสนอนโยบายกระเป๋าเงินดิจิทัล (Digital Wallet) โดยการเติมเงินให้ทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไปเข้าระบบ เป็นจำนวน 10,000 บาท เพื่อใช้จ่ายใกล้บ้านในรัศมี 4 กิโลเมตร มีอายุการใช้งาน 6 เดือนสำหรับจับจ่ายใช้สอยสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข เป็นการลงทุนในโครงสร้างเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับ digital economy ด้วยการสร้าง Digital Wallet for all วิธีนี้จะกระตุ้นเศรษฐกิจหมุนเวียนระดับท้องถิ่นไปจนระดับประเทศ นโยบาย Digital OTOP นโยบายคนยุคดิจิทัล จาก 4 แสนคนสู่ 2 ล้านคนใน 4 ปี นโยบาย 1 ตำบล 1 IT Man และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ดิจิทัล และระดมทุนดิจิทัลเพื่อรองรับการเติบโตของธุรกิจดิจิทัล (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรคก้าวไกลเสนอนโยบายเพิ่มรายได้ใหม่เกษตรกรในโครงการ “เกษตรข้ามรุ่น-จ้างเกษตรกรรุ่นใหม่ สอนเกษตรกรวัยเก๋าใช้เทคโนโลยี” เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร และช่องทางในการสร้างรายได้ใหม่ เช่น ตลาดส่งออกต่างประเทศ เป็นต้น (กกต., 2566 : ออนไลน์)

ลำดับที่ 7 รัฐสวัสดิการ พบ 4 พรรคที่นำเสนอ ได้แก่ พรรคเพื่อไทยเสนอนโยบายยกระบบสวัสดิการประเทศทั้งระบบ เพื่อยกระดับเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับประชาชนในด้านสวัสดิการ(กกต., 2566 : ออนไลน์) พรรคก้าวไกลเสนอนโยบายสวัสดิการโอนเข้าอัตโนมัติไม่ต้องรอ ไม่ต้องลงทะเบียน (กกต., 2566 : ออนไลน์) มุ่งขจัดความเหลื่อมล้ำผ่านนโยบายรัฐสวัสดิการถ้วนหน้า ในการช่วยลดค่าครองชีพโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่ประชาชนไม่สามารถปรับลดเองได้ เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าผ่อนบ้าน ค่าใช้จ่ายด้านการเดินทาง (กกต., 2566 : ออนไลน์) เป็นต้น พรรคพลังประชารัฐเสนอนโยบายบัตรประชารัฐ 700 และฟรีประกันชีวิตประชารัฐ เพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพของประชาชนที่มีรายได้น้อยให้มีเงินเพิ่มขึ้นเดือนละ 700 บาท และลดความเหลื่อมล้ำให้กับกลุ่มที่มีรายได้น้อยและกลุ่มเปราะบางให้มีโอกาสในการเพิ่มศักยภาพจากนโยบาย (กกต., 2566 : ออนไลน์) และพรรครวมไทยสร้างชาติเสนอโครงการบัตรสวัสดิการพลัส ด้วยวงเงิน 1,000 บาทต่อเดือน ผู้ที่ถือบัตรสวัสดิการพลัสสามารถลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (กกต., 2566 : ออนไลน์) สามารถสรุปได้ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แนวทางการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล

แนวทางการแก้ปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล	เพื่อไทย	ก้าวไกล	พลังประชารัฐ	รวมไทยสร้างชาติ	ประชาธิปัตย์	ภูมิใจไทย
1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต						
1.1 การให้บริการระบบอินเตอร์เน็ตฟรีและครอบคลุมพื้นที่สาธารณะ	✓	✓			✓	
1.2 การเข้าถึงระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตที่ราคาเป็นธรรม						
1.3 การให้สนับสนุนส่งเสริมเครื่องมือดิจิทัล เช่น iPad Laptop	✓	✓				
2. การสร้างความรู้ทางด้านดิจิทัล						
2.1 การเรียนรู้ทักษะทางด้านดิจิทัลสำหรับเด็กวัยเรียน	✓	✓	✓		✓	
2.2 การให้ทุนสนับสนุนหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะทางดิจิทัลทุกระดับทุกอายุ	✓	✓				
2.3 การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ทางดิจิทัลของคนวัยทำงาน	✓	✓				
2.4 การส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุ						
2.5 แพลตฟอร์มการเรียนรู้ตลอดชีวิต	✓	✓				
3. สร้างความตระหนักถึงความสำคัญทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล						

3.1 งานบริการดิจิทัลของรัฐบาล	✓	✓				
3.2 การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์						
4. การบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม						
4.1 การจัดทำแผนพัฒนาทักษะทางดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่น						
4.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบโครงข่ายอินเตอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ						
5. การจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึง						
5.1 การเพิ่มงบประมาณท้องถิ่นเพื่อจัดทำบริการสาธารณะแก่ประชาชน		✓				
5.2 การเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการใช้งบประมาณของภาครัฐได้ตลอด 24 ชั่วโมง	✓	✓				
6. การขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล						
6.1 ผลักดันให้ธุรกิจ SMEs วิสาหกิจชุมชนเกิดการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล		✓				
6.2 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ	✓	✓				
6.3 การเพิ่มสิทธิประโยชน์ทางภาษี		✓				
7. รัฐสวัสดิการ						
7.1 การลดช่องว่างระหว่างรายได้	✓	✓		✓		
7.2 การลดค่าครองชีพ	✓	✓	✓			

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์นโยบายพรรคการเมือง 6 พรรค พบว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายการลดช่องว่างทางดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นรัฐสวัสดิการและการสร้างความรู้ด้านดิจิทัลที่ถูกนำมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งมากที่สุด นโยบายด้านอื่น ๆ เป็นลำดับรองเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ บรรเทาปัญหาความยากจน และเร่งการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศก่อน โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันผ่านนโยบายรัฐสวัสดิการ เช่น การลดช่องว่างรายได้ ลดค่าครองชีพ และช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นหนึ่งในปัจจัยของการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดช่องว่างทางดิจิทัลขึ้น ขณะที่ 2 พรรคที่ไม่มีการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับดิจิทัลคือ พรรครวมไทยสร้างชาติและพรรคภูมิใจไทยที่ไม่มีการหยิบยกประเด็นเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัลในนโยบายมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง สะท้อนให้เห็นว่า ประเด็นทางด้านดิจิทัลไม่ใช่ประเด็นที่ประชาชนจะให้ความสนใจและสนับสนุนพรรคของตน ทำให้เลือกที่จะเผยแพร่เฉพาะนโยบายอื่นที่เห็นว่ามีความสำคัญกว่า

ผู้วิจัยได้ศึกษางานของ ปัทมา เจริญกรกิจ (2565 : ออนไลน์) และ Royall (2021 : online) เมื่อพิจารณานโยบายต่าง ๆ ในภาพรวมกับงานดังกล่าวมีทั้งประเด็นที่สอดคล้องและแตกต่างกัน โดยมีความคล้ายกันในประเด็นการสร้างความรู้ด้านดิจิทัลในการส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น การสนับสนุนคูปองเปิดโลกสูงสุด 2,000 บาทต่อปี สำหรับการเรียนรู้นอกห้องเรียน คูปองเสริมทักษะเปลี่ยนอาชีพ 5,000 บาทต่อปี ส่งเสริมเยาวชนและประชาชนวัยทำงานเรียนรู้ทักษะและประเด็นที่สนใจ เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาอาชีพของตนได้ โครงการติดตั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตไร้สายหรือไวไฟ (Wi-Fi) จำนวน 1 ล้านจุดครอบคลุมพื้นที่ทุกหมู่บ้านและโรงเรียนทั่วประเทศ โครงการ Free Tablet For All ที่สนับสนุนเครื่องมือในการศึกษาพร้อมกับอินเทอร์เน็ต อันจะนำไปสู่โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาที่เน้นทักษะที่ใช้ได้จริงโดยเฉพาะทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น

ประเด็นที่แตกต่างจากงานของ ปัทมา และ Royall มีด้วยกัน 4 ประเด็นได้แก่ 1) การพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุ 2) การให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ 3) การจัดทำแผนพัฒนาทักษะทางดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่น และ 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในความพยายามในการแก้ไขปัญหาช่องว่างทางดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาให้คนในสังคมไม่ว่าจะอยู่ในวัยใดให้มีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงเทคโนโลยีผ่านนโยบาย แม้พรรคการเมืองต่าง ๆ มีการนำเสนอนโยบายเกี่ยวกับผู้สูงอายุกลับมีเพียงการเพิ่มเบี้ยผู้สูงอายุให้มากขึ้นเท่านั้น ยังขาดความคลอบคลุมถึงการพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานแก่ผู้สูงอายุเพื่อการปรับตัวเข้าสู่สังคมในการติดตามข่าวสารควบคู่ไปกับรักษาความปลอดภัยขณะใช้งานป้องกันการถูกหลอกลวงในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้ง การจัดทำแผนพัฒนาดิจิทัลร่วมกับท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะทางดิจิทัลให้กับบุคลากรท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ แก่ประชาชน รวมไปถึง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้ภาคเอกชนมี

บทบาทมากขึ้นในการจัดการแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบโครงข่ายอินเตอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพและมีราคาที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาโดยมีนโยบายเชิงโครงสร้างที่ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีกันอย่างเท่าเทียมโดยการกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตออกไปยังส่วนภูมิภาค หมู่บ้าน และชุมชน การส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล หรือนโยบายรัฐสวัสดิการต่าง ๆ จะส่งผลให้ให้แนวโน้มของการใช้อินเทอร์เน็ตดีขึ้นแต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในระยะยาวได้ ดังการศึกษาของ Reggi & Gil-Garcia (2021 : online) เป็นงานวิจัยที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของท้องถิ่นและการตัดสินใจลงทุนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐบาลของประเทศในสหภาพยุโรป ที่กล่าวว่า ยังไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดที่บ่งชี้ว่านโยบายด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของรัฐบาลจะสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของบริบทในท้องถิ่นและยังพบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านงบประมาณทั้งในระดับภาครัฐและท้องถิ่น รวมไปถึงค่านิยมในการเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่ำ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ในการจัดทำโครงการหรือนโยบายต่าง ๆ ควรจะมีการวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น ความพร้อม ทักษะ ทัศนคติต่อครัวเรือนต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีดิ จิทัล เพื่อให้เข้าใจว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจะส่งผลต่อดีต่อประชาชน เพิ่มความรู้ โอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะต่าง ๆ และประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ชนบทอย่างไร ทั้งนี้ นโยบายต่าง ๆ ของพรรคการเมืองเหล่านี้จึงเป็นประเด็นที่ต้องมีการติดตามภายหลังว่าพรรคที่ถูกเลือกตั้งเข้ามาบริหารประเทศจะสามารถแก้ไขปัญหาช่องว่างทางดิจิทัลในสังคมไทยที่เกิดขึ้นมาเป็นระยะเวลานานได้หรือไม่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรมีการวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น ความพร้อม ทักษะ ทัศนคติต่อครัวเรือนต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของบริบทในท้องถิ่นในการแก้ปัญหาให้ตรงจุดต่อไปในอนาคต และเกิดประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินนโยบาย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ภาครัฐควรมีความร่วมมือกับท้องถิ่นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลพื้นฐานและความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางไซเบอร์ให้กับบุคลากรท้องถิ่นและผู้สูงอายุ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในอนาคตควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาผสมผสาน และมีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์กลุ่มนักการเมืองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และติดตามภายหลังการเลือกตั้งว่ามีการนำนโยบายไปปฏิบัติจริงหรือไม่และผลเป็นอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

ปัทมา เจริญกรกิจ. (2565). ‘สิงคโปร์ดิจิทัล’ มุ่งสู่สังคมใหม่ที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: https://www.thekommon.co/sg-digital/.

พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร. (2563). ช่องว่างทางดิจิทัล: ขวากหนามของการเรียนออนไลน์. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566. แหล่งที่มา: https://www.isranews.org/article/isranews-article/88963-pansak.html.

เรวัต แสงสุริยงค์. (2561). ความพยายามลดช่องว่างด้านดิจิทัลในสังคมไทย. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ).* 11 (3), 1056-1084.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2566). นโยบายของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบบัญชีรายชื่อ. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2566. แหล่งที่มา: https://www.ect.go.th/ect_th/news_page.php?nid=20499

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *พระราชบัญญัติพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2560.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2566). *การสำรวจคะแนนนิยมทางการเมือง.* กรุงเทพมหานคร: สถาบัน.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2566). *6 พรรคกับโอกาสได้เป็นรัฐบาล.* กรุงเทพมหานคร: สถาบัน.

Cullen ,R. (2001). Addressing the digital divide. *Online Information Review*. 25 (5), 311-320.

Reggi, L. and Gil-Garcia, J. (2021) . *Addressing territorial digital divides through ICT strategies: Are investment decisions consistent with local needs?. Government Information Quarterly*, 38 (2). Retrieved March 20, 2023. from : https://doi.org/ 10.1016/j.giq.2020.101562

Royall, E. (2021). Addressing the Digital Divide Taking Action towards Digital Inclusion. United Nations Human Settlements Programme (UN-Habitat). *Online*. Retrieved April 11, 2023, from : https://shorturl.asia/1Ple5

Sharma, R. and Mokhtar, I. (2008). Bridging the Digital Divide in Asia Challenges and Solutions. *The International Journal of Technology, Knowledge, and Society*, 1 (3), 15-31.

The Institute of Electrical and Electronics Engineers. (2021). Digital Divide in Developing Countries: Why We Need to Close the Gap. *Online*. Retrieved May 28, 2023. from : https://ctu.ieee.org/digital-divide-in-developing-countries-why-we-need-to-close-the-gap/

ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

The problems of academic administration of St.Cabriel Santipathana School in Wichianburi district of Phetchabun province

คำพร มิ่งขวัญ,
ระวีวรรณ กลิ่นหอม และ ธนีนาฏ ณ สุนทร
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
Khumporn Mingkwan,
Raviwan Kinhom and Taneenart Na Soontorn
St. John's University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Khumporn9898@gmail.com

****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ และเพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติ พัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 57 คน และประชากรที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 10 คนเพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด 1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\mu = 1.600, \sigma = 0.611$) 2. การนิเทศการศึกษา ($\mu = 1.600, \sigma = 0.567$) และ 3. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\mu = 1.597, \sigma = 0.608$) แนวทางแก้ไขปัญหา 1. ด้านการจัดการเรียนการสอน คือ จัดให้มีระบบการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน 2. ด้านการนิเทศการศึกษา ควรจัดให้มีระบบการนิเทศที่ชัดเจน และ 3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ ควรจัดให้มีงบประมาณสำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา และมีแผนการฝึกอบรมครูที่ชัดเจน

* วันที่รับบทความ : 24 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 1 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566
Received: January 24 2023; Revised: February 1 2023; Accepted: February 2 2023

คำสำคัญ : ปัญหาการบริหารงานวิชาการ; การบริหารงานวิชาการ; โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา

Abstracts

The purposes of the research were to study problems and solution of academic administration of St.Cabriel Santipathana School in Wichianburi district of Phetchabun province, in order to propose the solutions for the academic management issues. The population used to respond to the questionnaire was 57 directors and teachers of St.Cabriel Santipathana School in Wichianburi district of Phetchabun province. The researcher had interviewed 10 directors and department heads, because these people were responsible for school's academic management. The study instruments were questionnaire and interview. The statistical analysis methods were frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. .

The findings revealed that the overall issue regarding academic administration of St.Cabriel Santipathana School in Wichianburi district of Phetchabun province was ranked in the low level. The issue with the highest score was implied to be education supervision (μ= 1.600, σ = 0. 567), following by the 'teaching and learning in school' (μ= 1.600 , σ = 0.611), and 'educational technological media development and execution' (μ= 1.597, σ = 0.608). The suggested solutions to academic administration issues in school were 1) Regarding learning and teaching aspect, the school must establish comprehensible academic instruction system, and encourage teachers to create various academic and technological media with the integration of different teaching techniques for both before and after class. For education supervision, the school must establish transparent system of supervision, and create an understanding about education supervision among teachers to support education supervision. or educational technology development and implementation, the school must allocate sufficient budgets for the development of educational media and coherent teacher training plan in each semester. This also includes improving and adapting academic and technological media to instruct teachers about technological media encouragement and development.

Keyword: Problems of academic administration, Administration, Academic, St.Cabriel Santipathana School

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น มีความขยันขันแข็งในการประกอบสัมมาอาชีพ คนที่ได้รับการศึกษาอบรมมาอย่างดีแล้ว ย่อมเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติและสังคม ให้มีความความเจริญก้าวหน้ามีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม มีความสุข ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ สมดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่พระราชทานแก่คณะครูนักเรียนที่เข้ารับรางวัลพระราชทาน ณ ศาลาดุสิดาลัย ตอนหนึ่งว่า "การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล การศึกษาที่ทุกคนยอมรับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนา

บุคลากรของประเทศชาติ คือ การศึกษาระดับประถมศึกษา หรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (สำนักการศึกษา, 2544 : 1)

จากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) ในปี พ.ศ. 2562 การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นการบริหารงานที่สำคัญ และเป็นหัวใจต่อการปฏิรูปการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการศึกษา วิธีการจัดการหรือบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการ งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นกับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมการจัดการเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้เป็นแบบเรียน งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานวางแผนการศึกษา และงานประชุมอบรมทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของโรงเรียน เป็นหน้าที่หลักของโรงเรียน ถือเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพมีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) โดยความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2560 : 3)

จากรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ในช่วงปีการศึกษา 2561 – 2563 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการสอบ O-NET (Ordinary National Educational Test) ทั้ง 4 วิชา คือ วิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนสอบน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ทุกวิชา (โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา, 2562-2564 : 1-48) แสดงว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์มีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

2. เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และครูผู้สอนในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา จำนวน 57 คน

1.2 ประชากร ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 10 คน เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม : ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่ได้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม แล้วดำเนินการสร้างแบบสอบถามและนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาการศึกษาและมีประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวัด (Item - Objective Congruence = IOC) ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินค่าดัชนีสอดคล้อง IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่าหรือเท่ากับ .50 (IOC $\geq$ .50) (Rovinelli and Hambleton, 1977 : 49–60) และหากพบว่าค่าดัชนีสอดคล้อง IOC น้อยกว่า .50 ควรทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะข้องผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการหาค่าดัชนีสอดคล้อง IOC พบว่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แสดงว่าผู้วิจัยสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

แบบสัมภาษณ์: ผู้วิจัยนำผลการวิจัยด้านที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการมากที่สุด 3 ด้านมาสร้างแบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม : ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือ จากวิทยาลัยนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หากพบว่าไม่สมบูรณ์

หรือไม่ได้รับคืนผู้วิจัยจะส่งแบบสอบถามอีกครั้งและติดตามการส่งคืน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 57 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์: ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมายผู้ให้ข้อมูล และขอเข้าไปสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมสำเร็จรูปมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรที่ศึกษาด้วยสถิติบรรยาย คือค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และมีเกณฑ์ในการแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 23) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีปัญหาการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์การแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัด เพชรบูรณ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดการศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้รายละเอียด

ตัวแปรที่ศึกษา

ปัญหาของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา

1) การวางแผนงานด้านวิชาการ
2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
5) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
7) การนิเทศการศึกษา
8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐานการศึกษา
9) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
10) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	8	14.04
	หญิง	49	85.96
	รวม	57	100.00
อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	7	12.28
	31 – 40 ปี	28	49.12
	41 – 50 ปี	14	24.56

	51 ปีขึ้นไป	8	14.04
	รวม	57	100.00
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	12.28
	ปริญญาตรี	49	85.96
	ปริญญาโท	1	1.75
	รวม	149	100.00
ประสบการณ์ในการทำงาน	ไม่เกิน 10 ปี	18	31.58
	11 – 20 ปี	30	52.63
	21 – 30 ปี	8	14.04
	31 ปีขึ้นไป	1	1.75
	รวม	149	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 85.96 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 49.12 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 85.96 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 20 ปีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 52.63

2. ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ	μ	σ	แปลผล
1. การวางแผนงานด้านวิชาการ	1.485	0.625	น้อยที่สุด
2. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	1.600	0.611	น้อย
3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	1.554	0.604	น้อย
4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	1.588	0.635	น้อย
5. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	1.575	0.566	น้อย
6. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	1.590	0.579	น้อย
7. การนิเทศการศึกษา	1.600	0.567	น้อย
8. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	1.480	0.583	น้อยที่สุด

9. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา	1.491	0.578	น้อยที่สุด
10. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	1.597	0.608	น้อย
รวม	1.559	0.540	น้อย

จากตารางที่ 2 พบว่าโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (μ= 1.559, σ = 0.540) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีปัญหามากที่สุด 3 ด้านคือ 1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (μ= 1.600 σ = 0.611) 2. การนิเทศการศึกษา (μ= 1.600, σ = 0. 567) และ 3. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (μ= 1.597, σ = 0.608))

3. การเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการสัมภาษณ์แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ด้านที่มีปัญหามากที่สุด 3 ด้าน คือ 1. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 2. การนิเทศการศึกษา และ 3. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรมีนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่ชัดเจนดังนี้

- กำหนดให้ครูมีการทดสอบความรู้ก่อนเรียน – หลังเรียนในทุกวิชา รวมทั้งมีการทดสอบความรู้พื้นฐานด้วยวิธีที่หลากหลาย
- กำหนดให้ครูมีการใช้สื่อที่หลากหลายในการเรียนการสอนทุกวิชา
- กำหนดให้ครูมีการคัดกรองนักเรียนกลุ่มที่เรียนอ่อนมาซ่อมเสริมนอกเวลา
- กำหนดให้ครูใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากเดิมในการสอนซ่อมเสริม รวมทั้งมีการสร้างชุดฝึกเพิ่มเติม

2. การนิเทศการศึกษา

โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับระบบการนิเทศที่ชัดเจนดังนี้

- ใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร
- มีการนิเทศทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
- มีการนิเทศทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
- การนิเทศครูผู้สอนทุกคน
- กำหนดความถี่ในการนิเทศให้ชัดเจน

- กำหนดผู้นิเทศให้ชัดเจน พร้อมทั้งมีการหมุนเวียน
- กำหนดวัตถุประสงค์ของการนิเทศแต่ละครั้งให้ชัดเจน และนำผลการนิเทศมาวางแผนปรับปรุง พร้อมทั้งมีการติดตามอย่างใกล้ชิด

3. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ชัดเจนดังนี้

- มีการจัดงบประมาณสำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา
- มีการจัดระบบการบริหารจัดสื่อ
- มีการอบรมให้ครูเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยภาพรวม พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่ถ้าพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่นคือ ด้านการนิเทศการสอน รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ ผู้วิจัยขอนำมาอภิปราย ผล 4 ข้อดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการและคณะผู้บริหารมีนโยบายในการส่งเสริมการบริหารงานด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2553 : 44) การบริหารงานวิชาการ คือกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน โดยมีการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของจิติมา วรรณศรี (2557 : 4) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ คือ การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

2. จากการการวิจัย พบว่า โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยในช่วงของสถานการณ์โควิด นักเรียนเรียนออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนขาดความพร้อมในการใช้สื่อเทคโนโลยี ครูผู้สอนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีในการสอนได้แต่ขาดการผลิตสื่อให้มีความทันสมัย ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพไม่เกิด

ผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควรซึ่งสอดคล้องกับ Kerry (2009 : 163-170) ที่พบว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดย ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ครูและผู้บริหารมีความรับผิดชอบในการเรียนการสอน การส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้บริหารการใช้สื่อเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ครูมีมาตรฐานตามวิชาชีพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา มีงบประมาณและทรัพยากรในการจัดการเพียงพอมีการนิเทศติดตามผลจากผู้บริหาร และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตย์ธิดา จันดาสงค์ (2558 : 2) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามประสบการณ์การสอนและกลุ่มโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการสัมภาษณ์แนวทางในการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาเน้นให้มีนโยบายด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่ชัดเจน คือ กำหนดให้ครูมีการทดสอบความรู้ก่อนเรียน – หลังเรียนในทุกวิชาด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการใช้สื่อที่หลากหลายในการเรียนการสอนทุกวิชา มีการคัดกรองนักเรียนกลุ่มที่เรียนอ่อนมาซ่อมเสริมนอกเวลาด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากเดิมในการสอนซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่กำหนดว่าให้จัดการศึกษาภายใต้ความแตกต่างระหว่างบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตามความแตกต่างของแต่ละคน

3. จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านที่มีปัญหาอันดับ 2 คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนไม่ได้วางแผนการเตรียมการที่ชัดเจน ส่งผลให้ครูขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับโรงเรียนยังไม่ได้จัดทำคู่มือปฏิทินการนิเทศที่สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงศักดิ์ สิงหนสาย (2556 : 5) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารมีการประเมินการนิเทศอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ปัญหาที่พบคือ ผู้บริหารขาดการวางแผนการเตรียมการนิเทศขาดความต่อเนื่อง ขาดการวางแผนความร่วมมือระหว่างครูกับฝ่ายวิชาการ

ผลการสัมภาษณ์แนวทางในการแก้ปัญหาการนิเทศการศึกษานั้น ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียล สันติพัฒนากำหนดนโยบายให้มีระบบการนิเทศที่ชัดเจน คือ ใช้การนิเทศแบบกัลยาณมิตร มีการนิเทศทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งมีการนิเทศแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการนิเทศครูผู้สอนทุกคน กำหนดความถี่ในการนิเทศ ผู้นิเทศ พร้อมทั้งมีการหมุนเวียน วัตถุประสงค์ของการนิเทศแต่ละครั้งให้ชัดเจน และนำผลการนิเทศมาวางแผนปรับปรุง พร้อมทั้งมีการติดตามอย่างใกล้ชิดซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 5 และมาตรา 39 ที่กำหนดให้การนิเทศการศึกษาเป็น

ภาระกิจหนึ่งในการบริหารวิชาการที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) เพื่อให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น

4. จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านที่มีปัญหาอันดับ 3 คือ ด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้จากห้องเรียนไปสู่เทคโนโลยีแบบออนไลน์ ครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่ ครูต้องเข้าใจและเรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนผู้เรียนให้ความสนใจสื่อบันเทิงมากกว่าการแสวงหาความรู้ ขาดความตั้งใจในการเรียนรู้เพื่อสืบค้นข้อมูล ทำให้การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mark (2008 : 130-145) ที่พบว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในโรงเรียนประกอบด้วยการบริหารจัดการของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในภารกิจต่าง ๆ เช่นการจัดเรียนการสอน การใช้สื่อเทคโนโลยีใน การเรียนการสอน การประสานงานที่ดี มีงบประมาณเพียงพอ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการพัฒนาการสอนของครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร แฝดสูงเนิน (2561 : 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางโดยเฉพาะ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อผลิตสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ผลการสัมภาษณ์แนวทางในการแก้ปัญหาการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษานั้น ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ มีการจัดงบประมาณสำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษา มีการจัดระบบการบริหารจัดสื่อ และจัดการอบรมให้ครูเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ครูในโรงเรียนสามารถผลิตและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 5 และมาตรา 39 ที่กำหนดให้การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นภาระกิจหนึ่งในการบริหารวิชาการที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 1) เพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการศึกษา และส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรจัดให้มีระบบการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน

1.2 ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรจัดให้มีระบบการนิเทศที่ชัดเจน

1.3 ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรจัดให้มีงบประมาณสำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนในแต่ละปีการศึกษาที่ชัดเจน

1.4 ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรจัดให้มีแผนการฝึกอบรมครูที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนามีการทวนสอบระบบต่าง ๆ ที่จัดขึ้น เช่น การปฏิบัติตามระบบการจัดการเรียนการสอน และระบบการนิเทศ การใช้งบประมาณสำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการจัดการฝึกอบรมครูตามแผน

2.2 หลังจากมีการทวนสอบระบบ และติดตามการปฏิบัติตามแผนต่าง ๆ แล้ว ทางโรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนาควรนำผลการทวนสอบ และติดตามมาปรับปรุงระบบ หรือแผนต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา
2. ศึกษาและวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิตสื่อการเรียนการสอนในยุคดิจิตอล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562.* กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.

จิติมา วรรณศรี (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2560). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

นิตย์ธิดา จันดาสงค์ (2558). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มหาสารคาม: ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ประภาพร แฝดสูงเนิน (2561). *ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา. (2562). *รายงานการประเมินตนเอง*. เอกสารอัดสำเนา.

โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา. (2563). *รายงานการประเมินตนเอง*. เอกสารอัดสำเนา.

โรงเรียนเซนต์กาเบรียลสันติพัฒนา. (2564). *รายงานการประเมินตนเอง*. เอกสารอัดสำเนา.

รุ่งรัชชดาพร เวหะชาติ (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ทรงศักดิ์ สิงหนสาย. (2556). *การดำเนินงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักการศึกษา. (2544). *การบริหารงานวิชาการ.* กรุงเทพมหานคร: สำนักการศึกษา.

Kerry, Rice. (2009). "Priorities in K-12 Distance Education : A Delphi Study Examining Multiple Perspectives on Policy, Practice and Research ," Educational Technology & Society. 12 (3), 163-170.

Mark, Stansfield (2008). A Best Practices Fof School, *Higher Education 12*,4 October : 130-145.

Rovinelli, R.J. & Hambleton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijs research.* 2 (2), 49–60.

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

Community Potential to Develop Integrated Sustainable Creative Tourism based on Sufficeiency Economy in Na Prang Village, Khlong Kwang Sub – District Nathawee District, Songkhla Province

อภิไทย แก้วจรัส[1],
วาสนา ขวัญทองยิ้ม[2] และ ทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรรณ[3]
มหาวิทยาลัยนครพนม[1], มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา[2], มหาวิทยาลัยแม่โจ้[3]
Apithai Kaewjarus[1],
Wassana Khwantongyim[2] and Tipwadee Phosittiphan[3]
Nakhon Phanom University[1], Songkhla Rajabhat Univerisity[2], Maejo University[3], Thailand
Corresponding Author, E-mail: apithai@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในหมู่บ้านนาปรังและ 2) จัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนฐานของเศรษฐกิจแบบพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือ ได้แก่ รายการตรวจสอบชุมชนศึกษา แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ SWOT กลุ่มเป้าหมายหลักประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 24 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1)ชุมชนบ้านนาปรัง มีศักยภาพที่จะกลายเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน เนื่องจากมีสถานที่ตั้งที่เหมาะสม สะดวกต่อการเดินทาง มีทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น การที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง 2) แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงตามยุทธศาสตร์ในอนาคตของหมู่บ้านนาปรังระบุถึงวิสัยทัศน์ของหมู่บ้านนาปรังว่า หมู่บ้านนาปรังจะสร้างแบรนด์ภายใต้ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านอนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ด้านพัฒนา

วันที่รับบทความ : 2 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 23 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 24 มีนาคม 2566
Received: February 2 2023; Revised: March 23 2023; Accepted: March 24 2023

เศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน และด้านการพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยชุมชนบ้านนาปรังได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลาที่มีมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและเป็นรูปแบบของจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: ศักยภาพของชุมชน; การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; เศรษฐกิจพอเพียง

Abstracts

The objectives of this research were the potential for sustainable tourism development in Na Prang Village and to develop a strategic plan for sustainable creative tourism development in Na Prang Village. This research was a qualitative research. These include: community study tour, and in- depth interviews through SWOT analysis. The data were obtained from 24 key informants belonging to all stakeholders, including public, private, community, and tourists through in-depth interviews and contents analysis.

The following were the results: 1) Na Prang village has the potential to become a sustainable creative integrated tourism destination because of the village was located in suitable location. There were cultural tourism resources and outstanding history, community participation in tourism activities because of community aware of the conservation of tourism resources. 2) The strategic vision of Na Prang Village created brand under 4 strategies which consist of environment conservation, cultural preservation and mental development, local economic development and integrated sustainable community development strategies. Na Prang was to be developed as a tourism hub in Nathawee district with environmental standards and a tourism destination based on sufficiency economy.

Keywords: Community Potential; Creative Tourism; Sufficiency Economy

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ คือ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศไทยพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายในช่วงเวลา 20 ปีที่กำหนดกรอบเวลาของแผนชาติเอาไว้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562 : 1)

เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในวิสัยทัศน์ดังกล่าว จำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการพัฒนาจิตใจเข้าไว้ในแผนเดียวกัน เพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาในภาพรวมอย่างเป็นบูรณาการบนพื้นฐานของพลังประชารัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จึงเป็นกลไกระดับนโยบายที่จะใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศและถ่ายทอดไปสู่แผนในระดับต่างๆ เพื่อนำไปสู่ การปฏิบัติทั้งในระดับยุทธศาสตร์ พันธกิจ และพื้นที่ในประเทศการพัฒนพื้นที่

(Area Based Development) เป็นทิศทางหลักที่สำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในภาพรวมให้ประสบกความสำเร็จ เพราะนานาประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นหน่วยการปกครองที่เล็กที่สุดของประเทศ คือ “หมู่บ้าน” ถ้าจะดูว่าประเทศใดประสบความสำเร็จ จะต้องไปดูกันที่ “หมู่บ้าน” ดังนั้น หมู่บ้านจึงจัดเป็นจุดแตกหักของการพัฒนประเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาทำกันในระดับประเทศ แต่การขับเคลื่อนแผนต้องทำกันในระดับหมู่บ้าน จึงจะเป็นการสร้างรากฐานของการพัฒนาประเทศ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีความตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนา 70,000 หมู่บ้านในประเทศ และได้ทุ่มเทงบประมาณตลอดจนจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้าน และได้ทุ่มเทงบประมาณตลอดจนจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้านจากหน่วยงานหลายหน่วยงานมาเป็นเวลาหลายทศวรรษแล้วก็ตาม ถึงแม้ว่าจะได้แสวงหายุทธศาสตร์และกลยุทธ์นานาชนิดในการพัฒนาชุมชนในหมู่บ้าน ได้แก่ การใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำและสานพลัง ระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหา โดยเฉพาะได้มีการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ประชาชนคนไทยเทิดทูนไว้เหนือเกล้า คือ การทำงานชุมชนแบบ “ระเบิดจากข้างใน”(ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี, 2550 : 21) โดยให้คนในหมู่บ้านเรียนรู้ที่จะคิด จะทำ จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง และให้พัฒนาชุมชนบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียงอันจะนำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านอย่างยั่งยืนต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2548 : 32)

อย่างไรก็ตาม มีข้อค้นพบสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้านในประเทศไทย 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก ประเทศไทยจะให้หมู่บ้านพัฒนาแบบเศรษฐกิจทุนนิยมหรือเศรษฐกิจพอเพียง ประการที่สอง เป็นคำถามเชิงรัฐศาสตร์การเมือง ประเทศไทยจะให้ขุมชนระดับหมู่บ้านพัฒนาตนเองแบบคิดเองทำเองระเบิดจากข้างในได้อย่างไร ในเมื่อในแง่ของการปกครองท้องถิ่น ไม่เคยมีการสนับสนุนท้องถิ่นให้มีประชาธิปไตยท้องถิ่น (Local Democracy) แบบปกครองตนเอง (Self-government) อันจะนำไปสู่การสร้างฐานของประชาธิปไตยแบบปกครองตนเองระดับท้องถิ่น ประการสุดท้าย อุปสรรคของการพัฒนาหมู่บ้านอยู่ที่การขาดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาในภาพรวม (Holistic Right Understanding of Development) ว่าการพัฒนาไม่ใช่กระบวนการที่มีจุดเริ่มและจุดจบตามโครงการงบประมาณประจำปี หรือแม้แต่ตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี หากแต่การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ต้องทำต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอในรูปของวงจรไม่รู้จบ (Endless Cycle) ชุมชนจึงต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการดึงศักยภาพของตนเองออกมาสร้างสมรรถนะชุมชนทุกด้านในภาพรวมเพื่อกำหนดเป้าหมายคือ วิสัยทัศน์ของชุมชนในอนาคต ไปพร้อมกับการเตรียมภาวะความพร้อมเพื่อป้องกันและรับมือกับภัยพิบัติทุกรูปแบบ (Disaster Preparedness) ที่อาจจะเกิดขึ้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จัดเป็นนวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถนำมาเป็นความติด (Leverage) เชื่อมโยงไปยังการพัฒนาชุมชนในภาพรวมได้เป็นอย่างดีเพราะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีลักษณะของการบูรณาการสิ่งแวดล้อมด้ายกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

และการพัฒนาจิตใจเข้าไว้ในแผนเดียวกัน และมีการใช้นวัตกรรมเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อยืดหยุ่นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแผนให้สามารถรับมือกับวิกฤตรูปแบบต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม (พยอม ธรรมบุตร, 2560 : 65-75)

ชุมชนบ้านนาปรัง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา อยู่ห่างจากตัวตำบลคลองกวาง ประมาณ 3 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอนาทวีไปทางทิศใต้ ประมาณ 30 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดสงขลาประมาณ 75 กิโลเมตร (องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกวาง, 2564 : ออนไลน์) ตามประวัติความเป็นมา เมื่อปี พ.ศ. 2244 มีคนกลุ่มแรกที่อพยพมาจากตำบลปลักหนู โดยหนีโรคระบาดมา ได้ตั้งถิ่นฐานที่บริเวณนี้ มีการประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก และทำนาได้ตลอดทั้งปี เพราะมีน้ำอุดมสมบูรณ์ ชาวบ้านจึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านนาปรัง” จนถึงปัจจุบัน บ้านนาปรังมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบเนินเขา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธรรมชาติ สัตว์ป่ายังมีความอุดมสมบูรณ์และได้ถูกประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งชาติเขาน้ำค้าง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดสงขลา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา อันจะทำให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว และภาคประชาชนเกิดความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญ และได้ยุทธศาสตร์ที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการที่ยั่งยืนบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อร่วมพัฒนาชุมชนระดับหมู่บ้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่ (Area – based Development) ของประเทศไทยในภาพรวม และรวมพลังร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้แผนพัฒนาชาติ Thailand 4.0 (สำนักโฆษก สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (2564 : ออนไลน์)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
2. เพื่อสร้างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมจำนวน 24 ราย (McMillan and Schumacher. 1997 : 534) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริงจากตัวแทนความคิดเห็นของทุกภาคส่วนทั้งระดับผู้บริหาร และระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ได้แก่

1.1 ภาครัฐ ผู้แทนจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยว ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน

1.2 ภาคเอกชน ผู้แทนจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา ได้แก่ ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยว ผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 4 คน

1.3 ภาคประชาชน ผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน จำนวน 8 คน

1.4 นักท่องเที่ยว ตัวแทนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่พื้นที่หมู่บ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การศึกษาเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา เว็ปไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดสงขลา เพื่อหาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแบบบูรณาการของจังหวัดสงขลา

2.2 รายการที่ต้องตรวจสอบเพื่อศึกษาชุมชน ประกอบด้วยข้อมูลทางกายภาพ ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ ข้อมูลด้านสังคม

2.3 รายการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวอนุรักษ์เพื่อสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากรมหกรรม ทรัพยากรด้านกิจกรรม ทรัพยากรด้านบริการและการประเมินคุณภาพ ความโดดเด่นและอำนาจในการดึงดูด

2.4 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผู้วิจัยนำผลจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว มาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วยประเด็นคำถามที่สำคัญ ได้แก่ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของพื้นที่ 2) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของพื้นที่ 3) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และ4) การกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และโครงการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. นัดหมายการสมภาษณ์ 2. ดำเนินการสัมภาษณ์ 3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล มาทำการตรวจสอบความถูกต้องทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจัดเป็นหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

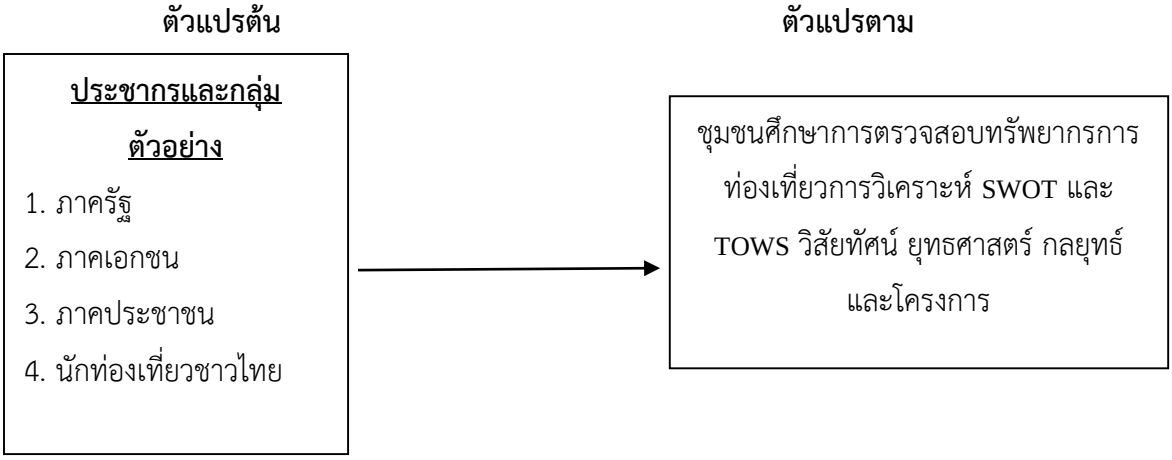
4.1 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดความสำคัญ จัดกลุ่มของเนื้อหา รวมถึงการวิเคราะห์จำแนกและสรุปประเด็นสำคัญ (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554 : 5)

4.2 ผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งกระทำโดยการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล ที่แตกต่างในหมู่บ้านนาปรัง เพื่อพิจารณาว่า ถ้าเก็บข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ให้ข้อมูลต่างคนจะยังได้ข้อมูลเหมือเดิมหรือไม่ หากผลของข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีแบบสามเส้ามีได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง (สุภางค์ จันทวานิช, 2553 : 76)

4.3 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มย่อยแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR) จากผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยวทั้งระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการในพื้นที่ ร่วมกันวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix เพื่อร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ วิสัยทัศน์ กลยุทธ์ โครงการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

1. สรุปผลการศึกษาชุมชน

ตำบลคลองกวาง เป็นตำบลที่มีราษฎร เข้ามาอยู่ เมื่อประมาณ 200 ปี มาแล้วชาวบ้านกลุ่มแรก ได้เข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านคลองไข่เน่า (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นบ้านคลองไข่มุก) ประมาณ 12 ครัวเรือน และได้มีราษฎรอพยพมาจากถิ่นฐานอื่นมากขึ้น หมู่บ้านได้ขยายออกเป็นบ้านนาปรัง และบ้านช้างไห้ ซึ่งในขณะนั้นพื้นที่ของตำบลคลองกวางรวมอยู่กับตำบลปลักหนู ต่อมาเมื่อมีจำนวนครัวเรือนเพิ่มมากขึ้นได้ แยกออกจากตำบลปลักหนู เป็นตำบลคลองกวาง เมื่อปี พ.ศ. 2523 เหตุที่ตั้งชื่อตำบลคลองกวาง เพราะชาวบ้านออกไปล่าสัตว์และได้พบกวางอยู่ในลำคลอง และเป็นบ้านที่อยู่กึ่งกลางของตำบล จึงได้เรียกชื่อนี้มาจนถึงปัจจุบัน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ จด หมู่ที่ 2 บ้านคลองไข่มุก ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี

ทิศเหนือ จด บ้านลุ่ม บ้านวังไทร ตำบลทับช้าง อำเภอนาทวี

ทิศตะวันออก จด บ้านสะท้อน ตำบลสะท้อน อำเภอนาทวี

ทิศตะวันตก จด บ้านควนตานี ตำบลสำนักแต้ว อำเภอสะเดา

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลคลองกวาง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบสลับเนินเขากระจายทั่วไป และเป็นบริเวณป่าสงวนเป็นส่วนใหญ่ โดยประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน บ้านนาปรัง มีพื้นที่ 27,500 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบเชิงเขา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธรรมชาติ สัตว์ป่ายังมีความอุดมสมบูรณ์และได้ถูกประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติในปัจจุบัน สภาพภูมิอากาศร้อนชื้น

ลักษณะของดินในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินทราย และดินทรายปนดินร่วน และดินเหนียวบางส่วน เหมาะสำหรับทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และปศุสัตว์

เป็นลักษณะของกลุ่มป่าในท้องถิ่นอำเภอนาทวี ซึ่งได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง เป็นต้นน้ำสายสำคัญได้แก่ คลองสะเดา คลองแงะ คลองพน คลองลำใหญ่ ไหลลงสู่คลองอู่ตะเภา และคลองกวาง คลองลำพูด คลองลำชิง คลองบอน ไหลรวมกันเป็นคลองนาทวี พื้นที่ป่าส่วนใหญ่จะเป็นป่าดงดิบชื้น มีต้นไม้ขึ้นอยู่หนาแน่นอุดมสมบูรณ์ ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจได้แก่ หลุมพอ ตะเคียน พยอม กระบาก ดำ ยาง จำปา สยาแดง ไข่เขียว เปรียงขานาง แต้ว มังคะ พิกุลป่า มะม่วงป่า เป็นต้น และมีพืชพื้นล่างได้แก่ หมากชนิดต่างๆ หวาย ไฟ่ ระกำ กล้วยไม้ เฟิน มอส เป็นต้น

ลักษณะภูมิอากาศ

ตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมเมืองร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านประจำทุกปี เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนมกราคม เป็นช่วงลมมรสุตะวันออกเฉียงเหนือ และเริ่มตั้งแต่งกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม จะเป็นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ จากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าว ส่งผลทำให้พื้นที่หมู่บ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มี 2 ฤดูกาล คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม ซึ่งจะเป็นช่วงหลังจากหมดมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศจะเริ่มร้อนและอากาศจะมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนมกราคม หมู่บ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา จะมีฝนตกทั้งในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่ในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีฝนตกชุกในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม

การเข้าถึงและความเชื่อมโยง (Accessibility and Connectivity)

เส้นทางการคมนาคม 3 สาย ที่สามารถใช้ติดต่อระหว่างหมู่บ้าน ระหว่างตำบลใกล้เคียง และติดต่อกับที่ว่าการอำเภอได้ตลอดปี ซึ่งมีเส้นทางการคมนาคม 3 สาย คือ

(1) ถนนทางหลวงแผ่นดิน สายคลองแงะ – นาทวี – บ้านประกอบ ระยะทาง 30 กิโลเมตร

(2) ถนนทางคลองแตงจีน – บ้านเก่า – บ้านนาปรัง ระยะทาง 15 กิโลเมตร

(3) ถนนทางหลวงแผ่นดิน สายสะท้อน – นาปรัง ระยะทาง 16 กิโลเมตร

ประชากรและการนับถือศาสนา

จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ตามเกณฑ์ข้อมูล จปฐ. ปี 2560 จำนวน 391 ครัวเรือน ประชากร ชาย 606 หญิง 624 คน รวมทั้งสิ้น 1,230 คน และมีการนับถือศาสนาพุทธ 100 เปอร์เซ็นต์

2. สรุปผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของหมู่บ้านนาปรัง

ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นเป็นอันดับ 1 ในอำเภอนาทวี ของจังหวัดสงขลา ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง น้ำตกโตนลาด น้ำตกโตนดาดฟ้า อันดับที่ 2 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม อาทิ อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง วัดนาปรังประชาราม ศาลาทวดหลวงพรหม อันดับที่ 3 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม เทศกาลและงานประเพณี อาทิ ประเพณีวันว่าง ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีชักพระ

3. สรุปผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT)

จุดแข็ง (Strengths)

- มีเส้นทางการคมนาคมขนส่งที่สะดวก และมีเส้นทางการคมนาคมที่มีถนนนาทวี – สะเดา เชื่อมต่อทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน
- มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีชื่อเสียง เช่น อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง
- มีประเพณีท้องถิ่น ได้แก่ ไหว้ทวดหลวงพรหม
- มีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น อุโมงค์ประวัติศาสตร์เขาน้ำค้าง ซึ่งเป็นอุโมงค์ดินที่ยาวที่สุดในประเทศไทย
- ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการเข้มแข็ง มีความตั้งใจในการพัฒนาชุมชน
- ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

จุดอ่อน (Weaknesses)

- ระบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวขาดการประสานและสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับจังหวัดอื่นๆ และประเทศเพื่อนบ้าน (มาเลเซีย)
- แหล่งท่องเที่ยวมีการพัฒนาไม่เต็มรูปแบบ ไม่สามารถนำศักยภาพมาใช้ได้ อย่างเต็มที่
- กลุ่มอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและจริงจัง
- สินค้า OTOP สินค้าภูมิปัญญา ไม่ได้รับการพัฒนาให้ครบ เนื่องจากยังไม่สามารถผลิตให้ได้คุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

- ประชาชนในท้องถิ่นขาดทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ(มาเลเซีย)

โอกาส (Opportunities)

- รัฐบาลมีที่นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว
- หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนด้านวิชาการและสนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- ตลาดนักท่องเที่ยวฮาลาลซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน
- กระแสการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

อุปสรรค (Threats)

-มีแหล่งท่องเที่ยวคู่แข่งโดยรอบ

-เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ

-เกิดภาวะการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรน่า

- ขาดการสนับสนุนเครือข่ายดิจิทัล

- การก่อการร้าย อาชาญกรรม โรคระบาด

4. สรุปผลการวิเคราะห์ TOWS ของหมู่บ้านนาปรัง

ผลจากการวิเคราะห์โดยใช้จุดแข็งร่วมกับประโยชน์จากโอกาส สรุปได้ว่า หมู่บ้านนาปรังควรกำหนดกลยุทธ์เชิงรุก กล่าวคือ

การพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานทรัพยากรธรรมชาติและการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ ความพร้อมด้านสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย วัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เพื่อสร้างรายได้และการเติบโตทางเศรษฐกิจจากโอกาสด้านการค้า การลงทุน การคมนาคมขนส่ง และการเคลื่อนย้ายคนที่ขยายตัวมากขึ้น อันเป็นโอกาสที่เกิดขึ้นจากทั้งนโยบายและการสนับสนุนของรัฐบาล การขยายตัวทางเศรษฐกิจและการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การสร้างและพัฒนาปัจจัยแวดล้อม ให้เอื้อต่อการค้าการลงทุนที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และเชื่อมโยงกับธุรกิจในชุมชนและท้องถิ่น เช่น ธุรกิจบริการ อาหารเพื่อสุขภาพ อาหารฮาลาล การส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based) เป็นต้น และการส่งเสริมและพัฒนาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การผลิตเชิงสร้างสรรค์

สำหรับด้านสังคม หมู่บ้านนาปรัง สามารถใช้จุดแข็งในด้านการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาเพื่อศึกษาวิจัยตลอดจนฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้และทักษะให้แก่บุคลากรภาครัฐ และภาคประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะในด้านปรับตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคเศรษฐกิจหรือภาคการผลิตที่สำคัญของจังหวัด เช่น การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการ เป็นต้น นอกจากนี้ จังหวัดสงขลาถือเป็นนครแห่งวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น ทางจังหวัดจะต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริม การอนุรักษ์และสืบ

สานค่านิยมและความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดังกล่าวให้แก่เยาวชนรุ่นต่อ ๆ ไป เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและคงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของจังหวัด ตลอดจนมุ่งเน้นความสำคัญของการรักษาความสมบูรณ์และสมดุลในด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ เพื่อรักษาฐานทรัพยากรที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาของจังหวัดได้อย่างยั่งยืน

5. ศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดหมู่บ้านนาปรัง

ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของหมู่บ้านนาปรัง ได้แก่ ศักยภาพในการเข้าพื้นที่ มีถนน ป้ายบริการประจำทาง และบริการรถประจำทาง มีสภาพภูมิอากาศและที่ตั้งเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว มีวิวทิวทัศน์ สวยงามเหมาะสมกับการพักผ่อนและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว มีทรัพยากรวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และดึงดูดใจ และมีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น ความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์

ศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านนาปรัง ได้แก่ มีแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการแบ่งเขตพื้นที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับสิ่งอำนวยความสะดวก มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อป้องกันผลกระทบต่อการท่องเที่ยว ตลอดจนถึงมีการจัดการขยะ คุณภาพน้ำใช้และน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน การเตรียมความพร้อมรับมือจากภัยพิบัติ

ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของหมู่บ้านนาปรัง ได้แก่ ชุมชนหรือกลุ่มบุคคลและผู้เกี่ยวข้องที่ได้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตลอดจนชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและมีความเข้มแข็ง ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจมีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว

ศักยภาพด้านกิจกรรม การเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกของหมู่บ้านนาปรัง ได้แก่ มีกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และเอื้อต่อการปลูกจิตสำนึก มีวิธีการสื่อความหมายที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสนใจของนักท่องเที่ยว กิจกรรมสามารถให้ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

1. วิสัยทัศน์

1.1 หมู่บ้านนาปรังจะสร้างแบรนด์ “เที่ยวนาทวี สูดโอโซนป่าเขา ยอดเขาน้ำค้าง เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สัมผัสวัฒนธรรมชาวใต้ ชื่นชมวัดนาปรังประชาราม เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ชิมอาหารใต้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน เที่ยวชมอุโมงค์เขาน้ำค้าง สัมผัส

วิถีชีวิตจีนคอมมิวนิสต์มลายูหลากหลายของพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข เพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน”

2. ยุทธศาสตร์

หมู่บ้านนาปรังมียุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.1.1 กลยุทธ์ที่ 1.1 กลยุทธ์การใช้ที่ดิน (Land Use)

1) โครงการปรับปรุงระบบการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมายและป้ายบอกทางทั่วทั้งหมู่บ้านและแหล่งท่องเที่ยวในตำบลคลองกวาง (อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง)

2) โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ผู้ประกอบการในการประธุรกิจ Organic Farm ในหมู่บ้านนาปรัง

3) โครงการแบ่งเขตพื้นที่ (Zoning) เพื่อกำหนดแหล่งและเส้นทางการท่องเที่ยวของหมู่บ้านนาปรัง

2.1.2 กลยุทธ์ที่ 1.2 กลยุทธ์การจัดการทรัพยากร

1) โครงการโครงการธนาคารขยะ และ ร้าน 0 บาทในทุกครัวเรือนของหมู่บ้านนาปรัง

2) โครงการพลังงานทดแทนในหมู่บ้านนาปรัง

3) โครงการเตรียมความพร้อมให้แก่ชุมชนในการรับสถานการณ์ภัยพิบัติและโรคระบาด

2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ

2.2.1 กลยุทธ์ที่ 2.1 กลยุทธ์การอนุรักษ์วัฒนธรรม

1) โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมปักษ์ใต้และจีนคอมมิวนิสต์มลายูของหมู่บ้านนาปรัง

2) โครงการสร้างพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ในพื้นที่ชุมชนของตำบลคลองกวาง

4) โครงการสร้างคู่มือและอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

2.1.2 กลยุทธ์ที่ 2.2 กลยุทธ์การพัฒนาจิตใจ

1) โครงการพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธศาสนาให้กับเยาวชนในพื้นที่

2) โครงการพัฒนาจิตใจหลักสูตรปลูกจิตสำนึกอนุรักษ์วัฒนธรรมของอำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

3) โครงการอบรมการท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธ

3) โครงการอบรมการปฏิบัติจิตด้วยศีล สมาธิ และปัญญา

2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายรายได้

2.3.1 กลยุทธ์ที่ 3.1 กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์

1) โครงการ การสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวธรรมชาติเขาน้ำค้าง

2) โครงการการสร้างแบรนด์ท่องเที่ยววัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ

3) โครงการการสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

2.3.2 กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้

1) โครงการจัดอบรมการทำโฮมสเตย์ชุมชน

2) โครงการจัดอบรมการเป็นผู้ประกอบทางการท่องเที่ยวชุมชน

3) โครงการการสร้างผลิตภัณฑ์ OTOP ชุมชน

2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

2.4.1 กลยุทธ์ที่ 4.1 กลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยว

1) โครงการพัฒนาท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลคลองกวาง

2) โครงการยกระดับคุณภาพสินค้าของที่ระลึกและบริการทางการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล

3) โครงการกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อกระจายรายได้

2.4.2 กลยุทธ์ที่ 4.2 กลยุทธ์การสร้างเครือข่าย

1) โครงการจัดตั้ง National Tourism Organization ของจังหวัดสงขลา

2) โครงการสร้างกลุ่มเครือข่ายผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา

3) โครงการพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนในจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้โดยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

ชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีทรัพยากรท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ มีวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์ มีวิวทิวทัศน์สวยงาม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย 2560 -2564 ที่กล่าวว่าประเทศไทยมีจุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติอันดับที่ 16 ของโลก ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย และยังมีความอุดมสมบูรณ์ สวยงามเหมาะสมกับการพักผ่อนและ

กิจกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนหมู่บ้านนาปรังยังมีศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคตและศักยภาพในการเข้าถึงพื้นที่ มีถนน ป้ายบริการประจำทาง

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ด้านศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา มีการแสดงความคิดเห็นว่าการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562 : 1) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ภายใต้การสร้างเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดยมีการการอนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ประเทศต่าง ๆ เป็นที่ต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ที่ยั่งยืน เพื่อการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว และรวมไปถึงการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่

ผู้วิจัยขออภิปรายว่า ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ได้แก่ ชุมชนหรือกลุ่มบุคคลและผู้เกี่ยวข้องที่ได้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนประเพณี วัฒนธรรม มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีโอกาสในการรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพยอม ธรรมบุตร (2562 : 65-75) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ของชุมชนบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร นอกจากชุมชนมีศักยภาพด้านทรัพยากร ด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนต้องการเน้นมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการมีส่วนร่วมการปลุกจิตสำนึกในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทย แบบบูรณาการอย่างยั่งยืน อีกทั้งคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2564 : 43) ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ ภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ซึ่งมีกรอบทิศทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว ของประเทศทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ด้วยการให้ความสำคัญกับประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การท่องเที่ยววิถีไทย การเป็นเจ้าบ้านที่ดี การท่องเที่ยวรายสาขาที่มีศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่เน้นกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ ทั้งใหม่และเก่า เช่น การท่องเที่ยวชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ การพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงพื้นที่

ศักยภาพด้านกิจกรรม การเรียนรู้และปลูกจิตสำนึกของชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ และเอื้อต่อการปลูกจิตสำนึก มีกิจกรรมที่ให้ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวมีกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักต่อผลกระทบด้านทรัพยากร แก่ชุมชน นักท่องเที่ยวองค์กรต่าง ๆ ตรงกับบทความวิเคราะห์ของนโยบายขับเคลื่อนประเทศไทยแลนด์ 4.00 สำนักโฆษก สำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี(2564 : ออนไลน์) ว่านโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยว นอกเหนือจากกิจกรรม ที่หน่วยงาน

เกี่ยวข้องโดยตรงดำเนินการแล้ว ยังมีโครงการของภาครัฐด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ และยังอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เพื่อสร้างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

แผนพัฒนาการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสร้างสรรค์แบบบูณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพยงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา หมู่บ้านนาปรังจะสร้างแบรนด์ “เที่ยวนาทวี สูดโอโซนป่าเขา ยอดเขาน้ำค้าง เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สัมผัสวัฒนธรรมชาวใต้ ชื่นชมวัดนาปรังประชาราม เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ชิมอาหารใต้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน เที่ยวชมอุโมงค์เขาน้ำค้าง สัมผัสวิถีชีวิตจีนคอมมิวนิสต์มลายูหลากหลายของพหุวัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข เพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน” มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกามาศ ชัยรัตน์ (2560 : 235-246) ได้กล่าวว่า การวางแผนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ต้องมีการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย พันธกิจ วิสัยทัศน์ แผนยุทธศาสตร์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค เพื่อวิเคราะห์และกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละด้านได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านเชิงวิชาการ งานวิจัยเรื่องนี้ ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัดได้นำผลการวิจัยไปทดสอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อนการนำแผนดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดและตรงกับความต้องการของทุกภาคส่วน และสามารถไปต่อยอดในทางวิชาการได้ต่อไป

2.ด้านเชิงนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการด้านการท่องเที่ยวควรมีการวางแผนร่วมกันและมีนโยบายในการส่งเสริมการตลาดของจังหวัดสงขลาและเร่งการประชาสัมพันธ์ให้อำเภอนาทวีเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ชายแดนไทย – มาเลเซีย

3.ด้านเชิงปฏิบัติการ ในการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนบ้านนาปรัง ตำบลคลองกวาง อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ควรอาศัยความร่วมมือและการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2564). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ.2564 – พ.ศ. 2565).* กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ.

ณัฏฐพงศ์ ทองภักดี. (2550). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ความเป็นมาและความหมายปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา.* กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ผกามาศ ชัยรัตน์ และชวลีย์ ณ ถลาง. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการจังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*. 13 (2), 235-246.

พยอม ธรรมบุตร. (2562). แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนพื้นฐานอัตลักษณ์และวิถีไทยแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 13 (3), 65-75.

พยอม ธรรมบุตร. (2560). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว.* กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580).* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2548). *หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.* กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี

สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2564). Thailand 4.0 ขับเคลื่อนอนาคตสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: https://spm.thaigov.go.th

สุภางค์ จันทวานิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.* (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกวาง. (2565). ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านนาปรัง. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2565. แหล่งที่มา: http://www.klongkwang.go.th/frontpage

เอื้อมพร หลินเจริญ. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์.* พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

McMillan, James. H., & Schumacher, Sally. (1997). *Research in education. A Conceptual Introduction. Fourth Edition.* New York: An imprint of Addison Wesley Longman, Inc.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง

A development of Electronic books (E-Bookss) in Mathematics subject on addition subtraction integers for Mathayomsuksa 1 Students Bankaeng School

ชไมพร เหาะเหิน และ อภิชา แดงจำรูญ

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Chamaiporn Horhern and Apicha Dangchamroon

Ramkhamhaeng University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: apithai@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ (3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบจำนวนเต็ม ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และสถิตินอนพาราเมตริก (Nonparametric Statistics) ใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon signed - rank test

* วันที่รับบทความ : 8 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 8 กรกฎาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 11 กรกฎาคม 2566

Received: February 8 2023; Revised: July 8 2023; Accepted: July 11 2023

ผลการวิจัย พบว่า

1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81/80.11 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; คณิตศาสตร์; การบวก การลบ จำนวนเต็ม; มัธยมศึกษา

Abstracts

The purpose of this research were to :1) construct and find the effectiveness of mathematic electronic books in addition subtraction integers for mathayomsuksa 1 students to be effective, as of the standardized criterion 80/80, 2) compare the achievement between pre and post teaching on mathematics subject: addition subtraction integers for mathayomsuksa 1 students. The population used in this research was mathayomsuksa 1 students at Bankaeng school, Semester 1, Academic Year 2022. The subjects were 10 people. The research tools consisted 1) mathematic electronic books in addition subtraction integers for mathayomsuksa 1 students, 2) lesson plans by electronic books (e-Books) on addition subtraction integers for mathayomsuksa 1 students and 3) multiple choice achievement test with its reliability values was 0.90. The statistics which used for analyzing data were mean, standard deviation and Nonparametric Statistics by using The Wilcoxon signed - rank test.

The results revealed that the initial.

1) Electronic Book on Mathematics about addition subtraction integers for mathayomsuksa 1 students indicated 81/80.11 of the efficiency, which following the specified criteria

2) The post-test scores of students learning with an Electronic Book on Mathematics about addition subtraction integers were statistically higher than the pretest score at .05 level

Keywords: Electronic Book; Mathematic; Addition Subtraction Integers; Mathayomsuksa

บทนำ

ปัจจุบันคณิตศาสตร์เป็นพื้นฐานของศาสตร์อื่น ๆ อีกหลายสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เป็นต้น คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วน รอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 1) จากบทความบนเว็บไซต์บล็อกเกอร์ “ความจำเป็นที่ไม่ควรมองข้ามกับคำว่า การเรียนคณิตศาสตร์" (2560) ได้กล่าวว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเรียนคณิตศาสตร์ไม่น้อยไปกว่าวิชาอื่น ๆ โดยมุ่งให้เยาวชนทุกคนได้เรียนรู้คณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่องและตามศักยภาพ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศพบว่ายังอยู่ในอันดับท้าย ๆ อาจจะเป็นเพราะเรายังให้ความสำคัญในด้านนี้น้อยเกินไป ปัจจุบันเรามีคนเก่งคณิตศาสตร์ตามธรรมชาติเพียงแค่ประมาณร้อยละ 3 เท่านั้นเอง ในขณะที่ประเทศชั้นนำของโลกได้ให้ความสำคัญต่อคณิตศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง เช่น ประเทศไต้หวัน หรือสิงคโปร์ สามารถพัฒนาเด็กให้เก่งคณิตศาสตร์ได้ถึงร้อยละ 40 หัวใจสำคัญของการเรียนคณิตศาสตร์ คือ มีความรู้และเข้าใจในหลักการ วิธีการ ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับเนื้อหานั้น ๆ จากการตั้งใจฟังครูผู้สอน ศึกษาตามตัวอย่างในหนังสือต่าง ๆ การฟังหรืออ่านหากมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจต้องถามผู้รู้ทันที มีความเข้าใจในความคิดรวบยอดของเรื่องนั้น ๆ ให้ถ่องแท้ จนสามารถอธิบาย เขียน หรือยกตัวอย่างได้ ดังนั้นในการเริ่มต้นเรียนคณิตศาสตร์จะต้องทำความเข้าใจความคิดรวบยอดก่อน หากไม่เข้าใจต้องศึกษาหรือถามผู้รู้ให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อนำไปใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต่อไป มีทักษะการแก้ปัญหา การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริง การคิดอย่างมีเหตุผล การคิดคำนวณ การวัด การประมาณ การอ่าน และแปลผลข้อมูล การนำเสนอข้อมูล การทำนาย สิ่งที่สำคัญคือฝึกฝนทำแบบฝึกหัดหรือทำโจทย์คณิตศาสตร์มาก ๆ อย่างสม่ำเสมอ เป็นทักษะที่มีความสำคัญมากเพราะหากไม่มีการฝึกฝนก็จะไม่สามารถเป็นคนเก่งคณิตศาสตร์ได้เลย และเมื่อฝึกฝนจนทำได้แล้วจะช่วยให้รู้สึกว่าการเรียนคณิตศาสตร์นั้นไม่ยากอย่างที่คิด และจะเกิดความสนุกสนานในการแก้ปัญหาโจทย์อีกด้วย มีความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จะเห็นว่าคณิตศาสตร์มิใช่เป็นวิชาที่เพียงให้คิดคำนวณเกี่ยวกับตัวเลขเท่านั้น แต่การเรียนรู้คณิตศาสตร์จะต้องให้เกิดคุณสมบัติซึ่งถือเป็นศักยภาพทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญ คือ ความสามารถในการสำรวจ ความสามารถในการคาดเดา ความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันจะเห็นว่าการพัฒนาผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นแตกต่างจากยุคที่ผ่านมา เนื่องจากโลกเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้การใช้ชีวิตของคนยุคศตวรรษที่ 21 แตกต่างจากคนรุ่นศตวรรษที่ 20 ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของ สังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมี ทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้มีความรู้ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2561 : ออนไลน์)

สุนันท์ สีพาย (2562 : 3-14) ได้สรุปว่า บทบาทครูไทยจำเป็นต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัย เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้าเข้าสู่ยุค 4.0 สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากและรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคที่เปลี่ยนไป เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิค วิธีการเรียน การสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการเรียนการสอน ฉะนั้นการเรียนรู้ในยุคที่เทคโนโลยีมีบทบาทมาก E-Book จึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง มีโอกาสได้ทบทวนความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยที่ตัวครูผู้สอนนั้นจะมีคุณลักษณะเป็นผู้ชี้แนะการเรียนรู้ (learning coach) และเป็นตัวแทนในการนำผู้เรียนท่องเที่ยวไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ได้ (learning travel agent) หนังสือ E-Book มีการพัฒนารูปแบบต่าง ๆ เพื่อเร้าความสนใจให้กับผู้เรียน ประกอบกับเพื่อให้เข้ากับยุคของการเรียนรู้ในยุคนี้เรามักจะพบ E – Book ในรูปลักษณ์ที่มีทั้งภาพและเสียงที่ได้รับการพัฒนาโดยโปรแกรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาอีก

ผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2563 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของนักเรียนโรงเรียนบ้านแก้ง ในรายวิชาภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 54.29 วิชาภาษาอังกฤษมีคะแนนเฉลี่ย 34.38 วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 25.46 วิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 29.89 จะเห็นได้ว่าวิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดจาก 4 วิชา แสดงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจนัก ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกันเกี่ยวข้องกับจากการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง รายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ผู้วิจัยประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนใหญ่ต่ำกว่าเกณฑ์ (งานทะเบียนและวัดผลโรงเรียน, 2563) ในหน่วยนี้เป็นความรู้พื้นฐานในการที่จะเรียนเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นนักเรียนที่มีพื้นฐานคณิตศาสตร์ไม่ดีและไม่ได้รับการแก้ไข ปัญหาก็จะมีมากยิ่งขึ้น เป็นปัญหาทับซ้อน ส่งผลต่อการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นหากนักเรียนไม่มีทักษะในการบวก การลบจำนวนเต็มอาจทำให้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้หรือเข้าใจในหน่วยอื่น ๆ ได้

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง การบวก การลบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง เพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) มาช่วยในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดคำนวณ ทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน พร้อมทั้งยังช่วยส่งเสริมนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาเกี่ยวกับการบวก การลบ จำนวนเต็ม และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบจำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)

ระเบียบวิธีวิจัย

1.ประชากร

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

3.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 เล่ม

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ใช้เวลาสอน 10 ชั่วโมง

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ชนิดปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาและค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)

2. ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแก้ง เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างวิชาโดยอ้างอิงข้อมูลจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

3. สร้างหนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4. นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ที่สร้างขึ้นและได้รับการตรวจแก้ไขแล้วไปหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ดั้งนี้

4.1 การทดลองครั้งที่ 1 เป็นการทดลองรายบุคคล (แบบ 1:1:1) เป็นการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองเลือกนักเรียนเก่ง 1 คน นักเรียนปานกลาง 1 คน และนักเรียนที่อ่อน 1 คน รวมจำนวน 3 คน

4.2 การทดลองครั้งที่ 2 เป็นการทดลองแบบกลุ่มเล็ก (แบบ 3:3:3) เป็นการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองโดยเลือกนักเรียนเก่ง 3 คน นักเรียนปานกลาง 3 คน และนักเรียนอ่อน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

4.3 การทดลองครั้งที่ 3 เป็นการทดลองแบบกลุ่มใหญ่ (แบบ 10:10:10) โดยการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างทดลอง

5. ปรับปรุงหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มทดลองต่อไป

6. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายในแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ แต่ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญต่อไป ซึ่งจากการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบภายในแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) พบว่า

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ให้ระดับความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับ 0.93 สามารถสรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน

7. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้และทำการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการหาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งพิจารณาจากค่าความยากง่าย (p=0.20 - 0.80) ผลการหาความยากง่าย ได้เท่ากับ 0.32 และค่าอำนาจจำแนก (r=0.20 ขึ้นไป) ผลการหาค่าอำนาจจำแนก ได้เท่ากับ 0.53 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 0.90 หมายความว่าข้อสอบชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดสอบนักเรียนกลุ่มทดลอง (Pre-test) ก่อนที่จะเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเก็บรวบรวมคะแนนของกลุ่มทดลองไว้

8. หลังจากดำเนินการจัดการเรียนการสอนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว จากนั้นทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

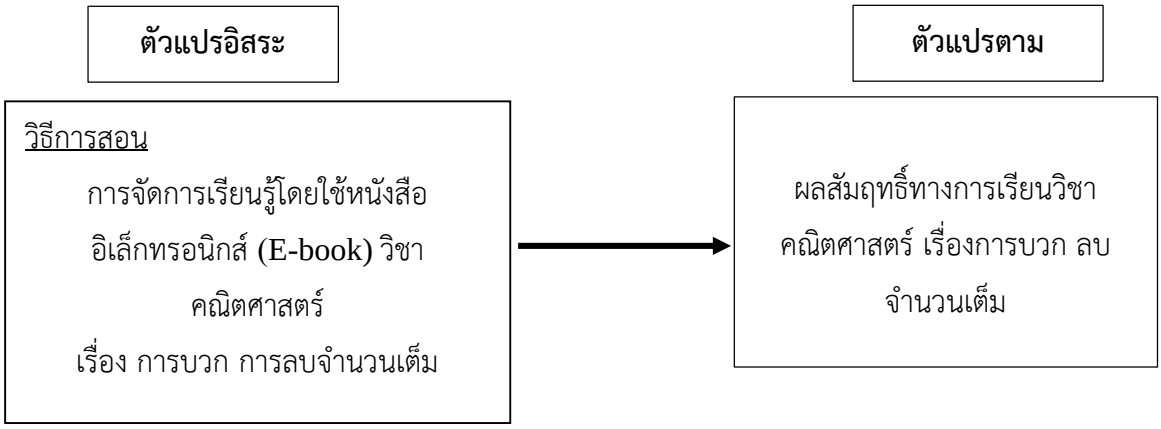
1. การหาประสิทธิภาพประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่นำไปทดลองกับนักเรียนรายบุคคล จำนวน 3 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 74.66/80.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพในกลุ่มนักเรียนแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.22/82.23และนำไปทดสอบหาประสิทธิภาพในกลุ่มนักเรียนแบบกลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81/80.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการใช้การทดสอบค่าที โดยใช้สถิตินอนพาราเมตริก (Nonparametric Statistics) ใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon signed - rank test (นิภา ศรีไพโรจน์, 2533 : 91) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ย หลังเรียน (μ = 21.00, σ = 4.32) สูงกว่าคะแนนก่อนเรียน (μ = 11.80, σ = 1.32)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เน้นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผลการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนสูงขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนสามารถย้อนกลับเพื่อทบทวนบทเรียนหากไม่เข้าใจและสามารถเลือกเรียนได้มีการอธิบายเนื้อหาบทเรียนให้เข้าใจง่ายขึ้น อีกทั้งเรียนแล้วสนุกและเพลิดเพลินไม่เบื่อง่ายซึ่งสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน (นวกนก ศรทอง, 2561 : ออนไลน์)

ผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81/80.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Books) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การทดสอบ	จำนวน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ (50 คะแนน)		ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (30 คะแนน)	
	นักเรียน	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ(E1)	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ(E2)
ภาคสนาม	30	40.5	81.00	24.03	80.11

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ก่อนจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม มีคะแนนเฉลี่ย 11.80 แต่หลังจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม เพิ่มขึ้น คะแนนเฉลี่ย 21.00 และเมื่อทำการทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks test พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังข้อมูลที่ปรากฏตาราง ที่ 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็มลบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	μ	σ	ผลการทดสอบโดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks test				
				Pre-Post	N	Mean Rank	Z	Sig
ทดสอบก่อนเรียน	10	11.80	1.32	Negative Ranks	0	.00	-2.809**	.005
ทดสอบหลังเรียน	10	21.00	4.32	Positive Ranks	10	5.50		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง ผู้วิจัยแยกประเด็นอภิปรายผลออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81/80.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยเริ่มจากการศึกษาและทำการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านแก้ง เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างวิชาโดยอ้างอิงข้อมูลจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 เล่ม เพื่อให้มีความเหมาะสมกับเวลาและลักษณะของผู้เรียน โดยเรียงลำดับขั้นของเนื้อหาจากง่ายไปยากอีกทั้งยังกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับเนื้อและกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นผู้วิจัยศึกษาเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ องค์ประกอบที่สำคัญ การออกแบบหนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) โดยผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผ่านการประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนคำเสนอแนะที่ดีจากผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการปรับปรุงจึงส่งผลให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม มีประสิทธิภาพเหมาะที่จะนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของฮอฟแมน (Hoffman. 1995 : Online ; อ้างในการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง วัดชลธาราสิงเห (วัดพิทักษ์แผ่นดินไทย). วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศ, วรกฤษณะ ทองเชื้อ และคณะ, 2551 : 52) ได้ศึกษาเอกสารหลักการออกแบบของฮอฟแมน (Hoffman) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การออกแบบที่ดีมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดควรอาศัยหลักกระบวนการเรียนการสอน 7 ขั้น ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน บอกวัตถุประสงค์ของการเรียน ทบทวนความรู้เดิม นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ให้คำแนะนำให้ข้อมูลย้อนกลับ ทดสอบความรู้ การนำความรู้ไปใช้

เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อย่างมีระบบและเป็นขั้นตอน และผ่านการทดลอง (try-out) เพื่อหาประสิทธิภาพถึง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนรายบุคคลนำไปทดลองกับนักเรียน 3 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 74.66/80.00 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพในกลุ่มนักเรียนแบบกลุ่มเล็ก จำนวน 9 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.22/82.23 หลังจากนั้นนำไปทดสอบหาประสิทธิภาพในกลุ่มนักเรียนแบบกลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน ได้ค่าประสิทธิภาพ

เท่ากับ 81/80.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน การพัฒนาได้มีการศึกษาเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญด้านคณิตศาสตร์และด้านการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ซึ่งนอกจากการให้นักเรียนได้เรียนรู้ภายในช่วงเวลาเรียนแล้ว นักเรียนยังสามารถนำไปใช้เรียนรู้นอกเวลาเรียนกับคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟน เครื่องอื่น ๆ ได้ ทำให้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เรียนช้าและเร็วแตกต่างกัน จึงเป็นผลให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของจิตราภา กาวิชัย และ อภิชา แดงจำรูญ (2564 : 238-251) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องเศษส่วน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง เศษส่วน วิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน วิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องเศษส่วน วิชาคณิตศาสตร์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4 ห้อง 120 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาจากการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยการจับฉลาก จำนวน 2 ห้อง ได้จำนวน 60 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องเศษส่วน วิชาคณิตศาสตร์ 2) แผนจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องเศษส่วน 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 การวิเคราะห์ผลโดยใช้การหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าประสิทธิภาพนวัตกรรม การทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัย พบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องเศษส่วน วิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.73/81.75 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สอนโดยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าการสอนแบบวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ย หลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นนั้นสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีการใช้การ์ตูนในการสื่อในเนื้อหา เพื่อเร้าความสนใจ

เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อันส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนสอดคล้องกับ ศิโรรัตน์ ศรีนุ่น (2560 : 34) พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ์ตูนแอนิเมชัน เรื่อง การให้เหตุผลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การให้เหตุผล ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนการ์ตูน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการให้เหตุผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเรียน 2) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนการ์ตูน เรื่อง การให้เหตุผลในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.91

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ได้จากการหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง การบวก การลบ จำนวนเต็ม ก่อนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแก้ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ที่มีต่อการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็ม ผู้วิจัยพบประเด็นสำหรับนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในครั้งนี้

1.1 ก่อนใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์เรื่องการบวก การลบจำนวนเต็ม ผู้สอนควรเขียนคำแนะนำ วิธีขั้นตอนในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบ จำนวนเต็มให้ชัดเจน เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ได้ถูกต้อง

1.2 ควรสอดแทรกแบบฝึกหัด หรือข้อสอบในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบจำนวนเต็ม เพื่อให้ผู้อ่านได้ลองทำแบบฝึกหัดหลังจากอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบจำนวนเต็ม

1.3 ในการสร้างและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวก การลบจำนวนเต็ม ควรใช้รูปภาพและตัวอักษรที่สื่อความหมายไปในทิศทางเดียวกัน และใช้พื้นที่ที่เป็นภาพกับพื้นที่ที่เป็นข้อความ หรือคำในขนาดที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากทั้งรูปภาพและตัวอักษรเป็นองค์ประกอบสำคัญ จึงต้องใช้ทักษะในการออกแบบจัดวางที่มีส่วนเด่นและส่วนรองตามจุดที่ต้องการเน้นและส่วนประกอบให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกัน เพื่อความเพลิดเพลินและเข้าถึงในเนื้อหาของผู้อ่าน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดทำวิจัยในครั้งต่อไปในเพิ่มเติมในส่วนของด้านวัตถุประสงค์ควรในหัวข้อของการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)

2.2 ควรนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) ไปพัฒนาให้อยู่รูปแบบการ์ตูนแอนิเมชันที่เป็นภาพเคลื่อนไหว มีเสียง เพื่อเพิ่มความตื่นเต้น และสมจริงมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรูแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

จิตราภา กาวิชัย และอภิชา แดงจำรูญ. (2563). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องเศษส่วนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคลองหนองใหญ่ (ทองคำ ปานขำอนุสรณ์). *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย.* 5 (2), 238-251.

นวกนก ศรทอง. (2561). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสามเหลี่ยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565. แหล่งที่มา: http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/2291.ru

นิภา ศรีไพโรจน์. (2533). *สถิตินอนพาราเมตริก.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

วรกฤษณะ ทองเชื้อและคณะ. (2551). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง วัดชลธาราสิงเห (วัดพิทักษ์แผ่นดินไทย).* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

เว็บไซต์บล็อกเกอร์ (2560). ความจำเป็นที่ไม่ควรมองข้าม กับคำว่า "การเรียนคณิตศาสตร์". *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565. แหล่งที่มา : http://satorn-den.blogspot.com/2017/03/blog-post.html

ศิโรรัตน์ ศรีนุ่น. (2560). *พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้การ์ตูนแอนิเมชัน เรื่อง การให้เหตุผลที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2561). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565 แหล่งที่มา: file:///C:/Users/Dell/Downloads/20161129081543_PR%20arit%20skill%20in%2021.pdf

สุนันท์ สีพาย. (2562). บทบาทของครูไทยในการศึกษา 4.0. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม.* 25 (2), 3-14.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมศึกษาวิทยา จังหวัดปัตตานี

E-Book Development on the Probability in Mathematics for Mathayomsuksa 5 Students of Triamsuksawithaya School, Pattani Province

กามีละห์ จิใจ และ อภิชา แดงจำรูญ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Kamilah Chichai and Apicha Dangchamroon
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: smartkamo23@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความน่าจะเป็น (3) เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์เรื่องความน่าจะเป็น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.36/81.37 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 12.26 อยู่ในระดับ ดี

คำสำคัญ : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ความพึงพอใจ

* วันที่รับบทความ : 27 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 22 สิงหาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 28 สิงหาคม 2566
Received: January 27 2023; Revised: August 22 2023; Accepted: August 28 2023

Abstracts

The objectives of this research were (1) to develop a Mathematics electronic book (e-book) covering a lesson on the probability. It is designed for Mathayomsuksa 5 students, to be effective according to the criteria 80/80. (2) to compare the Pre-test and Post-test learning achievement of students studying with the e-book on the Probability. (3) to examine the satisfaction of Mathayomsuksa 5 students who study using the Mathematics e-book on Probability. The results revealed that

1. The e-book on Probability was found to be effective at 81.36/81.37, which met the specified criteria.

2. The Mathayomsuksa 5 students' learning achievement after using

e-books on Probability are significantly higher scores on Post-test than Pre-test at the .05 significance level.

3. The satisfaction of 30 Mathayomsuksa 5 students who study with the Mathematics e-book on Probability was in good criteria, with a total mean of 12.26.

Keywords : E-Book; Learning Achievement; Satisfaction

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งหากคนที่มีคุณภาพแล้วย่อมส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553 : 85) ต้องอาศัยความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นการวางพื้นฐาน โดยเฉพาะพื้นฐาน การแก้โจทย์ปัญหา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 256) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ต้องการให้เยาวชนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางคณิตศาสตร์เพียงพอ สามารถนำความรู้ทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็น ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ นำไปสู้การเรียนรู้สาระอื่น ๆ และการเรียนในระดับสูง คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาคน ให้คิดเป็นอย่างมีเหตุผล มีระเบียบขั้นตอนในการคิด และยังช่วยเสริมคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอื่น ๆ เช่น การสังเกตความละเอียดถี่ถ้วน แม่นยำมีสมาธิและรู้จักแก้ปัญหา โดยมีจุประสงค์ และความเข้าใจกระบวนการและการคิด จนสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์ เป็นวิชาที่เกี่ยวกับความคิดรวบยอด และทักษะอีกทั้งต้องอาศัยวิธีสอนที่เหมาะสม ซึ่งจะทำได้โดยเรียนจากอุปกรณ์จริง จากประสบการณ์การสอนคณิตศาสตร์ ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนเขียนเฉพาะคำตอบมาส่งครู แต่นักเรียนไม่สามารถอธิบายวิธีการหรือขบวนการในการทำได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนทุกคนไม่ชอบคิดเอง และไม่ชอบแสดงวิธีทำไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ชอบแต่ลอกเพื่อนเมื่อกำหนดโจทย์ปัญหาก็ไม่สามารถแต่งได้ ถึงการสอนคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ยังไม่บรรลุผลและอยู่ในระดับที่ไม่พอใจ

และนักเรียนจำนวนมากไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ โดยคิดว่าวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยาก และทำแบบฝึกหัดมาก นักเรียนจึงรู้สึกท้อแท้ขาดความมั่นใจในการเรียน ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงต่อการเรียน และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ด้วย ควรเน้นถึงทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้คำตอบของปัญหาต่างๆ นักเรียนจะมีความสามารถในการคิด และเกิดทักษะกระบวนการคิดมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานในสิ่งที่คิดและคิดได้หรือคิดเป็นกระบวนการคิดจนทำให้เกิดทักษะสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ได้เสมอ

จากสภาพปัญหาดังกล่าว เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการสอนโจทย์ปัญหา และการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และการสอนคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหานั้น เนื่องจากการแก้โจทย์ปัญหาเป็นทักษะระดับสูง ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจตลอดจนทักษะทางคณิตศาสตร์หลายอย่างเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา ครูควรใช้เทคนิคหลายๆอย่างเพื่อไม่ให้เด็กเกิดความคับข้องใจ หรือขาดแรงจูงใจในการแก้โจทย์ปัญหา เขียนโจทย์ปัญหา ให้เป็นประโยคสัญลักษณ์ เพื่อเป็นการฝึกความสามารถในการแปลความหมายของโจทย์ในการจัดกิจกรรมให้สนุกๆ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียน และเกิดเจตคติที่ดี และเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์มาตรฐานหลักสูตรมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมทั้งเอกสารประกอบกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มีความยืดหยุ่นสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของผู้เรียน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี/หลักการ สภาพปัญหาและความจำเป็นดังกล่าวนั้น ในฐานะครูสอนคณิตศาสตร์จึงศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้โจทย์ปัญหา ครูควรใช้เทคนิคหลายๆประการเพื่อไม่ให้เด็กเกิดความคับข้องใจ หรือขาดแรงจูงใจในการแก้ปัญหา เขียนโจทย์ปัญหาให้เป็นประโยคสัญลักษณ์ เพื่อฝึกความสามารถในการแปลความหมายของโจทย์ การสอนให้นักเรียนคิด ทำให้นักเรียนมีความเห็นชอบ และรู้จริง การสอนให้นักเรียนเห็นชอบทำให้นักเรียนแก้ปัญหาได้และทำให้นักเรียนเติบโตขึ้นอย่างมีอิสรภาพ และหากนักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหาหลายๆข้อ แล้วนักเรียนจะมีความชำนาญและเฉลียวฉลาดขึ้น จนสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ใช้ให้ฝึกทักษะ ให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องมือ ที่ใช้ฝึกทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาดียิ่งขึ้น และสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ถูกต้อง หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างประสิทธิ์ภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของนักเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องความน่าจะเป็น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีความสำคัญทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงตามเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่าก่อนเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยทางสถิติที่ดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าสนใจที่จะพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างจริงจังอันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความรู้ และทักษะ รวมทั้งเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้สอนในการปรับปรุง ส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น
3. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนเตรียมศึกษาวิทยา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนเตรียมศึกษาวิทยา จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งมาจากการสุ่มอย่างง่าย

การกำนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan จากจำนวนประชากร 30 คน ได้จากการเปิดตารางได้ จำนวน 28 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก เข้ากลุ่มเพื่อทำการทดลองต่อไป

3. เนื้อหาในการศึกษา

เนื้อหาที่ใช้สอน คือ เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง ความน่าจะเป็น ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

5. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความน่าจะเป็น

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหา โดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความน่าจะเป็น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ระเบียบวิธีวิจัย

ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ความน่าจะเป็น จำนวน 5 ชุด แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการเรียนรู้

แบบประเมินทักษะการแก้โจทย์ปัญหา และแบบทดสอบเรื่อง ความน่าจะเป็น เป็นแบบปรนัย จำนวน 20 ข้อ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจดูความเหมาะสมแล้วปรับปรุงแก้ไข และนำเครื่องมือมาทดลองให้กับกลุ่มทดลองเครื่องมือแล้วปรับปรุง ซึ่งได้เครื่องมือในการวิจัย

ทดสอบเรื่อง ความน่าจะเป็น ก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบ การหาคุณภาพแบบทดสอบ โดยการหาความยากง่าย และอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ถ้าได้ความยากง่ายตั้งแต่ .20-.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .02 ถึง 1.00 จะคัดเลือกไว้ใช้ พบว่า ได้ข้อสอบที่เข้าเกณฑ์ จำนวน 40 ข้อ จึงคัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อตามที่ต้องการ

แบบประเมินความพึงพอใจ นำไปใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาไปหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา ค่า IOC ได้ค่าอย่างระหว่าง 74.66/80.00 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วมาความเชื่อมั่น ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 81.36/81.37

แล้วดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 5 ชุด โดยใช้เวลา 6 ชั่วโมง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้อิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ความน่าจะเป็น จำนวน 3 ชั่วโมง และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ความน่าจะเป็น จำนวน 3 ชั่วโมง

นำผลการทดสอบเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาความน่าจะเป็น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ผล โดยใช้สถิติ t-test แบบ Dependent Sample และประเมินทักษะการแก้โจทย์ปัญหาจากแบบประเมินระหว่างจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องความน่าจะเป็น ใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่าลการหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ตามขั้นตอนของการหาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 3 ขั้นตอน กล่าวคือ ในการหาประสิทธิภาพขั้นที่ 1 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จำนวน 3 คน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.30/81.65 ขั้นที่ 2 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มย่อย จำนวน 9 คน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80.80/82.22 และขั้นที่ 3 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างแบบภาคสนาม จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.36/81.37 นั่นคือ ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ความน่าจะเป็น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ความน่าจะเป็น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.87 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.08 และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.07 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.78 ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลวิเคราะห์ทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเรื่องความน่าจะเป็น ของนักเรียนมัธยมศึกษา 2 ปีที่ 3 จำนวน 30 คน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 12.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 ซึ่งอยู่ในระดับเกณฑ์ ดี

อภิปรายผลการวิจัย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความน่าจะเป็น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.36/81.37 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำแบบฝึกหัดทั้งสองชุดที่ได้จากการทดสอบท้ายเล่มของแบบฝึกหัดและการทดสอบหลังเรียนคิดเป็น 81.36 และ 81.37 ตามลำดับ ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ ได้ผ่านการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือและมีการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง ทำให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติมา ทันประโยชน์ (2526 : 14) ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา จังหวัดลพบุรีการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นนมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา จังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) ศึกษา ความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชา คณิตศาสตร์ เรื่องความ

น่าจะเป็น และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วย หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความน่าจะเป็น มีประสิทธิภาพ 71.89/70.32 เป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนด 70/70 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความก้าวหน้า ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความพึงพอใจต่อหนังสืออีเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สูงกว่าก่อนใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ชุดนี้มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งทางด้านรูปแบบการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก เนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตรเน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริงมีขั้นตอนในการแก้โจทย์ปัญหาอย่างเป็นกระบวนการมีลำดับขั้นตอนในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเริ่มตั้งแต่การเข้าใจโจทย์ปัญหา วางแผนแก้ปัญหา แสดงวิธีทำ หาคำตอบและตรวจสอบคำตอบ ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและสามารถนำข้อมูลที่โจทย์กำหนดให้มาหาความสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวคิดในการหาคำตอบและมีการตรวจสอบคำตอบภายหลัง ทำให้คำตอบมีความถูกต้องมากขึ้น สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีภาพประกอบที่สวยงามที่ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์คณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความพึงพอใจเรื่อง ความน่าจะเป็น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 12.26 อยู่ในเกณฑ์ ดี แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการพัฒนาทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาได้ดี เป็นเพราะเข้าใจถึงขั้นตอนวิธีการของการแก้โจทย์ปัญหาจึงทำให้ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์คณิตศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดการพัฒนามากขึ้น ผู้สอนควรเลือกหนังสือ หรือรูปแบบที่เหมาะสมกับนักเรียน เนื้อหาวิชา และสอดคล้องกับสภาพของชุมชนหรือเป็นสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจ และเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. ในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผู้สอนควรแนะนำนักเรียนในเบื้องต้น และให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเองจะทำให้นักเรียนเกิดทักษะ และความชำนาญมากขึ้น รวมทั้งสถานการณ์ที่กำหนดให้ควรหลากหลายเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์เพิ่มขึ้น

3. ผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการพัฒนาคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และการศึกษาค้นคว้า อ้างอิง สำหรับครูผู้สอน นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป

4. ควรมีการปรับปรุงพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของแต่ละชุดให้มีความหลากหลาย ให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้นเพื่อไว้ใช้ในกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขปัญหา นักเรียนที่เรียนช้าและแก้โจทย์ปัญหาความน่าจะเป็นไม่ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

ควรศึกษาผลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในเนื้อหา หรือวิชาอื่น หรือระดับชั้นอื่นๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการสอน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). เทคโนโลยีการสอน : ออกแบบและพัฒนา.กรุงเทพมหานคร: โอเอส . พริ้นติ้ง เฮ้าส์ .

ธิติมา ทันประโยชน์. (2526). *หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องความน่าจะเป็นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโคกสำโรงวิทยา จังหวัดลพบุรี.* สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หลักสูตรกิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชโดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน เพื่อการเชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษา บ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา

Creating the creative activities and Korat local stories using the creation of community participation process for connecting the cultural ancient sculpture knowledge creating the group of young tour guide prototypes for the educational area in Nakhon Ratchasima Province

วุธยา สืบเทพ, อัจฉราพร ใครบุตร,
พชรกฤต ศรีบุญเรือง และ จิรวัฒน์ สิทธิธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา , มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Wutthaya Suebthep, Atcharaporn Kraibutr,
Pacharakit Sribunruang and Jirawat Sittitham
Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Chulalongkorn University Khon Kaen Campus
Corresponding Author, E-mail.com: kapko1990@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชนอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชโดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน 2) เพื่อจัดการความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมาโดยมีการจัดทำในรูปแบบของคู่มือ สื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ 3) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการพูดเทคนิคการนำเสนอ องค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียนในกลุ่มเยาวชนในรูปแบบของ “การจัดการความรู้” เปรียบเทียบผลการเรียน รู้จากชุมชนเมืองกับ ชุมชนด่านเกวียน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จะก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ และรายได้แบบยั่งยืนในอนาคต

* วันที่รับบทความ : 1 กันยายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 กันยายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 กันยายน 2566
Received: September 1 2023; Revised: September 29 2023; Accepted: September 30 2023
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติประจำปีงบประมาณ 2563

การวิจัยนี้ กำหนดพื้นที่การวิจัย จำนวน 1 พื้นที่ คือ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา กำหนดข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือ ดังต่อไปนี้ 1) แบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์ 3) แบบประเมินผล และ 4) แบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้หลักสูตรที่กำหนดตามรูปแบบ Focus Group รวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ขึ้น เครื่องมือวิจัยได้รับการตรวจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า เยาวชนได้รับการเพิ่มพูนทักษะและเทคนิคด้านการเล่าเรื่องเฉพาะถิ่นโคราช สามารถนำไปใช้เพื่อการเป็นเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตบ้านด่านเกวียนได้ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 98 เยาวชนสามารถนำเทคนิคการเล่าเรื่องเฉพาะถิ่นด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมาและกิจกรรมสร้างสรรค์ที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 98 เยาวชนได้เพิ่มพูนเทคนิคการเล่าเรื่องเฉพาะถิ่นบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 94 เครือข่ายเยาวชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยและออกแบบให้เกิดผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 90 เยาวชนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องเล่าในพื้นที่บ้านด่านเกวียน ซึ่งได้มีการสอดแทรกวัฒนธรรมอัตลักษณ์บ้านด่านเกวียนไว้ในเรื่องเล่า อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 90

คำสำคัญ : หลักสูตรกิจกรรมสร้างสรรค์; เรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราช; ด่านเกวียน

Abstracts

The purpose of this research was to Study are: The objectives of this research are: 1) To enhance the process of participation in youth groups in Muang District, Nakhon Ratchasima Province, creative activities and local stories in Korat by creating a community participation process. 2) To manage public relations knowledge Linking the knowledge and culture of ancient wagon-making to create a model youth tour guide in the Ban Dan Kwian educational area, Nakhon Ratchasima province by making it in the form of a manual. Media and Innovation for Learning 3) To develop the potential of speaking and presentation techniques the cultural knowledge of the ancient wagon construction to create a model youth tour guide in the Ban Dan Kwian educational area in the youth group in the form of "Knowledge Management" comparing academic results know from the urban community with Dan Kwian Community, Muang District, Nakhon Ratchasima Province will create a career and sustainable income in the future.

This research identified one research area, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province. The study determined the primary data as the data obtained by using the following tools: 1. Questionnaire 2. Interview 3. Evaluation form and 4. Assessment Form for using satisfaction of the courses specified in the focus group process. Secondary data was collected together as well. The data collection was obtained and completed information. Research instruments were examined, analyzed, synthesized and evaluated by specified experts.

The results of the research revealed that the youths were enhanced in storytelling skills and techniques specific to Korat. Can be used to be a youth tour guide model at Ban Dan Kwian

Living Museum of 98% of the youth were able to apply local storytelling techniques at Dan Kwian. Nakhon Ratchasima Province and creative activities contained in the curriculum Continue to generate income for yourself and your family in the future. at a high level accounted for 98 %. The youths have increased the technique of storytelling locally at Ban Dan Kwian. Nakhon Ratchasima Province at a high level 94% of the youth networks were involved in the research and design process to achieve results. at a high level 90% of the youths were satisfied with the story creation activities in Ban Dan Kwian area. which has inserted the cultural identity of Ban Dan Kwian in the story at a high level accounted for 90 percent

Keywords: Courses of Creative Activities; Local Stories of Korat; Dan Kwian

บทนำ

ในประวัติศาสตร์หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน นับตั้งแต่สมัยอยุธยา ด่านเกวียนเป็นหมู่บ้านริมแม่น้ำมูลที่อยู่ระหว่างเส้นทางการค้าขายระหว่างโคราชกับกัมพูชา โดยผ่านนางรอง บุรีรัมย์ สุรินทร์ ขุขันธ์ ขุนหาญ จนถึงกัมพูชา บรรพบุรุษของชาวด่านเกวียนเล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนจากรุ่นสู่รุ่นว่าชาวด่านเกวียนมีอาชีพทำนาไร่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำมูล โดยเริ่มเรียนรู้การทำเครื่องปั้นดินเผาจากชาวข่า ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งของตระกูลมอญ-เขมร เป็นชนพื้นเมืองเดิมที่มีถิ่นฐานอาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำโขง การทำเครื่องปั้นดินเผาของชาวด่านเกวียนยุคแรกส่วนใหญ่ปั้นเป็นภาชนะและเผาใช้ในครัวเรือน เช่น โอ่ง กระถาง ไห ครกฝนยา ปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากการปั้นเพื่อเป็นภาชนะสำหรับใช้ในครัวเรือนมาเป็นเครื่องประดับของตกแต่งบ้าน ของตกแต่งจัดสวนให้สวยงาม ตลอดจนเป็นสินค้าส่งออกไปขายยังต่างประเทศ สร้างชื่อเสียงให้กับชาวบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นที่รู้จักของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้วยคุณสมบัติของดินด่านเกวียนที่เมื่อเผาออกมาแล้วมีลักษณะเป็นสีสัมฤทธิ์ มีเอกลักษณ์ของความเป็นเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนไว้โดยเฉพาะ ซึ่งควร

แก่การศึกษาวิธีการปั้นเครื่องปั้นดินเผาให้เป็นที่ทราบขั้นตอนวิธีการทำ และประวัติศาสตร์ที่ยาวนานควรแก่การศึกษารวบรวมมาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนรู้เล่าตำนานเฉพาะถิ่นโคราช บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษาแผนพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2560-2564) ในประเด็นการสร้างโอกาสในการเปิดเสรีประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่ม ประชาคมอาเซียน ให้มีการเปิดกว้างด้านการขยายฐานรากด้านการท่องเที่ยว โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับดังกล่าวได้มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาคนในทุกช่วงวัยให้มีความพร้อมในการเตรียมรับการเข้าสู่การเป็นประเทศเปิดเสรีในด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้การจัดการความรู้ (Knowledge Management) นั้น ถือว่ามีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ในทุกระดับวัยในปัจจุบัน ความรู้นับว่าเป็นทรัพย์อันมีค่าที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งกระบวนการจัดการความรู้เป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ เกี่ยวกับการดำเนินการศูนย์อาเซียนซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร เพื่อนำมาพัฒนาให้เป็นระบบ สามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดการความรู้ทั้ง 2 ประเภท คือ 1) ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ 2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ และบางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม ซึ่งรูปแบบในการจัดการความรู้มีหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นรูปแบบโมเดลปลาทู ของ นพ.วิจารณ์ พาณิช การจัดการความรู้ แบบ SECI MODEL ของ Nanoka และ Takeuchi (1995) ที่มุ่งยกระดับความรู้ให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นวัฏจักรให้เกิดความยั่งยืน มี 4 กระบวนการ เริ่มจาก 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) 2) การสกัดความรู้ออกจากตัวตน (Externalization) 3)การควบรวมความรู้ (Combination) และ 4) การผนึกฝังความรู้ (Internalization) และการนำกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) มาใช้เพื่อจัดการและพัฒนาความรู้ในการดำเนินการและบริหารศูนย์อาเซียนศึกษาได้ และโมเดลตามแนวทางของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) 2) การสร้างและแสวงหาความรู้(Knowledge creation and acquisition) 3) การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge organization) 4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification) 5) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) 6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing) และ 7) การเรียนรู้ (Learning) (สำนักงาน ก.พ.ร.และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2548 : 5) ซึ่งกระบวนจัดการความรู้ดังกล่าวช่วยให้เกิดการทบทวนองค์ความรู้ของผู้ที่ได้องค์ความรู้ใด ๆ มา สามารถนำไปขยายผลและต่อยอดเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมได้อย่างยั่งยืน การพูด คือ การแสดงออกถึงอารมณ์และความรู้สึกโดยใช้ภาษาและเสียงสื่อความหมาย การพูด เป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีอนุภาพมากที่สุดในโลกการพูด เป็นสัญลักษณ์แห่งความเข้าใจระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ กล่าวว่าการพูดเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่สัญชาตญาณมีหลักเกณฑ์ให้ศึกษาและฝึกฝนได้ ดังนั้น จึงถือว่าการพูดเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ว่าเป็น “ศาสตร์” เพราะมีหลักเกณฑ์และวิธีการวางไว้เป็นแนว สำหรับให้เรียนรู้และฝึกฝนตลอดจนสามารถพิสูจน์ทดลองได้

นอกจากนี้ความหมายของวาทปฏิบัติศาสตร์ วาท หมายถึง การพูด พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1111) ให้ความหมายว่า คำพูด, ถ้อยคำ, ลัทธิ, ความเห็น วิทยา หมายถึง ความรู้พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1075) มักใช้ประกอบกับคำอื่น เช่น วิทยากร วิทยาคาร จิตวิทยา สังคมวิทยา ปฏิบัติ หมายถึง การกระทำ ฝึกพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 694)

ให้ความหมายว่า ดำเนินการไปตามระเบียบแบบแผน เช่นปฏิบัติราชการ, กระทำเพื่อให้เกิดความชำนาญ เช่น ภาคปฏิบัติ กระทำตามเช่นปฏิบัติตามสัญญา ศาสตร์ หมายถึง ความรู้ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายว่าวิชาความรู้ มักใช้ประกอบหลังอื่นประวัติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556 : 1143) ดังนั้น วาทวิทยา จึงหมายถึง วิชาความรู้ ฝึกพูดในสถานการณ์ต่าง ๆ กระทำให้เกิดความชำนาญ ด้วยคำพูด

จากความสำคัญและพื้นฐานข้อมูลที่สอดรับกับระหว่างแผนพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2560-2564) และแผนพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2560-2564) ทำให้ผู้วิจัยได้นำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาเรียบเรียงและจัดการความรู้อีกมิติ ส่งผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่ต้องการเตรียมประชากรในกลุ่มวัยต่าง ๆ ให้พร้อมหลักสูตรกิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชโดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน เพื่อการเชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณ สู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมานำไปสู่การจัดการความรู้แบบมีส่วนร่วมในด้านการการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชโดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน

2. เพื่อจัดการความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมาโดยมีการจัดทำในรูปแบบของคู่มือ สื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

3. เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการพูดเทคนิคการนำเสนอ องค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียนในกลุ่มเยาวชนในรูปแบบของ “การจัดการความรู้” เปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากชุมชนเมืองกับ ชุมชนด่านเกวียน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จะก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ และรายได้แบบยั่งยืนในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

กำหนดข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้เครื่องมือ ดังต่อไปนี้ 1) แบบสอบถาม 2) การสัมภาษณ์ 3) แบบประเมินผลผู้ใช้หลักสูตรเรียนรู้ภาษาถิ่นโคราชผ่านการศึกษารากเหง้ามรดกวัฒนธรรมการปั้น เผา และเคลือบแบบโบราณ กำหนดการสร้างหลักสูตรฯ จากการสังเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ขึ้น ภายใต้การวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาถิ่น จำนวน 3 ท่าน โดยใช้เทคนิคการวิจัยทางภาษาศาสตร์

1.2 ขอบเขตด้านประชากรการวิจัย

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จากการสุ่มตัวอย่างที่มีค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คำนวณหาขนาดของ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Cochran (กัลยา วาณิชย์ปัญญา, 2549 : 74)

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย จำนวน 1 พื้นที่ คือ อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยได้จำเพาะเจาะจงเลือก (Purposive Sampling) พื้นที่ในการบริหารและจัดการโดย อบต.บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา คัดเลือกกลุ่มประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่บ้านด่านเกวียน ทั้งสิ้น 1,000 คน กลุ่มเป้าหมายการวิจัย จำนวน 200 คน ดำเนินการทดลองกระบวนการวิจัย (Pilot Study) โดยเลือกกลุ่มทดลองแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 50 คน (กัลยา วาณิชย์ปัญญา, 2549 : 74) เพื่อดำเนินการสู่การวิจัย กลุ่มเป้าหมายการวิจัย จำแนกได้ดังต่อไปนี้

1) กลุ่มนักเรียนในพื้นที่ จำนวน 100 คน

2) กลุ่มบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่ จำนวน 25 คน

3) กลุ่มผู้บริหารระดับชุมชนท้องถิ่นจำนวน 25 คน

4) กลุ่มปราชญ์ด้านการปั้นดินเผาด่านเกวียน จำนวน 10 คน

5) กลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัย

ด้านการพัฒนาภาษาถิ่น จำนวน 40 คน

1.3 ขอบเขตด้านเวลา

แผนการวิจัยกำหนดเวลาในการศึกษาและดำเนินการวิจัย รวมทั้งสิ้น 12 เดือน วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2563 -30 กันยายน พ.ศ. 2564

1.4 ขอบเขตด้านการศึกษา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่ในการดำเนินการวิจัย จำนวน 1 พื้นที่ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา แผนงานวิจัยและหัวหน้าโครงการย่อย รวมถึง

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าประสานงานกับฝ่ายประชาสัมพันธ์และพัฒนาการท่องเที่ยว สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

การหาค่าสถิติการวิจัยสัญลักษณ์ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติเชิงพรรณา (Descriptive Statistics) ได้แก่การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ขณะที่แบบประเมินสมรรถนะใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวัดสมรรถนะ ทั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผลข้อมูล สำหรับหลักเกณฑ์ในการประเมิน สำหรับข้อมูลในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการศึกษาในครั้งนี้

ข้อตกลงเบื้องต้น

1.1 หลักสูตรกิจกรรมสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในพื้นที่ชุมชนวัฒนธรรมการปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียน อำโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ใช้กระบวนการวิจัดดำเนินการรักษาและต่อยอดภูมิปัญญาการปั้นสู่รูปแบบศูนย์เรียนรู้ ที่บูรณาการร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชน ปราชญ์และสถาบันการศึกษา เพื่อ สร้างยุวมัคคุเทศก์เพื่อนำเรียนรู้ ณ พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านการปั้น (Living Museum) ประชาสัมพันธ์ในสื่อดิจิทัล

1.2 ดิจิทัล (Digital) หมายถึง การใช้เว็บไซต์ (Website) เพื่อประชาสัมพันธ์พื้นที่พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านภูมิปัญญาและวัฒนธรรมการปั้นโดยชุมชนด่านเกวียนมีส่วนร่วมในการออกแบบ ร่วมผลิต ดูแลและต่อยอดโดยคนในชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของนักวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษางานเขียน เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี

1.1 ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้านวัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.2 องค์ความรู้แนวคิดด้านการพัฒนาชุมชน (Community Development) และการมีส่วนร่วมของประชาชน (People’s Participation)

1.3 องค์ความรู้แนวคิดการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง (Self-Reliance Community Development)

1.4 องค์ความรู้แนวคิดการพัฒนายั่งยืนและแนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งของชุมชน

1.5 องค์ความรู้แนวคิดดัชนีภาพรวมความเข้มแข็งของชุมชน (The conceptual framework of the strength of community)

1.6. แนวคิดของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมเพื่อความเข้มแข็งการท่องเที่ยวระดับชุมชน

1.7 แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับอัตลักษณ์ชุมชนด้านวัฒนธรรมเพื่อนำไปบูรณาการกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชนในการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิต

1.8 องค์ความรู้ความหมายและคุณค่าของการสร้างพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

1.9 ความหมายและลักษณะของภาษาถิ่นโคราช

1.10 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวาทปฏิบัติศาสตร์

1.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การจัดเก็บข้อมูล

แผนการวิจัยและโครงการย่อยกำหนดแผนการดำเนินงานและผลผลิตนำส่ง (Output) ร่วมกับพื้นที่การวิจัยและหัวหน้าโครงการย่อยเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย (Outcome) รายละเอียดตาม Gannt Chart ลำดับที่ 1-12

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติเชิงพรรณา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ขณะที่แบบประเมินสมรรถนะใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวัดสมรรถนะ ทั้งนี้ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการประมวลผลข้อมูล สำหรับหลักเกณฑ์ในการประเมิน

ผลการวิจัย

การวิจัย “หลักสูตรกิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชโดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน เพื่อการเชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษา บ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา” อภิปรายผลการวิจัยโดยวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1.1 เพื่อเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา กิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชโดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน

1.2 เพื่อจัดการความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมาโดยมีการจัดทำในรูปแบบของคู่มือ สื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

1.3 เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการพูดเทคนิคการนำเสนอองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียนในกลุ่มเยาวชนใน

รูปแบบของ “การจัดการความรู้” เปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากชุมชนเมืองกับ ชุมชนด่านเกวียน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จะก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ และรายได้แบบยั่งยืนในอนาคต จากการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่ม

เยาวชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมากิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราช โดยอาศัยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชน

เยาวชนได้รับการเพิ่มพูนทักษะและเทคนิคด้านการเล่าเรื่องเฉพาะถิ่นโคราช สามารถนำไปใช้เพื่อการเป็นเยาวชนมัคคุเทศก์ประจำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตบ้านด่านเกวียนได้ อยู่ในระดับมาก เห็นควรบรรจุหลักสูตรกิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราชไว้ในหลักสูตรระดับจังหวัด อยู่ในระดับมาก มีการบรรจุกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์เรื่องเล่าในพื้นที่บ้านด่านเกวียน โดยมีการสอดแทรกวัฒนธรรมอัตลักษณ์บ้านด่านเกวียนไว้ในเรื่องเล่า อยู่ในระดับมาก เครือข่ายชุมชนด่านเกวียนมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยและออกแบบให้เกิดผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก

2. เกิดการจัดการความรู้ด้านการ

ประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมาโดยมีการจัดทำในรูปแบบของคู่มือ สื่อ และนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้

เยาวชนมีความเข้าใจในข้อมูลที่ถูกบรรจุในแผ่นพับ (Leaflet) เพื่อประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านการปั้น สามารถนำข้อมูลไปต่อยอดเพื่อการเป็นยุวมัคคุเทศก์ประจำพื้นที่ได้ในอนาคต อยู่ในระดับมาก เยาวชนมีความเข้าใจในข้อมูลที่ถูกบรรจุในวีดิทัศน์ (Video Clip) เพื่อประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านการปั้น สามารถนำข้อมูลไปต่อยอดเพื่อการเป็นยุวมัคคุเทศก์ประจำพื้นที่ได้ในอนาคต อยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจข้อมูลที่ถูกเผยแพร่ในเว็บไซต์ (Website) เพื่อประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านการปั้น ด้านรูปแบบ ความถูกต้องและความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

3. เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านการพูดเทคนิคการนำเสนอการ องค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณสู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียน ในกลุ่มเยาวชนในรูปแบบของ “การจัดการความรู้” เปรียบเทียบผลการเรียน รู้จากชุมชนเมืองกับชุมชนด่านเกวียน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จะก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ และรายได้แบบยั่งยืนในอนาคต

เยาวชนได้รับการเพิ่มพูนทักษะและเทคนิคด้านการเล่าเรื่องเฉพาะถิ่นโคราช สามารถนำไปใช้เพื่อการเป็นเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำพิพิธภัณฑ์มีชีวิตบ้านด่านเกวียนได้ อยู่ในระดับมาก เยาวชนสามารถนำเทคนิคการเล่าเรื่องเฉพาะถิ่นด่านเกวียน จ.นครราชสีมาและกิจกรรมสร้างสรรค์ที่บรรจุไว้ในหลักสูตร ต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัวได้ในอนาคต อยู่ในระดับมาก เยาวชนได้เพิ่มพูนเทคนิคการเล่าเรื่องเฉพาะถิ่นบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับมาก เครือข่ายเยาวชนมีส่วนร่วม

ในกระบวนการวิจัยและออกแบบให้เกิดผลสัมฤทธิ์ อยู่ในระดับมาก เยาวชนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมสร้างสรรค์เรื่องเล่าในพื้นที่บ้านด่านเกวียน ซึ่งได้มีการสอดแทรกวัฒนธรรมอัตลักษณ์บ้านด่านเกวียนไว้ในเรื่องเล่า อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

เกิดหลักสูตรที่บรรจุกิจกรรมและเล่าเรื่องฉพาะถิ่นโคราชในพื้นที่บ้าน ด่านเกวียนในหลายประเด็น เนื่องจากพื้นที่บ้านด่านเกวียนนี้มีประวัติศาสตร์หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน นับตั้งแต่สมัยอยุธยา ด่านเกวียนเป็นหมู่บ้านริมแม่น้ำมูลที่อยู่ระหว่างเส้นทางการค้าขายระหว่างโคราชกับกัมพูชา โดยผ่านนางรอง บุรีรัมย์ สุรินทร์ ขุขันธ์ ขุนหาญ จนถึงกัมพูชา บรรพบุรุษของชาวด่านเกวียนเล่าสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนจากรุ่นสู่รุ่น ว่าชาวด่านเกวียนมีอาชีพทำนาไร่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำมูลโดยเริ่มเรียนรู้จากการทำเครื่องปั้นดินเผาจากชาวข่า ซึ่งเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งของตระกูลมอญ-เขมร เป็นชนพื้นเมืองเดิมที่มีถิ่นฐานอาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำโขง การทำเครื่องปั้นดินเผาของชาวด่านเกวียนยุคแรกส่วนใหญ่ ปั้นเป็นภาชนะและเผาใช้ในครัวเรือน เช่น โอ่ง กระถาง ไห ครกฝนยา เป็นต้น โดยปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากการปั้นเพื่อเป็นภาชนะสำหรับใช้ในครัวเรือนมาเป็นเครื่องประดับของตกแต่งบ้านของตกแต่งจัดสวนให้สวยงาม ตลอดจนเป็นสินค้าส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ สร้างชื่อเสียงให้กับชาวบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นที่รู้จักของทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้วยคุณสมบัติของดินด่านเกวียนที่เมื่อเผาออกมาแล้วมีลักษณะเป็นสีสัมฤทธิ์ มีเอกลักษณ์ของความเป็นเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนไว้โดยเฉพาะ ซึ่งควรแก่การศึกษาวิธีการปั้นเครื่องปั้นดินเผาให้เป็นที่ทราบขั้นตอนวิธีการทำและประวัติศาสตร์ที่ยาวนานควรแก่การศึกษารวบรวมมาจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนรู้เล่าตำนานเฉพาะถิ่นโคราช บ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

การวิจัยนี้ได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชนบ้านด่านเกวียน ทำกิจกรรมสร้างสรรค์และเรื่องเล่าเฉพาะถิ่นโคราช เพื่อจัดการความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงองค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณ สู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมาโดยมีการจัดทำในรูปแบบของคู่มือ สื่อและนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ ท้ายสุด คือ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการพูดเทคนิคการนำเสนอ องค์ความรู้วัฒนธรรมการปั้นด่านเกวียนแบบโบราณ สู่การสร้างเยาวชนมัคคุเทศก์ต้นแบบประจำเขตพื้นที่การศึกษาบ้านด่านเกวียนในกลุ่มเยาวชนในรูปแบบของ “การจัดการความรู้” เปรียบเทียบผลการเรียน รู้จากชุมชนเมืองกับชุมชนด่านเกวียน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จะก่อให้เกิดการสร้างอาชีพ สามารถนำมาต่อยอดสู่การสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนเพื่อการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวพิพิธภัณฑ์มีชีวิตเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการภูมิปัญญาการปั้นในระดับสากลได้

จากผลการวิจัยเบื้องต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาศักยภาพชุมชนเบื้องต้น เพื่อประเมินและวางแผนการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และยังเป็นการเตรียมความพร้อมชุมชนผ่านเครื่องมืองานวิจัยเพื่อท้องถิ่นในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชนที่มีทั้งคนไทยภาคกลาง และชนเผ่าม้งที่อาศัยอยู่ร่วมกันอีกทั้งโครงการวิจัยนี้ยังเป็นอีกหนึ่งชุมชนรูปธรรมในการสร้างการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนท่องเที่ยว อุทยานฯ และสถาบันการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก (ป๋อ วชิรวงศ์วรกุล และคณะ, 2554 : 52)

จากผลที่เกิดขึ้นของโครงการวิจัย นอกจากจะทำให้ชุมชนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้ว ระหว่างดำเนินโครงการจนจบโครงการยังมีการประสานภาคีที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมมาทำงาน ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมามากมาย เช่น

1) ชุมชนสามารถรวมกลุ่มกันเพื่อศึกษาเรื่องราว วิถีวัฒนธรรม มีการสืบค้นข้อมูลบันทึกเรียนรู้และถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ จะเห็นได้ว่าเกิดโปรแกรมและเส้นทางการท่องเที่ยวที่เกิดจากการค้นหาความรู้ ข้อมูลโดยคนในชุมชน เป็นการให้โอกาสคนเล็ก ๆ ในชุมชนเล็กที่จะค้นหาตนเอง

2) ชุมชนสามารถรวมกลุ่มกันผ่านกระบวนการวิจัย ในการสืบค้นเรื่องราวของตนเองและกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน อันเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างการมีส่วนร่วม เป็นการฝึกการทำงานเป็นทีมสะท้อนการมีส่วนร่วมได้อย่างชัดเจน เมื่องานวิจัยเพื่อท้องถิ่นเกิดขึ้น ทำให้การทำกิจกรรมต่าง ๆ เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างทั้งสองกลุ่ม

3) ชุมชนเกิดการพัฒนาศักยภาพในหลายๆ ด้าน เห็นได้จากการจัดการท่องเที่ยวเป็นเรื่องใหม่ของคนกลุ่มเล็ก ๆ บนดอยสูง ชาวบ้านต้องเรียนรู้ใหม่ทั้งหมด อาทิ การรวมกลุ่ม การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม การจัดการต่าง ๆ การรับรองนักท่องเที่ยว การสื่อความหมาย การบริการต่าง ๆ และการบริหารจัดการการเงิน เป็นต้น การนำผลงานไปใช้ประโยชน์ เกิดขึ้น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับชุมชน ชุมชนบ้านใหม่ ร่องกล้า สามารถจัดการการท่องเที่ยว ด้วยการใช้งานวิจัยเพื่อท้องถิ่น เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน จากเดิมที่ชาวบ้านม้งและคนไทยภาคกลางที่อาศัยอยู่ร่วมกันแบบต่างคนต่างอยู่ แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือทำให้ทั้งสองวัฒนธรรมสามารถฟื้นฟูและอนุรักษ์ จนสามารถเกิดระบบบริหารจัดการร่วม และสามารถพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ได้แก่

1.1 การพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้เก่งขึ้น การให้โอกาสคนม้งกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้วันนี้ชาวบ้านสามารถคิด วิเคราะห์เรื่องราวของตนเองอย่างเป็นระบบแสวงหาความรู้ ติดตามสถานการณ์ท่องเที่ยวจากภายนอก และสามารถเป็นวิทยากรนำเสนอเรื่องราวของตนเองได้อย่างมีแบบแผน และสามารถพัฒนาคนในชุมชนท้องถิ่นให้เป็นมัคคุเทศก์มืออาชีพจนได้รับบัตรมัคคุเทศก์จากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอย่างถูกต้องจำนวน 20 คน นับได้ว่าเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนทางหนึ่ง

1.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ป่าที่ไม่ขยายเพื่อการเกษตร แต่ปลูกซากุระ 1,200 ต้น เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างชุมชนและอุทยานฯ โดยอุทยานยังให้ทำการเกษตรเล็กน้อยเพื่อยังชีพในพื้นที่ใต้ต้นซากุระที่เป็นการอนุรักษ์ที่ยังเอื้อต่อวิถีชุมชน

1.3 การฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณี ชนเผ่าม้ง เกิดการรวมกลุ่มเยาวชนเพื่อเรียนดนตรีม้งและนำมาประกอบพิธีกรรมและใช้ในงานพิธีต่าง ๆ จนได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ปี พ.ศ. 2553 ในการฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว จากอดีตที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนเผ่าม้งปัจจุบันมีการสืบสานและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และยังผลักดันสู่การเป็นหลักสูตรท้องถิ่นอีกด้วย

1.4 การมีส่วนร่วมของชุมชน จากงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทำให้ชาวบ้านเกิดการรวมกลุ่มคิดศึกษาวางแผนจากที่ไม่เคยเขียนหนังสือก็สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ และเกิดการพูดคุยกันเองในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เกิดพื้นที่ให้คนไทยภาคกลาง (ครึ่งชุมชน) กับคนม้ง (ครึ่งชุมชน) ได้ทำกิจกรรมและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

1.5 การสร้างความภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ที่อยู่บนดอยสูง จากที่เคยถูกมองว่าเป็นชุมชนที่เอาแต่รุกรานและใช้ประโยชน์จากป่า วันนี้ชุมชนร่องกล้าพูดได้เต็มปากและสามารถสื่อสารกับคนภายนอกได้ถึงความเป็นชุมชนที่อยู่คู่อุทยานฯ และเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยดูแล ปกป้อง รักษาป่าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นเสมือนผู้ดูแลป่าที่ไม่ต้องการเงินเดือนเพราะการดูแลป่าของชุมชนอยู่ในวิถีด้วยเครื่องมือการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ภายหลังที่ผู้วิจัยได้สรุปผลการดำเนินงาน โดยได้มีการเข้าสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม (In-Dept Interview) คืนข้อมูล (Feedback) ภาพรวมของการวิจัยแก่ท้องถิ่น อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยจัดการประชุมแบบออนไลน์โดยใช้ Zoom Online Conference โดยได้พบผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งสิ้น จำนวน 8 คน เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2564 จึงได้รับบทสรุปและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

1. ประชุมยังเห็นว่าการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ มีระยะเวลาที่ไม่มากพอ ที่จะสร้างสำนึกรักบ้านเกิดได้อย่างยั่งยืน ในการนี้ ผู้บริหาร อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ต้องการให้ทางทีมวิจัยโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาส่งบุคลากรเพื่อจัดการอบรมด้านสำนึกรักบ้านเกิดและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมการปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียนโชคชัยอย่างต่อเนื่อง โดยต้องการให้ดำเนินการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านสร้างสำนึกรักบ้านเกิดในกลุ่มผู้นำท้องถิ่น ประชาชนและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. สร้างหลักสูตรพิพิธภัณฑ์มีชีวิตการเล่าเรื่องบนเส้นทางการท่องเที่ยวโคราชจีโอพาร์ค จังหวัดนครราชสีมาภายใต้หลักสูตรทางพหุวัฒนธรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล

2. “สร้างหลักสูตรพิพิธภัณฑ์เมือง จังหวัดนครราชสีมาภายใต้หลักสูตรการเล่าเรื่องทางพหุวัฒนธรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2548). *การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.* แผนปฏิบัติการทองเที่ยวเชิงนิเวศแหงชาติ. กรุงเทพมหานคร.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). *การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.* แผนปฏิบัติการทองเที่ยวเชิงนิเวศแหงชาติ. กรุงเทพมหานคร.

กัลยา วาณิชย์ปัญญา. (2549). *สถิติสำหรับงานวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564).* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

จรัญวิไล จรูญโรจน์, ม.ล. (2560). *เทคนิคการวิจัยทางภาษาศาสตร์.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ป่อ วชิรวงษ์วรกุล และคณะ. (2554). *การศึกษาศักยภาพชุมชนเบื้องต้น เพื่อประเมินและวางแผนการพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.* พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นามมีบุ๊คส์.

Pfister, R. E. (2000). *Culture as a Tourism Resource: Aboriginal Views on the Privileges of Storytelling. (Chapter 6) in Tourism and Development in Mountain Regions.* New York: CABI Publishing.

กลวิธีใช้ความเปรียบจากหัวข้อธรรมในคำกลอนของพุทธทาสภิกขุ

The Conceit comprises from Dhamma subject in the verse of Buddhadasa Phikkhu towards Buddhadasa's Poetry

กัลยา กุลสุวรรณ,
พชรกฤต ศรีบุญเรือง และ พระครูคัมภีร์ ธรรมานุวัตร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Kanlaya Kunsuwan,
Phacharakrit Sriboonrueng and Phrakhu khumphee Dhammanuwat
Mahachulalongkornrajavidayalaya University
Corresponding Author, E-mail.com: kapko1990@gmail.com

****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีจุดประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีใช้ความเปรียบของพุทธทาสภิกขุในกวีนิพนธ์ชุด "หัวข้อธรรมในคำกลอน" จากภาคแรกของหนังสือ"หัวข้อธรรมในคำกลอน และ บทประพันธ์ของสิริวยาส" ของพุทธทาสภิกขุ จำนวน 12 หมวด ซึ่งเขียนเป็นกวีนิพนธ์ประเภทกลอนแปดจำนวน 126 เรื่อง แนวคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ แนวคิดเกี่ยวกับภาษาคน-ภาษาธรรมและแนวคิดเกี่ยวกับความนึกเปรียบ ผลการศึกษาพบว่า ความเปรียบมี 2 ประเภท คือ 1) ความเปรียบประเภทโวหารภาพพจน์ มี 3 ลักษณะจากปริมาณจากมากไปหาน้อย คือ โวหารภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และอุปมา และ 2) ความเปรียบประเภทถ้อยธรรม ซึ่งเป็นภาษาธรรมที่ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ขึ้นประกอบการสื่อพุทธธรรมผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ในกวีนิพนธ์ชุดนี้ 3 ลักษณะ จากปริมาณมากไปหาน้อย คือ ถ้อยธรรมในวลี ถ้อยธรรมในประโยคและข้อความ และถ้อยธรรมในคำ การใช้ความเปรียบสื่อพุทธธรรมในกวีนิพนธ์ชุดนี้แสดงถึงอัตลักษณ์ทางวรรรศิลป์ในการสร้างสรรค์พุทธกวีนิพนธ์ของพุทธทาสภิกขุ เป็นองค์ความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเผยแผ่แก่นพุทธธรรมและการใช้ความเปรียบในกวีนิพนธ์

คำสำคัญ กลวิธีใช้ความเปรียบ หัวข้อธรรมในคำกลอน พุทธทาสภิกขุ

* วันที่รับบทความ : 1 กันยายน 2566; วันแก้ไขบทความ 29 กันยายน 2566; วันตอบรับบทความ : 30 กันยายน 2566
Received: September 1 2023; Revised: September 29 2023; Accepted: September 30 2023

Abstracts

Comparitive Tactics on Buddha ´s Teachings towards Buddhadasa's Poetry This paper is a qualitative research. The objective is to study the technique of using the analogy of Buddhadasa Bhikkhu poetry in the series of 12 poems using a form of Thai octaleter poem called ~klon pad ~with 126 stories. This is the information of the first part of the book ~huekordhammanaikumklon (dharma titles in the poetry)~and~botprapannaikumklonkong siriwayas (Opus of Siriwayas)~ Analytical concepts are human language - Dharma language concept and comparative thought. The results showed that there are two types of analogy as follows

1. Rhetorical Analogy; there are three types of rhetorical comparison in descending order: Metaphor , personification and similitude ,

2. Phrases Analogy : the comparative type using Dharma language created by the author with Buddhist media through various elements. In this poetry, there are three aspects in descending order, dharma teaching in phrases, dharma teaching in sentences-messages and dharma teaching in words The tactics of using analogy in Buddha Dharma media in the poetry are powerful identities of art created language and literature throughout the poetry. It's useful knowledge to disseminate the core of Dharma and the using of analogy.

Keywords: The Conceit comprises; Dhamma subject in the verse; Buddhadasa Phikkhu

บทนำ

เป็นที่ทราบกันของชาวไทยและชาวโลกถึงผลงานของพุทธทาสภิกขุ ในคุณูปการทางพุทธศาสนาผ่านสื่อธรรมะมากมายหลายประเภท ทั้งบทความ นิทานเซ็น กวีนิพนธ์ ธรรมบรรยาย จนได้รับความศรัทธาอย่างสูง นอกจากเผยแผ่พุทธธรรมผ่านงานวรรณกรรมร้อยแก้วหลากหลาย "หัวข้อธรรมในคำกลอน" และ บทประพันธ์ของสิริวยาส" ที่จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานธรรมสมโภช ฉลอง ชนมวรฺษ 80 ปี ท่านพุทธทาส ด้วยเจตจำนงในการพัฒนาความสะอาด สว่าง สงบ ในจิตผู้อ่านงานชุดนี้" เป็นวรรณกรรมเปี่ยมคุณค่าอีกเล่มหนึ่ง โดยภาคแรกเสนอ หัวข้อธรรมในคำกลอน ที่มุ่งส่งเสริมสมาธิและปัญญาในแนวพุทธ ดังความตอนหนึ่งว่า

> "....ความรู้ ความเข้าใจที่เกิดจากการเพ่งทำนองนี้ จะถูกต้องและมีประโยชน์กว่าจากที่เกิดจากการอ่านตะพึดตะพือ และยังเป็นการปฏิบัติกรรมฐานภาวนาชนิดหนึ่งอยู่ในตัว ทั้งสมาธิและปัญญาในระดับที่คนทั่วไปจะพึงทำได้ และพร้อมกันนั้นก็เป็นศีลอยู่แล้ว ในขณะที่มีการสังวรระวัง บังคับตัวให้ทำเช่นนั้น ไม่มีโอกาสแก่การธุศีลแต่ประการใด...."

นอกจากเป็นเจตนาสื่อเนื้อความที่แสดงถึงความเอื้ออาทรต่อการพัฒนาปัญญาแด่เพื่อนมนุษย์แล้ว ในมิติการสรรค์สร้างกลวิธีสื่อพุทธธรรมในกวีนิพนธ์ชุดนี้ ยังพบประเด็นชวนติดตามยิ่ง นับจากโครงสร้างการนำเสนอโดยการการจัดหมวดหมู่ทั้ง 12 หมวด 126 เรื่อง โดยเริ่มเสนอบทพุทธคุณหรือพุทธวารหคุณ 9 บท อุบาลีพุทธคุณ 100 บท สื่อความเปรียบเป็นโวหารภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน อุปลักษณ์ และอุปมา รวมถึงถ้อยคำสื่อพุทธธรรม แล้วจึงเสนอพุทธกวีนิพนธ์ 12 หมวดได้แก่ หมวดการงาน หมวดอุปมาธรรม

หมวดโลก หมวดเตือนตน หมวดอธิบายธรรมจากภาพ หมวดศาสนา หมวดความตาย หมวดเป็นให้เป็น หมวดศีลธรรม หมวดมงคล หมวดมอง-มอง หมวดโลก และหมวดปกิณกะ เมื่อพิจารณาเนื้อหาโดยสังเขป พบสารัตถธรรมที่สื่อผ่านกวีนิพนธ์ชุดนี้ทั้งระดับโลกียธรรมและโลกุตรธรรมควรแก่การเผยแพร่สู่ชาวพุทธและผู้สนใจพุทธศาสนา โดยเฉพาะการใช้ถ้อยคำสำนวนในลักษณะความเปรียบในชื่อเรื่องและในเนื้อเรื่องที่แสดงอัตลักษณ์ในผลงานสื่อพุทธกวีและผู้ประพันธ์ ดังชื่อเรื่อง การงานคือการปฏบัติธรรม โลกนี้คือทางผ่านและบทเรียน สาหร่ายเรียนพระไตรปิฎก โลกเปรียบมหาสมุทรและกรงไก่ เป็นต้น ในเนื้อหาก็ทำนองเดียวกัน ดังเช่น

เรือของธรรมแล่นฝ่าทะเลไฟ เรือของคนอย่างไรยังไม่แน่
เห็นทีจะขี้ขลาดและอ่อนแอ จึงต้องแพ้แก่เนื้อหนังยังเฝ้าดู

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 68)

ต้วการงานคือการประพฤติธรรม พร้อมกันไปหลายสำมีค่ายิ่ง
ถ้าจะเปรียบก็เหมือนคนฉลาดยิง นัดเดียววิ่วเก็นนกหลายพกเอย

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 38)

“เรือของธรรม” “ทะเลไฟ” “ตัวการงานคือการประพฤติธรรม” “ถ้าจะเปรียบเหมือนคนฉลาดยิง” “เก็บนก” ที่ท่านนำมาประกอบสร้างกวีนิพนธ์ดังกล่าว เป็นถ้อยคำที่เป็นนามธรรมสื่อภาษาธรรมผสานกับความเปรียบช่วยสื่อความเข้าใจ ความเปรียบ (conceit) หรือ จินตภาพ (concept) เป็นคำสำหรับเรียกภาพพจน์ ซึ่งสร้างการเปรียบเทียบที่เด่นชัด ปกติเป็นการเปรียบเทียบที่ให้รายละเอียดถี่ถ้วน ระหว่างวัตถุสิ่งของสองอย่าง หรือสถานการณ์สองสถานการณ์ที่ไม่เหมือนกัน อย่างไรเสีย ภาษาธรรมเป็นเสมือนสิ่งเปรียบซึ่งเรียกกันว่า “ภาษาธรรม” แสดงว่าในกวีนิพนธ์ชุดนี้ท่านยังคงใช้ความเปรียบเป็นเครื่องมือสื่อพุทธธรรม ซึ่งก่อนหน้านี้ความเรียงประเภทร้อยแก้วใน ชุมนุมเรื่องสั้น ชุทนุมเรื่องยาว ชุมนุมข้อคิดอิสระ และตามรอยอรหันต์มีการใช้ความนึกเปรียบ 3 ประเภทคือ ความนึกเปรียบเชิงอุปมา ความนึกเปรียบเชิงอุปลักษณ์ และความนึกเปรียบบุคลาธิษฐาน ในหน่วยภาษาระดับคำ วลี ประโยค และข้อความ เป็นวรรรศิลป์ในการสื่อนัยยะแห่งพุทธธรรม “วาทกรรมคำสอนของ กัลยา กุลสุวรรณ (2553 : 269)

โวหารภาพพจน์เป็นอุปกรณ์ทางวรรณศิลป์ที่สำคัญยิ่งของพุทธทาสภิกขุ สมเกียรติ รักษ์มณี (2551 : 63) มีทัศนะว่า นอกจากจะเป็นเครื่องมือการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกแล้ว โวหาร ซึ่งเป็นกลวิธีทางวรรณศิลป์ที่เรียบเรียงข้อความอย่างสละสลวย ยังสื่อถึงชั้นเชิงการใช้ภาษา ความหมายและลักษณะของโวหารที่กล่าวโดยสังเขปนี้บ่งบอกถึงลักษณะการประกอบกันระหว่างเรื่องที่แต่งและถ้อยคำ

จากการพิจารณาเป็นเบื้องต้น พบว่าในอีกแง่มุม ความเปรียบในกวีนิพนธ์ชุดนี้เป็นอุปสรรคต่อการสื่อสาร เพราะผู้เสพไม่อาจเข้าถึงนัยยะของคำและความเหล่านั้นหรือภาษาธรรมของท่าน “.... ภาษาคนคือภาษาโลก ๆ ภาษาของคนที่ไม่รู้ธรรมะพูดกันอยู่ ตามภาษาคนที่ไม่รู้ธรรมะ....ส่วนภาษาธรรมนั้นเป็นภาษาคน

เหมือนกันพูด แต่ว่าได้เห็นธรรมะในส่วนลึก หรือเห็นธรรมะที่แม้จริง แล้วพูดไปด้วยความรู้สึกอันนั้น....นี้เรียกว่าภาษาธรรม (พุทธทาส อินทปัญโญ. ม.ป.ป. : 2-3) ในที่นี้เรียกว่าถ้อยธรรม เช่น โลก เหนือโลก ไม้ขอน เมา ความก้าวหน้าทางเนื้อหนัง การเข้าถึงธรรมในวรรณกรรมชุดนี้จึงมีอุปสรรคตรงประเด็นการเข้าใจความที่สื่อผ่านถ้อยคำ นอกนั้นเมื่อได้พิจารณาชื่อเรื่องยังพบความเปรียบลักษณะต่าง ๆ เช่น โลกคือเครื่องลวงและโรงละคร การตั้งชื่อเชิงอุปลักษณ์ เดินตัวเปล่าเดินเร็วกว่าแบกบ้าน เป็นต้น โดยพาะ “หัวข้อธรรมในคำกลอน” ดูเหมือนจะบ่งชี้ถึงความหลากหลายของพุทธธรรมและการใช้ความเปรียบที่ยากแก่ความเข้าใจ

การศึกษาความเปรียบในกวีนิพนธ์ชุดนี้อย่าลึกซึ่งน่าจะเป็นการเผยแพร่และสาธยายแก่นพุทธธรรมได้อีกช่องทางหนึ่ง และยังเป็นการสร้างวิธีวิทยาการเขียนพุทธกวีนิพนธ์อีกประการหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเพื่อศึกษากลวิธีใช้ความเปรียบของพุทธทาสภิกขุในกวีนิพนธ์ชุดหัวข้อธรรมในคำกลอน

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลกวีนิพนธ์ชุด “หัวข้อธรรมในคำกลอน” ซึ่งเป็นการวิจัยเอกสารจากหนังสือหัวข้อธรรมในคำกลอน โดยเริ่มจากการศึกษากลอนและบทประพันธ์ของสิริวยาส 13 หมวด คือ บทพุทธคุณ (ปฐมบทที่เริ่มจากพุทธนวราหคุณ 9 อุบาลีพุทธคุณ 100 บท เรื่อง) หมวดการงาน หมวดอุปมาธรรมคำกลอน หมวดเตือนตน หมวดอธิบายธรรมะจากภาพ หมวดศาสนา หมวดความตาย หมวดเป็นให้เป็น หมวดศีลธรรม หมวดมงคล หมวดมอง-มอง หมวดโลก และหมวดปกิณกะจำนวน หัวข้อธรรมในคำกลอน หมวดบทนำจำนวน 131 เรื่อง แล้วศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมของพุทธทาสภิกขุ ความเปรียบ (The Conceit) และสำนวนโวหาร แล้วศึกษาเรื่องแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภาษาคน-ภาษาธรรม แก่นพระพุทธศาสนา นิพพาน สารัตถธรรมในระดับโลกียธรรมและโลกุตรธรรม เพื่อประยุกต์และบูรณาการในการวิเคราะห์กวีนิพนธ์ชุดนี้ จนได้กรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับข้อมูลวิจัย จึงดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล แล้วเสนอผลการวิจัย 4 ประเด็นคือ สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะในการวิจัยที่สืบเนื่องจากการวิจัยนี้ และองค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัย

การใช้ความเปรียบใน กวีนิพนธ์ชุดหัวข้อธรรมในคำกลอน ของพุทธทาสภิกขุ ปรากฏในชื่อเรื่องและเนื้อความ ที่สื่อสารัตถธรรมในระดับโลกียธรรมและโลกุตรธรรม ผ่านหมวดนำและหมวดหมู่ทั้ง 12 หมวด ดังเสนอแล้วข้างต้น ความเปรียบที่พบมี 2 ลักษณะ คือ ความเปรียบประเภท โวหารภาพพจน์และความเปรียบประเภทถ้อยธรรม ซึ่งเป็นภาษาธรรม โวหารภาพพจน์มี 3 ลักษณะ คือ อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และอุปมา ส่วนถ้อยธรรมเป็นความเปรียบเชิงอีกลักษณะหนึ่งที่สื่อผ่านภาษาระดับคำ วลี และประโยคและข้อความ ซึ่งนับเป็นอัตลักษณ์ของงานกวีนิพนธ์ชุดนี้ ผู้เขียนมีรายละเอียด ดังนี้

1. โวหารภาพพจน์ในกวีนิพนธ์ของพุทธทาสภิกขุ พบการใช้ความเปรียบในโวหารภาพพจน์ในพุทธกวีนิพนธ์ชุด หัวข้อธรรมในคำกลอนทั้ง 3 ลักษณะ ตามลำดับปริมาณจากมากไปหาน้อย คือ

อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และอุปมา คือ ปรากฏในชื่อเรื่องและเนื้อความ มีรายละเอียดและตัวอย่าง

1.1 การใช้อุปลักษณ์ในกวีนิพนธ์ของพุทธทาสภิกขุ การความเปรียบที่สื่อภาพพจน์ในลักษณะอุปลักษณ์ที่ปรากฏในชื่อเรื่องมีจำนวนน้อย และปรากฏในเนื้อความเป็นจำนวนมากดังนี้

1.1.1 การใช้อุปลักษณ์ในชื่อเรื่อง พบ 6 เรื่อง จากหมวดการงานมี 2 เรื่อง คือการงานคือการปฏิบัติธรรม การงานเป็นสิ่งน่ารัก และหมวดศาสนามี 2 เรื่อง คือ ติดตำราจะติดตัง มีธรรมเป็นอาภรณ์ ในหมวดโลกมี 2 เรื่อง คือ โลกนี้คือทางผ่านและบทเรียน โลกนี้คือเครื่องลองและโรงละคร จะเห็นว่า คำหลักและสิ่งเปรียบล้วนเป็นคำและความที่เป็นนามธรรม เป็นถ้อยธรรมที่ต้องตีความจากเนื้อความในกวีนิพนธ์ ดังตัวอย่าง

การงานเป็นสิ่งน่ารัก

อันที่จริงการงานเป็นสิ่งน่ารัก เมื่อยังไม่รู้จักก็อางขนาง
ไม่รู้จักก็ปล่อยปละและละวาง บ้างร้องครางเมื่อรอหน้าว่าเบื่อจริง
แต่ที่แท้**การงานนั้นน่ารัก** สอนให้คนรู้จักไปทุกสิ่ง
ถ้ายิ่งทำยิ่งฉลาดไม่พลาดยิง ได้ตรงดิ่งสิ่งอุกฤษฏ์คือจิตเจริญ
การงานนี้ดูให้ดีมันน่ารัก เป็นการชักธรรมะมาน่าสรรเสริญ
คือมีสติ ฉันทะ ทมะเกิน ครั้นหยุดเพลิน จิตก็วาง ทางนิพพาน

(พุทธทาสภิกขุ. 2529 : 37)

มีธรรมเป็นอาภรณ์

“คนไร้ธรรมฟั่นเฟือน**เหมือนเปลือยกาย** มันน่าอายอวดได้ไม่คลื่นเหียน
คนมีธรรมรู้อายไม่ว่ายเวียน มองดูให้แนบเนียนมีอาภรณ์....”

(พุทธทาสภิกขุ. 2529 : 80)

เนื้อความแรกเรื่อง การงานเป็นสิ่งน่ารัก ยังคงใช้ความเปรียบบรรยายสาระธรรมทั้งระดับโลกหรือแนวปฏิบัติระดับจริยธรรมและระดับอริยชนที่สามารถก้าวถึงนิพพานดังข้อความ “การงานนี้ดูให้ดีมันน่ารัก เป็นการชักธรรมะมาน่าสรรเสริญ คือมีสติ ฉันทะ ทมะเกิน ครั้นหยุดเพลิน จิตก็วาง ทางนิพพาน”

ส่วนเรื่อง มีธรรมเป็นอาภรณ์ เป็นการขยายความให้เห็นลักษณะของคนมีธรรมะโดยใช้ความเปรียบเชิงอุปมา คือ “คนฟั่นเฟือนเหมือนเปลือยกาย”มาสื่อให้เห็นภาพลักษณ์ของคนมีธรรมะ

ชื่อเรื่องเชิงอุปลักษณ์ในชื่อเรื่องดังกล่าวเป็นการเร้าความสนใจใคร่รู้เป็นเบื้องต้นแล้วจึงสาธยายสื่อความเข้าใจลงไปอีกในเนื้อความ

1.1.2 การใช้โวหารอุปลักษณ์ในเนื้อความ พบ 99 ข้อความในกวีนิพนธ์ชุดนี้เกือบทุกหมวด ไม่พบในหมวดที่ 10 มีจำนวนมากกว่าสิบข้อความขึ้นไปตามลำดับ คือ ในหมวดที่ 7 เป็นให้เป็น หมวดที่ 11 หมวดที่ 5 หมวดที่ 9 หมวดที่ 4 มีปริมาณมากที่สุด ดังตัวอย่าง จากเรื่อง “ความเป็นพระ” และ “โลกนี้คืออะไรแน่”

“**ความเป็นพระคือจิตพรากจากกิเลส** รู้สังเกตไม่ประมาทฉลาดเฉลียว
สำรวมรักษาใจไปท่าเดียว เพื่อหลีกเลี้ยวภัยทั้งสามไม่ตามตอม....”

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 96)

“**โลกนี้คือถ้ำมืด**ไม่เห็นแสง ไม่มีความแจ่มแจ้งไม่เฉลียว
คิด-พูด-ทำโมหาไปท่าเดียว ลองคิดเที่ยวโลกสว่างข้างหน้ากัน....”

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 119)

การสื่อความผ่านความเปรียบประเภทอุปลักษณ์ดังยกมาข้องต้น ทำให้เป็นภาพ ช่วยให้เข้าใจคำว่า “โลก” และ “ความเป็นพระ” แล้วจึงขยายความเพื่อความเข้าใจต่อไป

1.2 การใช้บุคลาธิษฐานในกวีนิพนธ์ของพุทธทาสภิกขุ พบในชื่อเรื่อง 2 ชื่อ และในเนื้อความมากเป็นอันดับสองรองจากการใช้อุปลักษณ์ ดังนี้

1.2.1 การใช้บุคลาธิษฐานในชื่อเรื่อง 2 เรื่องในหัวข้อธรรมหมวดที่ 4 คือ “จิตว่างได้ยินหญ้าพูด” และ “ไส้เดือนเขียนจดหมายถึงมนุษย์” ดังตัวอย่าง

จิตว่างได้ยินหญ้าพูด

“พระพุทธตรัสรู้จิตอยู่ว่าง ได้ยินเสียงทุกอย่างแถลงไข
เหมือนมันฟ้องตัวเองเซ้งแซ่ไป ว่าไม่มีสิ่งไหนน่ายึดเอา....
ครั้นจิตว่างจะได้ยินแม้ใบหญ้า มันปรึกษาข้อความที่งามขำ
ว่า “ทำไฉนสัตว์ทั้งหลายจะร่ายรำ ด้วยจิตว่างทั้งว่งธรรมทั้งปวงเอย”

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 75)

เพียงแค่จิตว่างแล้วได้ยินหญ้าพูด รวมถึง ไส้เดือนเขียนจดหมาย เป็นกลวิธีสร้างสรรค์ที่เร้าความสนใจให้ใคร่เข้าไปหาคำตอบ เป็นพลังภาษาในกวีนิพนธ์ชุดนี้

1.2.2 การใช้บุคลาธิษฐานในเนื้อความ มีจำนวน 35 ข้อความ ในหมวดที่ 1, 2, 3, 4, 5, 7, 11 และ 12 ดังตัวอย่างจากเรื่อง “เรียนธรรมะ” และ “สาหร่ายเขียนพระไตรปิฎก”

“เรียนธรรมะอย่าตะกละให้เกินเหตุ จะเป็นเปรตหิวปราชญ์เกินคาดหวัง
อย่าเรียนอย่างปรัชญามัวบ้าดัง เรียนกระทั่งตายเปล่าไม่เข้ารอย....”

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 64)

ความเปรียบลักษณะนี้ในชื่อเรื่องหรือเนื้อความ เป็นกลวิธีช่วยเสริมการสื่อความที่เป็นนามธรรมเป็นรูปธรรม เห็นภาพพจน์อย่างชัดเจน แสดงถึงงวรรณศิลป์ของท่านผู้ประพันธ์ โดยเฉพาะเรื่อง สาหร่ายเขียนพระไตรปิฎก

“เส้นสาหร่ายก่ายกันหนาหนั่นนัก เป็นลวดลายย้ายยักหลายหมื่นท่า
ประสานสอดทอดไปไม่ลดลา จนทั่ววารีใสในบึงบัว
คือมันเขียนคัมภีร์ที่ครบครัน ทั้งวินัยสุตตันต์ภิธรรมทั่ว
สภาพธรรมสัจจธรรมประจำตัว ธรรมชาติพันพัวทั่วถึงกัน....”

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 66)

1.3 การใช้อุปมาในกวีนิพนธ์ของพุทธทาสภิกขุ มีการใช้ความเปรียบลักษณะนี้ในชื่อเรื่องจำนวน 2 ชื่อ ในเนื้อความจำนวน 30 ข้อความ ดังนี้

1.3.1 การใช้บุคลาธิษฐานในชื่อเรื่อง พบ 2 เรื่อง ในหมวด 1 และหมวด 11 คือเรื่อง “โลกเปรียบศาลาให้อาศัย” และ โลกเปรียบมหาสมุทรและกรงไก่ ดังตัวอย่าง

โลกเปรียบศาลาให้อาศัย

โลกนี้เปรียบศาลาให้อาศัย ประเดี๋ยวงใจผ่อนพักแล้วจักผัน
ทางที่ดีเมื่อพรากไปจากมัน ควรสร้างสรรค์ส่งเสริมเพิ่มคะแนน

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 119)

1.3.2 การใช้อุปมาในเนื้อความ ไม่พบความเปรียบในลักษณะนี้เฉพาะหมวดที่ 8 ดังตัวอย่างจากเรื่อง “ภาระแห่งเจ้าตนหลวง”

“เจ้าตนหลวงห่วงประชาเป็นภาระ ดังจอมพระห่างสัตว์ในสงสาร
เจ้าตนหลวงห่วงชาติราชการ ดั่งสมภารห่วงวัดสมบัติกลาง
เจ้าตนหลวงยังห่วงศาสนา เพื่อไพร่ฟ้าฟูธรรมพร่ำสะสาง
เจ้าตนหลวงห่วงสืบพระวงศ์,วาง- ทายาทอย่างก่อนมาภาระเอยฯ”

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 119)

2. ถ้อยธรรมในพุทธกวีนิพนธ์ของพุทธทาสภิกขุ เป็นความเปรียบลักษณะถ้อยคำสำนวนที่ผู้ประพันธ์ใช้สื่อภาษาธรรมโดยใช้เป็นสิ่งเทียบ ปรากฏทั้งในชื่อเรื่องและเนื้อความ มีความหมายลึกกว่าภาษาธรรมดาหรือเรียกว่าภาษาคนในที่นี้ใช้คำว่า “ถ้อยธรรม” แทนภาษาธรรมที่สื่อผ่านภาษาระดับคือ คำ วลี ประโยคและข้อความ เรียกว่าถ้อยธรรมในวลี ถ้อยธรรมในประโยคและข้อความ และถ้อยธรรมในคำ เรียงตามลำดับปริมาณที่พบในกวีนิพนธ์ชุดนี้ ดังข้อมูลโดยสังเขปและตัวอย่าง

2.1 ถ้อยธรรมในวลี ในกวีนิพนธ์ชุดนี้มีทั้งถ้อยธรรมในกริยาวลีและถ้อยธรรมในนามวลี ดังข้อมูลในตาราง 1 และตัวอย่าง

ถ้อยธรรมในวลี	
ถ้อยธรรมในกริยาวลี	ถ้อยธรรมในนามวลี
เมาตน หาเนื้อหนัง เหนือโลก ยกตน เปิดตา กำหู เปิดปาก บ้าดี ตายก่อนตาย ประชดธรรม ประชดลม ประชดบาป ตาบอดตาดี ปลูกโพธิ ตายก่อนตาย	แหวนพระธรรม ความก้าวหน้าทางเนื้อหนัง เมฆนอก เมฆใน เมฆจิต ตาบอด ตาดี ภัยทั้งสาม นางฟ้าพระไตรปิฎก นางฟ้าหก เศียร เต่าหินตาบอด ฝูงเรือแปดลำ บุรีนิรวาณ

บ้าดี

ยิ่งทำดีจะมีนรกมาก ถ้าใจอยากดีเด่นเป็นเจ้าขรัว
ให้ผู้คนทั้งผองต้องยอมกลัว คือยอมตัวอยู่ใต้ปัญญายง
ไม่ต้องการมรรคผลดลนิพพาน คงต้องการแต่ให้เขาช่วยส่ง
ให้ลอยลมลาวงไปจมไม่ลง ต้องประสงค์แต่เท่านี้ **บ้า ดี** เอย

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 49)

อริยมรรคมีองค์แปด

“พญานาคหกเศียรเฉวียนฉวัด เที่ยวขบกัดอารมณ์หกอยู่ผกผัน
หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไล่พัลวัน รูป เสียง กลิ่น รส ฉวิกระสัน ธรรมารมณ์
พญาครุฑยุดขยำกำนาคไว้ มนุษย์ผ่านไปได้โดยเหมาะสม
ด้วยเรือฝูงแปดลำทวนน้ำลม ในธารธรรมงามอุดมสะดวกดี
มีมนุษย์ถึงก่อนวอนเรียกขาน ให้ทุกท่านตามมาอย่าผันหนี
ขอจงชาวนกันและกันให้ทันที ถึง**บุรีนิรวาณ**ก่อนกี่ตาย

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 65)

ถ้อยธรรมในคำ “บ้าดี” ในที่นี้มีความหมายต่างไปจากธรรมดา แต่หมายถึง การผู้โยง ยึดมั่นในคำสรรเสริญ เช่นกันกับ**“พญานาคหกเศียร”** ที่ไม่ได้หมายถึงพญานาค รูปบูชาตามความเชื่อของคนทั่วไป แต่หมายถึงอายตนะทั้งหก (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) ในบทกวีนี้ยังเชื่อมโยงถึง ฝูงเรือแปดลำ ซึ่งหมายถึง อริยมีองค์แปด หรือศีล สมาธิ ปัญญา ที่จะมาปกป้องให้ก้าวผ่านพ้นการตกอยู่ใต้อำนาจพญานาคหกเศียร เข้าสู่แดนนิพพาน หรือ **บุรีนิรวาณ**

2.2 ถ้อยธรรมในประโยคและข้อความ

ถ้อยธรรมในประโยคและข้อความ	
ถ้อยธรรมในประโยค	ถ้อยธรรมในข้อความ
ไร้ธรรมผีสิง ไฟไหม้โลก มองดินเห็นฟ้า ศีลธรรมหันหัวลา กิเลสไสหัวส่ง คนไร้ธรรมฟั่นเฟือนเหมือนเปลือยกาย พราหมณ์กลืนพุทธเรือธรรมฝ่าทะเลไฟ	ธรรมของใครใครเห็นตามเป็นจริง จมลึกในโลกปริญญาตายก่อนตาย รสความว่างอิ่มโอชะตลอดดวงประทีปแห่งปัญญาถ้าเต็มผลย่อมเต็มล้นด้วยมหากรุณา ศาสนาเนื้องอก อย่าถือแต่ตำราจะพาเวียนวนติดตัง

เราถือศาสนาอะไรกันแน่

ศาสนาโบสถ์วิหารการวัดวา ศาสนาคือพระธรรมคำสั่งสอน
ศาสนาประพฤติธรรมตามขั้นตอน ศาสนาพาสัตว์จรจวนนิพพาน
ศาสนาเนื้องอกพอกพระธรรม ศาสนาน้ำครำของเป็ดห่าน
ศาสนาภูตผีพานิชการ ศาสนาวิตถารกวนบ้านเมือง

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 75)

“ศาสนาเนื้องอก” และบริบทความ บ่งบอกถึงความผิดเพี้ยนของชาวพุทธ ที่ไม่ทราบแก่นแท้ของพระพุทธศาสนา หลงตกในวิถีพุทธพานิช ไสยศาสตร์

2.3 ถ้อยธรรมในคำ มีทั้งถ้อยธรรมในคำกริยาและถ้อยธรรมในคำนาม ดังข้อมูลในตาราง 2 และตัวอย่าง

ถ้อยธรรมในคำ	
ถ้อยธรรมในคำกริยา	ถ้อยธรรมในคำนาม
เพ่ง เมา ว่าง สอบไล่ เหนือเมฆ สอบไล่	หมอน ไม้ขอน หนวดเต่า อาจารย์ไก่ โลกคนกรงไก่

มอง มอง มอง

“มองอะไรมองให้เห็นเป็นครูสอน มอง**ไม้ขอน**หรือมองคนมองค้นหา
มองเห็นความเสมอกันมีปัญญา มองเห็นว่าล้วนมีพิษอนิจจัง...”

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 116)

โลกเปรียบเหมือนมหาสมุทรและ**กรงไก่**

โลกนี้เปรียบปานว่ามหาสมุทร ปลามนุษย์ผุดไหว้อยู่ไหวไหว
เพราะตัณหาหมื่นวิถีเข้าจี้ใจ วิ่งขวักไขว่เหยื่อดีมีไม่พอ
โลกนี้คือกรงไก่เขาใส่ไว้ จะนำไปแล่เนื้อไม่เหลือหลอ
จิกกันเองในกรงได้ลงคอ เฝ้าตั้งข้อรบกันฉันนึกกลัว

(พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 120)

กลวิธีใช้ความเปรียบประเภทโวหารภาพพจน์ผนวกกับถ้อยธรรมดังเสนอข้างต้น เป็นการประกอบสร้างทางวรรณศิลป์ที่ลงตัว งดงามด้วยลีลาทางฉันทลักษ์ในรูปแบบกวีนิพนธ์ประเภทกลอน ด้วยสารัตถะทางธรรมในระดับจริยธรรมและอริยมรรค เห็นอัตลักษณ์ทางกวีของพุทธทาสภิกขุ โดยเฉพาะการสื่ออรรถรสทางเสียงและคำได้อย่างทรงพลังด้วยถ้อยธรรมที่สร้างจินตนาการให้เข้าถึงธรรมและจุดประกายให้ใฝ่ศึกษาพุทธธรรมให้กระจ่าง

อภิปรายผลการวิจัย

นอกจากการใช้ความเปรียบลักษณะต่าง ๆ ที่สรุปมาข้างต้น อันเป็นความมุ่งหมายหลักในการศึกษาครั้งนี้แล้ว คุณค่าในการศึกษาครั้งนี้คือทำให้ตระหนักถึงอัตลักษณ์ด้านการสร้างพลังภาษาของพุทธทาสภิกขุ ได้ทราบอัฉริยภาพและวัจนลีลาด้านการประพันธ์บกลอนและผลงานเหล่านี้ยังโลดแล่น เยียวยาสังคม จนถึงปัจจุบัน

ลำดับแรกเป็นทำให้ตระหนักในอัตลักษณ์ด้านการใช้ความเปรียบของพุทธทาสภิกขุ ซึ่งได้ศึกษาผ่านงานเขียนประเภทร้อยแก้วมาแล้ว เมื่อได้ศึกษากวีนิพนธ์ชุดนี้ จึงทราบว่าการใช้ความเปรียบในการสื่อธรรมะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้าวความเข้าใจและเข้าถึงธรรมอย่างถูกต้อง เป็นสุนทรียรสทางเสียงและความหมาย เป็นการเติมเต็มพลังทางภาษา เช่น เรื่อง “มังคุดธรรม” “ไอ้จ่อหนึ่งหยิบมังคุดทั้งเปลือกฝาด ก็อาละวาดขว้างทิ้งกลิ้งหลุนหลุน ไอ้จ่อหนึ่งมีปัญญารู้ค่าคุณ หยิบบิดุนกินเนื้อในชื่นใจลิง คนโง่งับศาสนาร้องว่าฝาด ก็อาละวาดโกรธใจคล้ายผีสิง สัตบุรุษขุดพระธรรมได้ความจริง ดื่มธรรมยิ่งดื่มสุขทุกคืนวัน ลิงหรือคนก็วิกลได้ด้วยกัน กลืนถูกมันก็กลืนคล่องไม่ต้องฝืน กลืนทั้งเปลือกตาเหลือกตายทั้งยืน กลืนเนื้อในชื่นมื่นรื่นเริงธรรม”

ส่วนถ้อยธรรม (ภาษาธรรม) ทั้งระดับคำ วลี ประโยคและข้อความ นับเป็นอุปกรณ์การสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ โดยเฉพาะการสื่อความเชิงนามธรรม ที่ต่างจากถาษาธรรมดา (ภาษาคน) โดยเฉพาะรูปแบบกวีนิพนธ์ประเภทกลอนกับโวหารภาพพจน์ และถ้อยธรรมที่ผู้ประพันธ์สื่อ จะมีประสิทธิภาพดังมุ่งหมาย หมายถึงความสำเร็จของการสื่อสารดังความในเรื่อง มังคุดธรรม ทั้ง 3 บท ที่ท่านนำคำทั่วไป (ไอ้จ่อ,มังคุด) ความเปรียบประเภทโวหารภาพพจน์ (คนโง่งับศาสนาร้องว่าฝาด ก็อาละวาดคล้ายผีสิง) มาร้อยเรียงตามข้อกำหนดของบทกลอน เป็นความลงตัวทางด้านรูปแบบและเนื้อหาและเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์พุทธกวีนิพนธ์ ที่เน้นการกล่อมเกลาความรู้ กระตุ้นการคิด “....รูปแบบมิใช่สิ่งที่จบลงด้วยตัวเอง ความงามของรูปแบบนั้นส่วนมากจะปรากฏอยู่เฉพาะเมื่อเป็นประโยชน์ต่อการสร้างศิลปะชิ้นนั้นเท่านั้น ประโยชน์ที่ว่านี้ก็คือการสร้างแรงกระทบอารมณ์และการกระตุ้นให้คิดนั่นเอง....” (ดวงมน จิตร์จำนงค์, 2556 : 254-255)

นอกจากกลวิธีในความเปรียบของกวีนิพนธ์ชุดนี้ข้างต้น เมื่อได้พิจารณาเนื้อหาเป็นเบื้องต้น พบว่าสอดคล้องกับสัจจธรรมของชีวิต และการก้าวสู่มรรคผลนิพพานในที่สุด “ความแก่หง่อมย่อมทุลักทุเลมาก ดั่งคนบอดข้ามฟากฝั่งคลองหา วิธีไต่ไผ่ลำคลานคลำมา กิริยาแสนทุลักทุเลแล...”(พุทธทาสภิกขุ. 2529 : 81) นอกจาก “ความแก่หง่อม” ผ่านกวีนิพนธ์หมวดตวามตายดังกล่าวแล้ว ยังพบคำและความที่สื่อความลักษณะนี้ในเรื่อง พุทธทาสจักไม่ตาย วิธีทำไม่ให้ฉันตาย และอยู่กันนิรันดร์ “พุทธทาสจักอยู่ไปไม่มีตาย แม้ร่างกายจะดับไปไม่ฟังเสียงร่างกายเป็นร่างกายไปไม่ลำเอียง นั่นเป็นเพียงสิ่งเปลี่ยนไปในเวลา....” (พุทธทาสภิกขุ, 2529 : 88) ปัจจุบัน คีตกวี “พุทธทาสนิรันดร์” ยังเผยแพร่ผ่านช้องทาง ยูทูป ให้ได้ติดตาม

ข้อเสนอแนะ

นอกจากทราบถึงกลวิธีการใช้ความเปรียบตามจุดประสงค์การวิจัยแล้ว ยังได้สัมผัสกับสารัตถะทางธรรมะในพระพุทธศาสนาในพระพุทธศาสนาในระดับโลกียธรรมและโลกุตรธรรม ทีควรศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในลำดับต่อไป

เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการใช้ความเปรียบในกวีนิพนธ์ และวรรณกรรมพุทธศาสนาสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษากลวิธีการใช้ความเปรียบระหว่างยุคสมัยและ/หรือเปรียบเทียบระหว่างกวีและศึกษาพลวัตของการใช้ความเปรียบในกวีนิพนธ์

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้นอกจากทำให้ทราบกลวิธีการใช้ความเปรียบด้านการใช้โวหารภาพพจน์ของพุทธทาสภิกขุแล้ว ยังพบการสร้างสรรค์ถ้อยคำสื่อภาษาธรรม ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “ถ้อยธรรม” ที่บ่งความหมายได้ลึกซึ้งกว่าธรรมดา คือถ้อยธรรมในคำ ถ้อยธรรมในวลี และถ้อยธรรมในประโยค โดยใช้เป็นสิ่งเปรียบที่ทำให้สื่อภาพพจน์ในความเปรียบได้ชัดเจน เพิ่มวรรณศิลป์และพลังภาษาในกวีนิพนธ์ โดยเฉพาะกวีนิพนธ์ชุดนี้ อาจเรียกได้ว่า “พุทธกวีนิพนธ์ นอกนั้นยังทำให้ผู้ศึกษาได้เห็นอัฉริยภาพด้านวรรณศิลป์ของพุทธทาสภิกขุ จุดประกายสนใจใคร่รู้สารัตถธรรมทั้งระดับโลกียธรรมและโลกุตรธรรม ทั้งยังเป็นแนวทางการเขียนพุทธกวีนิพนธ์

เอกสารอ้างอิง

กัลยา กุลสุวรรณ. (2553). *วาทกรรมคำสอนของพุทธทาสภิกขุ.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทองสุข เกตุโรจน์ (แปลและเรียบเรียง). (2529). *อธิบายศัพท์วรรณคดี.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

พุทธทาสภิกขุ. (2529). *หัวข้อธรรมในคำกลอน.* กรุงเทพมหานคร: สวนอุศมมูลนิธิ.

พุทธทาสภิกขุ. (ม.ป.ป.). *ภาษาคน-ภาษาธรรม.* กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

ดวงมน จิตร์จำนง. (2556). *วรรณคดีวิจารณ์เบื้องต้น.* กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาส์น.

สมเกียรติ รักษ์มณี. (2551). *ภาษาวรรณศิลป์.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สายน้ำใจ.

สุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (2544). *พุทธธรรมในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่.* กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณา สถาอานันท์. (2536). *ปรัชญาพุทธทาสภิกขุกับมหายานธรรม.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำนวย ยัสโยธา. (ม.ป.ป.). “ภูมิปัญญาการนำทางสู่เนื้อธรรมของท่านพุทธทาส,” *ภูมิปัญญาทักษิณจากวรรณกรรมและพฤติกรรม.* 117. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรมในการบริหารงาน
Executives and Brahmawiharn Dharma in Administration

พระศรัณญกมล ภทฺทมงฺคโล (ชนะบุญ),
บุญส่ง สินธุ์นอก และ ภัทราภรณ์ นามเกตุ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวกตุยาลัย วิทยาลัยเขตหนองคาย
Phra SaranyaKamol chanabun (Bhaddamungkalo),
Boonsong Sinthunok and Pattaraporn Namgate
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus
Corresponding Author, E-mail: jacknitikorn2517@gmail.com

****

บทคัดย่อ

ผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรมในการบริหารเป็นหัวจักกลไกลเป็นผู้นำของบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบการสนับสนุนความพยายามในการทำงานของบุคคลคนอื่น จากแนวคิด ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่คอยช่วยเหลือบุคคลอื่นให้ทำในสิ่งที่สำเร็จในเวลาที่กำหนดอย่างมีคุณภาพมากขึ้น และบุคคลมีความพึงพอใจ ผลสำเร็จนี้เกิดจากการที่ผู้บริหารได้ใช้แนวคิดการบริหารแบบใหม่ คือ การช่วยเหลือ และการสนับสนุนมากกว่าที่จะใช้แนวคิดการบริหารแบบดั้งเดิมที่เน้นการสั่งการ และการควบคุม ยิ่งไปกว่านั้น ในองค์การสมัยใหม่ผู้บริหารจะถูกกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ประสาน ผู้สอน หรือ ผู้นำทีม ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับคน ผู้บริหารทุก ๆ คนโดยเฉพาะหลักพรหมวิหารธรรมที่ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อให้เป็นที่เคารพรัก และ ศรัทธา แต่การใช้พรหมวิหารธรรมของผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เฉพาะกับคนในองค์การ จึงตั้งคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารว่าควรจะใช้หลักพรหมวิหารกับใครได้บ้างจำเป็นหรือไม่ที่ผู้บริหารต้องใช้หลักพรหมวิหารธรรมเฉพาะกับบุคลากรในองค์การหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงเท่านั้นต้ องใช้หลักของพรหมวิหาร 4 ซึ่งสามารถสรุปความได้ว่า นักบริหารต้องมีพรหมวิหารธรรม คือ ธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ เมตตาจักทำให้นักบริหารรู้จักมองในแง่ดีของเพื่อนร่วมงาน กรุณาจะทำให้นักบริหารเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของคนอื่น มุทิตาทำให้นักบริหารส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้จนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น และอุเบกขาจะทำให้ผู้บริหารมีความยุติธรรมในการให้รางวัลและโทษ “คนทั่วไป”

คำสำคัญ : ผู้บริหาร; ผู้สอน; ผู้นำทีม; หลักพรหมวิหาร 4

---

* วันที่รับบทความ : 30 ธันวาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 8 กุมภาพันธ์ 2566; วันตอบรับบทความ : 9 กุมภาพันธ์ 2566
Received: December 30 2022; Revised: February 8 2023; Accepted: February 9 2023

Abstracts

The Subline State of Mind and the administrators' administration as the heads of mechanism for personnel leaders who take responsibility and support the effort for the others' works. From this concept, it indicates that the administrators are personnel who assist the others to do their works in the time limitation in more increasing qualification and persons who are satisfied in effectiveness resulting from the new concepts of the administrators, that is, to assist and support more than the early administrative concepts that focus on the command and the control. Furthermore, in the new organizations, the administrators are limited to be the coordinators, instructors or team leaders. The administrators work related to personnel and every administrators especially, the principle of the Subline States of Mind consisting of the loving-kindness, compassion, sympathetic joy and equanimity. For respect and faith, the application of administrators' the Subline States of Mind must be applied for the specific personnel in the organization. So the question must be set for the application of the administrators' principle of the Subline States of Mind that for whom will the principle of the Subline States of Mind be applied? And is this principle necessary for the administrators' application of the principle of the Subline States of Mind for the specific personnel in the organization or not? Or only personnel under the command must use the principle of the Four Subline States of Mind that can be included as follows: the administrators must have the Subline States of Mind, that is, the four principles of Dhamma for the adults. The loving-kindness will make the administrators look at the good aspects of colleagues. The compassion will make the administrators to be open-minded persons and to listen the others' problems. The sympathetic joy will make the administrators support people to work and to have the occasion for increasing the position and the equanimity will make the administrators have the justice in giving reward and punishment for "general people."

Keywords: Administrators; Instructors; Team Leaders; The Principle of the Four Subline States of Mind.

บทนำ

"ผู้ที่มีพรหมวิหาร 4 ที่แท้จริงนั้น ต้องมีธรรมสี่ประการ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เกิดขึ้นพร้อมเพรียงกัน โดยไม่ขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง" (สมเด็จพระญาณสังวร, 2543 : 128)

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างเป็นทางการต่อการสนับสนุนความพยายามในการทำงานของบุคคลคนอื่น จากแนวคิดนี้ ชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่คอยช่วยเหลือบุคคลอื่นให้ทำในสิ่งที่สำเร็จในเวลาที่กำหนดอย่างมีคุณภาพมากขึ้น และบุคคลมีความพึงพอใจ ผลสำเร็จนี้เกิดจากการที่ผู้บริหารได้ใช้แนวคิดการบริหารแบบใหม่ คือ การช่วยเหลือ (Helping) และการสนับสนุน (Supporting) มากกว่าที่จะใช้แนวคิดการบริหารแบบดั้งเดิมที่เน้นการสั่งการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) ยิ่งไปกว่านั้น ในองค์การสมัยใหม่ผู้บริหารจะถูกกำหนดบทบาทให้เป็นผู้ประสาน (Coordinator) ผู้สอน (Coach) หรือ ผู้นำทีม (Team leader) ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับคน โดยเฉพาะคนในองค์การเอง และการบริหารด้วยหลักคุณธรรมเป็นสิ่งที่พึงมีในตัวผู้บริหารทุก ๆ คนโดยเฉพาะหลักพรหมวิหารธรรมที่ประกอบด้วย

เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เพื่อให้เป็นที่เคารพรัก และ ศรัทธา แต่การใช้พรหมวิหารธรรมของผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เฉพาะกับคนในองค์การเท่านั้นหรือไม่ จึงตั้งคำถามเกี่ยวกับการใช้หลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารว่าควรจะใช้หลักพรหมวิหารกับใครได้บ้างจำเป็นหรือไม่ที่ผู้บริหารต้องใช้หลักพรหมวิหารธรรมเฉพาะกับบุคลากรในองค์การหรือผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงเท่านั้น

หลักพรหมวิหารธรรม

อันดับแรกเพื่อให้ชัดเจนจำเป็นที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับหลักพรหมวิหารธรรมเสียก่อนว่าคืออะไร เพื่อตอบคำถามที่ว่า หลักพรหมวิหารธรรมสามารถใช้กับใครได้บ้าง

ความหมาย

ความหมาย พรหม คือ ผู้ประเสริฐ ส่วนมากเข้าใจกันว่า พรหมมีวิมานอยู่ส่วนหนึ่งที่ต่างจากพวกเทพ ไม่มีคู่ครองเหมือนพวกเทพ อยู่สันโดด พวกพราหมณ์ถือว่าเป็นต้นวงศ์ของพวกเขา พรหม และพรหมโพธิสัตว์นั้น ย่อมเป็นอยู่อย่างมีจิตปราศจากโทษ ด้วยมุ่งแสวงหาประโยชน์ให้แก่สัตว์ทั้งปวง (เมตตา) ด้วยช่วยปลดเปลื้องสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ให้แก่สัตว์ทั้งปวง (กรุณา) ด้วยพลอยยินดีต่อสมบัติของสัตว์ทั้งปวง (มุทิตา) และยึดมั่นอยู่ในภาวะเป็นกลาง ๆ (อุเบกขา) (สมเด็จพระพุฒาจารย์, 2554 : 240) ทางพุทธศาสนาก็มีเรื่องที่เกี่ยวกับพรหมอยู่หลายเรื่อง ผู้บำเพ็ญตนได้ฌานสมาบัติก็ว่าตายไปเป็นพรหมส่วนใหญ่พระพุทธเจ้ามุ่งให้ทุกคนประพฤติธรรมที่จะทำให้เป็นพรหมมากกว่า

ความหมาย วิหารธรรม คือ ธรรมเป็นเครื่องอยู่ หมายถึง เอาใจเข้าหาธรรมะ หรือเอาธรรมะเข้ามาไว้ที่ใจพูดง่ายๆ ก็คือ ทั้งเนื้อทั้งตัวมีธรรมะ

พรหมวิหาร 4 หมายถึง คุณธรรมสำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ เป็นธรรมที่เป็นที่อยู่ทั้งความดีและความสุข โดยให้ผู้ปฏิบัตินำไปใช้ดังนี้ ขั้นแรกให้ปฏิบัติด้วยจิตคิดเกื้อกูลแผ่ออกไปในสัตว์บุคคลทั้งหลาย คือ เมตตาซึ่งมีอาการเป็นความคิดเกื้อกูล ต่อจากนั้นเมื่อได้เห็นหรือได้ยินหรือได้คิดว่าเขามีความทุกข์เดือดร้อนก็ปฏิบัติช่วยบำบัดทุกข์ให้ คือ กรุณาซึ่งมีอาการช่วยบำบัดทุกข์ จากนั้นครั้นได้เห็นเขามีสุขไม่ทุกข์ ก็พลอยยินดีบันเทิงใจ คือมุทิตาซึ่งมีอาการพลอยยินดีและเมื่อไม่มีกิจที่ควรจะทำต่อไปก็อุเบกขา คือดูอยู่เฉยๆ

ความหมายของคำว่า พรหมวิหารธรรม ไว้หลากหลาย แต่จะคล้าย ๆ กัน มี 2 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ใครใช้บ้าง และสามารถใช้กับใครบ้าง ในประเด็นแรก มี 2 แนวคิด คือกล่าวไว้ว่า ผู้ใช้ คือ “ผู้เป็นใหญ่” ดังที่ท่าน ปัญญานันทภิกขุ (ปั่น ปญฺญานนฺโท) (2541 : 35) กล่าวถึง พรหมวิหาร เป็นหลักใจ ได้แก่ ผู้ใหญ่ที่ดีย่อมดำรงตนมั่นคงอยู่ในพรหมวิหาร 4 ประการ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ ปยุตฺต ปยุตฺโต) (2551 : 65) ได้กล่าวถึง พรหมวิหารธรรม หมายถึง คุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ นักปกครองหรือผู้บริหาร สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) (2543 : 125) ให้ความหมายว่า หลักพรหมวิหาร 4 เป็นคุณธรรม

สำหรับเป็นที่อยู่ของจิตใจแห่งพรหม คือผู้ใหญ่หรือผู้ประเสริฐ ดาวรุ่ง สวัสดิรักษ์ (2556 : 96) กล่าวว่า พรหมวิหาร คือ หลักธรรมของท่านผู้เป็นใหญ่ และอีกแนวคิดหนึ่ง ที่บอกว่า “ใครก็ได้” เช่น พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) (2541 : 541) กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 ว่าบุคคลผู้มีคุณธรรม และพระครูนิวิฐธุราทร (2552 : ออนไลน์) กล่าวว่า พรหมวิหาร 4 หมายถึง ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของผู้ใหญ่ มีธรรมเป็นเครื่องอยู่อย่างประเสริฐ ผู้มีคุณธรรม 4 ข้อดังกล่าวมานี้ จะอยู่ในวัยไหนก็ตาม เรียกว่า ผู้ใหญ่ทั้งนั้น

สำหรับประเด็นที่ใช้กับใครบ้าง แบ่งเป็น 2 แนวคิดเช่นกัน คือ ใช้กับ “ผู้น้อยกว่า” เช่น ปัญญานันทภิกขุ (ปั่น ปญฺญานนฺโท) (2541 : 35) กล่าวถึง พรหมวิหารว่าเป็นหลักใจ ได้แก่ ผู้ใหญ่ที่ดีย่อมดำรงตนมั่นคงอยู่ในพรหมวิหาร 4 ประการเป็นประจำในผู้น้อยเป็นนิจ พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2539 : 102) ได้กล่าวถึงพรหมวิหาร 4 ซึ่งสามารถสรุปความได้ว่า นักบริหารต้องมีพรหมวิหารธรรม คือ ธรรมสำหรับผู้ใหญ่ 4 ประการ เพราะเมตตาจักทำให้นักบริหารรู้จักมองในแง่ดีของเพื่อนร่วมงาน และจดจำไว้เพื่อจะได้ใช้คนให้เหมาะสมกับลักษณะที่ดีของเขา กรุณาจะทำให้นักบริหารเปิดใจกว้างรับฟังปัญหาของคนอื่น มุทิตาทำให้นักบริหารส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น และอุเบกขาจะทำให้ผู้บริหารมีความยุติธรรมในการให้รางวัลและโทษ โดยรู้เท่าทันคนร่วมงานทุกคน และอีกแนวคิดหนึ่งคือใช้กับ “คนทั่วไป” เช่น บุญมี แท่นแก้ว (2539 : 52) ได้ให้ความหมายของพรหมวิหารธรรมต้องการความช่วยเหลือให้กับทุกคน ปิ่น มุทุกันต์ (2514 : 142) กล่าวว่า เป็นธรรมสำหรับผู้ใหญ่ที่ดูแลคนทุก ๆ ระดับ

สรุปแล้วพรหมวิหารคือ หลักธรรมสำหรับผู้ที่มีใจเป็นพรหม เป็นบุคคลที่ประเสริฐในฐานะผู้ให้ ที่ให้ความรักความสงสาร ความยินดี และการวางเฉย สำหรับ ผู้อื่นที่หมายถึงคนทุก ๆ ระดับ เพื่อสร้างสันติสุขแก่สังคมและองค์การ

ที่สำคัญขององค์ประกอบ

พรหมวิหารธรรม ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา รวมเรียกว่าพรหมวิหาร 4 (สมเด็จพระพุฒาจารย์, 2554 : 241) เมตตา คือ ความรักใคร่ ความปรารถนาจะให้เขาเป็นสุข กรุณา คือความสงสารเมื่อคนอื่นตกยากมีทุกข์ มุทิตา คือความยินดีในเมื่อเห็นคนอื่นได้ดี และอุเบกขา คือ ความเป็นกลางต่อทุกข์สุขของสัตว์ ไม่เอนเอียงด้วยความชอบหรือชัง โดยส่วนมากคนจะแยกระหว่าง เมตตา กับกรุณาไม่ค่อยชัด เพราะโดยมากเราใช้ควบคู่กัน ถ้ามีเมตตาจะต้องตามด้วยกรุณา

ถ้าจะแยกให้ชัดท่านให้เปรียบเหมือน มารดามีบุตร 4 คน ประกอบด้วย ลูกคนที่ 1 เป็นเด็กเล็ก ลูกคนที่ 2 เป็น คนป่วยหนึ่งคน ลูกคนที่ 3 เป็นวัยรุ่น หรือวัยหนุ่มสาวหนึ่งคน และ ลูกคนที่ 4 เป็นคนวัยทำงานหนึ่งคน มารดาย่อมปรารถนาให้ลูกคนแรกเจริญเติบโตด้วยความห่วงใย (เมตตา) มีความปรารถนาให้ลูกที่ป่วยหายป่วยมีสุขภาพแข็งแรงด้วยความห่วงใย (กรุณา) มีความปรารถนาที่จะชื่นชมความสดใสในชีวิตที่เต็มด้วยความใฝ่ฝันของลูกวัยรุ่นด้วยความห่วงใย (มุทิตา) และสุดท้ายปรารถนาที่จะชื่นชมความสำเร็จของลูกคนโตในวัยทำงานอยู่ห่าง ๆ ด้วยความห่วงใย (อุเบกขา)

ทำไมต้อง 4 และทำไมถึงเริ่มจากเมตตา มีคำอธิบายว่า ที่มีเพียง 4 เพราะเป็นธรรมะที่ใช้ปราบอกุศลกรรม 4 ชนิด คือ พยาบาท วิหิงสา อรติ และราคะ โดยเมตตาตาใช้ปราบพยาบาท กรุณาใช้ปราบวิหิงสาคือความเบียดเบียน มุทิตาใช้ปราบอรติคือความริษยา ไม่ยินดีด้วย และอุเบกขาใช้ปราบราคะและอรติ สาเหตุที่เริ่มต้นจากเมตตา และเรียงลำดับไปตามกรุณา มุทิตา และลงท้ายที่อุเบกขา ด้วยเหตุผลว่า เมตตามีความเกื้อกูลแก่สัตว์เป็นลักษณะอยู่แล้ว ต่อมาเมื่อเราได้เห็น หรือได้รับรู้ว่ามีผู้ได้รับทุกข์ถ้าเราปรารถนาที่จะเกื้อกูล แล้วขจัดนำทุกข์ออกจากเขานั่นคือ ความกรุณา ต่อจากนั้นเมื่อเราได้รับรู้ หรือเห็นผู้อื่นได้ดีมีความสุข โดยปราศจากทุกข์แล้วมีความรู้สึกปราบปลื้มยินดีด้วย เรียกว่ามุทิตา และสุดท้ายด้วยปัญญาเมื่อเราพิจารณาเห็นแล้วเราจะรู้ว่าอันไหนที่เราควรวางเฉยและหยุดที่จะเข้าไปร่วมรับรู้ในความรู้สึกของผู้อื่น เพราะเหตุดังนี้ พระพุทธองค์จึงตรัสเมตตาไว้ก่อน ด้วยอำนาจการมุ่งเกื้อกูลและจบด้วยอุเบกขา (มหาวิทยาลัยธรรมกายแคลิฟอร์เนีย, 2550 : 365)

เมตตา

ความหมาย เมตตา เป็นคำในภาษาบาลี แปลว่า ความรัก มีรากศัพท์มีจาก “มิทฺ” มีความหมายว่า สิเนห (ความรัก) ลงด้วย ต ปัจจัย ๆ ในกิริยากิตต์ในรูปอิตถีลิงค์เป็น อา (ชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง, 2541 : 87) คำว่าเมตตา คือความปรารถนาดี ความมีไมตรีต่อผู้อื่นให้มีความสุขและประสบแต่สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ (พระธรรมปิฎก (ป. อ ปยุตต์ ปยุตฺโต), 2542 : 154) ในคัมภีร์อรรถกถา ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า เมตตา มีความเป็นไปโดยอาการเกื้อกูลเป็นลักษณะ มีอันนำเอาประโยชน์เกื้อกูลเข้าไปให้เป็นรส มีอันนำความอาฆาตออกไปเสีย (สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, 2540 : 62) ดังนั้นเราจะเห็นว่า นี่คือความรู้สึกของผู้เป็นมารดา และสหายที่มีต่อลูกของตัวเองหรือต่อเพื่อน หรือความคิดชอบของผู้เป็นอารยชน เนื่องด้วย มารดาก็ดี อาริยชนก็ดี สหายก็ดี ท่านเหล่านี้ต่างปรารถนาให้บุคคลหรือสรรพสัตว์ที่เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับตน มีความสุขความเจริญรุ่งเรืองและประสบแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นจึงได้ชื่อว่าเป็นมิตร (พระมหาสุทธิชัย ฐิตชโย, 2546 : 58) ดังที่พระธรรมปิฎก (ป. อ ปยุตต์ ปยุตฺโต) (2540) กล่าวว่า “ความรักที่แท้ต้องการให้ผู้อื่นเป็นสุข จะเห็นได้ง่าย ๆ เหมือนความรักของพ่อแม่ พ่อแม่รักลูก คืออยากให้ลูกเป็นสุข ถ้าเราอยากให้ลูกเป็นสุข เราก็ต้องพยายามทำทุกอย่าง เพื่อให้ลูกเป็นสุข เพื่อจะได้เห็นลูกมีความสุข พอเห็นลูกมีความสุข พ่อแม่ก็มีความสุขด้วย” แต่ถ้าความรักที่กอรปด้วยตัญหาราคะ หรือเป็นความรักที่เป็นอกุศล ไม่ถือเป็นเมตตา เพราะเป็นความรักที่ต้องการปรารถนาดีให้ผู้อื่นเพียงเพื่อเป็นเงื่อนไขสำหรับตนจะได้ใช้ประโยชน์หรือเสพสุข และต้องการได้รับการสนองตอบ นั่นเป็นความรักที่ไม่บริสุทธิ์

กรุณา

ความหมาย กรุณา เป็นคำภาษาบาลี แปลว่า ความสงสาร กิริยาที่สงสาร มีรากศัพท์มาจาก “กร มีความหมายว่า กรณ (กระทำ) ลงด้วย ยุ ปัจจัย ๆ ในกิริยากิตต์ในรูปอิตถีลิงค์เป็น อา” อีกอย่างหนึ่ง “ กำ บทหน้า รุธิ ธาตุในความหมายว่า อาวรณ์เณ (ปิดกั้น) ลง อ ปัจจัย ๆ ในกิริยากิตต์ในรูปอิตถีลิงค์เป็น อา” (ชินวร

สิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง, 2541 : 87) จากข้อความดังกล่าว กรุณา หมายถึง ความสงสาร ปรารถนาให้เขาพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อน ความลำบากต่าง ๆ โดยสาธุชนคนดี เมื่อพบเจอคนที่ประสบความเดือนร้อน หรือทุกข์ยาก ไม่สามารถนิ่งเฉยได้ มีความรู้สึกเป็นทุกข์ ไม่สบายใจหวั่นไหว ปรารถนาจะช่วยเหลือ ในคัมภีร์อรรถกถา ได้ให้คำจำกัดความว่า กรุณา มีความเป็นไปโดยอาการปลดเปลื้องทุกข์ มีความอดกลั้นไม่ได้ต่อความทุกข์ของผู้อื่นเป็นกิจ มีการไม่เบียดเบียนเป็นเครื่องปรากฏ มีความเห็นความเป็นผู้อานาถาของสัตว์ผู้ตกยากเป็นปทัฏฐาน มีการเข้าไปสงบความเบียดเบียนเป็นสมบัติ และมีความเกิดความเศร้าโศกเป็นตัววิบัติ (สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, 2540 : 63) พระติสสทัตตเถระ (2530) กล่าวว่า “เปรียบเหมือนมารดาบิดาผู้มองบุตรน้อยคนเดียวของตน รู้สึกสงสารกล่าวว่า เจ้าเป็นทุกข์จริงหนอฉันใด บุคคลสงสารสรรพสัตว์ก็ฉันนั้นเหมือนกัน นี้คือกรุณา บุคคลย่อมอยู่อย่างกรุณาไม่ฟุ้งซ่าน นี้เรียกว่า ปัจจุปัฏฐาน ความไม่ปรากฏสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เป็นลักษณะ ความสุขเป็นรสความไม่เบียดเบียนเป็นปทัฏฐานของความกรุณา” ดังที่พระครูนิวิฐธุราทร (2552 : ออนไลน์) กล่าวไว้ว่ากรุณา คือ ความสงสาร มีจิตใจหวั่นไหวในเมื่อเห็นผู้อื่นได้รับทุกข์ เช่น คนถูกน้ำท่วม ไฟไหม้ คนถูกจองจำ สัตว์เดรัจฉานถูกทรมาน เป็นต้น คนมีความกรุณา เห็นใครก็ตามตกทุกข์แล้วอดที่จะช่วยเหลือมิได้มีจิตหวั่นไหว เมื่อได้ช่วยเหลือแล้วจึงจะสบายใจ จึงกล่าวได้ว่า กรุณา หมายถึงความสงสาร ความใครอยากช่วยเหลือผู้อื่น ปรารถนาให้ผู้อื่นที่ประสบทุกข์อยู่พ้นจากความทุกข์และความเดือดร้อน สามารถกระทำได้ทั้งทางกายและวาจา

มุทิตา

ความหมาย มุทิตา ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 174) บอกไว้ว่า เป็นคำภาษาบาลี แปลว่า พลอยยินดี มีรากศัพท์มาจาก “มุท” มีความหมายว่า หสเส (รื่นเริง, บันเทิง) ลงด้วย ตา ปัจจัย ๆ ในกิริยากิตต์ (ชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง, 2541 : 78) พระครูนิวิฐธุราทร (2552 : ออนไลน์) ได้กล่าวว่า มุทิตา คือ ความพลอยยินดีในเมื่อผู้อื่นได้ดี จะน้อยหรือมากก็ตาม ต้องแสดงความยินดีต่อกันเสมอ ผู้ใหญ่หรือผู้น้อยได้รับเกียรติยศเลื่อนตำแหน่งก็ไปแสดงความยินดี ไปแสดงความยินดีในความทุกข์ คือไปแสดงความยินดีกับผู้อื่นที่ตนไม่ชอบ ไม่เป็นมุทิตาก็มีอยู่มิใช่น้อยเหมือนกัน ที่เห็นเขาได้ดีก็กลับอิจฉาตาร้อนหาทางทำลาย บางครั้งจำเป็นเพราะหน้าที่บังคับให้ต้องทำก็ไปแสดงความยินดีอย่างไม่เต็มใจอย่างนั้นแหละ คนที่ขาดมุทิตาจะหาความสุขมิได้เลย ใจคอหงุดหงิดทุรนทุราย ปัญญาเสื่อม ไม่ค่อยมองเห็นความเจริญทั้งส่วนตัวและส่วนผู้อื่น ชาตินี้ทั้งชาติเพียงมีลมหายใจเท่านั้น เขาจะไม่มีความสุขเลยทั้ง ๆ ที่มีทรัพย์สมบัติทุกอย่างสมบูรณ์ดี ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีมุทิตา แม้จะเป็นคนยากจนเขาก็มีความสุขในชีวิตอย่างสมบูรณ์ ในคัมภีร์อรรถกถา ได้ให้คำจำกัดความว่า มุทิตา มีความยินดีด้วยเป็นลักษณะ มีความไม่ริษยาเป็นกิจ มีความไม่กำจัดความไม่ใยดีด้วยเป็นผลปรากฏ (สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, 2540 : 41) จากข้อความนี้ มุทิตา เป็นการพลอยยินดีกับความสุขจากความสำเร็จด้านต่าง ๆ ของผู้อื่น ปราศจากการอิจฉาริษยา เป็นลักษณะที่เต็มเปี่ยมไปด้วยไมตรี อันเป็นกุศลจิต ซึ่งต่างจากมุทิตาเทียม หรือมุทิตาที่แฝงด้วยอกุศลได้แก่

มุทิตาของผู้พลอยยินดีต่อความสำเร็จของผู้อื่น แต่เต็มไปด้วยความยึดมั่นถือมั่นในประโยชน์ของตนที่ได้รับจากความสำเร็จนั้น ๆ ด้วย ซึ่งจะตรงกันข้ามกับมุทิตาแท้ ดังที่ พระติสสทัตตเถระ (2530) กล่าวว่า “เปรียบเหมือนมารดาบิดาผู้มองบุตรน้อยคนเดียวของตน มีความชื่นชม และพูดว่า สาธุ ฉันใด โยคีเจริญมุทิตาเพื่อสรรพสัตว์ก็ฉันนั้น ความสงบนิ่งแห่งจิตในมุทิตานี้เรียกว่า ปัจจุปัฏฐาน ความชื่นชมเป็นลักษณะความไม่หวาดกลัวเป็นรสความสิ้นไปแห่งความไม่ชอบเป็นปัฏฐานของมุทิตา” ดังนั้น มุทิตา จึงเป็นความพลอยยินดีในความสุขจากความสำเร็จของผู้อื่น ๆ โดยปราศจากความอิจฉาริษยา และเปี่ยมล้นด้วยไมตรี

อุเบกขา

ความหมาย อุเบกขา ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 174) บอกไว้ว่า เป็นคำภาษาบาลี แปลว่าความวางเฉย ความวางตัวเป็นกลาง ความวางเฉย มีรากศัพท์มาจาก “อุป” กับ “อิกฺข” มีความหมายว่า ทัสสนะ (เห็น, ดู) ลง อ ปัจจัย ๆ (ลบสระหน้า วิการ อิ เป็น เอ) (ชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง, 2541 : 57) พระธรรมปิฎก (ป. อ ปยุตฺต์ ปยุตฺโต) (2551 : 165) กล่าวว่า อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะทำให้ดำรงอยู่ในธรรมที่พิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือ มีจิตราบเรียบเที่ยงธรรมดุจตราชั่ง ไม่เอนเอียงด้วยรัก และชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบ พร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองในเมื่อไม่มีกิจควรทำ เพราะเขารับผิดชอบของตน ในคัมภีร์อรรถกถา ได้ให้คำจำกัดความว่า อุเบกขามีอันเป็นไปโดยอาการเป็นกลาง ๆ ในสัตว์ทั้งหลายเป็นลักษณะ มีอันเห็นภาวะสม่ำเสมอกันในสัตว์ทั้งหลายเป็นกิจ มีอันสงบความเสียใจและความดีใจเป็นผลปรากฏ (สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, 2540 : 64) จากข้อความนี้ อุเบกขา จึงหมายถึง ความวางเฉย คือไม่พยายามไขว่คว้าขวนขวายให้เขามีความสุข และไม่พยายามจะช่วยเหลือเขาให้พ้นจากทุกข์ และไม่มีความพลอยยินดีกับผู้อื่น โดยการมองสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยปัญญา ดังว่า “กัมมุนา วัตตติโลโก” สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม นั้นคือ ตั้งสติ ทำความเข้าใจว่า คนทุกคนมีกรรมเป็นของตน ถ้าทำกรรมดีก็จะได้รับผลที่ดีตอบแทน ถ้าทำกรรมชั่ว ก็จะได้รับผลชั่วตอบสนอง ไม่มีทางหนีหนี้กรรมของตนพ้น กรรมจะติดตามตนไปเหมือนล้อเกวียนหมุนไปตามรอยเท้าโคหรือเวลาที่เขามีความสุขไพบูลย์แล้ว ไม่จำเป็นต้องช่วยเหลืออีก เป็นต้น (พระธรรมปิฎก, 2534 : 163) ตรงกันข้ามกับ “อุเบกขาเทียม” หรืออุเบกขาที่แฝงด้วยอกุศล เป็นการวางเฉยในสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม ดังที่ พระติสสทัตตเถระ (2530 : 65) กล่าวว่า “เปรียบเหมือนมารดาบิดา ทั้งไม่เอาใจใส่เกินไป และไม่ละเลยบุตรของตนเกินไป แต่เอาใจใส่พอประมาณ และคอยดูบุตรเหล่านั้นอยู่ฉันใด โยคีเจริญอุเบกขาคอยดูสรรพสัตว์ก็ฉันนั้น ความสงบนิ่งแห่งจิตในอุเบกขาเรียกว่าปัจจุปัฏฐาน ความไม่ยึดมั่นถือมั่นนี้เป็นลักษณะ ความเป็นกลางเป็นรส การกำจัดความไม่ชอบและความชอบเป็นปัฏฐานของอุเบกขา” ดังนั้น อุเบกขา จึงเป็นความวางเฉยไม่ยินดียินร้าย และเป็นกลางต่ออารมณ์ โดยการกระทำใจว่าสัตว์ทั้งหลายเป็นผู้มีกรรมเป็นของ ๆ ตน

ผู้บริหาร

ผู้บริหารได้ทำความเข้าใจกับหลักพรหมวิหารธรรมแล้วว่า คือ การรู้จักใช้ความรัก ความสงสาร ความยินดีและการวางเฉยกับผู้อื่น โดยใช้สติและปัญหาเพื่อให้รู้จักสถานการณ์ของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือเรียกว่ารู้จัก กาลเทศะ ขั้นตอนต่อไปเราจะศึกษาว่า ผู้บริหารจะสามารถใช้หลักพรหมวิหารธรรมกับใครได้บ้างที่ผู้บริหารต้องติดต่อสัมพันธ์ด้วย

จากความหมายของผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่สนับสนุนหรือรับผิดชอบการทำงานของคนอื่น ๆ หรือบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างเป็นทางการต่อการสนับสนุนความพยายามในการทำงานของคนอื่น หรือสร้างแรงบันดาลใจให้คนในองค์กรทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้โดยทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ดังที่ ปีเตอร์ เอฟ. ดรัคเกอร์ (1954) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำ ภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้นทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบเงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆเพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพึงพอใจให้กับสังคม

การบริหารองค์การโดยเฉพาะองค์การขนาดใหญ่จะมีผู้บริหารหลายระดับ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็น 3 ระดับด้วยกัน คือ

1) ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บริหารกลยุทธ์ (Top-Level Managers หรือ Strategic Managers)

2) ผู้บริหารระดับกลางหรือผู้บริหารยุทธวิธี (Middle-Level Managers หรือ Tactical Managers)

3) ผู้บริหารระดับต้นหรือผู้บริหารระดับปฏิบัติการ (Frontline Managers หรือ Operational Manager)

บทบาทการบริหารจัดการของผู้บริหารจัดกลุ่มได้เป็น 3 ประเภท 10 บทบาท Henry Mintzberg (1980 : online) ดังนี้

1. บทบาทในการติดต่อระหว่างบุคคล (Interpersonal Roles) ประกอบด้วย 3 บทบาทคือ

1.1 บทบาทประมุข (Figurehead Role) สืบจากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจอย่างเป็นทางการในฐานะของหัวหน้าองค์การ จึงถูกกำหนดให้แสดงหน้าที่เป็นตัวแทน หรือสัญลักษณ์ขององค์การที่ถูกต้องตามกฎระเบียบหรือลักษณะของสังคม โดยภาระหน้าที่ในบทบาทประมุขประกอบด้วยการลงนามในเอกสารประธานการประชุมและพิธีการต่าง ๆ การเข้าร่วมในพิธีการทางศาสนาและต้อนรับผู้ที่มาเยี่ยมองค์การอย่างเป็นทางการ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นงานประจำของผู้บริหาร

1.2 บทบาทผู้นำ (Leader Role) ผู้บริหารเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการทำให้หน่วยย่อยต่าง ๆ ในองค์การปฏิบัติงานตามหน้าที่ (Function) อย่างผสมผสาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ดังนั้น

ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทในการนำเพื่อนร่วมงาน ต้องแน่ใจว่าเพื่อนร่วมงานได้รับการจูงใจและก่อให้เกิดความพอใจในการปฏิบัติงาน กิจกรรมการบริหารจัดการทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย การจ่ายเงินค่าจ้าง การฝึกอบรม การยกย่องชมเชย การตำหนิติเตียน การส่งเสริมสนับสนุนให้ทำงานและเจริญก้าวหน้า และการให้ออกจากงาน อย่างไรก็ตามบทบาทผู้นำคลุมกิจกรรมการบริหารจัดการทั้งหมด รวมทั้งกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันนี้ และ

1.3 บทบาทผู้ประสานงาน (Liaison Role) บทบาทประสานงานของผู้บริหารครอบคลุมถึงพฤติกรรมที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างและจรรโลงเครือข่ายความสัมพันธ์กับบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ภายนอกองค์การ ความสัมพันธ์เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารและแหล่งสนับสนุน การพัฒนาการติดต่อและความสัมพันธ์เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารที่ต้องเชื่อมโยงองค์การเข้ากับสภาพแวดล้อมภายนอก ความสัมพันธ์ในแนวราบ (Horizontal Relationships) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารระดับกลางและระดับต้น หัวใจของบทบาทผู้ประสาน คือ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลและองค์การใหม่หรือเครือข่ายพันธมิตรใหม่เพิ่มขึ้น รักษาสัมพันธภาพและสร้างความประทับใจกับเครือข่ายเดิม ซึ่งทำให้ผู้บริหารได้รับความนิยมและการสนับสนุน

2. บทบาทในด้านสารสนเทศ (Informational Roles) ประกอบด้วย 3 บทบาท คือ

2.1 บทบาทผู้รับข่าว (Monitor Role) ผู้บริหารต้องแสวงหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การอ่านรายงานและบันทึกต่าง ๆ รายงานเข้าร่วมประชุมและข้อสรุปและข้อสังเกตจากการดูงานของบุคคลภายนอก เป็นต้น ข้อมูลข่าวสารบางเรื่องมาจาก ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลภายนอก ข้อมูลข่าวสารเกือบทั้งหมดจะถูกวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและโอกาส และพัฒนาความรู้ความเข้าใจต่อเหตุการณ์ภายนอกและกระบวนการภายในแผนกต่าง ๆ ของผู้บริหาร เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

2.2 บทบาทผู้กระจายข่าว (Disseminator Role) ผู้บริหารมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งเพื่อนร่วมงานไม่สามารถกระทำได้ ผู้บริหารเป็นผู้รับข้อมูลข่าวสารจากบุคคลภายนอกหรือจากผู้ใต้บังคับบัญชาแล้วส่งไปยังสมาชิกในองค์การ ข้อมูลข่าวสารบางเรื่องเป็นข้อเท็จจริงตามหลักธรรมชาติ บางเรื่องเกี่ยวข้องกับการแปลความหมายและการบูรณาการจากผู้ที่มีอำนาจขององค์การ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงบางเรื่องสามารถส่งต้นฉบับไปให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทันที บางเรื่องผู้บริหารต้องแปลความหมายและเรียบเรียงใหม่ข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข่าว หรือมีผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา หรือต้องรับผิดชอบต่อคำถามของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องแปลงข้อมูลข่าวสารนั้นให้อยู่ในรูปของแนวทางการทำงาน อาทิ กฎระเบียบ เป้าหมาย หรือมาตรฐานงานขององค์การ เป็นต้น และ

2.3 บทบาทโฆษก (Spokesman Role) ผู้บริหารต้องถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปสู่บุคคลภายนอกแผนกของตน อาทิ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแผนงานนโยบาย กิจกรรม และผลการดำเนินงานขององค์การ เป็นต้น ผู้บริหารระดับกลางและระดับต้นต้องรายงานต่อผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป ผู้บริหาร

ระดับสูงต้องรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือรัฐบาลผู้บริหารแต่ละระดับถูกคาดหวังให้แสดงบทบาทเหมือนกับเป็นผู้แนะนำชักชวน (Lobbyist) และประชาสัมพันธ์แผนกของตนไปยังผู้บริหารระดับสูงและบุคคลภายนอก

3. บทบาทในการตัดสินใจ (Decisional Roles) ประกอบด้วย 4 บทบาท คือ

3.1 บทบาทผู้ริเริ่มดำเนินการ (Entrepreneur) ผู้บริหารที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานหรือองค์การหรือหัวหน้าแผนก ต้องเป็นผู้ริเริ่มและผู้วางแผนควบคุมการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น การวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นในรูปแบบของการปรับแผน อาทิ การพัฒนาระบบงาน การพัฒนาระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดซื้อเครื่องใหม่ ๆ หรือการจัดโครงสร้างองค์การใหม่ เป็นต้น การปรับแผนบางแผนผู้บริหารระดับสูงต้องให้คำปรึกษาโดยตรงแก่ผู้บริหารระดับกลางและระดับต้นและบางแผนอาจมอบหมายให้ผู้บริหารระดับรองลงมา หรือผู้รับผิดชอบแผนงานนั้นเป็นผู้ดำเนินการปรับแผน

3.2 บทบาทผู้แก้ไขปัญหาปัญหา (Disturbance-Handle Role) ในบทบาทผู้แก้ไขปัญหานี้ผู้บริหารจะเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด ซึ่งไม่สามารถละเลยได้ผู้บริหารต้องรับรู้ถึงความรับผิดปกติหรือความแปรเปลี่ยนที่เกิดขึ้นจากปัญหาต่าง ๆ และต้องมีความตั้งใจในการแก้ปัญหาให้ประสบความสำเร็จ ปัญหาหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิดมาก่อน อาทิ ความขัดแย้งระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา การสูญเสียผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นคนสำคัญ ไฟไหม้หรืออุบัติเหตุหมู่ การประท้วงน้ำท่วมและอื่น ๆ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างในการแสดงบทบาทผู้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ก่อนบุคคลอื่นในองค์การ

3.3 บทบาทผู้จัดสรรทรัพยากร (Resource Allocator Role) ผู้บริหารมีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรขององค์การ ได้แก่ เวลา งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการต่าง ๆ บทบาทในการจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ การวางแผนการใช้เวลา การวางแผนการปฏิบัติงานและการให้อำนาจการตัดสินใจ ในการวางแผนการใช้เวลาผู้บริหารต้องสื่อสารให้บุคคลอื่นทราบว่าอะไรสำคัญ อะไรไม่สำคัญ และในแต่ละช่วงเวลาควรจะทำอะไร ในการวางแผนการปฏิบัติงานผู้บริหารต้องควบคุมและจัดทำตารางการใช้เวลาของบุคคลอื่น ๆ ในทางปฏิบัติผู้บริหารจะตัดสินใจว่าจะทำอะไร โดยใคร และอยู่ภายใต้เงื่อนไขอะไร เพื่อให้แน่ใจว่าเรื่องนั้นเป็นประเด็นปัญหาที่มีความสำคัญในลำดับสูง ในการใช้อำนาจการตัดสินใจ ถึงแม้ว่าผู้บริหารจะมอบอำนาจการตัดสินใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาแล้ว แต่จะยังคงควบคุมการตัดสินใจที่สำคัญไว้ เพื่อให้แน่ใจว่าเวลาและพลังงาน (Energy) ถูกใช้ไปในเรื่องที่สำคัญอย่างเหมาะสม และ

3.4 บทบาทผู้เจรจาต่อรอง (Negotiator Role) บทบาทของผู้บริหารในระหว่างการเจรจาต่อรองเป็นไปได้ที่จะมีทั้งบทบาทผู้จัดสรรทรัพยากร บทบาทโฆษก และ บทบาทประมุข ซึ่งรวมกันเป็นบทบาทผู้เจรจาต่อรอง ผู้บริหารระดับสูงควรมีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรองที่สำคัญต่าง ๆ ได้แก่ การเจรจาต่อรองกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง การเจรจาต่อรองกับสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม หรือที่ปรึกษาซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ และการเจรจาต่อรองอื่น ๆ ที่ไม่ใช่งานประจำ อาทิ การเข้าถือกรรมสิทธิ์ธุรกิจอื่น ๆ การใช้ประโยชน์จากการกู้ยืมเงินจำนวนมาก เป็นต้น ผู้บริหารระดับกลางและระดับต้น จะต้องแสดงบทบาทนี้ด้วย แต่จะเป็นการเจรจาต่อรองที่เกิดขึ้นในระหว่างแผนกต่าง ๆ ในองค์การ และส่วนมากจะเป็นการเจรจาต่อรองที่ไม่เป็นทางการ

สำหรับผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรม

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่การบริหารแล้ว ผู้บริหารเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียกับองค์การหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นลูกน้องหรือพนักงานในส่วนงาน ผู้บริหารระดับเดียวกัน ผู้บริหารระดับที่สูงกว่า จนถึงลูกค้าหรือผู้รับบริการ สำหรับผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรม คือผู้บริหารอาจเป็นผู้เป็นใหญ่ในหน่วยงานหรือกลุ่มงาน อาจเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง หรือผู้บริหารระดับต้น ในองค์การเป็นผู้ใช้หลักธรรมทั้ง 4 ประกอบด้วย เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา และควรจะใช้หลักธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การหรือผู้มีส่วนได้เสียกับองค์การนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานในส่วนงาน ผู้บริหารระดับเดียวกัน ผู้บริหารระดับที่สูงกว่า จนถึงลูกค้าหรือผู้รับบริการด้วยการแสดงออกทั้งทางการกระทำและคำพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้หลักพรหมวิหารธรรมนั้นต้องให้เกิดผลลัพธ์ทางการบริหารคือ ความพึงพอใจของลูกค้า นั่นคือ ต้องมีความเมตตา กรุณา หรือปรารถนาดีต่อผู้ใช้บริการ อยากให้ลูกค้าพ้นจากทุกข์ที่เกิดจากการได้รับบริการที่ไม่ดี ไม่มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหาร จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องใช้หลักธรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มคนต่าง ๆ ตามความสัมพันธ์ เพื่อให้การบริหารบรรลุเป้าหมายขององค์การ

แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรม

หลักในการบริหาร

การประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการทำงานของผู้บริหารควรเริ่มที่หลักคิดการบริหาร โดยการใช้อุเบกขาเป็นหลักในการบริหาร เพราะอุเบกขาเป็นเรื่องของปัญญา อุเบกขา ซึ่งหมายถึง การวางเฉย การวางเฉยในที่นี้ไม่ใช่ การปล่อยวางจากปัญหาทั้งปวง หรือการไม่สนใจเรื่องต่าง ๆ เพราะถ้าปล่อยวางหรือไม่ใส่ใจในหน้าที่ ก็ไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นการทำงานหรือเรียกอีกอย่างว่า ละทิ้งหน้าที่ เพราะการเป็นผู้บริหารองค์การ สิ่งที่ต้องระลึกเสมอสำหรับการเข้าสู่การดำรงตำแหน่งคือ ประสิทธิภาพและประสทธิผล

ขององค์การ ในการเป็นผู้บริหารมืออาชีพต้องตระหนักว่ามีคนอื่น ๆ ที่คาดหวังไว้สำหรับการเข้ามาของผู้บริหารที่นำองค์กรรอดพ้นจากวิกฤต สร้างความเจริญเติบโตให้องค์การอย่างแข็งแรง และมีอนาคตที่มั่นคง ทุกคนในองค์การมีขวัญและกำลังใจในการทำงานสามารถฝากอนาคตทั้งชีวิตของเขาเหล่านั้น แต่ในที่นี้ อุเบกขา หมายถึง ความเป็นกลาง เป็นปกติ ไม่เอนเอียงไปด้วยความรัก และความชังต่อใคร จะทำให้ไม่เกิดการแบ่งพรรค แบ่งพวก ไม่ทำให้เกิดการประจบสอพลอในองค์การ และที่สำคัญการไม่ช่วยเหลือคนที่ทำผิด

นอกจากความเป็นกลาง ไม่เอนเอียงต่อผู้อื่นแล้ว การเป็นกลาง ไม่เอนเอียงเข้าข้างตัวเองก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารทั้งหลาย ซึ่งจะทำให้จิตใจเป็นปกติจากทุกสิ่งทุกอย่าง สามารถมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยสายตาเป็นกลางวางเฉยกับสิ่งที่ควรวางเฉย ประกอบด้วย

การวางเฉยจากกิเลส การวางเฉยจากการยึดติด การวางเฉยจากอคติก่อให้เกิดคุณสมบัติของนักบริหารที่สำคัญจากหลักธรรมอุเบกขา การวางเฉยจากกิเลส จะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้หลุดพ้นจากโลภะ โทสะ และโมหะทั้งปวง จะทำให้เป็นผู้มีศีลด้วยแนวคิดที่ว่า กิเลส ก่อให้เกิดการปิดกั้นการรับรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ผิดพลาดไปจากปกติธรรมดา และมีความคิดด้านลบ (Negative thinking) เกิดขึ้นในการมองสิ่งนั้น ๆ การหลุดพ้นจากกิเลส นี้จะทำให้ผู้บริหารมีความน่าเชื่อถือจนก่อให้เกิดเป็นบารมี ทำให้เกิดต้นทุนการบริหารที่สำคัญ ที่เรียกว่า ภาวะผู้นำ (Leadership)

การวางเฉยต่อการยึดติด จะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้หลุดพ้นจากการยึดติดต่อสิ่งทั้งปวง จะทำให้เกิดสมาธิหรือสติ ด้วยแนวคิดที่ว่าผู้บริหารเข้ามาสวมหัวโขนในตำแหน่งผู้บริหารในระยะเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น ไม่ได้เป็นตลอดไป มีระยะเวลาในการบริหารที่จำกัด ช่วงระยะที่ดำรงตำแหน่งต้องทำหน้าที่อย่างเต็มที่ เมื่อออกจากตำแหน่งแล้วจะได้ไม่เสียดายว่า ไม่ได้ทำ การวางเฉยต่อการยึดติดนี้ทำให้เกิดต้นทุนในการบริหารที่สำคัญ ที่เรียกว่า วิสัยทัศน์ (Vision)

การวางเฉยต่อการมีอคติ จะทำให้ผู้บริหารเป็นผู้หลุดพ้นจากการปิดกั้นด้วยอวิชชาทั้งปวง จะทำให้เกิดปัญญาในการทำงาน ด้วยแนวคิดที่ว่า อคติ ที่ประกอบด้วย ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะความรักใคร่ชอบพอ สนับสนุนญาติมิตร หรือผู้จ่ายสินบน โทสาคติ ลำเอียง เพราะความโกรธเกลียด ลงโทษฝ่ายที่ตนเกลียดชังมากกว่า โมหาคติ ลำเอียงเพราะความหลงหรือความโง่เขลา ไม่รู้ทันเหตุการณ์ที่แท้จริง ภยาคติ ลำเอียงเพราะความขลาดกลัวเกรงใจ เกรงอิทธิพล กลัวจะเสียผลประโยชน์ จะทำให้เกิดการบริหารงานบุคคลผิดพลาดในงานและหน้าที่ การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ยากที่สุด การที่ผู้บริหารหลุดพ้นจาก อคติ 4 ที่มีต่อคนในองค์การแล้ว จะทำให้เกิดความเป็นธรรมในองค์การ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการได้จากผู้มีอำนาจที่จะเป็นผู้ทำให้เกิด ผดุงรักษา และนำมาใช้สำหรับการเป็นค่านิยมหลักขององค์การนั้น ๆ การวางเฉยต่อการมีอคตินี้ ให้เกิดต้นทุนในการบริหารที่สำคัญ ที่เรียกว่า ความเท่าเทียม (Equalty)

การพัฒนามนุษย์สัมพันธ์และผู้รวมงาน

การพัฒมนามนุษย์สัมพันธ์และผู้รวมงาน เป็นการประยุกต์ใช้สำหรับผู้บริหารด้วยกัน และผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชา หลักพรหมวิหารธรรมที่ใช้คือ มุทิตา คือ การยินดีกับผู้อื่น ในหมู่ผู้บริหารด้วยกันเองที่อยู่ในองค์กรเดียวกัน อาจหมายถึง หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ จนไปถึงผู้อำนวยการฝ่าย ที่เป็นผู้บริหารมีลูกน้องในบังคับบัญชา และทรัพยากรในการบริหารเป็นของตนเอง แต่การทำงานในองค์การจำเป็นที่ผู้บริหารฝ่ายต่าง ๆ ต้องร่วมงานกันเพื่อเป้าหมายขององค์การโดยรวม เมื่อต่างคนต่างเป็นผู้บริหาร เป็นผู้นำในทีมงานของตัวเองการเกิดทิฏฐิ มานะในตนจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ จนก่อให้เกิดความอิจฉาริษยากันในองค์การ แต่ข้ามฝ่ายงาน

สำหรับกรณีกับผู้ใต้บังคับบัญชา การริษยาลูกน้องจะมีเป็นส่วนน้อย แต่ก็มีให้เห็นบ่อย ๆ หลาย ๆ กรณีคือการแย่งผลงานของลูกน้องมาเป็นของตัวเอง เกิดจากการที่เห็นผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถมากกว่า เกิดความกลัวและความคิด คือกลัวเขาจะเจริญก้าวหน้าหรือมาแทนที่ตัวเอง เกิดความคิด คือ คิดริษยาคนอื่นก่อให้เกิดอคติในใจ

มิจฉาทิฏฐิเหล่านี้ก่อให้เกิดการไม่ไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน ทำลายความสัมพันธ์ในองค์การ ก่อให้เกิดปัญหาในการประสานงาน การทำงานร่วมกัน การสร้างทีม การประยุกต์ใช้มุทิตา ในกาลนี้เป็นการลดความริษยาในใจของตัวเอง ซึ่งสังคมไทยโดยมากแล้วจะมีปัญหาในข้อนี้มากที่สุด เมื่อเห็นคนอื่นได้ดีเกิดความอิจฉาในใจตนขึ้นมาไม่ว่าจะเป็นการได้รับความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง การทำงานประสบความสำเร็จได้รับคำชื่นชมจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไป รวมไปถึงเรื่องส่วนตัวอื่น ๆ ซึ่งมีผลต่อการทำงานร่วมกัน

มีจิตสำนึกกับความรับผิดชอบต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

การบริหารองค์การสมัยใหม่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์การนั้นหมายรวมถึง ผู้ถือหุ้น บอร์ดบริหาร พนักงาน ตลอดจนลูกค้าผู้รับบริการ สำหรับความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในที่นี้ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ บอร์ดบริหาร ตลอดจนถึงผู้บริหารระดับสูงกว่า และลูกค้าผู้รับบริการเป็นหลัก หลักพรหมวิหารธรรมที่ใช้คือกรุณา คือ ความสงสาร หรืออยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เพราะความรับผิดชอบต่อผู้เป็นเจ้าของกิจการหมายถึงผู้ที่ลงทุนในการประกอบการ และมีความเชื่อใจในตัวผู้บริหารที่จะใช้ความสามารถในการทำให้กิจการดำเนินไปสู่ความเจริญก้าวหน้า การเชื่อใจและความคาดหวังทั้งปวงนี้ เป็นการกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้มานั่งเก้าอี้ผู้บริหารในจำนวนที่สูง ขณะที่หลาย ๆ องค์การยอมที่จะให้หุ้นองค์การเพื่อดึงดูดให้ได้ผู้บริหารที่มีฝีมือมาร่วมงาน ความรับผิดชอบนี้คือการต้องการเห็นผู้ถือหุ้นพ้นจากความทุกข์ยากจากการขาดทุน

สำหรับลูกค้าหรือผู้รับบริการเป็นผู้ที่คาดหวังจากการซื้อสินค้าบริการขององค์การไปใช้ในการลดปัญหาหรือความไม่สบาย นั้นคือความทุกข์ที่เขาได้รับ การผลิตสินค้าและบริการที่ดี เพื่อออกมาตอบสนองความต้องการแก่ลูกค้าผู้รับบริการ ถือเป็นความรับผิดชอบขององค์การ นั่นคือบทบาทของผู้บริหารที่จะต้อง

วางแผน ดำเนินการควบคุม และดูแลการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพออกมา ตลอดจนการลงทุนคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ สินค้าใหม่ ๆ ที่ทันสมัยออกมาให้ลูกค้าได้ใช้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

การทำงานและการบริหารงานบุคคล

การทำงานการบริหารงานบุคคลเป็นงานที่ยากที่สุดของหน้าที่การบริหาร เพราะคนมีชีวิต จิตใจ คนในองค์การมาจากร้อยพ่อ พันแม่ เมื่อมาอยู่รวมกันทุกคนจึงต้องการผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำ และมีความเท่าเทียมกันก่อให้เกิดความยุติธรรม หลักพรหมวิหารธรรมที่เหมาะสมสำหรับการประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคล คือเมตตา หรือ ความรัก อยากเห็นผู้อื่นมีความสุขความเจริญรุ่งเรืองและประสบแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นความรักปกติที่คนที่เจริญแล้วมีต่อกัน การแสดงความรัก หรือความเมตตา แสดงออกได้ทั้งการกระทำ และคำพูดเพื่อให้อื่นเห็นได้ถึงความรักความห่วงใยที่เรามีให้

การบริหารงานบุคคลใช้เฉพาะเมตตา แต่ไม่ใช้กรุณาที่หมายถึง ความสงสาร หรืออยากให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เพราะการใช้ความกรุณาจะทำให้องค์การเกิดปัญหาได้ เมื่อมีการนำกรุณาเข้ามาใช้ในการบริหารงานบุคคลตั้งแต่ การสรรหา คัดเลือก การบรรจุแต่งตั้งบุคลากร ตลอดจนถึงการให้คุณให้โทษ หรือการพิจารณาความดีความชอบนั้น ผู้บริหารจะใช้ความกรุณามาใช้ในการณ์นี้ไม่ได้เด็ดขาด เพราะหน้าที่ผู้บริหาร คือความรับผิดชอบต่อองค์การในการที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังนั้นองค์การต้องการบุคลากรที่มีคุณภาพเหมาะสมกับตำแหน่ง การบรรจุคนด้อยคุณภาพเพียงเพราะเกิดความสงสารแก่บุคคล หรือเป็นคนรู้จัก ถือว่า ปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสม เพราะว่า การจ้างต้องจ่ายค่าแรง หรือเงินเดือน เป็นเงินขององค์การที่จ่าย ไม่ใช่เงินส่วนตัวของผู้บริหาร

สำหรับหรับการให้คุณให้โทษ หรือการพิจารณาความดีความชอบนั้น ในกรณีของการให้คุณโดยหลักแล้วจะเป็นตามที่ได้กล่าวไว้ในหลักธรรมอุเบกขาแล้ว คือให้ด้วยความไม่มีอคติ แต่สำหรับการให้โทษ หรือการลงโทษ การใช้หลักธรรมเมตตาในการพิจารณา ต้องดูความเหมาะสมโดยยึดถือและให้เป็นไปตาม กฎระเบียบของการทำงาน

สรุป

ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อองค์การที่จะขับเคลื่อนองค์การไปข้างหน้าให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นที่พึงพอใจของผู้ถือหุ้น บอร์ดบริหาร เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการนั้น การบริหารในลักษณะเผด็จการไม่สามารถทำให้เกิดประสิทธิผลได้ ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อเกิดประโยชน์ต่อการบริหาร ทั้งการใช้อุเบกขาเพื่อเป็นหลักบริหาร โดยการวางเฉย ต่อ กิเลส คือ โลภะ โมหะ และโทสะ การวางเฉยต่อการยึดติด และการวางเฉยต่ออคติ ก่อให้เกิดภาวะผู้นำ (Leadership) โดยการจูงใจคนอื่นในองค์การให้ทำงานตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ตามวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นสิ่งสำคัญ การที่คนอื่น ๆ ในองค์การจะยอมตามผู้นำนั้น ต้องได้รับความไว้วางใจจากคน

เหล่านั้น ความเท่าเทียม (Equality) การใช้มุทิตา เพื่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการประสานงาน เป็นการประยุกต์ใช้สำหรับผู้บริหารด้วยกัน เป็นการลดความริษยาในใจ การใช้กรุณา เพื่อความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการใช้เมตตา ในการบริหารงานบุคคล

เอกสารอ้างอิง

ชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง. (2541). *พระคัมภีร์อภิธานัปปทีปิกา: หรือพจนานุกรมภาษาบาลีแปลเป็นภาษาไทย.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ดาวรุ่ง สวัสดิรักษ์. (2556). *ผู้บริหารกับการจัดการทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4.* วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บุญมี แท่นแก้ว . (2539). *จริยศาสตร์.* กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ปัญญานันทภิกขุ (ปั่น ปญฺญานนฺโท). (2541). *หน้าที่ของคน ฉบับสมบูรณ์.* กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

ปิ่น มุทุกันต์. (2514). *แนวการสอนธรรมตามหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด .

พระครูนิวิฐธุราทร. (2552). พรหมวิหารธรรม. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2558. แหล่งที่มา: https://www.gotoknow.org/posts/252165.

พระติสสทัตตเถระ. (2530). *อภิธมฺมตฺถสงฺคหปาลิยา สห อภิธมฺมตฺถวิภาวินี นาม อภิธมฺมตฺถสงฺคหฏีกา.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2539). ศาสตราจารย์พิเศษ เสถียรพงษ์ วรรณปก: *มณีแห่งปัญญา.* กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สรุเตโช). (2541). *พระในบ้าน.* กรุงเทพมหานคร: คาธาวรรณการพิมพ์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ประยุตโต). (2542). *พุทธธรรม เล่ม 3 บทที่ 11 – 15.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ประยุตโต). (2540). *ความสุขที่สมบูรณ์.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.

พระธรรมปิฎก (ป. อ ปยุตต์ ปยุตฺโต). (2534). *การศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์. พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

พระมหาสุทธิชัย ฐิตชโย. (2546). *ศึกษาเชิงวิเคราะห์พรหมวิหาร 4 ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสน์ศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย. (2550). *สมถกัมมัฏฐาน 40 วิธี.* กองวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช, (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2543). *รวมธรรมะ.* กรุงเทพมหานครฺ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งมหาชน.

สมเด็จพระพุฒาจารย์, (อาจ อาสภมหาเถร). (2554). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

สัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ และ พระปรมัตถโชติกะ. (2540). *มหาอภิธัมมัตถสังคหฎีกา ปริเฉทที่ 5 เล่ม 1 วิถีมุตตสังคหะ ภูมิจตุกะและปฏิสนธิจตุกกะ หลักสูตรชั้นมัชฌิมอาภิธรรมิกตรี.* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ทิพยวิสุทธิ์.

Henry Mintzberg. (1980). “Sructure in Fives, Management Science”. *Online.* Retrieved September 25, 2015. From: www.mintzberg.org/books .

ทุนมนุษย์กับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัล
Human Capital and Competency of Accountant in the Digital Age

อธิวัฒน์ ขาวแสง,
ปิยะฉัตร จารุธีรศานต์ และ สุรสิทธิ์ บุญชูนนท์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Athiwat Khaosaeng,
Piyachat Jarutirasarn and Surasidh Boonchunone
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, Email: tom0132@hotmail.com

****

บทคัดย่อ

โลกในยุคปัจจุบันซึ่งเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดนั้น สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนก็คือความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทำให้เราก้าวสู่ “ยุคดิจิทัล” บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอทุนมนุษย์กับการพัฒนาสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัล “ทุนมนุษย์” ซึ่งก็คือ ความรู้ ทักษะ ความสามารถในการปรับตัว และประสบการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ มีทั้งที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และบางตัวเกิดมาจากการเรียนรู้ การฝึกอบรมและพัฒนาในแต่ละช่วงเวลาของชีวิต อาชีพผู้ทำบัญชีถือว่าเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญกับองค์การ ซึ่งผู้ทำบัญชี ถือว่าเป็นบุคคลแรกที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อมูลทางการเงิน โดยข้อมูลที่ผู้ทำบัญชีได้จัดทำขึ้นนั้นจะถูกส่งต่อไปยังผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ความเชื่อมั่นและรับรองงบการเงินขององค์การ ดังนั้นผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัลจึงต้องมีทักษะที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) ด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ 2) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี 3) ด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ 4) ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี 5) ด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา 6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ถ้านักบัญชีมีความพร้อมซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติในทักษะด้านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาจะช่วยเพิ่มคุณค่าสำหรับตัวผู้ทำบัญชี ให้เป็นผู้ทำบัญชีที่มีคุณภาพในยุคดิจิทัล เป็นคู่คิดทางธุรกิจซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยนำพาองค์การให้อยู่รอด ช่วยขับเคลื่อนทิศทางให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ และมีความสามารถในการแข่งขัน ที่มีความรุนแรงในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็ว

คำสำคัญ: ทุนมนุษย์; สมรรถนะ; ผู้ทำบัญชี; ยุคดิจิทัล

* วันที่รับบทความ : 12 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 19 สิงหาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 20 สิงหาคม 2566
Received: January 12 2023; Revised: August 19 2023; Accepted: August 20 2023

Abstracts

In the world this day, where technology is rapidly changing by leaps and bounds, the obvious thing is that technological progress has lead us to the “Digital Age” This academic aims to present human capital and the competency development of accountant in the digital age. "Human capital" is knowledge, skills, adaptability and various experiences of human beings that are ingrained from birth and some come from learning, training and development at different stages of life. The accountant profession is considered one of the professions that are important to the organisation. which the accountant considered the first person involved in the preparation of financial information. The information provided by the accountant will be forwarded to the auditor, who gives assurance and certifies the financial statements of the organisation.Therefore, accountant in the digital age must have 6 important skills: 1) Accounting professional knowledge and skills 2) Accounting professional ethics 3) English language skills 4) Accounting laws 5) Accounting analytical thinking and problem solving 6) Information technology If the accountant is ready, which includes qualifications in the various skills mentioned above, will increase the value for the accountant. To be a quality accountant in the digital age, being a business partner is an important part that helps lead the organisation to survive. Help drive the direction for business success and have the ability to compete. That is violent in a time of rapid technological changes.

Keywords: Human Capital; Competency; Accountant; Digital Age

บทนำ

ด้วยความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีดิจิทัลนั้น ส่งผลทำให้องค์การทั่วโลกได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญจากการเปลี่ยนแปลงนี้ รวมทั้งสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมืองและสังคมธุรกิจ ซึ่งสถานการณ์ที่กล่าวมาเบื้องต้นนี้ เรียกว่า VUCA World โดยคำย่อของ VUCA มาจากคำว่า Volatility (ความผันผวน), Uncertainty (ความไม่แน่นอน), Complexity (ความสลับซับซ้อน),Ambiguity (ความคลุมเครือ) เพื่อให้องค์การประสบผลสำเร็จในด้านการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับในแวดวงธุรกิจและสามารถต่อสู้กับคู่แข่งขันในทางธุรกิจที่มีการแข่งขันกันสูง สิ่งที่สำคัญที่สุดนั่นก็คือทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะที่สะสมมา ความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่สั่งสมอยู่ในตัวเอง และสามารถนำสิ่งเหล่านั้นมารวมเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นศักยภาพขององค์การทำให้องค์การประสบผลสำเร็จ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยผลักดันให้องค์การไปถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ องค์การควรต้องส่งเสริมให้พนักงานในองค์การมีความพร้อมในการแข่งขันกับคู่แข่งขัน และต้องมีวิธีการคิดค้นหาศักยภาพและความสามารถของตนเองให้พบ เพื่อสร้างทุนมนุษย์ในองค์การให้มีความพร้อมที่จะแข่งขันกับคู่แข่งขันอยู่ตลอดเวลาและทุกสถานการณ์ ควรส่งเสริมให้พนักงานเพิ่มมูลค่า (Value Added) ให้กับตนเองด้วยการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การอ่านหนังสือ การอ่าน

บทความ เข้ารับการฝึกอบรม การสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ และการฝึกฝนทักษะด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองและองค์การต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับทุนมนุษย์

คำว่า ทุนมนุษย์ ในภาษาไทย ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า “Human Capital” ซึ่งได้ปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1961 ในบทความที่ชื่อว่า “Investment in Human Capital” โดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกาชื่อ Theodore W. Schultz ได้ตีพิมพ์บทความในวารสารที่มีชื่อว่า “American Economic Review” ซึ่งชูลท์ซ ได้ให้ความหมายของทุนมนุษย์ไว้ว่า “ความสามารถหลาย ๆ ด้าน ที่อยู่ในตัวของบุคคล ซึ่งติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด (Innate) หรือเกิดจากการสะสมความรู้อยู่สม่ำเสมอตลอดเวลา และแต่ละบุคคลที่เกิดมาจะมีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถ ลักษณะเหล่านี้ถือว่าเป็นลักษณะที่มีคุณค่า โดยคุณค่านี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อมีการลงทุนที่เหมาะสม” (นิสดารก์ เวชยานนท์. 2551 : 2)

Becker (1992 : 38-56) ได้อธิบายคำว่า ทุนมนุษย์ เพิ่มเติมว่า คนส่วนใหญ่จะนึกถึงคำว่าทุนในรูปแบบของ ตัวเงินหรือเงินในบัญชีธนาคาร แต่ทุนอีกรูปแบบหนึ่งที่เกิดจากการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถหรือทักษะทางด้านต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นทุนเช่นเดียวกัน

Lynda Gratton and Sumantra Ghoshal (2003 : 251) ได้ให้ความหมายของทุนมนุษย์ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสองท่านนี้ได้กล่าวว่า ทุนมนุษย์ประกอบด้วยส่วนผสมของ 3 สิ่ง ดังนี้

ทุนทางปัญญา (Intellectual Capital) ประกอบด้วย ความรู้และความสามารถในการเรียนรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะตัว ทักษะและประสบการณ์ที่บุคคลได้สะสมเอาไว้ รวมถึงความรู้ที่อยู่ในตัวของบุคคล ซึ่งเรียกว่า Tacit Knowlede

ทุนทางสังคม (Social Capital) ประกอบด้วย เครือข่ายความสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นทุนมนุษย์ที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่ง ช่วยสร้างโอกาสที่นำไปสู่การสร้างคุณค่าในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ความไว้เนื้อเชื่อใจและความน่าเชื่อถือ

ทุนทางอารมณ์ (Emotional Capital) ประกอบด้วย คุณลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การรับรู้ตนเอง (Self Awareness) ความมีศักดิ์ศรี (Integrity) และความยืดหยุ่น (Resilience)

“ทุนมนุษย์” นั้น จึงเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับ “คน” หรือ “มนุษย์” ในยุคปัจจุบันที่ได้มองว่าคนเป็นทรัพย์สิน หรือสินทรัพย์ (Assets) ที่สำคัญที่สุดสำหรับทุก ๆ องค์การ เป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่าแต่มีคุณสมบัติบางอย่างที่มีความแตกต่างจากทรัพย์สินอื่น ๆ ดังนี้

1. เป็นทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ (Intangible) โดยปกติแล้วทรัพย์สินจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทรัพย์สินที่จับต้องได้ (Tangible Assets) เช่น รถยนต์ บ้าน เครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ และทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Assets) เช่น ค่าความนิยมในทางการค้า (Goodwill) ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง (Image) ความน่าเชื่อถือขององค์การ ฯลฯ

2. ไม่มีค่าเสื่อมเหมือนทรัพย์สินอื่น เนื่องจาก“มนุษย์” จะมีมูลค่าในตัวเองเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลาที่ผ่านไปยิ่งนานวัน นานเดือน นานปี จะเห็นได้ว่ามนุษย์มีทั้งความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

3. สร้าง “มูลค่าเพิ่ม” ได้เสมอเครื่องมือเครื่องใช้ เครื่องจักร หรือทรัพย์สินอื่น ๆ นั้น เมื่อนำมาใช้งานก็จะทำงานไปตามกำลังความสามารถหรือคุณสมบัติที่มีอยู่ แต่ “มนุษย์” เป็นทรัพย์สินที่ไม่ได้มีการทำงานแบบเครื่องจักร องค์การสามารถพัฒนาสมรรถนะของมนุษย์ให้มี “มูลค่าเพิ่ม” ได้เสมอ

จากคำอธิบายที่ได้กล่าวมานั้นจึงพอสรุปความหมายของทุนมนุษย์ ได้ว่า ทุนมนุษย์ คือ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะหรือความชำนาญถึงประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่สั่งสมอยู่ในตัวเอง และสามารถนำสิ่งเหล่านี้มารวมเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นศักยภาพขององค์การ หรือเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าซึ่งทำให้องค์การนั้นมีความสามารถสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่งขันได้

ความสำคัญของทุนมนุษย์

ทุนมนุษย์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การ ซึ่งแต่ละองค์การจะต้องหาวิธีในการพัฒนาทุนมนุษย์ในองค์การให้มีสมรรถนะที่สามารถสู้กับคู่แข่งขันได้ ดังนั้นความสำคัญของทุนมนุษย์ในองค์การจึงมีดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์การนั้น ๆ บรรลุเป้าหมายตามกลยุทธ์ที่ได้กำหนดไว้ โดยที่บุคลากรในองค์การจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ตนเองได้รับผิดชอบโดยใช้ศักยภาพความรู้ความสามารถหรือสมรรถนะที่ตัวเองมีอยู่ ประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจนนำไปสู่เป้าหมายตามที่ได้กำหนดไว้

2. ปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งบุคลากรในองค์การมีสมรรถนะ ความรู้ความสามารถที่เหมาะสมเกิดความร่วมมือซึ่งกันและกันจนบรรลุเป้าหมายที่องค์การได้กำหนดไว้ทำให้เป็นข้อได้เปรียบสามารถสู้กับคู่แข่งขันได้

3. ปัจจัยการพัฒนาองค์การเพื่อให้อยู่รอด และประสบความสำเร็จ

การพัฒนาทุนมนุษย์

เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถพร้อมปฏิบัติตามหน้าที่ที่องค์การได้มอบหมายภารกิจนั้นให้ปฏิบัติ บุคคลจะต้องปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ฉะนั้นการพัฒนาทุนมนุษย์จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารขององค์การจะต้องให้ความสำคัญ พร้อมที่จะผลักดันให้มีการพัฒนาทุนมนุษย์ เพื่อที่บุคลากรในองค์การจะได้นำความรู้ไปพัฒนาองค์การต่อไป เครื่องมือที่ใช้สำหรับการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ การบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resource Development) เป็นการเลือกสรรคนใหม่และใช้คนเก่า โดยที่วิธีนี้ทำให้ได้ผลงานและการปฏิบัติงานจากบุคคลภายในองค์การให้มากที่สุดทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยผ่านการกำหนดเป้าหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Target of Human Resource Management) เป็นหลักพื้นฐานตามแนวคิด “RDMU” ซึ่งมีเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ 1) สรรหา (Recruitment and selection) 2) พัฒนา (Development) 3) รักษา (Maintenance) และ 4) ประโยชน์ (Utilization)

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันเปิดโอกาสให้คนทั่วโลกได้ติดต่อเพื่อทำธุรกิจร่วมกัน มีการค้าขายกันอย่างเสรี มีการแข่งขันเพื่อเป็นผู้นำทางการตลาด ส่งผลกระทบทำให้องค์การต่าง ๆ จะต้องมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรที่มีคุณค่าและศักยภาพเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นในกระบวนการสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทุนมนุษย์ จะต้องอาศัยการดำเนินการอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์ถึงคุณสมบัติสมรรถนะ (Competency) ประกอบไปด้วย ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการสร้างความสำเร็จให้กับองค์การ และจะต้องปลูกฝังทรัพยากรบุคคลผ่านกระบวนการจัดทำแผนที่นำทางการฝึกอบรม (Training Roadmap) ทำให้บุคคลใช้ประโยชน์จากความรู้และทักษะได้อย่างเชี่ยวชาญและมีประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะในการทำงาน

คำว่า “สมรรถนะ” เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า Competency สมรรถนะ เป็นความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมและการกระทำในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานให้สำเร็จโดยประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคม และวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่หลากหลาย (ราชบัณฑิตยสภา, 2564 : 129) แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับสมรรถนะในการทำงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

องค์ประกอบของสมรรถนะตามแนวคิดของ MeClelland ทั้งหมด 5 ประการ (McClelland,1973 : 152) ได้แก่ 1) ทักษะ (Skills) เป็นสิ่งที่บุคคลทำได้ดี และฝึกฝนเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ 2) ความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้เฉพาะด้านของแต่ละบุคคล รู้เฉพาะในสิ่งที่ต้องรู้ 3) แนวคิดของตนเอง (Self-concept) เป็นทัศนคติ ค่านิยมและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของบุคคล 4) บุคลิกประจำตัว (Trait)

เป็นบุคลิกลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคล และ 5) แรงจูงใจ (Motive) เป็นแรงขับภายใน ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้

สมรรถนะของผู้ทำบัญชีที่จำเป็นในยุคดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นวิชาชีพใดก็แล้วแต่จำเป็นต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญที่มีลักษณะเฉพาะด้านแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของงาน วิชาชีพบัญชีเช่นเดียวกันจำเป็นที่จะต้องมีสมรรถนะเฉพาะ พรสิริ สุขผ่อง และนัยนา แคล้วเครือ (2565 : 146-156) กล่าวว่าสมรรถนะผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัลจะต้องพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สำคัญ 4 ด้าน คือ 1) ด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป 2) ด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี 3) ด้านกฎหมายและจรรยาบรรณในวิชาชีพบัญชี และ 4) ด้านการปรับตัวพัฒนาตนเองและสมรรถนะต่าง ๆ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งเราจะได้ยินคำศัพท์ใหม่ ๆ ในวงการเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น Big Data, AI, Machine Learning, Internet of Things เป็นต้น ผู้ทำบัญชีในยุดดิจิทัลจะต้องมีทักษะที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence : AI) ไม่สามารถทำงานแทนเราได้ เช่น ทักษะทางด้านสติปัญญา (Intellectual Skill) ทักษะทางด้านเทคนิคทั่วไปและเทคนิคเฉพาะเกี่ยวกับวิชาชีพ (Technical Skill) ทักษะส่วนบุคคล (Personal Skill) ทักษะในการสื่อสาร และทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Organization and Business Management Skills) ผู้ทำบัญชีจะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และทักษะที่สำคัญมีดังนี้

1. ทักษะทางด้านธุรกิจ (Business Skill) ในอดีตจนถึงปัจจุบันผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ในการจัดเตรียมข้อมูล วิเคราะห์ นำเสนอข้อมูลทางบัญชีและจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร เพื่อตอบรับกับ Digital Transformation ผู้ทำบัญชีควรพัฒนาทักษะทางด้านธุรกิจดังนี้

1.1 ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลทางธุรกิจ (Data Analytical Skill)

1.2 ทักษะในการจัดการ (Administrative Skill)

2. ทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Skill) ในปัจจุบันนี้การประกอบธุรกิจหรือทำอาชีพใด ๆ จะต้องมีดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้อง วิชาชีพบัญชีก็เช่นกัน ในการทำงานหลาย ๆ อย่าง ก็ต้องอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญ เช่น ในการบันทึกบัญชีตลอดจนการจัดทำรายงานทางการเงินเพื่อเสนอต่อผู้บริหารก็ต้องใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชีในการจัดทำข้อมูล ทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

3. ทักษะเชี่ยวชาญทางวิชาชีพบัญชี (Deep Technical Skill) ประกอบด้วย 3 เรื่องที่สำคัญ คือ บัญชีและการเงิน (Financial Accounting) ภาษี (Tax) และการบัญชีบริหาร (Managerial Accounting) ซึ่งผู้ทำบัญชีส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับเรื่องของบัญชีการเงินและภาษีเป็นหลัก

4. ทักษะทางสังคม (Soft Skill) ทักษะนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากได้นำเอาเทคนิคทางด้านบัญชีและดิจิทัลรวมกัน ทำให้การทำงานร่วมกันได้อย่างลงตัว

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัล

1. ด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ (Professional Skills) หมายถึง ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการนำความรู้ทางวิชาชีพ ค่านิยม จริยธรรม และแนวคิดทางวิชาชีพ ค่านิยมภายใต้สภาพแวดล้อมทางวิชาชีพ ดังนั้น ผู้ทำบัญชีจำเป็นต้องมีทักษะจำนวนหนึ่ง ทักษะเฉพาะด้านและทักษะในการทำงาน ตลอดจนทักษะในการพิจารณาเหมือนผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี เช่น ทักษะในการใช้สติปัญญา ทักษะด้านมนุษย์สัมพันธ์ ทักษะในการติดต่อสื่อสาร และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ชลิต ผลอินทร์หอม และ ไกรวิทย์ หลีกภัย, 2564 : 585-597) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายฝน อุไร (2565: 49-68) พบว่า การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพบัญชี ด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ด้านคุณลักษณะเฉพาะบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยรวม

2. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ผลการศึกษาของ ผกามาศ บุตรสาลี สุพัตรา รักการศิลป์ และ เอมอร แสวงวโรตม์ (2565 : 28-44) พบว่า การปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านการรักษาความลับ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านมาตรฐานในการปฏิบัติงานบัญชี มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวก ต่อคุณภาพข้อมูลทางบัญชี ซึ่งตรงตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 กำหนดให้สภาวิชาชีพบัญชีฯ จัดทำจรรยาบรรณเป็นภาษาไทย อย่างน้อยต้องประกอบด้วย ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การรักษาความลับ และความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2564 : 19-20)

3. ด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ผลการศึกษาของ ธนวรรณ แฉ่งขำโฉม และยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2562: 78-91) พบว่า ทักษะด้านภาษาอังกฤษสอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ถ้าหากผู้ทำบัญชีมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการพูด และทักษะการเขียนภาษอังกฤษที่ดี เป็นการสร้างมูลค่าให้กับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสามารถเข้าไปทำงานทางด้านบัญชีในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ และผลการศึกษาของ กาญจนาพร รุจิโฉม (2561 : 199-210) ได้ศึกษาความสำคัญของการสื่อสารภาษาอังกฤษ และการนำเสนอแนวทางในการใช้ภาษาอังกฤษ กับทักษะในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 เสริมสร้างและพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ และทักษะในการดำเนินชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4. ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ผลการศึกษาของ รัฐพงศ์ กาพย์เกิด และคณะ (2563 : 82-99) ผู้ทำบัญชีควรมีความรู้ในหลักภาษีตามประมวลรัษฎากร มีการทำแผนที่ภาษีอากร (Tax Mapping) และความรู้เกี่ยวกับระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การคำนวณภาษี ยื่นแบบภาษี การวางแผนภาษี ภาษีของกิจการต่างประเทศที่ดำเนินกิจการในประเทศไทย และผลการศึกษาของ ณัฐวุฒิ สิ้นเคราะห์ และพรทิวา แสงเขียว (2565 : 1-15) พบว่า ทักษะทางวิชาชีพบัญชีมีอิทธิ

ผลเชิงบวกต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานครด้านความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปราณี คำมา, ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ และวราพร เปรมพาณิชย์นุกูล (2561 : 53-62) พบว่า การพัฒนาสมรรถนะความรู้ด้านกฎหมายมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยรวม

5. ด้านการคิดวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา ผลการศึกษาของ Barac, Plant, Kunz and Kirstein (2021: 908-928) พบว่า ทักษะทั่วไปที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ทักษะด้านดิจิทัล ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ ทักษะองค์การ และทักษะด้านธุรกิจ เป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมากสำหรับผู้ทำบัญชีระดับเริ่มต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุษรา จันทร์ลอย, ชนันวริน โฆษิตคณิน และนิกข์นิภา บุญช่วย (2565 : 139-152) พบว่า ผู้ทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพตามที่องค์การหรือหน่วยงานคาดหวังนั้น ผู้ทำบัญชีควรมีทักษะและความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เช่น ความรู้หรือทักษะในวิชาชีพบัญชี คุณค่าแห่งวิชาชีพ และ เจตคติในวิชาชีพ ทักษะดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานทั้งหมด ทั้งด้านความเข้าใจได้และด้านความครบถ้วน ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและด้านความทันเวลา

6. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการศึกษาของ ประสุตา และคณะ (2564 : 19-32) พบว่า ผู้ทำบัญชีให้ความสำคัญกับทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอันดับแรกมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jackson, Michelson and Munir (2022 : 548-568) พบว่า ทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมากกับผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัลผลการศึกษาของ นันทวรรณ บุญช่วย (2563 : 15-26) พบว่า ผู้ทำบัญชียุคใหม่ต้องประยุกต์ใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล (Analytic Tool) และเทคโนโลยีต่าง ๆ อาทิเช่น ระบบอัตโนมัติ (Robotic Process Automation) การนำเอาเทคโนโลยีบล็อคเชน (Blockchain) เพื่อก่อให้เกิดการเพิ่มประสิทธิภาพให้งานบัญชีส่งเสริมคุณค่า ช่วยลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Abdennadher, Grassa, Abdulla and Alfalasi (2022 : 53-71) พบว่า บล็อคเชนส่งผลดีต่อผู้ทำบัญชีในด้านของการบันทึกและการจัดเก็บข้อมูลทางด้านบัญชี เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ ประหยัดต้นทุน และรักษาความปลอดภัยเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Leitner-Hanetseder, Lehner, Eisl and Forstenlechner (2021 : 539-556) พบว่า ในอีก 10 ปีข้างหน้าทักษะสำคัญในการประกอบอาชีพบัญชีก็คือทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล งานบางอย่างยังจะต้องใช้ทักษะของผู้ทำบัญชีในการปฏิบัติงาน และงานบางอย่างจะต้องใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทำแทน ดังนั้นผู้ทำบัญชีจะต้องใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรอบรู้และเกิดประโยชน์สูงที่สุด

สรุป

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ทุกอาชีพล้วนถูกแทรกแซงด้วยระบบดิจิทัล ทุนมนุษย์ (Human Capital) ถือว่าเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่ามากที่สุดในองค์การ หากได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาและสม่ำเสมอจะช่วยทำให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ การบัญชีเป็นหนึ่งในวิชาชีพที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการและความสามารถของยุคปัจจุบันได้อย่างรวดเร็ว ผู้ทำบัญชีจะต้องอัปเดตข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบัญชีอยู่เสมอมีความเข้าใจในหลักการบัญชีเป็นอย่างดี สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างถูกต้องทันเวลา และต้องมีความคิดแบบนักธุรกิจ ผู้ทำบัญชีจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจขององค์การ ยังสามารถใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีในการรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวเงินและที่ไม่เป็นตัวเงินผ่านเทคโนโลยีในการประมวลผลข้อมูล เพื่อสนับสนุนข้อมูลทางการบัญชีใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร ดังนั้นอาชีพผู้ทำบัญชีเป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญ ซึ่งทางผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและพร้อมที่จะผลักดันให้มีการพัฒนาทุนมนุษย์ ผู้ทำบัญชีในยุคดิจิทัลจะต้องพัฒนาทักษะที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ไม่สามารถทำงานแทนผู้ทำบัญชีได้ เช่น ด้านความรู้ทักษะทางด้านวิชาชีพบัญชี ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชี ด้านทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบัญชี ด้านการวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหา และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อที่ผู้ทำบัญชีในองค์การจะได้นำความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะหรือความชำนาญไปพัฒนาองค์การต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กาญจนาพร รุจิโฉม. (2561). การสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยกับการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21. *วารสารศิลปการจัดการ*. 2 (3), 199-210.

ชลิต ผลอินทร์หอม และ ไกรวิทย์ หลีกภัย. (2564). โมเดลการพัฒนาทักษะด้านอาชีพและทักษะด้านสารสนเทศทางการบัญชีต่อคุณภาพการสอบบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในยุคดิจิทัล 4.0 ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. 18 (1), 585-597.

ณัฐวุฒิ สิ้นเคราะห์ และ พรทิวา แสงเขียว. (2565). อิทธิพลของทักษะวิชาชีพบัญชีที่มีผลต่อความพร้อมในการทำงานด้านบัญชีนิติเวชของผู้ทำบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 4 (3), 1-15.

ธนวรรณ แฉ่งขำโฉม และ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2562). ตัวแบบการจัดการการพัฒนาสมรรถนะของผู้ทำบัญชีที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานบัญชีคุณภาพในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 13 (2), 78-91.

นิสดาร์ก เวชยานนท์. (2551). *มิติใหม่ในการบริหารทุนมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

นันทวรรณ บุญช่วย. (2563). ยุคพลิกผันทางเทคโนโลยีกับการพัฒนานักบัญชีนวัตกร. *วารสารบริหารธุรกิจและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. 3 (1), 15-26.

บุษรา จันทร์ลอย,ชนันวริน โฆษิตคณิน และนิกข์นิภา บุญช่วย. (2565). ประสิทธิภาพการทำงานของผู้ทำบัญชีในธุรกิจนำเข้าและส่งออกที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศไทย. *วารสารสหวิทยาการมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 3 (1), 139-152.

ประสุตา นาดี และคณะ. (2564). สมรรถนะของนักบัญชีในยุคดิจิทัล ; ทักษะการปรับตัวในโลกที่เปลี่ยนแปลง. *วารสารศิลปะศาสตร์และวิทยาการจัดการ*. 8 (2), 19-32.

ปราณี สคำมา, ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ และวราพร เปรมพาณิชย์นุกูล. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะด้านวิชาชีพบัญชีกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักวิชาการเงินและบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 5 (2), 53-62.

ผกามาศ บุตรสาลี, สุพัตรา รักการศิลป์ และเอมอร แสวงวโรตม์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักบัญชีที่คาดหวังและการปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางบัญชีของนักบัญชีในสำนักงานบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสหวิทยาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 6 (1), 28-44.

ราชบัณฑิตยสภา. (2564). *พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

รัฐพงศ์ กาพย์เกิด, นวลละออ แสงสุข, อรทัย ชั้วเจริญ และวันชัย ปานจันทร์. (2563). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการบัญชีภาษีอากรสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี. *วารสารวิจัยราชภัฏธนบุรีรับใช้สังคม สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*. 6 (2), 82-99.

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2564). *คู่มือประมวลจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีรวมถึงมาตรฐานระหว่างประเทศเรื่องความอิสระ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท แอคทีฟ พริ้นท์ จำกัด

สายฝน อุไร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพบัญชีกับความสำเร็จในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีสำนักงานบัญชีคุณภาพในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*. 14 (1), 49-68.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2551). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency*. กรุงเทพมหานคร : ศิริวัฒนา อินเตอร์พริ้นท์

Abdennadher, S., Grassa, R., Abdulla, H., & Alfalasa, A. (2022). The effects of blockchain technology on the accounting and assurance profession in the UAE : an exploratory study. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. 20 (1), 53-71.

Barac, K., Plant, K., Kunz, R. & Kirstein, M. (2021), "Generic skill profiles of future accountants and auditors – moving beyond attributes", *Higher Education, Skills and Work-Based Learning*. 11 (4), 908-928.

Becker, S. G. (1992). *"The economic way of looking at life."* Noble Lecture : (38-56).

Jackson, D., Michelson, G., & Munir, R. (2022). New technology and desired skills of early career accountants. *Pacific Accounting Review*. 34 (4), 548-568.

Leitner-Hanetseder, S., Lehner, O.M., Eisl, C. & Forstenlechner, C. (2021), "A profession in transition: actors, tasks and roles in AI-based accounting", *Journal of applied Accounting Research*. 22 (3), 539-556.

Lynda Graton & Sumantra Ghoshal. (2003). Managing Personal Human Capital: New Ethos for the "Volunteer" Employee. *European management Journal*. 21 (1), February 2003. Printed in Great Britain.

McClelland, D. C. (1973). *Testing for competence rather than for intelligence*. New Jersey: American Psychologist.

Parry, Scott B. (1997). *Evaluating the Impact of Training*. Alexandria, Virginia: American Society for Training and Development.

พุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะตามวิถีพุทธ

Buddhist Ecology and the Creation of Well-Being According to the Buddhist Way

พระครูญาณปรีชา (นพดล ตปสีโล)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
Phrakhru Yanpricha (Noppadol Tapasilo)
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nongkhai Campus
Email: jacknitikorn2517@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะตามวิถีพุทธเป็นการการพัฒนาระบบนิเวศยั่งยืน รักษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ไม่ทำลายขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่มีต่อธรรมชาติ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อชุมชนและธรรมชาติ และ การสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเป็นการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและปัญญา การสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่มีความสมดุลในมิติต่างๆ อาทิ ความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านกายและจิตใจ ความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นการสร้างความสุขที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง ชุมชนและสังคมจากความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นบ่อเกิดความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยอาศัยปัญญาร่วมกันพิจารณาในทรัพยากรในชุมชน เพื่อให้เป็นการพัฒนาอย่างแท้จริงที่มีผลต่อความสุขของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ

คำสำคัญ : พุทธนิเวศ; สุขภาวะ; วิถีพุทธ

Abstracts

This academic article aims to study the Buddhist Niwet and the creation of well-being according to the Buddhist way. It is a sustainable ecosystem development. Preserving nature, environment, not destroying local traditions towards nature. For sustainable development to the community and nature and creating a balance between man and nature is to create true happiness both physically and physically. mind and intelligence Creating a balance between humans and nature with a balance in various dimensions, such as a balance between physical and mental development. balance between economy society and environment Managing natural resources therefore creates happiness that meets their own needs. community and society from the relationship between man and nature It is the source of happiness both physically and mentally. By using wisdom together to consider resources

* วันที่รับบทความ : 8 กุมภาพันธ์ 2566; วันแก้ไขบทความ 2 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 3 มีนาคม 2566
Received: February 8 2023; Revised: March 2 2023; Accepted: March 3 2023

in the community. To be a real development that affects the happiness of individuals, communities and the nation.

Keywords: Buddha Niwet; well-being; Buddhist way of life

บทนำ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในโลก เพราะทุกชีวิตล้วนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากธรรมชาติ คือ ป่าและอาศัยป่านั้นในการพัฒนาการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆให้เกิดเป็นวัฒนธรรมอันดีงามของแต่ละสังคม นอกจากนั้นมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายต่างก็อาศัยประโยชน์จากป่าในการดำรงชีวิตและการสืบพันธุ์ ดังนั้น เราจะพบว่ามนุษย์และสัตว์ต่างมีความสัมพันธ์กับป่าอย่างใกล้ชิด สำหรับพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นองค์กรทางศาสนาก็มีพัฒนาการทั้งด้านความเป็นมาที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับป่าไม่แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิต หรือองค์กร หรือสังคมอื่น ๆ ดังจะพบว่าการแสวงหาโมกขธรรม คือ การหลุดพ้นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ก็ทรงเริ่มต้นที่การมุ่งตรงสู่ป่าเพื่ออาศัยความสงบจากป่านั้นในการพัฒนาจิต หรือแม้กระทั่งการตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณของพระพุทธองค์ก็มีขึ้นภายใต้ต้นไม้ในป่า (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 4/1/32) และเมื่อตรัสรู้แล้วการแสดงธรรมครั้งแรกเพื่อประกาศพระสัทธรรมก็ทรงแสดง ณ ท่ามกลางแห่งป่า คือ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 4/12-13/33) แม้แต่วัดหรืออารามเป็นที่พักอาศัยของพระสงฆ์ทั้งหลายก็ล้วนแต่อยู่ในป่า โดยเฉพาะการกำหนดเขตในการทำกิจของสงฆ์ก็ต้องกำหนดเอาชายป่าเป็นสำคัญ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 4/21/32) ทั้งนี้ก็เพราะการอยู่ในป่านั้นย่อมถือว่าเป็นวัตรที่ดีในการพัฒนาจิตใจตนเองตามหลักของการธุดงควัตร (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2543 : 114) ดังนั้น เราจึงจะพบว่าพระพุทธศาสนามีความผูกพันกับป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างยิ่ง เพราะเหตุนั้นพระพุทธองค์จึงทรงสอนให้พุทธศาสนิกชนได้มีความรักและรู้จักบุญคุณของป่า (พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส อินฺทปญฺโญ), 2535 : 18) ซึ่งหลักคำสอนดังกล่าวนั้นปรากฏอยู่ในหลักโอวาทปาฏิโมกข์ที่ว่าด้วยการปฏิบัติตนของพระภิกษุผู้เป็นศาสนทายาทของพระพุทธศาสนาว่า จะต้องละชั่ว ทำดี ทำจิตให้ผ่องแผ้ว ท้ายสุดก็ทรงเน้นย้ำว่า จะต้องยินดีในเสนาสนะอันสงัดคือ มุ่งให้พระเข้าไปสู่ป่าเพื่อบำเพ็ญสมณธรรม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 10/90/120)

อย่างไรก็ตามเราจะพบว่าในปัจจุบันนี้สถานการณ์ของทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยนั้นกำลังอยู่ในขั้นวิกฤต เพราะมีการทำลายป่ากันเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เพราะมีสาเหตุมาจากความไม่รู้และความอยากหรือตัณหาของมนุษย์ด้วยการนำเอาต้นไม้มาทำประโยชน์เพื่อสนองความต้องการ (ตัณหา) ของตนในรูปแบบต่างๆ ทำให้พื้นที่หรือจำนวนของป่าไม้ลดลงเป็นอย่างมาก ซึ่งผลจากการที่ป่าไม้ถูกทำลายนั้นก็ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อโลกและธรรมชาติมากมาย ทำให้มนุษย์ได้รับความเดือดร้อนและในประเทศไทยสถานการณ์ของพื้นที่ป่าไม้ก็ถูกทาลาย ไม่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆของโลกมากนัก ซึ่งผลจากการทำลายป่าก็ทำให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมมากมาย เช่น เกิดภาวะฝนแล้ง ดินเค็มเสีย เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรง เกิดปรากฏการณ์ดินถล่ม เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ควรจะนำกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการสร้างสุขภาวะของชุมชนตามวิถีพุทธเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ซึ่งเกิดจากความสุขที่เกิดจากธรรมชาติ สุขเกิดกับแต่ละบุคคลและสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันอย่างปกติและผาสุกต่อไป

แนวคิดตามหลักพุทธนิเวศกับสิ่งแวดล้อม

ระบบนิเวศมีความสัมพันธ์กันทั้งระบบ ทุกหน่วยที่อยู่ในระบบนิเวศเดียวกันก็มีความสัมพันธ์กัน จึงไม่มีหน่วยใดเป็นอิสระจากสิ่งอื่น พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ ทั้งในฐานะหลักพระธรรมวินัยและแนวทางการปฏิบัติ พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศวิทยาหลากรูปแบบ ทั้งความสัมพันธ์ทางตรงและความสัมพันธ์ทางอ้อม ซึ่งสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของพระพุทธศาสนาที่มีความสอดคล้องกับการอนุรักษ์และเกื้อกูลต่อธรรมชาติหลายรูปแบบ (ประพันธ์ ศุภษร, 2552 : 66) พระพุทธศาสนามีลักษณะเป็นธรรมชาตินิยม เพราะถือว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงทัศนะของพระพุทธศาสนาต่อธรรมชาติไว้ดังนี้ 1) พระพุทธศาสนามองธรรมชาติเป็นที่รื่นรมย์ สอนให้มองเห็นและชื่นชมความงามตามธรรมชาติ และมีความสุขตามธรรมชาติ 2) มองสิ่งทั้งหลายในธรรมชาติเป็นเพื่อนร่วมกฎธรรมชาติอันเดียวกันกับตน มีความเกิดแก่เจ็บ ตาย เหมือนกัน จำต้องมีความเมตตาต่อกัน 3) มองธรรมชาติว่ามีความสัมพันธ์กับการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ธรรมชาติเป็นสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าและเอื้อต่อการพัฒนาตนของมนุษย์ เช่น ความวิเวกช่วยโน้มน้าวจิตใจให้สงบเป็นสมาธิ ภาพของสิ่งทั้งหลายที่ดำรงอยู่ตามธรรมชาติเกื้อหนุนให้ปัญญามองเห็นความจริงของโลกและชีวิต (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543 : 20)

พระพุทธศาสนามองว่ามนุษย์กับธรรมชาติมีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันอย่างกลมกลืน เมื่อมองในภาพรวมก็จะเห็นว่ามนุษย์เป็นองค์ประกอบของสิ่งอื่นในระบบนิเวศเดียวกัน เป็นไปตามกฎธรรมชาติในลักษณะเดียวกัน มีความเป็นพลวัตลักษณะเดียวกัน มนุษย์ใช้ธรรมชาติเป็นที่อยู่และที่พักผ่อนหย่อนใจ ใช้สิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติมาสังเคราะห์เป็นปัจจัยการดำรงชีพและปัจจัยใช้สอย ใช้องค์ความรู้ในธรรมชาติมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ และยังใช้ธรรมชาติเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ด้วย พระพุทธศาสนาจึงมีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศหลากหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. พระพุทธศาสนาสัมพันธ์กับระบบนิเวศในรูปของวิถีชีวิต

หลักธรรมวินัยของพระพุทธศาสนาถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่ไม่เบียดเบียนระบบนิเวศ และพระพุทธเจ้าทรงตำหนิการกระทำที่เป็นอุปสรรคต่อระบบนิเวศ เมื่อทรงตำหนิแล้วก็ทรงแสดงธรรมีกถารับสั่งกับภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลายภิกษุไม่พึงชักชวนให้ฆ่าสัตว์ รูปใดชักชวนพึงปรับอาบัติตามธรรม ภิกษุทั้งหลายภิกษุไม่พึงใช้หนังโครูปใดใช้ต้องอาบัติทุกกฎภิกษุทั้งหลายหนังอะไรก็ตามภิกษุไม่พึงใช้รูปใดใช้ต้องอาบัติทุกกฎ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 5/255/29-30) พระธรรมวินัยเป็นตัวกำหนดลักษณะวิถีชีวิตของชาวพุทธ จนทำให้ชาวพุทธมีวิถีชีวิตสัมพันธ์กับธรรมชาติ มองธรรมชาติด้วยความเมตตา มองธรรมชาติเป็นกัลยาณมิตร และมองธรรมชาติเป็นเสมือนผู้มีพระคุณ เราจึงมีหน้าที่กตัญญูต่อธรรมชาติ

2. พระพุทธศาสนาสัมพันธ์กับระบบนิเวศในรูปของพัฒนาจิต

พระพุทธศาสนาใช้ระบบนิเวศเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนาจิตใจ “ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ไปสู่ป่าก็ดี ไปสู่โคนไม้ก็ดี ไปสู่เรือนว่างก็ดี นั่งคู้บัลลังก์ตั้งกายตรง ดำรงสติไว้เฉพาะหน้า” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 10/374/302.) ในวนปัตถสูตรพระพุทธเจ้าทรงแสดงลักษณะของป่าที่มีผลต่อการพัฒนาจิตใจ 4 ลักษณะดังต่อไปนี้ 1) ป่าชัฏที่อยู่แล้ว จิตไม่สงบ ไม่บรรลุธรรมวิเศษอะไร ปัจจัย 4 ก็หายาก ภิกษุไม่ควรอยู่ในป่าชนิดนั้นควรหลีกไปเสีย 2) ป่าชัฏที่อยู่แล้ว จิตไม่สงบ ไม่บรรลุธรรมวิเศษอะไร ปัจจัย 4 แม้จะหาได้ไม่ยาก ภิกษุไม่ควรอยู่ในป่าชนิดนั้น ควรหลีกไปเสีย 3) ป่าชัฏที่อยู่แล้ว จิตสงบ ได้บรรลุธรรมวิเศษด้วย ปัจจัย 4 แม้จะหาได้ยาก ภิกษุก็ควรอยู่ในป่าชนิดนั้นไม่ควรหลีกไปเสีย 4) ป่าชัฏที่อยู่แล้ว จิตสงบ ได้บรรลุธรรมวิเศษด้วย ปัจจัย 4 ก็หาได้ไม่ยาก ภิกษุควรอยู่ในป่าชนิดนั้น ไม่ควรหลีกไปเสีย (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 10/192/205-206)

3. พระพุทธศาสนาสัมพันธ์กับระบบนิเวศในรูปของการพึ่งพาปัจจัยดำรงชีพ

พระพุทธศาสนาสอนให้พึ่งพาระบบนิเวศด้วยการเสพบริโภค มีความตระหนักถึงคุณค่าของระบบนิเวศ ได้รับประโยชน์จากระบบนิเวศในรูปของปัจจัยดำรงชีพ “ดูก่อนพราหมณ์ ท่านไม่พึงมีความเห็นอย่างนั้นเลยเราเห็นประโยชน์ 2 ประการ จึงเสพเสนาสนะอันเงียบสงัด คือ 1) เห็นความอยู่เป็นสุขทันตาเห็นของตน 2) อนุเคราะห์แก่ผู้ที่ตามมาอยู่ภายหลัง จะได้มีกำลังใจปฏิบัติในการเสพเสนาสนะป่าอันเงียบ

สงัด” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 12/55/43) หลักปฏิบัติในการอยู่ป่าของพระภิกษุ ซึ่งถือเป็นข้อปฏิบัติที่เป็นวิถีชีวิตของพระภิกษุ การบริโภคปัจจัย 4 อย่างไม่ฟุ่มเฟือย รวมทั้งการตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากร ซึ่งแสดงออกในรูปของวิถีชีวิตของพระภิกษุกับการพึ่งพาระบบนิเวศ เช่น ข้อปฏิบัติตามหลักนิสสัย 4 คือ ปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต พระพุทธเจ้าทรงชี้แนะไว้ว่า เมื่อพระอุปัชฌาย์ให้อุปสมบทแก่กุลบุตรเสร็จใหม่ ๆ พึงบอกนิสสัย เพื่อให้รู้แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ดังพุทธานุญาตเกี่ยวกับนิสสัยดังนี้ 1) บรรพชาอาศัยโภชนะ คือ คำข้าวอันหาได้มาด้วยกำลังแห่งปลีแข้ง บิณฑบาต เธอผู้ที่ได้รับการบรรพชา-อุปสมบทแล้ว พึงทำความอุตสาหะในการบิณฑบาตตลอดชีวิตของการบวช 2) บรรพชาอาศัยบังสุกุลจีวร การนุ่งห่มผ้าบังสุกุล เธอพึงทำความอุตสาหะในการนุ่งห่มผ้าบังสุกุลจีวรนั้นตลอดชีวิต อดิเรกลาภ คือ ผ้าเปลือกไม้ ผ้าฝ้าย ผ้าไหม ผ้าขนสัตว์ ผ้าป่าน ผ้าแกมกันเป็นเพียงส่วนที่เสริมเข้ามาเท่านั้น เพราะสมัยพุทธกาลผ้าบังสุกุลจีวรหายากและผู้มีศรัทธาจะถวายผ้าจีวรสำเร็จที่เรียกว่าคหบดีจีวรยังไม่มี ต่อมาหมอชีวกโกมารภัจจ์ได้กราบทูลขอพรจากพระพุทธเจ้าขอให้พระสงฆ์สามารถรับคหบดีจีวรจากผู้มีศรัทธาถวาย พระพุทธเจ้าก็ทรงอนุญาต นับแต่นั้นมาพระสงฆ์จึงสามารถรับผ้าไตรจีวรที่ทายกผู้มีศรัทธาถวายได้

3) บรรพชาอาศัยโคนต้นไม้เป็นเสนาสนะ ที่อยู่อาศัยเธอพึงทำความอุตสาหะในการอยู่โคนต้นไม้เป็นเสนาสนะตลอดชีวิต อดิเรกลาภคือวิหาร เรือนมุงแถบเดียว เรือนชั้น เรือนโล้น และถ้ำเป็นเพียงส่วนที่เสริมเข้ามาเท่านั้น 4) บรรพชาอาศัยน้ำมูตรเน่าเป็นยา เภสัชเธอพึงทำความอุตสาหะในการอาศัยน้ำมูตรเน่าเป็นยานั้นตลอดชีวิต อดิเรกลาภ คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อยเป็นเพียงส่วนที่เสริมเข้ามาเท่านั้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 4/73/101-102)

ดังนั้น พระพุทธเจ้าทรงสอนให้ภิกษุดำรงชีพตามแนวทางนิสสัย 4 เพราะเป็นวิถีทางที่ไม่เบียดเบียนระบบนิเวศ ทั้งยังทำให้เกิดความสัมพันธ์กับระบบนิเวศแบบพึงพาโดยอาหารที่ใช้เลี้ยงชีพก็ไม่เบียดเบียนธรรมชาติ แต่อาศัยศรัทธาจากชาวบ้านเป็นผู้ถวายอาหารบิณฑบาต ส่วนเครื่องนุ่งห่มก็อิงอาศัยผ้าห่อศพที่เขาทิ้งแล้ว นำมาทำความสะอาด ตัดเย็บให้เป็นรูปแล้วนำไปย้อมโดยอาศัยสีตามธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ แก่นไม้ หรือดอกไม้บางชนิด เป็นต้น ส่วนที่อยู่อาศัยก็พึ่งพาระบบนิเวศป่าไม้และถ้ำ แม้ภายหลังพระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้สร้างเสนาสนะเป็นที่อยู่ได้ แต่ก็ไม่ส่งเสริมให้ตัดไม้ทำลายป่าหรือเบียดเบียนถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์อื่น และยารักษาโรคก็อาศัยสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุด หรือหากจำเป็นต้องใช้ปัจจัยทางธรรมชาติก็ใช้อย่างประหยัด

4. พระพุทธศาสนาสัมพันธ์กับระบบนิเวศในรูปของความเชื่อและประเพณี

พระพุทธศาสนานำความเชื่อเรื่องการสั่งสมบุญว่ามีความสอดคล้องกับการสร้างปัจจัยเอื้อต่อระบบนิเวศ การส่งเสริมระบบนิเวศทางสังคมและระบบนิเวศทางธรรมชาติเป็นการกระทำความดีอีกรูปแบบหนึ่ง “บุญย่อมเจริญทั้งกลางวันและกลางคืนตลอดกาลทุกเมื่อแก่ชนเหล่าใดที่ปลูกสวนอันน่ารื่นรมย์ ปลูกป่า สร้างสะพาน ขุดสระน้ำ บ่อน้ำ และให้ที่พักอาศัย บุญย่อมเจริญแก่ชนเหล่านั้นทั้งกลางวันและกลางคืนตลอดกาลทุกเมื่อ ชนเหล่านั้นดำรงอยู่ในธรรม สมบูรณ์ด้วยศีลแล้ว ย่อมไปสู่สวรรค์อย่างแน่นอน” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 15/47/61) การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะถือว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับระบบนิเวศอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะว่าระบบนิเวศเป็นสมบัติส่วนกลางของโลก หากบุคคลทำลายสระน้ำ บ่อน้ำ สวน ศาลาน้ำ หรือสะพานย่อมเกิดเป็นเปรต เปลือยกาย และน่าเกลียดน่าชังดุจเดียวกับเศรษฐีธนบาล การอุทิศตนสร้างหรือรักษาสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ถือว่าเป็นบุญ ส่วนการกระทำที่กระทบต่อสาธารณสมบัติถือเป็นบาป ความเชื่อเรื่องกรรม บุญ บาป นรก สวรรค์ ความดี ความชั่ว จึงเป็นอีกความเชื่อหนึ่งที่ทำให้การดำรงชีพของชาวพุทธเป็นไปด้วยความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 26/234-235/205)

นอกจากนี้แล้วยังพบว่าพระพุทธศาสนายังมีอิทธิพลต่อความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของชาวพุทธ จนเป็นแรงผลักดันให้ปฏิบัติตัวไม่เป็นอุปสรรคต่อระบบนิเวศและยังดูแลรักษา ส่งเสริมอนุรักษ์ ฟื้นฟูระบบนิเวศผ่านทางกิจกรรมทางด้านความเชื่อและวัฒนธรรม รวมทั้งส่งผ่านองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับศาสนา ความเชื่อและวัฒนธรรม มีประเด็นสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้ (ลัดดา หงสุรพันธุ์, 2551 : 18-19)

1. ป่าปู่ตา (แต่ละท้องถิ่นอาจเรียกต่างกัน เช่น ดอนปู่ตา หรือดงปู่ตา หรือดวงปู่ตา) ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นที่พำนักอาศัยของผีบรรพชน โดยมีการสร้างเรือนหรือศาล (ตูบ) ให้หนึ่งหรือสองหลังอยู่ในทิศทางที่ต่างกันตามความเหมาะสม โดยทั่วไปนิยมให้อยู่ด้านทิศตะวันออกของชุมชน และมีลักษณะเป็นเนินสูง โนน โคก หรือดิน ซึ่งน้ำท่วมไม่ถึง มีสภาพเป็นป่าทึบ ร่มครึ้ม มีสัตว์ป่าชุกชุมหลากหลายพันธุ์ มีบรรยากาศน่าสะพรึงกลัว ทั้งเสียงร้องของสัตว์ คลุกเคล้าไปกับเสียงเสียดสีของต้นไม้และเครือเถาวัลย์ ซึ่งทำให้อาณาเขตปู่ตา ดอนปู่ตา หรือดงปู่ตา หรือดวงปู่ตา ดูขลังและศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ชาวบ้านไม่กล้าเข้าไปรบกวนระบบนิเวศป่าและสัตว์ป่าในอาณาบริเวณป่าปู่ตา

2. ป่าช้า เป็นพื้นที่ที่ชุมชนใช้เป็นสถานที่เผาหรือฝังศพคนตาย และได้กำหนดเป็นเขตหวงห้ามเข้าไปกล้ำกลาย ยกเว้นได้รับความเห็นชอบจากชุมชน ดังนั้น ป่าที่อยู่บริเวณนี้จะไม่มีใครกล้านำสิ่งของจากป่าช้าไปใช้ หรือบริโภคในครัวเรือนเป็นอันขาดเพราะทุกสิ่งทุกอย่างในป่าช้า คือ ของผีบรรพชน ด้วยความเคารพยำเกรงไม่ลบหลู่ หลายคนไม่กล้าแม้แต่จะย่างกรายเข้าไปแต่ในด้านการใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม

ได้แก่ การตัดไม้บางต้นในป่าข้ามาทำศาลาวัด เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นกุศโลบาย หรือภูมิปัญญาอย่างหนึ่งที่จะรักษาป่าไว้ให้ยั่งยืนเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ดี และเป็นพื้นที่สีเขียวที่สำคัญของชุมชน

3. ป่าทำเลเลี้ยงสัตว์ เป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดขึ้นพร้อมกับการตั้งชุมชน เพื่อใช้สำหรับการเลี้ยงปศุสัตว์ เช่น วัว ควาย เป็นต้น เป็นป่าที่ชาวบ้านกันขอบเขตไว้สำหรับใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์หรืออาจใช้สอยประโยชน์อื่น ๆ ด้วย เช่น ใช้ประโยชน์ในการปลูกหญ้าอาหารสัตว์พันธุ์พื้นเมือง เป็นต้นจะมีลักษณะเป็นดอน โคก หรือป่าโปร่ง มีต้นไม้ใหญ่และเล็กสลับกับทุ่งหญ้า ซึ่งคนในชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน

4. ป่าวัดป่า คือ การมีวัดหรือสำนักสงฆ์ในป่า เป็นการอนุรักษ์ที่เกื้อกูลกับความศรัทธาทางพระพุทธศาสนา ลักษณะสภาพป่าทั่ว ๆ ไปในช่วงเริ่มแรกตั้งชุมชนยังคงอุดมสมบูรณ์ และมีพื้นที่เป็นบริเวณกว้างจึงมีภิกษุฝ่ายอรัญวาสีเดินธุดงค์รอนแรมมาปักกลดเพื่อบำเพ็ญวิปัสสนาธุระด้วยเล็งเห็นว่าเป็นที่วิเวกสงบทั้งอยู่ไม่ห่างไกลชุมชนนัก สามารถออกบิณฑบาตได้สะดวก และเมื่อพำนักอยู่นานวันประกอบกับญาติโยมมีศรัทธาปสาทะแก่กล้า จึงมักนิมนต์ให้อยู่อย่างถาวรโดยสร้างกุฏิให้กลายเป็นสำนักสงฆ์ และวัดป่าหรือในบางชุมชนมีทั้งสำนักสงฆ์ และวัดป่าด้วย พระภิกษุที่เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งสำนักมักกำหนดขอบเขตขัณฑสีมาไว้เสมอ ชาวบ้านจะไม่ล่วงละเมิดไปตัดไม้ หรือล่าสัตว์ในขอบเขตที่บ่งชี้ไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องเพราะศรัทธาหรือไม่ก็เกรงกลัวบาปกรรม พระสงฆ์จึงกลายเป็นผู้ดูแลป่าโดยปริยาย และยังได้ช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคม ประเทศชาติ และพระพุทธศาสนา 2 รูปแบบ ดังนี้

4.1 การมีวัดในป่าทำให้พระและผู้ต้องการพัฒนาตน โดยอาศัยความสงัดของป่าเป็นที่ขัดเกลาจิตใจและพัฒนาตนเอง เป็นที่หลีกเร้นอยู่อย่างสงบจนได้รับประโยชน์จากความสงบสงัดนับเป็นแหล่งพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทางพระพุทธศาสนาที่ดีที่สุดทางหนึ่ง

4.2 ธรรมที่เกิดจากความสงบสงัดของป่า พระสงฆ์ได้เป็นภาระช่วยนำออกไปเผยแผ่แก่ประชาชนให้เข้าใจธรรมะและความสำคัญของป่าคู่กันไปนับเป็นการร่วมกันพิทักษ์ทั้งธรรมะและป่าให้คงอยู่คู่มนุษยชาติและสอดคล้องกับกระแสหลักของโลกในปัจจุบันและอนาคตเกี่ยวกับการพิทักษ์ระบบนิเวศของโลกไว้ให้ดีที่สุดอีกด้วย

พระพุทธศาสนาจึงนำความเชื่อมาเป็นเครื่องมือในการจัดปัจจัยเอื้อแก่ระบบนิเวศเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เมื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมดีแล้วก็จะเอื้อต่อการดำรงชีพอย่างมีความสุขและจะทำให้จิตใจและอารมณ์ดีไปด้วย

5. พระพุทธศาสนาสัมพันธ์กับระบบนิเวศในรูปของพิธีกรรม

พิธีกรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของพระพุทธศาสนา นอกจากจะใช้พิธีกรรมในรูปของความเชื่อแล้ว พระพุทธศาสนายังนำพิธีกรรมมาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับระบบนิเวศด้วย ทั้งในรูปของการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแล รักษา การปลูกเสริม หรือการขยายพื้นที่ของระบบนิเวศ พระพุทธศาสนาใช้หลักธรรมและความเชื่อมาสร้างพิธีกรรมเพื่อจัดการความสัมพันธ์กับระบบนิเวศ เช่น พิธีบวชต้นไม้ พิธีทอดผ้าป่าต้นไม้หรือพันธุ์ไม้ พิธีการทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้พิธีสะเดาะเคราะห์หรือสืบชะตาด้วยการปลูกต้นไม้ พิธีทอดกฐินต้นไม้การสร้างสำนักปฏิบัติธรรม เช่น 1) พิธีบวชต้นไม้ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อเรื่องการอุปสมบท โดยถือว่าเพศพระสงฆ์เป็นเพศที่ได้รับความเคารพนับถือจากประชาชน เมื่อนำแนวความเชื่อเรื่องการอุปสมบทมาสู่การอนุรักษ์ป่าไม้ จึงมีพระสงฆ์เป็นผู้นำประกอบพิธี มีชาวบ้านและหน่วยงานต่างๆ เป็นสักขีพยาน โดยการใช้สัญลักษณ์ของพระสงฆ์มาเป็นสิ่งบ่งบอก โดยส่วนใหญ่จะนิยมนำจีวรมาพันรอบต้นไม้ในแต่ละต้นที่มีการบวชเพื่อมิให้ประชาชนเข้ามาทำลาย แต่บางแห่งก็ใช้วิธีการนำใบเสมาไปปัก 4 ทิศเพื่อเป็นการแสดงขอบเขตของป่าว่าเป็นเขตอภัยทาน โดยความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่ และประกาศเป็นเขตห้ามล่าหรือบุกรุกทำลายป่าและสัตว์ป่า โดยพิธีดังกล่าวเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อีกทางหนึ่ง 2) พิธีทอดผ้าป่าต้นไม้พันธุ์ไม้ ได้รับแนวคิดมาจากประเพณีการทอดผ้าป่า แต่เปลี่ยนจากการทอดผ้าป่าด้วยเงินและสิ่งของมาเป็นต้นไม้โดยให้ประชาชนนำต้นไม้มารวมกันไว้ที่วัด แล้วทำพิธีทอดถวายเมื่อพระสงฆ์รับแล้วก็จะนำประชาชนไปปลูกต้นไม้ร่วมกันในบริเวณวัดหรือที่สาธารณประโยชน์ที่กำหนดไว้ 3) พิธีการทำบุญด้วยการปลูกต้นไม้พิธีนี้ได้รับแนวความเชื่อที่มีอิทธิพลมาจากความเชื่อเรื่องบุญ (บุญเป็นชื่อเรียกสภาวะที่มีความร่มเย็นเป็นสุข) การปลูกต้นไม้ก็เป็นกระบวนการสะสมบุญอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขแก่ผู้เข้ามาใช้สถานที่ เนื่องจากการปลูกต้นไม้จำนวนมากจะได้ร่มเงาในการพักผ่อนหย่อนใจพระสงฆ์จึงชักชวนให้ประชาชนรอบ ๆ วัดมาร่วมทำบุญดังกล่าวเพื่อจะได้มีต้นไม้ภายในวัดมากขึ้น วัดจะได้เป็นสถานที่ร่มรื่น ผู้คนที่เข้ามาในวัดก็จะรู้สึกร่มเย็น 4) พิธีสะเดาะเคราะห์หรือสืบชะตาด้วยการปลูกต้นไม้ พิธีดังกล่าวมาจากพิธีสะเดาะเคราะห์โดยประชาชนเชื่อว่าเมื่อชีวิตตกต่ำต้องมีพิธีสะเดาะเคราะห์โดยพระสงฆ์โน้มน้าวให้ประชาชนเอาต้นไม้มาปลูกจึงได้ทั้งการสะเดาะเคราะห์ของตนเอง และเป็นการเพิ่มต้นไม้ให้ประเทศด้วย นอกจากนี้แล้วยังมีการสะเดาะเคราะห์ให้ต้นไม้ด้วยการใส่ปุ๋ยชีวภาพเพื่อเพิ่มพูนอินทรีย์วัตถุลงในดิน ทำให้ดินอุดมสมบูรณ์และต้นไม้ก็เจริญเติบโตได้ดี 5) พิธีทอดกฐินต้นไม้เป็นพิธีการใหญ่ที่ทำขึ้นปีละครั้ง กระบวนการคล้ายกับผ้าป่าต้นไม้ แต่จะมีการกำหนดขอบเขตเวลาให้สอดคล้องกับฤดูกาล โดยการทอดกฐินจะมีระยะเวลา 1 เดือนหลังออกพรรษา แต่กฐินต้นไม้จะกำหนดขึ้นในช่วง 1 เดือนแรกก่อนฤดูฝน ซึ่งเป็นช่วงที่สภาพอากาศเหมาะสมแก่การเจริญเติบโตของต้นไม้ 6) การสร้างสำนักปฏิบัติธรรม สำนักปฏิบัติธรรมจะเป็นสถานที่รวมตัวกันของผู้สนใจในการปฏิบัติธรรม ซึ่งสำนักปฏิบัติธรรมที่ดีควรจะมีความร่มรื่นท่ามกลางแมกไม้นานาชนิด ดังนั้น การสร้างสำนักปฏิบัติธรรมจึงมีอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่การ

ปฏิรูปวัดให้เป็นสำนักปฏิบัติธรรม โดยการปรับสภาพพื้นที่วัดเดิมให้ร่มรื่น ปรับภูมิทัศน์ให้เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม และการสร้างสำนักปฏิบัติธรรมขึ้นในพื้นที่แห่งใหม่โดยจัดให้มีลักษณะเป็นสวนป่าที่มีความร่มรื่น การสร้างสำนักปฏิบัติธรรมจึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศ (พระอินถนอม ศรีหาตา, 2557 : 69)

ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงมีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศอย่างลึกซึ้ง ไม่ได้มองแค่การเข้าไปจัดการกับระบบนิเวศเพียงด้านเดียวเท่านั้น แต่ยังมีความสัมพันธ์กันทั้งทางด้านวิถีชีวิต การพัฒนาจิตใจ การพึ่งพาปัจจัยในการดำรงชีพ ความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยเอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระพุทธศาสนากับระบบนิเวศอย่างแน่นแฟ้น

แนวคิดสุขภาวะตามหลักพระพุทธศาสนา

1. ความหมายของสุขภาวะ

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) อธิบายคำว่า “สุขภาวะ” ในภาษาบาลี แปลว่า “ภาวะแห่งความเป็นสุข” มาจากคำว่า “สุข” แปลว่าความสุข กับคำว่า “ภาว” แปลว่า “ความเป็น” เมื่อนำมารวมกันจึงหมายถึงภาวะแห่งความสุข ภาวะที่เป็นสุข แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “well being” หรือ “wellness” เป็นคำที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับคำว่า “สุขภาพ” (health) และ “ความสุข” (happiness) ซึ่งเป็นส่วยย่อยของคำว่า “สุขภาวะ” รวมความแล้วก็คือการมี “คุณภาพชีวิตที่ดี” (quality of life) ซึ่งเป็นภาวะที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในขณะเดียวกันสังคมก็มีลักษณะเอื้อต่อการส่งเสริมความสุขด้วย (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551 : 8)

ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายด้านสุขภาพที่มาจากรากฐานแนวคิดสำคัญ คือ “แนวคิดสุขภาวะองค์รวม” หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญาและทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, เอกสารคัดสำเนา: 21)

องค์การอนามัยโลก ได้ประกาศไว้เมื่อปี 2491 โดยให้ความหมายของคำว่าสุขภาพดีไว้ว่าหมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญา หรืออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยไม่จำกัดเฉพาะความปราศจากโรคหรือปราศจากความพิการเท่านั้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2550 : 7)

องค์การวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต คือ อาหาร สุขภาพอนามัย โภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อม ทรัพยากร ที่อยู่อาศัย การตั้งถิ่นฐาน การมีอาชีพ ค่านิยม ศาสนา จริยธรรม กฎหมาย และจิตวิทยา ซึ่งถือว่าเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นตัวชี้วัดสุขภาวะที่ดีด้วย (UNESCO, 1981 : 7)

ดังนั้น สุขภาวะจึงหมายถึง ภาวะที่บุคคลหรือสังคมเข้าถึงความสุขทางกายภาพและทางใจ โดยแสดงออกในรูปของ 1) สุขภาวะที่มนุษย์ทำให้มีขึ้น เช่น การดูแลรักษาสุขภาพทางกาย การฝึกหัดทางจิต การป้องกันภัยคุกคาม การสร้างกฎเกณฑ์ทางสังคมเพื่อให้เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น กฎหมาย ระเบียบกติกาทางสังคม ศีลธรรมทางสังคม ความเป็นธรรมทางสังคม เป็นต้น เพื่อให้เกิดภาวะที่สังคมมีสันติภาพ เป็นต้น 2) สุขภาวะที่เกิดจากการปรับตัวเข้าหาสภาพได้ หรือความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสุขภาวะตามธรรมชาติ เช่น การปรับตัวเข้ากับฤดูกาล การประดิษฐ์คิดค้นที่อยู่ เครื่องนุ่งห่มและสิ่งอำนวยความสะดวกให้สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศการปรับตัวเข้ากับระบบนิเวศ การปรับตัวเข้ากับความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีประจำท้องถิ่น

3) สุขภาวะที่มนุษย์สัมพันธ์กับธรรมชาติ สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีคุณค่า ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศเดียวกัน เช่น ธรรมชาติบำบัดหรือการรักษาโรคด้วยสมุนไพร การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรได้อย่างยั่งยืน เป็นต้น 4) สุขภาวะในรูปของกระบวนการดำเนินชีวิตอย่างมีแบบแผนคือ ความสามารถในการวางแผนและดำเนินชีวิตอย่างมีแบบแผน มีความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตได้ดี มีขั้นตอนในการดำเนินชีวิต ปราศจากทุกข์โทษ สั่งสมปัจจัยแห่งความสำเร็จที่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น การได้รับการศึกษาที่ดี การมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง การมีครอบครัวอบอุ่น เป็นต้น 5) สุขภาวะที่เกิดจากการได้รับความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ ไม่ถูกกระทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรี การดูแลรักษาสมาชิกในสังคมให้มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีที่จะไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ มีศักดิ์ศรีที่จะไม่ถูกทำร้าย มีศักดิ์ศรีที่จะไม่ถูกปล่อยให้ได้รับความทุกข์ยากลำบาก มีศักดิ์ศรีในการได้รับการดูแลรักษาและเยียวยาในกรณีได้รับผลกระทบจากสังคม ในขณะเดียวกันก็เคารพศักดิ์ศรีของตนเองด้วยการรักษาสภาพความเป็นมนุษย์เอาไว้ได้ คือ การปฏิบัติตนไม่ให้เสื่อมจากความดีงาม และพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์อย่างสมศักดิ์ศรี 6) สุขภาวะที่เกิดจากการเข้าถึงหรือบรรลุถึงเป้าหมายบางอย่าง ทั้งที่เป็นเป้าหมายในระดับโลกิยธรรม เช่น สำเร็จการศึกษา ทำงานสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ เป้าหมายในการก่อร่างสร้างฐานะ เป็นต้นและบรรลุเป้าหมายระดับสูง เช่น ภาวะที่จิตมีความสงบสุข ภาวะที่จิตหลุดพ้นจากความทุกข์ ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า “นิพพาน”

2. การจัดการสุขภาวะตามแนวทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

พระพุทธศาสนามองว่าสรรพสิ่งมีความสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายโยงใย การก่อความเสียหายกับสิ่งหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งอื่นด้วย เมื่อมองเข้ามาถึงกระบวนการดำเนินชีวิต การเสริมสร้างสุขภาวะตามแนวทางพระพุทธศาสนาจึงเป็นกระบวนการเพิ่มพูนสุขภาวะให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ภายใต้การเสริมสร้างสุขภาวะแบบองค์รวมที่เรียกว่า “ไตรสิกขา” ดังต่อไปนี้

1) การเสริมสร้างสุขภาวะทางด้านกายภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม (ศีล)

ศีลถูกกำหนดขึ้นตามหลักเหตุผลของกฎธรรมชาติ เป็นวิทยาศาสตร์ทางสังคมที่เป็นสหสัมพันธ์กัน และเป็นกระบวนการฝึกอบรมระดับบุคคลและสังคม เป็นระบบการฝึกอบรมเพื่อความเจริญ ได้แก่ เจตนางดเว้นจากการทำความชั่ว เมื่องดเว้นจากการทำชั่วก็ไม่เกิดความหวาดหวั่นใจ ทำให้จิตปลอดโปร่ง เมื่อจิตปลอดโปร่งก็ทำให้เกิดความสงบและเกิดสมาธิได้ง่าย เมื่อจิตเป็นสมาธิก็ทำให้เกิดความคล่องตัวในการใช้ปัญญา ทั้งปัญญาในระดับหาเหตุผลและปัญญาระดับความหลุดพ้น ซึ่งศีลเริ่มต้นจากความรับผิดชอบต่อตนเองแล้วขยายความเจริญด้านคุณธรรมไปสู่การบำเพ็ญประโยชน์สุขต่อสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการป้องกันความเสียหายหรืออกุศลธรรมที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมด้วยในขณะเดียวกันการปฏิบัติศีลก็เป็นการสั่งสมบุญบารมีอีกรูปแบบหนึ่ง เพราะนอกจากจะงดเว้นจากการทำชั่วแล้วยังส่งเสริมให้ทำความดีเพื่อประโยชน์สาธารณะด้วย ส่งเสริมให้มีความสำรวมทางกาย วาจา ใจ เนื่องมาจากใจที่มีเจตจำนงงดเว้นจากการทำชั่วทางกายและวาจา ทำให้การแสวงหาทรัพย์และอาชีพสุจริต รวมทั้งการดำเนินชีวิตด้านอื่นๆ ก็มีความสุจริต และมีความสุข (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559 : 833)

ดังนั้น การเสริมสร้างสุขภาวะทางกายภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อมจึงมีศีลเป็นพลังงานขับเคลื่อนที่เป็นพลวัต เพราะว่าศีลจะสะท้อนออกมาทางพฤติกรรมที่ดีงาม ไม่เป็นทุกข์โทษ เป็นสัญลักษณ์ของความดี ความงาม ความสุข การพัฒนาชีวิต และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้อยู่อย่างเป็นสุขในสังคม ในขณะเดียวกันก็ทำให้สังคมและสิ่งแวดล้อมเหมาะแก่การดำเนินชีวิต ไม่เป็นอุปสรรคต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย ศีลจึงเป็นเครื่องมือสร้างเสริมสุขภาวะทางกายภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2) การเสริมสร้างสุขภาวะทางด้านจิตใจและอารมณ์ (สมาธิ)

การที่บุคคลจะมีสุขภาวะดีหรือไม่ จิตใจและอารมณ์ก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นสุขภาวะที่เกิดมาจากภายใน เมื่อจิตและอารมณ์ดีก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดีตามไปด้วย โดยการสร้างสุขภาวะทางจิตและอารมณ์ตามแนวทางพระพุทธศาสนาเน้นการฝึกสติและสมาธิเป็นหลัก เพราะในส่วนของสติจะส่งเสริมให้มีความระลึกได้ไม่ลืมหลง รับรู้สิ่งที่มากระทบอย่างรู้เท่าทัน ไม่เผลอ ไม่ประมาท และมีความสำรวม ประโยชน์ของสมาธิคือการเตรียมจิตเพื่อเป็นบาทฐานไปสู่วิปัสสนา และยังสามารถสร้างความสามารถพิเศษเหนือสามัญได้ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีและพัฒนาบุคลิกภาพ และมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน คือ ทำให้จิตผ่อนคลายหายเครียด เสริมประสิทธิภาพการทำงานและกิจกรรมอื่นๆ ป้องกันอุบัติเหตุ เสริมสุขภาพกายและแก้ไขโรค เมื่อสุขภาพจิตดี อารมณ์อันเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจก็ดีไปด้วย เมื่อปฏิบัติสติและสมาธิอยู่เสมอทำให้จิตมีปรกตินิสัยเยือกเย็น ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ประมาท การทำกิจกรรมต่างๆ ก็จะไม่ผิดพลาด

ก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตนอกจากนี้แล้วยังทำให้เกิดปีติและสุขอีกด้วย (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559 : 833)

ดังนั้น การสร้างเสริมสุขภาวะทางจิตและอารมณ์จึงมีความสัมพันธ์กัน พระพุทธศาสนาจึงมีแนวทางเสริมสร้างสุขภาวะด้วยการฝึกสติและสมาธิ ผลจากการฝึกสติและสมาธิทำให้มีความรู้สึกตัว ไม่ประมาท มีความระมัดระวังในการดำเนินชีวิต รู้เท่าทันปัญหาชีวิตและแนวทางป้องกันภัยคุกคาม สามารถปรับตัวได้กับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม มีสมรรถภาพในการควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่ตกเป็นทาสสิ่งเร้าภายนอกที่มากระทบ มีอารมณ์มั่นคงด้วยกุศลธรรม มีความสงบ ปราศจากความเครียดและแรงกดดันทุกรูปแบบ นอกจากนี้ยังเป็นการลดทอนความเห็นแก่ตัว และทำคุณประโยชน์เพื่อสาธารณะด้วย

3) การเสริมสร้างสุขภาวะทางด้านปัญญา

ปัญญาในทางพระพุทธศาสนาหมายถึงความรู้ทั่ว ปรีชาหยั่งรู้เหตุผล ความเข้าใจชัดเจนความรู้ความเข้าใจในการแยกแยะในเหตุผล ดีหรือชั่ว คุณหรือโทษ ประโยชน์หรือมิใช่ประโยชน์ เป็นต้น และรู้ที่จะจัดแจง จัดสรร จัดการ ดำเนินการทำให้มีเหตุผลล่วงพ้นปัญหา ความรอบรู้ในกองสังขารตามความเป็นจริง ปัญญาในทางพุทธศาสนาเกิดจาก 3 ช่องทาง ได้แก่ 1) จินตามยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการคิดพิจารณา (ปัญญาเกิดจากโยนิโสมนสิการที่ตั้งขึ้นในตนเอง) 2) สุตมยปัญญา คือ ปัญญาที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน (ปัญญาที่เกิดจากปรโตโฆสะ) เป็นปัญญาที่ได้มาจากผู้อื่น 3) ภาวนามยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการปฏิบัติบำเพ็ญ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2551 : 232) การเรียงลำดับจินตามยปัญญาขึ้นก่อนก็เพราะว่าเป็นกระบวนการศึกษาที่เริ่มจากภายในสู่ภายนอก ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ภายใต้สัมมาทิฏฐิและกุศลธรรม จากนั้นจึงได้ศึกษาจากปัจจัยภายนอก เช่น การอ่าน การได้รับคำแนะนำสั่งสอนจากครูอาจารย์ และกัลยาณมิตรซึ่งความรู้ลักษณะนี้ทำให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ก่อให้เกิดภูมิความรู้และวิวัฒนาการด้านนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ แต่ยังไม่ใช่ความรู้แท้ เพราะมักจะผันแปรไปตามสภาพแวดล้อมและสิ่งเร้าในแต่ละช่วงเวลา พระพุทธศาสนาจึงได้มีแนวทางแสวงหาปัญญาแท้จากการปฏิบัติสมถะและวิปัสสนากรรมฐาน ซึ่งเป็นการยกระดับจากความรู้มาสู่การภาวนา โดยใช้มนสิการคือการพิจารณาชีวิตตามสภาพความเป็นจริงพิจารณาสืบค้นหาเหตุผลไปตามลำดับจนถึงต้นเหตุ จิตที่สามารถแยกแยะองค์ประกอบของชีวิตจนมองเห็นตัวสภาวธรรมและความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย และตริตรองให้รู้สิ่งที่ดีหรือชั่วด้วยกระบวนการคิดแยกแยะ คิดตามสภาพ คิดเลือกสรร คิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติการทางสังคมด้วย โดยกระบวนการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องซึ่งประกอบด้วยสัมมาทิฐิและกุศลธรรม จึงจะทำให้เป็นความรู้เพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

ดังนั้น สุขภาวะทางด้านกายภาพ สังคม และสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างคุณประโยชน์จากการใช้ศักยภาพทางร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตอย่างยั่งยืน ไม่เกิดภาวะความหวาดหวั่นใจ มีความมั่นคงทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่วนสุขภาวะทางด้านจิตและอารมณ์ จะทำหน้าที่ป้องกันทุกข์และปัญหาต่างๆ มีคุณภาพจิตสูง จิตมีประสิทธิภาพ เข้าใจชีวิตไม่เครียด บุคลิกภาพดี มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมได้ดี ในขณะที่สุขภาวะทางด้านปัญญาจะมี 2 ระดับ ได้แก่ ปัญญาระดับการอยู่ในโลกอย่างมีความสุข ปราศจากทุกข์หรือโทษภัยทางสังคม และปัญญาในระดับสูงสุดขั้นหลุดพ้นจากพันธนาการทางจิต ไม่มีอารมณ์ใดมาปรุงแต่งจิตได้ นั่นเป็นสุขภาวะระดับสูงจนเกินกว่าจะสรรหาถ้อยคำใดมาสื่อสภาวะนั้นได้

พุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะตามวิถีพุทธ

1) พุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

พระพุทธศาสนามีความใส่ใจในระบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวคิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างพึ่งพาอาศัยกัน มนุษย์ได้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ในขณะที่สิ่งแวดล้อมก็ถูกมนุษย์ใช้อย่างเหมาะสม นอกจากมนุษย์จะเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมแล้วก็ยังเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมด้วย จึงไม่สามารถแยกมนุษย์ออกมาจากสิ่งแวดล้อมได้ และมนุษย์ยังมีพันธกิจร่วมกันในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วนแนวคิดในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่ปรากฏในพระวินัย ซึ่งถูกบัญญัติขึ้นเพื่อเกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ผู้ล่วงละเมิดก็จะมีฐานความผิดด้วย เช่น ในกรณี “ภิกษุฉัพพัคคีย์จุดไฟเผากอหญ้า คนทั้งหลายประณามว่าเหมือนคนเผาป่า จึงได้ทรงบัญญัติว่าภิกษุใดจุดไฟเผากอหญ้าต้องอาบัติทุกกฎ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 7/283/70) เมื่อมองถึงการเกิดขึ้นของพระพุทธศาสนาก็จะเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยเจ้าชายสิทธัตถะประสูติในป่า แสวงหาโมกขธรรมในป่า ตรัสรู้ท่ามกลางธรรมชาติ เผยแผ่ธรรมและสอนวิถีชีวิตแก่พุทธบริษัทโดยอิงอาศัยสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ และปรินิพพานท่ามกลางธรรมชาติ กระบวนการของพระพุทธศาสนาจึงมีความกลมกลืนและมีดุลยภาพกับธรรมชาติ หากมองในแง่พื้นที่ก็จะเห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งพื้นที่สีเขียว เพราะพื้นที่ใดที่เป็นพุทธศาสนจักรพื้นที่นั้นก็เป็นพื้นที่อภัยทาน เป็นเขตห้ามบุกรุกทำลายธรรมชาติและระบบนิเวศ พื้นที่วัดจึงเป็นพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปด้วย ในขณะที่พระสงฆ์ก็มีอีกสถานะเป็นนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย ส่วนศีลและพระวินัยบัญญัติก็มีความเกื้อกูลกับธรรมชาติ การบริโภคใช้สอยปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพล้วนแต่ได้รับมาจากธรรมชาติ ซึ่งใช้อย่างประหยัดเท่าที่จำเป็นและเกิดคุณประโยชน์สูงสุด ไม่รุกรานธรรมชาติมากจนเกินไป และปล่อยให้ธรรมชาติได้ฟื้นฟูตนเองตามธรรมชาติ ขณะที่คำสอนของพระพุทธศาสนาก็มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ “พุทธศาสนิกชนที่แท้จริงต้องปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอย่างจริงจังและจริงใจเมื่อนั้นเราจึงจะรักษาธรรมชาติไว้ได้ ตราบใดที่คนยังมีความเห็นแก่ตัวอยู่ก็ไม่สามารถที่จะป้องกัน

การทำลายป่าที่เพิ่มขึ้นได้” การบริโภคปัจจัย 4 ตามความจำเป็นโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว และการแสวงหาประโยชน์จากธรรมชาติโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบและมลภาวะ หากใช้เกณฑ์ศีลธรรมขั้นพื้นฐานมาชี้วัดก็จะพบว่า เป็นการละเมิดศีลข้อที่ 1 ในฐานใช้ความรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม ละเมิดศีลข้อที่ 2 ในฐานการยึดครองเอาทรัพยากรสาธารณะมาเป็นของตนเอง ละเมิดศีลข้อที่ 3 ในฐานทำลายความสัมพันธ์ของระบบนิเวศ ละเมิดศีลข้อที่ 4 ในฐานเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ละเมิดศีลข้อที่ 5 ในฐานหลงใหลมัวเมาการบริโภคนิยมเกินจำเป็น ในขณะเดียวกันก็ละเมิดธรรมที่เกี่ยวกับเมตตา กรุณา กัลยาณธรรม โยนิโสมนสิการ หิริ โอตตัปปะ เป็นต้น (พุทธทาสภิกขุ, 2533 : 14)

นอกจากนี้ยังมีแนวทางในการป้องกันไม่ให้ก่อมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในพระวินัย ยกตัวอย่างเช่น “พึงทำความสำเหนียกว่าเราไม่เป็นไข้จักไม่ถ่ายอุจจาระปัสสาวะหรือบ้วนน้ำลายลงบนของเขียว” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 2/652/732) และยังมีวินัยบัญญัติในการอยู่จำพรรษาในช่วงฤดูฝน ไม่ออกจาริกธุดงค์ไปปฏิบัติธรรมที่แห่งอื่นตลอดระยะเวลา 3 เดือน เพื่อป้องกันการเหยียบย่ำพืชในช่วงที่กำลังเจริญเติบโตได้ดี และยังเป็นการส่งเสริมให้สิ่งแวดล้อมได้มีโอกาสพักฟื้นตัวตามธรรมชาติด้วย “พวกภิกษุณีพากันเที่ยวจาริกไปภายในพรรษาจึงบัญญัติให้หยุดไปภายในพรรษา เพื่อป้องกันการเหยียบย่ำของเขียวและหญ้าป้องกันการเบียดเบียนชีวิตซึ่งมีอินทรีย์เดียวและเพื่อไม่ให้ทำลายสัตว์เล็กน้อย” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 3/969/234) นอกจากนี้ยังมีความใส่ใจในชีวิตของสรรพสัตว์ทุกชนิดและทุกขนาดว่า เจตนาเป็นเหตุงดเว้นจากการฆ่าสัตว์” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 10/402/335) และมีความใส่ใจในการถนอมรักษาสภาพพื้นดิน ไม่ทำกิจกรรมที่จะทำให้กระทบต่อพื้นดินและสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในดินด้วย “ถ้าไม่มีกระโถนพึงเทน้ำลงพื้นดินอย่างระมัดระวัง หากไม่มีกระโถนเป็นพาชนะรอบรับน้ำที่นำไปใช้ในกิจต่างๆ พระพุทธเจ้าทรงให้เทลงพื้นอย่างระมัดระวัง เพื่อเป็นการรักษาหน้าดินและไม่ทำให้ถูกทำลาย รวมทั้งไม่ให้กระทบต่อสรรสัตว์ที่อาศัยอยู่ในดิน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 7/364/231)

ดังนั้น พระพุทธศาสนาที่มีลักษณะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มีกฎเกณฑ์และวิถีชีวิตตลอดถึงหลักธรรมคำสอนที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมทางศาสนาก็เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อม สุขภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ การตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม การเข้าใจระบบและกลไกของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การเข้าใจระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีดุลยภาพ การปรับตัวเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่ให้สิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างที่เราต้องการให้เป็น นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เป็นปัญหา การป้องกันภัยคุกคามต่อสิ่งแวดล้อม การป้องกันและจัดการมลภาวะให้เหมาะแก่การอยู่อาศัย และการอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างพึ่งพาอาศัย โดยสุขภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติแสดงออกได้ 2 ลักษณะ ได้แก่ การที่มนุษย์ยอมรับและปรับตัวเพื่อให้อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมอย่างมีความสุข และการเข้าไปจัดการสิ่งแวดล้อมทาง

ธรรมชาติเพื่อให้เหมาะสมกับการดำรงชีพอย่างมีความสุข โดยการเข้าไปจัดปัจจัยเพื่อให้เอื้อต่อการดำรงชีพและถูกสุขลักษณะ

2) พุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม

สิ่งแวดล้อมทางสังคมมีลักษณะเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อจัดปัจจัยเอื้อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ จึงมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นสมาชิก กระบวนการทางสังคม สถานที่ และเครื่องมือที่ใช้ประกอบกิจกรรมในการดำรงชีพ หากไม่สามารถจัดการกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้ก็จะทำให้เกิดปัญหาหลากหลายรูปแบบ หน้าที่ การงาน ความรับผิดชอบ ข้าวของ เงินทอง บุตร ภรรยา สามี สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดเรื่องขึ้นมา สิ่งอื่นไม่ค่อยก่อเรื่อง เพราะมันอยู่ไกลตัว มันไม่ได้กลุ้มรุมแวดล้อมตัวเราอยู่ (พุทธทาสภิกขุ, 2537 : 94) หากไม่สามารถบริหารบริบทสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อยู่รอบตัวเราได้ สิ่งแวดล้อมก็เป็นส่วนหนึ่งในการก่อปัญหา ในขณะที่สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อยู่ห่างตัวออกไปก็ต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย “อยู่บ้านใกล้กันก็ทำให้รู้สึกว่าได้ของมีคุณค่ามาอยู่ใกล้ๆ เราจะกลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า (พระพยอม กัลยาโณ, คัดสำเนา: 22) อยู่ร่วมกันสมาชิกในสังคมเดียวกันด้วยความพึ่งพาอาศัย ไม่สร้างความหวาดระแวงและความไม่ไว้วางใจให้เกิดขึ้น อยู่ร่วมกันด้วยความสุจริต ใช้วาจาอ่อนหวานและส่งเสริมการไม่วิวาทกัน ก่อให้เกิดสมานฉันท์ระหว่างผู้ที่แตกกันขจัดความทะเลาะของชุมชนทำให้สามัคคีกันและทรงเพลิดเพลินบันเทิงอยู่กับผู้ที่ปรองดองกัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 11/235/192)

ดังนั้น สุขภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมคือการอยู่ในสังคมที่มีความสงบสุข ไม่มีภัยคุกคามทุกรูปแบบ ไม่มีอาชญากรรม มีหลักประกันความมั่นคงของชีวิต สมาชิกในสังคมมีความรักใคร่กลมเกลียว มีความยุติธรรม มีความเกื้อกูลกัน สร้างปัจจัยทางกายภาพให้เอื้อต่อสุขภาวะ มีกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม เป็นสังคมแห่งความสุจริตทางกาย วาจา และทางใจ สร้างโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน ขณะที่ระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต สถานพยาบาล ระบบสุขภาพอนามัย การบริการ และกระบวนการทางสังคมอื่นๆ ล้วนเป็นระบบสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งสิ้น การเสริมสร้างปัจจัยเหล่านี้เพื่อให้เอื้อต่อชีวิตความเป็นอยู่ จัดโครงสร้างทางสังคมให้เหมาะแก่การดำรงชีพ และการจัดกระบวนการทางสังคมเพื่อให้สมาชิกปฏิสัมพันธ์อยู่ร่วมกันตามบทบาทหน้าที่และสถานภาพ ส่งเสริมให้สมาชิกปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคม และดำรงชีพอยู่ได้ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

3) พุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะทางด้านสิ่งแวดล้อมในฐานะสภาวธรรม

พระพุทธศาสนามองว่านอกจากสิ่งแวดล้อมจะให้คุณประโยชน์ทางด้านการดำรงชีพแล้ว ยังมีคุณประโยชน์ในแง่ของการศึกษากระบวนการทางธรรมชาติด้วย ซึ่งเรียกว่าสภาวธรรม เพราะพระพุทธเจ้าทรงรู้แจ้งกฎทางธรรมชาติ สอนตามกฎธรรมชาติ อาศัยสิ่งแวดล้อมภายนอกเป็นเครื่องมือเข้าถึงสัจธรรมตอนแรกมนุษย์ขึ้นต่อธรรมชาติภายนอกในการมีความสุข แต่เมื่อมนุษย์พัฒนามากขึ้น ก็สามารถมีความสุข

ได้ด้วยตัวเองมากขึ้น โดยขึ้นตรงต่อธรรมชาติและสิ่งภายนอกน้อยลง พระพุทธศาสนาฝึกให้ชีวิตและความสุขขึ้นตรงต่อสิ่งภายนอกน้อยลง และมีฐานความสุขภายในมากขึ้น เมื่อพัฒนาต่อเนื่องก็จะมีความสุขที่ประณีตมากขึ้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2550 : 159) การพึ่งพาสิ่งแวดล้อมภายนอกในแง่ของการอยู่อาศัย ปัจจัยการดำรงชีพ และกระบวนการขัดเกลาจิตใจ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวพันธ์กันตลอดเวลา การสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและการแสดงออกทุกครั้งจะมีการทำงานของจิตใจ และมีองค์ประกอบด้านจิตมาเกี่ยวข้อง เริ่มตั้งแต่การมีเจตนา ความจงใจ ตั้งใจ หรือเจตจำนง และมีแรงจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่ง พร้อมทั้งมีความรู้สึกสุข รู้สึกทุกข์ สบายหรือไม่สบาย และปฏิกิริยาต่อจากสุขและทุกข์ เช่น ชอบใจ ไม่ชอบใจ อยากได้ อยากเอา อยากทำลาย ซึ่งจะมีผลชักนำพฤติกรรมทั้งหลาย ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่าการกระทบสัมผัสระหว่างสิ่งแวดล้อมภายนอกและสิ่งแวดล้อมภายใน (อายตนะภายใน-อายตนะภายนอก) การดำเนินชีวิตต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยผ่าน 2 ช่องทาง ได้แก่ ช่องทางรับรู้และเสพความรู้สึก (ผัสสทวาร) เรียกว่าอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ และช่องทางทำกรรม (กรรมทวาร) ได้แก่ กาย วาจา ใจ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559 : 348) เมื่อมีการกระทบสัมผัสแล้วก็เกิดสภาวธรรมขึ้น เมื่อวิญญาณเข้าไปรับรู้สภาวธรรม ก็จะเห็นตามความเป็นจริงว่า เป็นอนิจจัง ทุกขัง และอนัตตา เมื่อมันไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่มีส่วนไหนยั่งยืนถาวร ว่างจากส่วนที่เราจะเข้าไปยึดถือเอา เป็นเพียงธรรมชาติที่ผันแปรไปตามกฎ ว่างเปล่าจากความมีตัวตน (พุทธทาสภิกขุ, 2542 : 39)

พระพุทธศาสนามองสิ่งที่อยู่รอบตัวว่าสรรพสิ่ง เป็นเพียงสภาวธรรมที่ไม่มีตัวตน ไม่มีการยึดครอง เป็นเพียงสิ่งปรากฏให้จิตเข้าไปรับรู้เท่านั้น สิ่งทั้งปวงที่แวดล้อมเราอยู่ พิจารณาให้เป็นประโยชน์ต่อการเกิดขึ้นแห่งนิพพิทา วิราคะ และวิมุติ (พุทธทาสภิกขุ, 2537 : 105) พิจารณาสิ่งทั้งปวงตามสภาพความเป็นจริง ปัญญาเห็นความไม่เป็นแก่นสาร จนเกิดความเบื่อหน่ายในกองทุกข์ จากนั้นจะสิ้นความกำหนัดหรือสิ้นราคะและหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง เมื่อหลุดพ้นแล้วก็เป็นสุขภาวะทางจิตที่แท้จริง เพราะจะเข้าสู่สภาวะของวิมุตติสุข ซึ่งเป็นความสุขที่เกิดจากความหลุดพ้นจากกิเลสอาสวะและทุกขภาวะทั้งปวง เมื่อหลุดพ้นแล้วจะทำให้ปฏิสัมพันธ์กับสรรพสิ่งด้วยจิตที่เป็นอิสระปลอดโปร่ง และเบาสบาย เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้นโดยไม่ยึดมั่นถือมั่น (พุทธทาสภิกขุ, 2537 : 107) นอกจากนี้แล้วสิ่งแวดล้อมยังมีฐานะเป็นธรรมที่แวดล้อมธรรมด้วย โดยเป็นหมวดหมู่หรือกลุ่มของธรรมที่อิงอาศัยกัน ทั้งในฐานะธรรมแวดล้อมภายในกลุ่มธรรมเดียวกัน และธรรมที่เชื่อมโยงกับกลุ่มธรรมอื่นๆ เช่น มรรรคมีองค์ 8 ได้แก่ สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) สภาวะที่จิตมีอารมณ์เดียวแวดล้อมด้วยองค์7 นี้เราเรียกว่าสัมมาสมาธิ อันเป็นอริยะที่มีอุปนิสะ และสัมมาสมาธิ อันเป็นอริยะมีปริขารเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกันในฐานะความไม่มีโทษ (อริยะ) ความเป็นเหตุปัจจัยต่อกัน (อุปนิ

สะ) และความเป็นส่วนประกอบของกันและกัน (ปริขาร) และยังเป็นสิ่งแวดล้อมกับหลักธรรมอื่นๆ เช่น อริยสัจ 4 ไตรลักษณ์ วิมุตติ นิพพาน เป็นต้น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539 : 14/136/174-175)

ดังนั้น สุขภาวะทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปตามแนวทางของพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) สุขภาวะทางด้านสังคม คือ การที่สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์ (มีศีล 5 เป็นศีลทางสังคม) การได้อยู่ในสังคมที่มีสัมพันธภาพดี เป็นสังคมที่มีความอนุเคราะห์ เกื้อกูลและส่งเสริมกัน เป็นสังคมที่มีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรและการบริการ ตลอดถึงเป็นสังคมที่เข้าใจสิทธิและหน้าที่ รวมทั้งเคารพในสิทธิมนุษยชน ปราศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ มีความปลอดภัยทางสังคม มีความเป็นธรรมทางสังคม และอยู่ในสังคมที่มีโครงสร้างเอื้ออำนวยต่อชีวิตความเป็นอยู่ สังคมที่มีลักษณะดังกล่าวจะเป็นสังคมแห่งสุขภาวะ 2) สุขภาวะด้านสิ่งแวดล้อม คือ การได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี แบ่งออกเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ดี มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ มีระบบการป้องกันการรุกรานธรรมชาติ มีสภาพภูมิศาสตร์ สภาพภูมิอากาศ ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพ มีระบบการจัดการและป้องกันมลภาวะที่ดี ส่วนสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ คือ การเข้าไปจัดการหรือแทรกแซงกระบวนการทางธรรมชาติเพื่อให้เหมาะแก่การอยู่อาศัย เช่น การปรับภูมิทัศน์และการจัดระบบกำจัดขยะมูลฝอยและมลภาวะ เป็นต้น สิ่งแวดล้อมทางสังคมจึงมีความเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสุขภาวะ 4 ลักษณะ ได้แก่ การจัดโครงสร้างทางกายภาพและโครงสร้างทางสังคมเพื่อให้เอื้อต่อการดำรงชีพ กระบวนการทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคม และการปรับตัวเพื่อดำรงอยู่ในสังคม ในขณะที่สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอีกรูปแบบหนึ่งก็คือสิ่งแวดล้อมที่เป็นสภาวธรรม ได้แก่ ความเป็นกฎธรรมชาติ สภาวธรรมทางธรรมชาติ การที่จิตเข้าไปรับรู้สภาวธรรมตามธรรมชาติ และตัวสภาวธรรมเองก็เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลกับสภาวธรรมอื่นด้วย โดยสุขภาวะทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมจึงมีความสัมพันธ์กับการปรับดุลยภาพระหว่างมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม (รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต) และดุลยภาพระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่นามธรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ คุณธรรมและสภาวธรรม ซึ่งดุลยภาพเหล่านี้จะเสริมสร้างให้เกิดสุขภาวะทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

สรุป

พุทธนิเวศกับการสร้างสุขภาวะตามวิถีพุทธการบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติกับการสร้างสุขภาวะตามวิถีพุทธเป็นการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและปัญญา การสร้างความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติที่มีความสมดุลในมิติต่างๆ อาทิ ความสมดุลระหว่างการพัฒนาทางด้านกายและจิตใจ ความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติจึงเป็นการสร้างความสุขที่ตอบสนองความต้องการของตนเอง ชุมชนและสังคมจากความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เป็นบ่อเกิดความสุขทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยอาศัยปัญญาร่วมกันพิจารณาในทรัพยากรในชุมชน เพื่อให้เป็นการพัฒนาอย่างแท้จริงที่มีผลต่อความสุขของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ

จากการศึกษาพบว่ามีปัจจัยที่มีผลการบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติกับการสร้างสุขภาวะตามวิถีพุทธคือความสัมพันธ์ระหว่างนิเวศวิทยาเชิงพุทธ (Buddhist Ecology) กับทุนทางสังคม/ทรัพยากรธรรมชาติ (Social Capital) ที่เกื้อหนุนต่อวิถีชีวิตชุมชนผ่านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติชุมชนจะต้องประกอบด้วย คุณค่า (Valuable) ตระหนักถึงผลกระทบจากภัยทางธรรมชาติที่จะส่งผลต่อชุมชน ทาให้ชุมชนเกิดตระหนักเห็นถึงคุณค่าในการสร้างเกิดความสมดุลต่อธรรมชาติและสังคม คติ/ความเชื่อ (Thinking/Faithfulness) อันเป็นกรอบและแนวทางในการอนุรักษ์ผ่านพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาหรือพิธีกรรมของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

พุทธทาสภิกขุ. (2533). *พุทธศาสนิกกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีม ทอง.

พุทธทาสภิกขุ. (2537). *อิทัปปัจจยตา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

พุทธทาสภิกขุ. (2542). *คู่มือมนุษย์*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา

พุทธทาสภิกขุ. (2535). *พระสงฆ์กับการอนุรักษ์ป่า*. ในนิตยสารเสขิยธรรม. 2 (9).

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2543). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 9), กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). *ฟื้นสุขภาวะยามสังคมวิกฤต*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บริษัทสหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิสชิ่ง จำกัด.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2550). *สุขภาวะองค์รวมแนวพุทธ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษาสัมพันธ์ (1987) จำกัด.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ จำกัด.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2550). *การพัฒนาที่ยั่งยืน.* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด,

พระพยอม กัลป์ยาโณ. (ม.ป.พ). *การสร้างคุณค่าให้ชีวิต และหลักปฏิบัติเพื่อเพิ่มคุณค่าชีวิต.* กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา

พระอินถนอม ศรีหาตา. (2557). *การสังเคราะห์กระบวนการการจัดการระบบนิเวศเพื่อการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่าในภาคอีสาน.* ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสารคาม

ประพันธ์ ศุภษร. (2552). *พระวินัยกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม***.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ลัดดา หงสุรพันธุ์, (2551). *รูปแบบที่เหมาะสมของการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาป่าวัฒนธรรมในวัดป่าภาคอีสานโดยชุมชนมีส่วนร่วม.* ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาสารคาม.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. *“สธ-สช. : ใบไม้ต้นเดียวกัน”.* เอกสารประกอบการสัมมนา, หน้า 21.

UNESCO, (2581). *Quality of Life : Orientation to Population Education.* Bangkok : UNESCO.

Development and Teaching of Hunan Flower Drum Song in China

Li Xin and Puriwat Booranakeithsakula
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

****

Abstracts

Hunan Flower Drum Song is one of the local Chinese opera repertoires. It originated from folk songs, mountain songs, and ditties. In its development, it has been refined by artists and has fused religious music, Beijing opera, Kunqu, rap, and other musical components to form its unique musical style and flavor. The music is flexible and varied and can be rough or delicate, showing the richness of rural life and the hard work and simplicity of the Hunan people. The folk culture of the Hunan Flower Drum Song has gradually become popular in China with its unique charm.

Keywords: Development; Teaching; Hunan Flower Drum Song; China

Introduction

With the acceleration of China's modernization process, traditional cultural education has become an increasingly important issue of concern. Primary and secondary schools are responsible for the inheritance and development of traditional culture, and they play a key role in the dissemination and promotion of local traditional culture. Whether primary and secondary schools attach importance to local traditional culture education, especially how to strengthen the effective management of local traditional culture education in primary and secondary schools to inherit better and develop local traditional culture, is an important issue we must face. Curriculum originates from the need for cultural transmission, and without culture, there is no curriculum. The curriculum is an effective carrier of culture and an important means of cultural transmission. As an important part of the national three-tier curriculum, the development and implementation of a school-based music curriculum can not only improve the music curriculum system but also help to protect and inherit local music culture, meet the educational and development needs of local and school, as well as enhance students' sense of identification with their hometown music, thus cultivating their deep national emotions. Music teachers should actively explore local music and cultural resources to develop and implement a school-based music curriculum, which is an effective carrier to improve students' comprehensive local music ability and literacy and a useful way to explore music curriculum reform and implement quality education. The development of music curricula with ethnic and local characteristics has greater flexibility and appropriateness than the national curriculum, which constantly enhances students' aesthetic and artistic expression abilities through rich and diverse educational and teaching activities and strengthens students' knowledge and understanding of local music culture. With the vast territory of China and different ethnic characteristics in different regions, primary and secondary schools across the country can make full use of local resources to dig into the inherent spirit of traditional Chinese culture and foster students' determination to promote the heritage of national culture through the medium of diverse and interesting traditional

* Received: February 6 2023; Revised: February 23 2023; Accepted: February 24 2023

festival celebrations. In the management of primary and secondary schools, quality traditional cultural resources can be used to help improve the quality of teaching and schooling in primary and secondary schools, to enrich the way of improving the quality of the nation by running schools harmoniously and differently, and to transform the cultivating soil of traditional culture into teaching resources for nurturing people and talents (William & William, 2003 : 21).

Chinese Traditional Culture

Culture is the soul of a country and a nation. Thousands of years ago, our great ancient Chinese civilization nurtured excellent traditional Chinese cultures, such as poetry, lyrics, songs, and fugues, as well as good food and wine culture. These are deeply rooted in the deepest spiritual aspirations of the Chinese nation and have been unique spiritual symbols of the Chinese nation since ancient times. In the daily teaching in schools, students can fully feel the spiritual enlightenment brought by the traditional culture of the nation through the dissemination of traditional culture, thus automatically accepting our traditional culture from the heart, willing to understand its essence, resonate and move towards the path of commitment to the inheritance and development of traditional culture, and achieve the recognition of our culture by people all over the world. For example, the philosopher Zhang Dai Nian and Fang Keli (2004 : 4) listed human-centredness, the unity of heaven and man, robustness and virtue, and respect for peace and harmony as the key elements of traditional Chinese culture; scholars such as Yang Min and Ji Xianlin defined *traditional Chinese culture* as material, and spiritual civilization is the creation and historical achievement of traditional Chinese culture. Luo Huawen (2006 : 53-54) points out that, at present, schools have the same educational philosophy. However, there are indeed obvious differences in the specific ways and means of teaching traditional culture, each operating according to its management model and never trying to make a unified template that can be used as a reference for everyone, and there is not much that is worthy of common study and reference. This problem needs to be addressed by the relevant departments in our country. The relevant departments should pay great attention to this matter and incorporate it into their official implementation plans so that more schools can spare the time and energy to conduct in-depth research on traditional culture teaching and innovative preparation of learning content so that traditional culture education in China can go further. In 'Out of the Dilemma of Traditional Culture Education,' Qin Ping (2006 : 74-77) points out that the development of traditional culture education is already an urgent priority and that we should focus more on life in practice. In other words, we should focus on finding breakthrough points in implementing traditional cultural education in our daily lives. Let us start with small aspects to slowly extend to larger aspects, eventually realizing a deeper excavation of the educational content. Since research into traditional Chinese culture education has been in full swing across the country, a large number of excellent books on traditional Chinese culture have been published, and traditional culture education has been carried out with great enthusiasm, attracting a large number of experts and scholars to take the initiative to engage in related work. As a result, the attention paid by experts and scholars to studying the value of traditional culture is increasing daily.

In the 1980s, there was a wave of root-hunting literature in China, with a group of literary figures such as Wang Zengqi, Deng Youmei, and Wu Ruozeng leading the way. In the following five years, writers such as Han Shaogong, Jia Pingwa, Ah Cheng, and Wang Anyi brought the creation of root-hunting novels to a climax. During the same period, many overseas Chinese returned to their homeland to search for their relatives and roots. Local governments actively promoted recreational activities such as root-hunting tours and introduced traditional culture to schools. During this period, many primary and secondary schools took the initiative to join the activities and spread the local traditional culture. However, this boom did not last long, and after the enthusiasm and passion had faded, the preservation and transmission of traditional culture still did not receive more attention. Currently, primary and secondary schools are the main implementation bases for education and an important stronghold for the transmission of traditional national culture. At the same time, students are the main group that receives and transmits traditional culture. The government, schools, and society must work together to stimulate their love and affection for excellent traditional culture to promote the country's sustainable development of traditional cultural education. In his article 'Educational Anthropology of National Cultural Heritage,' Professor Wang Jun (2006 : 9-14) emphasizes that schools can implement the transmission of traditional culture. In their article 'On the relationship between ethnic, cultural heritage and education,' Cao Nengxiu and Wang Ling (2009 : 137-141.) point out that schools, families, and communities can all carry out education on the heritage of traditional Chinese culture. In his article 'A Study of School Education Strategies for the Heritage of Shui Shui Culture,' Huang Sheng (2009 : 56-5) takes the heritage of Shui Shui culture as an example and points out that the most convenient way to implement cultural heritage is through school education. Yu Yingli (2009 : 21) argues that both schools and families can contribute to the transmission of traditional culture and that the two types of education can be carried out simultaneously and with the best results. In his article 'Cultural transmission in the changing contemporary Chinese family,' Wang Yunping (2000 : 4) points out that cultural transmission in China is not only taught passively by teachers but mainly through students' active participation and that the transmission mode can be enriched. From the analysis and understanding of what these scholars have said, the academic community recognizes the transmission of local culture through education.

Thirdly, a study on the management of traditional culture education in primary and secondary schools. Cui Xinwei (2006 : 50-53) defines school management as school management is the organization of a group of teachers in different positions through a planned and centralized organization to complete some creative activities to achieve group power far greater than individual power so that the school can move towards a better and broader development path and achieve high-quality development education model Ba. Wang Hong believes that the study of students' emotional development should be placed in an important position and that strengthening students' traditional culture education will be a strong impetus to the study of students' emotions and will be a key inspiration to students' future beliefs, behaviors, and attitudes. Ai Xing and Zhao Ruixue (2019 : 42-45) believes it is important to combine "traditional education management culture" with "contemporary school education principal leadership." "If the headmaster attaches more importance to traditional culture education and possesses a certain degree of traditional cultural literacy, he or she will be able to provide a lot of references and practical advice in implementing traditional culture education and management in schools. Suppose the head teacher attaches

importance to traditional culture education and has a certain level of traditional culture. In that case, he or she will be able to provide much practical advice and, to a certain extent, support the development of traditional culture education in the school, so the head teacher must, first of all, strengthen his or her learning and improve his or her management skills to achieve the complementarity of the two. In order for traditional culture to be inherited and developed among students, schools should find ways to guide students and parents to change their perceptions of the traditional culture education and to change the traditional structure of the school's curriculum by collecting cultural resources, identifying the most suitable content for modern students, and designing excellent cultural programs that students are essentially willing to learn, receive and actively The curriculum should be designed in such a way that students are essentially willing to learn, receive and actively disseminate it.

Teaching the Traditional Culture in Primary and Secondary School

The first is an exploration of how traditional culture is transmitted in primary and secondary schools. In most countries abroad, traditional culture is passed on in a culturally inclusive way in response to the uniqueness of different cultures. In some Asian countries, studies have found that the centralized approach to learning and passing on traditional culture is more receptive to individuals regarding their ideology and is relatively more touching. This approach is also very similar to that of China. It creates an atmosphere of learning and then, through schooling, centralized teaching and learning, allows students to learn and explore together subtly. In the UK, school administrators attach relatively great importance to traditional cultural education. From primary and secondary school onwards, they have included traditional culture-related learning in the curriculum of students' history, geography, and art to enhance and develop students' thinking and morality. They teach in a variety of forms and varieties, which fully stimulate students' interest in school and achieve better results in the transmission of traditional culture. Some scholars also believe that popular and local cultures should not conflict but should be interdependent and interactive. School education should recognize local cultures but find a medium to balance them and adapt the learning content to the actual situation (Norwood, 1930 : 34).

Secondly, research on the value of traditional culture education in primary and secondary schools. Some scholars mention that traditional culture makes children experience a sense of mission and achievement in carrying on traditional culture and helps them find a direction for future efforts. In terms of practical operation, the Tokyo Board of Education in Japan has implemented a traditional culture education project, specifically designating several experimental schools, and targeted local traditional culture education in these designated schools, which has also achieved certain results. Japanese For example, Japanese high school students are also required to study Tang poetry, Song lyrics, and literary texts. Their teaching materials are drawn from Zhuangzi and the Analects of Confucius, and Chinese calligraphy is commonly taught in primary and secondary schools. In addition, in terms of the transmission of tea culture, many Japanese schools not only offer tea ceremony classes as a general education course but also have a club called the "tea ceremony section," which is reflected in many Japanese novels, TV series, films and even anime and other cultural works. After the daily classes, students are required to spend half an hour in a school club, which includes a wide range of traditional culture classes such as kendo, tea ceremony, flower art, and cooking.

In European countries such as the USA and the UK, teachers use individual participation to stimulate students' interest in learning and to develop the ability to collect and process data. European countries such as the UK attach more importance to preserving historical sites, and Paris and London have many cultural resources such as art galleries, museums, and historical pavilions. Most primary and secondary schools in the UK end their daily curriculum from 3-5 pm, after which parents are asked to lead students in social practice activities, and schools regularly organize visits to local cultural pavilions. Since the 20th century, more and more British schools have promoted a hands-on approach to social activities close to nature, where pupils can raise sheep, grow fruit and vegetables, and traditionally make jam and wool felting dishes. These forms of traditional cultural programs have positively impacted pupils' overall development and provided a practical basis for the school's curriculum. In Germany, primary and secondary education emphasizes the education of people and the transmission of traditional culture through museum education. They have shifted from the original focus on objects to the focus on people, attaching importance to studying the country's history and culture. They have also begun to study and disseminate it on an educational level. The value of traditional education is reflected in all educational practices in schools, and its importance is evident (Ven, 2018 : 21).

Flower Drum Song

There are more studies on opera in China but fewer on small local operas. As of the end of October 2022, a search for the term opera on the China Knowledge Network (CNKI) brought up a total of 128,230 relevant documents, most of which were researched from the perspective of music and art. In the case of Hunan Flower Drum Song, 1804 articles were searched on the Internet, mostly on the analysis and study of music, performance, and other artistic aspects. A search of Flower Drum Song of Shaoyang city on the Internet yielded 46 articles on the subject, mainly on music, script, and other aspects. In terms of "intangible cultural heritage," a total of 41,830 relevant documents were searched, mainly from 2002 to 2021, especially in recent years when a wave of research on intangible cultural heritage started in China.

Research in Flower drum song

Although some scholars have carried out research on Shaoyang Flower Drum Song as a local opera of great influence in Hunan and throughout the country since the founding of the People's Republic of China, there are relatively few research monographs, and almost all of them are mentioned in other monographs as small local operas. In September 1988, Hunan University published a book by Mr. Long Hua, the former deputy director of the Institute of Literature and History of Hunan Normal University, entitled "A draft of the history of Hunan opera" chapter 12 of which is entitled "The colorful Flower Drum Song." The article mainly describes the historical evolution of the ground flower drum and flower drum song, the types of artists, and the genres of the Hunan Flower Drum Song, with a slight reference to the Yueyang flower drum song.

In April 1980, the Hunan Provincial Drama Studio published "The History of Hunan Local Opera," which mainly contains information on the history, repertoire, music, performances, sections, and surveys of famous artists of the various local opera genres in Hunan.

In January 1981, Mr. Jia Gu's "Study on the Music of Hunan Flower Drum Song" was mainly about the singing, tunes, musical characteristics, and artistic style of the Hunan Flower Drum Song.

In April 1986, the Editorial Department of the Chinese Opera Journal - Hunan Volume published a more comprehensive study of the art, scripts, and institutions of Hunan Flower Drum Song, including a more detailed account of the Yiyang Flower Drum Song troupe and its artistic development achievements.

In June 1997, Mr. Yin Bokang's "Outline of the History of Hunan Theatre" focuses on the traditional repertoire of the Flower Drum Song.

In December 2009, Hunan People's Publishing House published The List of Intangible Cultural Heritage of Hunan Province, which mainly introduces various intangible cultural heritages and customs in Hunan Province, including a brief introduction to the Changsha Flower Drum Song genre, artistic characteristics, and repertoire.

In December 2014, Soochow University Press published Mr. Zhu Yongbei's Study on the Protection of Intangible Cultural Heritage and Hunan Flower Drum Opera, which provides a more detailed survey and study of flower drum opera in Hunan Province, with a more detailed introduction to the historical lineage, troupes, and inheritors of Yiyang Flower Drum Song.

In January 2019, Hunan Normal University Press published "Research and Creation of Hunan Flower Drum Song," co-authored by Ouyang Juewen and Liu Zhaoqian, non-hereditary inheritors of Flower Drum Song, which provides a more in-depth analysis of many aspects of the art of Flower Drum Opera, including musical characteristics, cultural trends, musical creation, ontological evolution, performance and singing techniques, and elaborates on and answers various practical questions that arise in the current situation and development of Flower Drum Song.

In summary, there are many research works on Hunan Flower and Drum Opera, mainly on the opera's history, music, and repertoire. At the same time, some books on Flower Drum Song are mentioned, but fewer monographs.

Journal articles on Hunan Flower and Drum Opera have been published in the 21st century, especially after the development of intangible cultural heritage protection. There are more research papers on Flower Drum Songs in this period.

The first stage: from the 1950s to the early 1980s, the period was the heyday of the Flower Drum Song, and there were many critical articles about it. The Changsha Flower Drum Song, as one of the genres, is elaborated on in some detail.

The second phase: from the 1980s to 2005, was a period of decline, during which little research was done, mainly on the art, singing, and script of the Hunan Flower Drum Song. For example, Jiang Kui's "The Rhythmic Characteristics of the First Section of the Hunan Flower Drum Song <Liu Hai Chopping Woodcutter>" published in the Journal of the Central Conservatory of Music in 1986, and Hu Jianguo's "On the Origin of the Nuo Cavity and the Vocal Accent of the Hunan Flower Drum Song" published in Yixai in 1996, were both studies on art and singing, with little mention of the Shaoyang Flower Drum Song.

The third stage belongs to the development stage from 2006 to the present. Since 2005, when the state issued policy documents related to the protection of intangible cultural heritage, research on Flower Drum Song has gradually deepened. Studies have begun to be colorful, mainly divided into the following categories.

The 2007 doctoral dissertation by Class Zenming, "A Study of Hunan Flower Drum Song," provides a more comprehensive overview of the origins and socio-historical and cultural background of Hunan Flower and Drum Opera, its genres, musical characteristics, and artistic styles and introduces Flower Drum Song as a genre of Changsha Flower Drum Song in less than 100 words:

2020 Sun Wenhui's "Flower Drum Cui Chun ---- Exploring the Origin of Hunan Flower Drum Song" by a researcher at the Hunan Provincial Arts Research Institute provides an overview of the trajectory of the conception and formation of the Hunan Flower Drum Song.

In 2021 Hu Yiting's 'On the classification, style and artistic value of Hunan Flower and Drum Opera' gives an account of the formation and development of the Hunan Flower Drum Song and the classification of artistic genres.

In 2021 Hu Yiting's 'On the classification, style and artistic value of Hunan Flower and Drum Opera' gives an account of the formation and development of Hunan Flower and Drum Opera and the classification of artistic genres.

There are more studies of a single play, such as Liu Hai Xin Qiao (Liu Hai Xin Qiao), which has been widely circulated as a classic play of Yiyang Flower Drum Song, and almost everyone in the region can call out a few lines, with 14 journal articles on the play on the Internet. As many as 12 journal articles on the play have been published online. In 2012, Jiang Xi's "The New Expansion of Traditional Opera Adaptation - Research and Creation of Hunan Flower Drum Opera <Cai Kunshan Ploughing the Fields>" mainly composes and summarises the highlights of the play's adaptation, suggesting that the adaptation of traditional opera should focus on the living content, highlight the characteristics of the genre and be rich in contemporary connotations. In 2017, Zhang Yuanyuan's "Appreciation of the Traditional Hunan Flower Drum Song Liu Hai Xin Qiao" provides a more detailed discussion of the artistic style, song features, and singing characteristics of the classic play Liu Hai Xin Qiao while proposing initiatives to protect and support the development of traditional folk opera. In 2019, Zhang Linglei's master's thesis, A Study of the Script Form of Yiyang Flower Drum Song, provides a detailed discussion of the two script forms of Yiyang Flower Drum Song and a summary of the script creation and artistic achievements of Yiyang Flower Drum Song.

Yiyang Flower Drum Song provides a detailed discussion of the two script forms of Yiyang Flower Drum Song, as well as a summary of the script creation and artistic achievements of Yiyang Flower Drum Song. There are many studies on the internet about the music, staging, and singing of Hunan and Shaoyang Flower Drum Songs, mainly. He Jian's master's thesis in 2006, "A Study of the Singing Lyrics of Hunan Flower Drum Song," is a more comprehensive analysis of the characteristics of the singing lyrics of the Hunan Flower Drum Song, using the relevant theories of linguistics to comprehensively analyze the linguistic features contained in the singing lyrics of Flower Drum Song scripts, providing a reference for the creation and artistic appreciation of Hunan Flower Drum Song scripts and singing lyrics, with an analysis of Yiyang Flower Drum Song and related scripts in the text. Wang Sisi's Master's thesis in 2008, "Exploring the characteristics of Hunan Flower Drum Song rundown," focuses on analyzing and summarizing the methods, techniques, and characteristics of Hunan Flower Drum Song rundown, providing a study and reference for scholars of ethnic vocal music.

Xu Yanwen's master's thesis in 2014, A Study of the Current Situation, Problems and Countermeasures of the Changsha Flower Drum Opera Troupe, focuses on the origins of the Changsha Flower Drum Opera Troupe, introduces the current situation of the troupe's development, and proposes relevant measures to promote the troupe's development; the text partially examines and discusses the Yiyang Flower Drum Opera Troupe.

From 2013 onwards, theses dedicated to the study of the Yiyang Flower Drum Song have appeared, such as Xiao Cui's master's thesis in 2013, 'A Study of the Singing Characteristics of Hunan Yiyang Flower Drum Song,' which focuses on the singing and singing characteristics of Yiyang Flower Drum Song and provides a detailed introduction to the unique embellishment techniques of Yiyang Flower Drum Song, according to which countermeasures for protection and development are proposed.

Wang Ying's master's thesis in 2014, "Analysis of the Performance Characteristics of Hunan Yilu Flower Drum," elaborated on three aspects of the language characteristics, singing characteristics, and stage performance characteristics of Yilu Flower Drum, focusing on the artistic performance aspect:

Yang Bo's master's thesis in 2014, "An investigation into the artistic style and performance characteristics of Yiyang Flower Drum Song," focuses on the artistic characteristics of Yiyang Flower Drum Song in terms of the material taken, language and singing style, and also puts forward thoughts and countermeasures on the crisis faced by Yiyang Flower Drum Song;

Wu Maojun's master's thesis in 2016, "A Study of the Music of Yiyang Flower Drum Opera," focuses on the origin and development history, and artistic characteristics of Yiyang Flower Drum Opera from an artistic perspective and proposes countermeasures to promote the inheritance and development of Yiyang Flower Drum Opera. The master's thesis of Wu Yating in 2018, "On the comparison of the music and singing characteristics of Huayugu Opera in Yiyang, Hunan and Yiyang, Hubei," made a comparative study of the music and singing characteristics of Huayugu Opera in Yiyang, Hunan and Jingzhou, Hubei, exploring the commonalities and individuality of the two. In 2018, Tan Liyuan's master's thesis, 'Research and Case Analysis on the Management of Local Specialties Culture - Taking the Management of Yiyang Local Flower Drum Opera as an Example,' analyzed the development status of Yiyang local flower drum opera from the perspective of cultural management discusses the achievements and problems of the management of local specialties culture and proposes relevant countermeasures for solutions.

Development and Teaching Flower Drum Song

In 2012, He Luxiang's master's thesis, "On the Development and Promotion of Hunan Flower Drum Opera," mainly analyzed the origin and development of the Hunan Flower Drum Song, the classification and basic characteristics of the singing style, and proposed strategies for the development of Hunan Flower Drum Song from the perspectives of internal and external factors. 2021, Huang Huiya's "The Inheritance and Development of Yiyang Flower Drum Opera in the Perspective of New Media" explored the path of inheritance and development of the Yiyang Flower Drum Song from the perspective of new media. In 2021, Zhou Jin published "Research on Yiyang Flower Drum Song in the Perspective of Non-Foreign Heritage Protection," in which he proposed that Yiyang Flower Drum Song needs innovation in various aspects to promote the development of the genre by combing the singing tunes and musical characteristics of Yiyang Flower Drum Song, introducing the

basic situation of local troupes and inheritors. By combing existing research results, there is a relative lack of research on the Shaoyang Flower Drum Song, and the research is relatively homogeneous, mainly from an artistic perspective, with a few references to the protection and inheritance of the opera. As a comprehensive art form, it should be researched and analyzed in a multidisciplinary manner to expand further the connotation and scope of the Flower Drum Song. The author hopes to use the research theories and methods of folklore and communication to propose constructive measures and solutions for the preservation of the Flower Drum Song in contemporary times and to promote the simultaneous development of material and spiritual civilization so that this provincial intangible cultural heritage can continue to flourish in the new era and become a popular form of opera for young and old alike.

Conclusion

At present, there are not many studies on the heritage protection and status of local music culture, only a few studies on opera or different types of opera in schools, and some articles only realize the importance of traditional local opera in schools but do not put forward specific methods and suggestions for local music in schools, let alone a systematic and feasible plan. Although several schools in Hunan have introduced Flower Drum Song in the form of clubs, the clubs are only for a small number of students, while the music classroom is for all students, so introducing Flower Drum Song into the secondary school music classroom would be a better way to pass on the tradition.

References

William F. P., & William K. R. (2003). *Understanding curriculum*. Beijing. Educational Science Press.

Ai, X., & Zhao, R. (2019). Building headmaster leadership that integrates traditional Chinese educational management culture , *Teaching and Management.* (15), 42-45.

Cao, N., & Wang, L. (2009). On the relationship between ethnic cultural heritage and education, *Journal of Yunnan University for Nationalities: Philosophy and Social Science Edition.* (05), *137-141.*

Cui, X. (2006). On the morality of school management and its improvement strategies, *Educational Theory and Practice.* (11), 50-53.

Norwood, C. (1930). *The English Tradition of Education*. New York. E. P. Dutton and Company INC.

Huang, S. (2009). Research on school education strategies for the heritage of Shui ethnic culture, *Ethnic Education Research*. 20 (1), 56-5.

Luo, H. (2006). A few thoughts on developing traditional culture education. *Science Advisory.* (11), 53-54.

Ven, M. (2018). A Study on Music Teaching Materials in Middle School under the New Curriculum Standard, *Normal University*.

Qin, P. (2006). Getting out of the dilemma of traditional culture education, *Journal of Wuzhou College.* (04), 74-77.

Wang, J. (2006). Educational Anthropology of Ethnic Cultural Transmission, *Ethnic Education Research.* (3), 9-14.

Wang, Y. (2000). C*ultural Inheritance in Contemporary Chinese Families.* [Doctoral dissertation]. Jilin University.

William, F. P., & William, K. R. (2003). *Understanding curriculum*. Beijing. Educational Science Press.

Yu, Y. (2009). *Research on the heritage and development of rural culture during social transition*, [Doctoral dissertation]. Northwest Normal University.

Zhang, D. N., & Fang, K. (2004). *Introduction to Chinese culture (revised edition).* Beijing. Beijing Normal University Press.

The Employment of Undergraduates Music Major Students in China

Yang Liusong and Siriluk Charoenmongcolkij
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

****

Abstracts

The teaching goal of music majors in Chinese colleges and universities should be firstly to cultivate good musical talents in comprehensive aspects, secondly, to cultivate musicians into teachers with good music cultivation and high music teaching ability in primary and middle schools, and create conditions for basic music education in the future, providing excellent teachers as reserve energy. This article aims to explore and sort out the literature related to the employment of music majors. First, it mainly introduces the background of economic and social development and system reform of the employment of college graduates to deeply understand the historical background of the employment of college graduates. Secondly, it mainly explains the related concepts and formal connotations of employment. At last, the relevant study of the employment of college graduates has a clear understanding of the current situation of employment of college graduates.

Keywords: Employment; Undergraduate; Music Major Students; China

Introduction

Nowadays, a bachelor's degree refers to those who have completed four or more years of university study and have a bachelor's degree. Bachelor's degree in music refers to students with a bachelor's degree who have completed four or more years of university studies in music education and music performance. Music performance is divided into vocal music, piano, and instrumental music.For students majoring in music education, the education concept of cultivating talents by virtue should be infiltrated into the teaching, which is more conducive to improving students' cognitive level and humanistic quality and guiding them to form correct values. Students majoring in music education should master basic music theory knowledge and performance skills and a strong comprehensive ability. More importantly, they should assume the responsibility of education, implement reasonable talent training plans, optimize the structure of music courses, innovate education models and methods, and cultivate high-quality talents with The Times (Su, 2020 : 5).

Language expression ability is the most important means for teachers to "preach, teach and solve doubts" on the platform. Learn to lecture. Good at lecturing. This is the basic requirement for qualified teachers. The oral language of music teachers should be standardized, clear, with moderate intonation, standard expression, and full of emotion and appeal. Music teaching language should pay special attention to concise and enlightening.

The second is the ability to write on the blackboard. Blackboard writing ability can be divided into writing ability and layout design ability. First writing ability. Teachers must train their basic skills with "pen writing, brush writing, and powder writing." Second, layout design ability. Music teachers in the classroom, on the blackboard, write and copy the example, but also need to demonstrate, explain, and so on. Layout design can help students

* Received: February 6 2023; Revised: February 23 2023; Accepted: February 24 2023

understand the content of music teaching visually and is an important condition to improve the quality of music teaching.

The second is fan singing ability. Ma Junhong believes that in teaching, through vocal music teachers, students can solve the theory of vocal music that has not been digested in classroom teaching and the singing skills that have not been mastered by the "sound" to consolidate and improve the professional knowledge and skills students have learned, and constantly promote the improvement of the quality of vocal music teaching.

Then there is piano accompaniment ability. It requires students not only to have a solid basic theory of music, acoustics, music form knowledge, and good piano playing ability but also to develop the ability to respond to the accompaniment of songs, including the choice of accompaniment, the design of harmony, the arrangement of accompaniment types and the understanding and performance of song styles, to give full play to the role of the piano in music teaching and achieve the best teaching effect.

Finally, acting ability. Music teachers are responsible for organizing, guiding, and rehearsing extracurricular activities such as chorus, ensemble, dance, and artistic programs. Normal students should master a wide range of relevant knowledge and skills, including choral ensemble conducting, vocal theory, and singing ability, understand the basic performing methods of commonly used Chinese and western Musical Instruments, and be able to play one or two representative Musical Instruments, learn some dance knowledge and skills. Normal students should also have rich stage experience and performance ability (Ma, 2009 : 43).

Employment of music graduated degree in China

Higher education is undergoing profound change with the rapid development of our economy. Continuous large-scale enrollment expansion, the scale and subject setting of music majors in colleges and universities; With the corresponding adjustment, elite education has been transformed into mass education, which greatly improves the opportunities for the public to receive music education. As a result, many music graduates enter society every year. As the number of graduates increases year by year, the social demand gradually develops from the past "short supply" to the present "oversupply," resulting in many graduates not finding employment in time every year, forming the employment of music graduates a difficult situation. The following is a study of the employment situation of music graduates in China.

the current employment situation of music art students and the factors affecting the employment of music art students:

(1) Current employment status of music art students: With the rapid development of our social economy, the number of music majors is increasing yearly. The number of graduates of music and art is increasing year by year, leading to the market demand from the previous upsurge, gradually turning to the number of graduates "supply exceeds demand," resulting in the employment of fresh graduates of art is not timely, resulting in the employment of art students.

(2) Factors affecting the employment of music art students:

One is the need for more music graduates. The enrollment of art students majoring in music is increasing rapidly, and the enrollment of music majors in universities is also gradually expanding. However, the number of employed people greatly exceeds the number

of positions, which leads to the postponement of the employment time of graduates, or they are engaged in jobs unrelated to their major, which wastes the previous professional learning achievements.

Second, the choice of graduates' employment area is different from the government's incentive policy. Music and art students have too high expectations for their employees, the number of graduates surges, and the market appears to have a serious imbalance between the proportion of employment and graduates. Employment in large and medium-sized cities is saturated, but graduates are still flooding in. In less developed areas, job vacancies are hard to find. In response, the government proposed a strategy to develop the West. However, the mentality of graduates and the national employment policy does not adapt to the phenomenon that graduates find it difficult to find jobs.

Third, graduates need more employability. With the rapid development of the social economy, the talent demand of employers has changed a lot compared with the past, and there are differences between the talent training strategy and the market demand. The lack of employability of college students is mainly manifested in two aspects: first, college graduates' response to the market demand is not fast enough, and the lack of education commensurate with the social demand for professional personnel training: Secondly, universities continue to expand the scale of enrollment, leading to a serious shortage of teachers, the ratio of teachers and students problems, logistics and teaching management cannot keep up with the development of the situation, not conducive to the training of professional talents.

Due to these reasons, music art students must choose major courses at admission and learn other relevant courses after admission. However, many students put time and energy into major courses and did not make room for other courses, not conforming to the cultivation requirement of talents with exclusive ability. Especially in recruiting teachers, the requirements for music teachers are not only to pass the main item but also to be skilled in using commonly used teaching instruments. Graduates whose main item is vocal music can also play the piano. This requirement becomes an obstacle to the entry of graduates, which is caused by the graduates' need for a more careful understanding of the employment situation and needs.

Music education graduates majoring in colleges and universities mainly engage in music teaching in primary and secondary schools. Its nature determines that the employment scope is narrow and the social demand is relatively small. Now employers also put forward higher and higher requirements for graduates, requiring outstanding professional results and excellent comprehensive quality. Therefore, the employment situation of college students majoring in music education becomes more and more severe.

Employment status:

A surge in the number of new college graduates seeking jobs and unemployed graduates from previous years and slowing economic growth has made it difficult for graduates to find jobs. In order to ease the employment situation of college students, all sides of society are brewing a mechanism to ensure employment. The General Office of the State Council has unveiled a series of measures to help college students find jobs. The Ministry of Education is also actively taking a series of practical and effective policy measures to promote the employment of college graduates. Nowadays, the employment orientation of college students appears to be the phenomenon of "four, not four hot." That is, they do not want to go to the grassroots, do not want to go to the countryside, do not want to go to the

west, do not want to go to the company, but are keen on the city and coastal, keen on civil servants, keen on state-owned enterprises, keen on a high salary. In order to solve the problem of employment of graduates, colleges, and universities strengthen the guidance of employment and career planning of college students in various forms, rely on various documents issued by the government, guide students to change the concept of employment, and encourage students to work in the grassroots, western and rural areas with various preferential policies. However, the effect is insignificant, and there is no fundamental change in the employment orientation of college students.

Music education major is a traditional teacher's major. Normal universities, comprehensive universities, and music schools have almost this major, mainly at the undergraduate level. In addition, under the situation that the country vigorously develops higher vocational and technical education, higher vocational and technical education develops rapidly. Many higher vocational colleges have set up art departments or education departments successively. In recent years, the number of graduates majoring in music education has increased significantly.

On the other hand, now employers have put forward higher and higher requirements for graduates, requiring outstanding professional results and excellent comprehensive quality. Each college music education major and its graduates form a kind of invisible competition. The employment situation is grim.

Employment trend of fresh graduates: Music education graduates have a higher career target, hoping to work in Beijing or economically developed provinces and cities after graduation; Lack of confidence in the employment competitiveness of the undergraduate degree level of the major; The choice of career is narrow, most graduates think that the major is engaged in teachers, actors, educational management, lack of ideas and vision for career development; Single employment information channel and insufficient employment guidance.

Employment characteristics of graduates:

(1) Music education graduates have strong employment competitiveness

The top three choices of graduates are good overall quality (76.1%), strong social adaptability (42.8%), and solid professional foundation (42.8%). The reasons why employers are satisfied with the graduates of our college are mainly reflected in three aspects: high basic quality (44.9%), strong professional ability (62.3%), and strong self-adaptation ability (37.7%). The Conservatory of Music belongs to the category of professional music education, "training is singing, performance, music creation, music research, music education teachers and other specialized music talents." Therefore, the students have specialized, refined, profound performance, singing, and other professional skills. In addition to students' education and training and personality characteristics, graduates in the above three aspects have a strong competitiveness in employment.

(2) The initial employment rate of music education graduates is not high

After several years of struggle, exploration, and exercise, many graduates have been admitted to graduate school, no longer pursue a high degree, and have found a way out, employment. In short, no matter from the college's training methods for college students or the results of the investigation and analysis of the employment situation of college students show that the employment direction of music education majors in the college of music will continue to develop on the basic situation in the past, and the economically developed areas as the ideal city for employment.

Graduates' ability to apply for jobs has a crucial impact on employment. The ability to apply for a job includes professional ability, practical ability, and interview ability. Professional competence is divided into "theoretical knowledge" and "professional skills." The former mainly means that students should have a solid knowledge of musicology and music education. Professional skills mainly refer to students' ability in vocal singing, musical instrument playing, piano playing, and accompaniment. Practical ability includes "teaching practice" and "extracurricular practice." Interviewing skills include "sales ability" and "professional presentation." Show professional skills on the spot according to the assessment requirements of the employer, usually including lecturing, singing, improvising, and organizing activities on the spot. Interview ability depends on professional ability and practical ability to a large extent and is also a key link to determine the job's success.

Whether the competence of the work can better play the role of music teachers, Work competence, including adaptability, development, and promotion ability, needs to be better reflected in the curriculum setting of musicology majors in ordinary universities. To apply for a suitable teaching post, whether competent work whether better play the role of a music teacher largely depends on these three abilities. Therefore, the training unit must attach importance to cultivating students' ability to work to lay the foundation for the sustainable employment of college graduates.

The following is an analysis of the employment of music graduates:

The weak professional ability of musicology graduates is related to teaching and curriculum. On the other hand, it is closely related to students' learning initiatives. Students learning initiative plays a crucial role in improving professional ability. Unreasonable employment concept: the employment target mainly focuses on primary and secondary schools or institutions, and the postgraduate enrollment rate is far lower than the national enrollment rate; Few choose to start their businesses, which is bound to have a certain impact on the employment rate and employment quality. The number of students who start their businesses is zero. After failing in postgraduate entrance examination or applying to public institutions, most students flock to local art training institutions instead of starting their businesses according to their professional strengths. Secondly, the ability to apply for or take the test needs to be improved: the interview process in the scene performance and professional display ability needs to be improved. On the one hand, more is needed to prepare for the exam, or there is a large gap between the school and the self-level; On the other hand, some students did not adjust in time, which eventually led to failure in the exam.

Through their analysis, comprehensively improving graduates' ability to apply for jobs is the fundamental guarantee to achieve their employment; Guiding students to establish a diversified employment view is the prerequisite for successful employment of graduates. Establishing and implementing an accurate employment assistance system is the basic guarantee of successful employment of graduates. The ability to work is related to the sustainable employment of training units **(**Chen et al., (2020 : 2).

The employment of music graduates currently has the following problems:

First, employment guidance work in our country is still at a primary stage, and the lack of specialized and systematic research, especially music professional employment guidance work, still has many problems. Employment guidance work has yet to run through the whole university education process. The content of employment guidance is single, the effectiveness could be stronger, the professional degree of guidance institutions could be higher, and the guidance lacks the combination of professional music disciplines.

The second is the psychology of choosing a career for music graduates: they have a conservative understanding of the employment concept. Influenced by bad traditional concepts, they pay more attention to whether the unit is in the city and whether the welfare is high. They are interested in something other than general schools, undertakings, or enterprises. The subjective initiative could be better in the process of choosing a career. While cultivating professional skills, we should comprehensively improve the comprehensive quality, strengthen the "active learning and application of music theory and skills," and realize the characteristics of accelerating innovation and internal development of social professions. Entrepreneurial consciousness is weak and closely related to the student's long-term family edification and the professional training and practical spiritual exercise received during school (Yang, 2014 : 2).

There are several factors affecting the employment of music graduates:

First, the social demand for music talents has changed: after many music graduates entered society, the employment pressure has increased sharply. The supply of some original ordinary job candidates exceeds the demand. At the same time, due to social transformation and institutional reform, the number of performances of most professional performances and entertainment groups has decreased significantly. In addition, many technical and skilled positions cannot recruit suitable talents, and many new positions with musical skills are in serious shortage.

Second, the current employment ability of music graduates needs to be improved: the main reason is that the comprehensive quality of students needs to improve. Employability is the comprehensive embodiment of various abilities. The traditional teaching mode influences many students. Students are strongly aware of major items but need to pay attention to learning other courses. The recruitment of music teachers in primary and secondary schools needs to be playing, singing, singing, and dancing talents and our students could be better at music teaching.

Third, outdated employment concept: students' actual professional ability and ability to adapt to society cannot quickly meet the requirements of employers. Employment concept, there are some misunderstandings, self-evaluation needs to be lowered, unrealistic, and too high expectations. Career planning out of touch with social reality is too "idealistic." Mainly reflected in the salary, region, position, industry and professional pairing, and other aspects are too high, the result will inevitably lead to multiple employment choices and cannot meet the requirements of employers.

Fourth, the training mode is out of line with social needs: students have a strong sense of "major" after entering the university. They tend to focus on the major courses and ignore the learning of other courses and the cultivation of comprehensive quality. In addition, some universities blindly expand enrollment regardless of the teacher-student ratio, resulting in the existing educational resources failing to meet teaching needs after enrollment expansion. The quality of talent training cannot be guaranteed.

Fifth, the declining quality of students: the continuous enrollment expansion of music majors in colleges and universities is at a disadvantage in terms of teachers, teaching conditions, school reputation, and geographical location, so it is not easy to attract students with high cultural quality and professional level to apply. Secondly, many music majors need more interest in professional learning, lack learning motivation, have a narrow scope of knowledge, have unreasonable knowledge structure, and have professional performance and comprehensive quality that cannot be satisfactory.

In short, facing the increasingly difficult employment situation of music graduates, colleges and universities must carefully analyze the social needs, adjust the talent training mode, and guide the music graduates to maintain a good attitude; To educate students to adjust their employment expectations, improve their cultural quality and professional level, and enhance their employability (Li, 2012 : 53).

Yuan Duoyi (2021 : 2) believes that "pressure on the employment rate of college graduates," "it is not easy to carry out guidance on employment and entrepreneurship," and "it is difficult to promote school-enterprise cooperation on time" are the main factors. In the face of the double pressure of the increasing number of Chinese students in universities and the COVID-19 epidemic, employment guidance work has brought difficulties. The contradiction between supply and demand in the job market in the past two years, the imbalance between supply and demand, and the employment rate of graduates are likely to have a downward trend. Under the epidemic's impact, much school-enterprise cooperation cannot be promoted on time, or the number of graduates can be reduced, hindering graduates' internship and employment opportunities.

Yuan Duoyi believes that the factors affecting the employment situation of musicology graduates in colleges and universities are first that the professional superiority of college graduates brings high employment expectations, and the gap between reality and ideal is easy to cause dissatisfaction and panic in graduates. The second is the need for more supply and demand in the employment market of various industries under artificial intelligence. Secondly, lack of social experience and adjusting employers' recruitment plans make employment more passive. Moreover, the special period of individual cities sets the threshold of international students and controls the limitations of foreign registration. Secondly, the abandonment of employment opportunities in medium and high-risk areas and the normal preparation process of employment time need to be adjusted. Instability in individual regions limits employment opportunities. In response to the national policies of the epidemic, the number of people should be avoided. Under certain circumstances, cultural and artistic performances should be restricted, the artistic economy should be restricted, and the number of new situations should be reduced.

Even so, Yuan Duoyi believes that the employment of music graduates is still a combination of difficulties and opportunities, "after the epidemic prevention and control is stable, employment opportunities will gradually increase, but the social demand will also change, so that graduate’s employment and entrepreneurship difficulties and opportunities will increase. Musicology graduates should study hard to actively prepare for all kinds of recruitment, adjust their mentality, recognize themselves, adjust to the best state, and meet all kinds of challenges with the most enthusiastic and positive attitude. Use the Internet to do career planning, improve the core competitiveness to expand the employment field, in response to the Party Central Committee to encourage self-employment, in the face of the current employment situation is tense, as well as the reality of their dissatisfaction can choose to continue to study, improve their education and value to better prepare for employment.

The number of students majoring in music education is growing increasingly. The problem is that the number of Chinese college music graduates exceeds the market demand, and the imbalance is serious. Music education graduates lack teaching experience, and the number of students increases, which limits the time and energy that professional teachers can allocate to each student. It is not easy to ensure students' overall level. In addition, various colleges and universities music education majors must be equipped with perfect and sufficient

hardware and software facilities. The lack of relevant teaching resources and practical teaching results in some music graduates needing more practical teaching experience. This kind of teaching situation will inevitably lead to the music education graduates failing to meet the market's high demand, and, inevitably, they are in a weak position when they are in line with the market.

Music education graduates are mainly teachers, most of whom are oriented toward music education in universities and primary and secondary schools. When colleges and universities recruit music talents, education, and comprehensive quality requirements are high, and the recruitment threshold is higher and higher. At present, under the background of continuous integrated development in the field of education, the rapid reform of our social and economic system, and the transformation and development of traditional professional literary and art groups in China towards the direction of private participation. The downsize and integration of traditional professional literary and art groups and new literary and art groups also reduce the demand for professional music talents. Overall, the employment of music education graduates is shrinking, and the employment channels are narrower. This makes the employment competitiveness of music education graduates greater, in the process of job hunting repeatedly hitting a wall, and the existing employment mode could be more optimistic.

In addition, good implementation of government employment guidance policies greatly impacts college graduates. However, most regions and schools need to seriously implement employment guidance according to the situation and demand of graduates and the market, leading to many employment guidance policies being just a formality (Li, 2020 : 32).

Conclusion

There are three factors affecting employment.

1) Economic and social environment: With employers' actual demand decreasing, art graduates' employment market has changed from a short supply a few years ago to an oversupply. In addition, the nature of the work of music graduates determines that their employment scope is small and their job selection needs to be higher. The aggravation of this contradiction will inevitably reduce the employment rate of music graduates.

2) Colleges and universities: the overall ability and quality of musicology students are uneven, and their overall ability level cannot meet market development needs. On the other hand, in the course design, there are some little places in the education of musicology students in colleges and universities. It needs to include the development of practical ability or the cultivation of theoretical quality of students majoring in musicology. As a result, students' flexibility cannot keep up with the development of society, and the time for training professional skills could be better. As a result, musicology graduates have some defects in developing professional ability and quality, which cannot meet the needs of social development and the market.

3) Student concept: many musicology graduates' employment concept has not kept pace with The Times, and they still hold the old-fashioned concept of "waiting" and "relying on" in the process of choosing a career. They must treat their employment situation positively, correctly, and actively, thus delaying their best opportunity to get a job. In addition, some students lack awareness of the employment crisis and ignore the ability to learn during the whole learning process, resulting in insufficient ability, backward concepts,

and other phenomena, which lead to the dilemma of being unable to meet the needs of employers.

References

Chen, L., Yao, H., & Hu, Y. (2020). A Study on Improving the Employability of Musicology Undergraduates, Based on the Employment Situation of 2019 Graduates from the School of Music of Suzhou University of Science and Technology. *Journal of Shandong University of Arts.*

Li, X. (2012). Reflections on the employment situation and countermeasures of college music graduates. *Music Theory and Music Workshop*.

Li, Y. (2020). Research on the current situation of domestic music education employment market and the existing integration mode. *Chinese Literary Artist*.

Ma, J. (2009). Study on Learning ability and cultivation strategy of students majoring in Music education in normal universities. *New Curriculum Research (mid-day issue) Quality Education.*

Su, L. (2020). Analysis of College Music Education Mode under the concept of Lide and Cultivating People. *Art Education Forum*.

Yang, A. (2014). College of Art, Baoshan University, Analysis of Employment Situation and Research on Employment Guidance for Music Graduates. *Northern Music*.

Yuan, D. (2021). Employment Analysis and Countermeasures of Musicology Graduates under the influence of COVID-19. *Mass Literature and Art*.

The Development of Online Teaching Methods and Applications for Higher Education in China

Gu Chenyuan and Nicha Pattananon
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

****

Abstracts

Digital technologies are now an integral aspect of the university student experience. Network education has become an important means for students to acquire, analyze and utilize information. With its advantages of resource sharing, learning freedom, high openness, personalized teaching and learning, network education has been accepted and utilized by more and more learners. COVID-19 has accelerated the digital transformation of higher education. This article presented the development of online teaching methods and applications for higher education in China.

Keywords: The Development of Online Teaching Methods; Applications for Higher Education; China

Introduction

Nowadays, technology changes extra swiftly than in another factor in human history. Global economic improvement and hastily changing technologies require new and distinctive abilities to be engaged as international virtual citizens. Emerging technological traits are also being carried out to training, effectively enabling cross-geographic verbal exchange and visible and innovative interaction. Exploring Education Emerging Technologies Tools and resources designed to help newbies from various backgrounds from round the sector adapt to the demands of today's fast-paced global. In 5G technology, digital technological reform and the popularization of social media have promoted the rapid improvement of Internet training. The conventional teaching mode is going through exceptional challenges. The technology, which includes MOOCs, SPOCS, Mobile applications and so on，impacts on significantly the traditional teaching mode, that is selling the reform of the traditional better training to the course of records technology.

In particular with mobile technology, it was repositioned as being extra than just a communication tool. Supported by way of advancements in era together with Wi-Fi community improvement and the growth of functionality in gadgets, researchers apprehend the fact that cell technology is hastily being used as a learning tool. Portable devices like smartphones, tablets, and e-book readers are placed as powerful gadgets for college students' getting to know. Thus, the idea of "mobile learning" (m-learning) has been set up to link up "mobile" and "learning", joining previously separate concepts. M-learning is proposed as an improvement in e-leaning as well as a brand new and impartial a part of e-learning.

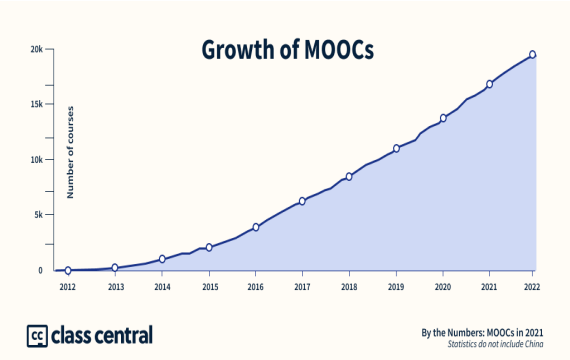
In current years, with the general adoption of smartphones with computing electricity corresponding to desktop computer systems, cellular programs (apps) have skilled a surge in reputation. With the rising popularity in using apps, mobile technologies have excessive capability for academic use, specifically in university research. The availability of mobile

* Received: January 31 2023; Revised: February 13 2023; Accepted: February 15 2023

apps for educational use, the reduction of price of using cellular networks to go online, and the boom of mobile bandwidth capacity are getting the enablers for the technology of cell learning revolution. Prior studies also indicates that the usage of cell apps in gaining knowledge of and coaching can help to engage college students in lectures, and apps have massive effects on the development of getting to know by means of college students.

MOOCs

Massive Open Online Courses (MOOCs) have quickly garnered attention and become a popular learning platform (Bolliger & Erichsen, 2013 : 1). For instance, in 2011 Stanford enrolled 160,000 students in their offering of a MOOC on artificial intelligence (Jordan, 2014 : 5). MOOCs are an unprecedented type of learning environment, and world-class universities now offer students credit for completing this new form of course in lieu of traditional face-to-face classrooms. Ten years ago, over 300k learners were taking the three free Stanford courses that kicked off the modern MOOC movement. Now, a decade later, MOOCs have reached 220 million learners and 19.4K courses., excluding China. In 2021, providers launched over 3100 courses and 500 micro credentials (Shah, 2021 : online). The chart shows the growth of MOOCs over the past decade, according to a report by Class Central, an internationally renowned third-party online education provider.

New Registered Users	2019	2020	2021	Total
coursera	8M	31M	21M	97M
edX	5M	10M	7M	42M
swayam	NA	6M	6M	22M
Future Learn	1.3M	4M	2M	17M

class central

Figure 2-2: *Growth of MOOCs Number of New Registered Users*
Source: https://www.classcentral.com/report/mooc-stats-2021(accessed Oct.15.2022)

One of the top three MOOC providers, Coursera, announced that it enrolled seven million new students in 2015, totaling seventeen million students in their database. And more recently, with 113 million registered learners as of September 30, 2022. Coursera partners with over 275 leading university and industry partners to offer a broad catalog of content and credentials, including Guided Projects, courses, Specializations, certificates, and bachelor's and master's degrees.

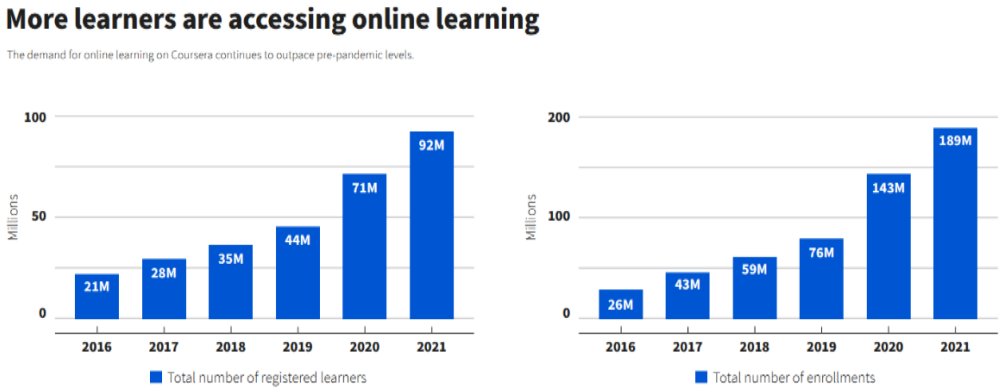

Figure 2-3: Coursera Impact Report 2021 Executive summary
Source: https://about.coursera.org/press/wp-content/uploads/2021/11/2021-Coursera-Impact-Report.pdf (accessed Oct.15.2022)

These numbers clearly indicate MOOCs have generated interest from students and educational institutions alike. Tsinghua University's "Xuetang Online" MOOC platform was launched in 2013, the first MOOC platform in China, following the three MOOCs of Coursera, Edx and Udacity in the US. At present, Xuetang Online offers more than 1,900 quality courses covering 13 disciplines from leading universities at home and abroad, such as Tsinghua University, Peking University, Fudan University, University of Science and Technology of China, as well as MIT, Stanford University and University of California Berkeley. According to a report by Class Central, an online education institute, the number of courses and cumulative users of Xuetang Online ranks among the top three in the world and first in China. In a context of huge demand among Chinese students for quality instruction delivered online, MOOCs have emerged as educational tools that can meet the learners' needs and interests.

In 2015, the Ministry of Education of China issued *the Opinions on Strengthening the Application and Management of Online Open Courses in Colleges and Universities*. The rise of many online learning platforms, such as MOOCs, has created a brand-new teaching model and brought new development opportunities for education, according to the document. In order to promote the construction of network teaching platforms, we put forward the requirements and tasks of course construction to further support and standardize the development of network platforms. In 2016, the Ministry of Education issued *the Guiding Opinions on Deepening Education and Teaching Reform in universities affiliated to the Central Government*. According to the document, we will combine science and technology with teaching, innovate teaching models, promote mixed online and offline teaching on campus, offer a series of high-quality courses online for students to learn, and promote student-led teaching methods reform. The document states that teachers' workloads include the introduction of online courses, and that students taking online courses can also count towards students' required credits. This enhances the enthusiasm of teachers and the enthusiasm of students to learn. Policy support has created favorable environment and conditions for online and offline blended teaching. MOOCs are booming in China, with course platforms such as Xuetang Online, Good University Online, China University MOOC, Chaoxing Erya and Wisdom Tree being put into use. According to the Third China MOOC

Conference in 2016, there are more than 130 domestic MOOC platforms (Cai and Liu, 2017 : 45-49).

The COVID-19 global pandemic highlighted how MOOCs can play a role in providing instructional and learning opportunities to a broad audience (Suanpang et al., 2021 : 17-21). Since the outbreak of COVID-19 in 2020, MOOCs have played a very important role in the teaching activities of universities and schools around the world, with Chinese universities conducting the largest online education in the world. The 2022 World MOOCs and Online Education Conference will be held online. At the conference, the Ministry of Education of China introduced the development achievements of MOOCs and online education in China. Over the past decade, online education in China has been changing rapidly. The number of MOOCs in China has reached 61,900, with more than 370 million registered users. In a decade, the number of MOOCs has increased tens of thousands of times, and the number of registered users has increased millions of times.

As noted above, perhaps one of the fastest growing online learning environments is that of Massive Open Online Courses (MOOCs) – huge online courses taught to tens of thousands of people by world-renowned scholars free of charge. Relying on modern information technology, MOOCs provide a large number of excellent higher education resources for the society, and effectively enhance the effect of scale and socialization of higher education. Guided by MOOCs, China has promoted the continuous deepening of education and teaching reform in colleges and universities, ushering in a learning revolution in colleges and universities across the country, which is changing the way teachers teach, students learn, school management and education.

SPOCs

And while there is excellent potential for MOOCs, the dropout and completion rates continue to hinder widespread adoption (Aldowah et al., 2020 : 21-28). The emergence and rise of MOOCs have aroused extensive debates on whether such courses can meet Chinese learners' needs and if these courses can continue the kind of expanding enrollment that has been seen in Western countries. As Rai and Chunrao (2016 : 11-19) noted, MOOCs represent a positive trend in higher education, but the attractiveness of their role in student learning is diminishing. With the advent of the post-MOOCs era, new online learning methods such as MOOL, DLMOOC and SPOC have emerged one after another.

Small private online course (SPOC) is a concept pioneered by Professor Armando Fox. SPOC is a new online course improved on the basis of MOOC, which is mainly characterized by its small scale and restricted access to learning objects. It can set up specially set online courses for students from different grades and majors (Chen & Yang, 2015 : 7-12). Compared with MOOC, SPOC absorbs and inherits the advanced ideas of MOOC, gives better play to the potential of MOOC, changes the traditional teaching structure, realizes the effective flip of the existing classroom, and finally improves the teaching quality. Therefore, SPOC can also be considered as a branch of MOOC. MOOCs have revolutionized the way of education around the world, while SPOC continues to explore the reform of education and teaching in universities, which shows that people's understanding of MOOCs is becoming more and more rational (He & Xie, 2018 : 43).

SPOC emphasizes small-scale and restricted open learning for specific learning groups. Only allowed students can participate in the course. The small range of privatization can be one class or multiple classes of the same course in a school, which is consistent with the traditional educational mode. Teachers using SPOC can provide students with more effective learning supervision and targeted guidance. In terms of teaching resources development, SPOC adheres to the characteristics of MOOC teaching design, development and production, and can share excellent course resources in the platform of organizations at all levels. After the introduction of network resources, colleges and universities carry out localized transformation according to school conditions and learning conditions, creating a mixed teaching environment that not only integrates the advantages of MOOC, but also makes up for the shortcomings of traditional classroom courses (Kang, 2014 : 85-93.).

In 2019, the Ministry of Education issued the *Implementation Opinions of the Ministry of Education on the Construction of first-class Undergraduate Courses* (Higher Education [2019] No. 8), which clearly pointed out that Blended Learning of Online and Offline First-class Courses. It mainly refers to the transformation of campus courses based on MOOCs, exclusive online courses (SPOC) or other online courses by using appropriate digital teaching tools and combining with the actual situation of the university, arranging 20%-50% teaching time to implement online autonomous learning for students, and organically combining with offline face-to-face teaching to carry out flipped classroom and blended teaching. Create a blended learning “Golden Course” that integrates online courses with classroom teaching in own university.

The Use of the Applications (APPs) in Chinese Higher Education

With the rapid development of computer and network technology, the application of mobile app has been involved in all walks of life, especially education. Mobile technology has ushered in mobile learning as a brand-new learning model. Mobile learning is a new learning model that includes personalized, flexible, and context-based teaching and learning while providing interactivity, mobility, timeliness, incorporation of multimedia elements as well as the ability to overcome multiple temporal and spatial barriers as it can be used anytime and anywhere. Mobile learning allows educators to generate digital learning solutions for learners that can be used anytime and anywhere as required in order to achieve results that cannot be achieved with other current educational models. The Horizon Report 2012 released by the New Media Consortium pointed out that the use of mobile applications (APPs) and tablet computers will be mainstream within the following year. Mobile learning should target advanced learners in order to realize its maximum potential as a tool for inspiring deep reflection, interaction, and collaboration. APPs and Electronic books (E-books) are some of the mainstream mobile learning tools that are currently available. Such tools are also becoming increasingly popular amongst learners as well (Min Jou et al., 2016). It is clearly pointed out in the development plan of Chinese education informatization that promoting the integration of information technology and teaching should be one of the tasks for the development of Chinese education informatization, attention should be paid to the innovative application of information technology in teaching, and the advantages of information technology should be given full play and smart phones should be used as teaching AIDS in education (Deng & Huang, 2021 : 72-73).

Commonly Used Educational APPs

The wide use of smart phone in the education teaching caused by the change of the need to explore constantly and take positive means will be able to promote the education level of our country to a great extent and promote the improvement of national quality. Education APPs is applied to the mobile intelligent terminal, can help learners to learn the application. It is used by more and more people because of its interactivity, convenience and autonomy. Due to the high cultural quality, ability to accept new things and high requirements for information acquisition, college students' usage rate of smart phones is significantly higher than that of other groups, with strong particularity. As an important mobile terminal at present, smart phone has been widely used by college students, and has become an indispensable part of college study and life. This teaching mode has higher requirements for the professional level of college teachers. Teachers are not in the classroom blackboard teaching, not only professional theoretical knowledge solid, but also keep up with the pace of The Times, mining students learning characteristics, the application of network technology to assist teaching. Teachers need to strengthen the research on the application of smart phones in teaching during the teaching process, so as to give full play to the value of mobile phones and apply them to daily teaching to achieve good teaching effects.

Under the guidance of the government and the continuous research of educational product companies, the development and application of educational apps have been widely paid attention to. In the near future, education APPs will definitely be better integrated into teaching and classroom. At present, mobile education apps commonly used in Chinese higher education can be divided into the following categories:

The first category is learning APPs relying on MOOCs platform: such APPs mainly include Xuetang Online, Chinese University MOOC, Good University Online, Learning Pass and Wisdom Tree, etc.;

The second category is webcast teaching: such APPs include Dingding, Tencent Meeting, Zoom, etc.;

The third category is e-reading: such APPs include Superstar Mobile Library, Knownet and so on.

"Xuetang Online" APP is based on a Chinese MOOC platform developed and launched by Tsinghua University in 2013. It is committed to providing systematic higher education for the public through free courses offered by first-class universities at home and abroad, aiming at providing every Chinese with the opportunity to enjoy high-quality educational resources. In 2014, we obtained the only official authorization of edX platform courses in mainland China and introduced excellent MOOCs from world-class universities. "Good University Online" APP is based on a Chinese MOOC platform independently developed by Shanghai Jiao Tong University. Relying on this platform, Shanghai Jiao Tong University has implemented strategic cooperation with Baidu and Jinzhi Education. Currently, the MOOC resources are only available to registered members of partner organizations. "China University MOOC" APP is a collaboration between NetEase and Higher Education Press, namely "Love Course" Net and NetEase Cloud Class. It undertakes the task of national high-quality open courses of the Ministry of Education, and provides MOOC courses of famous universities in China to the majority of learners. "Learn Pass" APP is an application that integrates mobile teaching, mobile learning, mobile reading and mobile social communication based on Chaoxing platform and developed by Beijing Century Chaoxing Information Technology Development Co., LTD in 2016. Affiliated to Shanghai

Excellence Ruixin Digital Technology Co., LTD., “Wisetree” is also a large credit course operation service platform in China.

Aim at the use and comparative study of these APPs in teaching and learning, Bi Qiao, Lin Ming and Xu Yan respectively analyzed and studied several commonly used MOOC platforms in China (Bi, 2015 : 61-64. ; Xu,2019 : 80-82).

Learning Pass APP based on Chaoxing MOOC Platform

Learning Pass APP is a professional mobile learning platform for knowledge transmission and management sharing based on the principles of nervous system, which integrates the massive digital resources of books and periodicals and high-quality course resources of Chaoxing Company and is oriented towards mobile terminals such as smart phones and tablets. Compared with the limitations of Chaoxing MOOCs in time and space, Learning Pass APP can provide users with more convenient and faster mobile learning services. So far, nearly 35 million users, including teachers, students and other off-campus learners, have registered to study on Learning Pass APP. Teachers can invite qualified students to join the class through self-built courses, design and manage class teaching activities, and also manage class activities for existing courses on Chaoxing MOOC platform. Learning Pass APP supports the global screen projection function of applications within the platform, and teachers can easily realize the intelligent control of teaching courseware and resources.

Based on the Chaoxing MOOC platform, Learning Pass APP introduces the international advanced MOOC concept, gathers famous teachers and courses from famous universities, and shares high-quality teaching resources to the whole country through the Internet. By 2021, there are 521 online courses covering six dimensions: comprehensive literacy, general ability, innovation and entrepreneurship, foundation for growth, compulsory public courses and personal development. The core comprehensive literacy module is divided into six parts: civilization origin and historical evolution, human thought and self-cognition, humanistic accomplishment and artistic appreciation, scientific discovery and technological innovation, economic activities and social management, and sinology classics and cultural inheritance, which covers all the knowledge system that students should master in the process of general education. In 2016, the platform also introduced innovative modules and functions such as reading task points, real-time live interaction, rich media thematic creation and sharing, and learning social communication based on mobile Internet, which further enriched the teaching form, enriched the teaching content and improved the teaching level. In 2018, on the basis of the original single product dimension of network general courses, Chaoxing Platform was comprehensively upgraded to a full range of general education services, helping colleges and universities to build a closed ecological loop of general education, and realizing Chaoxing’s self-breakthrough and improvement once again. In 2021, the micro-reading function of the Super Star platform was launched. At present, it has included more than 7,000 kinds of domestic periodicals, including more than 1,200 kinds of core periodicals, and realized the joint retrieval of hundreds of millions of journal metadata. According to the statistics of Chaoxing Company, since the platform was opened in 2011, the users of Chaoxing have spread across all provinces and cities except Hong Kong, Macao and Taiwan, and the number of university users has exceeded 1900, covering about 70% of universities in mainland China.

Compared with the course construction and powerful learning data tracking and statistical functions of the Chaoxing platform, Learning Pass APP focuses more on the construction and sharing of learning resources. The mobile library column provides a large number of books, periodicals, newspapers, open courses and other learning resources; The mobile museum column recommends some domestic museums, national treasures and exhibitions for learners. Small program, school recruitment and employment, creation tools, interactive tools and other columns to provide users with a variety of consulting information; With the help of the cloud disk, notes and collection functions of Learning Pass APP, important information resources in the platform can be collected at any time, reducing the storage load of mobile phones and other mobile terminals, convenient for users to store and extract information again (Miao, 2019 : 6). Teachers can carry out built courses and classes on the Chaoxing platform, and assist in completing teaching activities by organizing student check-in, live broadcasting, answering, topic discussion, questionnaires, and handing out homework by Learning Pass APP. Through the APP, students can search and read materials, study courses, online questions and answers, and take online exams.

Characterized by "independent learning, combination of learning and testing, concentrated discussion, in-depth classroom (self-study), and after-class expansion", the deep learning mode combining online and offline organically builds a learning environment for students aiming at cultivating deep thinking ability, critical thinking ability, and theoretical and practical ability. While guiding students to learn independently, it promotes students' internalization of knowledge. Implement deep learning. It is helpful to promote the change of teaching mode from teacher-centered to student-centered (Zhu, 2022 : 117-120). Therefore, through the use and comparison of various platforms and APPs, combined with the situation of universities and students, as well as the characteristics of Chinese Morden Music History course, this study will carry out SPOC courses by using Learning Pass APP and Chaoxing platform. Learning Pass APP and Chaoxing platform support university teachers to create their own SPOC courses, which is conducive to flipped classroom teaching and online and offline blended teaching, and can provide cognitive, resource, emotional, situational, interactive, evaluation and other aspects of support. The deep learning mode combining teaching App, SPOC and physical classroom integrates the dual advantages of MOOC and traditional classroom teaching, and realizes the coordination and unification of online teaching and offline teaching.

Related Teaching Models

The teaching of Chinese Modern Music History in this study will take advantage of the online resources of Chaoxing platform to bulid SPOC course. And use the blended teaching model of combining Learning Pass APP and offline classroom. This teaching mode combines the dual advantages of MOOC and traditional classroom teaching, achieving the coordination and unification of online teaching and offline teaching.

BOPPPS +PBL

BOPPPS teaching model is derived from the Canadian Teacher Skills Training System (ISW). It is goal-oriented and student-centered. It is a closed-loop teaching activity model famous for effective teaching and emphasizing student participation and feedback (Zhang & Zhu, 2016 : 21-25.). BOPPPS teaching model divides the teaching process into Bridge-in, Objective, Pre-assessment, Participatory Learning, Post-assessment and Summary are six

steps. Stimulate students' learning motivation and interest through introduction; The release of the goal can make students clear their learning objectives and achieve target-oriented; Pre-test helps teachers to understand the existing knowledge structure of students, so that teachers can carry out effective teaching design, flexible adjustment of teaching content and progress; Various forms of teaching activities such as answering, group discussion, role play, etc., encourage students to participate in classroom teaching in an all-round way to realize the internalization of knowledge; The post-test tests the students' mastery of knowledge and helps teachers to understand the teaching effect; By reviewing and summarizing the classroom teaching content, assigning homework and predicting the content of the new class, we can connect the previous with the next. It can be seen that the design idea of BOPPPS teaching model is clear, practical and operable.

PBL (Problem-Based learning, problem-based teaching method), proposed by Professor Barrows in McMaster University in Canada in 1969, has become a teaching method widely used in the world. The traditional teaching method is subject teaching and teacher teaching, while the PBL teaching method emphasizes students' independent learning. PBL teaching method advocates that students' learning is centered on problem solving or task completion, so that students can explore problems deeply and complete the meaning construction of knowledge and ability development in the process of problem solving.

The basic link of PBL teaching process design is that teachers put forward questions before class-students search for information - group discussion - teachers summarize. It has the following distinctive characteristics: first, the starting point of students' learning is the problem; All the students' learning content is problem-centered. Secondly, the problems encountered by students are unstructured problems without fixed solutions and processes within the professional scope. Thirdly, students' group collaborative learning and independent learning are more, but teachers' classroom teaching is less; Students can improve their teamwork ability through intra-group communication and research. Fourth, students need to take the initiative to complete the learning task, reflect their subject status; Fifth, teachers should give students learning skills and guidance in time; Sixth, self-evaluation and group evaluation should be carried out at the end of each course content to evaluate the learning effect of students.

Blended Learning

Blended teaching is a new teaching mode which has arisen in recent years. Blended learning is any education strategy that features digital and traditional teaching methods to help students learn, such as Digital Curriculum, lectures, cooperative learning Homework, etc. Blended learning is the use of two or more distinct methods training. This may include combinations such as: blending classroom instruction with online instruction, blending online instruction with access to a coach or faculty member, or blending simulations with structured courses. So said Elliot Masie, a leading authority on e-learning. Blended learning involves offering different options to learners. As most learners have different learning styles, they are more likely to find something that suits them. Through this teaching mode, students' learning can lead from the surface to the deeper learning (He and Xie, 2018 : 6).

Different scholars have different understandings about the connotation of blended teaching mode in China. He Kekang defines blended learning as the combination of traditional learning and online learning (He, 2004 : 1-6). Zhang Jin et al. believe that blended teaching is not only a simple mixture of online and offline teaching methods, but also a mixture of

teaching practice, space, methods and evaluation. In short, blended teaching is a teaching model that adopts modern information technology and mixes the entire teaching process. Most scholars hold a positive attitude towards blended teaching, believing that blended teaching better integrates the advantages of online teaching and offline teaching in physical environment, communication channels, interactive methods and other aspects. To sum up, hybrid teaching does not only use online platforms, but simply mixes online teaching and offline teaching and alternates the two lines. It scientifically and reasonably plans existing resources, exploits each other's teaching advantages and avoids weaknesses, and promotes students' deep learning (Sun & Liu, 2022 : 96-103).

The traditional teaching method is face-to-face teaching, which mainly adopts the form of teachers explaining knowledge in class and students completing homework after class. Teachers dominate the whole class, and students receive knowledge in class in a relatively passive state, and the teaching feedback is not timely. With the development of information technology and the Internet, there are more and more communication platforms for teaching and learning between teachers and students. Teachers can carry out online teaching through mobile terminals. At the same time, they can make full use of the rich network resources of the Internet to supplement the teaching content of offline classes, innovate classroom teaching and implement personalized teaching. Of course, it is not advisable to rely entirely on online teaching, which cannot completely replace the traditional face-to-face classroom (Xiao et al., 2022 : 6-8.). The blended teaching mode enables students to change from passive to active. Teachers mainly play a guiding role, and students can learn independently and timely feedback the learning effect to teachers. It is based on online shared courses, through online teaching, students can choose the time and place of learning, breaking through the constraints of traditional time and space, so it is widely promoted and applied in the current education circle. Garrison & Kanuka provide a discussion of the transformative potential of blended learning in the context of the challenges facing higher education. They think blended learning is consistent with the values of traditional higher education institutions and has the proven potential to enhance both the effectiveness and efficiency of meaningful learning experiences. The Blended teaching emphasizes the application of appropriate technology at the right time to achieve the best teaching objectives, which coincides with Bloom's idea and purpose of educational objective taxonomy.

In 2020, a global epidemic broke the traditional face-to-face solidified teaching mode and pushed online remote teaching to its peak. Subsequently, the blended teaching model combining online and offline is gradually implemented and may continue for a long time. Therefore, in the post-epidemic era, it is very necessary and meaningful to combine multiple approaches with online platforms to assist offline teaching. How to make use of online platform resources and mobile APP for online and offline mixed teaching is an urgent issue for teachers in colleges and universities to consider.

This study intends to play an important role in the study of Chinese music history. Chinese music has a long and colorful music culture, the limited time of traditional classroom teaching, far from being able to accommodate and bear. Only through online teaching can the time and space of the course be extended, and through online teaching, which is complete in sound and image, students can read the elegance of Chinese excellent music culture.

Conclusion

In China, The National Medium and Long-term Education Reform and Development Plan (2010-2020) states: "Information technology has a revolutionary impact on the development of education and must be given high priority. Incorporate education informatization into the overall strategy of national informatization development, and over-deploy education information network. By 2020, an education informatization system covering all levels and types of schools in urban and rural areas will be basically built to promote the modernization of education contents, teaching methods and approaches. Make full use of high-quality resources and advanced technologies to promote the construction of digital campuses and realize multiple ways to access the Internet."

Online teaching method and applications would be proposed to help music students learn Chinese music history more effectively. The blended learning model of Chinese music history curriculum provides reference experience for the construction of other music theory courses. It is benefit to the improvement of the Chinese music history pedagogy teaching system in music colleges and universities in China.

References

Aldowah, H., Samarraie, H., Alzahrani, A. I., & Alalwan, N. (2020). Factors Affecting Student Dropout in MOOCs: a cause and effect decision-making model. *Journal of Computing in Higher Education*. 32 (3), 21-28.

Bi Q. (2015). Five Major MOOC Platforms in China in the Eyes of Learners. *China Education Network*, 10, 61-64.

Bolliger, D. U. & Erichsen, E. (2013). Student Satisfaction with Blended and Online Courses Based on Personality Type. *Canadian Journal of Learning and Technology*, 39, 1.

Cai, Z. & Liu, Z. (2017). College MOOC Construction: Current Situation, Problems and Trend. *Exploration of Higher Education*, 11, 45-49.

Chen, R. & Yang, C. (2015). Research on the Design of SPOC Mixed learning Model. *Distance Education in China*, 5, 7-12.

Deng, X. & Huang, Y. (2021). Application Research of Mobile App in Higher Vocational Education. *Scientific Advice*, 9, 72-73.

Dhawal, Shah. (2021), *A Decade of MOOCs: A Review of MOOC Stats and Trends in 2021*. https://www.classcentral.com/report/moocs-stats-and-trends-2021/

He, K. (2004). New Development of Educational Technology Theory Viewed from Blending Learning. *Electronic Education Research*, 25 (3), 1-6.

He, M. & Xie, Z. (2018). *Blended Learning Design: SPOC teaching reform practice based on MOOC*. Yunnan University Press.

Jordan, P. D. (2014). *Technology as Human Social Tradition: Cultural Transmission among Hunter-Gatherers*. University of California Press.

Kang, Y. (2014). The Post-MOOC Era of Online Education: SPOC Analysis. *Journal of Educational Research*, 35 (1), 85-93.

Miao, X. (2019). *The Informationization Teaching Research Based on the Chaoxing Platform*, [master's thesis]. Shanxi Normal University.

Rai, L. & Deng, C. (2016). Influencing Factors of Success and Failure in MOOC and General Analysis of Learner Behavior. *International Journal of Information and Education Technology*, 4, 11-19.

Suanpang, P., Petocz, P., & Kalceff, W. (2004). Student Attitudes to Learning Business Statistics Online vs Traditional Methods. *Educational Technology & Society*, 3, 17-21.

Sun, Y. & Liu, R. (2022). A Review of Blended Learning in Domestic Universities. *Journal of Chongqing Jiaotong University (Social Science Edition)*, 22 (4), 96-103.

Xiao, Y., Feng, H., Wang, X., & Zhou, C. (2022). Blended Learning Based on Mobile Terminal. *Forum on Educational Informatization*, 1, 6-8.

Xu Y. (2019). Comparative Analysis of Domestic MOOC Platforms from the Perspective of Learners. *Software Guide (Educational Technology)*, 18 (6), 80-82.

Zhang, J. & Zhu, L. (2016). Effective Classroom Teaching Design based on BOPPPS Model. *Vocational and Technical Education*, 11, 21-25.

Zhu, W. (2022). Construction of Deep Learning Model Based on SPOCs. *Journal of Higher Education*, 8 (22), 117-120.

The Characteristics and Teaching of Art Songs on Ancient Chinese Poetry

Cao Yiheng and Nicha Pattananon
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

****

Abstracts

We define ancient Chinese poetry art song as: the lyrics of ancient Chinese poetry, and the music composed by modern writers. There have been a lot of researches on ancient Chinese poetry and songs in China, both from the music itself and from the perspective of poetry. The ancient Chinese poetry art song is composed of the words of ancient Chinese poetry, so the ancient Chinese poetry art song is closely related to ancient Chinese poetry. In studying ancient Chinese poetry and song, we should see the connection between words and regions and examine them separately. Both melody and poetry should be understood and learned more deeply. Students can correctly appreciate the meaning conveyed in ancient Chinese poetry and songs through correct teaching. While improving students' singing ability, they should also improve their cultivation, family, and country feel.

Keywords: Teaching; Art Song, Ancient Chinese Poetry

Introduction

"Art song" usually refers to formed in the late 18th century to the early 19th century, widely popular in Europe as a type of lyric song; Since modern times, the creation and singing of "art songs" have been popular in Europe, America and all over the world. Roger Carman, a famous American music professor, interpreted "art song" in his monograph "Music Lesson" as follows: "Art song is one of the most characteristic genres in Romantic music. *Art song* is a work written for monophonic vocal music and piano. In art, songs, poetry, and music are integrated. It is a solo song accompanied by piano, with poetry as the lyrics and music to express the mood and imagination of poetry.

"Art songs" began to spread in China at the end of the 19th century and the beginning of the 20th century. In the past 100 years, Chinese musicians combined this western vocal music genre with Chinese traditional culture to create "Chinese classical poetry and art songs." Art songs on ancient Chinese poetry are a unique art form in China and a very important part of Chinese traditional culture. With the rapid development of China, people's sense of national identity is getting stronger and stronger, and more and more foreign people are falling in love with traditional Chinese art. Art songs on ancient Chinese poetry are also beginning to receive popular popularity. This topic takes the art songs of ancient Chinese poetry as the research object and analyzes and studies their artistic value and characteristics.

With the development of the social economy and social progress, Western and western music has greatly influenced Chinese traditional culture and music. Western art songs and western geographic music are becoming increasingly popular in modern China. In contrast, Traditional Chinese music has become a "minority" because it is difficult to understand or does not receive due attention. Now, the state is paying more and more attention to the development of national culture and national confidence. The National Art Foundation has also funded the "Talent Training Program for Singing Ancient Chinese poetry and songs." It

* Received: January 31 2023; Revised: February 13 2023; Accepted: February 15 2023

also shows that the country and society attach great importance to ancient Chinese poetry, songs, and singing talents. China National Radio has also produced and broadcasted a series of programs promoting traditional Chinese culture. Courses on Traditional Chinese culture have also been set up in primary and secondary schools and universities in China. In major music colleges, ancient Chinese poetry art songs are also vocal music major students must learn the repertoire. Lei Jia, a famous young singer in China, put forward the concept of "Chinese vocal music" in the first Shenzhen vocal music season discussion, pointing out that both the Chinese vocal music group and the Bel Canto group have proposed the importance of singing classical poetry works.

The development and future of Art songs on ancient Chinese poetry

Initial development in the twentieth century.

After the May 4th Movement, anti-imperialist and anti-feudal demands brought large numbers of patriots to the streets, demanding science and democracy. Moreover, in music, musicians are beginning to understand the science of music. Musicians began to have a heated discussion about the relationship between science and music and between Chinese and Western music. A group of musicians who returned from overseas realized the scientific nature of western music and believed that they should use the scientific methods of western music to organize Chinese music to innovate Chinese music. Musicians such as Xiao Youmei, Qing Zhu, and Huisi, the founders of the Art songs on ancient Chinese poetry, used ancient Chinese poetry to create songs. Their works are artistic and have a distinctive college style. They are still required songs for students majoring in vocal music. They are pioneers of professional music education in China (Guan, 2014 : 25).

In January 1919, Peking University founded the "Music Research Association" (CAI Yuanpei as president). The association with "researched" Study music, cultivate temperament" for the purpose, set up piano, violin, pipa, Guqin, and Kunqu five groups, Xiao Youmei, Wang Lu, Zhao Zijing, Chen Zhongzi, New Lun, Hammen, Zha Tujian, Yang Zhaoshu, and other strong teachers (Wu, 1999 : 21).

During the May 4th Movement, Chinese society began to pay attention to the development of "aesthetic education," patriotic musicians and educators began establishing China's higher music education. In this context, many young musicians with a background of studying abroad began to establish higher music education institutions in China. Xiao Youmei, green and luxuriant silk and other musicians and senior musicians, has left the Chinese learning background through the systematic learning of western music, has a strong theory of learning music composing, formulating a western academic music education into China, became China's higher music education in the first batch of teachers, It is also the pioneer of higher music education in China (Wang, 2005 : 15).

Their works also have a distinctive western classical music theory creation style, including western composition techniques, western music theory, and western multi-part music system. Works are strong and artistic, with a distinctive academic style. In creating their ancient poetry and songs, they tried to compose music with western composition techniques and aesthetic requirements and then combined it with ancient Chinese poetry, forming ancient poetry and songs with the color of The Times. These composers are not only pioneers of professional music education in China but also pioneers of ancient Chinese poetry and song creation.

Prior to this period, Chinese music continued its traditional monophonic system. Since the 1920s, this group of musicians with a background of studying abroad began to apply the more scientific composition techniques of the West to the development of Chinese music. It was formed under the background of higher music education, the combination of Chinese and foreign cultures of art songs on ancient Chinese poetry. They used Western techniques to compose music for ancient Chinese poems based on Western aesthetic standards (Guo & Yue, 2012 : 1).

In the 1930s, ancient Chinese poetry and songs flourished

China and Japan went to war after the September 18 and December 28 Incidents in 1931. After the fall of the three provinces of Northeast China into the puppet "Manchukuo," the Chinese people's anti-Japanese democratic upsurged increasingly high. The Government of China carried out the policy of "dealing with the outside world must first secure the inside" and promoted the "new culture movement" to oppose democracy and socialism. With the awakening of national consciousness, composers began to create art songs on the theme of anti-Japanese and national salvation, expressing the appeal of striving for national liberation and independence. At this stage, the idea of "music without borders" prevailed. A famous Chinese music educator, composer, and translator once said, "For the tools, I advocate the overall globalization and modernization, but for the content, I always advocate the complete localization in China." At this stage, more musicians appeared, using Western composition techniques to express ancient Chinese poetry works. Composers of this period included musicians who had returned from studying abroad and students from domestic music academies. For example, Zhao Yuanren, Huang Zi, and his "four great disciples," some of whom had teacher-student relations. In this period, more composers and musicians than in the 1920s devoted themselves to creating ancient Chinese poetry and songs.

In the nineteen forties

In the 1940s, China's domestic warfare was complicated. More composers devoted more energy to creating mass songs on resistance against Japan and national salvation. Musicians such as Xian Xinghai, Tan Xiaolin, and Jiang Wenye are still writing ancient poems and songs. From the outbreak of the 1941 Pacific Campaign to the founding of the People's Republic of China in 1949. In this decade, Chinese society has changed dramatically, and the Chinese music of this period has also been branded with the brand of The Times. During this decade, China experienced the eight-year War of Resistance against Japanese Aggression and the Third Revolutionary Civil War. Music education and music work needed to be better developed. The spread of many ancient poems and art songs has been restricted. However, outstanding composers still inject fresh blood into ancient Chinese poetry and art songs. For example, Xian Xinghai absorbed elements from folk music, and Tan Xiaolin introduced Hindemith theory into China and improved it nationalized. Although the development of ancient Chinese poetry and art songs in this period was limited to some extent, there were also more innovative elements.

Characteristics of Art songs on ancient Chinese poetry

1. The source of lyrics of Art songs on ancient Chinese poetry

From the perspective of song literature, we divide the sources of ancient Chinese poetry lyrics into two categories. One is poetry works handed down from ancient times. In this kind of work, there are ancient poetry and musical works that have been passed down completely, and the residual songs that have been passed down and now people compose for them. There is also a kind of modern Chinese composers with ancient poetry works as the lyrics, using modern composing techniques to create songs. The history of ancient Chinese poetry spans over two thousand years, from the Book of Songs, the beginning of Chinese poetry in the Spring and Autumn Period of the Western Zhou Dynasty, to the Moon and the Fairy of Linjiang in the Qing Dynasty. Most are Tang and Song poetry, and Tang poetry and Song Ci also have their characteristics. They are also different. In form, Tang poetry is mainly composed of four or eight sentences, each with five or seven characters. For example, Tang Dynasty poet Li Bai's "Silent Night thinking," "in front of the bright bed moonlight, suspected to go to bed. Look up at the bright Moon, bow down, and think of home." It is a five-sentence quatrain. The poem consists of four sentences of five characters each. Of course, ancient poems also have more free-sentence patterns and characters. Song Ci refers to the popular style of poetry in China's Song Dynasty. The sentence pattern of Song Ci is regulated and restricted by the word cards, and there are fixed sentence patterns and rhymes. It is rare for the whole poem to have the same number of words in each sentence, so Song Ci is also called long and short. For example, Song Ci set to the art song "Man Jiang Hong."

In Yuan Dynasty and Ming Dynasty due to the low output of poetry, there were fewer art songs composed with Yuan Dynasty and Ming Dynasty poetry. In the Qing Dynasty, Dream of Red Mansions, one of the three great masterpieces of Chinese literature, produced many excellent poems, such as "Wang Ning Mei" and "The Song of Buried Flowers."

2. Features of Art songs on ancient Chinese poetry lyrics

The lyrics of art songs in ancient Chinese poetry span a wide history and have different characteristics at different times. This paper analyzes the characteristics of the lyrics of art songs in ancient Chinese poetry by the representative poems of pre-Qin, Tang, Song, Yuan, Ming, and Qing dynasties.

The Pre-Qin Period: The Book of Songs

The Book of Songs is the earliest poetry collection in ancient China. Rich content, vivid language images, rich and colorful, many double sound rhyming words, and overlapping words. The abundant nouns in the Book of Songs show that the poet fully understands objective things. The specific and accurate description of action shows the poet's detailed observation and the ability to control language.

The sentence pattern of "The Book of Songs" is based on four words, four independent chapters, which are mixed with two to eight words. The four-character sentences with two beats have a strong sense of rhythm, which is the basic unit of the regular rhythm of the Book of Songs.

Han Dynasty: Yuefu Poetry

Yuefu is an ancient music institution. During the Two Han Dynasties, Emperor Wudi established Yuefu, and Yuefu poetry was the mainstream literature then. Hanyuefu collected folk or imperial court lyrics, arranged and changed them, and then set them to music for playing or singing at palace banquets. For example, in the famous work "Long Acquaintance" from the Evil Spirits, "the mountains have no mausoleum, the river is exhausted. Winter

thunder, summer rain and snow, heaven, and earth together, but dare to be with you. Long acquaintance, long acquaintance, long acquaintance." New songs are written today and are still sung. The lyrics of Yuefu's poems come from various sources and reflect the social life of various classes in the Han Dynasty. They contain a variety of subjects, including pain caused by war, poverty, corvee labor, love, happy labor life, and the free mood of seeking immorality by drinking alcohol. Most languages are simple and concise, concise and comprehensive. In the Eastern Han Dynasty, collecting poems among the folk was very important in political life. Therefore, folk songs began to develop and expand from the government's attention during this period.

Tang Dynasty: Tang Poetry

Tang poetry is mostly metrical poetry. Metrical poetry refers to poetry with strict rules on form and rhythm. In the Tang Dynasty, it was called "modern style poetry" and "modern style poetry." According to the number of sentences, it could be divided into three kinds: quatrains, rhythmic poems, and metrical poems. They could also be divided into five and seven characters. Tang poetry can be divided into landscape poetry and frontier poetry. *Landscape poetry* is a poem that expresses the author's feelings through the description of the landscape. Such as Meng Haoran's "Look at Dongting Lake to give Prime Minister Zhang" Wang Wei's "Zhong Nan Shan" (Feng, 2005 : 34).*Frontier Fortress poetry* is a poem themed on frontier fortress warfare. It generally praises the soldiers of the defense who kill the enemy, laments the hardship and cruelty of the war, and reflects the thoughts and feelings of the soldiers. Cen Shen, Gao Shi, and Wang Changling are all outstanding representatives of Frontier poets.

Song Dynasty: Song Ci

Song Ci refers to the popular themes of poetry in the Song Dynasty. The biggest difference between Song Ci and Tang poetry is musicality. At the early stage of the Northern Song Dynasty, literati, and scholars used Ci poems as works that could be sung when they were having fun with wine. Therefore, unlike Tang Dynasty poets who used poems to express their political ideals, Song Ci's poems mostly described their inner emotions and were mostly graceful in style. Ci was relatively mature in the Song Dynasty, and many ci writers appeared in the Song Dynasty, such as Su Shi and Li Qingzhao. Even the emperor's ministers also created Ci. Their Ci works are also the classic works of Chinese ancient poetry art. It is also because of the large number of lyricists in the Song Dynasty and their distribution in different strata, which gives Song Ci's works a broader and richer connotation (Liu, 2015 : 76).

Yuan Opera

Compared with Tang poetry and Song Ci, Yuan Song is more popular, colloquial, and has very folk characteristics. For example, Yuan Zhang Kejiu's "Han Dongshan" in the "stream buckle gunwale song, happy Ye Mo Ge." Ye Mo Ge" is a common modal at the end of a sentence in Yuan Opera, which appears in the Story of the Western Chamber and Pei Du Huandai."Such as in Deng Yubin's "Nagasaki Order," colloquial interjections also appear. Yuan Qu emerged after Tang poetry and Song Ci. On the one hand, Yuan Qu inherited the elegance and elegance of poetry. On the one hand, the status of scholars was low, and society was dark in the Yuan Dynasty, so there were many critical works in Yuan Qu. The love works in Yuan Opera are also bolder than those in previous dynasties.

Composition characteristics of Art songs on ancient Chinese poetry

Art songs on ancient Chinese poetry originated in modern China, which refers to a musical genre created by composers different from western art songs by learning from western composition techniques and combining with excellent ancient Chinese poetry. It is composed with the lyrics of ancient Chinese poetry. The words are beautiful, and the concise verses can express strong artistry. As mentioned above, Chinese ancient poetry in different periods has different writing structures, and art songs on ancient Chinese poetry also show different musical structures according to the characteristics of Ci in different periods. It is a modern vocal music combining scientific Bel Canto with Chinese traditional culture. In the history of modern Chinese music, a group of patriotic songs became the mainstream of Chinese vocal music works. Due to the September 18 Incident, the anti-Japanese sentiment was high in China at that time, and the anti-Japanese national salvation songs resonated with all social strata. During this period, excellent composers were represented by Zhao Yuanren, Huang Zi, Qing Zhu, Liu Xuan, etc. In addition to patriotic and national salvation art songs, they also created a large number of excellent ancient poetry art songs. The following are several representative composers as examples to introduce art songs on ancient Chinese poetry.

Qing Zhu

Qing Zhu, whose original name was Liao Shangguo, wrote two works, Music Words and General Theory of Music, which was early monographs on music aesthetics in modern China. In addition to the monographs, there are two songbooks, Qingge and Yinjing. When he was studying in Germany, he composed an art song called "The Great River Goes East" based on the song of the Song Dynasty poem "Yearning for Love in the Red Cliff," which is regarded as the first work of ancient Chinese poetry and art songs. "I Live at the Head of the Yangtze River," composed by Song Ci "Bu Yuan," expresses the memory of comrades who died in the Northern Expedition.

Qing Zhu tried to use European composing techniques to create art songs in Chinese style. Most of his works are composed by himself and accompanied by piano. He pays more attention to the layout of tonality, the arrangement of musical structure, and the harmony between art form and humanistic spirit connotation. The traditional school songs were created by "choosing songs and lyrics," while Qing Zhu's creation changed this tradition and greatly influenced the later generations (Qian, 1997 : 21).

In composing techniques, Kiyoo uses the functional system of major and minor keys of the classical period and uses regular triads. In the tonality layout, the pentatonic and western size modes are integrated to make modern scientific Bel Canto music with Chinese national characteristics.

Huang Zi

Huang Zi wrote or changed 107 pieces of music in his short 34-year life. Among them, "Flower is not Flower," "Point Crimson lips Ode to climb the building," "Moon Song of Mount Emei," and so on are very representative of ancient poetry art songs. "We want to develop China's music," Huang said in the Morning Post. "China's new music must not be copied from foreign works or be made by Western people using the pentatonic scale as the backbone of melody. It must be created by writers who have the blood and soul of the Chinese nation and have the skills of Western composition. All western music is not good. We must choose carefully. The bad ones we should reject, but for the time being, we may borrow a lot from the good ones. In short, we want to learn good western music and use this

method to study and sort out old Chinese music and folk songs. Then we will not be difficult to produce the new national music." After returning from studying abroad, Huang Zi greatly attempted to apply western techniques to national vocal music. Therefore, Huang Zi's works reflect more national characteristics based on absorbing the scientific and musical techniques of Germany and Austria. This was a bold breakthrough at that time and accumulated valuable experience for later composers (Feng, 2005 : 34).

Liu Xue'an

Liu Xuan is a famous composer, music educator, and patriot in Chinese music history. He studied under Huang Zi. Since childhood, Liu Xuan had a keen interest in ancient music and folk instruments and studied Kunqu opera. At 21, he was admitted to Chengdu's private Academy of Fine Arts to study Chinese painting. All these had a great influence on his later composing style. "Riding at Night on Fengqiao" and "Red Bean Ci" are ancient poetry art songs he wrote in his early days. Due to the differences in personal growth and education, his works are more national than those of Huang Zi and Qing Zhu. He academically advocated Chinese national vocal music and applied western scientific composition techniques to Chinese national music. We should use advanced scientific composition techniques to create music with Chinese national characteristics. In line with this proposition, Liu Xuan's works are more national (Hu, 2000 : 3).

Generally speaking, the harmony techniques of ancient Chinese poetry art songs are varied. For example, Flowers are not Flowers, The Great River Goes East, and other works are composed by the functional harmony system of major and minor keys. Fengqiao Night Mooring, Bu Yuan · Residence of Dinghui Temple in Huangzhou and other works pursue to highlight the embodiment of national pentatonic mode in western harmony. In the past one hundred years, excellent Chinese composers have combined modern composition techniques with ancient Chinese poetry, creating many ancient poetry art songs that spread worldwide.

Contemporary famous Art songs on ancient Chinese poetry

There are a large number of ancient Chinese poetry, and there are also a large number of excellent art songs on ancient Chinese poetry. First, choose four representative art songs on ancient Chinese poetry to do an analysis. The first piece is the Great River to the East, composed by Qing Zhu, which is regarded as the first piece of Chinese ancient poetry art.

1. The Great River goes east

"Big River to the East" is a song Qing Zhu wrote while studying in Germany. The song is composed of ancient Chinese poems based on Western composition techniques from Germany and Austria. China was in political chaos after being invaded by foreign powers at that time. Qing Zhu study abroad real-time concern for the motherland. He was caught in a rainstorm when he was boating on the lake. After returning to his house to shelter from the rain, lightning and thunder flashed outside, which reminded him of his troubled motherland, so he created the work "The Great River to the East" (Qian, 1997 : 21).

This song is based on Su Shi's "Nian Nu Jiao · Nostalgia for the Red Cliff." The style of the work is as heroic as the style of the poem. It is still a must for baritone. Su Shi, a lyricist, was put in prison. Faced with such a change, he lost hope and confidence in life. When he came to Chibi, he remembered the story of Zhou Yu's successful attack on Cao's army and wrote a famous poem, "Nian Nu Jiao · Chibi Nostalgia."

This poem is divided into two phases. The first half describes the magnificent scene of the Red Cliff, the flowing river. The river lapped strongly against the bank, sending out thunder waves. The magnificent rivers and mountains are like paintings, and many heroes emerge at once. The second part describes that Zhou Yu was so proud that he could burn the enemy's warships to the ground in a moment of laughter. Talk about their own to the battlefield. It is sentimental, but also early long gray hair. Compared with Zhou Yu, he lamented his disappointment in life. Sprinkle a cup of wine on the river to celebrate the moon. The whole poem is very romantic.

From the aspect of music structure, the art song "River to the East" is a single two parts (epilogue) music structure. The overall tonality of the work is based on e-minor. Through changes and comparisons in tonality, texture accompaniment, materials, speed, and intensity, the whole piece finally returns to e minor. It uses minor colors to express the author's lamentation that life is as short as a dream.

2. Send Meng Haoran to Guangling at the Yellow Crane Tower

The poem "Send Meng Haoran to Guangling at the Yellow Crane Tower" was written by Li Bai, a Chinese poet in Tang Dynasty, in the sixteenth year of the Kaiyuan Reign of Emperor Xuanzong. When Li Bai was very young, he traveled from Sichuan to Hubei. He heard that Meng Haoran, a great poet he admired, was living in Wuchang. He went there specifically to visit Meng.

Two people met after talking very happily. Meng Haoran also appreciated Li Bai's talent. The two people became very good friends. Later Meng Haoran left Wuchang for Guangling. Li Bai went to see him off. Two people together after a few days, Meng Haoran is ready to go east by boat. Li Bai saw off friends in the Yellow Crane Tower and wrote the first through the ages "in the Yellow Crane Tower to send Meng Haoran to Guangling."This poem contains Li Bai's longing for his friend and his expectations and wishes for his future. Later, the composer, Mr. Liu Wenjin, composed music for this poem, realizing the perfect combination of poetry and music. The perfect combination of poetry and music. In 1956, Liu Wenjin was admitted to the Central Conservatory of Music, where he studied composition theory and other Musical Instruments such as the erhu, piano, and Suona.

Has made outstanding contributions in the field of folk music of our country. His works are full of strong national colors. "Sending Meng Haoran to Guangling at the Yellow Crane Tower" is a typical composition of national pentatonic mode, created by the structural principles of the ethnic form of starting, continuing, turning, and combining. The form structure is a single two-part form, the mode is D Gong mode, and the beat rhythm is 4/4 beat. When composing the music, Liu Wenjin adopted the irregular, loose, and slow rhythm in the beginning part of the music and added many elements of national instruments, reflecting the poet's poetic painting. In order to achieve the Glisson of Guzheng, a Chinese national instrument, and arpeggio of pipa in the piano accompaniment, the composer "cleverly uses vibrations, arpeggios and the form of walking up and down the melodic scale." Through these creations, the western singing style accompanied by piano can also reveal the beauty of Chinese national rhythm. A large number of grace notes and extended forms appear in the whole song, adding elements of traditional Chinese drama, which also makes the music closer to the sense of reciting ancient Chinese poetry.

3. Moonlight Illuminates the West Side of the Tower

The ancient poetry song "Moonlight Illuminates the West Side of the Tower is based on the Song Dynasty female poet Li Qingzhao's poem "Yi Jian Mei" as the lyrics, created by the ancient poetry song. This poem, written after Li Qingzhao and her husband Zhao Mingcheng were far away, embodies the deep feeling that the author could not bear to leave. The poem depicts the cold, lonely, and sad feeling the woman feels when she misses her husband with unique details. The whole idea of the poem is this: the red lotus in the pond has begun to fade, and the fragrance has dissipated, leaving only a few withered and dilapidated petals. Autumn has come, and the bamboo mat on the bed has taken on a cool jade. I walked alone to the pond, lifted up my skirt, and boarded the boat. I look up at the sky and the clouds, hoping that someone I miss will send a letter. Only when I saw the geese fly back did I realize that the moonlight was already filling the west attic. Flowers in the autumn will naturally wither and fall, and the water is flowing like this, not because I do not give up and have a moment to stay. I miss you so much. I know you miss me as much as I do. It would be best if you were as lonely as I am in the distance. Such sorrow I have no way to dispel no sooner disappeared from the brow but vaguely wrapped around my heart. The form structure of the ancient poetry song "Moonlight Illuminates the West Side of the Tower" is a single two-part form. The speed is Adagio, which is slower. The tonality of the song is seven-tone Ya Yue Yu mode. This model is relatively dim, with vicissitudes of life in a tragic sense, suitable for expressing the feeling of acacia in the song.

4. Jian Jia

"Jian Jia" comes from the Book of Songs in Pre-Qin times. The Book of Songs is the earliest poetry collection in ancient China. Rich content, vivid language images, rich and colorful, many double sound rhyming words, and overlapping words. The abundant nouns in the Book of Songs show that the poet fully understands objective things. The specific and accurate description of action shows the poet's detailed observation and the ability to control language.

Teaching of Art songs on ancient Chinese poetry

1. Teaching history

With the introduction of western vocal music culture, modern Chinese vocal music education began to appear. Traditional vocal music education is based on the national language and requires the lingo flavor. Chinese folk songs mostly originate from folk ditties, labor songs, and operas, which have inherited Chinese folk culture for thousands of years. Chinese traditional folk songs have solid national characteristics. China is a vast country with a large number of people. Different ethnic groups have different living environments and customs, so all ethnic songs have different rhythm characteristics, melody characteristics, mode characteristics, and vocal methods. The music practice of all nationalities reflects the different labor practices and living customs. Until now, music forms in many regions have been included in the intangible cultural heritage protected by the state and society. In order to inherit this excellent non-material culture, it is necessary to realize scientific modern vocal music education. This is the guideline of "making the past useful for the present and foreign countries useful for China" put forward by President Mao.

However, before the establishment of modern vocal music education in China, Chinese folk songs needed more scientific vocal methods and systematic music theory guidance. They could not steadily and extensively export outstanding musical talents to the country (Guan, 2014 : 25). Western vocal music culture composition techniques and vocal methods differ from traditional Chinese vocal music art. The Opium War in 1984 opened the closed door of the Qing government, and Western culture, including music and art, also flowed into China. Western missionaries-built churches and schools in treaty ports to preach. In churches and schools, hymns and other forms of music began to flow into China, introducing the Chinese to Western music. After the Westernization Movement, the Westernization Group opened new schools, and several international students went to Japan, Europe, and America to study with the dream of the parcel. After returning to China, these students began promoting school music and songs in new schools to cultivate new musical talents. This kind of school music song is composed for school singing in the music classes set up by the new school. At first, most of the songs were composed by returning students who filled in the tunes of Japan or Europe, and the United States. "Farewell" is one of the most widely sung songs.

Besides, they also composed new works to meet the needs of school music, so the school music and song movement are regarded as the beginning of music education in modern China. School music was important in inspiring people and striving for greatness in that era. At that time, music was not an independent subject in China. This series of musical activities laid the foundation for China to start modern music education and cultivate new musical talents (Guo & Yue, 2012 : 1).

In 1911, the Ministry of Education of the Republic of China issued the "Primary School Decree," requiring primary schools to take "singing" as a compulsory course to learn every semester. In 1912, after Cai Yuanpei, the Minister of Education highlighted the importance of "aesthetic education" in education, the Ministry of Education issued the "Rules for the Implementation of School Orders," which pointed out that the "music singing method" and "basic knowledge of music" are the content that students must learn. In 1920, due to the importance of music courses in primary and secondary schools, many music teachers were in demand, and various normal music education majors began to be established. Music education in the Minister of education Cai Yuanpei began to be paid attention to. However, music education has always belonged to the higher education of the subordinate and teacher major subjects. There still needs to be a gap in the music majors in colleges and universities. Under such social background, the National Music Institute became the first professional music institute of higher learning. The vocal music group established at the same time also forms a relatively scientific and modern vocal music professional education system under the continuous improvement of the national vocal music professional education mechanism.

In 1920, Xiao Youmei proposed that the rapid development of western music art in Europe and the United States could be integrated with the importance of music and music talent education. Each country had its independent conservatory of music and cultivated a group of world-class music masters. For Chinese music to gain a foothold in the world music industry, he said, it is necessary to transform music into an independent music school and learn from advanced western music. At that time, the Beijing National Art School, founded by Xiao Youmei, was shut down by Beiyang government forces. He came to Shanghai with the ambition of revitalizing Chinese music. Shanghai was less interfered with by the

government because of the existence of the concession. In 1927, the National Conservatory of Music was formally established in Shanghai, which became the first independent national music conservatory in China's history.

Jin Xiangfan, the secretary-general at that time, said, "I hope that all of you in the Conservatory will study hard, introduce western music and promote Chinese music at the same time, hoping to achieve the purpose of connecting China and the West." Since then, China began to have specialized advanced scientific music education. There are two courses in the vocal music course: "Foreign Language Solo Singing" and "Mandarin solo singing." The repertoire of Mandarin solo singing songs is mostly from the Chinese art songs created by Xiao Youmei, Qing Zhu, Huang Zi, and other composers, among which there are art songs on ancient Chinese poetry created by these composers mentioned above. Thus, we learn how to use the western scientific method to sing the works rich in Chinese characteristics and express our national spirit and emotion (Wang, 2005 : 15).

The above is the historical beginning of our vocal music art education and the beginning of the teaching of ancient Chinese poetry and art songs.

2. Teaching status

China attaches great importance to the education of Chinese traditional excellent culture. From primary to undergraduate education, the education of ancient Chinese poetry is included in the teaching requirements. The education of ancient poetry art songs should also be carried out to realize the requirements of inheriting traditional poetry culture (Liu, 2015 : 76).

However, as far as the current situation is concerned, there are still some problems in the education of ancient Chinese poetry and art songs at the Chinese conservatory of music, and there is still much room for progress. How to sing, teach and create ancient Chinese poetry and art songs well has become a difficult problem that must be overcome (Guo, 2022 : 1). In the present vocal music teaching, vocal music teachers in colleges and universities mostly choose classic art songs on ancient Chinese poetry to be applied in vocal music teaching as the basic repertoire for practice. For example, The Great River Goes East and so on. For example, some new creations "Guan Ju," "the Yueren Song," "Chai Tou Feng, "and so on songs, ancient Chinese poems achieved the purpose of inheriting Chinese traditional culture.

As the name implies, the lyrics' content is created according to classical poetry, and its development goes hand in hand with Chinese art songs. "Flower but not Flower," as we know it, was created by Mr. Huang Zi, a modern composer in China, based on the ancient poem "Flower but not Flower" by Bai Juyi, a poet in the Tang Dynasty. In these works, the composer deeply understands the meaning of the poems, combining with Chinese and western music creation techniques to give the poems vivid and specific images. Take Huang Zi's works, for example. The tune of "Nanxiangzi" is impassioned and full of strong patriotic feelings; the "Flower Not Flower" melody is elegant and elegant, and the harmony is also novel and unique. After the reform and opening up, along with the rapid economic and social development, we have ushered in the creation of ancient poetry and art songs. The creators are passionate, and new works emerge in an endless stream. Some composers learn from Western composing techniques and perfectly integrate ancient Chinese poetry into them. Their melodies and poems perfectly combine, and poetry and music are integrated to outline a vivid picture. The tines and rhymes of poetry are subtly related to the rhythm and melody in music.

3. Problems in teaching

There are some common problems in the teaching and singing of contemporary art songs in ancient Chinese poetry. That is, in the process of singing and teaching, it is difficult to combine "ancient poetry" and "music" to create an "artistic conception" full of Chinese classical temperament. In the process of singing art songs on ancient Chinese poetry, in addition to singing ability, we also need to perform the artistic conception of ancient poetry. This situation may be due to the lack of emphasis and learning on the meaning of ancient poetry in the teaching process. Another important reason is that the pace of modern life has been completely different from the ancient "singing" poetry state. When modern people understand ancient poetry, there is a huge gap in understanding and cognition. Teachers should devote themselves to studying the historical background, writing Beijing, writing meaning, and the artistic conception of the poetry itself. It also requires students to put aside the fast pace of modern life and immerse themselves in the slower pace of ancient poetry. In teaching and learning art songs in ancient Chinese poetry, it is necessary to focus on understanding the artistic conception created by ancient poetry and exploring the connotation of ancient poetry.

Some ancient poetry art songs, short and pithy, created by famous composers, very classic, have been selected by many teachers for students to practice vocal music. Therefore, many students will sing these ancient poetry art songs as vocal practice. In the process of singing, only focus on training singing skills, but ignore the mining of culture and expression of emotions. As a result, few singers can perform the charm of art songs in ancient Chinese poetry, and the level of teaching and singing could be better. In the process of practice, we see that many students solidify and style their singing methods in learning and singing art songs on ancient Chinese poetry. Without thinking deeply about the unique artistic conception of each ancient poetry art song, the singing of this type of song is much the same.

Conclusion

In recent years, more and more attention has been paid to the teaching of Chinese ancient Poetry and art songs. By taking advantage of their resources and relying on scientific research projects, many colleges, and universities are holding a series of concerts of art songs on ancient Chinese poetry. Practice training students are singing ability and inheritance ability. In recent years, some newly created and excellent ancient poetry art songs are also. For example, Yu Huicheng, director of the vocal music Department of Wuhan Conservatory of Music, attaches great importance to the innovation and inheritance of art songs on ancient Chinese poetry. Her new songs, Feng Qiu Huang and Die Lian Hua, were released to great acclaim. Many students have also begun to learn these newly created ancient poetry art songs. Teaching ancient poetry and art songs needs innovation and development, which must be connected to the joint efforts of teachers and students.

References

Feng, C. (2005). *Research on Chinese Music Trends in the First Half of the 20th Century*, [Doctoral dissertation]. Chinese National Academy of Arts.

Guan, X. (2014). *Concerts and the Change of Social Life in the Republic of China: 1912-1945A Case Study of School Concert Activities Center*, [Doctoral Dissertation]. Nankai University.

Guo, C., & Yue, P. (2012). "Investigation of Chinese YMCA Music Communication Activities".*Journal of Nanyang Normal University*, (10).

Guo, Y. 2022). *Research on Vocal Music Education Teaching*. National Conservatory of Music.

Hu, T. (2000). Cultural Thoughts on Qin Music "Three Nongs of Plum Blossom"， Yuefu New Sound. *Journal of Shenyang Conservatory of Music.*

Liu, H. (2015). The Performance Activities of Western Musicians in Shanghai in the 1920s and 1930s and Their historical Significance Study. *Art Garden of Qilu*, (04).

Qian, R. (1997). *The Life and Creation of Huang Zi*. People's Music Publishing House.

Wang, Y. (2005). *Research and Criticism of music history*. People's Music Publishing House.

Wu, Y. (1999). *Chinese modern school music education*. Shanghai Education Publishing House.

The Teaching Methods for Rhythmic in Online Music Resources in China

Yu Jiarui and Kampanat Gatemean
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

****

Abstracts

Music plays a huge role in people's lives, improving students' artistic skills and enhancing their temperament and developing their sense of rhythm, soothing their emotions, and promoting their healthy development. The arrangement of China's primary education curriculum, music education, has always been in the marginalized position of not being paid attention to, so the music education for primary school students is very random. The teaching process needs to be more relaxed and more attention. The arrangement of the teaching content is more arbitrary, resulting in music education for primary school students being only superficial. The classroom only plays a part in the music clip. The teacher also did not carry out detailed explanations and teaching professional knowledge, resulting in certain undesirable phenomena in the music teaching process. This article presented the teaching methods and techniques for rhythmic in online music resources in China.

Keywords: The Teaching Methods; Rhythmic in Online Music Resources; China

Introduction

Considering rhythm is the essence of music, comprehending it well will assist primary school Students better comprehend the emotions that music transmits. The initial stage of music education in primary school is a crucial time for laying the groundwork for music appreciation in students (Cui, 2019 : 87-87).

Primary school students need to have a distinct sense of rhythm during their music education in primary school (Zheng, 2017 : 136.). In music, rhythm is one of the most basic elements, and learning rhythm is the main component of music learning. Only by mastering certain rhythms and rhythms can primary school students have the foundation to feel music emotion and understand music appreciation knowledge (Li, 2016 : 199).

Most of the current problems encountered in developing rhythm in primary school music are related to the school administration. The lack of professional teachers and the lack of attention paid to this kind of education by the workers concerned are important factors that currently affect the development of rhythm in primary school. With the deepening of the new curriculum reform, higher requirements for primary school students' music appreciation and rhythmic performance have been put forward in the actual teaching process. However, at this stage, there are still many things that could be improved in primary school music education in China. For example, teachers have a single teaching style and cannot motivate students to learn. If these problems are solved in a timely and effective manner, they will greatly allow the development of students' artistic sense and multi-faceted development (Li,

* Received: February 6 2023; Revised: February 23 2023; Accepted: February 24 2023

2019 : 199).

Research by Yang Li (2015 : 181-181), of the four main elements of music, melody, rhythm, timbre, and harmony, rhythm is at the top of the music structure. It is not only one of the most basic elements of a musical work but also runs throughout the pieces and is closely related to the overall style of the piece. We can understand the importance of rhythm in music from the famous German music educator Orff and the significance of rhythm teaching to music teaching.

In the primary school stage, many students have different musical talents. Some students have a good sense of rhythm, and their bodies will follow the rhythm of the music while listening to it, while some students have a poor sense of rhythm.

The teaching method and strategies for cultivating rhythmic in music

Training students' rhythm sense in primary school music teaching is very important. Primary school students are in a period of growth and development. They are lively and active, with short attention time, so teachers should be good at seizing the opportunity to enhance students' music appreciation and rhythm perception ability in various ways.

How to develop primary school students' sense of rhythm when teaching music in primary schools: 1) A thoughtful collection of educational resources 2) Fostering primary school students' rhythmic curiosity 3) Using musical instruments in instruction 4) Using multimedia in the class (Li, 2019 : 187-191).

Training in rhythm instruction is cultivated by 1) Intensive aural rhythm training. Students are taught the relationship between rhythm and pitch and their role in music. Teachers should allow them to express themselves and fully provide guidance according to different situations. For example, repeated listening and singing or imitating songs can be used for rhythm training to deepen memory, improve ability, increase fun, master skills, consolidate knowledge, and enriching experience.2) Emphasis on developing students' rhythm perception. 3) Basic rhythm practice. 4) Homemade instruments for students to perceive rhythm.

In primary school music teaching, the main strategies to develop students' sense of rhythm are as follows: 1) Strengthen the training of listening rhythm. 2) Develop students' rhythm perception by connecting with life. 3) Choose percussion instruments and ask students to practice musical rhythm. Teachers can use various teaching methods to stimulate primary school students' interest and enthusiasm in learning music rhythm through various practical activities to improve their mastery of rhythmic knowledge. Thus, they can effectively improve their overall quality. Enhance their ability to feel beauty, appreciate beauty, and promote healthy physical and mental development. To improve aesthetic sensibility, cultivate sentiment, enhance cultural cultivation, and achieve comprehensive education. 4) Apply the physical rhythm teaching method to teaching (Zheng, 2017 : 136.).

According to Yang Wei (2019 : 180-185.), 1) Exploring the strategy of cultivating students' sense of rhythm in primary school music teaching 1) Paying attention to the coordination with body movements to enhance the teaching effect 2) Taking necessary measures to help primary school students establish interest in learning 3) Appropriately combining music equipment to carry out auxiliary teaching activities 4) Paying attention to the use of situational teaching methods to enhance primary school students' sense of rhythm

5) Strengthening primary school students' listening rhythm training to enhance primary school students' sense of musical rhythm.

According to Zhou Ting (2017), Primary school music rhythm training measures are mainly reflected in the following aspects: 1) Adopt diversified teaching methods to stimulate students' emotion of loving music. 2) Promote students' sense of music rhythm through music listening training. Teachers should focus on cultivating students' interest in music and actively encourage them to learn music in the classroom. Various activities can also be used to mobilize students' enthusiasm and initiative to actively participate in teaching—for example, music games and other ways. Improve the teaching effect. Promote the improvement of teaching quality. Enrich the teaching content. Enhance the interestingness. Attract students' attention. Expand knowledge. 3) Practice the beat and enhance students' sense of musical rhythm.

According to Pu Jiangyuan (2017 : 42-42.), effective ways to cultivate students' sense of rhythm in primary school music teaching are: 1) Make students learn to listen to accompaniment. Let students experience the different timbres and changes in strengths and weaknesses expressed by various sounds through their learning feelings and experiences to get a certain perceptual understanding and correctly apply them to the actual performance. This requires the teacher to create situations and guide them to actively participate in teaching activities to enrich their perceptual experience, develop their thinking skills, improve their aesthetic ability, and enhance their imagination. 2) Let students feel the rhythm of classroom games. 3) Guide students to practice body rhythms. 4) Ask students to create rhythms using percussion instruments.

Methods for fostering musical rhythm include: 1) enhancing primary school students' rhythm cognition through music games; 2) Making use of body motion to improve primary school students' coordination 3) Fostering primary school students' musical literacy through the teaching of instrumental music.

Strategies to improve students' sense of rhythm during primary school music teaching include the following: 1) using everyday conversation and imitating animal vocalizations to promote rhythmic understanding. 2) using the Orff teaching system to develop students' sense of rhythm for rhythm reading. 3) improving students' sense of musical rhythm in games. Through these methods, teachers can make children feel the daily fun that music brings them. At the same time, they can also make them appreciate that music learning is inseparable from life, thus stimulating their interest in learning music and making them more actively involved in teaching activities. 4) Enhancing the sense of rhythm by perceiving nature (Liang, 2020 : 153).

According to Lei Lei (2018 : 174), in primary school music teaching, effective strategies to develop students' sense of musical rhythm are 1) To stimulate students' interest in music learning and urge them to perceive musical rhythm. 2) To carry out listening rhythm training to develop students' sense of rhythm. In music classes, teachers should pay attention to creating situations and atmosphere to guide students to actively participate in teaching activities to improve music classroom efficiency and teaching quality. Teachers can educate and instruct students on rhythm in various ways to make them feel and master certain musical knowledge. Increase self-confidence. Develop creativity. Activate thinking. Creative imagination. They were expanding space. Enrich emotions. 3) Develop a sense of musical rhythm with the Dalcroze Eurythmics method.

Research by Wang Nan (2019 : 75), in primary school music teaching, the main strategies to develop students' sense of rhythm are as follows: 1) Develop students' musical rhythm perception. Teachers should consciously provide students with rich perceptual materials in the classroom so that students can feel that there are certain beat changes and tempo speeds in music. This enables them to understand and master them relatively easily. This will increase students' interest in learning music. Increase students' sense of music. Stimulate their imagination. Develop creativity. Enhance self-confidence. 2) Strengthen the practice of listening to rhythm. 3) Use the physical teaching method in the classroom. 4) Teachers can innovate and modify the musical notation in the classroom to make it more attractive to students. 5) Use percussion instruments to let students understand and perceive rhythm.

The cultivation of students' sense of rhythm in music teaching mainly manifests in the following aspects: 1) Initially feeling the rhythm and stimulating the interest in learning music. Teachers can let students feel and understand the changes in beat and intensity in songs in various ways. For example, using improvised accompaniment in the form of rhythm practice can improve the student's ability to appreciate the requirements of the music. It also exercises students' body language skills. Make it more expressive. Promote their overall development. Form good habits. Enrich imagination. Strengthen creativity. 2) Use the Orff teaching method to train students' sense of rhythm. 3) Strengthen music listening rhythm training and primary students' sense of rhythm training. 4) Use the Dalcroze Eurythmics method to strengthen primary students' sense of rhythm (Chen, 2017 : 257-257).

The main teaching strategies for cultivating students' sense of rhythm in music teaching are: 1) Taking interest as the guide from simple to complex. The teaching content should change from simple to complex; the teaching method should change from single to diversified; the classroom teaching form should also keep pace with the times. By implementing such a series of effective strategies, students can truly experience the joy and pleasure that musical rhythm brings them. Students will be motivated to learn music. Improve classroom efficiency. To stimulate the classroom atmosphere. Stimulate emotions. Increase enthusiasm. Reinforce memory. Enhance ability. 2) Teaching materials should be based on reality so students can discover the sense of rhythm in life. 3) Cultivate students' interest and motivation in learning.

The main strategies for cultivating students' sense of rhythm in primary school music teaching are as follows: 1) Cultivate an interest in music learning. Make students feel that music is closely related to life, stimulates their emotions, and produces pleasant emotions. Guide them to learn to listen, understand and appreciate music. Moreover, actively engage in classroom activities to gain aesthetic enjoyment. Let them fully experience success. Improve the efficiency of classroom teaching. Create a relaxed and harmonious atmosphere. Build an efficient classroom. Enrich teaching content. Enhance the quality of teaching and learning. Optimize teaching effectiveness. 2) Experience in practical activities to produce and develop a sense of rhythm. 3) Tactfully use the Dalcroze Eurythmics method to develop the ability to perceive music rhythm.

The teaching methods and teaching techniques for rhythmic in online music resources in China

Figure 1, The teaching method of the first song: Use body movements to express the rhythm of the song Source: https://www.zxx.edu.cn/syncClassroom/classActivity?activityId=d7f68a54-6aec-410f-9c75-31e4c0cb688c

The teacher uses body language in the figure 1 to express the song's rhythm. The students are guided to learn the rhythm of the music through the teacher's movements. In this process, students can participate and learn to use body language to express themselves. This not only makes the class action but also enhances the effectiveness of the class. In this way, students can visualize the song's content and form and get a clear sense of the rhythm of the song so that they can master it more quickly.

In this video clip, the teacher uses a teaching method that continues for one minute in the whole video. The teacher imitates a snail crawling to help the students feel the song's rhythm. The students are asked to follow the music to feel the rhythm. Through this training, students will have a deeper understanding of music. Also, it will increase students' imagination and creativity. Students' musical sensibility is enhanced.

In this video clip, the teacher asks students if they can imitate the snail's crawling, and then the teacher asks them to imitate the snail crawling with the song. This teaching design conforms to primary school students' active and curious characteristics, making them more receptive. In addition, this teaching method can also improve students' understanding and mastery of music knowledge. Students can learn and recognize rhythm more easily by expressing rhythm with body movements. This teaching method not only cultivates

children's ability to perceive rhythm but also lays a solid foundation for future music appreciation.

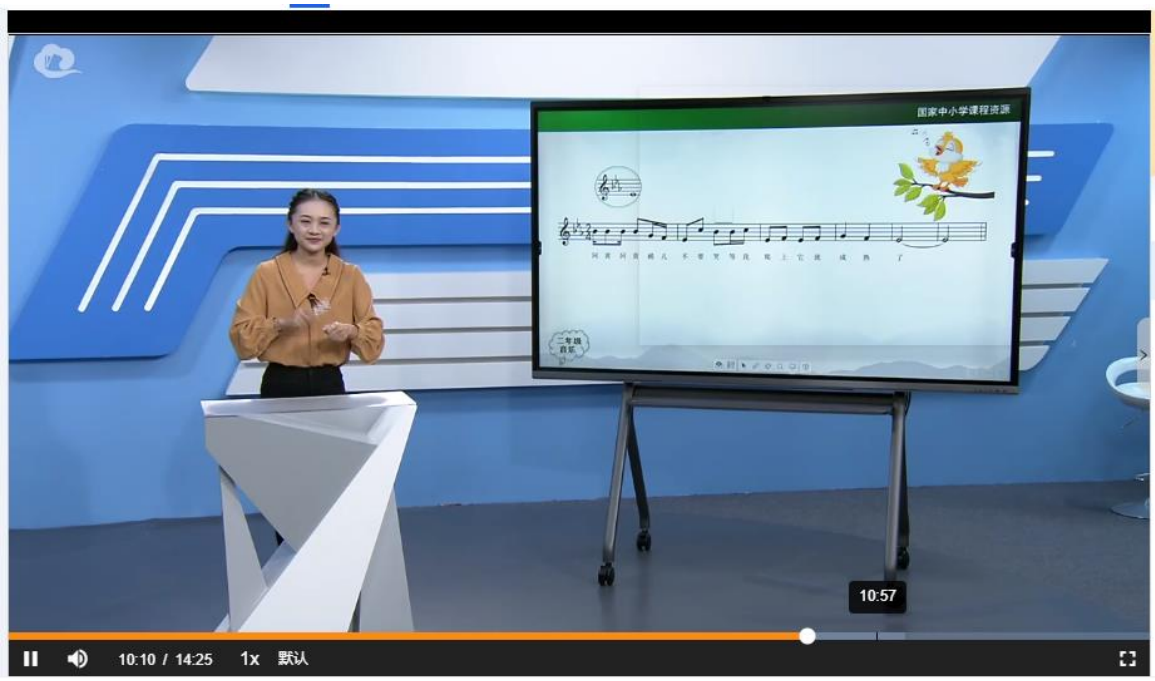

Figure 2, The teaching method of the first song: Read the lyrics to the rhythm of the song. Source: https://www.zxx.edu.cn/syncClassroom/classActivity?activityId=d7f68a54-6aec-410f-9c75-31e4c0cb688c

In figure2, the teacher reads the lyrics in rhythm with the score. This teaching method continues for over a minute in the video clip. The teacher first reads the lyrics of the whole song to the melody and then picks out a part of the melody from the whole song for the students to try reading. When students can read the lyrics correctly, the teacher trains them in parts based on the characteristics of the different parts and then teaches them to sing both parts of the song. This way, the students can master the melody and singing skills of the song by reading it repeatedly.

In this video clip, the teacher also asks students to identify whether there are similar melodies in the first section of the song. This method helps students better understand and master the connections between the different melodic parts in the song and improves their overall musical perception and analysis.

The objectives of this lesson are 1) to be willing to choose an appropriate role and perform the song's content with expression. 2) to explore the different timbres of percussion instruments and choose an appropriate instrument and rhythm pattern to accompany the song.

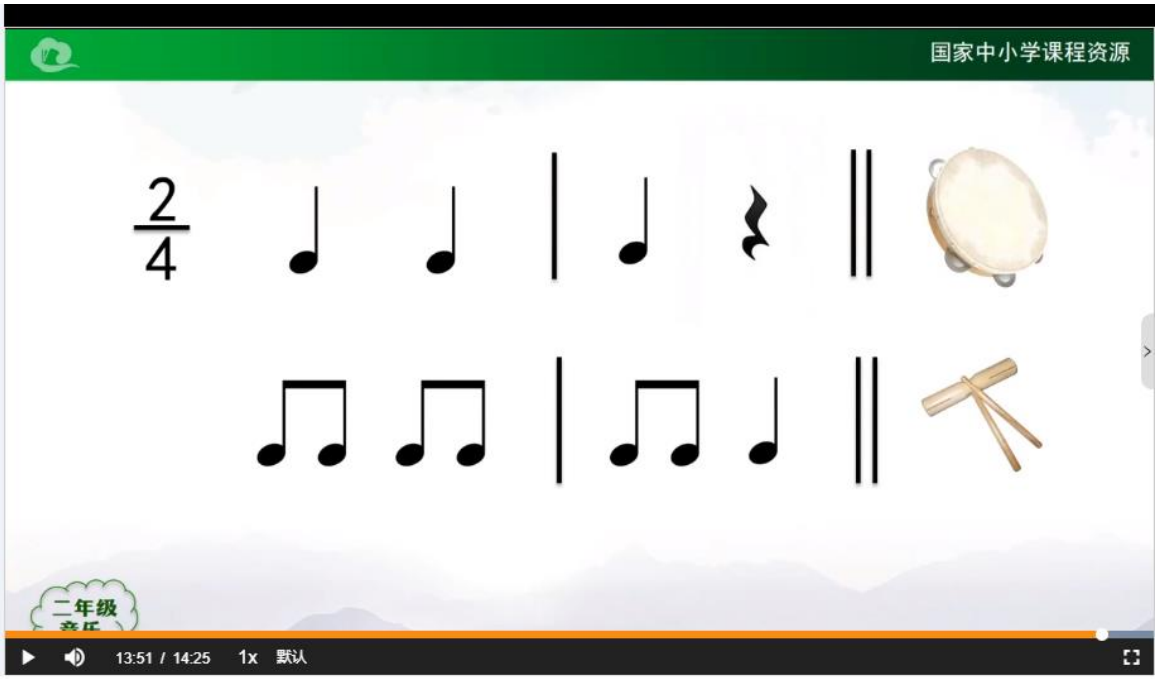

Figure 3, The teaching method of the first song: Using percussion instruments to accompany songs.
Source: https://www.zxx.edu.cn/syncClassroom/classActivity?activityId=d7f68a54-6aec-410f-9c75-31e4c0cb688c

In figure 3, the teacher and the students will use some percussion instruments to accompany the song, and the students can choose different rhythms to practice according to their needs. This will develop the children students' interest in music. By using musical instruments to accompany the song, students can learn and practice rhythm, which will improve their understanding of the music and their playing skills.

The teacher only talks about this teaching method during the video without demonstrating it. During free time, students can practice with the rhythm patterns provided by the teacher, which can exercise their sense of rhythm and expression and develop their ability to perceive music. Moreover, this method is also interesting and conducive to motivating students. This method can mobilize students' interest in learning and improve their mastery of music knowledge.

In the video clip where this teaching method is located, the teacher asks students what other ways to express the song, and the students respond: by accompanying the song with instruments. In this way, students will have a deeper appreciation of the meaning and emotion of the song, which will resonate; they will be able to combine music and sound when playing. Students can use their free time to practice so that they can have a better understanding of the song and the feelings expressed in it. In this way, the students can feel the attraction of the song.

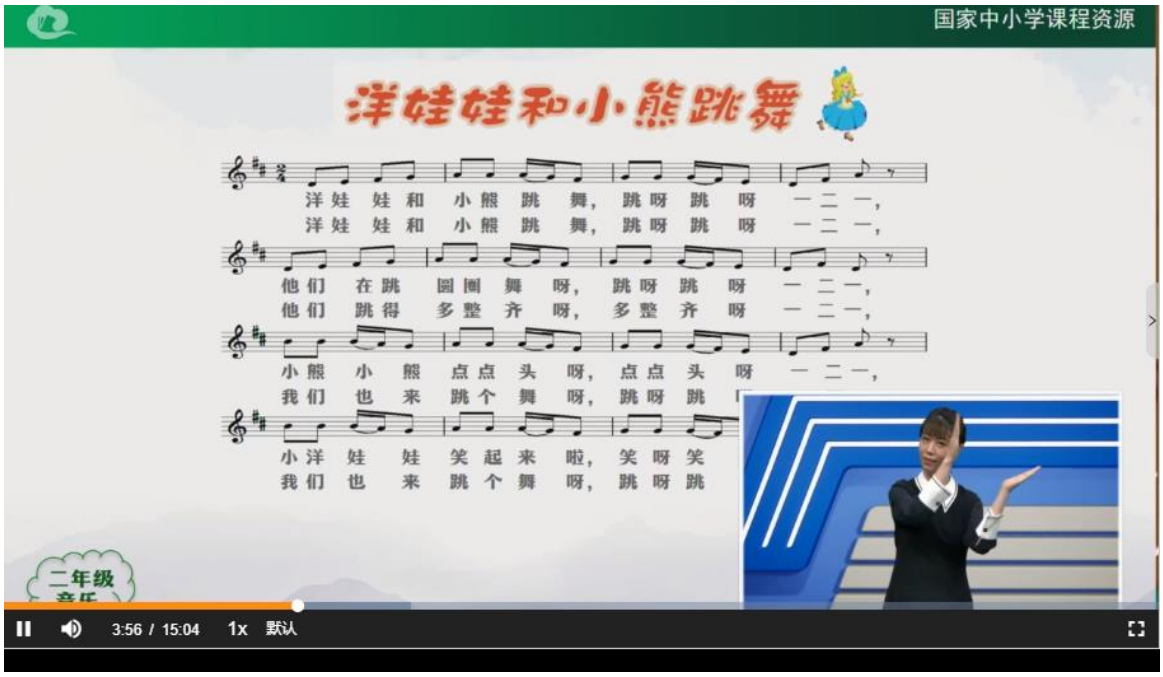

Figure 4, The teaching method of the second song: Use body movements to express rhythm.
Source: https://www.zxx.edu.cn/syncClassroom/classActivity?activityId=89da4007-41fb-4b35-bcea-47a39a6eddfd

In figure 4, the teacher adds hand clapping to the last bars of each phrase of the song so that the students will appreciate the rhythm and melody expressed by the music and develop their sense of rhythm and appreciation. Finally, students imitate the rhythm of the teacher's hand clapping with shoulder patting, through which they can improve their understanding and feeling of the music. The teacher's demonstration guides the students to practice on their own to grasp better what they have learned. In the whole video, the teacher explains this teaching method in less than a minute.

In the part of the video where the teacher uses this teaching method, the teacher first demonstrates and has the students listen carefully to what body movements the teacher adds to what part of the song. The teacher then has the students use their favorite body movements to express the song's rhythm. In this way, the students can combine the song's emotion with the lyrics, thus expressing the song's meaning more accurately. This makes the class lively and increases students' interest and enthusiasm in learning music, and develops their good sense of rhythm and expression.

Conclusion

Music students need to have a distinct sense of rhythm during their music education in school. In music, rhythm is one of the most basic elements, and learning rhythm is the main component of music learning. Only by mastering certain rhythms and rhythms can primary school students have the foundation to feel music emotion and understand music appreciation knowledge. Teaching the music curriculum at the primary school level promotes students' appreciation of beautiful things and helps them knock on the door of art. The music curriculum, as a subject whose main purpose is to develop students' overall quality, plays an important role in the growth process of primary school students. Therefore, teachers must pay attention to their effective education and guidance. First, create a context to enhance interest. Primary school music curriculum teaching can promote the development of students' musical literacy and comprehensively stimulate students' desire to know about music curriculum.

References

Chen, Y. (2017). The Development of Rhythm in the Music Classroom for the Younger Grades of Primary School Students. *Juvenile Scientist of China,* (36), 257-257.

Cui, S. (2019). How to develop students' sense of rhythm. *Jiangxi Education (Comprehensive Edition),* (2), 87-87.

Lei, L. (2018). Exploration on strategies to cultivate students' sense of rhythm in primary school music teaching. *Northern Music, 38* (4), 174.

Li, H. (2016). Analysis of the cultivation of the sense of rhythm in primary school music teaching. *Du Shi Jia Jiao,* (7), 238-238.

Li, K. (2019). How to develop students' rhythm training in primary school music teaching. *Peak Data Science, 8* (13), 199.

Li, S. (2019). Exploring the strategy of cultivating students' sense of rhythm in primary school | music teaching. *Northern Music, 39* (18), 187-191.

Liang, M. (2020). How to improve primary school students' sense of music rhythm. *Chinese Information,* (4), 153.

Pu, J. (2017). An introduction to effective ways of developing primary school students' sense of music rhythm. *Teacher Education,* (24), 42-42.

Wang, N. (2019). The strategies of cultivating students' sense of rhythm in primary school music teaching. *Wen Yuan,* (3), 75.

Yang, L. (2015). Analysis of the cultivation of rhythm in primary school music teaching. *Kao Shi Zhou Kan,* (37), 181-181.

Yang, W. (2019). The reasons for primary school students' lack of the sense of rhythm in music and the strategies to cultivate their sense of rhythm. *Northern Music, 39*(22), 180-185.

Zheng, W. (2017). How to develop students' sense of rhythm in primary school music teaching. *New Education Era E-Journal (Teachers' Edition),* (19), 136.

The Singing Teaching Techniques of Shanxi Folk Songs in China

Li Fei and Nicha Pattananon
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

****

Abstracts

Shanxi folk songs have their own strong and unique style because of their historical culture and geographical environment. Shanxi has been the province of choice for many dynasties to build cities since ancient times, such as the "Capital of Yao in Pingyang," "Capital of Shun in Puban," and "Capital of Yu in Anyi." Various musical instruments were found in unearthed cultural relics more than 4,000 years ago. Pottery Xun in Neolithic Age, stone chimes in Xia Dynasty, Yong bells in Spring and Autumn Period, and other objects indicate the blooming development of Shanxi's art and culture. The article presents the singing teaching technique of Shanxi folk songs, which had a unique and particular style.

Keywords: The Singing Teaching Technique; Shanxi Folk Song; China

Introduction

Shanxi Province is located east of the Loess Plateau of Northwest China and in the middle stretch of the Yellow River. The terrain in the province is complex, Including mountains, plateaus, plains, and other landscapes. In addition, there are more than 1,000 rivers in the province, large and small, which belong to the Yellow River system and Haihe River system, all creating zigzagging valleys and ravines that close off and hinder people's communication and transportation. In addition, the traditional Chinese thinking of mediocrity makes Shanxi people develop a kind-hearted and hard-working character in such a poor and isolated oppressive environment, as their heart still retains strong emotions and they are a group of people who are firm outside and warm inside. They show natural simplicity and sincerity and are always free and flexible, with a strong emotional expression of art and culture (Hou, 2005 : 82-83).

The Four Colors Zones of Shanxi Folk Songs

Shanxi people's special geographical living environment has directly affected the creation and singing of Shanxi folk songs. Behind each folk song, there is a very distinct "natural environment attribute." Due to the different geographical situations in the four directions of the province, it can be divided into four distinctive "color zones": Northern Shanxi, Central Shanxi, Southeast Shanxi, and Southern Shanxi (Miao & Qiao, 1987 : 54)

A. Northern Shanxi

Northern Shanxi, including Hequ and Baode, is in the desert transition area, mostly in remote and barren mountainous areas, with scarce vegetation and leading relatively poor life by the people. At the same time, due to the influence of nomad culture beyond the Great Wall, Shanxi people sing loudly and have a high degree of rhythmic freedom. The music melody also jumps in great scale. A typical example is "Going West."

B. Central Shanxi

* Received: February 1 2023; Revised: February 13 2023; Accepted: February 15 2023

Central Shanxi refers to Taigu and Taiyuan areas, which are the hinterland of Shanxi. People began to work mainly in agriculture, and their lives were relatively stable. Therefore, folk songs combine delicate and straightforward emotional expressions in balance. The melody combines hardness and softness, while the rhythm is stable with minor fluctuations. A typical example is "Go See the Guy."

C. Southeastern Shanxi

Besides basins in Huguan and Yangcheng of Southeastern Shanxi, there is also Qingshi Mountain. Although this region has fewer folk songs, their mode is relatively simple and unsophisticated, deeply influenced by opera, and easy to sing. A typical example is "Tea Picking Song in March."

D. Southern Shanxi

The southern region of Shanxi is a relatively flat and broad basin. The music here has a rather smooth melody with hardly any jumps. The climate here is mild, the rain is abundant, and the land resources are fertile and rich. Therefore, folk songs present euphemistic and beautiful feelings, mainly expressive of emotions, such as in the "Song of Dreaming." At the same time, some may even show but also show the distinctive pasta culture of Shanxi (Wang, 2014 : 96-97).

Shanxi Province is mostly a basin from north to south, starting from the Central region. The vegetation also increases, related to the local economic living standard. Lush vegetation means that soil nutrition can support better crop growth, and better economic and living conditions for the people to enjoy a more comfortable life, while on the opposite, poor vegetation means poorer life for the people. All these are reflected in Shanxi folk songs.

1. The Influence of Neighboring Provinces on Shanxi Folk Song Style

Although Shanxi folk songs are deeply rooted in the Loess Plateau and have their songs relatively independent of other ethnic groups, for example, there are 54 kinds of local operas in Shanxi, accounting for one-sixth of the national operas, regional economic, cultural, and historical exchanges more or less influence their art.

Historically, there have been many population migration movements in and out of Shanxi, and the culture has also spread and merged with other ethnic groups. During the Qing Dynasty, due to the poverty in Northern Shanxi, many men moved to Inner Mongolia, Chahar, and other places by "Going West." During the Han Dynasty, nomadic people in the north and the southern move of government troops to Northern Shanxi helped clear and developed the lands, increasing the exchange of language and culture. Even in the Ming Dynasty, Shanxi people came in and out in large numbers, bringing Shanxi culture to all parts of the country, including Beijing, Hebei, Shandong, and other places (Chai, 2012 : 126-127).

The Manifestations of Shanxi Folk Songs

As far as Shanxi folk songs are concerned, each song truly depicts the hard work and life of the local people, including the people's psychological struggle, positive willpower, and longing for a better future. From the overall manifest of these songs, it is unpretentious and natural. Through people's singing voices, these songs will demonstrate their musical aesthetic values and the inner emotions of the Shanxi people.

1. Subjects of Expression

Shanxi folk songs truly reflect all aspects of social life, so the wide range of subjects involved can be roughly divided into five categories (Jiao, 2011 : 90-91)

First, it reflects Shanxi people's difficult life and their dissatisfaction and resistance.

Second, it reflects the general social life condition and often describes the labor process of Shanxi people.

Third, it depicts stories of love and marriage between men and women.

Forth, they are narrative stories related to historical figures or legends.

Fifth, some are more contemporary songs of the people's revolutionary struggle (Liu, 2015 : 65).

2. Classifications of Shanxi Folk Songs

Shanxi folk songs, like their diversified geographies, have many forms of songs and wide range of distribution. According to the purposes of the songs, they can be summarized into five types:

a. Mountain Songs

Mountain songs refer to short songs sung by people in Northern Shanxi while working in mountainous areas. Names vary from region to region. In the plateau areas in Northern and Northwestern Shanxi, they are called "Mountain Songs", and the most well-known example is "Mountain Song of Hequ", presenting a loud, high-pitched and enduring singing voice. It is called "Blossoming Tune" in Taihang Mountain area and the most famous one is the "Blossoming Tune of Zuoquan", which is euphemistic and delicate in tonality with regular rhythm. In Wutai and Yuanping areas, they are called "Juan Xi Pian". Although they are remarkably similar to Mountain Songs of Hequ, the singing method is more colloquial, and the rhythm is more compact due to improvisation.

This kind of song is usually noticeably short and concise. The passage structure is arranged in top and bottom alignment. The words and tunes are often improvised by the singer according to his current mood and feelings. It is often free and does not need accompaniment.

b. Work Songs (Haozi)

The so-called Haozi is a song that people are engaged in heavy work in order to coordinate and inspire people to act in unified movement. Therefore, the rhythm is strong and regular, but the tone is relatively simple. Work Songs can be divided into "Ramming Haozi" and "Boatman Haozi". Boatmen's songs are mainly sung by boat workers on the Yellow River and are further divided into "Departing Haozi", "Sailing Haozi", "Lapeng Haozi", "Pa Shan Hu Haozi" and "Boat Pushing Haozi" according to different types of work.

c. Ditty

Ditty often depicts the colorful yet trivial things of life. Most of them are songs that can be hummed during less laborious work. They can be quite beautiful in expressing emotions, such as "Embroidering a Pouch Purse", "Ten Different Scenes", "Embroidering a Lotus Lantern", etc. or they can also be very vulgar in language about daily life, such as "Lu Dog Kisses Life", "Aunt and Sister-in-law Picking Vegetables", etc. or they are songs with very high entertainment value. Thus, these are the very songs with the highest singing rate and comprise the majority of folk songs in Shanxi (Wei, 2011 : 36-37).

The passage of ditty is presented in two-sentence pattern and four-sentence pattern but may change in form. The rhyme usually follows the regular pattern of "starting, continuing, turning and combining" , while the lyrics are relatively standard, with seven-character sentences as the basic format.

d. Yangko

As its name implies, Yangko is a song of farming and labor, which is widely distributed throughout Shanxi Province. This kind of song takes the form of singing and dancing, with dancing as the main part and song as the accompaniment. Examples include "Qitai Yangko", "Earthly Yangko", "Yuan Pingfeng Yangko", "Flower Basket Lantern" and "Flower Drum". Among them, "Qitai Yangko" is the most famous and has the most influence on Shanxi folk songs as a whole.

e. Divertimento (Song Cycle)

Divertimento is generally some tunes with strong narrative, standardized form and strict structure, singing legends of historical figures, similar to storytelling.

Dialects of Shanxi Folk Songs

To understand a local culture, it is undoubtedly the best way to start with local folk songs. The same is true of Shanxi folk songs with a long history. Its content describes all aspects of life of Shanxi people. In addition to exploring their inner thoughts and views of right and wrong, beauty and ugliness, Shanxi folk songs with local flavor weave life into the music through language and lyrics, which also enables later generations to understand the customs and cultural characteristics of Shanxi people.

1. Shanxi's Economy, Art and Social Life in Lyrics

“Gongyang’s Commentary on Xuangong Fifteen Years" stated, "The hungry will sing about their foods and the laborer will sing about their works.” It means, "Hungry people sing to express their desire for food, while working people sing to express their hardship." Therefore, folk songs are the best record of people's living condition in terms of food, clothing, housing and transportation (Liu, 2013 : 139-140).

Shanxi is affected by geographical environment factors, and the living standard of people in mountainous areas was generally low. The mountain road was rugged, and the people relied mostly on mules and donkeys, which were often depicted in the lyrics of folk songs such as "Walk _ _ state”, “… Little donkey tiktok tiktok ti, tiktok tiktok tiktok tiktok tiktok, let’s get on the donkey to go to _ _ state". Also due to the climate, local crops are mainly cold-resistant and drought-resistant, including sorghum, naked oats, potato (yam eggs in dialect), etc. The lyrics of "Mountains at Jiaocheng" said, “in the great mountain area of Jiaocheng… only have naked oats chow chow chow, along with the yam egg” or the lyrics of “Harvest of Naked Oats” said, “Brother, oh brother, on the top of the mountain here I am, with a reaping hook in hand, hiss! Hiss!, let’s cut the naked oats...”, were all realistic descriptions of the economic and living condition in Shanxi at the time.

Shanxi is famous in textile embroidery and paper-cutting techniques in terms of literature and arts and enjoys a certain popularity at home and abroad. A typical example is "Embroidering a Pouch Purse", which sings, "Peach blossoms in March, Love letter comes, Send letter letter, Come letter letter, Get a pouch purse and embroider one boat for one... and its meaning, you shall guess, my love...”. Such lyrics can be seen to be implicit but also full of true love. The girl embroiders her love on the lover's pouch purse with carefully selected picture, which reflects the bright and unrestrained attitude of Northern women. Also, "Cutting Window Grilles", shows the lyrics, "Silver scissor cuts cuts cuts, Skillful hand cuts the window grilles... Generations after generations pass by, No matter how big the wind and snow are, Red flowers still bloom on the window lattices." Such lyrics are full of the indomitable, optimistic and distinctive regional characteristics of the Northern people. The

song also demonstrates the Northerners with skillful craftsmanship and a longing for loving life. After listening, people feel warm and positive in their hearts, which is the attitude that one should have about life.

2. The Use of Shanxi Dialect

Shanxi folk songs can present local colorful culture because of the proper use of lyrics, that is, fundamentally its dialect, and it is no exaggeration that Shanxi dialect is the heart of Shanxi folk songs. Its unique words and pronunciation have strong appeal. No matter how long ago, it can always resonate with the people to a certain extent. To explore the charm of its culture from Shanxi folk songs is also worthy of being one of the origins of Chinese civilization and the cradle of traditional culture.

The dialect in Shanxi folk songs has several characteristics, which can often reflect its regional landscapes:

a) Reduplication (Overlapping Words)

Overlapping words are used by two or more phrases with the same morphology and meaning. This is a common usage in Shanxi dialect. They can overlap on nouns, quantifiers and even adjectives. They are often in forms of ABB, AAB or AABB and others in lyrics. Such phrases are used colloquially, which often makes the whole song livelier and catchier to sing.

For example, in the lyrics, "ten miles miles, half a day a day", or "ravines ravines, sand storm storm, and western mountains mountains", words overlapping in terms of quantity and nouns, all highly reflect layers after layers of the geographical landscape in Shanxi, typically known for its terrain of mountains and rivers. The Loess Plateau will generally give people a sense of vicissitudes and desolation, which is especially common in folk songs in Northern Shanxi.

In the south of Central Shanxi, because the terrain begins to become gently sloped basin, despite of many hills and rivers, they are not as rugged as those in the North, these natural sceneries are also reflected by the reduplicated words of folk songs. Overlapping words still appear in nouns, adjectives and quantifiers in Central Shanxi. However, it has been seen that it is less used in describing the nature, such as "mountains, rivers and winds", but more used in daily life, such as "pot pieces pieces, door sills sills, towel towels" and even “six braid braids and three strand strands" in farm affairs. As for describing the environment, they will use “bare smooth smooth” and “Pot hole holes” for a more river area.

The further south, the more obvious the changes in reduplicated words become. Even in Southern Shanxi, reduplicated words are only used in nouns and adjectives, and are seldom used. They usually show the flavor of plain life and elegance, such as "vegetable basket basket, daughter daughter-in-law” or "living spirit spirits, pink red red" and other words.

It can be seen from this that the dialect used in colloquial lyrics can realistically reflect the current social and environmental conditions. After all, Shanxi dialect is a vessel of culture derived from the interaction between Shanxi people and the environment, and Shanxi people can express their feelings about everything around them without reservation like Shanxi's closed geographical environment through language (Jia, 2012 : 60-61).

b) Interlining Words

Interlining words are void words, also known as interjection or pictophonetic words, which usually have no practical meaning in themselves, but they can express certain emotional tone in folk songs, perfect the possibly incomplete song structure, and increase

the overall rhythm. The common ones are "a", "that", "ah", "ya", "wow" and "leh", which give the audience a straightforward emotional expression without modification and make them feel the same.

The usage of interlining words in Northern Shanxi is more direct and frequently used, and even a long series of interjection will appear to strengthen the emotional expression. Similarly, this is also due to the steep terrain in this area. In many cases, the overlapping boundaries between mountains are the lines between dialects and administrative districts. In Central Shanxi, there is the phenomenon of suffixation of non-syllablic “er” to the interlining words, such as "Ya De Er Dou, Yi Er You", which make the rhyme of the whole folk songs more euphemistic and implicit, in line with the phenomenon that people live more comfortably on relatively gentle terrain and does not need to be as bold and heroic as in the North.

In Southern Shanxi, the tone is more tactful and shorter, showing the valley plain scene with gentle terrain and many lakes. In addition, the closer the south is to the Central Plains of China, influenced by its culture, folk songs are naturally full of elegant spirit, which is obviously different from other color zones.

Through the above reduplicated words and interlining words, we can see the regional distribution of Shanxi folk songs and dialects, as shown in Table 2:

Table 1. Regional distribution of Shanxi folk songs and dialects

Color Zone	Interlining Words	Reduplication (Overlapping Words)		
		Noun class	Adjective class	Quantifier class
Northern Shanxi	that, ah, uh-ne-ai-hai-you (longer and more interlining words)	west mountain mountains, ravine ravines (mostly describing the natural scenery)	Red dan dan, Lan ge yingying	Half a day a day, ten mile miles, group groups
Central Shanxi	Ya De Er De Ge Diu (the appearance of suffix “er”)	Pot pieces pieces, Door sill sills	Bare smooth smooth, Pot hole holes	Six braid braids, three strand strands
Southeastern Shanxi	Yi-ya-hai		Bright sparkling sparkling, Cozzy warm warm	
Southern Shanxi	A, ai-hey	Vegetable basket basket, daughter daughter-in-law	Living spirit spirit, pink red red	

Table 1, Regional distribution of Shanxi folk songs and dialects

The theme of Northern Shanxi folk songs is mostly about nature, and the charm of folk songs is on heroism, which is reflected by the use of more interlining words and overlapping descriptions of geographic features. The farther south, the style of folk songs changes, focusing on trivial matters of life, which is more euphemistic.

In addition to being close to the audience's colloquial, the interlining words can highlight the living characteristics of folk songs. While emphasizing the tone, they can depict a scene with sound to enliven the atmosphere of the scene and depict the feelings and meanings that need to be felt in the plot. It is also an onomatopoeia of actions, so that the audience can immediately grasp the essence of folk songs.

c) Pronunciation of Dialects

Shanxi dialect has several different pronunciations from Mandarin (Wang, 2013 : 14-15.).:

- The end of rhyme with closed throat, that is, within the tune of a piece of music, the singing words should be pronounced concisely and not lengthened.
- There is no distinction between front and back nasal sounds, such as "heart (xin)" and "star (xing)", "deep (shen)" and "live (sheng)". From the pinyin point of view, the difference lies in the pronunciation of a letter "g" at the end.
- There is no distinction between flat tongue and tilted tongue. For example, "on the mountain (shan shang)" and "three mulberry (san sang)" are not clearly identified. From the pinyin point of view, the difference is between "s" and "sh".
- There is no distinction between high level tone and low-level tone, such as “sky (tian)” and “field (tien)”, as both pronounced quite flat in tone.
- Even sometimes, a word can be separated and read in two syllables; for example, "worship (bai)" can be broken down into "No-come (bu-lai)".
- To sum up, the geographical environment has shaped the way Shanxi folk songs use dialects, allowing audiences to feel related to the songs and resonate more easily. They are very real and down-to-earth in describing people's social life and culture. In particular, the biggest difference to the official language of Central Plain of China is that it has no tone and cannot create a ups and downs effect.

The Singing Teaching Techniques of Shanxi Folk Songs

The charm of Shanxi folk songs is that even with the same song and the same lyrics, the use of different dialect and singing technique, the performance can convey different feelings to the audience. To sing a Shanxi folk song well, the very first step is to pronounce it articulately. Although there are many void words such as interlining words in Shanxi folk songs, they must be sung, word for word. Without them, the songs will lose its Shanxi characteristics, because they will not give the audience a very grounded feeling. In addition to articulation, of course, this chapter we would discuss true and false sounds, diminution, timbre changes, breath control, and even the concept of sound emotion, all of which are techniques that Shanxi folk singers can use to achieve a certain Shanxi flavor

1) True and False Sounds

True voice (sound) refers to the sound of loudness, which resonates in the oral cavity, but not the thoracic cavity and head cavity, producing a rather narrow ranged sound. At this time, the vocal cords are tightened and vibrated to both sides. True voice (sound) is strong, bright, and full, in the range of middle and low pitch, and is common in folk songs such as mountain songs and work songs (haozi). In contrast, falsetto is commonly known as weak voice (sound), with relaxed vocal cords, weak pharyngeal wall and stable throat. It controls the sound with air and resonates. The sound emitted is void, false, empty and soft, giving the sound a delicate feeling. It often sounds euphemistic and soft, suitable for high-pitched songs, and is common in folk songs such as ditty and Yangko.

As a research topic, this paper discusses how to keep up with the advancement and innovate Shanxi folk songs to adapt to modern listeners. In the technique of true and false sounds, a singer can use more scientific mixed sounds, that is, in the process of singing, it alternates between true and false sounds to achieve a fuller sound effect, as the singing is more tense, creating a more complete picture of people and things described in the songs. In fact, this singing method draws lessons from the advantages of Chinese and Western vocal skills, especially the traditional singing method of bel canto, which makes the pronunciation clear when singing, and the vocal areas of the upper and lower sentences in the passage are consistent, resulting in bright, crisp and soft and sweet sounds. Typical examples include singers Niu Baolin and Xie Lin, who can still guide correct new values while inheriting the original sound state, reform Shanxi folk songs and enrich the future development direction of Shanxi folk songs.

2) Diminution

According to the definition, diminution is a set of techniques to beautify, decorate and polish the singing style in the development process of Chinese national music art, which usually includes using words, sound emotions and harmony to form the style charm of Shanxi folk songs, so as to add stronger artistic appeal to the original art (Wang, 2014 : 122-125).

a) Straight tone (simple sound)

Straight tone (simple sound) is the sound that the singer uses the breath to produce less resonance, which is very smooth and powerful. For example, the word "yo" in the segment of lyrics "Yo, World!" in "99 Winding Bays of the Yellow River" is a straight sound with super tension. The intuition given to the audience is the honesty, frankness and boldness of Shanxi people.

b) Vibrato (trilling sound)

The exact opposite of straight sound is vibrato. This kind of sound resonates a lot, usually with small amplitude and relatively uniform vibration. Occasionally, special type of vibrato is used, also known as "whoosh sound" or "perk sound". This is the sound produced by the singer's vocal cords tightening and closing immediately after relaxing instantly. It is very infectious to the audience and is common in mountain songs such as "Pastoral Song" and "Shepherd Song".

c) Alveolar trill

Like vibrato, the "du-lu" sound produced by the singer shaking quickly with the tip of his tongue can be found in "Selling High Bottom" of Central Shanxi and "Small Pair Flowers" of Hequ.

In addition to the above three commonly used ways of diminution, there are techniques of guttural sound, sliding sound and leaning sound, which can also be used

3) Variation of Timbre

- **Top-piercing sound**
- This vocal technique is to sink air into the abdomen (that is, the abdomen of the lower body in the bel canto) and then push the sound to the top of the head or nose as the center of the first resonance. This is also the common basic practice in folk song singing.
- **Overtone (raising sound)**
- The sound transmission location is different from the top-piercing sound, which is located at the upper and rear part of the nasal cavity, that is, the back of the head, and is regarded as the center point of the second resonance, so the timbre will be lower and distant.
- **Holding sound**
- The singer controls the sound point of the first resonance in the oropharynx and nasopharynx, as if the sound is "stuck" there. This type of sound has a certain minor second vibrato, and the timbre is soft and affectionate.
- **Undertone (sinking sound)**
- This change in timbre has the opposite singing technique of overtone, where the sound is sunken to the lower part of the pharyngeal cavity. As its name implies, it has a sense of depression and heaviness.
- **Kneading sound**
- This technique requires the singer to restrict exhalation, vocal cords and resonance before singing the next note slowly, so the vocal point of the second resonance is in a constant moving state. There is also single kneading, hard kneading and soft kneading.
- **Nasal sound**
- The nasal sound in folk songs can be retracted into the nose in advance or later when singing, making the timbre dull and expressing more emotions in the meaning of the song. Another special method involving nasal sound is to deliberately prolong the nasal sound to achieve a certain artistic effect.
- **Hush sound**
- This technique is also called "air sound", that is, the singer pronounces it by sighing, where air travels before the sound, making the sound loose, scattered and empty.

4) Staccato Techniques

In addition to the above techniques to change the timbre, you can also cut off or temporarily pause the breath when singing to make the sound to have more artistic manifestation, such as soft and yet with rigidness, flexible and yet hard, or even with clear boundary in sounds (Meng, 2015 : 141-142.).

- **Staccato with Breath-in pause**
- The singer inhales to cause temporary interruption to the sound.
- **Staccato with Cut-off air**
- During singing, it is possible to suddenly close the glottis of the throat to stop the air flow before immediate resuming of breath.
- **Staccato with Coughing**
- When singing, the airflow from the contracted abdomen can be resisted by contracting pharyngeal muscles, resulting in "sound rupture", just like the sound of soft cough.
- **Staccato with Ha-sound**
- As the name indicates, the singer raises the root of his tongue close to the soft palate to block the airflow, making a "ha" sound, presenting a bouncy feeling of sound.
- **Staccato with Bouncing sound**
- The technique of staccato usually requires the singer to well control muscle contraction and relaxation. Bouncing staccato is completed by resisting the inspiratory muscles through the sudden contraction of expiratory muscles, and a stream of air can force through the glottis that originally blocks the air and bounce to the upper resonance point. The sound effect of such strong confrontation is more prominent.
- **Staccato with Pausing sound**
- This type of staccato technique is similar to bouncing staccato, but the exhalation resistance is insufficient, and the sound is directed to the whole resonance cavity before sending out; thus, the overall sound effect is weak.
- **Staccato with Pouncing sound**
- This technique mainly amplifies the sound several times, gradually overcomes the upward airflow by controlling the breath, vocal cords and resonance cavity, moves the second resonance point downward, and then suddenly uses the respiratory muscle group to generate strong confrontation, releasing the breath like a deep cough. Because of the instantaneous breakout, there will be no vibrato.

5) Sound Emotions

In addition to the above singing techniques, it can also imbue the sound with feelings of joy and sorrow, that is, sound modeling. For example, if a singer wants to show the sad emotion in folk songs, he can use grieving, sobbing and crying sounds. To create grieving sound, first, the glottis is closed. The singer will continue to inhale to concentrate air on the glottis to form pressure, and then let the air flow break through and into the vibrating vocal cords to make sound. Sobbing sound is to use staggering inhales when singing, and with proper use of staccato with pausing sound, a sensation of sadness and crying can be created.

As for crying sound, the singer simply performs a coughing sound at low, heavy and broad pitch to create such emotional expression in singing.

The charm of Shanxi folk songs lies in that their singing can bring many emotions, so there can be happy artistic expression besides grief and crying. Naughty sound, also known as happy sound or sweet sound, can be produced by high pitch coughing sound to express a sense of happiness in folk songs. Furthermore, the singer can continuously alternate between coughing and bouncing sounds to make a sound like laughter, which is a bit like the method of staccato with ha-sound.

Conclusion

As reviewed through literature and books on Shanxi folk songs, it was found that musical characteristics could be classified into two categories in terms of techniques. The first of which focused on words to emotionally connect with the audience, where lyrics were carefully structured to give the unique phonic combination of words by using techniques like reduplication and interjection to produce rhythmic patterns, such as ABA, ABB, which could easily mimic the ups and the downs of singing the melody, as well as the texts that not only breathe life into a song with meaning but also connect sounds in the union. The term “song,” in the original Greek word for music, implies the union of melody, language, and body movement. That is right. Music in Greek culture was considered a gift from all gods to encompass every aspect of life, including politics, education, religion, and arts. This notion coincides with traditional folk songs. It includes vocal singing, especially knowing that ancient music was for celebrating nature and gods, whether it be polytheism or monotheism, in which people’s expression of gratitude was often embedded and conveyed by words, all of which were sung by one or more designated singers; hence, the term, vocal. In other words, religious songs were usually the first to develop. However, the intrinsic urge to look for happiness and entertainment would lead the community outside the church to develop polyphony and secular music with vernacular language. This was well-illustrated in Shanxi folk songs, as they are the culmination of Jin culture and the people surviving the hardships and difficulties that are unique to the locale, a perfect ground to tie emotions and melodies through the junction of words. By practicing the dialect and the phonics of lyrics in Shanxi folk songs, the students could master the control of inhaling and exhaling to manage changes in melody. Therefore, for the design of the workbook, there would be one or more sections on practicing the phonics of wording, specifically targeting the overlapping and interjecting words so that students can become adept at muscle control for tempo and rhythmic changes.

References

Chai, G. (2012). Dialect characteristics of Shanxi folk songs from spatial perspective. *Journal of Taiyuan Normal University (Social Science Edition)*, 126-127.

Hou, T. (2005). Characteristics of geographical environment and personality characteristics of Shanxi people. *Journal of Shanxi University of Finance and Economics (Higher Education Edition)*, 82-83.

Jia, J. (2012). The Wonder of the Ocean of Folk Songs: An Analysis of the Characteristics of Shanxi Folk Song Art. *Voice of the Yellow River*, 60-61.

Jiao, J. (2011). A brief analysis of the themes and genres of Shanxi folk songs. *Voice of the Yellow River*, 90-91.

Liu, H. (2015). *Research on Shanxi folk song singing style*. Central China Normal University.
Liu, Q. (2013). Discussion on lyric culture in Shanxi folk songs. *The Sound of Music*, 139-140.
Meng, Z. (2015). Exploration of types and musical forms of native folk songs in Shanxi. *Times Literature*, 141-142.
Miao J., & Qiao, J. (1987). *Source: On the division of approximate color zones in Han folk songs*. Culture and Art Publishing House
Wang, J. (2013). A brief analysis of the artistic charm of Shanxi folk song singing techniques. *Voice of the Yellow River,* 14-15.
Wang, J. (2014). Analysis of the diverse use of folk song singing methods in Shanxi. *Art Education*, 96-97.
Wang, J. (2014). On the regional stylistic characteristics of Shanxi folk songs. *Art Review*, 122-125.
Wei, H. (2011). A brief analysis of the characteristics of Shanxi folk songs. *Black River Journal*, 36-37.

The Development of the Vocal Coach Course in China

Yu Zhiyong and Tanit Kongkumnerd
Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nicha.musiced@gmail.com

****

Abstracts

In complete vocal music teaching, a vocal coach must cooperate with vocal music teachers to complete the teaching task and train qualified vocal music talents. Generally speaking, the teaching in vocal music class focuses on technical training, that is, scientific training for students' voices itself, correcting students' bad methods in vocal production in time, and helping students to establish a correct concept of singing. Form good singing habits. On the other hand, vocal coach class focuses on non-technical factors, such as cultivating students' sense of music, guiding students to feel different music, making them more sensitive to the rhythm of music, helping students to familiarize themselves with vocal music works in different languages, correcting students' inaccurate pronunciation in time, teaching students the style of specific vocal music works and helping them grasp the characteristics of vocal music works in different periods and styles. Guide students to sing when the physical movements, facial expressions, emotional changes, and other performance factors, enable students to establish a good psychological state of performance; expand students' knowledge level, enrich students' music vision from many aspects; guide students to analyze vocal music works, understand the works more deeply, grasp the works more accurately.

Keywords: Development; Vocal Coach Course; China

Introduction

The vocal coach's community and vocal coach's professional skills gave a clear explanation. The vocal coach is also called: Vocal Health Specialist, Singing Teacher, and Voice Instructor. Using a mix of practical experience and technical knowledge, vocal coaches nurture and instruct developing singers and advise and support experienced ones. As an instrument, the human voice is one of a kind. Not only is it uniquely linked to the body—altered by how the singer stands, breathes, or even eats—but it is also the only instrument in the world that cannot be fully repaired or replaced if damaged. This is where vocal coaches come in. Drawing from a combination of technical knowledge and lived experience, these experienced singers work one-on-one to improve singers' performance ability, vocal technique, and vocal longevity. Vocal coaches may help their clients develop personalized warm-up routines, use exercises to improve their range and breathing, work on articulation and projection ability, or provide specialized instruction in advanced vocal techniques. Most vocal coaches begin teaching after gaining significant experience as performing singers. Some continue to work as performing musicians while giving lessons in home studios or online, while others set aside performing and land full-time positions with educational institutions. In addition to teaching and consulting, vocal coaches might also write books on technique, develop apps for singers, or create their resources (e.g., Warm-ups and exercises) for vocal coaching. Like all tutors, vocal coaches must be strong communicators. More

* Received: February 6 2023; Revised: February 23 2023; Accepted: February 24 2023

importantly, though, vocal coaches must be exceptionally perceptive listeners. A good vocal coach can pick up on a student's unconscious singing habits, technical weaknesses, and emotional and physical health from a single listen. Vocal coaches should also be flexible and nuanced in their approach; every voice is different, and the best vocal coaches tailor their approach to each student's needs. The professional skills of a vocal coach include Vocal technique, Harmony, Anatomy, Music performance, Music notation, Teaching, and foreign language (if specializing in opera and classical).

The word "artistic instruction" comes from the literal translation of "Coach" into "coach." In the sense of tradition, piano accompaniment and artistic guidance have not only strict demarcation and division but also interconnection. The art guidance is divided into vocal art guidance, opera art guidance, instrumental music or indoor music guidance, and so on. The art guidance in each direction is different according to the specialty of guidance, and the necessary abilities are also different. The main professional ability of artistic guidance is the teacher, which should have the basic accompaniment ability, mainly cooperative ability and instructive ability. A famous artistic director is not only a pianist but also a compound talent with many kinds of abilities. The literal translation of vocal coach is "vocal music teaching and training." According to its work, it is translated as "vocal music steel piano art guide," and it is called "vocal music art guide" or" artistic guidance "for the square is easy to see, the following are simply called" artistic guidance. "

In China, the so-called "vocal piano art guidance" or "vocal music art guidance" comes from and refers to the foreign word "Vocal Coach" and its content, which is different from the piano accompaniment "Piano Accompaniment." The author believes that, from the perspective of literal translation of foreign languages and general international understanding, the more accurate name of this major should be "vocal music art guidance." The types of "Vocal Coach" are divided in detail, including opera "Coach"-"Opera Coach," art song "Coach"-"Lieder Coach," and so on. Although the focus of their work is different, the nature of their work is roughly the same. In essence, "Vocal Coach" should be a specific term, especially referring to a professional group, which does not refer to "vocal music" teachers. However, professionals who are responsible for guiding, dealing with, and grasping all non- "voice" elements such as singers, students' singing language, music, work style, performance heart, and their teaching achievements and effects are often reflected in the form of piano accompaniment in vocal singing. The growth and success of every singer are inseparable from the help of vocal art guidance (Wu, 2010 : 211-213.).

Development of vocal coach in China

In 1998 and 2000, the Education Department of the Ministry of Culture held the first and second National Symposium on Piano Art guidance at Shandong Liaocheng Normal University and Tianjin Conservatory of Music, respectively. In 2013, the "National Piano Art guidance discipline Development Forum" was held at the China Conservatory of Music in Beijing. Organized by the Beijing Central Conservatory of Music in 2014, the Orchestra Department of the Central Conservatory of Music hosted the first Central Conservatory of Music Collaborative Piano Festival and the first Piano Chamber Music Competition of the Central Conservatory of Music in 2014 (instrumental sonatas and art songs). In 2017, a seminar on constructing and developing piano art guidance in Heilongjiang colleges and universities was held at the School of Music of Jiamusi University. In 2017, the first Collaborative Piano Art week of the Xinghai Conservatory of Music was held in Guangzhou

Xinghai Conservatory of Music. These conferences lead and guide the development trend of vocal coach discipline in China and each region.

At the closing ceremony of the second National Symposium on Piano Art guidance in Art Colleges (departments) in 2000, Director Ying Feng of the Department of Education and Science of the Ministry of Culture said: the main topic of this meeting is to summarize and exchange the teaching experience and future development direction of steel piano art guidance in recent years, around this theme. The conference also hosted lectures, master classes, and piano art guidance concerts hosted by Chinese and foreign experts. He discussed the following two aspects with you according to the experts' suggestions. The main contents are as follows:

1) it is a problem to establish and further improve the discipline of piano art guidance in higher music education. This problem can be seen from two aspects. One is external. The other is internal. Of course, the external reason is that social development needs include the internal needs of art colleges and universities. The internal reason is developing the piano art guidance discipline itself. Since the 1920s and 1930s, the emergence of modern art songs in China has made remarkable achievements in the creation of piano accompaniment and gradually formed and developed the discipline of piano art guidance in practice. This discipline also greatly influences the creation of piano music and the development of piano performance art. Especially with the development of higher music education in the past 50 years since the founding of the people's Republic of China, many excellent piano art guidance experts have emerged in piano music education, some of which have gained an international reputation. In nearly 80 years of piano art guidance practice, piano art guidance has accumulated a wealth of experience in music education. The emergence of many piano art guidance experts has also promoted the development of vocal and instrumental music in our country, so we have sufficient reasons to prove the necessity of the existence of this discipline. Of course, although many colleges and universities have gained experience in piano art instruction to some extent, the Tianjin Conservatory of Music, the organizer of this conference, has taken the lead and accumulated some experience in this respect. However, as far as our national professional music education, including other aspects of music education, is concerned, this subject is still in its infancy. It still depends on the joint efforts of all of us here so that we can further guide the piano art from the professional setting, teaching plan, syllabus, lesson plan, teaching material construction, including academic discussion, as well as the curriculum according to the particularity of the discipline, gradually form a relatively stable teaching and scientific research teachers and strengthen the construction of piano art guidance discipline as a whole. In this sense, our conference is also one of the important symbols of the academic construction of the piano art guidance discipline.

2) the development of the piano art guidance discipline should be continuously promoted and promoted based on studying the special law of the piano art guidance discipline. We regard piano art guidance as a discipline. In that case, we should not only understand the necessity and feasibility of this discipline but also understand the particularity of this discipline both in theory and practice. In particular, it is necessary to clarify the connection and difference between this and the piano discipline. Piano art guidance should be a branch of the piano major, which has both connections and differences with the piano major. This difference is the particularity of the piano art guidance discipline. Clear the particularity of the piano art guidance major. We can better build and develop this discipline. Simply put, piano art guidance is a non-solo art, but an art to cooperate with other musicians and performing artists. Secondly, it is not only a foil for vocal and instrumental art but also a

creative art, especially to play its guiding role in cooperation and music education. It is an interdisciplinary cross-discipline, closely related to the piano major, vocal art, and instrumental art. it is also directly related to musicology, language, literature, and even music physiology, music acoustics, and many other disciplines.

In the paper "Reflections on some problems of vocal Art guidance in China-commemorating the Ten years of the National Symposium on Piano Art guidance," he reviewed the first and second National Symposium on Piano Art guidance held by the Education Department of the Ministry of Culture in Liaocheng Normal College in Shandong Province and Tianjin Conservatory of Music in 1998 and 2000 respectively. The two "National Symposium on Piano Art guidance" discussed many related contents, such as "vocal coach," "instrumental coach," "impromptu accompaniment," "vocal singing," and so on. The Education Department of the Ministry of Culture attached great importance to these two meetings and sent the then Deputy Director of the Education Department of the Ministry of Culture of the people's Republic of China Dai Jiafang (1998 meeting) and the Director of the Science and Technology Department of the Ministry of Culture of the people's Republic of China (2000 meeting) to speak at the opening and closing ceremonies respectively. The participants gathered relevant professional teachers from all nine professional music colleges in China and music teachers from more than 20 colleges and universities, including Shandong Art College, Northwest Normal University, Southwest Normal University, Nanjing Normal University, Shaanxi Normal University, and Yunnan Art Institute. The meeting held various academic activities, such as conference discussions and keynote speeches. Professor Zhao Bixuan of the Central Conservatory of Music and Professor Sheng Wengui of the Shenyang Conservatory of Music chaired it. The two collections of essays contain more than 80 excellent papers, from which we can see that there were heated discussions and rich exchanges at that time. These two meetings have epoch-making significance in the history of the development of piano art guidance in our country to re-establish the confidence of the piano art guidance profession and point out the direction and goal of professional development. He believes that the greater significance of this meeting is to put forward a series of problems to be solved urgently for the development of piano art guidance (Wu, 2010 : 211-213.).

The article "We are willing to give because we love-written after the" 2013 National Music College Piano Art guidance discipline Development Forum "summarizes the 2013 paper held at the China Conservatory of Music in Beijing. She believes this Forum has the largest number of participants, the richest academic content, and the most cutting-edge international professional seminar. The report of this Forum is rich in content. It focuses on the professional development and training of piano art guidance majors in Chinese music colleges, the exchange of experience in the construction and management of piano art guidance discipline in higher music colleges, the exchange of subject curriculum and teaching experience, and the training of piano art guidance talents. The Forum invited Professor Cameron Stowe, head of the Collaborative Piano Department of the New England Conservatory of Music in Boston, USA, and Professor Rita Sloan, Dean of the Collaborative Piano Department of the School of Music of the University of Maryland and a member of the American "ASPAN Music Festival." The master classes of vocal and instrumental art instructors of the two masters left a deep impression on people. At the same time, Professor Cameron Stowe's report provided valuable information. He introduced the development history, curriculum, and discipline construction of coach majors in the United States (Liu, 2014 : 42-45).

Zhao Yang and Jiang Gongming (2014 : 104-106) wrote an overview of the first Central Conservatory of Music Collaborative Piano and the first Piano Chamber Music Competition of the Central Conservatory of Music (instrumental sonatas and art songs) in his paper "the collision of the Heart at the fingertips-- A record of the first Collaborative Piano Art Festival of the Central Conservatory of Music in 2014". He elaborated on the names of both connections and differences between Collaborative Piano and Piano Art Director. The former Collaborative Piano is mainly used on the stage, while the piano art director is mainly used in teaching. Performers and singers (of a certain standard) do not quite agree with the word "piano art director" on the stage. "Piano Art Guide" is more of a job title in teaching, widely used in teaching units. On the international music stage, piano chamber music performers are generally referred to as "pianists" directly, and the name of piano performance is also directly written in programs and CD records rather than "piano accompaniment." It is common in China to write the piano column as "piano accompaniment" in chamber music performances. This can also be seen that this problem is not taken seriously in China, and everyone is "unprofessional." here, the piano as a partner with other instruments or singers is as important, perhaps more important than the performers they work with. Such as piano trio, piano quartet, and piano quintet, where the piano is more dominant than its string players.

He described the development history of Collaborative Piano (Collaborative Piano) major in the United States. The collaborative piano was founded as an independent major in 1947 at the University of Southern California. More than 60 years later, Collaborative Piano major has been very common in the United States; most schools have Collaborative Piano departments. As an important performance form of piano performance art, Collaborative Piano includes piano and instrumental music, piano and vocal music accompaniment (Piano Accompaniment), piano chamber music (Piano Chamber Music), and other art forms that cooperate with others. Our country developed relatively late in the Collaborative Piano major, and there is still a big gap between our country and the developed countries in Europe and America. Collaborative Piano major (piano art guidance major in music colleges in China) still needs to be a relatively weak and strong major in our country. In some art colleges and universities, corresponding disciplines and teachers have yet to be established. Historically, our professional music teaching pays more attention to the cultivation of solo ability. In contrast, chamber music ensemble, ensemble, and accompaniment, which can best obtain the cooperation of music accomplishment and consciousness, need to be revised. As a student majoring in music performance, he should get comprehensive and adequate training and education from all angles to "absorb balanced nutrition."

In recent years, specialties in the music watch industry with a significant cooperative nature, such as chamber music and coaching, have developed rapidly. The number and audience of chamber music concerts are also increasing. Because of its complexity and difficulty (because of the emergence of cooperation or cooperation relationships and different objects of cooperation), the piano art guidance major has put forward many performance topics and requirements, so talents who specialize in this art are increasingly urgently needed. In order to make it develop in a systematic, theoretical, formal, and scientific direction. Some colleges and universities, such as the Central Conservatory of Music, the China Conservatory of Music, the Shanghai Conservatory of Music, and the Wuhan Conservatory of Music, have successively set up this major to recruit postgraduates or undergraduates majoring in this major. Wuhan Conservatory of Music offers an undergraduate art guidance major, while Shanghai offers an opera art guidance major at the undergraduate level.

Regarding training methods and objectives, the art guidance major of postgraduates of the Central Conservatory of Music is divided into two directions: instrumental and vocal music. The major of art guidance for postgraduates of China Conservatory of Music is only vocal music, but it is subdivided into bel canto and national vocal music. When training students in this major, the Central Conservatory of Music pays more attention to teaching double sonatas (instrumental music) and art songs (bel canto). Concertos and accompaniments of all instrumental solos (concertos, acrobatics, non-chamber music sketches) and operas (whole plays or arias) are rarely performed.

In 2017, Jiamusi University in Heilongjiang Province hosted a seminar on the construction and development of piano art guidance in colleges and universities in Heilongjiang Province. The meeting lasted 3 days, and the meeting invited Deng Yao, an expert in piano art guidance from the Art Troupe of the Political Department of the Chinese people's Liberation Army, and Associate Professor Xi Sha, an expert in piano art guidance at the China Conservatory of Music. Wu Hao, an expert in piano art guidance from Shenyang Conservatory of Music, and 103 scholars from 36 music colleges and universities inside and outside the province gathered at Jiamusi University to discuss the construction and development of piano art guidance major in colleges and universities in Heilongjiang Province. The event held a total of 1 seminar, 2 concerts (Heilongjiang University Piano Art guidance Exhibition Concert and expert course Learning Achievement report Concert), and more than 30 expert classes. The meeting discussed the curriculum, training plan, teaching mode, personnel training, and development of piano art guidance majors in colleges and universities in Heilongjiang Province, which positively promoted the professional construction and development of colleges and universities in Heilongjiang Province.

Guangzhou Xinghai Conservatory of Music held the first Collaborative Piano Art week of Xinghai Conservatory of Music in 2017, which included the first Collaborative Piano Piano Symposium in Guangdong Province and the first Collaborative Piano Piano Competition of Xinghai Conservatory of Music. Invited experts Zhang Jialin, director of the Piano Art Guidance Office of the vocal Music and Opera Department of the Central Conservatory of Music, and Huang Mengmeng, Director of the Piano Art Guidance Office of the Orchestra Department of the Central Conservatory of Music, and lectures and expert classes, concerts, concerts of Collaborative Piano teachers of Guangdong Conservatory of Music, concerts of expert classes and learning achievements, and other activities. Invite the representative teachers in the Collaborative Piano field of music colleges in Guangdong Province to discuss the future construction and development direction of Collaborative Piano piano in Guangdong Province, and invite domestic famous Collaborative Piano experts to introduce international advanced teaching concepts in the form of lectures and expert classes to improve students' professional skills. Strive to promote the development of the Collaborative Piano cause and find a group of outstanding talents by holding this event and competition.

Currently, in China, the professional name of vocal coach coexists with the vocal piano art director, vocal piano accompaniment, and piano art director. About the name of this major, as early as 1998 and 2000, the Department of Education of the Ministry of Culture held the first and second National Symposium on Piano Art guidance at Shandong Liaocheng Normal University and Tianjin Conservatory of Music, respectively. At that time, it was made clear that the name of the major was piano art guidance, which was divided into the vocal coach and orchestral art guidance according to different directions. He believes that a vocal coach

should be the unified title of the professional direction. However, different professional names are still used in domestic music groups, music colleges, and music colleges (departments) of comprehensive universities (Reng, 2015 : 149-151).

He believes that, at present, many comprehensive colleges and universities have set up music departments or music-related majors. When the teachers of other subjects are saturated, only coach teachers are scarce. Thousands of students in some colleges and universities are only equipped with a few vocal art instructors. In such a teacher-student ratio, it would be nice to barely complete the mass accompaniment of vocal music students before the examination, let alone guide them. In many colleges and universities, there are no coach teachers at all due to limited conditions or insufficient attention, and the students themselves entirely solve piano accompaniment. The master's degree graduates of coach major trained by music colleges in China are simply unable to meet the great demand of the whole country. It is a good way to introduce excellent coach talents from outside China. However, due to the current management system and employment mechanism of colleges and universities, it plays a small role and significance.

Zheng Yuanmeng (2022 : 4-7.) takes the general work of vocal coach teachers in professional music colleges in China as an example to further the current situation of the vocal coach in China. Coach teachers' daily work is based on accompaniment. Works include opera arias, art songs from various countries, Chinese vocal works, dabbling in everything but not specialized. Teaching goal: it is better to cooperate tacitly with the students, but it involves little work processing. Responsibilities: including accompaniment with students, entering vocal music class for accompaniment, and participating in students' exams, performances, and competitions. The common problems are:

1) the division of teachers' grades and the division of work could be clearer and more detailed; that is, everyone has to play and teach everything. On the surface, this is very omnipotent, but the division of labor is not detailed, and professional research is not deep.

2) the teachers' teaching ability and the ability to grasp the vocal music works are uneven, and few teachers are competent in vocal coaching. Most of them are still in the accompaniment stage and cannot give students practical and effective help in singing and artistic processing.

3) the ability of foreign language teaching could be improved. A few teachers can explain and spell Italian for their students, but only a few can model and correct pronunciation for students in German and French. Sun Hui, a professor at Shenyang Conservatory of Music, once summed up the current situation of domestic vocal coach major: "domestic vocal coach discipline is still in the primary stage, which is mainly manifested in the teaching methods and curriculum objectives, that is, the classification of teaching objectives is not clear, learners do not have a comprehensive understanding of the works, and cannot express the connotation of the works themselves. Most vocal coach teachers have limited foreign language proficiency, and only some can help students with their pronunciation. " From a harmonious point of view, this situation "adapts to the national conditions and characteristics of Chinese vocal music teaching," but from another point of view, this is "the factor that hinders the piano art director from improving the professional level." This view objectively summarizes the current development of the vocal coach profession in China and is also recognized by most people in the industry.

Vocal coach course in China

From the current teaching work of music colleges and universities in China, the construction of a vocal coach curriculum is still in the initial construction stage. A complete and mature teaching system still needs to be formed. Only a few professional colleges and universities have perfect discipline construction, independent teaching and research departments, sufficient teachers, and effective classroom operation procedures. In contrast, most colleges and universities have only a few vocal coach teachers or even face dozens or hundreds of students. The workload is so heavy that it is difficult to guarantee the classroom's effect. There are also some colleges and universities that do not have special vocal coach teachers. Vocal music teachers serve as piano accompaniment in class, and their classmates are invited to act as piano accompaniment in competitions or exams. In this situation, how to correctly understand the significance and role of vocal coaches in vocal music teaching and better promote the development of vocal music art performance and teaching research has become a problem that colleagues in the industry should seriously consider (Jiang, 2012: 56-57).

There is a close relationship between piano accompaniment and vocal singing, so vocal music teaching is also inseparable from a vocal coach. In vocal music teaching in music colleges and universities, the vocal coach course exists as an auxiliary course of vocal music course, which provides strong support for vocal music teaching to be carried out in a comprehensive and orderly manner. Specifically, the role of vocal piano art guidance in vocal music teaching mainly has the following aspects: 1) vocal coach is a necessary supplement and continuation of the vocal music classroom. 2) vocal coach is a reliable way to improve students' multi-level literacy. 3) A vocal coach effectively cultivates students' spirit of artistic cooperation.

A vocal coach is an important link in vocal music teaching. Most music colleges and universities in China, as well as some art colleges and comprehensive colleges and universities, offer this course (or piano accompaniment lessons with partial functions of the course). However, the role of this course in higher vocal music teaching in our country at the present stage is far from the value of the course itself. However, from the perspective of curriculum construction and discipline construction of vocal music majors, it already has an embryonic form. (Wu Hao, 2012 : 211-213.)

At present, the problem that needs to be solved is how to give full play to the role of the course in vocal music teaching and try to restore the vocal coach course to reflect its subject value to the maximum extent.

At the present stage, the current situation of vocal coach courses in colleges and universities in China can be divided into two categories. Independent vocal coach has been set up in the vocal music majors of most specialized music colleges and some comprehensive art colleges. In the syllabus of the vocal music major, the teaching content, teaching objectives, and credit distribution of the course are required. There are stable teachers, some colleges and universities have set up independent teaching and research departments for the course, and some colleges and universities have also set up a syllabus for the course, classified by grade. According to the characteristics of the students of each grade, the teaching objectives and methods are detailed according to the general syllabus of the vocal music major. Although there are still many problems to be solved in the content and means of teaching, the quality of teaching, and the improvement of teachers' ability, these colleges

and universities have completed the curriculum model and construction. What needs to be done is to improve more details. However, the situation of other colleges and universities could be more optimistic. Due to various conditions, these colleges need more teachers for this course, and only a few schools have vocal coach courses in a strict sense. Most of these colleges (even some normal majors in music colleges) teach vocal coach courses by students, which seriously affects the overall improvement of vocal music teaching quality and the development of students' abilities. He believes that only by making joint efforts from both internal (technical problems in the actual operation of the vocal coach course) and external (major as well as the training of teachers and talents of this major) can the role of the course in vocal music teaching be brought into full play.

Zhang Chenyang (2019 : 3) collates and discusses the relevant literature on the Chinese vocal coach curriculum, the teaching content of vocal coaches, the function of a vocal coach, the research of the vocal coach teaching model, and the teaching materials of the vocal coach course. They put forward that the teaching of vocal music art guidance course takes into account the two attributes of theory and practice course, and the course content not only has the sublimation of theory but also combines theory to carry out practical skills teaching activities.

Conclusion

Therefore, this course's difficulty and comprehensive degree cannot be compared with the general skills course. The main content of the teaching is consistent with the contents of the vocal music courses learned by the vocal music majors. Compared with the vocal music courses, the most significant difference is that the vocal art guidance course focuses on the vocal works sung by the students. Teaching is carried out comprehensively around pronunciation, intonation, rhythm, breathing, style grasp, performance, cooperation with the piano, and so on. This paper discusses the role of a vocal coach on vocal music education objects (students) from the two professional perspectives of vocal music teachers and vocal coach teachers, which reflects the importance of a vocal coach and vocal coach teachers to vocal music learners. There needs to be more research on the teaching materials of a vocal coach because the vocal coach course involves a wide range of contents. Compared with other courses, this course teaches a high degree of content integration. The content of this course is also affected by the main content of vocal music, which varies from person to person. Therefore, the compilation of textbook content needs to be combined with the actual learning situation of students. This course is a very close relationship between theory and practice. Teaching is often half of the teaching of theoretical knowledge and half of the guidance and inspiration of professional skills.

References

Jiang, L. (2012) The significance and function of vocal Piano Art guidance in vocal Music Teaching. *Beauty and the Times (part two),* (02), 56-57.

Liu, F. (2014). We are willing to give because we love--Written after the 2013 National Forum on Piano Art guidance discipline Development in Music Colleges and Universities. *Piano art,* (02), 42-45.

Reng, F. (2015). The present situation and thinking of vocal coach Specialty in China. *Music creation,* (03), 149-151.

Wu, H. (2010). Reflections on some problems of vocal coach Specialty in China--Commemorating the Ten years of the National Symposium on Piano Art guidance. *Yuefu Xinsheng (Journal of Shenyang Conservatory of Music),* (01), 211-213.

Zhang, C. (2019). *On the role of vocal coach in the training of vocal Music talents*, [Master's degree thesis]. Lanzhou University.

Zhao, Y., & Jiang, G. (2014). The collision of the flowing heart at the fingertips--The first Collaborative Piano Festival of the Central Conservatory of Music in 2014.*Voice of the Yellow River,* (17), 104-106.

Zheng, Y. (2022). The Localization Development of vocal coach from the Perspective of Chinese vocal Music. *Singing art,* (04), 4-7.

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4 ประเภทในองค์กร
4 Types of Human Resource Management in The Organization

พระปลัดนัฐพงศ์ ขนฺติสมฺปนฺโน (หมื่นแก้ว),
จุลสัน ทันอินทร์อาจ, พระมหาณัฐพันธ์ สุทสฺสนวิภาณี,
พระธนพล อินฺทปญฺโญ (คำมั่น), พระมหารัฐภูมี รตนรังสี/ขานถม และ พระมหาภัสดา พฺรหฺมทสฺสี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Phrapalad Nuttapong Muenkaew, Junlasun Thuninart, Natthabhan Hanpong,
Phra Thanaphon Khamman, Phra Maha Rattapoome Ratanarungse/Khantom
and Phra Maha Pasada Bhrammadhatsee/Poompeung
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus
Corresponding Author, E-mail: praewpanprajakko@gmail.com

****

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย ความสำคัญและประโยชน์ของ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวทางพระพุทธศาสนา พร้อมนำเสนอทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับการจัดการคน 4 จำพวก การบูรณาการแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับหลักบัวสี่เหล่าเพื่อคน 4 จำพวก ซึ่งเป็นการนำเอาวิธีการบริหารคนตามหลักบัว 4 เหล่า เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพสูง มีความสำคัญสำหรับองค์กรในปัจจุบัน เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์นั้น จะช่วยให้องค์การได้บุคลกรที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลการปฏิบัติงานตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร การนำเอาวิธีการบริหารคนตามหลักบัว 4 เหล่า มีประโยชน์ต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ประกอบด้วย การสรรหาและการคัดเลือก การประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน การให้รางวัลและค่าตอบแทน การวางแผนความก้าวหน้าทางอาชีพ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ หากทุกคนในองค์กรสามารถเลือกใช้คนให้เหมาะกับขีดความสามารถ และรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง ให้เข้ากับมาตรฐานที่องค์กรกำหนดในระยะยาว จะเกิดเป็นความเข้มแข็งขององค์กร และสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรต่อไป

คำสำคัญ : การบริหาร; ทรัพยากรมนุษย์; บัว 4 เหล่า; องค์กร

---

* วันที่รับบทความ : 28 สิงหาคม 2566; วันแก้ไขบทความ 29 สิงหาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 30 สิงหาคม 2566
Received: August 28 2023; Revised: August 29 2023; Accepted: August 30 2023

Abstracts

This article aims to study the meaning. The importance and benefits of Human resource management in organizations according to Buddhist guidelines Along with presenting the theory of situational leadership and the management of the 4 types of people, the integration of the concept of situational leadership with the Four Lotuses for the Four Groups can be concluded that the application of the Four Lotuses for people management is a fundamental tool. in human resource management Human resource management with high potential, it is important for today's organization to create a competitive advantage. Applying Buddhist principle in human resource management It will help the organization to have people who can work effectively and the results of operations meet the objectives and goals of the organization. The adoption of people management methods according to these four lotus principles is useful for human resource management in the organization, including recruiting and selection. Employee performance appraisal Reward and Compensation career advancement planning and achievement evaluation If everyone in the organization can choose the right person for their abilities and responsible for their own duties to meet the standards set by the organization in the long run will become the strength of the organization and can compete with other organizations effectively affect the success of the organization further.

Keywords: Management; Human Resources; Four Lotuses; Organization

บทนำ

กระแสของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการค้าเสรี การรักษาสิ่งแวดล้อม และการเชื่อมโยงของระบบข้อมูลรวมถึงพัฒนาการของความเป็นประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น และการเคารพในสิทธิมนุษยชน ทุกสังคมในโลกรวมทั้งประเทศไทยต่างได้รับผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดทั้งโอกาสและภัยอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ ขณะเดียวกันสังคมไทยกำลังเผชิญกับสภาวการณ์ใหม่ทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในระดับโลก กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เส้นแบ่งพรมแดนระหว่างประเทศกำลังเลือนลางลงไป การเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน องค์ความรู้สินค้าและบริการต่างๆ เป็นไปอย่างเสรียิ่งขึ้น หลายประเทศมีอัตราการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจสูงมาก (Brian W. Hogwood and Lewis A. Gunn, 1984 : 150) ในขณะเดียวกัน วิกฤตพลังงานน้ำมันที่ราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ได้นำไปสู่ความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ทุกประเทศทั่วโสก จนอาจจะกลายเป็นประเดินความขัดแย้งระหว่างประเทศที่รุนแรง

ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีค่ายิ่งของสังคมและประเทศชาติ ประเทศใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ ที่มีศักยภาพสูงและสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์แล้ว ประเทศนั้นก็เจริญก้าวหน้า มีความมั่งคั่งและมั่นคงทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมืองและทางสังคมแต่ถ้าหากประเทศใดขาดทรัพยากร มนุษย์ที่มีคุณค่าหรือไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติได้ ประเทศก็พัฒนาไปได้ยาก ความเจริญหรือความล้าหลังของประเทศ จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยทรัพยากรมนุษย์เป็นสำคัญ เพราะทรัพยากรมนุษย์

เป็นปัจจัยหลัก 1. การสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูง 2. ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน 3. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 4. ขนาดและความซับซ้อนขององค์การ 5. การรับรู้ข้อมูลทางพฤติกรรมศาสตร์ 6. เทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ 7. ผลการปฏิบัติงานของหน้าที่หลัก (สุกัญยา แก้วขาว, 2561 : 111-121) จะก่อให้เกิดการพัฒนาปัจจัย ประกอบอื่นที่ก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และปัจจัยอื่นๆ ก็มาจากทรัพยากรมนุษย์ทั้งสิ้น ประเทศต่างๆจึงมุ่งหวังที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ และมีระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีหลักการ รูปแบบและวิธีการบริหารที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการพัฒนาทางวิชาการ

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากความสำคัญข้างต้น ผู้ศึกษาได้ตระหนักและเห็นถึง ความสำคัญ จึงจำเป็นศึกษา พระพุทธศาสนากับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้ประโยชน์จากการศึกษา ไม่เพียงจะเกิดแก่ตัวผู้ศึกษาเองเท่านั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อการผลักดันพระพุทธศาสนารูปแบบและการจัดการการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นสร้างความ เศรษฐกิจกิจ การเมือง สังคม ให้เกิดคุณธรรม อย่างยั่งยืนได้ต่อไป

การบริหารทรัพยากรมนุษย์

การบริการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management = HRM) หมายถึง การจัดการทรัพยากรคน การจัดการงานบุคคล การจัดการกำลังคน และการบริหารงานบุคคล คำที่จะพบในตำราภาษาไทยมากคือ คำว่า การบริหารงานบุคคล แต่ในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ด้วยเหตุผลที่ว่า มนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่ง และเป็นทรัพยากรที่สามารถปฏิบัติงานจนก่อให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ต่อสังคมได้ มากมายถ้าหากรู้จักมาใช้ให้เกิดประโยชน์หรือเรียกว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ได้ถูกต้อง ในการทำความเข้าใจความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารและทรัพยากร มนุษย์ นักทฤษฎีบริหารในยุคแรก ได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารว่า เป็นศิลปวิทยา ในการสร้างความสำเร็จของงานโดยให้บุคคลอื่นทำ นั่นก็คือผู้บริหารจะต้องใช้ความสามารถ หรือศิลปะในการจัดการให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายขององค์กร มิลโกวิชและโบคริว ได้เสนอแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างคนทำงาน ที่มีผลต่อประสิทธิภาพของคนงานในองค์การ (G. T. Milkovich & J. W. Boudreau, 1991 : 3) และมอนดี้ โน และพรีแม็กซ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (Mondy R. W. R. M. Noe and S R. Premeaux , 1999 : 4) สุนันทา เลาหนันท์ อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ และการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรทุกระดับในหน่วยงาน เพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุดที่จะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การ กระบวนการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ การวิเคราะห์งาน การสรรหา

การคัดเลือก การฝึกอบรม และการพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจ่ายค่าตอบแทน สวัสดิการ และ ผลประโยชน์เกื้อกูล สุขภาพ และความปลอดภัย พนักงานและแรงงานสัมพันธ์ การพัฒนาองค์การ ตลอดจนการวิจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ (สุนันทา เลาหนันท์, 2542 : 5) พยอม วงศ์สารศรี อธิบายว่า การบริการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ดำเนินการสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์การ พร้อมทั้งสนใจการพัฒนา ธำรงรักษาให้สมาชิกที่ปฏิบัติงาน ในองค์การเพิ่มพูน ความรู้ความสามารถ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน และยังรวมไปถึงการแสวงหาวิธีการ ที่ทำให้สมาชิกในองค์การที่ต้องการพ้นจากการทำงานด้วยเหตุทุพพลภาพ เกษียณอายุหรือเหตุอื่นใดในงาน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (พยอม วงศ์สารศรี, 2544 : 5) เชาว์ โรจน์แสง อธิบายว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นคำที่ใช้ในการ บอกถึงกิจกรรม ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการดึงดูด (Attracting) การพัฒนา (Developing) และการ ธำรงรักษา (Maintain) ผู้มีความรู้ความสามารถเป็นกำลังสำคัญขององค์การความเกี่ยวข้องดังกล่าวไม่ เพียงแต่การจัดทรัพยากรมนุษย์หรือบุคคลที่มีความรู้ความสามารถลงในตำแหน่งเท่านั้น ยังรวมถึงผลงานที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เหมาะสมกับงานตาม วัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความพึงพอใจและมีความสุขกับการปฏิบัติงาน (เชาว์ โรจน์แสง, 2544 : 8)

ดังนั้น การบริหารทรัพยากรมนุษย์ จึงหมายถึง กระบวนการทางการบริหารที่จะสรรหาและคัดเลือกบุคลากรมาปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์การได้ตั้งเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือทรัพยากรบุคคลที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญที่จะช่วยให้ทรัพยากรบุคคล พัฒนาไปได้อย่างบูรณาการและให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4 จำพวกในองค์กร

หลังจากที่พระพุทธองค์ตรัสรู้ใหม่ๆ ได้ทรงพิจารณาพระธรรมที่พระองค์ตรัสรู้แล้วว่าเป็นคุณธรรมอันลึกซึ้ง พระพุทธองค์ได้ทรงตรึกตรอง ทรงคำนึงว่าธรรมที่พระองค์ตรัสรู้นี้ลึกซึ้งมากยากที่สัตว์อื่นจะรู้ตาม จึงยังทรงมิได้รับคำทูลอาราธนาทีเดียว แต่ได้ทรงพิจารณาโดยพระญาณก่อนว่า เวไนยสัตว์นั้นจำแนกเหล่าที่จะรองรับพระสัทธรรมได้เพียงใด จำนวนเท่าใด ทรงจำแนกด้วยพระญาณว่าเหล่าเวไนยสัตว์บุคคลที่จะรับพระสัทธรรมได้และไม่ได้มีอยู่ 4 จำพวก เปรียบได้ดังดอกบัวสี่เหล่า อันหมายถึง ปัญญา วาสนา บารมี และอุปนิสัย ที่สร้างสมมาแต่อดีตของบุคคล แต่เมื่อพิจารณาพื้นฐานของมนุษย์ก็ทรงทราบด้วยพระญาณว่า คนในโลกนี้มีความแตกต่างกัน ดังที่พระองค์ทรงเปรียบไว้กับดอกบัว 4 เหล่า (Tipitaka 21/133/202) คือ

1. อุคฆฏิตัญญู คือ พวกที่มีสติปัญญาฉลาดเลียว เป็นสัมมาทิฏฐิ เมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้และเข้าใจในเวลาอันรวดเร็ว แม้ฟังเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ก็สามารถที่จะเข้าใจได้ เปรียบดังดอกบัวที่ชูดอกขึ้นพ้นน้ำแล้ว สามารถที่จะบานสะพรั่งได้ทันทีที่ได้รับแสงจากพระอาทิตย์

2. วิปจิตัญญู คือ พวกที่มีสติปัญญาป่านกลาง เป็นสัมมาทิฏฐิ เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มเติมหรือชี้แนะเล็กน้อย จะสามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันไม่ช้า สามารถที่จะเข้าใจในเรื่องนั้นได้ เปรียบเสมือดอกบัวที่อยู่ปริ่มน้ำซึ่งจะบานในวันถัดไป

3. เนยยะ คือ พวกที่มีสติปัญญาน้อย จำพวกที่มีคุณสมบัติพอแนะนำได้ แต่เป็นสัมมาทิฏฐิเมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มอยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อ มีสติมั่นประกอบด้วยศรัทธาปลาทะ ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในวันหนึ่งข้างหน้า เมื่อได้รับการอบรมเสมอ1 บ่อยๆ จ้ำจี้จำใช้ ก็สามารถที่จะเข้าใจในหน้าที่การงานได้เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ รอวันที่จะพ้นน้ำในวันต่อๆ ไป ซึ่งจะค่อยๆ โผล่ขึ้นเบ่งบานได้ในวันหนึ่ง

4. ปทปรมะ คือ พวกที่ไร้สติปัญญา จำพวกที่ขาดคุณสมบัติ พวกหัวดื้อ มีทิฏฐิมานะดื้อรั้นอย่างแรงกล้า ไม่ยอมรับคำแนะนำหรือการพัฒนาอย่างใด และยังเป็นมิจฉาทิฏฐิแม้ได้ฟังธรรมก็ไม่อาจเข้าใจความหมายหรือรู้ตามได้ ทั้งยังขาดศรัทธาปสาทะ ไร้ซึ่งความเพียร เปรียบเสมือนดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตมยังแต่จะตกเป็นอาหารของเต่าปลา ไม่มีโอกาสโผล่ขึ้นพ้นน้ำเพื่อเบ่งบาน

ฉะนั้นการเปรียบเทียบบุคคลนั้น เปรียบบุคคลได้กับดอกบัวดอกที่ 1, 2 และ 3 นั้นสามารถให้อนุศาสโนวาทแล้วสามารถบรรลุมรรค ผล นิพพาน ได้เร็วช้าต่างกันก็ได้ปัญญา วาสนา บารมี และอุปนิสัย ที่ต่างกัน ซึ่งจำแนกเป็น พุทธเวไนย์ สาวกเวไนย์ ธาตุเวไนย์ ตามลำดับ สวนบุคคลซึ่งเปรียบเป็นบัวประเภทที่ 4 ไม่สามารถบรรลุอะไรได้ในชาตินี้ ด้วยขาดซึ่งปัญญา แต่จะเป็นอุปนิสัย วาสนา บารมีต่อไปในภายภาคหน้า เมื่อทราบด้วยพระญาณดังนั้นแล้ว ด้วยพระกรุณาคุณ ทรงเล็งเห็นว่าโลกนี้ผู้ที่พอจะรู้ตามได้ก็คงมีอยู่บ้าง เมื่อเล็งเห็นเหตุนี้ จึงตกลงพระทัยจะสอนธรรมให้แก่สัตว์ทั้งปวง จึงรับอาราธนาของท้าวสหัมบดีพรหมและเป็นหลักสำคัญในการจำแนกประเภทบุคคลมาจนถึงปัจจุบัน

ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับการจัดการคน 4 จำพวก

ทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ของเฮอร์ซีย์ เบลด์ชาร์ด (Hersey and BlanchardSituational Theor) ได้นำแนวคิดของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ มาประยุกต์ คือ พฤติกรรมที่มุ่งสร้างโครงสร้าง (Nitiation Structure) และพฤติกรรมที่มุ่งความสัมพันธ์ (Consideration) และอธิบายว่า ภาวะผู้นำแบบต่าง ๆ

1. ผู้นำแบบบอกกล่าว (Telling) หมายถึง รูปแบบผู้นำแบบสั่งการและกำหนดทิศทางการทำงานที่ชัดเจนเป็นแนวทางสำหรับหนักงาน ความพร้อมของหนักงานต่ำ ต้องกำหนดสิ่งที่จะทำและวิธีการ

ดำเนินงานให้ กำกับและควบคุมอย่างใกล้ชิด ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพร้อมต่ำ ไม่มีความสามารถและไม่เต็มใจ หรือจะมีความเสี่ยงเกินไปถ้าให้รับผิดชอบงานนั้น

2. ผู้นำแบบขายความคิด (Selling) หมายถึง การที่ผู้นำให้พนักงานได้พิจารณาปัจจัยภายในต่างๆ ก่อนการตัดสินใจ ความพร้อมของพนักงานป่านกลาง อธิบายถึงสิ่งที่จะทำและให้โอกาสในการทำหวามเข้าใจในงานที่จะทำนั้น ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความสามารถแต่มีความเต็มใจหรือมีความมั่นใจที่จะทำงานนั้น

3. ผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participating) หมายถึง ผู้นำให้การสนับสนุนและสงเสริมให้ผู้อื่นเจริญก้าวหน้าโดยการแนะนำและพัฒนาทักษะในการทำงานความพร้อมของหนักงานปานกลางเน้นการติดต่อสื่อสารสองทางและความรวมมือ ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถที่จะรับผิดชอบงานแต่ไม่มีความเต็มใจหรือมีความเสี่ยงเกินไปที่จะให้ทำงานนั้น

4. ผู้นำแบบการมอบหมายงาน (Delegating) หมายถึง ผู้นำที่สั่งการและให้การสนับสนุนเพียงเล็กน้อย พนักงานมีความรับผิดชอบในงานอยู่แล้วในสถานการณ์การทำงานนั้นความพร้อมของพนักงานสูงให้ความเป็นอิสระในการทำงานมาก ใช้กับสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถ และมีความเต็มใจหรือความมั่นใจที่จะทำงานนั้น (ยาเบ็น เรืองจรูณครี, 2565 : ออนไลน์)

นอกจากนี้ Hersey & Blanchard ถือว่าเป็นผู้พัฒนาทฤษฎีนี้ขึ้น ในระยะแรกเรียกว่าทฤษฎีวงจรชีวิตของภาวะผู้นำ (Life-cycle Theory of Leadership) โดยได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็นสองมิติ เช่นเดียวกับผลการศึกษาวิจัยที่รัฐโอไฮโอ คือ พฤติกรรมมุ่งงาน (TaskBehavior) ซึ่งผู้นำจะให้บุคคลหรือกลุ่ม ทำหน้าที่และมีความรับผิดชอบในงานว่า จะทำอะไรทำอย่างไร ทำเมื่อไร และทำที่ไหน เป็นต้น และพฤติกรรมมุ่งสัมพันธ์ (RelaticnshipBehavior) ซึ่งผู้นำจะใช้การติดต่อสื่อสารแบบสองทางหรือมากกว่า พฤติกรรมใดจะเหมาะสมกับสถานการณ์ใดพิจารณาจากความพร้อม (Readiness) ของผู้ใต้บังคับบัญชาใน 2 ด้านคือ ด้านความสามารถ (Ability) ดูจากความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับงาน และ ด้านความเต็มใจ (Willingness) ที่จะทำให้งานสำเร็จดูจากความเชื่อมั่น ความมีพันธะผูกพัน และแรงจูงใจที่จะทำงานนั้น ความพร้อมเหล่านี้จะแบ่งได้ 4 ระดับที่ต่อเนื่องกัน คือ ระดับต่ำ ระดับต่ำถึงปานกลาง ระดับปานกลางถึงสูง และ ระดับสูง ในแต่ละระดับซึ่งจะชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมใดจะเหมาะสมกับความพร้อมระดับใด

บูรณาการแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับหลักบัวสี่เหล่าเพื่อคน 4 จำพวก

จากแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey & Blanchard นั้น ได้อธิบายถึงหลักการบริหารคนในองค์กรตามสถานการณ์ซึ่งมุ่งเน้นสถานการณ์ของบุคลากร 4 จำพวก ซึ่งผู้นำ 4 จำพวกจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการปกครองและใช้งานบุคคลนั้นได้อย่างเต็มประสิทธิภาพที่เขาจะพึงมี ได้แก่

1. บุคคลจำพวกแรก ในทางพระพุทธศาสนาเรียกกลุ่มบุคคลจำพวกนี้ว่า **อุคฆฏิตัญญู** คือ พวกที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว คนกลุ่มนี้มีวุฒิภาวะสูงมีความรู้ความสามารถมีความเต็มใจและมันใจในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย การบริหารคนกลุ่มนี้ใช้รูปแบบการมอบหมายงานให้ทำ/มอบอำนาจในการตัดสินใจ กลุ่มคนจำพวกนี้ในองค์กรเราเรียกว่าเป็นกลุ่มคนเก่ง (Talent) การใช้งานบุคคลกลุ่มนี้ผู้บริหารเพียงแต่มอบหมายงาน (Delegation) ให้เท่านั้น ซึ่งหลักการมอบหมายงานนั้นควรใช้หลักเกณฑ์โดย

- Specific เฉพาะเจาะจง มีการระบุขอบเขตการทำงานที่ชัดเจน
- Measurable: วัดผลได้ โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดความคืบหน้าหรือความสำเร็จของงานได้
- Agreed ยอมรับ งานที่จะมอบหมายนั้น ควรได้รับการยอมรับจากผู้รับมอบหมาย
- Realistic เป็นงานที่สามารถบรรลุผลได้จริงในทางปฏิบัติ ไม่ใช่งานที่ยากเกินที่จะทำได้
- Time bound มีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการทำ
- Ethical ต้องเป็นงานที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม ศีลธรรม
- Recorded: สามารถบันทึกรวบรวมข้อมูลในการทำงานได้อย่างชัดเจนและเป็นระบบ

ผู้นำที่สั่งการและให้การสนับสนุนเพียงเล็กน้อย พนักงานมีความรับผิดชอบในงานอยู่แล้วในสถานการณ์การทำงานนั้นความพร้อมของพนักงานสูง ให้ความเป็นอิสระในการทำงานมากใช้กับสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถ และมีความเต็มใจหรือความมั่นใจที่จะทำงานนั้น ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาเปรียบคนจำพวกนี้ไว้ว่าบุคคลจำพวกนี้เมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้และเข้าใจในเวลาอันรวดเร็ว แม้ฟังเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ก็สามารถที่จะเข้าใจได้ เปรียบดังดอกบัวที่ชูดอกขึ้นพ้นน้ำแล้วสามารถที่จะบานสะพรั่งได้ทันทีที่ได้รับแสงจากพระอาทิตย์

2. บุคคลจำพวกที่สอง ในทางพระพุทธศาสนาเรียกกลุ่มบุคคลจำพวกนี้ว่า **วิปจิตัญญู** คือคนกลุ่มนี้มีวุฒิภาระปานกลางถึงสูง ทำงานตามที่ผู้นำต้องการ การปกครองหรือใช้งานกลุ่มบุคคลจำพวกนี้ต้องใช้หลักการเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participating) ผู้นำต้องมีการสื่อสารสองทางและรับฟังอย่างสนใจ เพื่อสนับสนุนผู้ตามให้พยายามใช้ความสามารถที่มีอยู่ ให้การสนับสนุน ไม่ออกคำสั่ง ผู้นำและผู้ตามรวมกัน ในการตัดสินใจ การบริหารคนกลุ่มนี้เน้นการทำงานแบบการมีส่วนร่วมซึ่งผู้นำให้การสนับสนุนและส่งเสริมโดยการแนะนำและพัฒนาทักษะในการทำงานความพร้อม ของพนักงานป่านกลาง เน้นการติดต่อสื่อสารสองทางและความร่วมมือ ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถที่จะรับผิดชอบงานแต่ไม่มีความเต็มใจ

หรือมีความเสี่ยงเกินไปที่จะให้ทำงานนั้น ซึ่งวิธีปฏิบัติในการให้พนักงาน มีส่วนร่วมในการบริหาร อาจทำได้หลายวิธีแตกต่างกันสุดแต่ความเหมาะสม เชน การจัดให้มีการรามประชุมออกความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติให้ข้อเสนอแนะให้การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ และให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการปรึกษาผลงานต่างๆ และทบทวนเป้าหมาย หรือ จัดกลุ่มคุณภาพ กลุ่ม Q.C.(Quality Contro) เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมกันพิจารณา และแก้ไขปัญหาภายในกลุ่มงานด้วยกันเอง (ธงชัย สันติวงษ์, 2543 : 138) ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาเปรียบคนจำพวกนี้ไว้ว่าบุคคลจำพวกนี้เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มเติมหรือชี้แนะเล็กน้อย จะสามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันไม่ช้า สามารถที่จะเข้าใจในเรื่องนั้นได้ เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ปริ่มน้ำซึ่งจะบานในวันถัดไป

3. บุคคลจำพวกที่สาม ในทางพระพุทธศาสนาเรียกกลุ่มบุคคลจำพวกนี้ว่า **เนยยะ** คือคนกลุ่มนี้มีวุฒิภาวะต่ำถึงปานกลางมีความรู้ความสามารถไม่มากนัก พวกที่มีสติปัญญาน้อย จำพวกที่มีคุณสมบัติพอแนะนำได้ แต่มีความเต็มใจในการทำงาน รับผิดชอบงานเป็นผู้ที่มั่นใจแต่ขาดความชำนาญ ต้องได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มอยู่เสมอ ก็จะสามารถที่จะเข้าใจในหน้าที่ภาระงานที่รับผิดชอบได้ การบริหารคนกลุ่มนี้ต้องหลักภาวะผู้นำแบบการขายความคิด (Selling) เป็นการที่ผู้นำให้พนักงานได้พิจารณาปัจจัยภายในต่างๆ ก่อนการตัดสินใจ ความพร้อมของพนักงานปานกลางอธิบายถึงสิ่งที่จะทำและให้โอกาสในการทำความเข้าใจในงานที่จะทำนั้น ใช้ในสถานผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความสามารถแต่มีความเต็มใจหรือมีความมั่นใจที่จะทำงานนั้น ในกรณีแบบนี้เราสามารถใช้เทคนิคการสอนงาน (Coaching) คือ การสอนงานลูกน้องของตนเอง เป็นเทคนิคหนึ่งในการพัฒนาลูกน้องของตนเองซึ่งมีวิธีการ (http://Www.sotoyoucom/ndexph;/article/276-jt-how.html) ดังนี้

ขั้นตอน	สิ่งที่ควรปฏิบัติ
เตรียมการ	1. ให้ความรู้สึกเป็นกันเอง ผู้ที่จะเรียนรู้งานนั้นมีความใหม่ มีความกังวล หากได้รับการต้อนรับและให้ความเป็นกันเองได้ จะลดการเกิดการตื่นเต้นได้ 2. แจ้งขอบเขตงาน ที่จะทำการสอบงาน และไต่ถามว่าได้รู้งานมาแล้วเพียงใดเพื่อลดการสอนงานที่ไม่จำเป็น หรือเพื่อให้แน่ใจว่ามีความรู้ในงานนั้นจริงๆ เพื่อสามารถวางแผนการสอนได้ถูกต้องว่าต้องเน้นย้ำตรงส่วนไหน 3. ทำให้เกิดความสนใจในการเรียนในสิ่งที่กำลังสอน เพราะเราไม่สามารถสอนในสิ่งที่คนไม่ต้องการเรียนรู้ได้ 4. ให้ผู้เรียนอยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้อง ไม่ว่าการนั่งหรือยืน ด้านหน้า ด้านหลังสอน ซึ่งรวมทั้งสถานที่ที่จะสอนงาน

แสดงให้เห็น	1. การบอก การทำให้เห็นเป็นตัวอย่าง การอธิบายเหตุผล เป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จในการสอนงาน 2. ในการสอนต้องมีการเน้นย้ำในจุดที่สำคัญ (key point) อยู่เสมอ ซึ่งจุดที่สำคัญ (key point) หมายถึงสิ่งที่หากทำไม่ถูกต้องจะทำให้งานนั้นเสียหาย หรือใช้เวลานานกว่า 3. การสอนงานในแต่ละจุด ต้องทำให้ชัดเจนสมบูรณ์ โดยต้องทำการอธิบายซ้ำในประเด็นที่สำคัญ 4. การแสดงให้เห็นนี้ ต้องมีการวางแผนเป็นอย่างดี เพราะว่าหนักงานมีความสามารถในการเรียนรู้จำกัด ต้องมีการพักและดอกย้ำเป็นระยะๆ - อย่าสอนเกินกว่าความสามารถในการเรียนรู้ได้ในช่วงเวลานั้นๆ
ลองให้ปฏิบัติ	1. ก่อนให้เขาทำการทดลองปฏิบัติ ทำการทบทวนจุดสำคัญ สรุปว่าต้องทำอะไรบ้างและอย่างไร 2. ให้พนักงานทดลองทำ เมื่อผู้เรียนทำไม่ถูกต้องให้ทำการแก้ไขข้อข้อผิดพลาดโดยทันที การสอนที่ดีต้องปล่อยให้ผู้เรียนทำถูกและทำผิด 3. ให้พนักงานอธิบายในแต่ละจุดสำคัญ (key point) 4. ทำให้แน่ใจว่าพนักงานมีความเข้าใจในจุดที่สำคัญ (key point) 5. ให้พนักงานฝึกอย่างต่อเนื่องจนมั่นใจว่าพนักงานสามารถปฏิบัติได้
ติดตามผล	ทำการะบุพี่เลี้ยงหรือผู้ที่สามารถให้ความช่วยเหลือทำการตรวจสอบความเข้าใจบ่อยๆ และเปิดโอกาสให้พนักงานสอบถามในสิ่งที่ไม่เข้าใจกำหนดการเรียนรู้งานต่อไป

กลุ่มคนในองค์กรจำพวกนี้จำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ในการสอนงาน ในลักษณะ "ทำให้ดูอยู่ให้เห็น" เมื่อได้รับการฝึกฝน ฝึกอบรมบ่อย ๆ และได้รับการปรับปรุงทัศนคติที่ดี ก็จะสามารถเป็นบุคลากรที่ดีสร้างประสิทธิผลให้กับองค์กรในอนาคตได้ ในทางพระพุทธศาสนาเปรียบคนพวกนี้ไว้ว่าเมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตาม มีสติมั่นประกอบด้วยศรัทธาปสาทะ ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในวันหนึ่งข้างหน้า เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ใต้น้ำ รอวันที่จะพ้นน้ำในวันลองให้ปฏิบัติติดตามผล

4. บุคคลจำพวกที่สี่ ในทางพระพุทธศาสนาเรียกกลุ่มบุคคลจำพวกนี้ว่า **ปทปรมะ** คือพวกที่ไร้สติปัญญา จำพวกที่ขาด คุณสมบัติ พวกหัวดื้อ มีทิฏฐิมานะดื้อรั้นอย่างแรงกล้า ไม่ยอมรับคำแนะนำหรือการพัฒนาอย่างใด ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาอธิบายไว้ว่าคนกลุ่มนี้ยากต่อการพัฒนาและฝึกฝน และมีโอกาสก้าวหน้าน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย เปรียบเสมือนดอกบัวที่จมอยู่กับโคลนตม ยังแต่จะตกเป็นอาหารของเต่าปลา ไม่มีโอกาสโผล่ขึ้นพ้นน้ำเพื่อเบ่งบาน แต่หากว่าในภาวการณ์ปัจจุบันที่ในองค์กรยังมีคนจำพวกนี้อยู่ ใน

ฐานะที่เป็นผู้บริหารจะทำอย่างไรในการจัดการกับคนกลุ่มนี้ คนในองค์กรกลุ่มนี้ ผู้บริหารควรใช้หลักผู้นำแบบบอกกล่าว (Telling) หรือเรียกอีกแบบหนึ่งว่าผู้นำแบบสังการจะใช้การปกครองคนในองค์กรในกรณีที่บุคลากรมีความพร้อมต่ำเป็นพวกไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถ ขาดความเต็มใจในการทำงาน ไม่ค่อยมีความรับผิดชอบวุฒิภาวะต่ำ การบริหารคนกลุ่มนี้ต้องใช้แบบของการสั่งงาน บอกทุกอย่าง ต้องกำหนดสิ่งที่จะทำและวิธีการคำเนินงานให้ กำกับและควบคมอย่างใกล้ชิต ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพร้อมต่ำไม่มีความสามารถและไม่เต็มใจ หรือจะมีความเสียงเกินไปถ้าให้รับผิดชอบงานนั้น ผู้ที่เป็นผู้บริหารจึงต้องใช้ศาสตร์และศิลป์พอสมควรในการสั่งงานกลุ่มนี้ ผู้บังคับบัญชาจะต้องยุ่งยากทั้งเรื่องของคนทำงานและผลงานที่ออกมาอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตามผู้บริหารและ ผู้บังคับบัญชาระดับสูงส่วนมากได้ให้ความสำคัญและยอมรับว่าการสั่งงานและการติดตามงาน เป็นเรื่องสำคัญและต้องใช้หลักการบริหารต่างๆ ดังกล่าวนั้น เพราะจะทำให้ผู้บังคับบัญชาทำ งานได้ง่ายขึ้น และผลงานที่ออกมาก็มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยองค์ประกอบของการสั่งงาน (จีนพร เพ็ชรฉกรรจ, 2565 : ออนไลน์) ได้แก่

1) ผู้บริหารหรือผู้นำองค์การ พฤติกรรมของผู้นำในการแสดงออกมีผลต่อการชักจูงผู้ใต้บังคับบัญชา

2) ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นปัจจัยพื้นฐานของพฤติกรรมทั้งปวง

3) แรงจูงใจเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดพฤติกรรม

4) การติดต่อสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสั่งการระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน และเทคนิคการสั่งงานที่ดี ควรประกอบด้วย 1) กระตุ้นความสนใจของลูกน้องให้ได้โดยการให้ลูกน้องมีส่วนร่วมในการถามคำถาม ทวนประเด็น หรือทดลองทำตลอดช่วงเวลาที่สั่งงานเป็นวิธีการที่ดีอีกวิธีหนึ่ง 2) เริ่มสั่งงานตามแผนที่วางไว้ หัวหน้างานอธิบายจุดประสงค์ของงานระบุสิ่งที่ต้องดำเนินการ หัวหน้างานอาจใช้การสาธิตหรือให้ลูกน้องทดลองปฏิบัติตามขั้นตอนที่เตรียมไว้ 3) ทดสอบความเข้าใจของลูกน้องต้องทดสอบอย่างสม่ำเสมอตลอดการสั่งงาน และ 4) การติดตามผล จะต้องมีการติดตามความก้าวหน้าเมื่อเกิดการผิดพลาดหัวหน้างานสามารถช่วยเหลือลูกน้องได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้นในการบริหารคน หากผู้บริหารใช้การวิเคราะห์คนในองค์การตามหลักการข้างต้นแล้ว ก็จะ ทำให้การบริหารคนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และขอให้นึกถึงภาพของดอกบัว 4 เหล่า ซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธองค์ ก็จะทำให้เข้าใจในเรื่องของคนได้ดียิ่งขึ้น

สรุป

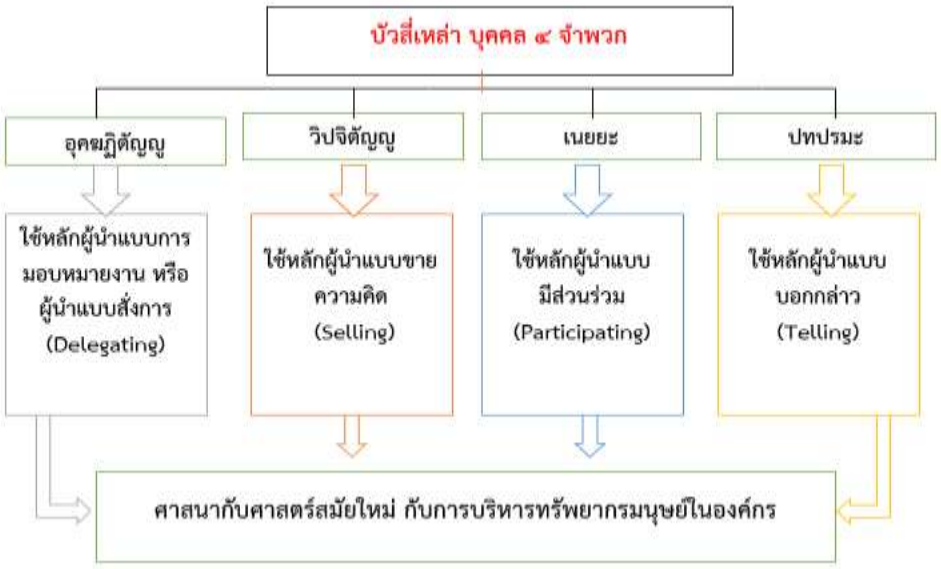
การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการทางการบริหารที่จะสรรหาและคัดเลือกบุคลากรมาปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่องค์การได้ตั้งเอาไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือ

ทรัพยากรบุคคลที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญที่จะช่วยให้ทรัพยากรบุคคล พัฒนาไปได้อย่างบูรณาการและให้มนุษย์เป็นองค์รวมที่พัฒนาอย่างมีดุลยภาพ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญอย่างยิ่งต่อทุกๆองค์กร กล่าวได้ว่า ความสำเร็จขององค์การขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ยิ่งองค์การในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการแข่งขันศักยภาพ ของมนุษย์ในด้านความรู้ถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของผลผลิตส่วนบุคคลและประเทศชาติ แต่ไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้เพราะขาดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักพระพุทธศาสนา จึงทำให้องค์การเสาะหากระบวนการหรือวิธีการที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยหลักทางพระพุทธศาสนาคือหลักบัว 4 เหล่า เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการมุ่งเน้นทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การให้เป็นผู้ที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนองความจำเป็นขององค์กร

องค์ความรู้ใหม่

จากเนื้อหาที่เขียนบทความเกี่ยวกับศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ที่มีความสอดคล้องกับหลักบัว 4 เหล่าในพระพุทธศาสนา จึงได้องค์ความรู้ใหม่ตามตารางที่แสดงให้ดูดังนี้

จากตารางดังกล่าวทำให้เห็นความสอดคล้องและการประยุกต์ใช้หลักบัว 4 เหล่า ที่นำมาปรับใช้กับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร ปัจจุบันนี้ในองค์กรจะประกอบด้วยบุคคล ในทางพระพุทธศาสนากล่าวไว้ว่ามี 4 จำพวก ซึ่งในการบริหารจัดการกับคนเหล่านี้ องค์กรเราจำเป็นต้องใช้หลักในการจัดการให้ตรงกับ

บริบทของบุคคลนั้นๆ ซึ่งเรียกว่าเป็นการใช้หลักภาวะผู้นำตามสถานการณ์โดยอิงกับแนวคิดของ Hersey& Blanchard เป็นหลักโดยเปรียบเทียบให้เห็นชัดตามตามตาราง ดังนี้

ความสอดคล้องและการประยุกต์ใช้	
บัวสี่เหล่ากับคน 4 จำพวก	**แนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์** Hersey & Blanchard
1. อุคฆฏิตัญญู มีสติปัญญา เปรียบเหมือนบัวพ้นน้ำ	**ใช้หลักผู้นำแบบการมอบหมายงาน หรือผู้นำแบบสั่งการ** (Delegating) - สำหรับผู้มีความรับผิดชอบสูง ความพร้อมสูง - มีความรู้ความสามารถและวุฒิภาวะสูงให้ความเป็นอิสระในการทำงานมาก ใช้กับสถานการณ์ที่ผู้ใต้ยังคับบัญชามีความสามารถและมีความเต็มใจหรือความมั่นใจที่จะทำงานนั้น
2. วิปจิตัญญู มีสติปัญญาปานกลาง เปรียบเหมือนบัวปิ่มน้ำ	**ใช้หลักผู้นำแบบขายความคิด** (Selling) - ใช้กับผู้มีความพร้อมปานกลาง -ใช้ในสถานการณ์ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถยังไม่ถึงเกณฑ์ แต่มีความเต็มใจหรือมีความมั่นใจที่จะทำงานนั้น
3. เนยยะ มีสติน้อย พอฝึกฝนได้ เปรียบเหมือนบัวปริ่มน้ำ	**ใช้หลักผู้นำแบบมีส่วนร่วม** (Participating) - เน้นการติดต่อสื่อสารสองทางและความร่วมมือ - ใช้วิธีการสอนงาน (Coaching) - ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสามารถที่จะรับผิดชอบงานแต่ไม่มีความเต็มใจหรือมีความเสี่ยงเกินไปที่จะให้ทำงานนั้น

4. ปทปรมะ มีความรู้น้อย ขาดความเฉลียวฉลาด มีทิฏฐิมานะดื้อร้นอย่างแรงกล้า (อีโก้สูง)	**ใช้หลักผู้นำแบบบอกกล่าว** (Telling) - ต้องกำหนดสิ่งที่จะทำและวิธีการดำเนินงานให้กำกับและควบคุมอย่างใกล้ชิด -ใช้ในสถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพร้อมต่ำ ไม่มีความสามารถและไม่เต็มใจ หรือจะมีความเสี่ยงเกินไปถ้าให้รับผิดชอบงานนั้น - ใช้พระเดชมากกว่าพระคุณ

เอกสารอ้างอิง

จีนพร เพ็ชรฉกรรจ. (2565). เทคนิคการสั่งงาน. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https//ww.gotoknow.org/posts/29994

เชาว์ โรจน์แสง. (2544). *แนวคิดของการจัดการทรัพยากรมนุษย์.* เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หน่วยที่ 1 หน้า 6-8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทคนิคการสอนงาน. (2558). OJT (On Job Training). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: http://Www.sotoyoucom/ndexph;/article/276-jt-how.html.2558.

ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *องค์การและการบริหารการศึกษาและการจัดการแผนใหม่.* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

พยอม วงศ์สารศรี. (2544). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ยาเบ็น เรืองจรูณครี. (2565). แนวคิดทฤษฎีการบริหารเชิงสถานการณ์. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2565. แหลงที่มา: http://www.kroobannok.com/blog/20420.

สุนันทา เลาหนันท์. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพมหานคร: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สุกัญยา แก้วขาว. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี.* 12 (27), 111-121.

G. T. Milkovich & J. W. Boudreau. (1991). *Human Resource Management.* U.S.A.: Richard.

Mondy R. W. R. M. Noe and S R. Premeaux. (1999). *Human resource management.* (7' ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Brian W. Hogwood and Lewis A. Gunn. (1984). *Policy Analysis for the Real World.* Oxford: Oxford University Press.

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่
Dual Education Management and Building Skills for New Future

กิตติภูมิ พานทอง, สุดาสวรรค์ งามมงคลวงศ์,
วัลยา ชูประดิษฐ์ และ ศรัญภร ศิลปประเสริฐ
มหาวิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก
Kittipoom Phantong, Sudasawan Ngammongkolwong,
Wallaya Chupradist and Sarunyaporn Sinlapaprasert
Southeast Bangkok University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: tunjai191@hotmail.com,

****

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนทั้งระบบ ในการบริหารการศึกษาเชิงรุกในยุคการศึกษา 4.0 ของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยแนวคิดทางการศึกษา โดยการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อสร้างทักษะให้ฝีมือแรงงานเทคโนโลยีทักษะหรืออุปกรณ์ใหม่ ๆ กำลังพยายามอย่างหนักเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยีและทักษะใหม่ ๆ ที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่องนี้ทำให้รู้สึกว่าไม่มีวันตามทัน และคาดเดาได้ยากถึงเทคโนโลยีที่ยังไม่มีในตลาด แต่ทุกคนสามารถเตรียมพร้อมสำหรับความสำเร็จในอาชีพได้โดยมุ่งเน้นไปที่ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ สิ่งที่บางคนเรียกว่า "ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21" ทักษะเหล่านี้เป็นทักษะพื้นฐานที่สามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้ ต้องมีการประสานร่วมกับสถานประกอบการ หน่วยงานภายนอกสร้างความร่วมมือกันปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบขับเคลื่อนและการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนมีสามารถตามเป็นไปตาม มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีพ.ศ. 2563 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ มาตรฐานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพของสาขาวิชาและสาขางานที่เรียน

คำสำคัญ: การศึกษาระบบทวิภาคี; ทักษะอนาคตใหม่; ศตวรรษที่ 21

* วันที่รับบทความ : 26 มกราคม 2566; วันแก้ไขบทความ 8 มีนาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 22 เมษายน 2566
Received: January 26 2023; Revised: March 8 2023; Accepted: April 22 2023

Abstracts

Dual education management and building skills for new future require cooperation from relevant parties to drive the entire system as an active education management in the 4.0 era for institutions in higher education with educational concept. By dual education management in order to build skills for skilled workforce, technology, skills, or new tools. There was extensive effort to create expertise. Although technology and new skills seem to endlessly influx and new technologies also unpredictably arise in the market, everyone can prepare for career success by focusing on fundamental skills in the time of abrupt change or "21st century skills". These necessary basic skills can be developed and adapted, cooperation from enterprises are needed. External organizations can coordinately perform their roles and duty with responsibility to drive and distribute educational opportunity accordingly to dual vocational training standard. The Office of the Vocational Education Commission published the announcement on dual vocational training standard 2020 as a framework for an effective dual education management in accordance to Thai Qualifications Framework for Vocational Education and each level of vocational qualification aiming for graduates to gain quality and standard accordingly to the standard set for vocational education in subjects and areas of study.

Keywords : Dual Education Management; Skill for New Future, 21st Century

บทนำ

จากกระแสประเทศไทยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมโดยใช้โมเดลประเทศไทย 4.0 จึงมีความจำเป็นที่ต้องเพิ่มจำนวนแรงงานฝีมือที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงาน (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2559 : ออนไลน์) การศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษา อาชีวศึกษากับสถานประกอบการในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการ ประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษา และเรียนภาคปฏิบัติในสถาน ประกอบการ (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา, 2551 : 1-24) โดยการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในส่วนของสถานศึกษาอาชีวศึกษามุ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล ด้านการจัดการฝึกอาชีพ และด้านการนิเทศ (อิสรียา ออสุวรรณ, 2559 : 2) สถานศึกษาอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 มุ่งหวังที่จะผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มี คุณภาพ มีความรู้และทักษะที่สามารถปฏิบัติงานจริงได้ทันทีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งภายใต้การจัดการศึกษาในระบบอาชีวศึกษาปกติอาจไม่สามารถทำได้ จึงได้ริเริ่มการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าเรียนเพื่อความรู้ ฝึกทักษะวิชาชีพ ตลอดจนประสบการณ์การทำงานในสถานประกอบการจริง โดยคาดหวังว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระบบทวิภาคี มุ่งจะมีความรู้ทักษะ ทัศนคติ ที่พร้อมต่อการทำงาน (สำนักงานเลขาธิการ

สภาการศึกษา, 2560 ข : 32) เป็นเหตุทำให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่เข้ามามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการศึกษาไทยพัฒนาทักษะแรงให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

การศึกษาในการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่มีแนวทางการพัฒนามาจากนโยบายการพัฒนาประเทศตามนโยบาย Thailand 4.0 โดยเน้นการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้นโยบายการศึกษาในประเทศได้รับแนวทางในการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเช่นเดียวกัน หากจำแนกพัฒนาการของการศึกษาไทยจะพบว่า การศึกษาในยุค 1.0 เป็นการศึกษาที่เน้นการจดจำเนื้อหา หลักการ ทฤษฎีที่เน้นการเรียนในรูปแบบการบรรยาย การตั้งโจทย์และตอบคำถาม ในยุคที่ 2.0 เป็นช่วงที่เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมมนุษย์ ทำให้การศึกษาได้ปรับเปลี่ยนโดยมีการใช้อินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในยุค 3.0 เป็นการต่อยอดการเรียนรู้โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้มากขึ้นโดยเพิ่มกระบวนการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ใช้เทคโนโลยีในลักษณะสื่อผสมเพื่อสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้ หลังจาก พ.ศ. 2559 รัฐบาลได้มีแนวนโยบายการจัดการศึกษาในประเทศไทยเข้าสู่ยุค 4.0 จึงมีการบูรณาการการเรียนรู้ในทุกภาคส่วน ทั้งเทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยุคดิจิทัล หรือการศึกษา Thailand 4.0 เพื่อสร้างนวัตกรรมในการดำเนินการในทุกภาคส่วน ทุกระดับสังคม ทุกช่วงวัย โดยเน้นผู้ทำงานด้วยความรู้ (knowledge worker) มีการเรียนรู้ ณ ทุกจุดของชีวิตทุกคน มีทักษะการเรียนรู้ (learning skill) รัฐจัดอำนวยความสะดวก โดยจัด e-Learning tools ให้เป็นการเรียนรู้แบบ “ประชาธิปไตย” โดยประชาชน ของประชาชน เพื่อประชาชนเพื่อประเทศไทย 4.0 และใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์ สู่นวัตกรรมเพื่อสร้าง Creative Economy & Creative Society หัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น การศึกษาในยุคนี้ (ดิจิทัล) Thailand 4.0 หน่วยงานสถานศึกษา ผู้สอนและผู้เรียนจะเน้นการทำงานเป็นทีมและการสร้างนวัตกรรม โดยมีการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนมีวัฒนาการทางเทคโนโลยีการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และตอบสนองต่อพื้นถิ่นมาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ปฏิสัมพันธ์กับสังคม เรียนรู้จากข้อมูลขนาดใหญ่บนโลกไซเบอร์ เพื่อสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองตลาดแรงงานและความต้องการของสังคม โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) อินเทอร์เน็ต 2) ความคิดสร้างสรรค์ และ 3) การปฏิสัมพันธ์กับสังคม เน้นผลลัพธ์ที่ประกอบด้วย ด้านความรู้ ผู้เรียนมีความรอบรู้สิ่งรอบตัวที่พร้อมเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคต ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการทำงานทักษะการคิดจินตนาการ ทักษะการแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ บูรณาการเชิงสร้างสรรค์การจัดการบุคคล การประเมิน ทักษะการตัดสินใจ และความยืดหยุ่นในสถานการณ์ที่เหมาะสม ทักษะการบริการ ทักษะการสื่อสาร ทักษะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในศตวรรษที่ 21 ด้านคุณลักษณะทางด้านคุณธรรมจริยธรรม (เพ็ญจันทร์ สินธุเขต, 2560 : 43)

ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยมีเป้าหมายให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี สหกิจศึกษา หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : ออนไลน์) รัฐบาลปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษา โดยนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้ประกาศคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาและแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ) จึงได้กำหนดนโยบายด้านอาชีวศึกษา ใน 5 เรื่อง คือ (1) การสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา (2) การจัดการเรียนการสอนทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ และเพิ่มบทบาทของสถานประกอบการในการเสนอแนะเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน (3) การแก้ไขปัญหาทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ให้เจ้าหน้าที่รัฐและผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (4) การส่งเสริมอาชีวศึกษาให้มีความเป็นเลิศเฉพาะด้านโดยเฉพาะกลุ่มวิทยาลัยเทคโนโลยีฐานวิทย์ และ (5) การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาสู่มาตรฐานสากล นโยบายและคำสั่งดังกล่าวเกื้อกูลต่อการแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพและภาพลักษณ์ของการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559 : ออนไลน์) จึงได้กำหนดให้มี กลยุทธ์และตัวชี้วัดเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนระบบทวิภาคีโดยให้เพิ่มจำนวนผู้เรียนทวิภาคี ร้อยละ 30 ต่อปีสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560-2579 ซึ่งตั้งเป้าหมายร้อยละของสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีวศึกษาต่อสายสามัญศึกษาไว้ 70 :30 ในปี 2579 อีก ทั้งยังมีการกำหนดเป้าหมายให้เพิ่มร้อยละของผู้เรียนทวิภาคีเป็นร้อยละ 50 ในปี 2569 และร้อยละ 80 ในปี 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 3) ส่งผลให้คณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการดำเนินการในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อเพิ่มปริมาณ ผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560 : 42)

ในการการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งทั้งในปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579) ของกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยมีเป้าหมายให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น ร้อยละของสถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี สหกิจศึกษา หลักสูตรโรงเรียนใน

โรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : ออนไลน์) รวมถึงความตลาดการของตลาดแรงงานและตลาดโลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้สถานศึกษาที่มีการจัดการในระบบทวิภาคีต้องมีการตื่นตัวสอดรับการนโยบายของชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติอย่างชัดเจน โดยมีบริบทการพัฒนาการจัดการทวิภาคีสู่สากล ทำให้เกิดการเชื่อมโยงพัฒนาการและองค์ความรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งก็คือการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ โดยยึดแนวคิดแผนยุทธศาสตร์การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ.2555-2569) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของคณะกรรมอนุกรรมการอาชีวศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดการอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ โดยยึดหลักเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560 : 43)

ทำไมต้องมีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

จากปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า ในการดำเนินการทางปฏิบัติพบอุปสรรคจากหลักเกณฑ์และมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ใช้หลักเกณฑ์กลาง ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินการในทางปฏิบัติ เนื่องจาก สถานศึกษาในแต่ละที่ตั้งมีบริบทการดำเนินงานที่แตกต่าง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 3) สำนักงานศึกษาธิการภาค 9 (2563 : ออนไลน์) กล่าวว่า สถานที่ตั้งของสถานศึกษาที่ห่างไกลจากสถานประกอบการส่งผลให้ผู้เรียนต้องไปฝึกอาชีพนอกพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ เช่น ครูนิเทศก์ไม่สามารถติดตามผู้เรียนได้ ผู้ปกครองไม่ต้องการให้บุตรหลานตนเองออกนอกพื้นที่ ภาระค่าใช้จ่าย ของผู้เรียนและผู้ปกครองในการเดินทางและที่พัก อีกทั้งทัศนคติของผู้ปกครองที่เชื่อว่านักเรียน นักศึกษาที่เรียนระบบทวิภาคีนั้นเป็นกลุ่มเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน ขัดสน จึงไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน ครอบครัวที่มีฐานะนิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในระบบปกติมากกว่า เนื่องจากผู้ปกครองยังไม่มีความรู้ความเข้าใจการเรียนระบบทวิภาคีที่ถูกต้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 4) ในส่วนของสถานศึกษา พบว่า ขนาดของสถานศึกษาเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เนื่องจากสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่า สถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็กในด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านบุคลากร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560 : 4) พบว่า ปัญหาจากสถานประกอบการ มีดังนี้

1. การฝึกอาชีพในสถานประกอบการไม่ตรงกับสาขาวิชาของผู้เรียน จึงส่งผลให้ไม่มีการสอนงานและนำผู้เรียนมาใช้แรงงาน

2. บางสถานประกอบการไม่มีความพร้อมในการสอนนักศึกษา เนื่องจากเป็นสถานประกอบการขนาดเล็ก ขาดครูฝึก ไม่มีการประสานงานระหว่างครูนิเทศก์และครูฝึก ส่งผลให้ไม่สามารถติดตามการปฏิบัติการและความประพฤติของผู้เรียน

3. สถานประกอบการไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการใช้สิทธิลดหย่อนภาษีอีกทั้งขั้นตอนมีความยุ่งยาก ซับซ้อนและใช้เอกสารจำนวนมาก

4. ครูฝึกไม่ได้รับค่าตอบแทน จึงทำให้ไม่เกิดแรงจูงใจและไม่มีจำนวนครูฝึกที่พอเพียงส่งผลให้ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย กระทรวงศึกษาธิการ (2564 : ออนไลน์) พบว่าสถานศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามมาตรฐานอาชีวศึกษาทวิภาคีในแต่ละด้านมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยสถานศึกษาภาครัฐมีความมือกับสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในการจัดกิจกรรมการประเมินการฝึกอาชีพและการมีการจัดให้มีครูให้สถานประกอบการมากกว่าสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน

สำนักงานศึกษาธิการภาค 9 (2563 : ออนไลน์) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมี ดังนี้

1. สถานประกอบการยังมีข้อจำกัด ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการจัดทำแผนการฝึกอบรมครูฝึกในสถานประกอบการ ในวันและเวลาที่กำหนดไว้ได้

2. สถานศึกษาที่ยังไม่จัดการศึกษาทวิภาคียังขาดความพร้อมหลายด้าน ทั้งองค์ความรู้และบุคลากรครูที่จะจัดการเรียนการสอนรูปแบบทวิภาค

3. ขาดปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้วยรูปแบบทวิภาคี

4. ระบบแนะแนวการศึกษายังขาดความเชื่อมโยงกัน ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเชื่อมโยงสู่ระดับอาชีวศึกษา การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ

5. สถานประกอบการในพื้นที่มีจำกัด ส่งผลต่อการเดินทางและภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ของนักเรียนนักศึกษา

ปัญหาและอุปสรรค์ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเกิดจาก 1) หลักเกณฑ์ส่วนกลางที่ไม่ยืดหยุ่นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เช่น ที่ตั้งและขนาดของสถานศึกษา 2) ความพร้อม ความเข้าใจและขนาดของสถานประกอบการซึ่งส่งผลต่อระดับความร่วมมือในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี 3)

ทัศนคติของผู้ปกครองต่อผู้เรียนในระบบทวิภาคี และ4)ระบบการแนะแนวที่ขาดการเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การศึกษาระดับอาชีวศึกษา

ความสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562 และ เกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิประเภทวิชาและสาขาวิชา มีคุณภาพอย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดให้การพัฒนาหลักสูตรหรือปรับปรุงหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับคุณวุฒิ ต้องเป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานอาชีพ หรือตามความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการรับรองหลักสูตรและคุณวุฒิการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการจัดการอาชีวศึกษาทุกระดับของคุณวุฒิอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่สาขาวิชาและสาขางานกำหนด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ ร่วมกับหน่วยศึกษานิเทศก์จึงได้จัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในลักษณะของชุดเอกสารและเอกสารออนไลน์ ทั้งในเรื่อง การจัดการอาชีวศึกษา การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ การพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมและการขออนุมัติเปิดสอน การนำหลักสูตรไปใช้การฝึกประสบการณ์สมรรถนะวิชาชีพและการจัดโครงงานพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดและประเมินผลอาชีวศึกษา การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การเทียบโอนผลการเรียนรู้และการประกันคุณภาพของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้หรือปรับใช้ในการพัฒนาการจัดอาชีวศึกษาเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562 : 42)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2562 : 13) มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่องมาตรฐาน การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีพ.ศ. 2563 ลงวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2563 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ

และเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ มาตรฐานเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพของสาขาวิชาและสาขางานที่เรียน

หลักการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียน การสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาหรือสถาบันการ อาชีวศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ เพื่อมุ่งเน้นผลิต ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง สามารถวางแผน สร้างและพัฒนางาน พัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะที่สามารถนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและ มาตรฐานสมรรถนะของอาชีพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ

คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ต้องครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน คือ ด้าน คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการ ประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ และตาม มาตรฐานการศึกษาวิชาชีพของประเภทวิชา สาขาวิชาและสาขางานที่เรียน โดยผู้เรียนในอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีจะมีคุณลักษณะพิเศษคือ สามารถปฏิบัติงานในสาขาวิชาที่ฝึกอาชีพได้ทันที

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ต้องเป็นไปตามโครงสร้างหลักสูตร จำนวนหน่วยกิต รูปแบบและระยะเวลาที่กำหนดตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ และแต่ละสาขาวิชา โดยกำหนดระยะเวลาของการฝึกอาชีพในสถานประกอบการของแต่ละหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 2 ภาคเรียน หรือ 1 ปีการศึกษา

การจัดเตรียมความพร้อม สถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันต้องจัดเตรียมความพร้อม ในด้านผู้สอน บุคลากรและทรัพยากรสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

จัดให้มีครูผู้สอนวิชาชีพในสาขาวิชาที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบ และต้องได้รับการพัฒนาวิชาชีพที่สอนไม่น้อยกว่าแปดสิบชั่วโมงต่อคนต่อปีการศึกษาจากสถานประกอบการที่ร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

จัดให้มีผู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญและมีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพมาถ่ายทอดทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้เรียนและผู้สอนไม่น้อยกว่าสองครั้ง ครั้งละไม่ต่ำกว่าสองชั่วโมงต่อสาขาวิชาต่อภาคเรียน

จัดหรือร่วมกับสถานประกอบการในการจัดวัสดุ ครุภัณฑ์ พื้นที่และอุปกรณ์ การศึกษาสำหรับผู้เรียนให้เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ

ดังนั้น ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ต้องได้รับความร่วมมือกันหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทั้งเรื่องการจัดหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล โดยจัดให้ผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ จำเป็นต้องประสานและสอดรับกันอย่างเป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่

ยุทธศาสตร์การปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานโยบาย ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี (พ.ศ.2555-2569) การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาของคณะกรรมอนุกรรมการอาชีวศึกษาด้านการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้สำเร็จอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ โดยมุ่งปรับปรุงปัจจัยสนับสนุนและกระบวนการจัดการอาชีวศึกษาให้เกิดคุณภาพ ทั้งในด้าน 1) สารสนเทศสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้แนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับกลุ่มจังหวัด และระดับจังหวัด 2) ให้ความสำคัญกับครู และผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยมุ่งเพิ่มพูนขีดความสามารถของครูในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับสถานประกอบการโดยเน้นความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี และการฝึกงาน 4) เตรียมความพร้อมกำลังคนรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในส่วนของการตั้งรับและเชิงรุก ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถทางภาษา และสมรรถนะกำลังคนอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานในระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560 : 23)

สภาวการณ์ที่มีผลต่อความจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาการศึกษานั้นมีหลายประการ อาทิ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ การปฏิวัติดิจิตอล (Digital Revolution) ต่อการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 ผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนต่อระบบเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งการศึกษา “สถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาคนในยุค Thailand 4.0 เป็นขุมปัญญาของประเทศ”ได้ประเด็นหลักสำคัญ ทั้งกระบวนการพัฒนาคนของสถาบันอุดมศึกษาในยุค Thailand 4.0 และเสนอแนวทางกระบวนการพัฒนาคนของสถาบันอุดมศึกษา ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ Thailand 4.0 นั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนไปทั้งระบบ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีหลายประการ ได้แก่ การพัฒนาด้านการศึกษาแก่คน ทุกวัย ทุกระดับชั้น ทุกคนจึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะสำคัญของการศึกษา 4.0 ตามแนวคิดของนักการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ เป้าหมายสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ คือ ความ

เชื่อมโยงของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา และแนวทางการพัฒนา กล่าวได้ว่า หากผู้นำด้านการศึกษา บุคลากรทางด้านการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนต่างทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา 4.0 และร่วมมือกันปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบแล้วย่อมส่งผลให้เกิดการศึกษา 4.0 นำไปสู่ Thailand 4.0 ได้อย่างแท้จริง (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2560 : 21)

เมื่อโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก จึงเป็นความท้าทายสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานผลิตกำลังคนที่จะออกไปเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกที่ต้องแข่งขันกับนานาประเทศ ซึ่งสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้เราสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลง และความท้าทายเหล่านั้นได้คือ การมีพื้นฐานการศึกษาที่ดี รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทุกระดับ โดยสถาบัน อุดมศึกษาเปรียบเสมือนตัวแปรสำคัญในการพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีศักยภาพ และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ โดยได้มุ่งเน้นการประกันโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการศึกษาเพื่อการมีงานทำและสร้างงานได้ ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมของประเทศและของโลก ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความเป็นพลวัตภายใต้สังคมแห่งปัญญา (Wisdom-Based Society) สังคมแห่งการเรียนรู้ (Lifelong Learning Society) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Supportive Learning Environment) เพื่อให้พลเมืองสามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศ ที่พัฒนาแล้วในอีก 15 ปีข้างหน้า ทักษะในศตวรรษที่ 21 3 ทักษะ(21st Century Skills) (Partnership For 21st Century Skills)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 3) การสื่อสารและการร่วมมือ

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ด้านสารสนเทศ 2) ความรู้เกี่ยวกับสื่อ 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ดังนี้ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง 3) ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม 4) การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) 5) ความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) 6) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ การพัฒนาผู้เรียนในระบบทวิภาคีมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่ง กับการพัฒนาชาติใน 15 ปีข้างหน้าที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทให้การจัดการเรียนการสอนอย่างมาก รวมรวบการจัดการทวิภาคี จำเป็นต้องนำนวัตกรรมที่เป็นเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลเข้ามาใช้ทั้งในงานการจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล การจัดการฝึกอาชีพ และการนิเทศ ให้สอดรับกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ รวมกับการเสริมความเข้าใจร่วมกับทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) (Partnership For 21st Century Skills) โดยได้ศึกษาและรวบรวมวรรณกรรม เชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่

จากภาพที่ 1 แสดงการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ จะเห็นได้ว่า ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่นั้น สามารถอธิบายทักษะโดยขยายความได้ดังนี้

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนระบบทวิภาคี ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันและโลกอนาคต ได้แก่ 1) ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) ความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา 3) การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้านเพื่อเตรียมพร้อมสู่อนาคตใหม่ ดังนี้ 1) ความรู้ด้านสารสนเทศ 2) ความรู้เกี่ยวกับสื่อ 3) ความรู้ด้านเทคโนโลยี

ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ดังนี้ 1) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว 2) ความคิดริเริ่ม / ชี้นำตนเอง 3) ทักษะเรียนรู้วัฒนาธรรมและการเข้าสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม 4) การเป็นผู้สร้าง เพิ่มผลผลิตหรือผู้ผลิต และเข้าใจกฎหมายข้อบังคับ และการรู้รับผิด (Productivity) 5) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

ความรู้วิชาชีพหลัก และความรู้อนาคต เป็นความรู้แกนกลางในการพัฒนาผู้เรียนให้ศักยภาพเป็นที่ยอมรับต่อสังคม ตลาดแรงงาน ตลาดโลกในอนาคต ดังนี้ 1) จิตสำนึกต่อโลก 2) ความคิดรู้หลักในวิชาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ 3) ความรู้หลักด้านพลเมือง 4) ความรู้หลักด้านสิ่งแวดล้อม

ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 นำมาปรับใช้ให้ตรงกับบริบทในปัจจุบันและอนาคต โดยได้นำเอาทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ที่เป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนระบบทวิภาคี ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบันและโลกอนาคต ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ และความรู้วิชาชีพหลัก และความรู้อนาคต เป็นความรู้แกนกลางในการพัฒนาผู้เรียนให้ศักยภาพเป็นที่ยอมรับต่อสังคม ตลาดแรงงาน ตลาดโลกในอนาคต

สรุป

ในการจัดการระบบทวิภาคี จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการขับเคลื่อนไปทั้งระบบ ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินการไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีหลายประการ ได้แก่ การพัฒนาด้านการศึกษาแก่คน ทุกวัย ทุกระดับชั้น ทุกคนจึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะสำคัญของการศึกษา 4.0 ตามแนวคิดของนักการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ เป้าหมายสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ คือ ความเชื่อมโยงของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กับยุทธศาสตร์ชาติ เป้าหมาย

ของยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา และแนวทางการพัฒนา หากผู้นำด้านการศึกษา บุคลากรทางด้านการศึกษาทั้งของภาครัฐและเอกชนต่างทำความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษา 4.0 และร่วมมือกันปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบแล้วย่อมส่งผลให้เกิดการศึกษา 4.0 นำไปสู่ Thailand 4.0 ได้อย่างแท้จริง ในเรื่องของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับการสร้างทักษะสู่อนาคตใหม่ ทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ไม่ว่าจะเป็น ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำมาเชื่อมโยง และใช้กับแพลตฟอร์มเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงแบบดิสรัปชัน (disruption) กับการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ให้เกิดต่อผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). รายงานการประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https://bme.vec.go.th/Portals/30/DOWNLOAD/bme2/Y65/ReportDvec.pdf?ver=2021- 12-01-154659-437

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2579).* กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.* แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ.2560-2579.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กระทรวงอุตสาหกรรม. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 25601052579). *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https://www.nstda.or.th/th/nstda-doc-archives/thailand-40/11623-oiethailand-4

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551.* ราชกิจจานุเบกษา, หน้า 1-24.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560 ข). *รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.* กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อิสรียา ออสุวรรณ. (2559). *แนวทางการบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญจันทร์ สินธุเขต. (2560). การศึกษายุดนี้ (ยุคดิจิทัล): Thailand 4.0. *ประชุมวิชาการระดับชาติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.* ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 -2564. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422

สำนักงานศึกษาธิการภาค 9. (2563). รายงานผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบาย และยุทธศาสตร์ ของกระทรวงศึกษาธิการ ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 9 รอบที่ 2 ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2563. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2565. แหล่งที่มา: http://www.reo9.obec.in.th/gis/57000001/files/PostNote/20201109084237UVsvmCy..pdf

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เรื่องที่ 8 การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.* กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2560). *ครูยุคใหม่กับการจัดการเรียนรู้ สู่การศึกษา 4.0.* กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพริ้นติ้ง.

เหมืองข้อมูลกับการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา
Data Mining for Application in Education

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Surawee Peanpdelerd
Ramkhamhaeng University
E-mail : suraweepean@gmail.com

****

บทคัดย่อ

วิทยาการทางด้านเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญทางด้านการศึกษาเป็นอย่างมาก เหมืองข้อมูลเป็นวิทยาการเทคโนโลยีที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนและพัฒนาด้านการศึกษา เหมืองข้อมูล (Data Mining) เป็นการผสมผสานงานวิจัยทางสถิติ ปัญญาประดิษฐ์ และฐานข้อมูลเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อค้นพบข้อสารสนเทศหรือองค์ความรู้ รูปแบบหรือแม้แต่ตัวแบบการพยากรณ์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ โดยใช้กระบวนการค้นหาองค์ความรู้ในฐานข้อมูล (Knowledge Discovery in Databases : KDD) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วย CRISP-DM สำหรับเทคนิคเหมืองข้อมูลที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา ได้แก่ การจำแนกกลุ่มข้อมูล (Classification) การจัดกลุ่มข้อมูล(Clustering) และการศึกษาความสัมพันธ์ (Association) ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลจะได้ข้อค้นพบต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยหรือพฤติกรรม แนวโน้ม การทำนาย หรือการเชื่อมโยงของข้อมูลเพื่อนำผลที่ได้จากข้อค้นพบไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาทางการศึกษา

คำสำคัญ: เหมืองข้อมูล; กระบวนการค้นหาองค์ความรู้ในฐานข้อมูล; เหมืองข้อมูลกับการศึกษา

Abstracts

Science of technology is very important role in education. Data Mining science is been application in planning and developing in education. Data Mining is a blend of statistics, artificial intelligence and database for information or knowledge, model or predictive discovery from large amount of data by used to Knowledge Discovery in Databases (KDD) and analysis process of Data mining techniques are Cross-Industry Standard Process Data Mining (CRISP-DM). Data Mining for popularity application in education are classification, clustering and association. analysis. In other that, analysis result by Data Mining receive knowledge discovery in databases such as factor, behavior, trend, predict or association of data for used to planning and developing in education.

* วันที่รับบทความ : 28 มิถุนายน 2566; วันแก้ไขบทความ 18 กรกฎาคม 2566; วันตอบรับบทความ : 19 กรกฎาคม 2566
Received: June 28 2023; Revised: July 18 2023; Accepted: July 19 2023

Keywords: Data mining; Knowledge Discovery in Databases; Data Mining in Education

บทนำ

ในอดีตข้อมูลต่างๆจะถูกเก็บไว้ในฐานข้อมูลโดยนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างจำกัดและไม่ลึกซึ้ง แต่ปัจจุบันเป็นยุคที่มีข้อมูลจำนวนมากมายมหาศาลที่สามารถสกัดข้อมูลหรือการคัดเลือกข้อมูลมาเป็นสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลขนาดใหญ่มากมาย เช่น ข้อมูลการลงทะเบียน จำนวนผู้เรียนในแต่ละสาขา ผลการเรียนรายวิชาต่าง ๆ จำนวนผู้จบการศึกษา เป็นต้น ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวิธีการบันทึกไว้เป็นข้อมูลทางสถิติและนำข้อมูลเหล่านี้มากลั่นกลองและคัดกรองข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางด้านการศึกษา

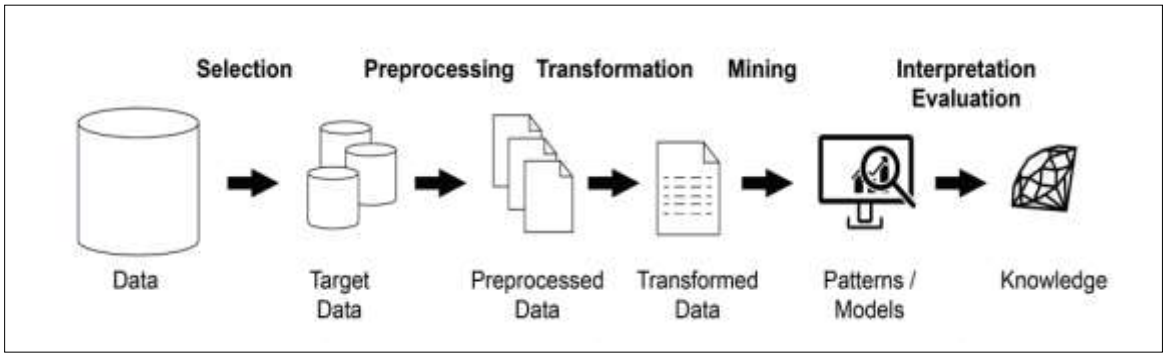
เนื่องด้วยวิทยาการทางด้านเทคโนโลยีได้ถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว “เหมืองข้อมูล”(Data Mining) เป็นวิทยาการเทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกนำมาใช้ในการทำงานที่เน้นการคันหาสารสนเทศจากข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อนำสิ่งที่ได้มาใช้ประโยชน์ เหมืองข้อมูลเป็นการผสมผสานศาสตร์ทางสถิติ ปัญญาประดิษฐ์ และฐานข้อมูลเข้าด้วยกัน นำมาซึ่งการใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เก็บไว้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยผ่านกระบวนการทางคอมพิวเตอร์ในการค้นหารูปแบบ (Pattern) กฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ (Rule) หรือการพยากรณ์ (Predictive) เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการในการนำมาใช้ตัดสินใจ เหมืองข้อมูลได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาเพื่อใช้ในการตัดสินใจ การวางแผน การปรับปรุง และการดำเนินงานบทความนี้จะกล่าวถึงความหมายของเหมืองข้อมูล กระบวนการค้นหาองค์ความรู้ในฐานข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย CRISP-DM เทคนิคเหมืองข้อมูล และเหมืองข้อมูลกับการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา

เหมืองข้อมูล (Data Mining) คืออะไร

เหมืองข้อมูล (Data Mining) เป็นการผสมผสานงานวิจัยทางสถิต ปัญญาประดิษฐ์ และฐานข้อมูลเข้าไว้ด้วยกัน เหมืองข้อมูลเป็นกระบวนการอัตโนมัติ เพื่อค้นพบข้อสารสนเทศหรือองค์ความรู้ รูปแบบ หรือแม้แต่ตัวแบบการพยากรณ์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (จรัสศรี รุ่งรัตนาอุบล, 2566 : 7) และLarose & Larose (2014 : 1) กล่าวว่า เหมืองข้อมูล (Data Mining) เป็นกระบวนการค้นพบและการใช้ประโยชน์ในลักษณะรูปแบบหรือแนวโน้มจากข้อมูลขนาดใหญ่ สำหรับ Ramageri (2010 : 301-302) ได้ให้ความหมายเหมืองข้อมูลว่า เหมืองข้อมูลเป็นการกลั่นกรองข้อมูลขนาดใหญ่ที่เรียกว่า กระบวนการค้นพบความรู้จากข้อมูลและรูปแบบที่ได้ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ กระบวนหลักที่ถูกใช้ในการทำเหมืองข้อมูลจึงเป็นกระบวนการค้นหาองค์ความรู้ในฐานข้อมูล (Knowledge Discovery in Databases : KDD)

กระบวนการค้นหาองค์ความรู้ในฐานข้อมูล

กระบวนการค้นหาองค์ความรู้ในฐานข้อมูล (Knowledge Discovery in Databases : KDD) เป็นกระบวนการค้นพบความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กระบวนการค้นหาและแยกข้อมูลคัดเลือกนำข้อมูลที่มีประโยชน์จากเอกสารหรือข้อมูลขนาดใหญ่ กระบวนการค้นหาลักษณะแฝงของข้อมูลที่มีอยู่เป็นจำนวนมากจึงเรียกว่า เหมืองข้อมูล ซึ่งกระบวนการค้นหาลักษณะแฝงของข้อมูลที่มีอยู่เป็นจำนวนมากเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ มีขั้นตอนดังนี้

ที่มา : กระบวนการการค้นพบความรู้ในฐานข้อมูล (Knowledge Discovery in Database : KDD)
(Petrova, Pauwels, Svidt & Jensen, 2019 : 8-9
และ Fayyad, Piatetsky, & Smyth, 1996 : 37-54)

1. การเลือกชุดข้อมูล (Selection) เป็นขั้นตอนการคัดเลือกข้อมูลที่จำเป็นต่อการค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ และระบุแหล่งข้อมูลที่จะนำมาใช้เพื่อการวิเคราะห์และนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ

2. การเตรียมข้อมูล (Preprocessing) เป็นขั้นตอนการทำความสะอาดข้อมูล โดยพิจารณาเกี่ยวกับข้อมูลที่ผิดพลาดได้แก่ ข้อมูลที่ขาดหาย (Missing Data) ข้อมูลที่มีค่าผิดปกติ (Outliers) ข้อมูลที่แทรกเข้ามา (Noise Data) ข้อมูลที่ซ้ำซ้อน (Duplication) และข้อมูลที่หมดอายุ (Expired Data) การเตรียมข้อมูลจึงเป็นขั้นตอนที่ทำให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3. การแปลงข้อมูล (Transformation) เป็นขั้นตอนการแปลงข้อมูลที่เลือกมาอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้วิเคราะห์ตามอัลกอริทึม (Algorithm) และแบบจำลองในการทำเหมืองข้อมูล

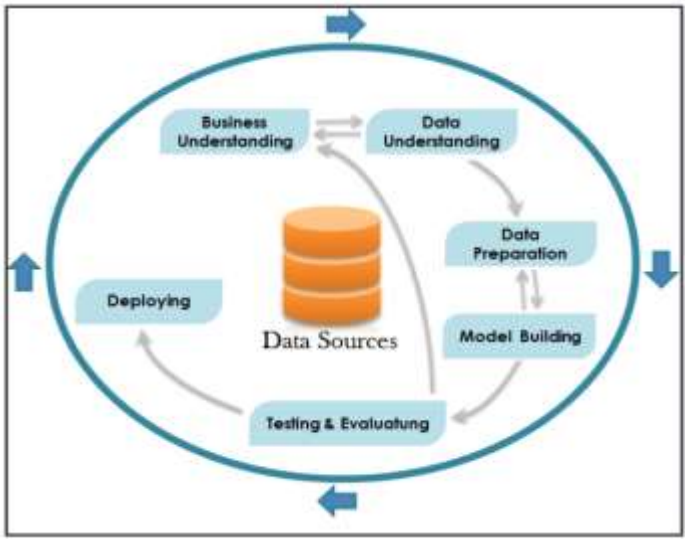
4. การทำเหมืองข้อมูล (Data Mining) เป็นการใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล โดยมี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การคาดคะเน (Predictive) คือการคะเนลักษณะหรือประมาณค่าของข้อมูลที่จะเกิดขึ้นโดยใช้พื้นฐานจากข้อมูลที่ผ่านมา และ 2) การบรรยาย (Descriptive) คือการอธิบายลักษณะบางอย่างของข้อมูลที่มีอยู่

5. การแปลความและประเมิน (Interpretation/Evaluation) เป็นขั้นตอนของการสรุปความหมายหรือตีความของผลลัพธ์ที่ได้เป็นองค์ความรู้และประเมินผลว่าผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่

ทั้งนี้ ชัชวาล แก้วมณี และคณะ (2559 : 88) ได้กล่าวว่า เหมืองข้อมูลเป็นการสกัดหรือค้นหาความรู้จากข้อมูลขนาดใหญ่ซึ่งโดยทั่วไปแล้วคำว่าเหมืองข้อมูลและ KDD มักมีการนำมาใช้แทนกันแต่ในความเป็นจริงแล้วการทำเหมืองข้อมูลเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการในการค้นหาความรู้ของ KDD

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย CRISP-DM

แม้ว่ากระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคที่เรียกว่า CRISP (Cross-Industry Standard Process Data Mining) เริ่มต้นได้นำไปใช้ในทางธุรกิจและอุตสาหกรรมก็ตาม แต่กระบวนการ CRISP สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาได้ สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย CRISP ได้แก่ 1) Business Understanding 2) Data Understanding 3) Data Preparation 4) Modeling 5) Evaluation 6) Deployment ดังนี้

ที่มา : กระบวนการทำงานของ Cross-Industry Standard Process Data Mining : CRISP-DM (จรัสศรี รุ่งรัตนาอุบล, 2566 : 15, เอกสิทธิ์ พัชรวงศ์ศักดา, 2563 : 126-129 และ สุวิมล สิทธิชาติ, 2560 : 23)

1. การทำเข้าใจกับธุรกิจ (Business Understanding) เป็นการทำเข้าใจกับปัญหา วัตถุประสงค์และความต้องการ และแปลงปัญหาที่จะเกิดขึ้นให้อยู่ในรูปโจทย์ของการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การทำเข้าใจกับข้อมูล (Data Understanding) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลแต่ละตัวแปรมีอะไรบ้าง มีเงื่อนไขในการจัดเก็บหรือข้อยกเว้นอย่างไรบ้าง การเชื่อมโยงข้อมูลหลายๆตารางทำได้อย่างไร

3. การเตรียมข้อมูล (Data Preparation) เป็นการเตรียมข้อมูลดิบให้เป็นชุดข้อมูลและแปลงข้อมูลให้มีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ ขั้นตอนเบื้องต้นการเตรียมข้อมูล ได้แก่ 1(Data Selection การเลือกตัวแปรที่จะนำมาใช้งานและเลือกช่วงเวลาที่จะวิเคราะห์ข้อมูล 2) Data Cleansing เป็นขั้นตอนหาว่าข้อมูลมีสิ่งผิดปกติอะไรบ้างและจะต้องแก้ไขอย่างไร และ 3(Data Transformation เป็นการแปลงข้อมูลให้เหมาะสมกับการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การพัฒนาโมเดล (Modeling) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคเหมืองข้อมูล เช่น การจำแนกกลุ่มข้อมูล (Classification) และการจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering)

5. การประเมินโมเดล (Evaluation) เป็นการวัดประสิทธิภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ และมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

6. การนำโมเดลไปใช้ (Deployment) เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปวิเคราะห์ พยากรณ์ หรือนำไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ

จากกระบวนการทำงานของ Cross-Industry Standard Process Data Mining : CRISP-DM ข้างต้น ขั้นการเตรียมข้อมูล (Data Preparation) เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญและใช้ระยะเวลานานในการตรียมข้อมูลดิบให้เป็นชุดข้อมูลและแปลงข้อมูลให้มีความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อการพัฒนาโมเดลและการนำโมเดลไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

เทคนิคเหมืองข้อมูล

เทคนิคเหมืองข้อมูลเป็นการพัฒนาโมเดลหรือการสร้างแบบจำลองเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบตามวัตถุประสงค์เทคนิคเหมืองข้อมูลและอัลกอริทึมมีหลายประเภทแต่ที่นิยมนำมาประยุกต์กับการศึกษา ได้แก่ การจำแนกกลุ่มข้อมูล (Classification) การจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) การศึกษาความสัมพันธ์ (Association) ดังนี้

1. การจำแนกกลุ่มข้อมูล (Classification) การจำแนกประเภทข้อมูลเป็นการการวิเคราะห์แบบ Predictive Analytics โดยมีการจดจำหรือเรียนรู้จากรูปแบบของข้อมูลในอดีตและนำมาสร้างเป็นโมเดลเพื่อใช้ในการจำแนกข้อมูลโดยคาดการณ์หรือพยากรณ์ (เอกสิทธิ์ พัชรวงศ์ศักดา, 2563 : 98) การจำแนกกลุ่มข้อมูลเป็นกระบวนการสร้างโมเดลจัดการข้อมูลให้อยู่กลุ่มที่กำหนด เช่น จัดกลุ่มนักเรียนดีมาก ดี ปานกลาง ไม่ดี โดยพิจารณาจากประวัติและผลการเรียนของนักเรียน (บีสุดา ดาวเรือง และคณะ, 2564 : 139)

สำหรับอัลกอริทึมการจำแนกกลุ่มข้อมูลที่นิยมได้แก่ วิธีต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree) เป็นการนำข้อมูลมาสร้างแบบจำลองการพยากรณ์ในรูปแบบโครงสร้างต้นไม้ สามารถสร้างแบบจำลองการจัดหมวดหมู่ได้จากกลุ่มตัวอย่างข้อมูลที่กำหนดไว้ล่วงหน้าและพยากรณ์กลุ่มของรายการที่ยังไม่เคยนำมาจัดหมวดหมู่ได้ได้ด้วยรูปแบบของต้นไม้ โครงสร้างประกอบด้วย Root Node, Child และ Leaf Node

2. การจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) การจัดกลุ่มข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะมีความคล้ายคลึงกันแต่จะมีความแตกต่างกับข้อมูลที่อยู่คนละกลุ่ม โดยกระบวนการของการจัดกลุ่มจะนำข้อมูลทั้งที่มีมาวัดค่าความคล้าย โดยข้อมูลมีความคล้ายกันมากพอก็จะถูกจัดให้อยู่กลุ่มเดียวกัน ถ้ามีความคล้ายกันน้อยก็จะถูกจัดให้อยู่คนละกลุ่ม เช่น การจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการเรียนและระดับสติปัญญา เพื่อให้ได้นักเรียนในกลุ่มเดียวกัน ผลการเรียน ระดับสติปัญญา ส่วนนักเรียนต่างกลุ่มจะมีผลการเรียนและระดับสติปัญญาต่างกัน เพื่อให้ผู้สอนสามารถวางแผนหรือเลือกเนื้อหา และวิธีการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละกลุ่มและต่างกลุ่ม (จรัสศรี รุ่งรัตนาอุบล, 2566 : 148) สำหรับอัลกอริทึมการจัดกลุ่มข้อมูลที่นิยม ได้แก่ วิธี K-Means Clustering เป็นอัลกอริทึมเทคนิคการเรียนรู้โดยไม่มีผู้สอน อัลกอริทึม K-Means จะตัดแบ่งวัตถุออกเป็น K กลุ่ม และแทนค่าแต่ละกลุ่มด้วยค่าเฉลี่ยของกลุ่มซึ่งใช้เป็นจุดศูนย์กลาง (Centroid) ของกลุ่มในการวัดระยะห่างของข้อมูลในกลุ่มเดียวกัน

3. การศึกษาความสัมพันธ์ (Association) กฎความสัมพันธ์เป็นการศึกษาลักษณะบางอย่างที่ไปในทิศทางเดียวกันหรือมีความเกี่ยวข้องกันเป็นการค้นหาความสัมพันธ์เชิงปริมาณระหว่างลักษณะประจำตั้งแต่ 2 ตัวเป็นต้นไป โดยความสัมพันธ์ที่ได้อธิบายในรูปแบบของกฎ หรือรูปแบบของการเกิดร่วมกันของข้อมูลที่พบบ่อย (จรัสศรี รุ่งรัตนาอุบล, 2566 : 186 และไกรศักดิ์ เกษร, 2564 : ออนไลน์)

สำหรับอัลกอริทึมการศึกษาความสัมพันธ์ ได้แก่ อะไพรออรี่ (A priori algorithm) การค้นหารูปแบบของของข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์ในแต่ละระดับก่อน จากนั้นจะนำรูปแบบของข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมดมาสร้างเป็นกฎความสัมพันธ์ โดยการค้นหารูปแบบของข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์ในแต่ละระดับจะเป็นการค้นหาโดยใช้วิธีนับความถี่ที่เกิดขึ้นในฐานข้อมูลแต่ละรูปแบบของข้อมูล รูปแบบที่มีความถี่มากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของค่าสนับสนุนก็จะนับเป็นรูปแบบที่ผ่านเกณฑ์ในระดับนั้นซึ่งจะถูกนำไปใช้ต่อเพื่อสร้างเป็นรูปแบบข้อมูลในระดับถัดไป

เหมืองข้อมูลกับการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา

เหมืองข้อมูลทางการศึกษาเป็นการพัฒนาวิธีการสำรวจ ค้นหาองค์ความรู้ที่ถูกซ่อนไว้จากข้อมูลทางการการศึกษาจำนวนมากโดยทำความเข้าใจในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ได้ดีขึ้น การประยุกต์การทำเหมืองข้อมูลทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อปรับปรุงโมเดลนักศึกษาซึ่งจะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับศักยภาพของบุคคล 2) เพื่อการค้นหาและ

ปรับปรุงโมเดลของโครงสร้างความรู้หลักจากองค์ประกอบในสถาบันการศึกษา เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3) เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนว่าวิธีการสอนใดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด และ 4) เพื่อหาหลักฐานจากการศึกษาหรือทดลองเพื่อขยายหรือปรับทฤษฎีและปรัชญาทางการศึกษาให้ดีขึ้น (สุวิมล สิทธิชาติ, 2560 : 21-22)

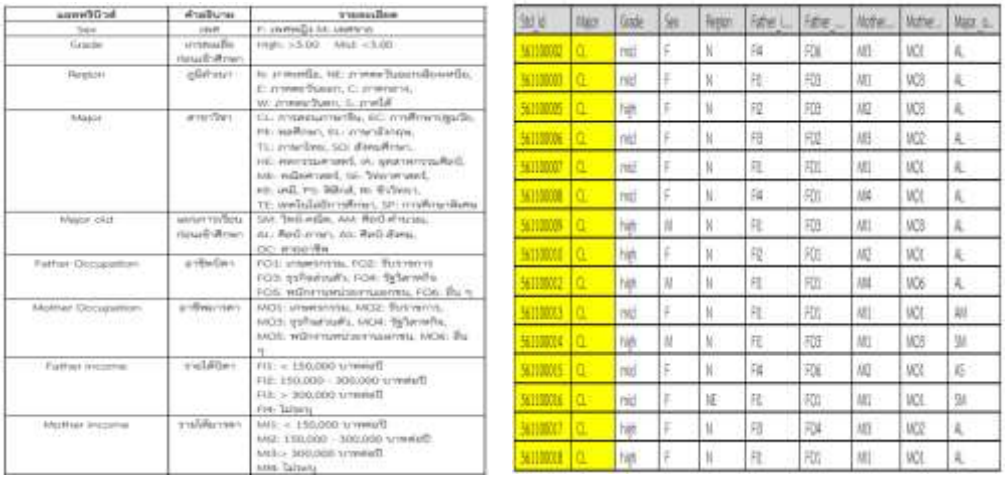
สำหรับตัวอย่างเหมืองข้อมูลกับการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา ตัวอย่างที่ 1 เป็นการการประยุกต์การทำเหมืองข้อมูลทางการศึกษาโดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลการจำแนกกลุ่มข้อมูล (Classification) และตัวอย่างที่ 2 เป็นการการประยุกต์การทำเหมืองข้อมูลทางการศึกษาโดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลการจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) และการศึกษาความสัมพันธ์ (Association) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล (รัชฎา เทพประสิทธิ์ และจรัญ แสนราช, 2563 : 134-146) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ปีการศึกษา 2556-2560 จำนวน 3,928 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ Microsoft Excel และ โปรแกรม Rapid Miner Studio 8.2 ข้อมูลต่างๆ คัดเลือกนำมาวิเคราะห์ตามกระบวนการทำเหมืองข้อมูลของ CRISP-DM ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำเข้าใจกับปัญหา ปัญหาคือผู้สมัครศึกษาต่อเข้าคณะครุศาสตร์จำนวนมากที่ไม่สามารถเลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับตนเอง ค้นพบตนเองภายหลังว่าไม่เหมาะสมกับสาขาวิชา เกิดปัญหาการขอย้ายสาขา หรือขอพักการศึกษา หรือลาออกจาการเป็นนักศึกษาเป็นจำนวนมาก

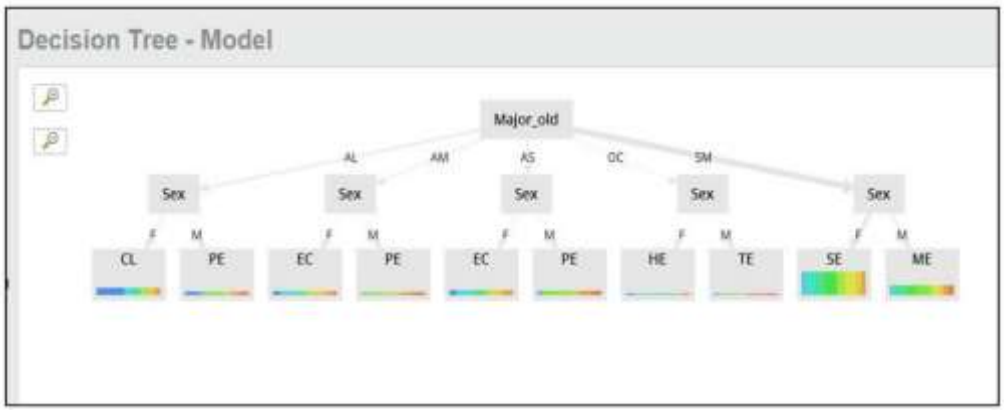
ขั้นตอนที่ 2 การทำเข้าใจและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ใช้ข้อมูลนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2556-2560 จำนวน 3,928 คน ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อคณะครุศาสตร์ จำนวน 15 สาขาวิชา

ขั้นตอนที่ 3 การเตรียมข้อมูล การคัดเลือกที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 9 แอตทริบิวต์ ได้แก่ สาขาวิชา แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา เพศ เกรดเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา ภูมิลำเนา อาชีพบิดา อาชีพมารดา รายได้บิดา และรายได้มารดา นำข้อมูลที่คัดเลือกมาทำการกลั่นกรองข้อมูล ตรวจสอบความซ้ำซ้อนของข้อมูล ปรับปรุงส่วนข้อมูลที่ขาดหาย และกำจัดข้อมูลว่างได้มีการตัดข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ทิ้งทั้งหมดโดยเหลือข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 3,867 คน และแปลงข้อมูล เนื่องด้วยข้อมูลมีทั้งตัวเลข และตัวอักษร จึงต้องทำการแปลงรูปแบบของข้อมูลโดยแทนค่าข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถวิเคราะห์ได้โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูลประเภท

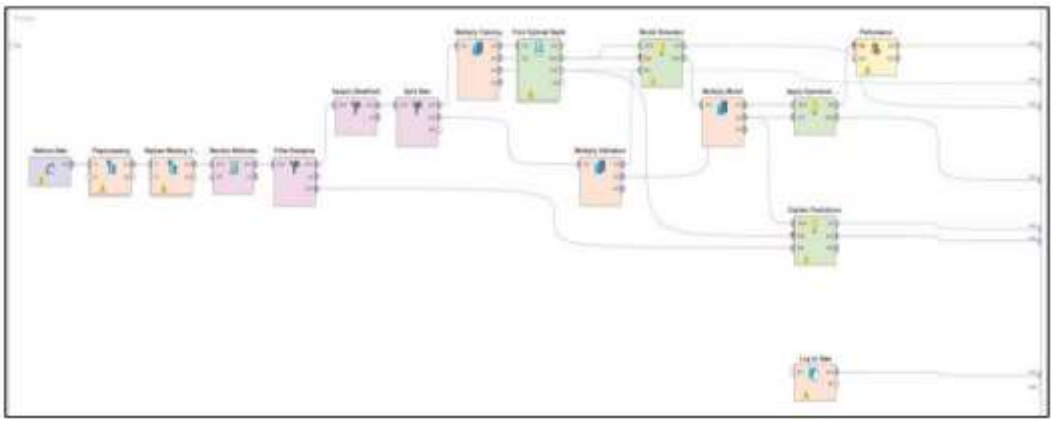
รูปที่ 1 การคัดเลือกแอตทริบิวต์ และการแปลงข้อมูลที่สมบูรณ์
(รัชฎา เทพประสิทธิ์ และจรัญ แสนราช, 2563 : 139-140)

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างแบบจำลอง เป็นการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคเหมืองข้อมูลโดยใช้การจำแนกกลุ่มข้อมูล (Classification) ด้วยอัลกอริทึมต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree) ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์ของปัจจัยข้อมูลประวัตินักศึกษาเป็นตัวบ่งชี้ถึงการเลือกสาขาวิชาในคณะครุศาสตร์ โดยตัวต้นแบบที่ได้จะอยู่ในรูปของกฎการจำแนกประเภทข้อมูลจากการเรียนรู้ด้วยข้อมูลชุดสร้างตัวแบบ แล้วนำไปทดสอบด้วยข้อมูลชุดทดสอบ

รูปที่ 2 การจำแนกข้อมูลโดยเทคนิคต้นไม้ตัดสินใจ
(รัชฎา เทพประสิทธิ์ และจรัญ แสนราช, 2563 : 140)

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินประสิทธิภาพโมเดล เป็นการนำผลวิเคราะห์มาเสนอผลการดำเนินศึกษาในการวัดค่าประสิทธิภาพของตัวต้นแบบพยากรณ์โดยการนำข้อมูลมาทดสอบด้วยวิธีการ Cross-validation Test ด้วย 10 fold cross-validation เพื่อหาค่าความถูกต้องได้เท่ากับ 72.5 %

รูปที่ 3 ตัวแบบและผลการประมวลเปรียบเทียบ โดยโปรแกรม Rapid Miner Studio 8.2
(รัชฎา เทพประสิทธิ์ และจรัญ แสนราช, 2563 : 134-146)

ขั้นตอนที่ 6 การนำผลลัพธ์หรือองค์ความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวประชาสัมพันธ์ แนะนำสาขาวิชา การปรับปรุงหลักสูตร การจัดสรรทรัพยากรบุคลากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชา คณะครุศาสตร์ 15 สาขาวิชา ได้แก่ แผนการเรียนก่อนเข้าศึกษา และเพศ จากตัวแปรทั้งหมด 9 ตัวแปร ซึ่งประสิทธิภาพของโมเดลมีความแม่นยำ ได้ค่า 72.5 % ซึ่งถือว่าเป็นการทดสอบที่เชื่อถือได้

ตัวอย่างที่ 2 เรื่อง การวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกสมัครสาขาวิชาเรียนของนักศึกษาใหม่โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล (ขันทอง ประชุมชาติ และพิมรินทร์ ศิรินทร์, 2558 : 174-185)
การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเคราะห์พฤติกรรมการเลือกสมัครสาขาวิชาเรียนของนักศึกษาใหม่โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล ศึกษาสมัครเข้าศึกษาต่อจำนวน 36,270 คน ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีการศึกษา 2557-2558 เครื่องมือที่ใช้ประมวลผลคือโปแกรม WEKA เทคนิคเหมืองข้อมูลประเภทการแบ่งกลุ่ม (Clustering) ด้วย Simple K-Means และการหาความสัมพันธ์ (Association Rule) ด้วย A priori โดยใช้กระบวนการทำเหมืองข้อมูลของ CRISP-DM ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำความเข้าใจกับปัญหา เป็นการกำหนดจุดประสงค์ให้อยู่ในรูปแบบของปัญหาเหมืองข้อมูล เช่น ปัญหาการประชาสัมพันธ์การสมัครเรียนต่อไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ขาดงบประมาณในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 2 ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลขั้นต้น เป็นการเก็บข้อมูลจากกองบริการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม และการอธิบายข้อมูล เป็นข้อมูลประเภทการสมัคร เพศ แผนการเรียน GPA โรงเรียน และการเลือกสมัครสาขาวิชา 3 สาขาตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 เตรียมข้อมูล เป็นขั้นตอนเตรียมข้อมูลดิบจำนวน 36,270 ข้อมูล จากข้อมูลจากกองบริการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในรูปแบบไฟล์ CSV แล้วนำข้อมูลดิบที่ได้มาปรับปรุง ดังนี้ 1) Data Selection เป็นการเลือกข้อมูลที่สนใจมาเหมืองข้อมูล 2) Data Cleaning เป็นขั้นตอนที่กำจัดข้อมูลขาดหายออกไป เช่น ค่าว่าง ข้อมูลไม่ครบถ้วน และ 3) Data Transform เป็นการแปลงข้อมูลจากคอลัมน์ในหลายๆตารางซึ่งมาจากการเลือกข้อมูลที่สนใจ

Code_no	Reg_type	Sex	GPA	Type	school	Major1	Major2	Major3
T57103173	Quota	F	Good	Sci	AP	M1411	M3215	M4213
T57100181	general	M	Mid	Art	OP	M1411	M1414	M2221
T57105367	Quota	F	Good	other	AP	M1413	M3212	M3223
T57105219	Quota	F	Mid	Sci	AP	M1411	M1413	M3230
T57100209	general	M	Mid	other	OP	M2315	M2315	M2315
T57105296	general	M	Mid	Art	OP	M4313	M4313	M4313

ตารางที่ 1 ตัวอย่างข้อมูลที่ผ่านการจัดเตรียมข้อมูลอย่างสมบูรณ์
(ขันทอง ประชุมชาติ และพิมรินทร์ คีรินทร์, 2558 : 178)

ขั้นตอนที่ 4 สร้างแบบจำลอง เป็นการคัดเลือกแบบจำลองที่ใช้ ได้แก่ แบบจำลองการแบ่งข้อมูล (Clustering) และแบบจำลองการหาความสัมพันธ์ (Association) ดังนี้

4.1 แบบจำลองการแบ่งกลุ่ม

แบ่งกลุ่มของผู้สมัครเรียนที่มีลักษณะการเลือกสาขาวิชาหรือพฤติกรรมการเลือกสาขาวิชาที่สมัครคล้ายกัน และข้อมูลผู้สมัครที่มีลักษณะต่างกันให้อยู่คนละกลุ่ม โดยใช้เทคนิคขั้นตอนวิธี simple K-means ในการแบ่งกลุ่ม ทดสอบหาจำนวนกลุ่มที่เหมาะสมด้วยการกำหนดกลุ่มออกเป็น 4-8 กลุ่ม ด้วยวิธีการ Devies-Bouldin index และ Dunn index ผลจากการพิจารณาจากจำนวนกลุ่มผู้สมัครแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเภทโควตาและประเภททั่วไป ซึ่งแต่ละประเภทแบ่งเป็น 6 กลุ่มย่อย

4.2 แบบจำลองการหาความสัมพันธ์

นำข้อมูลการแบ่งกลุ่มแต่ละกลุ่มมาหารูปแบบความสัมพันธ์โดยวิธี A priori เช่น การตัดรายการข้อมูลที่ไม่ใช่การหาความสัมพันธ์ออก ผลการสร้างแบบจำลองแบ่งได้ 12 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีลักษณะเด่นและพฤติกรรมการเลือกสมัครสาขาที่แตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล โปรแกรมที่ใช้วิเคราะห์เป็นโปรแกรม WEKA ทั้งแบบจำลองการแบ่งกลุ่ม และการหาความสัมพันธ์ของสาขาวิชากับพฤติกรรมการเลือกสาขาของผู้สมัครเข้าศึกษาต่อสามารถตรวจสอบความแม่นยำในการทำนาย

5.1 กฎการแบ่งกลุ่ม ประเมินผลที่ได้จากระยะห่างจากจุดศูนย์กลางของกลุ่ม พบว่าระยะห่างจากจุดศูนย์กลางของกลุ่มทุกกลุ่มมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานไม่เกิน 0.003

5.2 กฎความสัมพันธ์ประเมินผลที่ได้จากค่าความเชื่อมั่นของกฎความสัมพันธ์ โดยมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่าร้อยละ 70 ขึ้นไป และค่า Minimum Support เท่ากับ 0.03

ขั้นตอนที่ 6 การนำไปใช้ การนำไปใช้งานจริงโดยการเผยแพร่ข้อมูลพฤติกรรมการเลือกสมัครสาขาวิชาเรียนในการประชาสัมพันธ์การับสมัครนักศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรในปีต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า สามารถแบ่งกลุ่มจำนวนกลุ่มผู้สมัครแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเภทโควตาและประเภททั่วไป ซึ่งแต่ละประเภทแบ่งเป็น 6 กลุ่มย่อย และผลการสร้างแบบจำลองแบ่งได้ 12 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีลักษณะเด่นและพฤติกรรมการเลือกสมัครสาขาที่แตกต่างกัน

จากตัวอย่างที่ 1 และตัวอย่างที่ 2 จะเห็นได้ว่าเทคนิคการทำเหมืองข้อมูลเป็นการสกัดความรู้จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ เนื่องจากสามารถนำข้อมูลมาใช้ประกอบการตัดสินใจด้านการศึกษาเพื่อตอบปัญหาและค้นพบความรู้ใหม่จากฐานข้อมูล การทำเหมืองข้อมูลจะคัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่สำคัญจากนั้นทำการกำหนดรูปแบบ เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่นิยมใช้วิเคราะห์ด้านการศึกษา ได้แก่ การจำแนกประเภทข้อมูล (Classification) เป็นการแยกแยะประเภทและแบ่งแยกชนิดของข้อมูลที่มีลักษณะเดียวกันไว้ในหมวดหมู่เดียวกัน เพื่อศึกษาและทำนายผลข้อมูล การแบ่งข้อมูล (Clustering) เป็นการรวมกลุ่มของที่มีลักษณะเหมือหรือมีแนวโน้มเหมือนกันไว้ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะข้อมูลนั้นๆ และการศึกษาความสัมพันธ์ (Association) เป็นการแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่เกิดขึ้นพร้อมๆกันและมีความเชื่อมโยงกัน เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงและความถี่ของของข้อมูลแต่ละชุด

สรุป

หน่วยงานหรือการดำเนินงานต่างๆในปัจจุบันมีข้อมูลมากมายมหาศาล ข้อมูลต่างๆเหล่านั้นหากนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบจะสามารถสังเคราะห์เป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างมาก เหมืองข้อมูลจึงเป็นวิทยาการทางด้านเทคโนโลยีที่มีบทบาทมากขึ้นในหน่วยงานหรือการดำเนินงานต่างๆ เพราะในการนำข้อมูลเหมืองข้อมูลเป็นการผสมผสานงานวิจัยทางสถิต ปัญญาประดิษฐ์ และฐานข้อมูลเข้าไว้ด้วยกัน เหมืองข้อมูลจึงเป็นกระบวนการอัตโนมัติที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษา เหมืองข้อมูลเป็นกระบวนการเพื่อการค้นพบข้อสารสนเทศหรือองค์ความรู้ รูปแบบหรือการพยากรณ์จากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ โดยใช้กระบวนการค้นหาองค์ความรู้ในฐานข้อมูล (KDD) และวิเคราะห์

ข้อมูลด้วย CRISP-DM สำหรับเทคนิคเหมืองข้อมูลที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา ได้แก่ การจำแนกประเภทข้อมูล (Classification) การแบ่งข้อมูล (Clustering) และการศึกษาความสัมพันธ์ (Association) ผลของค้นพบข้อสารสนเทศหรือองค์ความรู้ เช่น ปัจจัยต่อการเลือกสาขาวิชา พฤติกรรมการเลือกสมัครเรียน แนวโน้มหรือการทำนายด้านการศึกษา หรือการเชื่อมโยงของข้อมูลเพื่อนำผลที่ได้จากกข้อค้นพบไปใช้ในการตัดสินใจ การวางแผน การปรับปรุง การดำเนินงาน และพัฒนาทางด้านการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ไกรศักดิ์ เกสร. (2564). วิทยาศาสตร์ข้อมูล. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2566. แหล่งที่มา https://csit.nu.ac.th/kraisak/ds/ds/chapter09/Chapter09.pdf.

ขันทอง ประชุมชาติ และ พิมรินทร์ คีรินทร์. (2558). การวิเคราะห์พฤติกรรมการเลือกสมัครสาขาวิชาเรียนของนักศึกษาใหม่โดยใช้เทคนิคเหมืองข้อมูล. *เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*. 22 ธันวาคม 2558. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

จรัสศรี รุ่งรัตนาอุบล. (2566). *เทคนิคเหมืองข้อมูล Data Mining Techniques.* พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ชัชวาล แก้วมณี และคณะ. (2559). การออกแบบและพัฒนาระบบแนะนำรายการดิจิตอลทีวีตามพฤติกรรมและลักษณะของผู้ใช้งาน. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 1 (1), 86-95.

บีสุดา ดาวเรือง และคณะ. (2564). การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการจำแนกข้อมูลเพื่อทำนายแขนงวิชาเรียนของนักศึกษา ภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ วิทยาเขตปราจีนบุรี. *วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. 12 (2), 136-144.

รัชฎา เทพประสิทธิ์ และจรัญ แสนราช. (2563). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ โดยใช้เทคนิคการทำเหมืองข้อมูล. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*. 14 (1), 134-146.

สุวิมล สิทธิชาติ. (2560). การวิเคราะห์คุณลักษณะพื้นฐานทางการศึกษาด้วยเทคนิคเหมืองข้อมูล. *วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ*. 13 (2), 20-28.

เอกสิทธิ์ พัชรวงศ์ศักดา. (2563). A *Little Book of Big Data and Machine Learning*. นนทบุรี : ไอดีซี.

Ramageri, B. M. (2 0 1 0). Data mining techniques and applications. *Indian Journal of Computer Science and Engineering*. 1 (4), 301-305.

Fayyad, U., Piatetsky-Shapiro, G. & Smyth, P. (1996). From Data Mining to Knowledge Discovery in Databases. *AI Magazine*, 17, 37-54.

Larose, D. T. & Larose, C. D. (2014). *Discovering knowledge in data : an introduction to data mining*. New Jersey: John Wiley & Son, Inc.

Petrova, E., Pauwels, P., Svidt, K. & Jensen, R. L. (2019). Towards Data-Driven Sustainable Design: Decision Support based on Knowledge Discovery in Disparate Building Data. *Online.* Retrieved 18 June, 2023. From : https://www.researchgate.net//publication/327867320_Towards_DataDriven_Sustainable_Design_Decision_Support_based_on_Knowledge_Discovery_in_Disparate_Building_Data.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง เข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้เขียนมาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณ์ เปรียบเทียบ

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความ ทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Modern Learning Development ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.1.3 Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.pdf) (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Modern Learning Development โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/user/register (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สั้นขนาดเอ 4 (A4) ระยะ ขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สั้น โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งใต้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิดผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)

1. นิ้ว

← 1 นิ้ว **ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)** → 1 นิ้ว

Articles English (14 pt)

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)

Name - Surname of Article author (12 pt)

Agency (12 pt)

E-mail (12 pt)

****

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน 350 คำ) .....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ **(16 pt)**

Abstract (14 pt)

(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....

.....

Keywords : 3-5 words (12 pt)

บทนำ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

สรุป (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....

.....

1 นิ้ว

↓

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียนบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ชวลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็นคณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (http://www.apastyle.org)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). *2475 การปฏิวัติสยาม.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏบทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสารปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). *ชื่อเรื่อง.* ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1 สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Eeonomy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พีรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*.สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา http://www.buddhismth.com/index.hp?y.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online.* Retrieved May 3, 2017. from : http://www.bbc.com/2016/ WORLD

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม.* วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิดตาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ.*เอกสารประกอบการประชุมการประสานงานชุมชน.* 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมนภานิมิต. กรุงเทพมหานคร: พิสุดการพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosopy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation.* 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน.* (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) **และส่วนตาราง** (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Modern Learning Development เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index
E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์
(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน
(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน
(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม
(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม
(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม
(เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก

Journal of Modern Learning Development

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : .....โทรศัพท์ ..... โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Modern Learning Development

( ) สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

( ) เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

( ) เงินสด

( ) อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Modern Learning Development

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ ..... มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail : .....

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ค่าบำรุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Modern Learning Development

เรียน บรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development

ตามที่ ข้าพเจ้า.....

ได้ส่งบทความเรื่อง.....

.....

.....

.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Modern Learning Development

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมา (ถ้ามี)นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ **ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่** หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Modern Learning Development มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Modern Learning Development ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่านขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....

(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....

(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook : .....

ID : Line .....

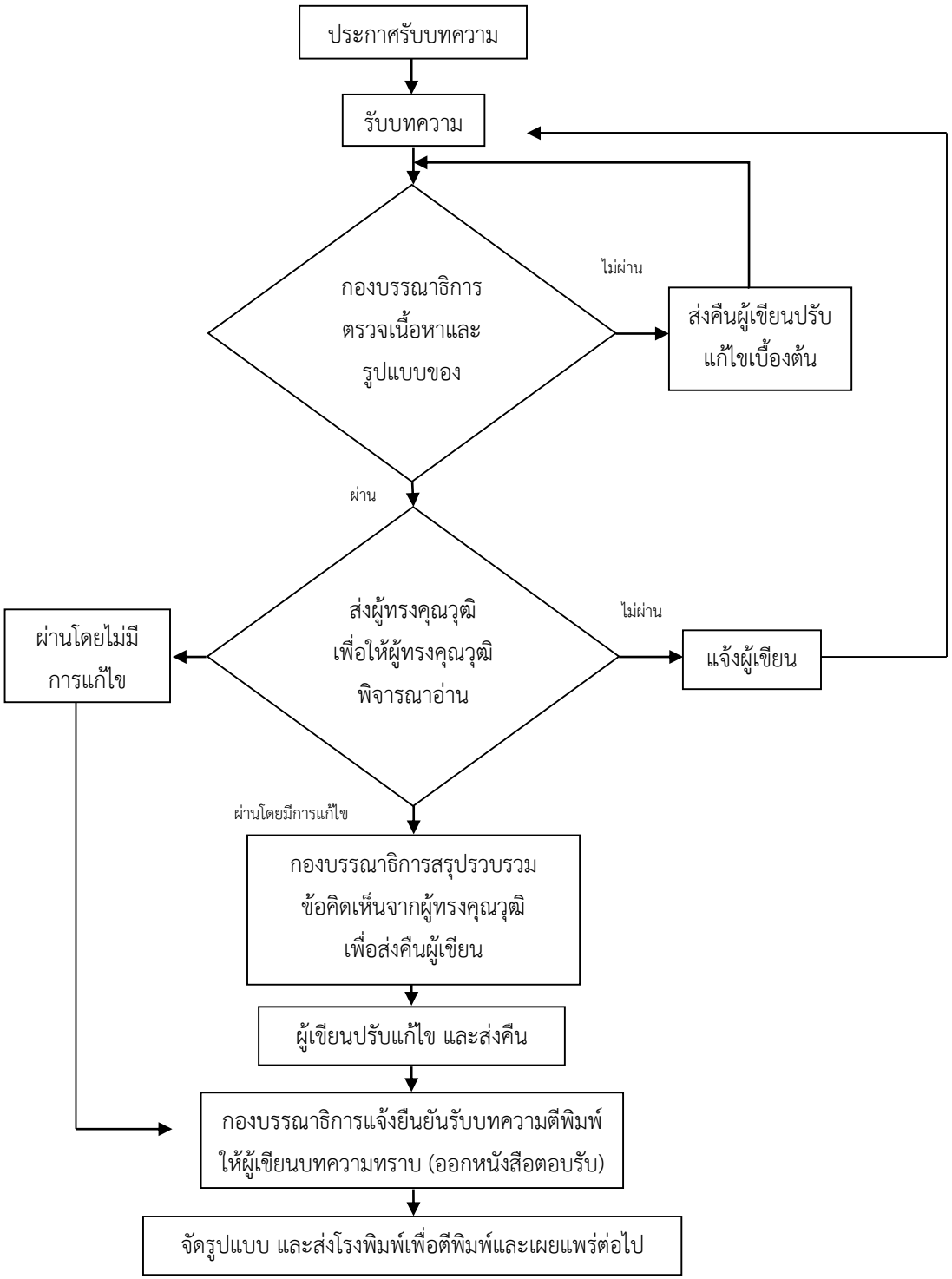
E : mail .....

เบอร์โทร .....

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2 ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์

Journal of Modern Learning Development

จริยธรรมในการตีพิมพ์

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักบริหารที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ

2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ

3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ

4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน

5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้นำว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่

7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”

4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย

5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)

6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากจนเกินไป

7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด

8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)

9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ

3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วยผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง

5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.

2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.

3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.

4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).

5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.

7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.

2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.

3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.

4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.

5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.

6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.

7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.

8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as 'the revoked article'.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper's author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper's contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่
บจก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/index
E-mail : journal1990jmsd@gmail.com